တိုင်းရင်းသားရေးရာ

Ethnics Affairs

အမှတ် ၄၊ ဩဂုတ် ၂၀၂၂

တပ်ပေါင်းစု နိုင်ငံရေး

wdkif;&if;om;a&;&m

trSwf (9)

|o*kwf 2022

wdkif;&ifom;a&;&m

trSwf (9)

Zo*kwf 2022

jrefrma&;&mavhvmma&;tzGJ

---

jrefrma&;&m
trSwf-22-24(yxrxyf) yef;qkdwfvrf;
aumufwHwm;ruU, f&eful;kdkpfbU
zkef; 01 - 8387568
Email: myanmaaffairs@gmail.com

jrefrma&;&mav vma&; tzUJu xwa0on/

weZ;kd	5500 usyf
tkyfa&	1500
vkyfief;tzGJUtpnf;	jrefrma&;&mav vma&; tzUJ
xkwfa0ol	0;Dat mifrsdK;bef; (02506)
yHkESdyfol	0;DZmj rif;xGef; (00241)
	atZuwfyHkESdyfwdkuf
	trSwf(118)? (4)vrf;
	ykZGefawmifNrdKUe,f
	&efukefNrdKU

rmwum

t ,fwDrmpum;

တပ်ပေါင်းစုနိုင်ငံရေး 9

½Sdm"avbpmay,Ofaus;rlu@

၁။ ထားဝယ်ဒေသနှင့် ထားဝယ်လူမျိုး 13

armifbef;aq(Xm;O,f)

၂။ တိုင်းရင်းသားများ၏ အမှတ်တရလက်ဆောင် 21

pEÅmcif(,Ofaus;r)

၃။ သံလွင်မြစ်အရှေ့ခြမ်းရှိ တိုင်းရင်းသားတို့အကြောင်း 28

တစေ့တစောင်း (ဝနှင့်လားဟူ)

Oiftm;v,f("mwk)

၄။ တီးတိန်မြို့နယ် ရှောင်စောန်းစံပြကျေးရွာ 48

rkdwf(rif;fmU)

၅။ ကယားတိုင်းရင်းသားတို့၏ ကူထိုးဘိုး ခေါ် တံခွန်တိုင်ပွဲတော် 54

ESifyG

၆။ တိုင်းရင်းသားရိုးရာကြိုးတပ်တူရိယာများ 59

ydU

၇။ ဖားစည်သံများ လွှင့်ပျံ့လာတော့မည့် ဖွဲကပင်မြေ 76

okwoDrifbO;D

tm;uscPf,ZGfwVli ,fu@

၈။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ဂန္ထဝင်ဘောလုံးသူရဲကောင်း 81

ဆွပ်ဗဟာဒူး(Suk Bahadur)

rdpfol

t x|aqmifyg;u@

၉။ ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ဆေးတစ်ခွက် 85

&Jrefatmif(RASU)

၁၀။ တောင်တန်းဒေသများ၏ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး(ကယားဒေသ) 123

orkd&Xme(&efukef wuúodkvf)

၁၁။ ဒီမိုကရေစီနှင့်ဖက်ဒရယ်ဟု ဆိုရာဝယ် 129
&eau(fref f[k(f)H;avh(mo)kdyf)
၁၂။ ကိုယ်တိုင်ပါဝင်ပတ်သက်ခဲ့ဖူးသော 141
အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်း ငြိမ်းချမ်းရေးဖိုရမ်
Civil Society Forum For Peace (CSFoP)
arif;eq(G;n majr)
၁၃။ ယခင်၊ ယခုနှင့် နောင် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ 151
a'gufwmeef;vif
၁၄။ ပင်လုံခရီးသည် 160
0ef;uD[mif;Adkvfcifarmifuav;
၁၅။ ဒီမိုကရေစီစနစ်၏ ခေါင်းဆောင်မှုပုံစံနှင့် 173
စစ်ဘက်-အရပ်ဘက်ဆက်ဆံရေး ကောင်းမွန်မည်ဆိုပါလျှင်
ukdk;uD

xif;ay:aumfum;wdkif&if;om;u@

၁၆။ မြန်မာ့ဂုဏ်ဆောင် သမိုင်းပညာရှင် ဒေါ်မြစိန် 181
(၁၉၀၄-၁၉၈၈)
ukdk(G;uD)98 ta&;awmfykH
၁၇။ ထင်ရှားသည့် ရှမ်းနီတိုင်းရင်းသားသူရဲကောင်းတစ်ဦး 185
tkdfnD
၁၈။ ပြည်ထောင်စု၏အစိတ်အပိုင်းကို ကာကွယ်ခဲ့သူ 194
မျိုးချစ်ချင်းခေါင်းဆောင် ကြွန့်ဘိခ်
arif;bk(tnmajr)
၁၉။ အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ လက်ရုံးတစ်ဆူ 198
ဗိုလ်ချုပ်ဗလနန္ဒစည်သူ
c:if;wGdom;
၂၀။ လေထီးဆင်းဗိုလ် မန္တလေးတက္ကသိုလ် 203
ပါမောက္ခချုပ်ဟောင်း ဦးကျော်ရင် (၁၉၁၆-၁၉၆၆)
oufS;if(a&Twef;ajr)

taxGxG

၂၁။ အပေါင်းအသင်း မှန်ခြင်း၊ မှားခြင်း 208

c;pEk(pwdyn)

၂၂။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူမျိုးကြီးဝါဒနှင့် 214

လူမျိုးခွဲခြားရေးမူဝါဒများရှိသလား

a'guwatmif;d

၂၃။ ကောင်းကျိုးကိုဖြစ်စေသော စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်း 221

armifarmifjrifhbd(puwuóK)

၂၄။ ၂၀ ရာစုဦး မြန်မာတိုင်းရင်းသားများ၏ 226

နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေးလှုပ်ရှားမှုများ

Orm®if

၂၅။ တိုင်းရင်းသားတို့အတွက်အန္တရာယ် 246

လူကုန်ကူးမှုနှင့် မူးယစ်ရန်စွယ်

bkd(auxmfum;)

၂၆/ မြန်မာ့သနပ်ခါး 257

unfZaomfSzpGqmif;onf

wdkif;ifo;wdY EIwfcGqufpum;u@

၂၇။ တိုင်းရင်းသားတို့၏ ချစ်ခင်ဖွယ်နှုတ်ခွန်းဆက်စကားများ 261

jrefma&;&mavhvma&; tzGJ

အယ်ဒီတာ့စကား

တပ်ပေါင်းစုနိုင်ငံရေး

“ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အပြောင်းအလဲသုံးရပ်ကို
ဟန်ချက်ညီညီ အကောင်အထည်ဖော်ရန်
အရေးတကြီး လိုအပ်နေပေသည်။
နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၊
စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့်
ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှုတို့ပင်ဖြစ်သည်”

“**သမဂ္ဂါနံ တပေါ သုခေါ**”ဟု မြတ်စွာဘုရားက ဟောခဲ့သည်။ ညီညွတ်ခြင်းသည် ချမ်းသာခြင်းအကြောင်းဖြစ်သည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်းဟူသည် မကွဲပြားခြင်း၊ မခွဲခြားခြင်းလည်း ဖြစ်သည်။ ညီညွတ်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ စည်းလုံးခြင်းသည် အင်အား၊ စည်းလုံးညီညာအောင်ကြောင်းဖြာဟု ဆိုရိုးစကားများရှိခဲ့ပြီး စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်းဖြင့် အခက်အခဲများကို ကျော်လွှားနိုင်မည်၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ရယူနိုင်မည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

မြန်မာ့သမိုင်းကိုပြန်ကြည့်လျှင် လွတ်လပ်ရေးနှင့်အတူ စတင်လောင်မြိုက်ခဲ့သော ပြည်တွင်း ပဋိပက္ခမီးလျှံများသည် ယနေ့အချိန်အထိ မီးညွန့်မကျိုးသေးဘဲ တစ်စစ တောက်လောင်နေကြသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ် လွတ်လပ်ရေးရပြီး သုံးလမျှအကြာ သခင်သန်းထွန်းတို့ တောခိုပြီး ပြည်တွင်းစစ်မီး တောက်လောင်ခဲ့သည်။ ကိုလိုနီကျွန်ဘဝတွင် လွတ်လပ်ရေး၊ ဒီမိုကရေစီရေး၊ ဆိုရှယ်လစ်ရေးဆိုပြီး အတူတကွ ကြွေးကြော်ချီတက်ခဲ့ကြသော သွေးသောက်ညီအစ်ကိုများ ကွဲကြ ပြဲကြကုန်သည်။ တိုင်းပြည်သစ်ကို မည်သို့ထူထောင်ကြမည်နည်းဟု စဉ်းစားရမည့်အချိန်တွင် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အသေအကျေ ဆော်ကြနှက်ကြသဖြင့် တိုင်းပြည်၏ ကံကြမ္မာကို စတေးလိုက်ရသည်။ ဤသည်မှာ လွတ်လပ်သော မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံး အဖွင့်ဇာတ်ကွက်ပင် ဖြစ်သည်။

၁၉၆၂ ခုနှစ် ရောက်သောအခါ ဒုတိယဇာတ်ကွက်နှင့် ထပ်ကြုံရသည်။ ဤအကြိမ်တွင် “**ငါနှင့်မတူ ငါ့ရန်သူ**”ဆိုသည့် ရယ်ဒီကယ်စဉ်းစားနည်းများဖြင့် ချဉ်းကပ်လုပ်ဆောင်ခဲ့မှုများကြောင့် စစ်ပွဲများကို အဆုံးမသတ်နိုင်ခဲ့ဘဲ နိုင်ငံရေးလှိုင်းကြမ်း လေကြမ်းများကြား ဖြတ်သန်းခဲ့ကြရသည်။ စင်စစ် စစ်နှင့်တော်လှန်ရေးများကို ကာလတာရှည် ဖြတ်သန်းခဲ့ရသော ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများမှ နိုင်ငံရေးသမားများသည် မိမိတို့၏ ငယ်ရွယ်စဉ်ဘဝများကို တော်လှန်ရေးတွင် စတေးခဲ့ရသည့်အတွက် ပညာကိုဆုံးခန်းတိုင်အောင် မသင်ကြားခဲ့ရခြင်းကြောင့် နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေး၌ သဘာဝကျစွာ စဉ်းစားချဉ်းကပ်မှု အားနည်းခဲ့ကြပြီး တိုင်းပြည်၏ ကံကြမ္မာသည် ဆိုးရွားခဲ့ရသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် နိုင်ငံတစ်ခု အောင်မြင်စွာ တည်ဆောက်နိုင်ဖို့ရာ အတွေ့အကြုံသက်သက်မျှဖြင့် ခရီးမရောက်နိုင်ဘဲ အတွေ့အကြုံပေါ် အခြေခံသည့် ပညာဉာဏ်ဖြင့် စဉ်းစားဆောင်ရွက်သော ပညာအခြေခံ နိုင်ငံပြုသမားများ အားနည်းခဲ့ခြင်းကြောင့် စစ်မီးများ သက်ဆိုးရှည်နေသည်ဟု ဆိုရမည်။

၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် အစပြုခဲ့သည့် ဒီမိုကရက်တိုင်ဖေးရှင်း တတိယလှိုင်းကြီးသည် လူ့ယဉ်ကျေးမှုသမိုင်းတစ်လျှောက် အကျယ်ပြန့်ဆုံးသော အပြောင်းအလဲကြီးတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့သည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဒီမိုကရေစီစနစ်သည်သာ တရားနည်းလမ်းအကျဆုံး ပုံသဏ္ဌာန်အဖြစ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် နားလည်လက်ခံခဲ့ကြသည့် ပြောင်းလဲမှုကြီးဟု ဆိုရမည်။ ဤပြောင်းလဲမှုကြီး၏ အကျိုးဆက်က မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရိုက်ခတ်လာခဲ့သည်။ ယင်းအကျိုးဆက်ကြောင့် ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် ပြည်သူအားလုံးက ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံရေးစနစ်သို့ ကူးပြောင်းရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။

အမှန်အတိုင်းပြောရလျှင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီကူးပြောင်းရေးခရီးလမ်းသည် သာယာဖြောင့်ဖြူးခြင်းမရှိဘဲ ပြည်တွင်းပြည်ပ အဖျက်အမှောင့်အမျိုးမျိုးကြားမှ ကူးပြောင်းကြ

ရသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် နှစ်ပေါင်းများစွာ ပျောက်ဆုံးနေခဲ့သော ဒီမိုကရေစီအငွေ့အသက်များကို အခက်အခဲအမျိုးမျိုးကြားမှ ပြန်လည်နိုးထခဲ့ရသည်။ စင်စစ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းမှုသည် အခြားသောဖွံ့ဖြိုးပြီး ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၏ အသွင်ကူးပြောင်းမှုပုံစံများနှင့် မတူညီဘဲ များစွာကွဲပြားမှုရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးသမိုင်းနောက်ခံအခြေအနေများ၊ မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးရှိ လူတန်းစားအလွှာအသီးသီး တည်ရှိနေပုံနှင့် ဆက်ဆံမှုပုံစံများ၊ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ တည်နေပုံများသည် ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းမှုများနှင့် လွန်စွာဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။

တကယ်တမ်းပြောရလျှင် နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီစံနှုန်းပြည့်မီရေးများကိုသာ တစိုက်မတ်မတ် ဆောင်ရွက်နေရခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ ခေတ်ဟောင်း စနစ်ဟောင်းများမှ ဒီမိုကရေစီနှင့် မလိုက်ဖက်တော့သည့် ကျင့်ထုံးဟောင်းများကို ကျင့်ထုံးသစ်များနှင့် ပြောင်းလဲပြင်ဆင်ပေးနေရခြင်း၊ နိုင်ငံတော်ကို ငြိမ်းချမ်းရေး၊ အမျိုးသား ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးလမ်းကြောင်းပေါ်သို့ မောင်းနှင်တည့်မတ်ပေးနေရခြင်းများကြောင့် ထင်သလောက် ခရီးမပေါက်ခဲ့ပေ။

မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ ဒီမိုကရေစီတာထွက်စ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အခြေအနေကို အခြားသော ဒီမိုကရေစီအသားကျပြီးသော နိုင်ငံကြီးများ၏ အခြေအနေနှင့် မျဉ်းပြိုင်ဆွဲကြည့်၍ ရနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒီမိုကရေစီနှင့် ကာလရှည်ကြာ အဆက်ပြတ်ခဲ့သည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်သဖြင့် ကြုံတွေ့နေရသည့် ပြဿနာရပ်များသည် သက်တမ်းရင့်ပြဿနာများဖြစ်ကာ တစ်မုဟုတ်ချင်း ဖြေရှင်းကျော်လွှားရန် လွန်စွာခဲယဉ်းပေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးပြဿနာများမှာ သက်တမ်းအားဖြင့် နှစ်ပေါင်း ၇၀ ကျော်ရှိသဖြင့် အချိန်ယူဖြေရှင်းရမည့် ကိစ္စများပင်ဖြစ်သည်။ ထိုနည်းတူ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်နှင့် ဒီမိုကရေစီအလေ့အကျင့်ကောင်းများ ပျောက်ကွယ်ခဲ့သည်မှာလည်း နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာမြင့်ခဲ့ကြလေပြီ။ နှစ်ပေါင်း ၇၀ ကျော်အမြစ်တွယ်နေသည့် နာတာရှည်ဝေဒနာဆိုးကြီးကို နေ့ချင်းညချင်းကုသပျောက်ကင်းရန် မလွယ်ကူသကဲ့သို့ နှစ်ပေါင်းများစွာ အမြစ်တွယ်ခိုင်မာနေသည့် ပြဿနာအရပ်ရပ်ကို အချိန်ကာလတစ်ခုအတွင်း အပြီးအပြတ် ဖြေရှင်းနိုင်ရေးသည် လွန်စွာခက်ခဲပေလိမ့်မည်။

ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အပြောင်းအလဲသုံးရပ်ကို ဟန်ချက်ညီညီ အကောင်အထည်ဖော်ရန် အရေးတကြီးလိုအပ်နေပေသည်။ နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၊ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှုတို့ပင် ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အပြောင်းအလဲသုံးရပ်မှာ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုနိုင်သကဲ့သို့ အပြန်အလှန် အဟန့်အတားပြုနိုင်သည်ကိုလည်း သတိပြုကြရမည်။

အထူးသဖြင့် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးအောင်မြင်စွာ တည်ဆောက်နိုင်လျှင် နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပိုမိုသွက်လက် ကျယ်ပြန့်လာနိုင်သကဲ့သို့ ပြည်တွင်းစစ်မီး မငြိမ်းနိုင်ပါက ကျန်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများပါ အဟောသိကံ ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ ယခုအခါ နိုင်ငံတော်အစိုးရက ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် နည်းလမ်းပေါင်းစုံဖြင့် အဖြေရှာဆောင်ရွက်နေသည်ကို တွေ့မြင်ရသည့်အတွက် လွန်စွာဝမ်းမြောက်မိသည်။

ယနေ့အချိန်တွင် “**စစ်ပွဲသည် အဖြေမဟုတ်**”ဆိုသည့်စကားကို တိုင်းရင်းသား အားလုံးက နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း ခံယူထားစေလိုသည်။ ပြည်တွင်းစစ်ကြောင့် ဆုံးရှုံးခဲ့ရသော အသက်၊ အိုးအိမ်၊ စည်းစိမ်၊ ဥစ္စာနှင့် လွတ်လပ်ပျော်ရွှင်မှုများသာမက တိုင်းပြည်၏ ကံကြမ္မာ များ၊ မျိုးဆက်သစ်များ၏ ကံကြမ္မာများကို စတေးခဲ့ရသည်မှာ သမိုင်းသက်သေဖြစ်သည်။ မည်သို့သော အခက်အခဲများ၊ မပြေလည်မှုများကို ကြုံတွေ့ရသည်ဖြစ်စေ စစ်ပွဲဖြင့် ဖြေရှင်း သည့်နည်းလမ်းကို အပြီးအပြတ် စွန့်လွှတ်ကြစေလိုသည်။

ပြည်တွင်းစစ်ဆိုသည်မှာ ညီအစ်ကိုချင်း စစ်ခင်းကြရသည်ဖြစ်ရာ အရှုံးအနိုင်ပေါ်စေ သော “အကြွင်းသုညဂိမ်း” (Zero–Sum Game) မျိုး မဖြစ်သင့်ဘဲ နှစ်ဦးစလုံး အနိုင်ရစေမည့် ဖြေရှင်းနည်း (Win–Win Solution) သာ ဖြစ်စေလိုသည်။

သမိုင်းကြောင်းကို ပြန်ကြည့်ပါက မြန်မာ့နိုင်ငံရေးရွှေခေတ်သည် ဖက်ဆစ် တော်လှန်ရေးအကြိုကာလက စတင်ခဲ့သည့် လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုကာလဟု ဆိုနိုင်ပြီး ယင်းကာလတွင်ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းဦးဆောင်သော “**တပ်ပေါင်းစုနိုင်ငံရေးလမ်းကြောင်း**”ကို ရွေးချယ်အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ အသုံးပြုခဲ့ခြင်းကြောင့် လွတ်လပ်ရေးကို အရယူပေးနိုင်ခဲ့ သည်ကို အတုယူ၍ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံသစ်ကို တည်ဆောက်ရန် ဒီမိုကရက်တစ်အင်အားစုများ အားလုံး၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အင်အားစုများအားလုံး၊ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင် ပတ်သက်သူအားလုံးက “**လက်တွဲနိုင်သမျှ အင်အားစုအားလုံးနှင့် လက်တွဲမည်**”ဆိုသော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ “**တပ်ပေါင်းစုညီညွတ်ရေးစိတ်ဓာတ်၊ တပ်ပေါင်းစု ညီညွတ်ရေးလမ်း ကြောင်း**”ကို ရွေးချယ်ကျင့်သုံးသင့်သည်။ ပုဂ္ဂိုလ်စွဲ၊ ပါတီစွဲ၊ ဂိုဏ်းဂဏစွဲများကို ဖြုတ်ပယ်၍ အနာဂတ်မျိုးဆက်များအတွက် အခြေခံကောင်းများ ထားခဲ့နိုင်ရန် စဉ်းစားသင့်သည်။ သို့မှသာ တစ်မျိုးသားလုံး လိုလားတောင့်တနေသည့် မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီခရီးလမ်း ဖြောင့်ဖြူး သာယာချောမွေ့ပါလိမ့်မည်။

အယ်ဒီတာအဖွဲ့

ထားဝယ်ဒေသနှင့် ထားဝယ်လူမျိုး

armifbef;faq(Oxm;0,f)

“ထားဝယ်ဟူသော အသုံးအနှုန်းနှင့် ပတ်သက်၍
လက်ရှိ ထားဝယ်ဒေသတွင် ထားဝယ် ဟူသော မြို့အမည်နှင့်
အရပ်ဒေသကို မတွေ့ရသဖြင့် ထားဝယ်ဟူသော
အခေါ်အဝေါ်မှာ ထားဝယ်လူမျိုးများ နေထိုင်ရာ အရပ်ကို
အစွဲပြု၍ ခေါ်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်ပါသည်”

တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ ထားဝယ်ဒေသတွင် ထားဝယ်လူမျိုးများ နေထိုင်ကြသည်။ ထားဝယ်လူမျိုးဟု ဆိုလိုက်၍ တစ်မျိုးမထင်စေချင်ပါ။ မြန်မာပြည်တွင် တိုင်းရင်းသားစုစုပေါင်း ၁၃၅ မျိုးရှိရာ ထို ၁၃၅ မျိုးအနက် ထားဝယ်လူမျိုးမှာ တစ်မျိုး ပါဝင်သည်ဟု ဆိုထားသဖြင့် ထားဝယ်လူမျိုးဟု ရေးလိုက်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တနင်္သာရီတစ်တိုင်းလုံးတွင် ထားဝယ်လူမျိုးဦးရေ ရှစ်သိန်းခန့်ရှိသည်ဟု ၂၀၁၄ ခုနှစ် လူဦးရေသန်းခေါင်စာရင်းအရ သိရပါသည်။

ဇမ္ဗူတံဆိပ်ကျမ်း၊ လောကဟိတရာသီကျမ်းနှင့် မြန်မာမင်းများအုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်းများ၌လည်း လူမျိုး ၁၀၁ ပါး စာရင်းအနက် မြန်မာ ခုနစ်မျိုး ခွဲပြရာတွင် မြန်မာ၊ ပျူ၊ ကမ်းယံ၊ ယော၊ ရခိုင်၊ တောင်သူ၊ ထားဝယ်ဟု ထားဝယ်လူမျိုးအဖြစ် ရှေးအခါကပင် အတိအလင်း သတ်မှတ်ဖော်ပြထားသည်ကို အထင်အရှား တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။

မြန်မာပြည် တောင်ဘက်အစွန်း၌ တနင်္သာရီတိုင်းဟု ရှိသည်။ ထားဝယ်သည် ထိုတနင်္သာရီတိုင်းတွင် ခရိုင်တစ်ခုအနေဖြင့် ပါဝင်သည်။ ထားဝယ်ခရိုင်တွင် ထားဝယ်မြို့နယ်၊ လောင်းလုံးမြို့နယ်၊ သရက်ချောင်းမြို့နယ်နှင့် ရေဖြူမြို့နယ်ဟူ၍ မြို့နယ် လေးမြို့နယ်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ တောင်နှင့်မြောက် မိုင်ပေါင်း ၁၅၀ မျှ ရှည်လျားပြီး အရှေ့နှင့်အနောက် မိုင် ၅၀ မျှရှိသည်။ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၅၃၀၈ မိုင် ရှိပါသည်။ ထားဝယ်ခရိုင်၏ မြောက်ဘက်တွင် မွန်ပြည်နယ်၊ တောင်ဘက်တွင် မြိတ်ခရိုင်၊ အရှေ့ဘက်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံ၊ အနောက်ဘက်တွင် ကပ္ပလီပင်လယ်တို့ ဝိုင်းရံထားပါသည်။ ထားဝယ်မြို့သည် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး၏ မြို့တော်ဖြစ်ပြီး မြောက်လတ္တီကျူ ၁၄ ဒီဂရီ ၄ မိနစ်၊ ၅၅ ဒသမ ၃၁ စက္ကန့်နှင့် အရှေ့လောင်ဂျီကျူ ၉၈ ဒီဂရီ ၁၁ မိနစ် ၃၁ ဒသမ ၀၈ စက္ကန့်အကြားတွင် တည်ရှိပါသည်။ ထားဝယ်ဒေသသည် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ် ပေါကြွယ်ဝသော ဒေသတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ထားဝယ်ဒေသတွင် လက်ရှိတွေ့ရှိသမျှ ရှေးဟောင်းသုတေသနဆိုင်ရာ အထောက်အထားများအရ ကျောက်ခေတ်မှသည် ရတနာပုံခေတ်အထိ ခေတ်အဆက်ဆက် ယဉ်ကျေးမှုအစဉ်အဆက် ထွန်းကားခဲ့သောဒေသတစ်ခုဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။

ထားဝယ်စာဟု မရှိသော်လည်း ထားဝယ်စကားဟု သီးခြားရှိသည်။ အချို့က မြန်မာစကားကိုပင် ဝဲ၍ ပြောသည်ဟု ဆိုကြသည်။ မဟုတ်ပါ။ မြန်မာစကားနှင့် လုံးဝကွဲပြားသော စကားလုံးများ ရှိသည်။ ရခိုင်စကားကဲ့သို့ပင် ဖြစ်သည်။ ထားဝယ်သီချင်း ဟူ၍လည်း သီးခြားရှိသည်။

အာရှတိုက် အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသမှ အသားဝါ မောင်းဂွတ်လူမျိုးစုဝင်များသည် တိဘက်ဒေသမှ တိုဘားမင်း(တိဘက်-မြန်မာ)၊ မွန်ခမာနှင့် ထိုင်းတရုတ်အုပ်စုများအဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်းဒေသမှ စတင်ဝင်ရောက်လာကြရာမှ မျိုးနွယ်အချင်းချင်း ရောယှက်လျက် တိုင်းရင်းသားအမည်အမျိုးမျိုး ကွဲပြားသွားခဲ့ကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် ထားဝယ်၊ ရခိုင်၊ တောင်ရိုး၊ အင်းသား၊ ယော စသည်တို့သည် တိုဘားမင်း အုပ်စုဝင်များဖြစ်၍ မြန်မာအဆက်အနွယ်များဖြစ်သည်ဟု သမိုင်းပညာရှင်များက ဆိုကြသည်။ ယနေ့အထိ အင်းသားစကားနှင့် ထားဝယ်စကားမှာ အတော်တူပါသည်။

မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး (ပထမတွဲ) မဟာနိဒါန်း ပျူခေတ် (၉) ခေတ်၊ ဒုတိယ

ပျူခေတ် တမ္ပဒီပ ပျူအပိုဒ်တွင် ရတနာပူရ သုနာပရန္တပြည်ကြီး၌ ကလာဗုမင်းလက်ထက်တွင် ပြည်ပျက်သည်။ လူတို့လည်း သုံးစု သုံးမျိုးကွဲကြလေကုန်သည်။ ရခိုင် ဓညဝတီသို့လည်း တစ်စု၊ တနင်္သာရီသို့လည်း တစ်စု၊ ထားဝယ်သို့လည်း တစ်စုကွဲ၍ ကြမ္မာသုံးမျိုး ဖြစ်ကြကုန်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

အာဒိကပ္ပကျမ်း၌ သက်နှင့် ရခိုင်၊ နိူင်းပြိုင်တောင်သူ၊ ပျူ၊ ကမ်းယံ၊ ယော၊ ထားဝယ်နှောက မျိုးသတ္တဟု ထားဝယ်ကို လူမျိုးတစ်မျိုးအဖြစ် ရေးအခါကပင် သတ်မှတ်ထားခဲ့သည်။

ထားဝယ်ရာဇဝင်တော်ကြီး (ပထမတွဲ) ဂေါတမဘုရားရှင် ပွင့်တော်မူပြီး မဟာသက္ကရာဇ် ၁၁၂ ခုနှစ်၊ (၁၀) ဝါလွန်မြောက် (၁၁) ဝါရောက်ချိန် (ကရင်ရာဇဝင် ရှစ်ဝါမြောက်တွင်) တပေါင်းလပြည့်နေ့တွင် မြောက်ကျွန်းသို့ ဆွမ်းခံကြွပြီးအပြန် ဈာန်ယာဉ်ခရီး ဒေသစာရီ ကြွချီခဲ့ရာ ဝေမိသကတောင် (ခေါ်) ကနန်းတောင်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေထိုင်နေ စံပယ်တော်မူပြီး ဂဝံပတေ့ရသေ့အား ချေချွတ်ကာ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူခဲ့သည်။ ထိုစဉ်ကပင် ထားဝယ်ဒေသ၌ ထားဝယ်လူမျိုးများရှိနေခဲ့သည်ကို အထင်အရှား တွေ့ရှိခဲ့ရပေသည်။ ဘုရားရှင်ထက်ဝယ် ဖွဲ့ခွေထိုင်တော်မူသည်ကို ထဝိုင်ဟုခေါ်ရာမှ ထားဝယ်ဖြစ်လာသည်ဟု အဆိုရှိခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါနေရာ နဘုလယ်ရွာတွင် ခြေတော်ရာချထားသည်ကိုလည်း ယခုအထိ တွေ့ရှိဖူးမြော်နေကြရပါသည်။ အချို့က ထားဝယ်ကို တောင်များ ဝိုင်းထားသဖြင့် တောင်ဝိုင်းဟုခေါ်ရာမှ ထဝိုင်းဖြစ်လာသည်ဟုလည်း ပြောကြပါသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့က ထားဝယ်ကို (Tavoy) ခေါ်သည်နှင့် တူနေသည်။ ဦးဖေမောင်တင်က ပြောဖူးသည်။ အင်္ဂလိပ်လို (Tavoy) မှ ထားဝယ်ဖြစ်လာသည်။ ထဝိုင်းဆိုသည်မှာ ယိုးဒယားဘာသာဖြင့် ကြိမ်ရောင်းသည့်ဆိပ်ကမ်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည် ဆိုပါသည်။ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ထားဝယ်တွင် ကြိမ်ထွက်သည်။ ထားဝယ်ကြိမ်သည် နာမည်ကြီးသည်။

ထားဝယ်ဒေသအတွင်း ဒေသခံများက မြို့ဟောင်းများဟု မှတ်ယူထားသော နေရာများအနက် အချို့မြို့ဟောင်းများဟုယူဆသော နေရာဒေသများမှာ ဒေသသမိုင်း၊ ဘုရားသမိုင်းများတွင် ဖော်ပြထားသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သက်ကြီးစကားများအရသော်လည်းကောင်း သိရှိရသော်လည်း လက်တွေ့ကျုံး၊ မြို့ရိုး၊ အဆောက်အအုံဟောင်းများ၊ လူအသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများဖြင့် သဲလွန်စရှာ၍ရသော မြို့ဟောင်းများမှာ အောင်သာဝတီမြို့ဟောင်း (ယခုကလိန်အောင်)၊ သာဂရမြို့ဟောင်း (မြို့ဟောင်းကျေးရွာ)၊ ဘုမ္မိဒေဝနာဂရနှင့် မှိုင်းကာရီမြို့ဟောင်း (ပကာရီ)၊ ဝေဒီမြို့ဟောင်း (ယခုဝေဒီရွာ)၊ ညောင်ခရားမြို့ဟောင်း (ယခုဆင်ဆိပ်ရွာ)၊ မုတ္တီးမြို့ဟောင်း၊ မုတ္တာသုခနဂရမြို့ဟောင်း (ယခုရှင်မုတ္တီးရွာနှင့် စော်ဝကျေးရွာ)၊ ထောင့်ကွယ်မြို့ဟောင်း (ယခုထောင့်ကွယ်ကျေးရွာ)၊ သာယာဝတီမြို့ဟောင်း (ယခုထားဝယ်) တို့ဖြစ်ပါသည်။

အထက်တစ်နေရာ၌ ထားဝယ်သီချင်းသီးခြားရှိသည်ဟု ရေးခဲ့သည်။ သီချင်းကြီး သီချင်းခံ မဟုတ်ပါ။ ရယ်ရွှင်ဖွယ်ရာ သီချင်းကလေးများသာ ဖြစ်သည်။

ဥပမာ (ထားဝယ်လို)

“ရေလယ်မှာ၊ သန်းဖောသား၊ အော့အဲသားန၊ တူဇမား၊ ကမ်းနားမှာ သန်းဖောဆိုက်၊

မယ်အေးလန် နောက်လိုက်၊ လန်ဂီးန၊ လန်ငယ်၊ မယ်အေး ဗျာပိုတယ်''

မြန်မာပြန် –

"ရေလယ်မှာ သဘော်ကလေး၊ တောက်တဲ့လေးနဲ့ တူလိုက်တာ၊ ကမ်းနားမှာ သဘော်ဆိုက်၊ မအေးလင်နောက်လိုက်၊ လင်ကြီးနဲ့လင်ငယ် မအေးဗျာ ပိုတယ်"

ထားဝယ်အကဆိုသည်မှာလည်း ခြေချိုးလက်ချိုး မြန်မာအကပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ''ရေအိုးရွက်'' အကကဲ့သို့သော ဟန်ပန်အမူအရာ ခြားနားခြင်း ရှိသည်များကိုလည်း တွေ့ရသည်။

ထားဝယ်ဟူသော အသုံးအနှုန်းနှင့် ပတ်သက်၍ လက်ရှိထားဝယ်ဒေသတွင် ထားဝယ်ဟူသော မြို့အမည်နှင့် အရပ်ဒေသကို မတွေ့ရသဖြင့် ထားဝယ်ဟူသော အခေါ်အဝေါ်မှာ ထားဝယ်လူမျိုးများ နေထိုင်ရာ အရပ်ကို အစွဲပြု၍ ခေါ်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်ပါသည်။ ထားဝယ်လူမျိုးဟူသော အသုံးအနှုန်းကို မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီး၌ ရေးပဝေသဏီ တမ္ဗဒီပ ပျူခေတ်ကပင် တွေ့ရှိရပြီး ပုဂံခေတ်ဦး၌လည်း တွေ့ရသောကြောင့် ထားဝယ်လူမျိုးဟူသောအမည်ကို ပတ်ဝန်းကျင်ဒေသများက သိရှိပြီး ကြွင်းကျန်ရစ်သော ယဉ်ကျေးမှု အထောက်အထားများအရ ထားဝယ်လူမျိုးတို့သည် ယဉ်ကျေးမှု မြင့်မားခဲ့ကြောင်း ညွှန်ပြနေပေသည်။

ထားဝယ်နှင့်ပတ်သက်၍ နာမည်ကြီးသည့်အရာ နှစ်ခု ရှိသည်။ ပထမတစ်ခုမှာ (ထားဝယ်ရှင်ကိုးရှင်) ဖြစ်သည်။ ထားဝယ်မှ ဘုရားကိုးဆူ ဖြစ်သည်။ မြို့ပေါ်၌ သုံးဆူ၊ တောနယ်၌ သုံးဆူ၊ တောင်ပေါ်၌ သုံးဆူ ဖြစ်သည်။ ထိုဘုရားသုံးဆူကို တစ်ရက်တည်းနှင့် ဖူးရလျှင် ထူးခြားသည်ဟုဆိုသဖြင့် ရပ်ဝေးကပင် လာ၍ဖူးမြော်နေကြသည်။ တစ်ရက်တည်းနှင့် ဖူး၍ရသော်လည်း အဆင်ပြေသကဲ့သို့ပင် ဖူးနေကြသည်။ ရန်ကုန်မြို့၌ (ထားဝယ် ရှင်ကိုးရှင်ဘုရားဖူး) ဟုဆိုပြီး ပို့နေသော စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများပင် ရှိပါသည်။

အခြားနာမည်ကြီးသည့်အရာတစ်ခုမှာ ထားဝယ်ဒေသမှ (မောင်းမကန်ကမ်းခြေ) ဖြစ်သည်။ ထားဝယ်ခရိုင် လောင်းလုံးမြို့နယ် မောင်းမကန်ရွာအနီးတွင် တည်ရှိသည်။ တည်းခိုရိပ်သာ၊ ဟိုတယ်၊ စားသောက်ဆိုင်များနှင့် အလွန်စည်ကားပါသည်။ အထူးသဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံဘက်မှ ဧည့်သည်များ လာလေ့ရှိသည်။ ငွေဆောင်ကမ်းခြေ၊ ချောင်းသာကမ်းခြေ တို့ကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။

ထားဝယ်မြို့၌ မြန်မာ့ရိုးရာသင်္ကြန်ပွဲတော်နှင့် ပတ်သက်၍ တစ်မူထူးခြားသည်မှာ ကလေးသင်္ကြန်ဟူ၍ သင်္ကြန်မကျမီ သုံးရက်စောပြီး ကျင်းပသည်။ နံနက်ပိုင်းမှစတင်၍ ရေကစားကြသည့် ကလေးများ၊ လူငယ်လူရွယ်များ ပျော်ရွှင်စွာ ရေကစားကြခြင်းဖြစ်သည်။ ထားဝယ်ရိုးရာ ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်အနေဖြင့် သုံးရက်စော၍ ရေကစားကြသည်မှာ အစဉ်အလာဖြစ်သည်။ သင်္ကြန်ကျ၍ လူကြီးများ ရေကစားကြသည့်အခါ ကလေးငယ်များသည် ဝင်ရောက်မကစားဘဲ ပွဲကြည့်ပရိသတ်အနေနှင့်သာ ရှိသည်။

ထားဝယ်ဒေသရှိ ထားဝယ်သူ ထားဝယ်သားများက သင်္ကြန်ကာလအတွင်း ရေစိမ်ထမင်း (ရေးဇီမုန်း) လှူဒါန်းပြုလုပ်ခြင်းများ ရှိသည်။ သင်္ကြန်အတက်နေ့သည် မိမိမွေးရက်နှင့် တိုက်ဆိုင်နေပါက ထားဝယ်သူ ထားဝယ်သားများအနေဖြင့် ထားဝယ်အခေါ် ''တာသတ်''

သည်ဟု မှတ်ယူခဲ့ကြကာ ရေးဇီမုန်း (ရေစိမ်ထမင်း) ပြုလုပ်လှူဒါန်းကြသည်။ ရေစိမ်ထမင်းကို မည်သည့် စားဖွယ်နှင့်မဆို တွဲဖက်စားသောက်၍ရသည်။ သို့သော် အထူးဟင်းလျာမှာ "ငပေါင်းထုပ်" ဖြစ်သည်။ ငပေါင်း ထုပ်ဆိုသည်မှာ ငါးအသားကို ဟင်းသီးဟင်းရွက် (အထူး သဖြင့် ထားဝယ်ဟင်းရွက်ဖြစ်သော လန်ကောင်ရွက်) နှင့် ဆီ၊ ဆား၊ ငါးပိတို့ဖြင့် ရောနယ်ပြီး ငှက်ပျောရွက်ဖြင့် ထုပ်ကာ ပေါင်းအိုးဖြင့် ပေါင်းပြီး စားသောအစာ ဖြစ် သည်။

ဤနေရာတွင် "လန်ကောင်ရွက်" ဆိုသည်ကို ရှင်းပြလိုသည်။ ဤဟင်းရွက်သည် ထားဝယ်အစာစစ်စစ် ဖြစ်သည်။ ထားဝယ်၌သာရှိပြီး ထားဝယ်သူ ထားဝယ် သားတို့ အလွန် နှစ်သက်စွာ စားသုံးကြသည်။ ဟင်းချို ချက်သောက်သည်။ ကြော်လှော်စားသည်။ ထားဝယ် ငါးပိသုပ်ဖြင့်တို့စားသည်။ ထားဝယ်မုန့်ဟင်းခါး ဟင်းရည်ထဲတွင်လည်း ထည့်၍ ချက်စားသည်။ ဈေး၌ အစည်းလိုက်ရောင်းကာ အိမ်များ၌လည်း စိုက်စား သည်။ လောင်းလုံးမြို့မှ စာရေးသူ၏ ကြီးတော်အိမ်ရှိ ရေတွင်းနားတွင်ရှိသည့် လန်ကောင်ပင်ကြီးတစ်ပင်မှာ ပင်လုံး ခြေသလုံးခန့်ရှိပြီး လူနှစ်ရပ်၊ သုံးရပ်ခန့်မြင့်ပါ သည်။ ရွက်နုများကို နေ့စဉ်ပင် ခူးစား၍ ရသည်။

မြန်မာတို့ မုန့်ဟင်းခါး ကြိုက်သကဲ့သို့ ထားဝယ် သူ ထားဝယ်သားများလည်း မုန့်ဟင်းခါး နှစ်သက်သည်။ ထားဝယ်အခေါ် မုန့်ဟင်းခါးကို "မွတ်ကလွတ်ဆီ" ဟု ခေါ်သည်။ ချက်ပုံချက်နည်း မတူပါ။ မြန်မာ မုန့်ဟင်းခါး ဟင်းရည်ကဲ့သို့ပင် ထားဝယ်မုန့်ဟင်းခါး ဟင်းရည်သည် ပင်လယ်ရေငန်ငါးနှင့်သာ ချက်ရပြီး လန်ကောင်ရွက်၊ ငှက်ပျောအူတို့လည်း ထည့်ရသည်။ အထူးသဖြင့် ငှက်ပျောပင်အရင်းမှ ငှက်ပျောမြစ်ခေါင်းကြီးကို ပါးပါး လှီးပြီး ထည့်သည်။ မြန်မာများကဲ့သို့ ဟင်းရည်သောက် မဟုတ်ဘဲ ဟင်းရည်နည်းနည်းဖြင့် လက်နှင့်နယ်စား သည်။ ဘူးသီးကြော်၊ ပဲကြော် စသဖြင့် မရှိပါ။ ဆီထမင်း၊ ကောက်ညှင်းပေါင်းတို့ ထည့်၍ နယ်စားသည်။ ဆီ ထမင်း၊ ကောက်ညှင်းပေါင်းတို့ မရှိလျှင် အိမ်မှညကျန် သော ထမင်းကိုရော၍ နယ်စားသည်။ ထားဝယ်

"မြန်မာတို့ မုန့်ဟင်းခါး ကြိုက်သကဲ့သို့ ထားဝယ်သူ ထားဝယ်သားများ လည်း မုန့်ဟင်းခါး နှစ်သက်သည်။ ထားဝယ်အခေါ် မုန့်ဟင်းခါးကို 'မွတ်ကလွတ်ဆီ' ဟု ခေါ်သည်။ ချက်ပုံချက်နည်း မတူပါ"

မုန့်လက်သုပ် ဟူ၍လည်းရှိသည်။ ထားဝယ် ငါးပြုတ်ကို ပအုံးရည်ဖြင့် ချက်ထားသည့် လက်သုပ်ဟင်းရည်ဖြစ်သည်။ ထားဝယ်သူ ထားဝယ်သားတို့သည် ''ထားဝယ်သနပ်'' ကို လည်း မုန့်ဖတ်ဖြင့်နယ်စားသည်။

မြန်မာတို့နှင့်မတူ တစ်မူထူးခြားသည့် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုများတွင် ထားဝယ်မင်္ဂလာ ဆောင်နှင့် ထားဝယ်အသုဘ အခမ်းအနားနှစ်ရပ်ကို ဖော်ပြလိုပါသည်။ ထားဝယ်က မင်္ဂလာ ဆောင်ကို ''အီတက်'' ဟု ခေါ်သည်။ မင်္ဂလာမဆောင်မီ တစ်ပတ်၊ တစ်လအလိုတွင် ''ငွေအပ် သည်'' ဆိုသည့် အခမ်းအနားတစ်ရပ်ကိုလည်း ကျင်းပသည်။ စေ့စပ်ကြောင်းလမ်းခြင်း မင်္ဂလာပင်ဖြစ်ပါသည်။ ငွေအပ်သည်ဆိုသည့်အတိုင်း သတို့သားဘက်မှ မိဘဆွေမျိုးများ က ငွေ ဘယ်၍ ဘယ်မျှ၊ ဥပမာ ယခုခေတ်အနေဖြင့် ငါးသိန်း၊ ဆယ်သိန်း၊ ဆယ့်ငါးသိန်းကို သတို့သမီးဘက်သို့ သွားရောက်ပို့ဆောင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ သတို့သားအိမ်တွင် ကျွေးမွေးဧည့်ခံ ပွဲပြုလုပ်ပြီး ရှေးက ခြေကျင်၊ ယခုခေတ် ကားတန်းဖြင့် သွားရောက်ကြရသည်။ သတို့သမီး အိမ်တွင် ဘိသိက်ဆရာက အခမ်းအနားကျင်းပရခြင်းအကြောင်းကို ရွတ်ဖတ်သည်။ မင်္ဂလာ ဆောင်သည့်နေ့တွင်လည်း ဤဘိသိက်ဆရာကပင် ဦးဆောင်သည်။ မြန်မာမင်္ဂလာဆောင် နှင့်မတူ တစ်မူထူးခြားသည်မှာ သတို့သားနှင့် သတို့သမီး ဘိသိက်ခံသည့် ရှေ့တွင် ကန်တော့ပွဲ အပြင် အုန်းသီးအခိုင်လိုက်၊ ငှက်ပျောသီးအခိုင်လိုက် ထားရခြင်းဖြစ်သည်။ သတို့သားသည် မင်္ဂလာဆောင်ညတွင် ၎င်းအိမ်မှ မိတ်ဆွေသူငယ်ချင်းများနှင့် ''သတို့သားပို့'' ဟူ၍ သွားရ သည်။ ထိုည သတို့သမီးနှင့်အိပ်ပြီး နံနက်တွင် မိမိအိမ်သို့ ပြန် လာရသည်။ ထိုသို့ ခုနစ်ရက် ခန့်လုပ်ပြီးမှ အတူနေကြသည်။ ထားဝယ်မင်္ဂလာဆောင်နှင့် ရှင်ပြုမင်္ဂလာ အခမ်းအနားများ တွင် ဧည့်သည်များအပြန်၌ ''အကမ်း'' ဟုခေါ်သော လက်ဆောင် ပြန်ပေးသည့် ဓလေ့ရှိသည်။ မင်္ဂလာဆောင်များ၌ ပိတ်စ၊ အင်္ကျီစများကမ်းသည်။ စာရေးသူ ရှင်ပြုစဉ်က မိဘများ ရှင်ပြုသည့်အခါတွင် မျက်နှာသုတ်ပဝါကမ်းပြီး ကြီးတော်ကြီး ရှင်ပြုအလှူပြုလုပ်စဉ်က ယွန်းကွမ်းအစ်လေးများ ကမ်းသည်။ ယခုခေတ် သိပ်မရှိတော့ပါ။

အသုဘအခမ်းအနား တစ်မူထူးခြားသည်ကို ဆက်ရေးပြပါမည်။ လူတစ်ယောက် သေလျှင် ထိုသူနှင့် အနီးစပ်ဆုံးအိမ်မှ ဆွေမျိုးတစ်ဦးက ''ရေးလုံခံ'' ခြင်းဆိုသည်ကို တွေ့ရ သည်။ အသုဘအခမ်းအနားကို ရိုးရာဓလေ့များနှင့် ပြုလုပ်ပေးသော မသာဆရာဟု ရှိသည်။ ထိုမသာဆရာက ရေးလုံခံသူကို အစစအရာရာသင်ပြပြီး မသာအတွက် ဝေယျာဝစ္စများကို ပြုလုပ်စေသည်။ ထိုရေးလုံခံသူသည် ထမင်းကိုပင် သီးခြားစားရသည်။ သင်္ချိုင်း၌ အသုဘ ချပြီးမှ ရေးလုံခံခြင်းမှ ကင်းလွတ်သည်။ ထားဝယ်အသုဘအခမ်းအနားများတွင် ''ဝတ်ဖြူ လဲ'' ခြင်းဆိုသည့် အလေ့အကျင့်တစ်ခုရှိသည်။ မြန်မာမင်းဆွေမင်းမျိုးများ အသုဘအခမ်း အနားတွင် ပိတ်ဖြူဝတ်သကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ မြန်မာမင်းဆွေမင်းမျိုးတို့က အသုဘချသည့် နေ့တွင် တစ်ကိုယ်လုံးအဖြူဝတ်၍ အသုဘပို့ကြသည်။ မြန်မာမင်းဆွေမင်းမျိုးတို့က ယောကျ်ားမိန်းမ လုံချည်ထဘီကို လုံကွင်းချုပ်၍ ဝတ်သည်။ ထိုသို့ဝတ်ရန်လည်း လုံချည် ထဘီ၊ လုံကွင်းအဖြူကို အဆင်သင့်ချုပ်ထားသည်။ ထားဝယ်တို့ကမူ ပိတ်ဖြူကို အုပ်လိုက် ဝယ်၍ အိမ်သူအိမ်သားများ အားလုံးနီးပါး အိမ်ခွဲနေသည့် ဆွေမျိုးများက တစ်အိမ်လျှင် တစ်ယောက်ကျ အဝတ်ဖြူလဲရသည်။ အသုဘမချမီ တစ်ရက်၊ နှစ်ရက်ကတည်းက ဆွေမျိုး

အိမ်မှ မည်သူက အဝတ်လဲမည်ကို မေးထားရသည်။ အသုဘချသည့်နေ့တွင် တစ်ဦးစီအတွက် ပိတ်အုပ်မှ သုံးတောင် (ဝသူများအတွက်ပို၍) ဖြတ်ပြီး မခေါက်ဘဲ ထိုပိတ်စမှ လက်တစ်လုံး ခန့်ဆုပ်ထားသည့် ပိတ်ကြိုးစဖြင့် ပိတ်စထုံးကို ပတ်ပြီးပေးရသည်။ အဝတ်ဖြူလဲမည့်သူ သည် လက်တစ်လုံးခန့် ပိတ်ဖြူစကို ဦးခေါင်း၌စည်းရသည်။ သုံးတောင်ခန့် ပိတ်ဖြူပိုင်းကို မူ အောက်ပိုင်းပုဆိုး၊ ထဘီပေါ်၌ ပတ်ရသည်။ အပေါ်ပိုင်း၌လည်း ရှိရင်းစွဲ အင်္ကျီအဖြူဝတ် ရသည်။ အသုဘပို့ပြီး သင်္ချိုင်းရောက်သည့်အခါ သရဏဂုံတင်ပြီးမှ ခေါင်းမှပိတ်ဖြူစကို ချွတ်ပြီး အခေါင်းထဲသို့ ထည့်ပေးလိုက်ရသည်။ ကိုယ်မှ ပိတ်ပိုင်းကိုမူ ချွတ်ပြီး အိမ်ပြန်ယူ သွားသည်။ လျှော်ဖွတ်ပြီး သုံးချင်ရာသုံးနိုင်သည်။ များသောအားဖြင့် ခေါင်းအုံးစွပ်ချုပ်ပြီး လှူဒါန်းလေ့ရှိသည်။ ထားဝယ်တို့ အဝတ်ဖြူလဲခြင်းဓလေ့မှာ မင်းဆွေမင်းမျိုးတို့သဘော မဟုတ်ဘဲ ပျူမှ ဆင်းသက်လာသော ဓလေ့ဖြစ်သည်ဟု ရှေးလူကြီးများက ပြောပါသည်။

အထက်တစ်နေရာ၌ ထားဝယ်စကားလုံးများတွင် မြန်မာစကားနှင့် လုံးဝကွဲပြား သော စကားလုံးများ ရှိသည်ဟု ရေးခဲ့သည်။ ဥပမာ မြန်မာလို သရဲကို ထားဝယ်က ''ကသေ'' ဟု ခေါ်သည်။ မြန်မာလို ပြည့်တန်ဆာကို ထားဝယ်က ''ဗိုင်းဒါမ'' ဟု ခေါ်သည်။ သဘော်သီးကို ''ရှီးဂိုသီး''ဟု ခေါ်သည်။ သရက်သီးကို ''ရှစ်သီး'' ဟုခေါ်သည်။ သီဟိုဠ်သရက် သီးကို ''ရှစ်ကလစ်သီး''ဟု ခေါ်သည်။ စသဖြင့် မြန်မာနှင့်မတူသော သီးခြားစကားလုံးများ ကို ဖော်ပြလျှင် စာရှည်မည်စိုး၍ မဖော်ပြတော့ပါ။

ထားဝယ်တို့သည် မြန်မာတို့ကဲ့သို့ပင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များဖြစ်ပြီး ရတနာသုံးပါးကို လေးစားကြည်ညိုသည်။ ထားဝယ်မြို့ပေါ်တွင် စာသင်တိုက်ကြီး နှစ်တိုက်ရှိသည်။ ဃောသိတ ရာမစာသင်တိုက်နှင့် ဇေယျဝတီစာသင်တိုက်ကြီးတို့ ဖြစ်သည်။ ထားဝယ်လေးမြို့နယ်တွင် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ တစ်သောင်းနီးပါး ရှိသည်ဟု အချို့က ပြောသည်။ သံဃာတော် တို့တွင်လည်း အဓိက ဂိုဏ်းကြီးနှစ်ဂိုဏ်း ရှိသည်။ သုဓမ္မာဂိုဏ်းနှင့် ဂဏဝိမုတ်ကူးတို့ ဂိုဏ်းကြီးတို့ ဖြစ်သည်။ ဂဏဝိမုတ်ကူးတို့ဂိုဏ်းမှာ မြန်မာတို့၏ ရွှေကျင်ဂိုဏ်းနှင့် နီးစပ်ပါ သည်။ မင်္ဂလာနှင့် အမင်္ဂလာ အခမ်းအနားတို့တွင် ဆိုင်းပင်မထည့်ရပါ။ သီလရှင်ကျောင်း များလည်းရှိသည်။ သီလရှင်စာသင်တိုက်လည်း ရှိသည်။

ထားဝယ်တို့၏ နတ်ယုံကြည်မှုဓလေ့ကိုလည်း ဤနေရာတွင် ဖော်ပြလိုသည်။ ထားဝယ်တို့သည် သုံးဆယ့်ခုနစ်မင်းကို မကိုးကွယ်ပါ။ (ယခုအခါ ကိုးကွယ်သူများ အနည်း အကျဉ်း ရှိလာသည်။) သို့သော်လည်း အိမ်တွင်းနတ်ကိုမူ ကိုးကွယ်ကြသည်။ ရှေးအခါက အိမ်ဆောက်သည့်အခါ သစ်သားများနှင့်ပင်ဆောက်ရာ အိမ်ဦးခန်း (ဘုရားခန်းရှိသည့်ဘက်) တွင် ''ဦးရင်တိုင်'' ဟု ခေါ်သော ပထမဆုံး စိုက်ထူသည့်တိုင်တွင် အိမ်ပြီးသောအခါ နတ် အုန်းသီးကို ဆွဲချိတ်ကြသည်။ ထားဝယ်သည် ရေငန်နှင့် နီး၍ပင်လား မသိ၊ ရေငန်ပိုင် ဦးရှင်ကြီးကိုလည်း များသောအားဖြင့် ယုံကြည်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဝါဝင် ဝါထွက်တွင် အိမ်တိုင်းနီးပါး ဦးရှင်ကြီး တင်သည်။ ထားဝယ်တွင် ''မုန့်ဆန်း'' မရှိသဖြင့် ကောက်ညှင်းပေါင်း ကို အုန်းသီးနှင့်နယ်ပြီး တင်ရသည်။ ငှက်ပျောသီးအပါအဝင် အခြားသီးနှံများကိုလည်း သဒ္ဓါရှိသလောက် ထည့်ကြသည်။ ထားဝယ်ထုံးစံမှာ ဦးရှင်ကြီးပွဲမှ စားတော်စာတစ်ပွဲကို အိမ်တွင်းသို့ တင်ရသည်။ ဦးရှင်ကြီးတင်သည့် ဆရာပင်ရှိသည်။ ဦးရှင်ကြီးတင်ပြီးလျှင်

စားတော်စာများကို အိမ်နားနီးချင်းများသို့ ဝေမျှရသည်။ ထားဝယ်နယ်၌ အဓိကယုံကြည်ပသသည်မှာ ရွာရှင်ဖြစ်သည်။ မြို့ပေါ်ရပ်ကွက်တိုင်း ရွာတိုင်း၌ ရွာရှင်ကို သီးခြားနန်းဆောက်၍ ပသသည်။ ရွာရှင်နန်းမှာ တတ်နိုင်လျှင် တတ်နိုင်သလောက် အုတ်တိုက်ကြီးများနှင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ရွာရှင်နန်းကို ထားဝယ်အခေါ် ''ရှင်ဂီးအီ'' ဟုခေါ်သည်။ ရှေးအခါက ရွာရှင်နန်းတွင်နတ်အိုးများသာ ရှိသည်။ ယခုအခါ ရုပ်တုကြီးများနှင့် ဖြစ်လာသည်။ တစ်နှစ်တစ်ခါ များသောအားဖြင့် နတ်တော်လ၌ ရွာရှင်ပွဲ ကျင်းပသည်။ အိမ်၌ မင်္ဂလာပွဲများကျင်းပလျှင် ရွာရှင်နန်းသို့ ကန်တော့ပွဲဆက်ရသည်။ ပွဲဆက်ပေးသည့် နတ်ဆရာပင် ရှိသည်။ တစ်မူထူးခြားသည်မှာ ကန်တော့ပွဲမှ အုန်းသီးကိုခွဲပြီး အုန်းရည်လောင်းရခြင်း ဖြစ်သည်။ အိမ်ဝင်းထဲ၌လည်းစားပွဲခင်းပြီး ငှက်ပျောဖက်များ ခင်းကာ ထမင်းလေးပုံပုံ၍ မီးကင်ထားသည့် ပုစွန်ထုပ်ကြီးလေးကောင်ကို တစ်ပုံစီပင် ထည့်ရသည်။ ငါးကောင်မြောက် ပုစွန်ထုပ်ကြီးကို ချေ၍ လက်သုပ်သုပ်ပြီး ထမင်းပုံတွင် တစ်ပုံစီထည့်ရသည်။ ပြီးနောက် နတ်ဆရာက သောက်ရေဖြင့် ပသသည်။ ဤသည်ကို ထားဝယ်အခေါ် ''ပျယ်ရှင်'' တင်သည်ဟု ခေါ်သည်။

ထားဝယ်ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့များ မြန်မာနှင့်မတူဘဲ သီးခြားရှိသည်ကို အထက်၌ ဖော်ပြပြီးပြီ။ အသေးစိတ်ရေးနေလျှင် ကုန်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ ဥပမာ– မြန်မာတို့က မိုးခေါင်လျှင် မိုးခေါင်ကျော်စွာနတ်ကို ပသပြီး လွန်ဆွဲလေ့ရှိသည်။ ထားဝယ်တို့ကမူ ''ဖားထီးဖားမ'' ပွဲကျင်းပသည်။ ဖားထီးလုပ်ရသည့် ရပ်ရွာမှ ဆွေစဉ်မျိုးဆက်ယောက်ျားနှင့် ဖားမလုပ်ရသည့် ဆွေစဉ်မျိုးဆက်မိန်းမတို့က ဖားမလုပ်ရသည့်ပွဲ ဖြစ်သည်။ ဖားထီးဖားမအကြောင်းကို သမိုင်းနှင့်ချီ၍ ဖော်ပြနေလျှင် ဆုံးနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် မဖော်ပြတော့ပါ။

မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)

တိုင်းရင်းသားများ၏ အမှတ်တရလက်ဆောင်

pEÆmcif(f,Oa&u;r)

“အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံတွေမှာလည်း ခရီးသွားလုပ်ငန်းကို မြှင့်တင်လုပ်ဆောင်လာကြရာ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့်လည်း ပြည်တွင်းခရီးသွားလုပ်ငန်းရော၊ ပြည်ပခရီးသွား လုပ်ငန်းပါ တိုးတက်သွားသင့်ပါသည်။ ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့်အတူ အမှတ်တရပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်မှုကိုလည်း နိုင်ငံတကာအဆင့်မီ ဆောင်ရွက်သွားရမှာ ဖြစ်ပါသည်။ ပင်လယ်ထွက် ခရု၊ ကမာ၊ ကျောက်ခက်များဖြင့် အဆင်တန်ဆာ၊ လက်ဝတ်ရတနာ၊ အလှဆင်ပစ္စည်းစသဖြင့် ပုံစံမျိုးစုံ ဆန်းသစ်ပုံဖော်ဖန်တီးကာ ဈေးကွက်ရှာဖွေသွားသင့်သည်”

နိုင်ငံတကာခရီးသွားလုပ်ငန်းတွင် အမှတ်တရလက်ဆောင်ပစ္စည်းများ ရောင်းချခြင်းသည် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ခရီးသွားများဝယ်ယူသော အမှတ်တရလက်ဆောင်ပစ္စည်းများ၏ တန်ဖိုးငွေသည် နှစ်စဉ်တိုးတက်နေသဖြင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းစီးပွားရေးတွင် အာရုံစိုက်စရာဖြစ်လာနေသည်။ အမှတ်တရလက်ဆောင်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ဖန်တီးခြင်း၊ ထုပ်ပိုးခြင်း၊ ဆန်းသစ်ခြင်းအားလုံးတွင် ရိုးရာဓလေ့များ၊ လက်မှုပညာများ၊ အနုပညာများ၊ စိတ်ကူးစိတ်သန်းများ ပါဝင်နေကြောင်း တွေ့ရသည်။ အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်များအဆင့်ဆင့်တွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသည့်အင်အားသည် မနည်းလှသဖြင့် အလုပ်အကိုင်ရရှိရေးအတွက် အထောက်အကူပြုလျက်ရှိပါသည်။ လက်မှုအနုပညာကို အခြေခံသော ဝင်ငွေရလမ်း အသက်မွေးမှုဖြစ်သဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန် စဉ်ဆက်မပြတ် လုပ်ဆောင်သွားသင့်ပေသည်။

ကျွန်မသည် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာနတို့တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ပြီး ဒုတိယဝန်ကြီးတာဝန်ဖြင့် အငြိမ်းစားယူခဲ့ပါသည်။ ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာနတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည့် ၂၂ နှစ်တာကာလအတွင်း အနုပညာဆိုင်ရာ၊ ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ၊ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်းဆိုင်ရာ ကဏ္ဍအသီးသီးကို ထိတွေ့ဆောင်ရွက်ခဲ့ရပါသည်။ ယဉ်ကျေးမှုပြပွဲ ခင်းကျင်းပြသခြင်းကို ဝါသနာပါသူဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ ကံကောင်းထောက်မစွာဖြင့် ပြပွဲကြီး၊ လတ်၊ ငယ် အမျိုးမျိုးကို ခင်းကျင်းပြသရန် တာဝန်ပေးခြင်းခံရပါသည်။ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာပြပွဲသည် လာရောက်ကြည့်ရှုသူများထံသို့ ပေးလိုသည့်သတင်းနှင့် ရည်ရွယ်ချက်ကို တိုက်ရိုက်မျှဝေပေးနိုင်သည်။ လာရောက်သူများ၏ မေးခွန်းများကို ဖြေကြားခြင်း၊ အမြင်ချင်း ဖလှယ်ခြင်းများကိုလည်း ပြုလုပ်နိုင်သဖြင့် အကျိုးများစေပါသည်။ ပြပွဲခင်းကျင်းမှုသည် ပြတိုက်ခင်းကျင်းမှုနှင့်လည်း မတူပါ။ ကာလတိုအတွင်း လာရောက်သူဧည့်သည်များ၏ အာရုံဝင်စားမှုကို အမိအရဖမ်းယူနိုင်စေရေး ဦးစားပေးရသည်။ ယဉ်ကျေးမှုပြပွဲ၏ ခေါင်းစဉ်၊ ရည်ရွယ်ချက်၊ ပြပွဲနေရာအကျယ်အဝန်း၊ အသုံးပြုခွင့်ရှိသော ဘတ်ဂျက်၊ ပြပွဲ၏ ကာလတို့အပေါ်မူတည်၍ အခင်းအကျင်းကို စဉ်းစားရသည်။ ပြင်ဆင်မှုကာလတိုတောင်းပါက နေ့ရောညပါ ခင်းကျင်းရလေသည်။ ကျွမ်းကျင်ဝန်ထမ်းများ၊ စိတ်ဝင်စားသော ဝန်ထမ်းများကို အမာခံထား၍ အကောင်အထည်ဖော်ရသည်။ ပြပွဲအတွက် ပြင်ဆင်ရသည့် မောပန်းမှုများသည် ပြပွဲပြီးဆုံးသွားပါက ကျေနပ်မှုများဖြင့် အဆုံးသတ်လေ့ရှိသည်။ ဝန်ထမ်းကာလတစ်လျှောက် ခင်းကျင်းပြသခဲ့ရသော ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အနုပညာပြပွဲများမှာ ခေတ်အဆက်ဆက် လက်ဝတ်ရတနာ ပြပွဲ၊ မြန်မာ့ရိုးရာပုတီးပြပွဲ၊ ဝတ်စားဆင်ယင်မှု ထုံးဖွဲ့မှုပြပွဲ၊ ယဉ်ကျေးမှုအမွေပုဂံမြေ ပြပွဲ စသည်ဖြင့် ခင်းကျင်းပြသခဲ့ရသလို နှစ်စဉ် စစ်သမိုင်းပြတိုက်ကြီး (ရန်ကုန်) တွင် ဦးတည်ချက် (၁၂) ရပ်ပြခန်း၊ တိုင်းကျိုးပြည်ပြုပြခန်း၊ ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီး ဌာနပြခန်း စသည်တို့ကိုလည်း ခင်းကျင်းပြသခဲ့ပါသည်။ ပြည်တွင်းရော၊ ပြည်ပပါ ခင်းကျင်းရသဖြင့် အတွေ့အကြုံတွေလည်းရသလို အတွေးအမြင်တွေလည်း တိုးပွားရရှိလာခဲ့ပါသည်။

ကြုံကြိုက်ခဲ့ရသော ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ပြပွဲများအနက်မှ “မြန်မာ့ရိုးရာပုတီးပြပွဲ”၏ အတွေ့အကြုံကို ပြောပြလိုပါသည်။ အဆိုပါ ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ပြပွဲခင်းကျင်းရမည်၊ ပြပွဲရက်ကို

ဝန်ကြီးက သတ်မှတ်ပေးပြီး တာဝန်ခံဆောင်ရွက်ရန် ညွှန်ကြားချက်ရသည်နှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို စဉ်းစားရပါတော့သည်။ ပြပွဲအတွက် အလုပ်တာဝန်များကို ပြီးစီးရမည့် ရက်နှင့်တကွ ခွဲဝေသတ်မှတ်ရသည်။ လူရွေးမမှားစေရန်လည်း သတိထားရသေးသည်။ ပုတီးပြပွဲအကြို ကာလတွင် ပြင်ဆင်မှု ပီပြင်တိကျစေရန်အတွက် တာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အသိပညာရှင်များ၊ အတတ်ပညာရှင်များ၊ ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူများ၊ ပုတီးများထွက်ရှိသည့် ဒေသခံများကို ခေါ်ယူတွေ့ဆုံ၍ အစည်းအဝေးပြုလုပ်ရသည်။ အကြံဉာဏ်များရယူခြင်း၊ ညှိနှိုင်းပေါင်းစပ်ခြင်းတို့အား အကြိမ်များစွာ ပြုလုပ်ရသည်။ ဤသို့ လုပ်ဆောင်ကြည့်မှ အဆင့်အတန်းမီသော ယဉ်ကျေးမှုပြပွဲတစ်ခုဖြစ်လာဖို့ အတော်လေး မလွယ်လှကြောင်း သိလာရသည်။

ပြပွဲ၏ခင်းကျင်းမှုအား ခေတ်အလိုက်ပုတီးများ၊ဒေသအလိုက်ပုတီးများ၊တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအလိုက်ပုတီးများ၊ နိုင်ငံတကာမှပုတီးယဉ်ကျေးမှုများ စသည်ဖြင့် ကဏ္ဍအလိုက် ခွဲခြားပြသရန် စီစဉ်ရပေသည်။ ပြင်ဆင်ချိန်ရရှိမှုအပေါ် တွက်ချက်ကြည့်ပြန်တော့ ပြီးနိုင်ပါ့မလားဆိုပြီး စိတ်မောရပြန်ပါသည်။

ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက် ထွက်ရှိသော ခရုပုတီးများအပိုင်းကလည်း စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းလှပါသည်။ ခရုပုတီးတစ်ခု ပြုလုပ်ပုံအဆင့်ဆင့်ကို ဒေသခံများထံ ချဉ်းကပ်၍ အသေးစိတ်လေ့လာရသည်။ ပုတီးဖြစ်သွားပြီးနောက် ဈေးကွက်ဝင်ရောင်းချပုံ၊ အမှတ်တရပစ္စည်းများနှင့် တွဲဖက်အသုံးပြုပုံ စသည်ဖြင့် အသေးစိတ် နှံ့နှံ့စပ်စပ် လေ့လာရပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းသည် အနောက်ဘက်ရခိုင်ပြည်နယ်မှ အစပြုခဲ့ရာ တနင်္သာရီတိုင်း ကော့သောင်းဒေသအထိ မိုင်ပေါင်း ၁၃၀၀ ကျော် ရှည်လျား

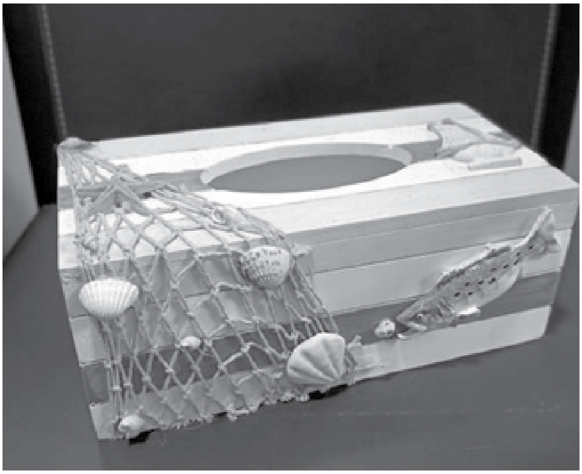

ပါသည်။ ဤမျှ ရှည်လျားလှသော ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းကို ပိုင်ဆိုင်နေရခြင်းသည်ပင် အလွန်ထူးခြားစွာ ကံကောင်းနေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းကို အမှီပြု၍ နေထိုင်ကြသော ရခိုင်တိုင်းရင်းသားများ၊ မွန်နှင့် ကရင်တိုင်းရင်းသားများ၊ မြိတ်၊ထားဝယ် ဒေသခံလူမျိုးများ၊ ပင်လယ်ပျော် ဆလုံလူမျိုးများ စသည်ဖြင့် စုံလင်လှပါသည်။

ပြပွဲတစ်ခုလုံး၏ ခင်းကျင်းမှု Layout Plan အကြမ်းကို အထပ်ထပ်အခါခါဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းပြီးမှသာ အချောတစ်ခုရရှိလာပါသည်။ ကဏ္ဍအလိုက် ခင်းကျင်းမှုဧရိယာများ သတ်မှတ်ပေးရသည်။ ယဉ်ကျေးမှုတန်ဖိုး၊ ခေတ်အလိုက်တန်ဖိုး၊ လက်ရာတန်ဖိုး၊ ရှေးဟောင်း တန်ဖိုး၊ သမိုင်းအရတန်ဖိုး စသည်ဖြင့် ခွဲခြားကာ နေရာကိုလည်း ဦးစားပေးမှု စီစဉ်ရပြန် သည်။

ခရုပုတီးများကဏ္ဍအတွက် ရရှိလာသောနေရာပေါ်တွင် မူတည်၍ ခရုများထွက်ရှိရာ မြေပုံ၊ ဓာတ်ပုံများ၊ ခရုအမျိုးအစားများ၊ ခရုပုတီးပြုလုပ်ပုံအဆင့်ဆင့်၊ ဒေသခံတို့၏ လက်မှု အနုပညာအခြေအနေ၊ ခရုပုတီးရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှု၊ ပင်လယ်ထွက် ကမာနှင့် အခြား ပစ္စည်းများဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော လက်မှုပစ္စည်းများ စသဖြင့် ခွဲခြားပြီး ခင်းကျင်းရပါသည်။ ခွဲဝေသတ်မှတ်ထားသော အလုပ်ဇယားများအရ ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးရေးနှင့် သတင်းအချက် အလက် စုဆောင်းရှာဖွေရေးအဖွဲ့၊ သမိုင်းဆိုင်ရာအထောက်အထားများ စုဆောင်းရေးအဖွဲ့၊ ပင်လယ်ကမ်းခြေ ခရုထွက်ရာဒေသသို့ လေ့လာရေးအဖွဲ့ စသဖြင့်ရှိရာ အဖွဲ့လိုက် ခရီးထွက် ကြရပါသည်။ ကျွန်မသည် ပင်လယ်ကမ်းခြေရှိ ခရုပုတီးလုပ်ငန်းရှင်များ၊ လက်မှုပညာရှင် များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းရန် လိုက်ပါခဲ့သည်။ ချောင်းသာဒေသတစ်လျှောက် ကမ်းခြေများ ရှိ ရွာများကို ဝင်ရောက်လေ့လာသည်။ ခရု၊ ကမာ၊ ကျောက်ခက်များ ရှာဖွေရောင်းချသူများ၊ ခရုပုတီးပြုလုပ်သူများ၊ လက်ဆောင်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုး ပြုလုပ်သူများကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခွင့် များ ရရှိခဲ့ပါသည်။ အမှတ်တရလက်ဆောင်ပစ္စည်းများ ဖန်တီး ပြုလုပ်ရာတွင် ကျွမ်းကျင်သူ များနှင့် တွေ့ဆုံစကားပြောဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့အနက်မှ ချောင်းသာရွာသူ ဒေါ်ခင်ညွန့်၏

ပြောပြချက်အရ ပင်လယ်ထွက်ခရုအမျိုးအစားပေါင်း နှစ်ရာကျော်ရှိပြီး ရာသီအလိုက် အရောင်စုံတွေ့ရကြောင်း၊ ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့် အကြီး၊ အသေး၊ အလုံးအပြား၊ အလိပ်အချွန် အစုံအလင်ရှိကြောင်း၊ ပုံတူခရုများကို ရွေးချယ်သီကုံးသလို ပုံစံကွဲခရုများကိုလည်း ရောနှော သီကုံးတာလည်းရှိကြောင်း၊ ခရုကြီးများ၏ အရောင်သည် မွဲနေပါက ပေါလစ်တင်၍ရ ကြောင်း၊ ခါခရု (ခေါ်) ချေးခရုသည် မွဲခြောက်နေပြီး ချေးညော်တက်နေသကဲ့သို့ တွေ့ရသော် လည်း စက်နှင့် တိုက်စား၍ ပေါလစ်တင်လိုက်ပါက ကမာရောင်ကဲ့သို့ ပြောင်လက်လာ ကြောင်း၊ ခရုခွံကြီးမှ ပဲခြမ်းအရွယ် အစိတ်အပိုင်းလေးများ ဖြတ်တောက်ယူပြီး အခုံးခြမ်းလေး နှစ်ခြမ်းကို ကော်ဖြင့် ကပ်လိုက်ပါက ပုလဲလုံးကဲ့သို့ ဖြစ်သွားကြောင်း၊ ထိုမှတစ်ဆင့် အပေါက် ဖောက်၍ သီကုံးလိုက်ပါက ပုလဲပုတီးကဲ့သို့ ဖြစ်သွားကြောင်း၊ ကမာရောင်ပေါက်နေသော ခရုများကို ထပ်မံတိုက်စားလိုက်ပါက ကျောက်စိမ်းရောင် ထွက်လာကြောင်း၊ သဘာဝခရု များကို လူတို့၏ ဖန်တီးမှုများဖြင့် ပေါင်းစပ်လိုက်ပါက ပုံစံမျိုးစုံ၊ အရောင်မျိုးစုံပြုလုပ်နိုင် ကြောင်း သိရှိခဲ့ရပါသည်။

ပင်လယ်ကမ်းခြေတစ်လျှောက်မှာ နင်းလိုက်တိုင်း ခရုတွေဖြစ်နေတာကို တွေ့ရ သဖြင့် အလဟဿ ဆုံးရှုံးသွားရသော ခရုများ၏ တန်ဖိုးကို တွက်ဆနေမိပါသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံသည် ပထဝီအနေအထားအရ တည်ရှိနေမှုသည် အလွန်သာယာလှပပြီး တန်ဖိုးရှိလှ သည်။ ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်း၏ အရှည်မှာ မိုင်ပေါင်း ၁၃၀၀ ကျော် ရှိသဖြင့် ပင်လယ်ထွက် ပစ္စည်းများ၊ ရေထွက်ပစ္စည်းများ၊ ရေအောက်သယံဇာတပစ္စည်းများသည် အခြားတိုင်းပြည် များနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက အပုံအပင်များပြားလှပါသည်။ သဘာဝက ပေးထားသော သယံဇာတ များကို အပြည့်အဝ အကျိုးရှိအောင် အသုံးမချနိုင်သည့်အတွက် ပျက်စီးသွားသော ခရုတွေ၊ ကမာတွေ၏ တန်ဖိုးကို နှမြောနေ မိပါသည်။ ပင်လယ်ထွက် ခရုတွေ၊ ကမာတွေကိုအထောက်အကူပစ္စည်း များနှင့် မွမ်းမံလိုက်ပါက နှစ်ခြိုက် ဖွယ် အမှတ်တရလက်ဆောင်ပစ္စည်း များ (Souvenirs) ဖြစ်သွားမှာသေချာ ပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံတွေမှာ ကျောက်ခက်ရိုးတံတွေက အလွန် ဈေးကြီးပေးရသည်။ Landscape Design တွေမှာ သုံးကြသလို အိမ်တွင်းအလှဆင်မှုလုပ်ငန်း (Interior Decoration) တွေမှာ လည်း သုံးကြသည်။ ထို့အပြင် နာမည်ကြီး Brand များ၊ လက်ဝတ် ရတနာများအဖြစ် ဒီဇိုင်းများ

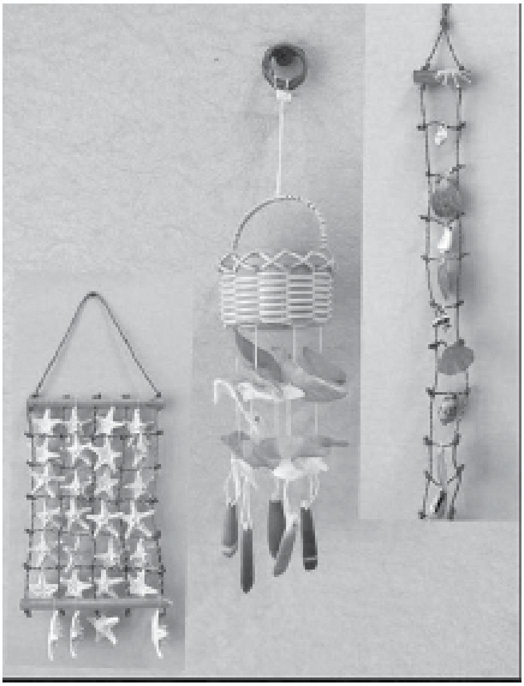

ဆန်းသစ်ပြီး ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးနေသည်ကို အားရဖွယ် တွေ့ရသည်။

ပြီးခဲ့သောနှစ်များကအမေရိကန်နိုင်ငံကို အလည်အပတ်သွားခဲ့ရာ မြို့ကြီးအတော်များများကို ရောက်ခဲ့သည်။ အမှတ်တရလက်ဆောင်ပစ္စည်းဆိုင်တွေမှာ ပင်လယ်ထွက် ခရု၊ ကမာ၊ ကျောက်ခက်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ပစ္စည်းများ အများအပြားတွေ့ရသည်။ အိမ်တွင်း၊ အိမ်ပြင် အလှဆင်ပစ္စည်း အရောင်းဆိုင်တွေလည်း တွေ့ရသည်။ ဝယ်ယူသူများကလည်း နှစ်ခြိုက်စွာ ဝယ်ယူအားပေးနေတာတွေ့ရတော့ မေးမြန်းကြည့်ရာ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံက တင်သွင်းထား ကြောင်း သိရသည်။ ပင်လယ်ထွက်ပစ္စည်းများကို ခေတ်မီဒီဇိုင်း၊ သပ်ရပ်သောလက်ရာ၊ ဆန်းသစ်သော နည်းပညာများနှင့် ပေါင်းစပ်လိုက်သောအခါ ဝင်ငွေရသော ပို့ကုန်လုပ်ငန်း တစ်ခုအဖြစ် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံက လုပ်နိုင်ခဲ့ပေသည်။ ဒါဆိုရင် ဝင်ငွေရသော ပို့ကုန်လုပ်ငန်းတစ်ခု အဖြစ် ကြိုးပမ်းအားထုတ်သင့်ပါသည်။ နိုင်ငံတော်ကလည်း အားပေးထောက်ပံ့ပေးမှုပေးပြီး ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများကလည်း စိတ်ရောကိုယ်ပါ လုပ်လာပါက အခြားနိုင်ငံများနည်းတူ နိုင်ငံခြားငွေတိုးတက်ရရှိလာနိုင်ပေသည်။

ယနေ့အချိန်ကာလသည် ခရီးသွားလုပ်ငန်းကို နိုင်ငံတကာမှာ ရှေ့တန်းတင်လာကြပါသည်။ အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံတွေမှာလည်း ခရီးသွားလုပ်ငန်းကို မြှင့်တင်လုပ်ဆောင်လာကြရာ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့်လည်း ပြည်တွင်းခရီးသွားလုပ်ငန်းရော၊ ပြည်ပခရီးသွားလုပ်ငန်းပါ တိုးတက်သွားသင့်ပါသည်။ ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့်အတူ အမှတ်တရပစ္စည်းများထုတ်လုပ်မှုကိုလည်း နိုင်ငံတကာအဆင့်မီ ဆောင်ရွက်သွားရမှာ ဖြစ်ပါသည်။ ပင်လယ်ထွက် ခရု၊ ကမာ၊ ကျောက်ခက်များဖြင့် အဆင်တန်ဆာ၊ လက်ဝတ်ရတနာ၊ အလှဆင်ပစ္စည်းစသဖြင့် ပုံစံမျိုးစုံ ဆန်းသစ်ပုံဖော်ဖန်တီးကာ ဈေးကွက်ရှာဖွေသွားသင့်သည်။

အလျဉ်းသင့်သဖြင့် ကုန်းဘောင်ခေတ်စာဆို ဦးကြင်ဥ၏ "မြင်ဖူးမှ ယုံစဖွယ်" ကဗျာလေး သတိရမိပါသည်။

– **ကြုံစဖူး**
မြင်ဖူးမှ ယုံစဖွယ်။
ဖြူ နီ ဝါ ပြာ တစ်စုနှင့်
ခရု ထွေလာဆန်း
ကမ်းကွေ့ပတ်လည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် လှပရှည်လျားသော ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းရှိသလို ရေခဲတောင်တန်းများလည်း ရှိသည်။ သဘာဝအလှများ ပေါကြွယ်လှသော မြစ်ဝှမ်းဒေသများ၊ အအေးပိုင်း

တောင်တန်းများ၊ စိမ်းလန်းနေသော လွင်ပြင်များ၊ သဘာဝရေကန်ကြီးများ၊ အင်းများသည် နေရာအနှံ့အပြားတွင် ရှိနေကြသည်။ သို့ဖြစ်ရာ သဘာဝ ခရီးသွားလုပ်ငန်းကို တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် လုပ်ဆောင်သွားပါက နိုင်ငံတကာ၏ စိတ်ဝင်စားမှုကို တိုးတက်ရရှိလာမှာ သေချာသည်။ ထို့အပြင် ရှေးနှစ်ပေါင်း ထောင်ကျော်က ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ဦးယဉ်ကျေးမှုဒေသနှင့် ပုဂံညောင်ဦး ယဉ်ကျေးမှုဒေသတို့သည် အတုမရှိသည့်အပြင် အတူလည်း မရှိနိုင်သော ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ်များပင်ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့အလယ်တွင် ကျော်ကြားပြီးသား ယဉ်ကျေးမှုဒေသများဖြစ်သဖြင့် ခရီးသွားများ ပိုမိုရောက်ရှိလာစေရန် အရှိန်မြှင့်ပေးဖို့သာ လိုပါ သည်။

ယခုလို ခရီးသွားများ နည်းပါးနေသည့်အချိန်တွင် မိမိတို့၏ အိမ်နီးချင်း ထိုင်းနိုင်ငံဆိုလျှင် ခရီးသွားများ တိုးတက်ရောက်ရှိလာမည့်အချိန်အတွက် မျှော်မှန်းကာ ခရီးသွားနေရာဒေသများ(Tourism Sites) များကို ပိုမိုဆွဲဆောင်မှုရှိစေရန် မွမ်းမံပြင်ဆင်လျက်ရှိသည့်အပြင် အမှတ်တရပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ခြင်းကိုလည်း ဆောင်ရွက်လျက် ရှိကြောင်း ကြားသိနေရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ ချင်း၊ မွန်၊ ဗမာ၊ ရခိုင်နှင့် ရှမ်းစသည်ဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရှစ်ခုဖြင့်ဖွဲ့စည်းထားသော ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ၎င်းလူမျိုးရှစ်ခုတွင် လူမျိုးနွယ်စုများ ပါဝင်နေကြပြီး စုစုပေါင်း ၁၃၀ ကျော်ရှိသဖြင့် တိုင်းရင်းသား ရိုးရာဓလေ့များ၊ လက်မှုပညာများ အလွန်ပေါကြွယ်လှသော ချစ်စရာ တိုင်းပြည်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ တိုင်းရင်းသားများအားလုံးတွင် ရိုးရာကို အခြေခံ၍ လက်မှုအနုပညာပစ္စည်းပေါင်းများစွာ ရှိနေပါသည်။ ဂျပ်ခုတ်ချည်ထည်မှ အစပြု၍ ခြေကျင်းများ၊ နားကပ်များ၊ ဝတ်စုံများ၊ လက်ဝတ်ရတနာများ၊ ဒီဇိုင်းအစုံ အသုံးအဆောင်များသည် တန်ဖိုးရှိသော အမှတ်တရလက်ဆောင်ပစ္စည်းများပင် ဖြစ်ကြပါသည်။ တိုင်းရင်းသားများ၏ ရိုးရာကို အခြေခံသော အမှတ်တရလက်ဆောင်ပစ္စည်းများကို စံချိန်စံညွှန်းအမီ ဆန်းသစ်ဖန်တီးထုတ်လုပ်နိုင်ပါက ခရီးသွားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးတစ်ခု အခိုင်အမာပေါ်ထွက်လာနိုင်ပေမည်။ နိုင်ငံတကာတွင်လည်း မြန်မာ၏ တိုင်းရင်းသားများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ စိတ်ဝင်စားမှုရရှိခြင်း စသည့်ကောင်းကျိုးများ ရရှိလာမည်ဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးက ဦးစားပေးလုပ်ငန်းတစ်ခုအဖြစ်ခံယူကာ နိုင်ငံတကာအဆင့်မီ အမှတ်တရလက်ဆောင်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ကြပါရန် တိုက်တွန်း နှိုးဆော်လိုက်ရပါသည်။

စန္ဒာခင် (ယဉ်ကျေးမှု)

သံလွင်မြစ်အရှေ့ခြမ်းရှိ တိုင်းရင်းသားတို့အကြောင်း တစေ့တစောင်း (ဝနှင့်လားဟူ)

0ift m;v , (f'mw)k

"၁၉၇၄–၁၉၈၈ ခုနှစ်ကာလ ရှမ်းအရှေ့တွင်
မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ (မဆလ)
အစိုးရခေတ်ကာလတွင် "ဝ"လူမျိုးတို့၏ သမိုင်းကိုလေ့လာပြီး
ဌာနေလူမျိုးများစွာထဲမှ "ဝ"လူမျိုးဦးဖီးလစ်ဆမ်၊
ဒေသပါတီကိုယ်စားလှယ်၊
မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်မန်နေဂျာ စသောနေရာများ၊
ပါတီယူနစ် ကျိုင်းတုံမြို့နယ်
အတွင်းရေးမှူး ဦးမားကို့စ်တို့အား
ချီးမြှင့် နေရာပေးခဲ့သည်"

စာရေးသူအမြင်

မြန်မာနိုင်ငံ၏ သမိုင်းကိုလေ့လာသော် ရေကြည်ရာ၊ မြက်နုရာသို့ စားကျက်များ ရှာဖွေရင်း ယနေ့ ၂၁ ရာစုနှစ်တိုင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် မှီတင်းနေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများအားလုံးတို့သည် တစ်ချိန်က တိဗက်ကုန်းမြေမြင့် မွန်ဂိုအင်ပါယာဒေသနှင့် အခြားဒေသမှ ရွှေ့ပြောင်းလာခဲ့ကြကြောင်း သက်ဆိုင်ရာ လူမျိုးစုတို့၏ ရာဇဝင်မှတ်တမ်းတင် လာခဲ့ကြသည်။ အစောဆုံးဝင်ရောက်ခဲ့သော မွန်ခမာမျိုးနွယ်စုများဖြစ်သော မွန်၊ ကရင်၊ ဝ၊ ပလောင်၊ ပအိုဝ်း၊ ကယား၊ ကယန်း လူမျိုးများ။ ရှမ်းတရုတ်မျိုးနွယ်စုနှင့် တိဗက်မြန်မာ အနွယ်ဝင်များတွင် ဗမာ၊ ယော၊ ရခိုင်၊ ရမ်းဗြဲ၊ ချောင်းသား၊ မာ့ဂ်၊ တောင်ရိုး၊ ဓနု၊ အင်းသား၊ ဇဘိန်း၊ ထားဝယ်၊ မြိတ်၊ ကချင်၊ ချင်း၊ အာခါ၊ လားဟူ၊ လီဆူ လူမျိုးများတွေ့ရသည်။

အဆိုပါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့သည် မိမိနေထိုင်ရာဒေသများတွင် မိမိလူမျိုးစုအလိုက် သီးသန့်နေထိုင်၍ နယ်စား၊ မြို့စား၊ စော်ဘွား၊ ဘုရင်များအဖြစ် မျိုးရိုးလိုက်၍ မွေးဖွား ရသည်ဟု အယူသီးခဲ့ကြသော ခေတ်ရှိခဲ့ကြောင်း၊ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးလာသောကာလတွင် နယ်မြေ ခွဲခြားသတ်မှတ်၍ နိုင်ငံရေးစနစ်တီထွင်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံအဖြစ် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့လေသည်။

ယနေ့စာရေးသူတင်ပြမည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများသည် စာရေးသူ၏ အိမ်နီးချင်း များ ဖြစ်ကြလေသည်။ နေ့စဉ်အတူနေ၍ ရင်းနှီးသိကျွမ်းခဲ့ရမှုများနှင့် ပညာရှင်တို့၏ သမိုင်း မှတ်တမ်းများအားအခြေခံ၍ ပေါင်းစပ်တင်ပြပါမည်။ မပြည့်စုံမှုများ၊ အားနည်းချက်များ ရှိသော် စာရေးသူ၏ အားနည်းမှု ဖြစ်ကြောင်း ဝန်ခံပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ

အေဒီ ၁၂.၂.၁၉၄၇ ခုနှစ်ကစ၍ ဖြစ်တည်ခဲ့သော ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံသည် တိုင်းနှင့်ပြည်နယ်များအားဖြင့် ခွဲခြားထားလေသည်။ ထိုအထဲတွင် အကြီးဆုံး၊ အကျယ်ပြန့်ဆုံး ဖြစ်သော ရှမ်းပြည်နယ်အကြောင်းလေ့လာသော် ရှမ်းလူမျိုးများသာမက အခြားသော မျိုးနွယ်စုများလည်း တွေ့ရပါသည်။ ထို့အပြင် ရှမ်းပြည်နယ်အား တောင်ပိုင်း၊ မြောက်ပိုင်းနှင့် အရှေ့ပိုင်းဟူ၍ တွေ့ရသည်။ ထို့အပြင် ရှမ်းပြည်နယ်သည် တရုတ်နိုင်ငံ၊ လာအိုနိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံတို့နှင့် ထိစပ်နေသောနယ်မြေ တောင်ကုန်း၊ တောင်တန်းများဖြစ်သော်လည်း သစ်တောထူထပ်ပြီး မြေဆီအလွန်ကောင်းသည်။ ခေတ်အဆက်ဆက် ဌာနေလူမျိုးများ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် အမဲလိုက်ခြင်းဖြင့် အသက်မွေးခဲ့ကြသည်။ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ များ ပုန်းခိုရာဒေသလည်းဖြစ်ခဲ့သည်။ ယနေ့ ၂၁ ရာစုနှစ်တိုင်အောင် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ အများဆုံး စိုးမိုးသောဒေသဖြစ်နေလေသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်

ရှမ်းပြည်နယ်အားသုံးပိုင်းခွဲ၍လေ့လာနိုင်သည်။ တောင်ပိုင်းသည်တောင်ကြီးမြို့တော်၊ မြောက်ပိုင်းသည် လားရှိုးမြို့တော်နှင့် အရှေ့ပိုင်းကို ကျိုင်းတုံမြို့အား အခြေပြုထားလေ သည်။

ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း

တောင်ကြီးမြို့သည် ရှမ်းပြည်နယ်၏ မြို့တော်လည်းဖြစ်သည်။ တောင်ပိုင်းသည် တောင်ကြီးမြို့ကို အခြေပြုထားလေသည်။ ရှမ်းလူမျိုးနှင့်အတူ ပအိုဝ်းလူမျိုး၊ တောင်ရိုး၊ ဓနု၊ အင်းသား စသော လူမျိုးစုံလှသည်။

ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်း

မြောက်ပိုင်းသည် လားရှိုးမြို့အား အခြေပြုထားလေသည်။ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ထိစပ်နေသော အပိုင်းဖြစ်သည်။ ရှမ်း၊ ဝ၊ တအာန်း–ပလောင်၊ ကိုးကန့်၊ မြောင်ဇီး၊ ကချင်၊ လားဟူ၊ လီဆူ လူမျိုးများနှင့် အခြားသောလူမျိုးစုလည်း ရှိသေးသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်း

ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်းသည် ကျိုင်းတုံမြို့အား အခြေပြုထားလေသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၊ လာအိုနိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့နှင့် ထိစပ်နေသောအပိုင်းဖြစ်လေသည်။ ရှမ်း၊ လားဟူ၊ အာခါ ဝ+အင်၊ လွယ် စသော လူမျိုးများနေထိုင်ကြလေသည်။

ထို့အပြင် ရှမ်းပြည်နယ်သည် ထူးခြားသည့် ဝိသေသများစွာ တွေ့ရှိနိုင်သေးသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေ၏ ပေးထားချက်ဖြစ်သော ဒေသတစ်ခုသည်၊ နေထိုင်သော လူမျိုးတစ်မျိုးသည် နေထိုင်သော လူမျိုးများ၏ ထက်ဝက်ကျော်ပါက ထိုလူမျိုး၏ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးနယ်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။

ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ အထူးဒေသများမှာ

၁။ “ဝ” အထူး ဒေသတိုင်း။ ပန်ခမ်း(ယခင် ပန်ဆန်း)၊ ဟိုပန်၊ ပန်ဝိုင်၊ မိုင်းမော၊ UWSA ငြိမ်းချမ်းရေးတပ်ဖွဲ့ ၊ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ

၂။ ကိုးကန့်ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးဒေသ။ ကွမ်းလုံမြို့၊ လောက်ကိုင်၊ ချင်းရွှေဟော်မြို့၊ MNDAA တပ်ဖွဲ့

၃။ ပအိုဝ်းကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးဒေသ။ ဆီဆိုင်မြို့၊ ဟိုပုန်းမြို့၊ PNO တပ်ဖွဲ့

၄။ ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးဒေသ။ ပင်းတယမြို့၊ ရွာငံမြို့၊ တပ်ဖွဲ့မရှိ။

၅။ တအာန်း–ပလောင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးဒေသ။ နမ့်ဆန်မြို့၊ ကုန်းကြမ်းမြို့၊ TNLA တပ်ဖွဲ့

အိမ်နီးချင်း(၁) “ဝ”တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအကြောင်း သိကောင်းစရာများ

“ဝ” လူမျိုးတို့၏မူရင်း။ “ဝ” လူမျိုးစုသည် မွန်ခမာမျိုးနွယ်စုဝင် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ (ဘီစီ ၆၀၀) ကာလမတိုင်မီ ဝင်ရောက်လာခဲ့သော မွန်ခမာအနွယ်ဝင်များအနက် “ဝ” လူမျိုးစုတို့သည် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိပြီး (အေဒီ ၁ ရာစုမှ ၅ ရာစု) ကာလအတွင်း “ဒွါရဝတီ” နိုင်ငံထူထောင်နိုင်ခဲ့ပြီး၊ (အေဒီ ၇ ရာစု)တွင် ကောင်းမွန်စွာ တိုးတက်စည်ကားခဲ့သည်။ “ဒွါရဝတီ” ဟူသော မြို့တော်မှာ “ လဝပူရ” (LAWA PURI, CAHU, LAVO) LOP BURI ဟု

ခေါ်ဆိုသည်။ “လဝပူရ” ၏ ဆိုလိုရင်းမှာ “လဝ” တို့၏ မြို့တော်ဟု ဆိုလို သတည်း။ ထိုမြို့တော်သည် ထိုင်းနိုင်ငံ ဘန်ကောက်မြို့၏မြောက်ယွန်းယွန်း မဲနံမြစ်ကမ်းပေါ်တွင် ယနေ့တိုင် တည်ရှိသည်။

လဝပူရခေါ် “ဝ”လူမျိုးတို့၏ ဘုရင်မှာ “စကြာဝတေး” လဝ မင်းဖြစ်ပြီး၊ ထိုဘုရင်မှာ ဓမ္မဒေဝီအမည်ရသော မင်းသမီးတစ်ပါးရှိခဲ့ကြောင်း၊ (အေဒီ ၇ ရာစု)နောက်ပိုင်းတွင် သမီးတော် ဓမ္မဒေဝီမင်းသမီးသည် ထိုင်းနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း၊ ယခု ဇင်းမယ်၏ တောင်ဘက်ယွန်းယွန်းတွင် “ ဟရိဘုဥ္စ” နိုင်ငံတော်ကို (အေဒီ ၇၆၈) ကာလခန့်တွင် ထပ်မံထူထောင်ပြီး မြို့တော်ကို “လန်ပွန်” အမည်ဖြင့် အုပ်ချုပ်နန်းစံခဲ့သည်။

“ဝ” လူမျိုး မြန်မာနိုင်ငံသို့ရောက်ရှိခြင်း

ကျိုင်းတုံအစ “ဝ”လူမျိုးက

“ဝ”လူမျိုးတို့သည် အေဒီ ၁၀ ရာစုခန့်က မြန်မာနိုင်ငံသို့ ထိုင်းနိုင်ငံမှတစ်ဆင့် ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်။ ကျိုင်းတုံဒေသသည် အေဒီ ၉ ရာစုတွင် စိမ့်စမ်းအားကြီး၍ လူသူမနေနိုင်သော ရေဝပ်မြေဖြစ်ခဲ့သည်။ “ဝ”လူမျိုးတို့ ရောက်ရှိလာပြီး မြောင်းသွယ်ရေထုတ်၍ ခန်းခြောက်စေခဲ့ကြောင်း၊ လူတို့နေထိုင်ရန် အဆင်ပြေသော ကျိုင်းတုံမြို့ပြနိုင်ငံကို “ဝ” “လဝ” “လွ” လူမျိုးခေါင်းဆောင် “တာ့တုံး” ကစ၍ ဦးဆောင်ခဲ့ခြင်းအား အစွဲပြု၍ “ကိန်းတုံ” ဟု စခေါ်ရာမှ နောင်တွင် “ကျိုင်းတုံ” ဟု ခေါ်တွင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် “ဝ” ဘုရင် မန်ယွဲ့မှစ၍ ဘုရင်အဆက်ဆက် အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။

အေဒီ ၁၂၄၃-၁၂၄၇ ကာလ ကျောက်မာခမ်းက အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ အေဒီ ၁၂၄၇-၁၂၅၃ ကာလ ကျောက်မန်ခင်းက အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ ကျောက်မန်ခမ်းနှင့် ကျောက်မန်ခင်း “ဝ” ဘုရင်တို့သည် ထိုင်းယွန်းဘုရင် ဖရားမန်ရိုင်း၏ သစ္စာခံလူယုံတော်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုခေတ်မှစ၍ “ဝ”လူမျိုး မင်းဆက်ပြတ်ခဲ့သည်။

အေဒီ ၁၂၅၃ နောက်ပိုင်းတွင် ယွန်းဘုရင် ဖရားမန်ရိုင်းလက်သို့ ၁၂၄၃ ခုနှစ်တွင် ကျရောက်ခဲ့သည်။ ထိုမှ ထိုင်း ယွန်း ဘုရင် ဖရားမန်ရိုင်းက ထိုင်း ယွန်းလူမျိုးအား ဂုံရှမ်းဟု ခေါ်ဆိုရန် အမိန့်ထုတ်ခဲ့ပြီး၊ ကျိုင်းတုံဒေသရှမ်းတို့အား ဂုံရှမ်းဟု ဖြစ်ရတော့သည်။ လူရင်းမှာ ထိုင်းနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းမှ လန်နာမင်းဆက်၏ ထိုင်းယွန်းလူမျိုးမှ ဂုံရှမ်းဟုခေါ်တွင်စေခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ယနေ့ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံ ချင်းရိုင်းမြို့နှင့် မယ်ဆိုင်မြို့တွင် လန်နာမင်းဆက် အိမ်များ “ဘန့်လန်နာ” ဟူ၍ လန်နာမင်းဆက်အိမ်တော်ရှိနေသည်။

“ဝ”လူမျိုးစစ်ရှုံးသောကာလ အပြောင်းအလဲများ

အေဒီ ၉ရာစုမှ အေဒီ ၁၂၅၃ ကာလအထိ နှစ်ပေါင်း ၃၀၀ ကျော် ကျိုင်းတုံဒေသကို အုပ်ချုပ်ခဲ့သော “ဝ”လူမျိုးတို့သည် ကျိုင်းတုံမြို့ပြနိုင်ငံ ပြိုကွဲပျက်စီးပြီးနောက် ယွန်းဘုရင်၏ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်စွာ အမြစ်ပြတ်နှိပ်ကွပ်သတ်ဖြတ်ခြင်းတို့ကြောင့် အသက်ဘေးလွတ်ရာ ထွက်ပြေးခဲ့ရပြီး “ဝ”လူမျိုးဟူသော အမည်မဖော်ဝံ့ ရသောကာလကြောင့် အခြားအမည် အမျိုးမျိုးပြောင်းလဲခေါ်ခဲ့ကြရသည်ဟု ဘိုးဘေးတို့က ပြောပြခဲ့ကြသည်။

“ဝ”လူမျိုးနွယ်စုများအကြောင်း

အေဒီ ၁၂၅၃ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း “ဝ”လူမျိုးတို့သည် ယခုနေထိုင်သော တောတောင် လျှိုမြောင်ထူထပ်လာသည့် ယခု ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းသို့ အလွတ်ထွက်ပြေး၍ ဂူများ တွင်နေခဲ့ရသောကာလရှိခဲ့ကြောင်း၊ ၎င်း “ဝ”လူမျိုးတို့အား မောင်းထုတ်ခဲ့သော ရှမ်းစော်ဘွား ရဲဘော်များတပ်ဖွဲ့တို့၏ လမ်းကြောင်းသည် မိုင်းပေါက် – စပြန်သောမြို့၊ မိုင်းယန်း – နားနေသောမြို့၊ မိုင်းခမ် – မိုးချုပ်သောမြို့များ ယနေ့တိုင် ရှိနေသည်။ “ဝ”လူမျိုးနွယ်စု၏ အမည်များမှာ ၁။ “ဝ”၊ ၂။ စမဲ ။ ၃ ။ ပလန်း ။ ၄။ ဆမ်တောင်း။ ၅။ အင် ။ ၆ ။ လကုန်း ။ ၇။ ရှဲန်ကြင်း ။ ၈။ ပအော့ တို့ ဖြစ်ကြသည်။

“ဝ”လူမျိုးစုတို့၏ခေတ် ကျိုင်းတုံနိုင်ငံတော်

ကျိုင်းတုံမြို့ပြနိုင်ငံတော် တည်ဆောက်စဉ်က ချိုင့်ဝှမ်းအိုင်ကြီးဖြစ်နေ၍ ပေါ်ထွန်း လာသော ကျွန်း ခုနစ်ကျွန်းအနက် စွမ်မွန်းကုန်း၊ စွမ်တောင်းကုန်းနှင့် စွမ်ဆတ်ကုန်းတို့ကို ချိတ်ဆက်မိအောင်အခြေခံပြီး ဗိုခနောက်သဏ္ဍာန် ကျုံးမြို့ရိုးကို တည်ဆောက်ခဲ့ကြကြောင်း၊ ကျုံးမြို့ရိုးပတ်လည် ၄ မိုင် ၆ ဖာလုံရှိပြီး ကျုံး မြို့ရိုးတာဘောင် ၁၅–၂ဝ ပေ မြင့်မားခဲ့ကြောင်း။

ကျိုင်းတုံမြို့ရိုး ဆောက်လုပ်သည့်နေရာမှာ မြို့ထောင့် (၇)ထောင့်၊ မြို့ရိုးတံခါးပေါက် ကြီး/ငယ်(၁၂) ပေါက်နှင့် မြို့တွင်းစိမ်းလန်းစိုပြည်စေရန် ရေကန်ကြီး/ငယ် (၉)ကန်ကို ဖောက်လုပ်တည်ဆောက်ခဲ့ကြောင်း။

ကျိုင်းတုံမြို့ရိုးပေါင် (၇) ပေါင်မှာ– ၁။ ကိန်းလန်း ၂။ ကိန်းဆမ် ၃။ ကိန်းငမ်း ၄။ ကိန်းကြမ် ၅။ ကိန်းယင်း ၆။ ကိန်းအင်း ၇။ ကိန်းခုမ် တို့ဖြစ်သည်။

ကျိုင်းတုံ မြို့ရိုးတံခါးကြီး/ငယ် (၁၂)ပေါက်မှာ – ၁။ ဖားလန် ၂။ နောင်ဖာ ၃။ ကျိုင်းလန်း၊ ၄။ ဖားယန် ၅။ ယန်းခမ်း ၆။ ဝမ်ဖ ၇။ ယန်းပွန် ၈။ ကိုင်ဟိုင် ၉။ ဖာရာ ၁ဝ။ မင်္ဂလာ ၁၁။ ယန်းကုန်း ၁၂။ ပါလျှံ တို့ဖြစ်သည်။

ကျိုင်းတုံမြို့တွင် ကန်ကြီး ကန်ငယ် (၉)ကန်မှာ – ၁။ နောင်ကျောက် ၂။ နောင်ယန်း ၃။နောင်ခမ်း ၄။ နောင်ဖာ ၅။ နောက်ခိုက် ၆။ နောင်လျှန့် ၇။ နောင်တုံ ၈။ နောင်ပေါင်း ၉။ နောင်ရေး တို့ဖြစ်သည်။

၂ဝ၂၂ ခုနှစ် ကျိုင်းတုံမြို့အခြေအနေ

ယနေ့ကျိုင်းတုံမြို့သည် ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်အထက် ၂၇၁ဝ ပေ မြင့်ပြီး စွမ်မွန်းကုန်းတွင် အလောင်းမင်းဘုရား မြန်မာဘုရင်က မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၁၅ ခုနှစ် စိုက်ပျိုးခဲ့သော ကညင်ဖြူပင်ကြီးရှိ၍ သစ်တစ်ပင်တောင်ဟူ၍ ထင်ရှားသည်။ မြို့ရိုးတာ တံခါး ပါလျှံတံခါးမှာ မူရင်းအတိုင်း ထိန်းသိမ်းထားရှိသည်။ ကျိုင်းတုံမြို့တွင်း ကန်ကြီးနောင်တုံ ကန်နှင့် နောင်ခမ်းကန်တို့ လှပစွာ မြို့ကျက်သရေဖြစ်နေဆဲရှိသည်။

"ဝ"လူမျိုးစုနှင့်စာပေ

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပညာရှင်များက စာပေမြင့်မှ လူမျိုးတင့်မည်ဟု အဆိုရှိကြသည်။ "ဝ" လူမျိုးတို့သည် ၁၉၁ဝ ပြည့်နှစ်တွင် "ဝ"အမျိုးသား တာ့ဗာ့ရှန်း (TAX VAT RONG) က အင်္ဂလိပ်တရားဟောဆရာကြီးထံ ပညာသင်ခဲ့သည်။ လူမျိုးဘာသာစကားမှာ "ဝ"စာပေ ပေါ်ပေါက်ရေး ကြိုးပမ်းခဲ့ရာ နီးစပ်သော ရှမ်းနှင့် မြန်မာစာ ဗျည်း သရမှ တီထွင်ခဲ့သော်လည်း ဆီလျော်မှုမရှိ၍ ၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင် "ဝ"စာပေကို (LATIN) စာပေအခြေပြု၍ စီမံနိုင်ခဲ့သည်။ လူမျိုးတိုင်းသည် မိမိတို့ဘာသာစကားမှ စာပေကို တီထွင်ခဲ့ကြရလေသည်။

၁၈၈၆ ခုနှစ် အင်္ဂလိပ်တို့က မြန်မာနိုင်ငံတစ်ခုလုံး သိမ်းပိုက်ပြီးသောအခါ "ဝ" နယ်မြေကိစ္စကို သိလို၍ အင်္ဂလိပ်အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိများ နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်နိုင်ရန် အကြိမ်ကြိမ်စေလွှတ်ခဲ့သည်။

လူဦးခေါင်းဖြတ်သည့် "ဝ"လူမျိုးအကြောင်း

"ဝ"လူမျိုးတို့သည် သမိုင်းမတင်မီက မြို့ပြနိုင်ငံထူထောင်၍ ယဉ်ကျေးမှုအစဉ်အလာကြီးမားခဲ့သော လူမျိုးကြီးတစ်မျိုးဖြစ်ခဲ့သော်လည်း အေဒီ ၁၂၅၃ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း ရန်သူတိမ်းရှောင်ရင်း "ဝ"လူမျိုးစုတို့သည် ယခု "ဝ"ဒေသမြောက်ပိုင်းရှိ "စကန်းလိ" ဂူကြီးအတွင်းသို့ နှစ်ပေါင်းများစွာ ခိုအောင်းနေခဲ့ကြောင်း၊ ပြင်ပနှင့်အဆက်အသွယ်ပြတ်နေ၍ လူရိုင်းဖြစ်နေရစဉ် မသမာသူများ၏ လှည့်ကွက်မိခဲ့ကြောင်း၊ ထိုမှ "ဝ"လူမျိုး စပါးစိုက်ပျိုးရေးအထွက်တိုးလိုပါက လူခေါင်းဖြတ်၍ နတ်ပူဇော်သည့်ဓလေ့ ဂူအောင်း "ဝ"လူမျိုးနွယ်စုရှိလာခဲ့ကြောင်း၊ အေဒီ ၁၆ ရာစုခန့်ကတည်းက အဝတ်မဝတ်သော လူရိုင်းများ၊ လူခေါင်းဖြတ် "ဝ"လူမျိုးအုပ်စု ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ကြောင်း၊ ထိုခေတ် နိုင်ငံတကာစာစောင်များတွင် ဖော်ပြခဲ့ကြကြောင်း။ (HARVEY 1933) P.1

၁၈၈၈ ခုနှစ်ကုန်လောက်တွင် "ဝ" ဒေသ ခေါင်းဆောင်တို့အား အင်္ဂလိပ်ဘုရင်အစိုးရအကြီးအကဲ အရေးပိုင် လက်ဖတင်နယ်ဒီလီ ဆက်သွယ်လာခဲ့ကြောင်း၊ ၎င်းဦးဆောင်၍ "ဝ"ဒေသသို့ သုံးလခန့် အတူနေ၍ လေ့လာခဲ့ကြောင်း၊ "ဝ"လူမျိုးစုသည် လူရိုင်းများ မဟုတ်ကြောင်း၊ သန့်ရှင်းမှုအားနည်းသော်လည်း အကျင့်စာရိတ္တကောင်းကြကြောင်း၊ တောင်ယာရှင်းလင်းခြင်း ကျွမ်းကျင်၍ စိုက်ပျိုးရေးကျွမ်းကျင်ကြကြောင်း၊ အသားမည်းပြီး အရက်ကြိုက်သောလူမျိုးဖြစ်သော်လည်း "ဝ"လူမျိုးစုတို့သည် ၎င်းတို့၏ နယ်မြေပြင်ပတွင် လူခေါင်းဖြတ်လေ့မရှိတော့ကြောင်း ရေးသားထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ (SCOTT Expidition 1893–96)

၁၉၄၇ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေနှင့် "ဝ" ပြည်နယ်

၁၉၄၇ ခုနှစ် ပင်လုံညီလာခံကျင်းပသော အခါ ကချင်ဒူဝါ၊ ချင်းလူမျိုး၊ ရှမ်းစော်ဘွားနှင့် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်များသာ ပါဝင်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထိုစဉ်က "ဝ"လူမျိုး မပါဝင်နိုင်ခဲ့ခြင်းသည် "ဝ"လူမျိုးမရှိ၍ မဟုတ်ကြောင်း၊ ၁၈၉၁ ခုနှစ်ကတည်းက အင်္ဂလိပ်တို့၏ (WA STATE) ဟူသော အသိအမှတ်ပြုခဲ့သည့် သမိုင်းထင်ရှားစွာ ရှိခဲ့ကြောင်း။

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၁-၁၂ ရက်နေ့ကတည်းက “ဝ” ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းနှင့် တောင်ပိုင်းတွေ့ဆုံခဲ့ဖူးသည့် မှတ်တမ်းတွေ့ရသည်။ (FRANCE 1947) P 35-39 “ဝ” တောင်ပိုင်းကိုယ်စားလှယ် နော်ခမ်းဦး (မန်လဲနယ်)။ စဝ်နော်ဆိုင်း (ဟွမ်စလွန်နယ်)

၁၉၇၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာ့အခြေခံဥပဒေ ပြန်လည်ရေးဆွဲခဲ့၍ နိုင်ငံတော်ကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၁၉၆၅ ခုနှစ်တို့တွင် တရုတ်ဖြူ ကူမင်တန်အရေးအခင်းပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီး “ဝ” မြောက်ပိုင်း အတိဒုက္ခရောက်ခဲ့သည်။ ၁၉၇၀-၇၄ ခုနှစ်ခန့်တွင် “ဝ”မြောက်ပိုင်းတစ်ခုလုံးနှင့် “ဝ”တောင်ပိုင်းအားလုံးကို ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ် (ဗကပ)တပ်ဖွဲ့က လုံးဝသိမ်းသွင်းအုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။

ကွန်မြူနစ်တပ်ဖွဲ့၏လက်အောက်သို့ “ဝ”လူမျိုးတို့ နှစ် ၂၀ ကျော် ကျရောက်ခဲ့၍ “ဝ”လူမျိုးတို့၏ မိရိုးဖလာယဉ်ကျေးမှုကျင့်စဉ်များ မြေလှန်ဖျက်ဆီးခံရ၍ “ဝ”လူမျိုးတို့၏ လူခေါင်းဖြတ် နတ်ပူဇော်သည့်ဓလေ့ လုံးဝပျောက်ခဲ့လေသည်။

၁၉၈၈-၈၉ ခုနှစ်ကာလ “ဝ”တို့၏ ဒေသမြောက်ပိုင်း ငြိမ်းချမ်းရေးရခဲ့ပြီး နိုင်ငံတော်အစိုးရခေါင်းဆောင်များနှင့် “ဝ”လူမျိုးခေါင်းဆောင်များ တွေ့ဆုံညှိနှိုင်း၍ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအရှိန်အဟုန်ဖြင့် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့၍ အဘက်ဘက်က သိသိသာသာဖွံ့ဖြိုးခဲ့သည်။

“ဝ”လူမျိုး စာပေ ဗျည်း (၂၇) လုံး၊ သရ (၁၃)လုံး ရှိပါသည်။

“ဝ”လူမျိုးနှင့် ဘာသာရေး

“ဝ”လူမျိုးတို့၏ မူရင်းကိုးကွယ်မှုဘာသာသည် ရိုးရာနတ်ကိုးကွယ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ အေဒီ ၁၁၃၄ တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို ကျိုင်းတုံမြို့ပြနိုင်ငံ စတင်တည်ထောင်ခြင်းမပြုမီ “ဝ” လူမျိုးနှင့် ထိတွေ့ခဲ့သည်။ ၁၉၁၈ ခုနှစ်တွင် ခရစ်ယာန်ဘာသာနှင့် ထိတွေ့ခွင့်ရခဲ့ပြီး ယခင်နတ်ကိုးကွယ်မှုမှ ၂၁ ရာစုခေတ်တွင် “ဝ”လူမျိုးများ နတ်စား - ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း ၊ ဗုဒ္ဓ - ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း ၊ ခရစ်ယာန် - ၂၀ ရာခိုင်နှုန်း ရှိနေသည်။

“ဝ”လူမျိုးတို့၏ ထူးခြားသောပူဇော်ပသခြင်း

“ဝ”လူမျိုးနွယ်စုတို့၏ မူရင်းကိုးကွယ်မှုဘာသာသည် နတ်ကိုးကွယ်မှုဖြစ်သည်။ ကြက်ရိုးဗေဒင်၊ ကြက်ခေါင်းဗေဒင်များ ကြည့်ပြီး အမဲလိုက်ခြင်း၊ စစ်တိုက်ထွက်ခြင်း၊ စီးပွားကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း စလုပ်ရန် တတ်သိသူလူကြီးများ စုဖွဲ့၍ အမြင်သုံးသပ်ပြီး အမှန်ဖြစ်သည်ဟု ခံယူချက်၊ ယုံကြည်ချက်တို့ဖြင့် အောင်မြင်ခဲ့ကြသည်။

“ဝ”လူမျိုးတို့၏ ပွဲတော်များ

“ဝ”လူမျိုးများသည် မီးဖိုပွဲ၊ ပန်းပွဲ (ခ) မိုးနတ်ပူဇော်ပွဲများကို တစ်နှစ် တစ်ကြိမ်နှင့် သုံးနှစ်မှ တစ်ကြိမ် ပူဇော်ရသောပွဲရှိသည်။ အဆိုပါပွဲနေ့များတွင် ကျား၊ မ၊ ကြီး/ငယ်မရွေး ဝိုင်းဖွဲ့၍ ခေါင်ရည်သောက်ကြပြီး ဝိုင်းဖွဲ့၍ ဘူးပလွေမှုတ်ခြင်း၊ ဝါးပလွေမှုတ်ခြင်း၊ ရိုးရာစောင်းတီးမှုတ်၍ ဗုံဆရာက ဦးဆောင်ပြီး အမျိုးသားတစ်ကျော့၊ အမျိုးသမီးတစ်လှည့် အတိုင်အဖောက်ညီညာစွာဖြင့် သီဆိုရင်း ကခုန်ကြရလေသည်။

"ဝ"လူမျိုးတို့၏ စားသောက်ဖွယ်ရာများ

"ဝ"လူမျိုးတို့သည် ထမင်း၊ ဟင်းကို အဓိက အားထားကြသည်။ မုန့်သားရေစာများ အစားနည်းကြသည်။ ထမင်းပျော့ တစ်နည်းအားဖြင့် "တာ့မျိုက်" ခေါ် ဆန်ပြုတ်ကို အမြတ်တနိုးစားကြသည်။ ချက်ရပုံမှာ အသားတစ်မျိုးမျိုး၊ ဆန်၊ ပဲပုပ်၊ မှုစ်ချဉ်၊ ဟင်းခတ် အမွှေးအကြိုင်၊ အရွက်များရောထည့်၍ ပြုတ်ပြီး စားကြရသည်။ "ဝ"လူမျိုးတို့၏ မမေ့နိုင်စရာ ရိုးရာဆန်ပြုတ်ဖြစ်ရသည်။ အနှစ်သက်ဆုံး အမြတ်တနိုး စားကြသည်။ ထိုကဲ့သို့သော အစာနှင့် တွဲဖက်၍ "ဝ"ခေါင်ရည်၊ အခါးရည်တို့နှင့် မိတ်ဖွဲ့ကြ သည်။ နှစ်သစ်ကူးပွဲတော်များကို ကြက်၊ ဝက်၊ ကျွဲ၊ နွားပေါ်၍ စုပေါင်းဧည့်ခံရသော လူကြီး၊ လူငယ် ပျော်ရသောပွဲများရှိသည်။ အရက်အလွန်ကြိုက်ကြသော လူမျိုးဖြစ်လေသည်။

၁၈၈၆–၁၉၈၈ ခုနှစ်ကာလ "ဝ"လူမျိုးစုတို့၏ အခြေအနေ

"ဝ"လူမျိုးတို့၏သမိုင်းလေ့လာသော် မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးမရမီ မြန်မာဘုရင်ဆင်ဖြူရှင်မင်းတရားလက်ထက် (၁၇၆၄–၁၇၇၆)လက်ထက် (အေဒီ ၁၇၆၃–၆၆) ခု မြန်မာမင်းလွှတ်တော်မှတ်တမ်းတွင်လည်းကောင်း၊ သီပေါမင်း (အေဒီ ၁၈၇၈–၈၅) လက်ထက် မြန်မာလွှတ်တော်မှတ်တမ်း တွင်လည်းကောင်း "ဝ"လူမျိုးစုတို့ စုစည်းရာနေရာသည် တရုတ်ပြည်၏ ပြင်ပတွင်ရှိသည်ဟု ၁၈၉၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၀ ရက်ထုတ် ပီကင်းဂေဇက်၌ "ဝ"နယ်မြေ Hulu တွင် ဖော်ပြခဲ့သည်။

ဒီမိုကရေစီခေတ်ဦး "ဝ"လူမျိုးတို့၏ အခြေအနေ

၁၉၇၄–၁၉၈၈ ခုနှစ်ကာလ ရှမ်းအရှေ့တွင် မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ် လမ်းစဉ်ပါတီ (မဆလ) အစိုးရခေတ်ကာလတွင် "ဝ"လူမျိုးတို့၏ သမိုင်းကိုလေ့လာပြီး ဌာနေလူမျိုးများစွာထဲမှ "ဝ"လူမျိုးဦးဖိုးလစ်ဆမ်၊ ဒေသပါတီကိုယ်စားလှယ်၊ မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ် မန်နေဂျာ စသောနေရာများ၊ ပါတီယူနစ် ကျိုင်းတုံ မြို့နယ် အတွင်းရေးမှူး ဦးမားကို့စ်တို့အား ချီးမြှင့် နေရာပေးခဲ့သည်။

ထို့အပြင် ပြည်သူ့ကောင်စီအဖွဲ့ဝင်များအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ကချင်လူမျိုး၊ လားဟူလူမျိုး၊ အာခါလူမျိုးတို့အား ချီးမြှင့်မြှောက်စားခဲ့သည်။ ထိုခေတ်က "ဝ"လူမျိုးဦးဆောင်သော ပြည်သူ့စစ်တပ်ဖွဲ့ကိုလည်း မိုင်းဇင်းအုပ်စုတွင် လက်နက်တပ်ဆင်ပေးခဲ့သည်။

၁၉၉၃–၂၀၀၇ ခုနှစ်ကာလ နိုင်ငံတော်ကို ပုံစံသစ်ဖြင့် ချီတက်ရန် ၁၄ နှစ်ကြာ ရေးဆွဲခဲ့သော အမျိုးသားညီလာခံသို့ "ဝ"တိုင်းရင်းသားလူမျိုး "ဝ"အမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးပါတီမှ ကိုယ်စားလှယ် ၅ ဦးနှင့် "ဝ" အထူးဒေသ (၂) မှ ကိုယ်စားလှယ် ၅ ဦးတို့ တက်ရောက်ခွင့်ပေးခဲ့သည်။

၂၀၀၇ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေး (၅၄) ဦး ကော်မရှင်အဖွဲ့တွင် "ဝ"လူမျိုး ဦးညီနပ် (ယခု ဟိုပန်ခရိုင်နှင့် "ဝ"ဒေသတိုင်း ဥက္ကဋ္ဌ)က ပါဝင်တက်ရောက်ခဲ့သည်။

၂၀၀၈ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေအတည်ပြုရေး (၄၅) ဦး ကော်မရှင်အဖွဲ့တွင် ဦးဆိုင်ပေါင်နပ်က ပါဝင်၍ စာရေးသူနှင့်အတူ တက်ရောက်ခွင့်ရခဲ့သည်။

၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကာလတွင် “ဝ”အမျိုးသား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးပါတီနှင့် အပြိုင် “ဝ”အမျိုးသား ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ၊ “ဝ”လစ်ဘရယ်ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီဟူ၍ သုံးပါတီ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် ပြန်လည်၍ တစ်ပါတီ ပေါင်းစည်း၍ “ဝ”အမျိုးသားပါတီဖော်ဆောင်နိုင်ခဲ့ကြသည်။

၂၀၁၅-၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်ကာလတွင် ၂၁ ရာစု ပင်လုံငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးပွဲကျင်းပခဲ့ရာ “ဝ” အမျိုးသားပါတီ ခေါင်းဆောင်များနှင့် “ဝ”အထူးဒေသ (၂) ငြိမ်းချမ်းရေးတပ်ဖွဲ့ (UWSA) ဦးဆောင်သူများတို့ လက်မှတ်ရေးထိုးပြီး မြေပုံအထောက်အထား၊ သမိုင်းအထောက်အထားတို့ဖြင့် “ဝ” ပြည်နယ်ရရှိရေး (WA STATE) သတ်မှတ်ပေးနိုင်စေရန် ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၃၁ ရက်နေ့တွင် ၂၁ ရာစု ပင်လုံညီလာခံနှင့် (NCA) အစည်းအဝေးသို့ စာတမ်းပြုစုတင်ပြနိုင်ခဲ့သည်။

၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက (UWSA) အထူးဒေသ(၂) ငြိမ်းချမ်းရေးထိန်းချုပ်နယ်မြေများမှာ ပေးထားခရိုင် (၃) ခု ရှိသည်။ အထူးမြို့နယ် (၂) ခု ပါဝင်သည်။

၁။ မိုင်းမောခရိုင်
၂။ မိုင်းလင်းခရိုင်(ဝိန်းကောင်)
၃။ မိုင်းပေါက်ခရိုင်
၄။ ပန်ခမ်း(ပန်ဆန်း)အထူးမြို့နယ်
၅။ နမ့်တမ်(အထူး)မြို့နယ်တို့ဖြစ်သည်။

မိုင်းမောခရိုင်

၁။ မိုင်းမောမြို့နယ်
၂။ ယမ်းဖာမြို့နယ်
၃။ အိုက်ကျင်မြို့နယ်
၄။ ဝမ်လင်မြို့နယ်
၅။ နောင်ငမ်(လုံထန်)မြို့နယ်
၆။ တုံမားမြို့နယ်
၇။ ပန်ဝိုင်မြို့နယ်
၈။ လင်းဟော်(မွေရိုက်)မြို့နယ်
၉။ မန်တုံမြို့နယ်
၁၀။ ကလုံပါမြို့နယ်
၁၁။ နားစီးမြို့နယ်

မိုင်းလင်းခရိုင်

၁။ မိုင်းလင်းမြို့နယ်
၂။ နမ့်ခမ်းဦးမြို့နယ်
၃။ နောင်ခတ်မြို့နယ်
၄။ မန်ရှဲန်မြို့နယ်
၅။ နားကောင်မြို့နယ်
၆။ ပန်ယန်းမြို့နယ်

ဟိုပန်ခရိုင်(၂)ခု

၁။ ဟိုပန်ခရိုင်
၂။ မက်မန်းခရိုင်

မက်မန်းခရိုင်တွင်

၁။ မက်မန်းမြို့နယ်
၂။ နားယန်မြို့နယ်

၁။	ဟိုပန်မြို့နယ်	၃။	ပန်ဆန်းမြို့နယ်
၂။	မိုင်းမောမြို့နယ်	၄။	မန်ကန်မြို့နယ်ခွဲ
၃။	ပန်ဝိုင်မြို့နယ်		
၄။	ပန်မိုင်မြို့နယ်		
၅။	နမ့်တစ်မြို့နယ်ခွဲ		
၆။	ပန်လုံမြို့နယ်ခွဲ		

"ဝ"တိုင်းရင်းသားလူမျိုးဒေသ (UWSA) ငြိမ်းချမ်းရေးတပ်ဖွဲ့

၁၉၈၉ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် "ဝ"အထူးဒေသ(၂) မြောက်ပိုင်းဒေသအား ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက်ဖြင့် "ဝ"လူမျိုးခေါင်းဆောင်များနှင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရ လူကြီးများတွေ့ဆုံ၍ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းကို လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။

၂၀၁၉ ခုနှစ် ဧပြီ (၁၅-၁၇)ရက်နေ့ နှစ် (၃၀) ပြည့် "ဝ"အထူးဒေသ(၂) သို့ စာရေးသူနှင့် အာခါစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့ကိုယ်စားလှယ် ၅ ဦး တက်ရောက်ခွင့်ရခဲ့သည်။ အထူးဒေသ(၂) မြို့တော် ပန်ခမ်း(ပန်ဆန်းမြို့)သည် နိုင်ငံခြားရောက်ရသည့်အလား ခံစားရပါသည်။ လမ်းမကြီးက နိုင်လွန်ကတ္တရာလမ်းမကြီး ဖြစ်သည်။ မြို့တွင်းလျှပ်စစ်မီးတိုင်ကလည်း ကျွဲချိုပုံစံနှင့် မီးသီးများ၊ ခေတ်မီအားကစားကွင်းကြီး၊ လမ်းဘေးတွင် mobile toilet၊ ခေတ်မီဟိုတယ်ကြီးများ၊ စားသောက်ဆိုင်ကြီးများ၊ ငွေကြေးသုံးစွဲနေခြင်းက တရုတ်နိုင်ငံသုံး ယွမ်ငွေဖြစ်သည်။ ဒေသအခြေခံ အဓိက တရုတ်စကားဖြစ်သည်။ ခေတ်မီ ဓာတ်ဆီဆိုင်များ၊ လမ်းခရီးဖြတ်သန်းခဲ့ရသော မိုင်းပေါက်မြို့၊ မိုင်းဖျန်မြို့နှင့် ဟိုတောင်းမြို့တို့သည် ထိုနည်းတူ ခေတ်မီမြို့ကြီး တိုက်တာကြီးများဖြစ်နေပြီ။

စာရေးသူ၏ အမြင်- ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်းဒေသ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရန် အဓိက လိုအပ်ချက်သည် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်ပေသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးကို ဖျက်ဆီးနေသူတို့သည် မည်သူနည်းဟု တွေးမိပါသည်။ စာရေးသူ ငယ်ဘဝမှ ယနေ့တိုင် တွေ့ဖူး၊ မြင်ဖူးသည်မှာ မငြိမ်းချမ်းစေသော အဓိကတရားခံမှာ လက်နက်နှင့် လက်နက်ကိုင်ထားသူတို့၏ တာဝန်ရှိကြောင်း သိ၍ ဖြေရှင်းနိုင်ပါက " ငြိမ်းချမ်းရေးအစ ကျိုင်းတုံက" ဟု ကြွေးကြော်ချင်မိပါတော့သည် ခင်ဗျား။

"ဝ" ဘာသာစကားလက်ဆောင်

	English	မြန်မာ	"ဝ"
၁။	Thank you	ကျေးဇူးတင်ပါသည်	တင်ဘော်ဆွန်း
၂။	I love you	ငါ မင်းကိုချစ်တယ်	အိုက်မို့မိုက်

““လားဟူ” ဟူသော ဝေါဟာရ၏ ဆိုလိုရင်းမှာ လားဟူ ဘာသာအားဖြင့် လား = ကျား၊ ဟူ = မွေးမြူသည်။ ထို့ကြောင့် လားဟူ = ကျား မွေးသော လူမျိုးဟု ဆိုလိုသည်”

အိမ်နီးချင်းဌာနေလူမျိုးစု(၂)

လားဟူတိုင်းရင်းသားလူမျိုးနွယ်စုအကြောင်း တစေ့တစောင်း

လားဟူလူမျိုးတို့၏ မူရင်း

မြန်မာနိုင်ငံ ရှမ်းပြည်နယ်၏အရှေ့ပိုင်း ဌာနေတိုင်းရင်းသား လူမျိုးနွယ်စုများတွင် ရှမ်းလူမျိုးပြီးလျှင် လားဟူလူမျိုး ဒုတိယအများဆုံးဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ လာအိုနိုင်ငံ၊ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံနှင့် အမေရိကန်နိုင်ငံများသို့ အမှတ်စဉ်အလိုက် များပြားစွာပျံ့နှံ့သွားပြီး နေထိုင်ကြသည်။

“လားဟူ” ဟူသောဝေါဟာရ၏ မူရင်း

“လားဟူ”ဟူသော ဝေါဟာရသည် မိမိလူမျိုးနှစ်သက်သော အမည်နာမဖြစ်သည်။ သို့သော် မြန်မာ့မနုဿဗေဒပညာရှင်တို့ ရှမ်းပြည်အရှေ့ပိုင်းရောက်စဉ် ရှမ်းစော်ဘွားတို့နှင့် ဦးစွာတွေ့၍ ရှမ်းလူမျိုးက လားဟူလူမျိုးအား ခေါ်သော “မူဆို” လူမျိုးဟု မှတ်တမ်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့ဖူးသည်။ သို့ရာတွင် ထိုခေတ်မှ လားဟူ လူမျိုး ခေါင်းဆောင်တို့၏ တောင်းဆိုမှုရှိခဲ့သော မိမိလူမျိုးအား ခေါ်ဆိုစေလိုသော “လားဟူလူမျိုး” ဟူသော ဝေါဟာရအခေါ် ရှင်သန်ခွင့်ရ၍ လုံခြုံခဲ့လေသည်။

“လားဟူ”ဟူသော ဝေါဟာရ၏ ဆိုလိုရင်းမှာ လားဟူဘာသာအားဖြင့် လား = ကျား၊ ဟူ = မွေးမြူသည်။ ထို့ကြောင့် လားဟူ = ကျားမွေးသောလူမျိုး ဟုဆိုလိုသည်။ ထို့အတူ ရှမ်းလူမျိုးအခေါ်ကလည်း “မူဆို” ဟူသည်မှာ မူ = တူညီသည်၊ ဆို = ကျားဟု ရှမ်းဘာသာဖြစ်သည်။ မူဆို = ကျားနှင့်အတူနေသောလူဟု ဆိုလိုလေသည်။ ဆိုလိုရင်းက နီးစပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် “လားဟူလူမျိုး” ဟုသာ ခေါ်ပါမည်။

မြန်မာနိုင်ငံနှင့် လားဟူလူမျိုးသမိုင်း

စာရေးသူသည် လားဟူလူမျိုးနှင့် ရင်းနှီးခဲ့သည်။ လားဟူစာနှင့်စကား ကောင်းစွာ နားလည်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် လားဟူလူမျိုးအကြောင်း ကာလသုံးပိုင်း

ခွဲ၍ တင်ပြပါမည်။

၁။ ဂုံရှမ်းစော်ဘွားခေတ်နှင့် လားဟူလူမျိုးများအခြေအနေ။

၂။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်မှစ၍ ၁၉၈၈ ခုနှစ် ခေတ်ကာလ လားဟူလူမျိုးများ။

၃။ ၁၉၈၈ ခုနှစ် မှ ၂၀၂၂ ခုနှစ်ခေတ်ကာလထိ လားဟူလူမျိုးများအခြေနေတင်ပြပါမည်။

စာရေးသူသည် ငယ်စဉ်ကတည်းက လားဟူလူမျိုး၏ ကျေးဇူးများရှိပေသည်။ သာသနာပြု၍ မျက်စိပွင့်ခဲ့သည်။ ဦးဆောင်လမ်းပြပေးခဲ့သည်။ လုံခြုံခဲ့သည်။

လားဟူမျိုးနွယ်စုများအကြောင်း

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု ၁၃၅ မျိုးရှိသည်ဟု မှတ်တမ်းတင်ထားသည်။ လားဟူလူမျိုးသည် လူမျိုးစု Code အမှတ် (၈၂၃ LAHU) ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် လားဟူလူမျိုးနွယ်စုပေါင်း ၄၀ ရှိကြောင်း မှတ်သားရသည်။ လားဟူမျိုးနွယ်စုများကို အရောင်တို့ဖြင့် ဖော်ပြရသော ယဉ်ကျေးမှုတွေ့ရသည်။ မူရင်းလားဟူလူမျိုး၏

လားဟူတိုင်းရင်းသားများပုံ

ဒေသမှာ တရုတ်ပြည်မကြီး ဖြစ်သည်။ တရုတ်ပြည်မှ ဆင်းသက်ခဲ့ကြသော လားဟူလူမျိုးများသည် သံလွင်မြစ်အတိုင်း ဝင်ရောက်ခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံလားဟူဖြစ်ခဲ့သည်။ မဲခေါင်မြစ်အတိုင်း ဝင်ရောက်ခဲ့သော လာအိုနိုင်ငံ၊ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံနှင့် အမေရိကန်နိုင်ငံများသို့ လားဟူလူမျိုးများ ပျံ့နှံ့၍ နေထိုင်ကြလေသည်။

ထူးခြားမှုတစ်ခု

ရှမ်းလူမျိုးနှင့် လားဟူလူမျိုးတို့၏ ရင်းနှီးဆက်စပ်မှုတစ်ခုမှာ

ရှမ်းလူမျိုး နံပါတ် ရှစ် = "ပက်ပ်" လားဟူဘာသာ ဖြစ်နေသည်။

လားဟူလူမျိုး နံပါတ် ရှစ် = "ဟီး" ရှမ်းဘာသာဖြစ်နေ၏။

နှစ်ခုစလုံးက "မ" အင်္ဂါကို ညွှန်းဆိုနေကြလေသည်။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟု တွေးကြည့်နေမိသည်။

လားဟူလူမျိုးတို့၏ မျိုးနွယ်စုများ

လားဟူတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့သည် မျိုးနွယ်စုများကို အရောင်အမည် အမှန်ဖြင့် ခွဲ၍ ခေါ်ဝေါ်ရသော ယဉ်ကျေးမှုရှိလေသည်။ လားဟူလူမျိုးအချင်းချင်းပင်လျှင် ဘာသာစကား နားမလည်ဖြစ်ရလေသည်။ မျိုးနွယ်စုပေါင်း ၄၀ ရှိသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

၁။	လားဟူန	=	နက်	၂၁။	လားဟူပီတိ	=	နက်
၂။	လားဟူမီချ	=	လီဆူး	၂၂။	လားဟူကော်နဲ	=	ဝါ
၃။	လားဟူညီး	=	နီ	၂၃။	လားဟူလားမား	=	နက်
၄။	လားဟူဟိုက်ရိုက်	=	နက်	၂၄။	လားဟူအာဖူးမေလေ	=	ဝါ
၅။	လားဟူရှဲလ်	=	ရှဲလ်	၂၅။	လားဟူနာမွေး	=	ရှဲလဲ
၆။	လားဟူအာဟား	=	ဝါ	၂၆။	လားဟူနာကွေး	=	ဝါ
၇။	လားဟူဇင်းယ	=	နီ	၂၇။	လားဟူအာလဲ	=	ရှဲလဲ
၈။	လားဟူမီခင်း	=	ဝါ	၂၈။	လားဟူနာဖူဂူး	=	ဝါ
၉။	လားဟူကိုင်းရှီ	=	နက်	၂၉။	လားဟူမိုင်းနေ	=	နက်
၁၀။	လားဟူနာဖဲ	=	နက်	၃၀။	လားဟူရှဲဗီး	=	နက်
၁၁။	လားဟူကူလောင်း	=	နီ	၃၁။	လားဟူမိုင်းလုကြီး	=	နက်
၁၂။	လားဟူလာလော့	=	နက်	၃၂။	လားဟူဘော်ဖာ	=	နက်
၁၃။	လားဟူဖူ	=	ဖြူ	၃၃။	လားဟူခါးခါ	=	နက်
၁၄။	လားဟူနာပူကို	=	နက်	၃၄။	လားဟူပါနိုင်း	=	နက်
၁၅။	လားဟူမဲ	=	နက်	၃၅။	လားဟူဟူးပေ့ါ	=	ဖြူ
၁၆။	လားဟူစီတလန်း	=	ဝါ	၃၆။	လားဟူကူလောင်း	=	ဖြူ
၁၇။	လားဟူပေါ်	=	နက်	၃၇။	လားဟူဝမ်လုံး	=	နက်
၁၈။	လားဟူရှီဗာဆေ	=	ဝါ	၃၈။	လားဟူဗာနား	=	အာခါ
၁၉။	လားဟူဟူးလီး	=	နက်	၃၉။	လားဟူလာမဲ	=	ဘီဘွိုက်
၂၀။	လားဟူကော်နက်	=	နက်	၄၀။	လားဟူလောဖေး	=	ဘီဆွိုက်

စသည်တို့ဖြစ်သည်။

မျိုးနွယ်စုများစွာ ကွဲပြားသော်လည်း မခွဲခြားကြပါ။

လားဟူလူမျိုးသည် ဘူးသီးမှ ပေါက်ပွားသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ "လားဟူအစ ဘူးသီးက" ဟု ဆိုကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဘူးသီးအား တန်ဖိုးထားရသော ယဉ်ကျေးမှုရှိသည်။ ဘူးခါးပလွေ၊ ဘူးခါး Logo ဖြင့် ရွှေဘူးသီး ၊ ငွေဘူးသီး ဟူသော ဆောင်ပုဒ် "လားဟူအစ လန်းချန်က"

(က) ၁၉၄၈ ခုနှစ်မှ ၁၉၈၈ ခုနှစ်ကာလထိ ကျိုင်းတုံနှင့် အရှေ့ရှမ်းလားဟူလူမျိုးအခြေအနေ လားဟူလူမျိုးအမည်ပေးခြင်းယဉ်ကျေးမှု(၁)။

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ လူမျိုးနွယ်စုများသည် တစ်ကျောင်းတစ်ဂါထာ၊ တစ်ရွာတစ်ပုဒ်ဆန်း ဟူသော စကားအတိုင်း မတူညီသော ယဉ်ကျေးမှုများအား မိတ်ဆက်ပေးခြင်းဖြင့် ပို၍ရင်းနှီးစေလိုပါသည်။ လားဟူလူမျိုးတို့သည် မွေးဖွားသူ၏ မွေးဖွားသောကာလသည် ထိုသူ၏ မင်္ဂလာအရှိဆုံး အချိန်ဟူ၍ ရှေးဘိုးဘေး တို့က သိမှတ်၍ အမွေပေးခဲ့လေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဗမာလူမျိုးများက သားကို "မောင်" ဟူ၍ သမီးကို "မ" ဟူ၍ စခေါ်ရသည်။ ရှမ်းလူမျိုးတို့ကား သားကို "စိုင်း" ဟူ၍ သမီးကို "နန်း" ဟူ၍ စခေါ်ကြသည်။ လားဟူလူမျိုးက သားကို "ကျာ" ဟူ၍ သမီးကို "နာ" ဟူ၍ စခေါ်ကြရသော ယဉ်ကျေးမှု ရှိပေသည်။

အမည်ပေးရန် ရည်ညွှန်းရသော ကာလ	သား	သမီး
၁။ မနက်စောစောမွေးဖွားပါက	ကျာရှော	နာရှော
၂။ နေ့လယ် မွေးဖွားပါက	ကျာကော	နာကော
၃။ ညမွေးပါက	ကျာဖွေ့	နာဖွေ့
၄။ နံနက်ဝေလီဝေလင်းမွေးပါက	ကျာထီး	နာထီး
၅။ စပါးခင်းလယ်တောမွေးပါက	ကျာဟယ်	နာဟယ်
၆။ စပါးနှံထွက်သောကာလမွေးပါက	ကျာတော့	နာတော့
၇။ ကံကောင်းသောနိမိတ်ရည်ညွှန်းပါက	ယားဘိုရှီး	နာဘိုရှီး
၈။ လှပသောရည်ညွှန်းလိုပါက	ကျာဒ္ဒါ	နာဒ္ဒါ
၉။ သားကြီး၊ သမီးကြီးရည်ညွှန်းလိုပါက	ကျာအူ	နာအူ
၁၀။ သားထွေး၊ သမီးထွေးရည်ညွှန်းပါက	ကျာလယ်	နာလယ်

၁၉ ရာစု နှောင်းကာလတွင် လားဟူလူမျိုးဌာနေသို့ ခရစ်ယာန်သာသနာနှင့် ထိတွေ့ ခွင့်ရခဲ့သည်။ ပညာသင်ခွင့်နှင့် လားဟူနှစ်ခြင်းခရစ်ယာန်အဖွဲ့ချုပ်၊ နောင်ဖာရပ်၊ ကျိုင်းတုံမြို့ ရုံးစိုက်ထားသည်။

ထို့အတူ အစိုးရနှင့်ဆက်ဆံရသောအဖွဲ့သည် ဘာသာရေးအဖွဲ့နှင့်အပြိုင် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ မြို့နယ်တိုင်း လားဟူစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။

ထိုသို့ဖြင့် ခေတ်ရေစီးကြောင်းနှင့်အညီ ပြည်ထောင်စုကိုယ်စားလှယ်များ၊ အကပဒေသာအဖွဲ့များ အဖွဲ့လိုက်လူကြီးခရီးစဉ် ဧည့်ခံကြိုဆိုကပြရခြင်းတို့ကြောင့် တိုးတက်ထိန်းသိမ်းနိုင်ခဲ့လေသည်။

လားဟူလူမျိုးအမည်ပေးခြင်းယဉ်ကျေးမှု(၂)

ကနဦး လားဟူလူမျိုးတို့၏ ချစ်စရာယဉ်ကျေးမှုများ တွေ့ရလေသည်။ "ဘူးသီး" သည် လားဟူလူမျိုးတို့၏ မူရင်းအမြုတေ တစ်ခုဖြစ်၍ တန်ဖိုးထားကြလေသည်။

ထို့အပြင် လားဟူလူမျိုးတို့၏ တစ်နှစ် ၁၂ လရှိ၍ ၁၂ လရာသီ စက်ဝိုင်းတွင် သားယဉ်တိရစ္ဆာန် ၆ ကောင်နှင့် သားရဲ ၆ ကောင်တို့အား အခြေခံ၍တွက်ချက်ရသကဲ့သို့ မွေးဖွားလာသော ရင်သွေးငယ်များ၏ အမည်များကိုလည်း ထိုတိရစ္ဆာန်တို့၏ ခေါ်ဝေါ်ရသောအမည်ဖြင့် ကင်ပွန်းတပ်ပေးရသော လားဟူ ယဉ်ကျေးမှုရှိသည်။

သားယဉ် ၆ ကောင် = ၁။ ကြက် ၂။ ဝက် ၃။ နွား ၄။ ခွေး ။ ၅။ မြင်း ၆။ သိုး

သားရဲ ၆ ကောင် = ၁။ ကျား ၂။ မျောက် ၃။ မြွေ ။ ၄။ ယုန် ၅။ ကြွက် ၆။ နဂါး

မွေးနေ့ မွေးနှစ်	သား	သမီး
၁။ ကျား	ကျာလား	နာလား
၂။ နွား	ကျာနူး	နာနူး
၃။ မြင်း	ကျာမူး	နာမူး
၄။ ကြက်	ကျာဂ	နာဂ
၅။ ကြွက်	ကျာဖ	နာဖ
၆။ ဝက်	ကျာဝ	နာဝ

မွေးနေ့မွေးနှစ်	သား	သမီး
၇။ ခွေး	ကျာဖူး	နာဖူး
၈။ မျောက်	ကျာမော်	နာမော်
၉။ သိုး	ကျာယော်	နာယော်
၁၀။ နဂါး	ကျာလော	နာလော
၁၁။ ယုန်	ကျာထော	နာထော
၁၂။ မြွေ	ကျာစီ	နာစီ

ဂုံရှမ်းစော်ဘွားခေတ် ကျိုင်းတုံဒေသ လားဟူလူမျိုးများအခြေအနေ

ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ ပိုင်းဒေသ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများတွင် လားဟူလူမျိုးနွယ်စုသည် ဒုတိယအများဆုံး ဖြစ်သည်။ ဂုံရှမ်းစော်ဘွားခေတ်ကတည်းက လားဟူလူမျိုးနွယ်စုအား ခေါင်းဆောင်ခန့်ထားခဲ့ရာ "လားဟူကျောမော"မှာ ဦးနာသာနေလ (ခ) သန်းညွန့်ဖြစ်သည်။ ယခု ကွယ်လွန်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သော်လည်း သူ၏မျိုးဆက်များရှိနေလေသည်။ ယနေ့တာချီလိတ်မြို့လယ်တွင် ရွှေဘူးသီး ဟိုတယ်မိသားစုသည် "လားဟူကျောမော" ၏ သမီးနှင့်မြေးတို့ဖြစ်လေသည်။ သမီးဖြစ်သူ ကျောင်းဆရာမ ဆရာမ ဒေါ်လှလေးအား ဤဆောင်းပါးဖြင့် "လားဟူကျောမော" နှင့်အတူ ဂုဏ်ပြုလိုက်ပါသည်။

ကျိုင်းတုံမြို့ဒေသသို့ရောက်သော် အမြင့်ဆုံးတောင်များသည် လားဟူရွာ ရှိနေလေသည်။ အရှေ့တောင်ဘက် လွယ်မွေတောင်ပေပေါင်း ၅၄၂၄ မြင့်သော ပန်ဝိုင်လားဟူ ဓမ္မတက္ကသိုလ်နှင့် ရွာကြီးအိမ်ခြေ ရာကျော်ရှိသည်။ အနောက်တောင်ဘက်တွင် ဖားရုံ ၁+၂+၃ = အိမ်ခြေ ၃၀၀ ကျော် ရှိသည်။ ထို့အတူ ပန်လီလားဟူ အိမ်ခြေ ၃၀၀ ကျော် ရှိသည်။ ပူခွေလားဟူ၊ အားမူးဒေလားဟူ၊ ဖပဲကိုလားဟူရွာများ အိမ်ခြေ ရာချီ၍ရှိသည်။ အနောက်မြောက်ဘက်တွင် ဝင်းဘိုနှင့် နာကြားလားဟူရွာ အိမ်ခြေ ၃၀၀ ခန့်ရှိသည်။ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များ ဖြစ်ကြသည်။

ကျိုင်းတုံမြို့မြေပြန့်တွင် ဟွေခါးလားဟူ အိမ်ခြေ ၃၀၀ ကျော်၊ မိုင်းဇင်းလားဟူ အိမ်ခြေရာကျော် ရှိသည်။ မြောက်ဘက်မြေပြန့်တွင် ပင်းတောက်လားဟူ အိမ်ခြေ ရာချီ၍ရှိသည်။ ထို့အတူ မိုင်းတုံ၊ မိုင်းဆတ် ဒေသ နားကောင်းမူး၊ မယ်ကြူတ်အုပ်စု၊ ပူနားကိုအုပ်စု၊ မိုင်းခုတ်မြို့နယ်တို့တွင် အိမ်ခြေရာချီ၍ရှိသော လားဟူနီရွာများရှိနေလေသည်။ အဆိုပါဒေသများတွင် ရိုးရာမီချခေါ် နတ်ကိုးကွယ်သူများ အများဆုံးဖြစ်သည်။ "လားဟူအစလန်းချန်က" လားဟူလူမျိုး၏ နေပြည်တော်ပျက်စီး၍ "မူးမဲ မီမဲ"ဟူသော လားဟူလူမျိုးအတွက် ဆိုရိုးရှိခဲ့၍ မြေကြီးကောင်းကင် ပျက်ခဲ့ပြီဟု ဆိုလိုသတည်း။

၁၉၄၈–၁၉၈၈ ခုနှစ်ကာလ ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်း၊ လားဟူလူမျိုးများအခြေအနေ

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၈၈၆ ခုနှစ်အစောပိုင်းကာလထိ မြန်မာဘုရင်များ၊ သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ် လူမျိုး စော်ဘွားများ အုပ်ချုပ်ခဲ့ကြသည်။ ၁၈၈၆ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း အင်္ဂလိပ်တို့က မြန်မာနိုင်ငံအားသိမ်းပိုက်၍ နယ်ချဲ့ခဲ့သည်။ အင်္ဂလိပ်တို့သည် (M) သုံးလုံးစီမံကိန်းနှင့် ဝင်လာခဲ့သည်ဟု သမိုင်းပညာရှင်တို့ မှတ်တမ်းထားသည်။

၁။ Military = စစ်ရေး M
၂။ Merchant = ကုန်သွယ်ရေး M
၃။ Mission = သာသနာပြုရေး M

M သုံးလုံးဖြင့်နယ်ချဲ့ခဲ့သည့် သမိုင်းတွေ့ရသည်။

၁၉၁၁ ခုနှစ် ကျိုင်းတုံမြို့ရိုးအတွင်းတွင် ရှမ်းစော်ဘွားထံမှ သာသနာမြေ ရရှိပြီး ကိုလိုနီခေတ်တွင် လားဟူလူမျိုးများ ခရစ်ယာန်သာသနာ (America Baptist Mission) (ABM) က ကြီးမားသော အပြောင်းအလဲတစ်ခု ပေးခဲ့သည်။ ၁၉၁၂ ခုနှစ်တွင် (Roman Catholic Mission) (RCM) က သာသနာမြေရရှိ၍ တောင်ပေါ်တိုင်းရင်းသားများအား သာသနာပြုရန် ပညာသင်ခွင့်ဖန်တီးခြင်း၊ ဆေးဝါးကုသပေးခြင်း၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများ စနစ်တကျ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ပေး၍ များစွာ စည်းရုံးအောင်မြင်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ဖြင့် ရှမ်းအရှေ့ရှိ တောင်ပေါ်တိုင်းရင်းသားများအားလုံးနီးပါး လားဟူ၊ အာခါလူမျိုးများ ခရစ်ယာန်ဘာသာသို့ကူးပြောင်း၍ ပညာသင်ခွင့်ရရှိသည်။ မြေပြန့်ရှိ ရှမ်းလူမျိုးများလည်း ပါဝင်လာခဲ့သည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ် လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးသောကာလနှင့်အပြိုင် ကွန်မင်တန်တရုတ်လက်နက်ကိုင်များဘေးနှင့် ရင်ဆိုင်ရခြင်း၊ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်၏ စစ်မှုထမ်းရခြင်း၊ အခွန်အတုတ်များကြောင့် ကိုယ်ထူကိုယ်ထ လက်နက်ကိုင်

ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့များ ပေါ်ပေါက်လာရသည်။ ရှမ်းစော်ဘွား ရဲတပ်ဖွဲ့၏ ရန်လည်း ဆူပူခဲ့သောကာလဖြစ်၍ မငြိမ်းချမ်းခဲ့။ စာရေးသူမွေးဖွားရာ ဇာတိ မိုင်းယန်းမြို့ ပန်ဆကျေးအုပ်စုတွင် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်ခန့်က လားဟူ ကျာအူဆဲလို ခေါင်းဆောင်သား အက်စတင်၊ ယခင်မိုင်းယန်းပါတီယူနစ်နှင့် ပြည်သူ့စစ်ခေါင်းဆောင် ဦးရှိုးမွန်မိသားစု ထင်ရှားခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ကျိုင်းတုံစော်ဘွားအဆက် ရဲတပ်ဖွဲ့စဝ်ခွန်မြင့်အဖွဲ့ ထင်ရှားသည်။ စာရေးသူဖခင်က မကြာမကြာ ပြောပြခဲ့ဖူးသည်။ စာရေးသူဖခင်နှင့် ကျာအူဆဲလုံမိသားစုအား မှတ်တမ်းတင်ဂုဏ်ပြုပါသည်။ စာရေးသူ ဖခင်နှင့် သူတို့ မရှိကြတော့ပါ။

ထို့အပြင် ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်၊ မိုင်းတုံ၊ မိုင်းဆတ်ဒေသ လားဟူနီ ပူကျောင်းလုံပြည်သူ့စစ်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။

၁၉၆၂ ခုနှစ်ခန့်တွင် ပူကျောင်းလုံလားဟူနီပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ တရုတ်ကွန်မင်တန်အဖွဲ့နှင့် ရင်ဆိုင်ရ၍ အစိုးရတပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းခဲ့ရသည်။ ထိုစဉ်က ပူကျောင်းလုံပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့သည် ဒေသ ကျွဲ၊ နွား ရောင်းဝယ်ခြင်းဖြင့် ရပ်တည်ခဲ့သည်။ အစိုးရတပ်မတော်က လက်နက်ကန့်သတ်ခြင်း၊ ကျွဲ၊ နွား ရောင်းဝယ်ပိတ်ပင်ခြင်းကြောင့် အစိုးရတပ်နှင့် တိုက်ပွဲများ အကြိမ်ကြိမ်ဖြစ်ပွားခဲ့သော်လည်း တွေ့ဆုံညှိနှိုင်းဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့သည်။

၁၉၇၃ ခုနှစ်ခန့်တွင် လားဟူအမျိုးသားညီညွတ်ရေးပါတီ (Lahu National Unity Party) (LNUP) ကို ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့ပြီး ထိုစဉ်က တည်ဆဲအစိုးရနှင့် ဆက်သွယ်နိုင်ခဲ့၍ နိုင်ငံရေးနိုးကြားခဲ့သည်။

ထို့နောက် လားဟူမျိုးစုနေထိုင်ရာ ဒေသအသီးသီးသို့ မိမိဒေသ ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်း၍ အစိုးရက သင်တန်းပေး၍ လက်နက်တပ်ဆင်ပေးခဲ့သည်။

"လားဟူပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့ခြင်း"

၁။	မိုင်းဖြတ်	နမ့်ယွန်းပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့၊ အင်အား ၈၀၀ ခန့် ခေါင်းဆောင် "ကျာစစ်ဘို"
၂။	တာချီလိတ်	ရေပူစမ်းပြည်သူ့စစ်ခေါင်းဆောင် ကျာယေရှု – ခွန်ဆာ MTA အဖွဲ့ အလင်းဝင်
၃။	တာလေအနောက်	ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ ခေါင်းဆောင် (ဝါဇင် ယခင် ပူကျာရှော အဖွဲ့မှ)
၄။	တာလေအရှေ့	ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ ခေါင်းဆောင် (ကျာဟား ယခင် ပူကျာရှောအဖွဲ့မှ)
၅။	တာချီလိတ်၊ မိုင်းကိုး	ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ ခေါင်းဆောင် (ကျာအူ ပူကျော်ဝင်းအာခါ အဖွဲ့လည်းပါဝင်)
၆။	မိုင်းတွမ်း၊ မယ်ကြို့	ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ ခေါင်းဆောင် (ကျာငွေ့ ခေါင်းဆောင်သည်။ အာခါအဖွဲ့လည်း ပါဝင်သည်။)
၇။	မိုင်းတွမ်း၊ ပူနားကို	ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ ခေါင်းဆောင်(ကျာအယ်လိုးခေါင်းဆောင်သည်။ အာခါအဖွဲ့လည်း ပါဝင်သည်။)

၈။ ပိန်းဆာ လွယ်လန်းဒေသ ပြည်သူ့စစ်ခေါင်းဆောင် (MTA မှ အလင်းဝင်သူ ရှာမွေလှ ခေါင်းဆောင်သည်။)

၉။ မိုင်းယောင်းပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့၊ ဦးလုကာ ခေါင်းဆောင်သည်။

၁၀။ မိုင်းပျဉ်း ပါဟိုင်း လားဟူပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့

၁၁။ မိုင်းပျဉ်း မယ်န လားဟူပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့၊ အင်အား ၅၀ ခန့်

၁၂။ မိုင်းဆတ် ဖတ်ဖယ် လားဟူပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့၊ အင်အား ၅၀ ခန့်

၁၃။ နားကောင်းမူး လားဟူပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့၊ အင်အား ၁၀၀ ခန့်

၁၄။ မိုင်းတုံ ဦးတင်ဝင်း လားဟူပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့၊ အင်အား ၁၀၀ ခန့်

၁၅။ မိုင်းတုံ အိုက်ဆန်း လားဟူပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့၊ အင်အား ၁၀၀ ခန့်

၁၆။ မိုင်းတုံ ကျာမော့ လားဟူပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့၊ အင်အား ၁၀၀ ခန့်

၁၇။ မိုင်းဆတ် ကျာဟယ် လားဟူပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့၊ အင်အား ၃၀၀ ခန့်

၁၈။ မိုင်းဆတ် ယားဒေ ကျာဒဲအုပ်စု လားဟူပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့၊ အင်အား ၃၀၀ ခန့်

၁၉။ မိုင်းဆတ် စိုင်းလုံ လားဟူပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့၊ အင်အား ၁၀၀ ခန့်

၂၀။ လွယ်ဆောင် ကျာယော် လားဟူပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့၊ အင်အား ၁၀၀ ခန့်

၂၁။ တာချီလိတ်မြို့၊ မိုင်းကိုးလားဟူပြည်သူ့စစ် BGF နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့၊ အာခါ ပြည်သူ့စစ်အချို့လည်း ပါဝင်သည်။ ယခင် ပူကျာရှောသား၊ ကျော်စိုး တပ်ရင်းမှူး

၂၂။ မိုင်းဆတ် – ပုံပါကျင် အခြေပြု (LNO/LUD) အလင်းဝင် ကျာပီးကွယ် ခေါင်းဆောင်သည်။

ပြည်သူ့စစ် အင်အား ၈၀၀၀ မှ ၁၀၀၀၀ ခန့်ရှိနိုင်သည်။ အစိုးရတပ်မတော်၏ အရန်အင်အားဖြစ်လေသည်။

၁၉၈၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ ခုနှစ်ကာလအထိ ရှမ်းပြည်အရှေ့ လားဟူလူမျိုးများအခြေအနေ

ရှမ်းပြည်အရှေ့ပိုင်းတွင် လားဟူတိုင်းရင်းသားတို့သည် ရှမ်းလူမျိုးပြီးပါက ပညာရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး အဘက်ဘက်တွင် စံပြုလောက်ပေသည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်ဝန်းကျင်က ရှမ်းစော်ဘွားတို့၏ ပညာတတ်ရွေးချယ်ခြင်းတွင်လည်း ရှမ်း၊ လားဟူ၊ အာခါ လူမျိုးတို့ ပါဝင်ခဲ့ကြပြီး၊ သာသနာပြုဆရာကြီးများ၏ ပညာသင်ကြားခွင့်ရသော –

၁။ ဆရာကြီးဦးကြာလဲ (RIP) (BA Bed) ဘွဲ့ရ ယခင် (မဆလခေတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်၊ ပညာရေးမှူး –ငြိမ်း)

၂။ ဆရာကြီးအဲလိယပွန်း (RIP) (BA Bed) ဘွဲ့ရ ယခင် (ပြည်နယ်လွှတ်တော် အဖွဲ့ဝင်၊ အလက(၃) ကျောင်းအုပ်ကြီး)

ဦးတော်မီဟန် (BA Bed)၊ ရှမ်းပြည်နယ်ဒေသပါတီကိုယ်စားလှယ် (ရှမ်းအရှေ့) BA Bed

၃။ ဆရာကြီးဖိုးသိန်းရှင် (BA Bed) ဘွဲ့ရ (ယခင် တာချီလိတ် အထက ကျောင်းအုပ်)

၄။ ဆရာကြီးဆယ်မြူရယ် (BA Bed) ဘွဲ့ရ၊ ယခင် ၁၉၆၆–၆၇ ကျိုင်းတုံ အထက– ၃ ကျောင်းအုပ်

၅။ ဆရာကြီးဒယ်နီရယ်အောင် (English Editer New Light of Myanmar) သတင်းစာတိုက် ရန်ကုန် (ယခု Austria)

၆။ ဆရာကြီးDr. ဦးကော (BvS) (ကျိုင်းတုံမြို့နယ် ပြည်သူ့ကောင်စီအဖွဲ့ဝင်–မဆလခေတ်)

ယနေ့ရှိသော် အသက် ၈၀ ကျော်ပြီးဖြစ်သော လားဟူတိုင်းရင်းသားဆရာကြီးများ ဖြစ်သော ဘာသာရေးတွင် ပို၍အားသန်သည့် ဆရာကြီးများ ရှိနေလေသည်။ ယနေ့ခေတ်တွင် ခရိုင်လ၀က အဆင့်၊ မြို့နယ်ဦးစီးမှူးအဆင့်၊ စစ်မှုထမ်းဟောင်းအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်မှူး လုကာသည် ပြည်နယ်စည်ပင်သာယာရေးတွင် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ လားဟူတိုင်းရင်းသား လူမျိုးများသည် ခေတ်ရေစီးကြောင်းအတိုင်း နိုင်ငံ၏ အစိုးရနှင့် ပူးပေါင်းခဲ့ကြသည်။

၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် လားဟူအမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီကို လားရှိုးမြို့အခြေစိုက်၍ LNDP စတင်ခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ဥက္ကဋ္ဌမှာ ဦးအောင်သူ (RIP) ဖြစ်သည်။ ထိုနှစ်တွင် WNDP “ဝ”အမျိုးသား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးပါတီ အတွင်းရေးမှူး ဦးမဲ့ကိုစ် (RIP)နှင့်အဖွဲ့ စာရေးသူနှင့် အာခါလူမျိုးစုပါတီဖွဲ့စည်းပြီး မိတ်ဖွဲ့ပါတီလုပ်ရန် တွေ့ဆုံခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က အာခါလူမျိုး အဆင်သင့်မဖြစ်ခဲ့သေးပေ။ စာရေးသူက ဘွဲ့မရသေး၊ တက္ကသိုလ် ဒုတိယနှစ်တွင် ကျောင်းပိတ်ထားချိန်ဖြစ်သည်။

၁၉၉၉ ခုနှစ် အမျိုးသားညီလာခံ ညောင်နှစ်ပင်စခန်းတွင် လားဟူလူမျိုးကိုယ်စားလှယ် မြို့နယ်တိုင်း များစွာပါဝင်ရပေသည်။ ထိုမှ ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် ၅၄ ဦး အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေး ကော်မတီတွင် ဦးစတီဗင် (၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ပါဝင်ခွင့် ရခဲ့သည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ဦးဒံယေလ၊ မိုင်းဖြတ်က စာရေးသူနှင့်အတူ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအတည်ပြုရေး ၄၅ ဦးကော်မရှင်အဖြစ် ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။

၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် USDP ပါတီမှ ဦးရှာမွေလရဲန် (လားဟူလူမျိုးရေးရာဝန်ကြီး ဖြစ်ခဲ့သည်။) ဦးဝီလ်ဆင်မိုး အမျိုးသားလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် တက်ရောက်ရခဲ့သည်။

၂၀၁၅ ခုနှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် လားဟူအမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပါတီ (အာခါပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်) ရှိနေခဲ့သည်။ (LNDP) က လားဟူလူမျိုးရေးရာ ဝန်ကြီး ဦးယောသပ် အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ လားရှိုးမြို့တွင်နေထိုင်၍ ဖခင် ဦးရှောလု “ဝ” လူမျိုး၊ မိခင် လားဟူလူမျိုးဖြစ်၍ လားဟူရှိသောမြို့နယ်တိုင်း နှစ်သစ်ကူးပွဲတိုင်းနှင့် စည်းရုံးရေးခရီး ကို စာရေးသူနှင့် အကြိမ်ကြိမ်သွားရောက်ခဲ့ကြသည်။

လားဟူလူမျိုးနှင့် လားဟူအမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးပါတီလည်း ၂၀၂၂ ခုနှစ်သည် အနားယူရသောကာလ ဖြစ်ရသည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ် ခေတ်ကာလတွင် လားဟူတိုင်းရင်းသားများသည် မိမိရပ်ရွာကို ကာကွယ် ထိန်းသိမ်းရင်း နိုင်ငံတော်က ပေးအပ်သည့်တာဝန်များကို ကျရာကဏ္ဍမှ ထမ်းဆောင် နေရပါ၏။

အနာဂတ် လားဟူလူမျိုးတို့အား လိုအပ်ခြင်း

ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်းတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများတွင် လားဟူလူမျိုး၏ အခန်းကဏ္ဍသည် အရေးပါလှပေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မိမိလူမျိုးနှင့် မိမိဒေသကို ချစ်၍ အသက်စွန့်၍ ကာကွယ်မည့် စိတ်သဘောထားသည် ပြည်သူ့စစ်တပ်ဖွဲ့နှင့် နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့၏ လက်နက်ကိုင်စွဲရသည့်တာဝန်သည် ခေတ်မီစစ်ပညာ မသင်ကြားရသေးသော်လည်း မိမိတို့လူမျိုး ရိုးရာအမွေလိုက်ရာမှ ရရှိသော အတွေ့အကြုံများ နယ်မြေကျွမ်းကျင်မှုအားဖြင့် အစိုးရတပ်မတော်၏ စစ်ဆင်ရေးတွင် ရှေ့တန်းက ပါဝင်ပေးရသည့် သူရဲကောင်းလားဟူ ပြည်သူ့စစ်များဟု ဂုဏ်ပြုချင်ပါသည်။

အနာဂတ်ကာလတွင် လားဟူစာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့အား ဦးဆောင်၍ စီမံကိန်းချထားသော ပညာသင်ဆုပေး စီမံကိန်းကြီးသည် စာရေးသူအား ဒေါက်တာ ယားဘိုရှိုးဇနီးမောင်နှံက ပြောပြ၍ သိခဲ့ရသည်မှာ ကျပ်သိန်းပေါင်း သောင်းချီ၍ ရှိနေလေသည်။ ရရှိသော ဘဏ်တိုးငွေဖြင့် နှစ်စဉ် လားဟူလူငယ်ပညာသင်ဆု ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူ ၁၂၀ အား ကူညီထောက်ပံ့နေကြောင်း သိရ၍ အားကျစွာဖြင့် ဂုဏ်ပြုဖော်ပြအပ်ပါသည်။

လားဟူဘာသာစကားလက်ဆောင်

	English	မြန်မာ	လားဟူ
၁။	Thank you	ကျေးဇူးတင်ပါသည်	အော်ဘိုအူဂျား
၂။	I love you	ငါ မင်းကိုချစ်တယ်	ငါနော်ထာဟာဂျား

ဝင်အားလယ်(ခာတု)

ကျမ်းကိုး

၁။ ကျိုင်းတုံစစ်တမ်း – မောင်မောင်စိုး

၂။ လားဟူအဘိဓာန် – ဦးမောင်မောင်ထွန်း

၃။ “ဝ” တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်အသိအမှတ်ပြု ရရှိရေးမှတ်တမ်း

တီးတိန်မြို့နယ် ရောင်စောန်းစံပြကျေးရွာ

rkd;av;(rif;rdk;)

“အိမ်တံခါးမကြီးကိုတော့ သစ်လုံးထွင်းထားခြင်းဖြစ်ပြီး
ခြေကျော်ကိုအမြင့်ကြီး လုပ်ထားတာက
ရန်သူလာရင် ရုတ်တရက်မဝင်နိုင်အောင်လို့ပါတဲ့။
အိမ်အတွင်း ညာဘက်ခြမ်းမှာ မိဘနှစ်ပါးနဲ့
သားသမီးလင်မယားအိပ်တဲ့ အိပ်ရာနေရာများကို
မီးဖိုနဲ့ ခြားထားပါတယ်”

အလုပ်ကိစ္စနဲ့ကွင်းဆင်းရင်း ချင်းပြည်နယ် တီးတိန်မြို့အနီးက ရှောင်စောန်းကျေးရွာလေးကို မထင်မှတ်ဘဲ ရောက်ရှိခဲ့ပါတယ်။ ဒီရွာလေးဟာ တီးတိန်မြို့ရဲ့ အရှေ့မြောက်အရပ် တစ်မိုင်ခန့်အကွာမှာ တည်ရှိပြီး ၂၀၀၆ ခုနှစ်ကမှ ရွာအသစ်အဖြစ်စတင်တည်ထောင်ခဲ့တာပါ။ လူဦးရေကတော့ နည်းပါးပါတယ်။ ရွာအဝင်မှာ ဇိုမီးလို့ခေါ်တဲ့ တီးတိန်လူမျိုး အမျိုးသားနဲ့ အမျိုးသမီးရုပ်တုနှစ်ခုကို စတင်မြင်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။

ရွာအဝင်လမ်းက မြေသားအမာခံလမ်းပဲရှိသေးလို့ ဖုန်တထောင်းထောင်းနဲ့ပါပဲ။ အထဲကိုဝင်လိုက်ရင် မျှော်စင်ကို စတင်မြင်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ မျှော်စင်ရဲ့ပတ်လည်မှာတော့ ဓာတ်ပုံပြခန်း၊ စာကြည့်တိုက်၊ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးရုံး၊ ဇိုမီးလူမျိုးများရဲ့ ခေတ်အလိုက် ဝတ်စားဆင်ယင်မှု အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲလာပုံကို စုံတွဲ သုံးတွဲနဲ့ ပြသထားတဲ့ ပြခန်းတို့ရှိပါတယ်။ ပြခန်းထဲက ပထမဆုံးပုံမှာဆိုရင် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးဝတ်စုံဟာ ခေတ်မီတယ်လို့ ပြောနိုင်ပါတယ်။ ပိတ်ဖြူရင်စည်းနဲ့ ခရုပုတီးတန်ဆာလေးတွေပါတဲ့ ပတ်ဝတ်ရတဲ့ စကတ်နဲ့ပါ။ ထူးဆန်းတာက တောင်ပေါ်မှာ ခရုလည်ဆွဲရှိနေတာပါ။ ပြောတာတော့ ရခိုင်ဘက်က ပင်လယ်က ရပါတယ်တဲ့။ တော်တော်လှတဲ့ဝတ်စုံလေးပါ။ နောက်ပိုင်းမှာ အရောင်တွေ၊ အဆင်တွေနဲ့ဖြစ်လာပြီး ပတ်ထဘီ အတိုအရှည်တွေဖြစ်လာပါတယ်။ အမျိုးသားဝတ်စုံမှာဆိုရင် ခါးလွယ်၊ ရေဘူး၊ ဆေးအိုး စသည်ဖြင့်ပါပါတယ်။ အဲဒီအဆင်တန်ဆာတွေအပြည့်အစုံ ဝတ်ဆင်နိုင်မှသာ လူတန်းစေ့နေနိုင်တယ်လို့ သတ်မှတ်ထားသလို အမျိုးသမီးဆိုလည်း ပုတီးလည်ဆွဲ အဝတ်တန်ဆာတွေ အပြည့်အစုံ ဝတ်ဆင်နိုင်ဖို့ လိုပါတယ်။ ယောကျ်ားမိန်းမ ဝတ်စုံတွေရဲ့အဆင်က အနည်းငယ်ကွာခြားပါတယ်။ အဖြူရောင်က ဆင်၊ အနီရောင်က ကျား၊ အစိမ်းရောင်က နွားနောက်၊ ရင်ဘတ်က လှိုင်းတွန့်လေးက လမ်း၊ အချွန်အစေ့လေးတွေက သခွားစေ့လို စိုက်ပျိုးလို့ရတဲ့ သစ်စေ့လေးတွေကို ကိုယ်စားပြုပါတယ်တဲ့။ မိန်းကလေးဝတ်စုံမှာတော့ အနီ၊ အစိမ်း၊ အနက်အဆင်းတွေ ပါပါတယ်။ အဲဒီပြခန်းမှာ ဝတ်စုံလေးတွေဝတ်ပြီး ဓာတ်ပုံ ရိုက်လို့လည်း ရပါတယ်။ တီးတိန်ချင်းရိုးရာဝတ်စုံဟာ ရှေးထဲက ခေတ်မီတဲ့ဝတ်စုံဖြစ်ပါတယ်။ တီးတိန်နယ်စားရဲ့မြေးအိမ်ကိုရောက်ခဲ့စဉ်က အဲဒီအဘရဲ့ အဘိုး၊ အဘွား၊ ဦးလေးနဲ့ အစ်ကို၊ အစ်မတွေရဲ့ ဝတ်စုံဟာ နိုင်ငံရပ်ခြားကဝတ်စုံနဲ့ ဆင်ပါတယ်။ အမျိုးသမီးဝတ်စုံဆိုရင် လက်ရှည်လက်ဖောင်းအဖြူနဲ့ ပတ်ထဘီအတိုလေးပါ။ ဆံပင်ကိုလည်း ကျစ်ဆံမြီးနှစ်ဖက်ခွဲကျစ်ထားပါတယ်။ အမျိုးသားတွေက ဆံထုံးထုံးကြတယ်လို့ဆိုပါတယ်။ ဆံထုံးကလည်း တစ်နယ်နဲ့တစ်နယ်မတူဘဲ အပေါ်မှာထုံးတာရယ်၊ အနောက်မှာထုံးတာရယ် ကွာခြားပါတယ်တဲ့။

ပြခန်းပြုလုပ်ထားတဲ့အိမ်ရဲ့အနောက်ဘက်မှာတော့ နွားနောက်နဲ့နွားသားရေနဲ့ ပြုလုပ်ထားတဲ့ ထိုင်ခုံ ၁၀ လုံးကို တွေ့ရပါတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်းလေးဆယ်လောက်က ခုံတွေလို့ပြောပါတယ်။ နွားနောက်သားရေနဲ့ခုံက ညိုမှိုင်းနေပြီး နွားသားရေက ဖြူဝါဝါအရောင်ဖြစ်နေပါတယ်။ ကျွန်မတို့ငယ်ငယ်က အဲဒီလို ထိုင်ခုံပုလေးတွေနဲ့ထိုင်ဖူးပါတယ်။

အဲဒီကထွက်လိုက်ရင် အနောက်ဘက်အရပ်မှာ ပေ၈၀၀၀ကျော်မြင့်တဲ့ ကနေဒီတောင်တန်းနဲ့ မျှော်စင်ကို တွေ့ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ စိမ်းညို့နေတဲ့ တောင်တန်းကြီးတွေကို မြင်ရတဲ့ ရှုခင်းတွေက အသက်ရှုမှားလောက်အောင် လှပလွန်းပါတယ်။ တီးတိန်တစ်မြို့လုံး

"စိတ်ဝင်စားဖို့ ကောင်းတဲ့ နောက်တစ်မျိုးက အိမ်ခေါင်မိုးပါ။ အောက်ဘက်မှာ ဝါးတွေကို ယှက်ပြီး ဒိုင်းတွေ၊ မြားတွေပေါ်မှာ တင်ပါတယ်။ စိပ်လေ ကောင်းလေလို့ ပြောပါတယ်။ ဒါမှ ရန်သူက ကျောက်ခဲတွေနဲ့ ပစ်ရင် အမိုး ခံနိုင်အောင်လို့ပါတဲ့"

သုံးနေတဲ့ရေကို ကနေဒီတောင်ကြောက ပိုက်နဲ့သွယ် တန်းယူတယ်လို့သိရပါတယ်။ မြဝတီရုပ်သံတံဆိပ် ရုပ်တုနဲ့ ကမ္ဘာလုံးပုံစံရုပ်တုလည်း တွေ့ရပါတယ်။

ခေတ်ပုံပြခန်းတွေမှာ နှစ်စဉ်လာရောက် လည်ပတ်ခဲ့တဲ့ နိုင်ငံရပ်ခြားနဲ့ ပြည်တွင်း အစိုးရဌာန အကြီးအကဲတွေ၊ တောင်တက်အဖွဲ့တွေနဲ့ ဧည့်သည် တွေရဲ့ပုံတွေကို ချိတ်ဆွဲပြသ ထားပါတယ်။ အဲဒီအထဲမှာ စိတ်ဝင်စားမိတာက ကောင်းကင်စာနဲ့လူမျိုးစာဆိုတဲ့ ချင်းစာပေကို ပြသထားတာပါ။ ကောင်းကင်စာလို့ ပြောတဲ့စာက အင်္ဂလိပ်အက္ခရာမဟုတ်ပါဘူး။ ရေးနည်း ရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ တီးတိန်ရောက်ရင် သွား ရောက်လေ့လာနိုင်ပါတယ်။ လက်ဆောင်ပစ္စည်းရောင်း တဲ့ ဆိုင်လည်းရှိတယ်လို့ပြောပါတယ်။ အဲဒီနေ့ကတော့ ဆိုင်ပိတ်ထားလို့ ဝင်ရောက်လေ့လာခြင်း မပြုခဲ့ရပါဘူး။

နောက်တစ်နေရာကိုသွားတဲ့ လမ်းတစ်လျှောက် မှာ ရုပ်တုတွေနဲ့ ဂေါ်ဖီထုပ်စိုက်ခင်း၊ ထောပတ်ပင်နဲ့ မက်မန်းပင်တွေ တွေ့ရပါတယ်။ တောင်ဇလပ်ပင်က တော့ နှစ်ပင်လောက်ပဲ တွေ့ရှိရပါတယ်။ ခေတ်ပုံတစ်ပုံ ထဲမှာတော့ ရွာထဲမှာ စိုက်ပျိုးထားတဲ့ အပင်အရေ အတွက်ကို ဖော်ပြထားပါတယ်။ လိုက်လံရှင်းပြတဲ့သူ ကို ဘာအပင်စိုက်ဖို့ကျန်နေလဲလို့ မေးတဲ့အခါ အပင် တွေရဲ့အမည်ကို သေချာဖတ်ကြည့်ပြီး မသိပါဘူးတဲ့။ ကျွန်မက တောင်ဇလပ်ပန်းပင် စိုက်ဖို့လိုပါတယ်။ တောင်ဇလပ်ဟာ ချင်းပြည်နယ်ရဲ့ အဓိကပန်းဖြစ်လို့ အများကြီးကို စိုက်ထားဖို့ လိုပါတယ်လို့ အကြံပြုဖြစ် ပါတယ်။

ဒီတစ်ခါရောက်တာက ချင်းရိုးရာအိမ်လေးဆီ ကိုပါ။ အိမ်ရဲ့အနောက်ဘက်မှာတော့ ရှေးတုန်းက နေခဲ့ဖူးတယ်ဆိုတဲ့ ဂူပုံသဏ္ဌာန်တည်ဆောက်ပေးထား ပါတယ်။ အိမ်ရှေ့မှာ တော့ အုန်းမောင်း သုံးခု ရှိပါတယ်။ ရပ်ရေးရွာရေးတွေကို အုန်းမောင်းခေါက်အချက်ပေး သလို သမီးရည်းစား အချိန်းအချက်လုပ်တဲ့အခါ ခေါက် တဲ့ အရေအတွက်ပေါ် မူတည်ပြီး အချင်းချင်း နားလည် ပါတယ်တဲ့။ အုန်းမောင်းရှိတဲ့အိမ်ရှေ့က ကွပ်ပျစ် ကတော့ သာရေးနာရေး ပွဲလမ်းသဘင်ရှိရင် စုပေါင်း

ဝိုင်းဖွဲ့ကြတဲ့ နေရာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီမှာ အထူးဖိတ်ကြားသူများ ထိုင်ဖို့အတွက်က ခုံတန်းလျား လေးဖြစ်ပြီး လူငယ်တွေက အောက်ဘက်မှာထိုင်ရပါတယ်တဲ့။ သူ့နေရာနဲ့သူ နေရာသတ်မှတ် ထားခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

စိတ်ဝင်စားဖို့ကောင်းတဲ့ နောက်တစ်မျိုးက အိမ်ခေါင်မိုးပါ။ အောက်ဘက်မှာ ဝါး တွေကို ယှက်ပြီး ဒိုင်းတွေ၊ မြားတွေပေါ်မှာတင်ပါတယ်။ စိပ်လေ ကောင်းလေလို့ပြောပါတယ်။ ဒါမှ ရန်သူက ကျောက်ခဲတွေနဲ့ပစ်ရင် အမိုးခံနိုင်အောင်လို့ပါတဲ့။ အဲဒီအပေါ်ကမှ သင်ပုန်း ကျောက် အနီရောင်အချပ်တွေ မိုးထားပါတယ်။ သင်ပုန်းချပ်အနီရောင်ကို ချမ်းသာတဲ့သူမှ သာ အသုံးပြုနိုင်တယ်လို့ဆိုပါတယ်။ အတွင်းကကြည့်ရင် ပန်းရောင်ဖြစ်ပြီး အပြင်ကတော့ ရာသီဥတုကြောင့် အနီရောင်ဘက်သန်းပါတယ်။ ရန်ကုန်လွှတ်တော်အဆောက်အဦမှာ မိုးထားတဲ့ အမိုးကျောက်ပြားတွေဟာ တီးတိန်ကထွက်တဲ့ သင်ပုန်းကျောက်တွေပါတဲ့။ သာမန်လူတွေရဲ့အိမ်မှာ မိုးတာကတော့ အမည်းရောင်သင်ပုန်းကျောက်တွေလို့ ပြောပါတယ်။ အိမ်ရှေ့မှာ ဆင်အရိုးခေါင်းကြီးကိုချိတ်ထားပါတယ်။ ဒါ့အပြင် တောလိုက်ရာမှာရတဲ့ သမင်၊ တောင်ဆိတ်၊ မျောက်စတဲ့ သားကောင်တွေရဲ့ခေါင်းတွေကို ချိတ်ထားပါတယ်။ သားကောင် တွေရဲ့အရိုးခေါင်းတွေကို များများချိတ်နိုင်လေ၊ ဂုဏ်ရှိလေဆိုပဲ။ ညာဘက်ခြမ်းမှာ လင့်စင်လို လုပ်ထားပြီး ကာလသားလူငယ်တွေ အိပ်ပါတယ်။ အဲဒီအောက်မှာ ဆန်ဖွတ်တဲ့ နေရာ ပန်းပဲဖိုတို့ရှိပါတယ်။ ကြက်တွေ အိပ်တန်းတက်ဖို့လည်း လုပ်ပေးထားပါသေးတယ်။

အိမ်တံခါးမကြီးကိုတော့ သစ်လုံးထွင်းထားခြင်းဖြစ်ပြီး ခြေကျော်ကိုအမြင့်ကြီး လုပ်ထားတာက ရန်သူလာရင် ရုတ်တရက် မဝင်နိုင်အောင်လို့ပါတဲ့။ အိမ်အတွင်း ညာ

ဘက်ခြမ်းမှာ မိဘနှစ်ပါးနဲ့ သားသမီးလင်မယားအိပ်တဲ့ အိပ်ရာနေရာများကို မီးဖိုနဲ့ ခြားထားပါတယ်။ မိဘက သစ်သားခုတင် သစ်သားခေါင်းအုံး အရှည်နဲ့အိပ်ရပါတယ်။ မိဘထဲက အဖေ သို့မဟုတ် အမေသေဆုံးသွားရင်တော့ သစ်သားခေါင်းအုံးကို အလယ်က ပိုင်းလိုက်ပါတယ်တဲ့။ နောက်ဘက်မှာတော့ Holly Place ဆိုတဲ့ နတ်ခန်းလိုလို၊ ဘုရားခန်းလိုလိုနေရာရှိပြီး အိမ်ရဲ့မိသားစုဝင်အမျိုးသမီးတွေ ဝင်ခွင့်မရှိပါဘူး။ ကပ်ရက် နောက်ဘက်မှာ တော့ အိမ်သာရှိပါတယ်။ အောက်မှာကျောက်ပြားခံထားပြီး စွန့်လိုက်တဲ့မစင်ကို အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်တွေက စားပါတယ်တဲ့။ အိမ်လယ်မှာရှိတဲ့ တိုင်မှာတော့ အိမ်ရဲ့အရေးပါတဲ့ ခေါင်းလုံလက်နက်တွေ ချိတ်ဆွဲထားသလို အဖိုးတန်လည်ဆွဲ လက်ဝတ်ရတနာတွေချိတ်ထားလေ့ရှိပါတယ်။ အိမ်သား သို့မဟုတ် အခြားလူတစ်ယောက်က အပြစ်လုပ်ထားခဲ့ရင် အဲဒီအိမ်တိုင်ကို ပြေးဖက်ပြီး တောင်းပန်ရင် အပြစ်တွေကို ကျေအေးပေးရပါတယ်တဲ့။

နောက်တစ်ခုစိတ်ဝင်စားဖို့ကောင်းတာက တောရိုင်းသားကောင်မဖမ်းနိုင်တဲ့ ယောကျ်ားသားတစ်ယောက်သေရင် မြေမမြှုပ်ဘဲ မီးဖိုပေါ်က အထပ်ခိုးမှာထားရပါတယ်။ လူသေကောင်က ကျလာတဲ့ အရိအရွဲတွေကို ထိုသူရဲ့ ကျန်ရစ်သူ အမျိုးသမီး သို့မဟုတ် မိသားစုဝင် အမျိုးသမီးများက ရှင်းလင်းသုတ်သင်ရပါတယ်တဲ့။ လူသေကို မြှုပ်နိုင်ဖို့အတွက်ဆိုရင် အိမ်သား သို့မဟုတ် ဆွေမျိုးတွေက လူသေကိုယ်စား သားကောင်ဖမ်းပေးမှသာ မြှုပ်နှံခွင့် ရှိပါတယ်။ နောင်မှာ အဲဒီအလေ့အထတွေ တဖြည်းဖြည်း ပျောက်ကွယ်သွားပါတယ်တဲ့။ အိမ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းတွေဖြစ်တဲ့ ခေါင်ရည်အိုး၊ စပါးကျီ၊ ပေါက်တူး၊ ပေါက်ချွန်းတွေအပြင် နွားနောက်သားရေနဲ့ပြုလုပ်ထားတဲ့ဗုံ၊ ထမင်းစားတဲ့ သစ်သားပန်းကန်တို့ကို ပြသထားပါတယ်။

နောက်ထပ် သွားရောက်လေ့လာခဲ့တဲ့နေရာမှာတော့ ရက်ကန်းစင်ရှိပါတယ်။ စံပြကျေးရွာအတွင်း နေထိုင်ကြတဲ့ ဝန်ထမ်းတွေအတွက် ဝတ်စုံတွေနဲ့ တခြားက အော်ဒါမှာရင်လည်း ရက်လုပ်ပေးပါတယ်တဲ့။ မျောက်၊ ဖြူ၊ ယုန်စတဲ့ တိရစ္ဆာန်တွေလည်း မွေးထားပါသေးတယ်။ နောင်မှာ တိရစ္ဆာန်များကို ပိုပြီး မွေးမြူပြသနိုင်ဖို့ စိတ်ကူးထားပါတယ်တဲ့။

အချိန်တစ်နာရီခန့်မှာ လေ့လာသိရှိခဲ့ရတဲ့ အကြောင်းအရာတွေကတော့ အများကြီးပါပဲ။ ရှင်းလင်းပြောကြားပေးတဲ့ တာဝန်ခံ ရွာသားကြီးက ဗမာစကားကို လည်လည်ပတ်ပတ်နဲ့ စိတ်ဝင်စားအောင် ပြောတတ်လို့ တစ်နာရီဆိုတဲ့အချိန်ဟာ ခဏလေးလိုပါပဲ။

မကြာတော့တဲ့ အချိန်တွေမှာ ဒီရွာလေးဟာ တီးတိန်မြို့ရဲ့ဂုဏ်ဆောင် ခရီးသွားလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အထောက်အကူပြုမယ့် စံပြရွာအဖြစ် ရပ်တည်နေမှာဖြစ်တယ်လို့ ယုံကြည်မိပါတယ်။ ဒါကြောင့် တီးတိန်ချင်းတွေရဲ့ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုကို တစ်နေရာတည်းမှာ လေ့လာသိရှိနိုင်တဲ့ ရှောင်စောန်းကျေးရွာလေးကို တီးတိန်မြို့ကို ရောက်ခဲ့ရင် သွားရောက် လည်ပတ်ဖို့သတင်းကောင်းပါးပါရစေ။ ဝင်ကြေးရယ်လို့ သတ်သတ်မှတ်မှတ်မရှိပေမယ့် လိုက်ရှင်းပြတဲ့ဆရာကို စေတနာအလျောက် တရားဝင်လှူဒါန်းလို့ရပါတယ်။

ဒ့ါအပြင် တီးတိန်မြို့ ဗိုလ်ချုပ်လမ်းမပေါ်မှာရှိတဲ့ ချင်းတောင်တန်းလက်မှတ်အရောင်းဆိုင်အပေါ်ထပ်က တည်းခိုခန်းကိုလည်း သွားရောက်တည်းခိုကြဖို့ တိုက်တွန်းပါရစေ။ ဒီတည်းခိုခန်းကတော့ တီးတိန်နယ်စားရဲ့ မြေးတော်စပ်သူ ပိုင်ဆိုင်ပါတယ်။ ထူးခြားတာက ချင်းရိုးရာ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းတွေ၊ မျိုးရိုးစဉ်ဆက် ဓာတ်ပုံမှတ်တမ်းတွေကို ချိတ်ဆွဲပြသထားပြီး ဧည့်ခန်းကနေကြည့်ရင် တီးတိန်မြို့နယ်ရဲ့ အမြင့်ဆုံးတောင်ဖြစ်တဲ့ ကနေဒီတောင်တန်းရဲ့ သာယာလှပမှုကို ကြည့်ရှုနိုင်ပါတယ်။ အိမ်သာနဲ့ ရေချိုးခန်းတွဲရက်မဟုတ်လို့ တည်းခိုတဲ့သူ နည်းတယ်လို့ပြောပါတယ်။ ကျွန်မအနေနဲ့တော့ သူ့ရဲ့ တည်းခိုခန်းထဲမှာ ရှေးမျိုးရိုးစဉ်ဆက် ယဉ်ကျေးမှုတွေကို ထိန်းသိမ်းထားတာနဲ့တင် လေးစားမိလို့ တီးတိန်ရောက်ခဲ့ရင် တည်းခိုကြည့်စေချင်မိပါတယ်။

တီးတိန်မြို့မှာ ကွင်းဆင်းရင်း ရောက်ရှိသွားခဲ့တဲ့ ရှောင်စောန်းရွာနဲ့ ချင်းတောင်တန်းတည်းခိုခန်းအကြောင်းကတော့ ဒီလောက်ပါပဲ။ ချင်းပြည်ရောက်တုန်း လေ့လာဖြစ်ခဲ့တဲ့အကြောင်းအရာများကို မှတ်မိသလောက် ပြန်လည်ရေးသားမျှဝေခြင်းဖြစ်လို့ အမှားပါခဲ့ရင် ကျွန်မရဲ့တာဝန်သာဖြစ်ပါတယ်။

မိုးမိုးလှိုင်မြင့်(မြို့ပြ)

ကယားတိုင်းရင်းသားတို့၏ ကူထိုးဘိုး ခေါ် တံခွန်တိုင်ပွဲတော်

နှင်းပွာ

“ပွဲတော်ကျင်းပရခြင်း၏ အခြားရည်ရွယ်ချက်မှာ
မိမိတို့နေထိုင်ရာဒေသပတ်ဝန်းကျင် စည်ပင်သာယာရေး၊
လုပ်ငန်းဆောင်တာအဝဝ ဖြစ်မြောက်အောင်မြင်ရေး၊
မိုးလေဝသမှန်ကန်ရေး၊ ရောဂါဘယ ဘေးအန္တရာယ်
အမျိုးမျိုးတို့မှ ကင်းရှင်းပပျောက်ရေး၊ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုကို
ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းရေး စသည်တို့ဖြစ်သည်”

ကယားအမျိုးသားတို့၏ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ပွဲတော်အများအပြားရှိသည့်တွင် ကူထိုးဘိုးခေါ် တံခွန်တိုင်ပွဲတော်သည် ကယားအမျိုးသားတို့၏ အလွန်အရေးပါ အရာရောက်သော ပွဲတော်ဖြစ်သည်။ ရှေးအစဉ်အလာအရ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ရွာစဉ်အလိုက် ကျင်းပသော ပွဲတော်ဖြစ်သည်။

ကူထိုးဘိုးခေါ် တံခွန်တိုင်ပွဲ

ကူထိုးဘိုးဆိုသည်မှာ ကယားအမျိုးသားတို့၏ ရိုးရာကိုးကွယ်မှုမှ ပေါ်ပေါက်လာသည့် နတ်ပူဇော်ပွဲတစ်ခုဖြစ်သည်။ ကူထိုးဘိုးနတ်မှာ တံခွန်တိုင်နတ် သို့မဟုတ် မိုးရေပေးသောနတ်ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဤကဲ့သို့ ကူထိုးဘိုးနတ်ကို ပူဇော်ပသခြင်းအားဖြင့် မိုးလေဝသ မှန်ကန်ပြီးလျှင် အသီးအနှံများ ဖွံ့ဖြိုးလိမ့်မည်ဟု ကယားအမျိုးသားတို့က ယုံကြည်ကြသည်။

တံခွန်တိုင်သမိုင်းကိုလေ့လာ၍ သိရှိရသည်မှာ ရှေးအခါက ယင်းပွဲတော်ကို ပြည်နယ်တစ်ခုလုံး စုပေါင်း၍ ကျင်းပလေ့မရှိကြဘဲ ဒေသအလိုက်၊ နယ်ပယ်အလိုက် ကျင်းပကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေး ရပြီးနောက်တွင်မှ ကူထိုးဘိုး တံခွန်တိုင်ပွဲတော်ကို ပြည်နယ်ပွဲတော်အဖြစ်သို့ ပြောင်းခဲ့ပေသည်။

၁၉၅၇ ခုနှစ်တွင် တံခွန်တိုင်ပွဲတော်ကို ကယားပြည်နယ်အစိုးရက ပထမဦးဆုံးအကြိမ်တာဝန်ယူ၍ ကန်ခုနစ်ဆင့်အနီး ဒေါတငူရွာ၌ ကြီးကျယ်ခမ်းနားစွာ ကျင်းပပေးခဲ့သည်။ ဒေါတငူရွာမှာ ငွေတောင်ရေကန်ခုနစ်ဆင့်အနီးတွင်ရှိရာ ကယားအမျိုးသားတို့၏ ယူဆချက်အရ ငွေတောင်သည် ကြယ်တာရာတို့ စုဝေးရာဖြစ်သည့်အပြင် ယင်းတို့၏ ရှေးအဆက်အနွယ်ဖြစ်ကြသည့် ကိန္နရာများမှာ ငွေတောင်ပြည်ရှိ ငွေတောင်၊ ရွှေတောင်တို့တွင် ပျော်စံသည်ဟု အယူရှိကြသောကြောင့် ထိုနေရာကို ရွေးချယ်၍ ကျင်းပရခြင်းဖြစ်သည်။ ရှေးအခါက တံခွန်တိုင်ထူသည့်အခါတွင် ကြွယ်ဝချမ်းသာသူများက ရွှေ၊ ငွေ၊ ကျောက်မျက်ရတနာများကို ကြုတ်ဖြင့်ထည့်၍ တံခွန်တိုင်ထိပ်တွင် ဌာပနာထားကြသည်။ အချို့ကလည်း ပစ္စည်းများကို တံခွန်တိုင်ရင်းမှ မြေကြီးအတွင်း၌ ဌာပနာကြသည်။

တံခွန်တိုင်ပွဲတော်ကို နှစ်စဉ် တန်ခူးလနှင့် ကဆုန်လများတွင် ကျင်းပကြသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုသော် နှစ်ဟောင်းကုန်၍ နှစ်သစ်ကူးပြောင်းသော နှစ်သစ်ကူးပွဲတော်လည်း ဖြစ်ပေသည်။ ကယားပြည်နယ် အနှံ့အပြားတွင် ရောက်ရှိနေကြသော ဆွေမျိုးမိတ်ဆွေများသည် တောတောင်ထူထပ်နေသဖြင့် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အလည်အပတ်သွားရောက်တွေ့ဆုံရန်မှာ မလွယ်ကူလှပေ။ ထို့ကြောင့် တံခွန်တိုင်ပွဲကျင်းပသည့်အခါတွင် ပွဲတော်ကျင်းပရာသို့ ဆွေမျိုးသားချင်းများ စုရုံးလာကြခြင်းဖြင့် ကွဲကွာနေသော မိတ်ဟောင်း၊ ဆွေဟောင်းများသည် ပြန်လည်တွေ့ဆုံကြပြီး ချစ်ခင်ရင်းနှီးစွာ ဆက်ဆံခွင့်ရကြလေသည်။

ပွဲတော်ကျင်းပရခြင်း၏ အခြားရည်ရွယ်ချက်မှာ မိမိတို့နေထိုင်ရာဒေသ ပတ်ဝန်းကျင် စည်ပင်သာယာရေး၊ လုပ်ငန်းဆောင်တာအဝဝ ဖြစ်မြောက်အောင်မြင်ရေး၊ မိုးလေဝသ မှန်ကန်ရေး၊ ရောဂါဘယ ဘေးအန္တရာယ်အမျိုးမျိုးတို့မှ ကင်းရှင်းပပျောက်ရေး၊ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုကို ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းရေး စသည်တို့ဖြစ်သည်။ တံခွန်တိုင်ပွဲတော် ကျင်းပ

သည့်အခါ လိုက်နာရမည့် စည်းကမ်းအမျိုးမျိုးလည်း ရှိပေသေးသည်။ ချမှတ်ပေးထားသည့် စည်းကမ်းများကိုလည်း အတိအကျ လိုက်နာ ဆောင်ရွက်လေ့ရှိကြသည်။ အကယ်၍ သတ်မှတ်ထားသော စည်းကမ်းချက်တစ်စုံတစ်ရာ ချွတ်ယွင်းသွားခဲ့သော် မိမိတို့၏ ရပ်ရွာ အိုးအိမ်များကိုပါစွန့်ခွာ၍ အခြားနေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားရသည်အထိ စည်းကမ်းကြီးလေ သည်။ တံခွန်တိုင်ပွဲတော် မကျင်းပမီ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများကို ပြုလုပ်ကြရသည်။

ပထမဦးစွာ ခေါင်ရည်ကိုချက်၍ စုဆောင်းထားရသည်။ ခေါင်ရည်ကို အလုံအလောက် ချက်ပြီးသောအခါ ရွာတွင် လူစုံ ရှိမရှိ ကြည့်ပြီးလျှင် လူစုံသည့်နေ့တွင် တံခွန်တိုင်သစ်ပင်ကို ခုတ်ရန် ကြက်ရိုးထိုး၍ နေ့ကောင်းရက်မြတ်ကို ရွေးချယ်ကြသည်။ ရွေးချယ်သည့်နေ့၌ သွားရောက်မခုတ်မီ တံခွန်တိုင်လုပ်ရန်ကောင်းသည့် သစ်ပင်ကို ရွေးချယ်ကြပြန်သည်။ ယင်းသို့ ရွေးချယ်ပြီးလျှင် အပင်သည် တံခွန်တိုင်အတွက် စိုက်ထူရန် ကောင်း၊ မကောင်းကို ကြက်ရိုးထိုးပြီး မေးကြပြန်သည်။

ခုတ်လှဲမည့် အပင်သည် ရွာနှင့် နီးလျှင် နံနက်သုံးနာရီအချိန်၊ ရွာနှင့်ဝေးလျှင် နံနက် တစ်နာရီခန့်မှစ၍ တစ်အိမ်လျှင်တစ်ယောက်ကျစီ သစ်ပင်ခုတ်ရန် ထွက်ခွာကြရသည်။ သစ်ပင်ကို ခုတ်ရာတွင် အမျိုးသမီးများ မပါရဘဲ သစ်ပင်ခုတ်မည့်အဖွဲ့တွင် အနည်းဆုံး လူ ၅၀ မှ ၁၀၀ အထိ ပါဝင်ပြီး အတီးအမှုတ်များဖြင့် မြိုင်မြိုင်ဆိုင်ဆိုင် တပျော်တပါး သွားလေ့ရှိကြ သည်။ တံခွန်တိုင်အတွက်ရွေးချယ်သည့် သစ်လုံးများကို အမျိုးသားအချို့က ကျွန်းကို ရွေးပြီး အချို့က အင်ပင်ကို ရွေးချယ်ကြသည်။ သစ်လုံးမှာလည်း အပြစ်အနာအဆာကင်းပြီး နွယ်ပင် ပတ်သော သစ်ပင်၊ ကောက်ကွေ့သော သစ်ပင်၊ ပိုးထိုးသောသစ်ပင်များကို မရွေးချယ်ရပေ။

တံခွန်တိုင်ခုတ်မည့်သစ်ပင်ကို နတ်ဆရာက စတိအနေဖြင့် စ၍ သစ်လုံးကို ခုတ်ရ သည်။ ထို့နောက်မှ ပါလာသူများက ဝိုင်းဝန်း၍ ခုတ်ကြရသည်။ ခုတ်လှဲပြီးသော သစ်ပင်ကို လိုသလောက် ဖြတ်တောက်၍ နွယ်ကြိုးများနှင့်ချည်နှောင်ကာ ဝါးလုံးများဖြင့် ထမ်းပိုး လာရသည်။ သယ်ယူသည့်အခါ မည်သည့်ယာဉ်ကိုမျှ အသုံးမပြုရပေ။ သယ်ယူလာစဉ် မောင်းထု၍ လာရသည်။ တံခွန်တိုင်နတ်ဆရာသည် တံခွန်တိုင်သစ်လုံးပေါ်၌ စီး၍ လိုက် လာရသည်။ သတ်မှတ်ထားသောစခန်းသို့ ရောက်သည့်အခါ မြေပေါ်တွင် ခေတ္တချထားပြီး စောင့်ကြိုနေသော အမျိုးသမီးများနှင့် ထမင်းဟင်းများ၊ ခေါင်ရည်များကို တပျော်တပါး စုပေါင်း၍ စားသောက်ကြသည်။ ထိုမှတစ်ဖန် တံခွန်တိုင်စိုက်မည့် နေရာအထိ အရောက် သယ်ဆောင်ကြသည်။ တံခွန်တိုင်စိုက်သည့်နေရာကို များသောအားဖြင့် ရွာလယ်ရှိ ကုန်းမြင့် သို့မဟုတ် ရွာထိပ်ကို သတ်မှတ်ကြသည်။ တံခွန်တိုင်ထိပ်ဖျားကို မြေကြီးနှင့် မထိစေရန် သစ်သားတုံးတစ်ခုပေါ်တွင် ညင်သာစွာ တင်ထားရသည်။ ဤကဲ့သို့ ချထားပြီး အသင့် စောင့်ကြိုနေသော အမျိုးသမီးကြီးငယ်များက ရေတကောင်းများတွင် သပြေပန်းများ စိုက်ယူ လာကာ တိုင်ကို သပြေခက်များဖြင့် ရေဆွတ်၍ ပက်ဖျန်းကြသည်။ အချို့ကလည်း တံခွန်တိုင် ထမ်းလာသူများကို ပိန္နဲရွက်၊ သပြေခက်များနှင့် ရေဆွတ်၍ ပက်ဖျန်းပေးကြသည်။ တံခွန်တိုင်အဟောင်းကိုလည်း ရေသွန်းကြသည့်အပြင် အချင်းချင်းလည်း ရေပက်ကစား ကြသည်။ တံခွန်တိုင်ကို မြေပေါ်၌ ချထားစဉ် ခွေးများ ဖြတ်ကျော်မသွားစေရန် နေ့ရောညပါ စောင့်ရှောက်ကြရသည်။ တံခွန်တိုင်သည် အဖိုတိုင်ဖြစ်လျှင် ငါးရက်ထားရ၍ အမတိုင်ဖြစ်

လျှင် သုံးရက်ထားလေ့ရှိကြသည်။ အဖိုတိုင်မှာ ၂၅ ပေမှ အများဆုံး ၄၅ပေအထိရှည်၍ အမတိုင်တွင် ၁၂ ပေခန့်သာ ရှည်လျားသည်။ ထိုရက်များအတွင်း တံခွန်တိုင်ကို ရှစ်မြှောင့် သို့မဟုတ် ခြောက်မြှောင့်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ကြရသည်။ ပန်းခက်ပန်းလက်များတပ်ဆင်ရန် သစ်သားဖြင့်ပြုလုပ်ခြင်း၊ ဝါးဆည်းလည်းနှင့် ကြက်လျှာရက်လုပ်ခြင်းတို့ကို အပြီးပြုလုပ်ကြရသည်။ ထို့နည်းအတူ ထီး၊ ကြက်လျှာ၊ ကူထိုးဘိုးလယ် ခေါ် တံခွန်ပြားများကို ချည်ဖြင့် သုံးရက်အတွင်း ရက်ကြရသည်။ ရက်လုပ်ရာတွင် ရွာရှိ အိမ်တိုင်းမှ ချည်ငါးကျပ်သားစီ ကောက်ခံ၍ ရှေးအခါက အပျိုစစ်စစ်များသာ ရက်ကြရသော်လည်း ယခုခေတ်တွင်မူ မည်သည့်အမျိုးသမီးမဆို ရက်လုပ်နိုင်ကြသည်။ တံခွန်တိုင်မထူမီ တစ်ရက်မှစ၍ ဝက်များကို သတ်ပြီး လာရောက်ကြသည့် ဧည့်သည်များကို မိမိတို့တတ်အားသရွေ့ ခေါင်ရည်၊ ထမင်းဟင်းများတို့ဖြင့် ကျွေးမွေးဧည့်ခံကြလေ့ ရှိသည့်အပြင် ဆွေမျိုးသားချင်းများကို ခေါင်ရည်အိုးငယ် တစ်လုံးစီနှင့် ဝက်သားတစ်တုံးစီ လက်ဆောင်အဖြစ် ပေးကြသည်။ ထိုသူတို့ကလည်း ယင်းတို့ ပွဲလုပ်သည့်အခါ ထို့နည်းအတိုင်းပင် ပြန်လည်၍ လက်ဆောင်ပေးကြရသည်။ နောက်တစ်နေ့ နံနက်ခြောက်နာရီခန့်လောက်တွင် တံခွန်တိုင်ကို စိုက်ထူလိုက်ကြသည်။ အမျိုးသမီးများက တံခွန်တိုင်ကို ရေဘူးထဲမှ ရေဖြင့် သပြေခက်များကို ဆွတ်ဖျန်း၍ ရေသွန်းလောင်းကြသည်။ တံခွန်တိုင်ကို ဝိုင်း၍ကကြသော အမျိုးသားများကိုလည်း ရေဖြင့် ပက်ဖျန်းကြသည်။

ရေဘူးကိုယ်စီ ယူလာကြသော ကပွဲကြည့်ပရိသတ်များကလည်း တံခွန်တိုင်အသစ်နှင့် အဟောင်းကို ရေလောင်းကြသည်။ မိမိတို့အချင်းချင်းလည်း ရေကစားကြသည်။ တံခွန်တိုင်ကို ဝိုင်း၍ ကသောအကတွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်ဆင်နွှဲခြင်း မပြုရချေ။ တံခွန်တိုင်ကို ခုတ်လာသည့်နေ့မှ တံခွန်တိုင်ကို ထူသည့်နေ့အထိ သုံးရက်အတွင်း ရွာရှိ တံခွန်တိုင်လူကြီး(ဝါ) တံခွန်တိုင် နတ်ဆရာအိမ်မှစ၍ တံခွန်တိုင်ထူသည့် အဆက်အနွယ်များ၏အိမ်တို့ကို အတီးအမှုတ်များဖြင့် တီးမှုတ်ကာ လက်ယာရစ် လှည့်ပတ်ကြသည်။ ယောကျ်ားလေးများကို တစ်အိမ်တစ်ယောက်စီစုပြီး ခြုံစောင်အနီတစ်ထည်၊ ပေါက်ပေါက်၊ သပြေရွက်၊ ဝါးကြက်လျှာ၊ စက္ကူကြက်လျှာ၊ ခေါင်ရည်၊ ငှက်ပျောသီးများကိုယူဆောင်၍ အတီးအမှုတ်များဖြင့် နတ်ပူဇော်ရန် ထွက်ကြသည်။ ရေထွက်ပေါက်မှန်သမျှကို ငှက်ပျောသီးတစ်လုံး၊ ပေါက်ပေါက်၊ သပြေခက်၊ နှီးဖြင့် ထိုးထားသည့် ဝက်သားတုံး၊ ဝါးဘူးငယ်ဖြင့် ထည့်ထားသော ခေါင်ရည်တို့ကို စိုက်ထားကာ နတ်စာကျွေးကြသည်။

နတ်များကို ပူဇော်ပြီး တံခွန်တိုင် အစဉ်အဆက်ထူသည့် အဆက်အနွယ်များ၏ အိမ်များကို လက်ယာရစ် လှည့်ပတ်ကာ မိမိတို့ အသီးသီး ယူဆောင်လာသော ခြုံစောင်အနီများကို စည်းချက်ကျကျမြှောက်၍ တိုင်သူက ပိုးပိုးဟု တိုင်ပေးလျှင် ကျန်သူများက ဝါး ဟု သံပြိုင်လိုက်၍ ဆိုကြရသည်။ တံခွန်တိုင်အဆက်အနွယ်များ၏အိမ်ကို လက်ယာရစ် လှည့်စဉ် တံခွန်တိုင်လူကြီးက အိမ်အသီးသီးအပေါ်သို့ တက်ကာ သပြေရွက်၊ ပေါက်ပေါက်၊ ကြက်လျှာ၊ ငှက်ပျောသီးတစ်လုံးစီတို့ကို ရောနှောပြီး အိမ်ဦးထရံမှာ စိုက်ထားလိုက်လေသည်။ ရှေးအခါကမူ ဝက်သားအနည်းဆုံး သုံးတုံးကိုပါထည့်၍ ပေးလေ့ရှိကြသည်။ ထိုအခါ အိမ်ရှင်များကလည်း တတ်နိုင်သလောက်ထည့်၍ ပူဇော်ကြရသည်။ တံခွန်တိုင်လူကြီးကိုလည်း

ရေလောင်း၍ ပေးကြရသည်။ ဤသို့ ရေလောင်းစဉ် “နှစ်သစ်ကူးမှာ မိုးကောင်း၍ ကောက်ပဲသီးနှံများ ဖွံ့ဖြိုးပါစေ”ဟု ဆုတောင်းပေးကြရသည်။ အိမ်ရှင်များကပါလာသော သူများကို ခေါင်ရည်များဖြင့် တိုက်ကျွေးကြလေသည်။

အချို့ကျေးရွာများတွင် တံခွန်တိုင်ကို နံနက်စောစောအချိန်တွင် စိုက်ထူပြီး ဧည့်သည်များ ရှင်းလင်းသွားသည့်အခါ ညနေဘက်တွင် တံခွန်တိုင်အောက်၌ တစ်အိမ် ကြက်တစ်ကောင်စီဖြင့် ကြက်ရိုးထိုးကြသည်။ နတ်ဆရာကလည်း ရွာသူရွာသားများ ကိုယ်စား ကြက်ရိုးထိုးကာ အားလုံးအတွက် ဆုတောင်းပေးသည်။ တံခွန်တိုင်နတ်ကို ကန်တော့ပြီး အသီးသီးက လိုရာဆုကို တောင်းလေ့ရှိကြသည်။

ရှေးအခါက ဖားဆောင်းမြို့တွင် ကူထိုးဘိုးနတ်ကို မုန့်နီ၊ မုန့်ဖြူ၊ ပိန်းဥ၊ သစ်သီးဝလံတို့ဖြင့် ပူဇော်ကြသော်လည်း ကာလရွေ့လျောလာသောအခါ ကျွဲကိုသတ်၍ ယဇ်ပူဇော်ကြသည်။ ကျွဲဖြင့် ယဇ်ပူဇော်ပွဲသည် အခြားပွဲများနှင့်မရောဘဲ သီးခြားပူဇော်ရသည်။ ယဇ်ကျွဲများမှာလည်း လားလဲ ခေါ် နန်းမယ်ခုံ တောင်ဘက်ရွာမှ ကျွဲကိုသာ ပူဇော်ရသည်။ တံခွန်တိုင်များသည် မြို့နယ်အလိုက် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မတူကြချေ။ အချို့က ဖိုတိုင်၊ မတိုင်များကို တိုင်လုံးများအဖြစ် ပြုလုပ်ကြပြီးလျှင် အချို့က မတိုင်ကို လေးမြှောင့်တိုင်များ ပြုလုပ်ကြသည်။ တံခွန်တိုင်စိုက်ထူရာတွင် ဖိုတိုင်ကို တစ်နှစ်တစ်ကြိမ် သုံးနှစ်ဆက်၍ ထူပြီးမှ မတိုင်ကို တစ်နှစ်တစ်ကြိမ် သုံးနှစ်ဆက်၍ စိုက်ထူကြသည်။ အချို့က တံခွန်တိုင်အသစ်ကို ငါးနှစ်တစ်ကြိမ် လဲလှယ်၍ စိုက်ထူကြသည်။ တံခွန်တိုင်အသစ်ကို စိုက်ထူရန် နှစ်မစေ့သေးမီ တံခွန်တိုင်ပွဲ ကျင်းပလိုသော် နောက်ဆုံးကျင်းပထားသော တိုင်အဟောင်းကို ထုံးသုတ်၊ ဆေးသုတ် စသည်ဖြင့် မွမ်းမံပြီးမှ တံခွန်တိုင်ပွဲကို ကျင်းပကြသည်။

တံခွန်တိုင်နယ်မြေတွင် နတ်ဟော်၊ ကြက်ရိုးကလပ်၊ ကျမ်းကျိန်စသည့်စင်ဟူ၍ ရှိသည်။ ရွာ၌ ကိစ္စကြီးငယ်ပေါ်ပေါက်လာလျှင် ကျမ်းကျိန်စင်ရှေ့တွင် နတ်ဆရာက ခေါင်းဆောင်ပြီးလျှင် ကာယကံရှင်များအား ကျိန်စာတိုက်၍ စစ်ဆေးလေ့ရှိသည်။ ထိုကျိန်စာမှာ နတ်ဟော်အတွင်း၌ သိမ်းဆည်းထားသော နတ်ဆရာမှအပ အခြားသူများသည် ကိုင်ခွင့်မရှိချေ။

ကူထိုးဘိုး တံခွန်တိုင်ပွဲတော်သည် ကယားအမျိုးသားတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုပွဲတော်ဖြစ်၍ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ဒေသအလိုက်၊ ကျေးရွာအလိုက် ကျင်းပကြသည်။ ဤပွဲတော်ကျင်းပခြင်းအားဖြင့် အကျိုးကျေးဇူးများစွာ ရှိလေသည်။ မိတ်သစ်တို့၏ မိတ်ဟောင်းအချင်းချင်းလည်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုကို ပိုမို၍ ခိုင်မြဲစေသည်။ ပွဲတော်တွင် ပါဝင်ဆင်နွှဲရခြင်းဖြင့် ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့ခြင်း၊ အပျိုလူပျိုတွေ့ဆုံ၍ နဖူးစာဆုံရခြင်း၊ မိတ်ဆွေအချင်းချင်း မိတ်မပျက်စေဘဲ ပြန်လည်ဆုံတွေ့ရခြင်း စသည့် အကျိုးကျေးဇူးများအပြင် ပိုမို၍ စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ရရှိစေသည့် ပွဲတော်ဖြစ်ကြောင်း ဂုဏ်ယူစွာ တင်ပြလိုက်ရပါသည်။

နှင်းပွင့်

တိုင်းရင်းသားယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံများ(ကယား) စာအုပ်မှ ကောက်နုတ်ဖော်ပြပါသည်။

တိုင်းရင်းသားရိုးရာ ကြိုးတပ်တူရိယာများ

ysKdU

"စောင်းတူရိယာသည်
ကမ္ဘာပေါ်တွင် အစောဆုံး ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော
တူရိယာများအနက် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။
ကမ္ဘာ့ဂီတဗေဒပညာရှင်များက
စောင်းသည် ရှေးဦးလူသားတို့ လေးမြားဖြင့် အမဲလိုက်ရာမှ
စတင်ပေါ်ပေါက်လာသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်"

“စာပေဝတ္ထု၊ ရတုကဗျာ
ပျို့လင်္ကာနှင့်၊ သာသည့်သီချင်း
အစောင်းညှင်းနှင့် မကင်းမပြတ်
ဖတ်ရွတ်လေ့ကျင့်၊ တီးမှုတ်လျက်သာ
နေကောင်းစွာတည်း ...”

ဆိုတဲ့ စာသားလေးထဲကအတိုင်းပင် အခါအားလျော်စွာ ဝတ္ထုတွေ၊ ကဗျာတွေ ဖတ်ဖြစ်ကြသည့်အခါများလည်း ရှိသလို၊ သီချင်းသီဆိုခြင်း၊ တီးမှုတ်ခြင်း၊ ကခုန်ခြင်းများ ပြုလုပ်ခြင်းမျိုးလည်းရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ကျွန်မတို့နိုင်ငံက ဟိုးအရင်ရှေးကတည်းကပင် ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှု၊ ကိုယ်ပိုင်အနုပညာများကို နိုင်ငံအတွင်း မိမိတို့နေထိုင်ရာ ဒေသများအလိုက် အသုံးပြုနေသည်ကို တွေ့ရသော်လည်း ထိုတိုင်းရင်းသားတူရိယာများနှင့် ပတ်သက်သည့် မှတ်တမ်းမှတ်ရာများက ရှာဖွေရန် လွန်စွာခဲယဉ်းခဲ့ရပါသည်။

စာရေးသူအနေနှင့်လည်း ၂၀၁၆ ခုနှစ်က အုပ်ရေ ၄၀၀ သာ ထုတ်ဝေခဲ့သော သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန အနုပညာဦးစီးဌာန လေ့ကျင့်ရေးနှင့် သုတေသနဌာနခွဲမှ တာဝန်ယူထုတ်ဝေသည့် “မြန်မာတိုင်းရင်းသားရိုးရာ ကြိုးတပ်တူရိယာများ” စာအုပ်ကို ယခုနှစ်ဆန်းပိုင်းတွင်မှ စာပေလက်ဆောင်အဖြစ် ရရှိခဲ့ပါသည်။ ထိုစာမူဖြစ်ရန် ၂၀၁၃/၂၀၁၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် စတင်လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြောင်းနှင့် ထိုသို့လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် International Information and Networking Centre for Intangible Culture Heritage in the Asia – Pacific Region under the auspices of UNESCO ၏ ဆောင်ရွက်ပေးမှု၊ တစ်ဖန် Culture Heritage Administration of Korea ၏ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုတို့ကိုလည်း ရရှိကြောင်း မှတ်သားရပါသည်။

အထက်ပါစာအုပ်တွင် –

၁။	ကချင်	–	ကြိုးတပ်တူရိယာ	–	၁၀	မျိုး
၂။	ကယား	–	။	–	၃	မျိုး
၃။	ကရင်	–	။	–	၅	မျိုး
၄။	ချင်း	–	။	–	၁	မျိုး
၅။	ဗမာ	–	။	–	၁	မျိုး
၆။	မွန်	–	။	–	၅	မျိုး
၇။	ရခိုင်	–	။	–	၆	မျိုး
၈။	ရှမ်း	–	။	–	၁၁	မျိုး

စုစုပေါင်း – ၄၂ မျိုးကို စုစည်းဖော်ပြထားပါသည်။ စာရေးသူအနေနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း နေထိုင်ကြသော အဓိကလူမျိုး (၈) မျိုးတို့၏ (၄၂) မျိုးသော ဖော်ပြမှုများထဲမှ (၁၀) မျိုးအား ထုတ်နုတ်တင်ပြအပ်ပါသည်။

၎င်းကြိုးတပ်တူရိယာ (၁၀) မျိုးတွင် –

ကချင်မှ (၁) ဟီးဟဲ့ (လီဆူတယော)၊ (၂) ပဟောင်းရီဆန်းတန် [လော်ဝေါ် (မရူ) ကြိုးနှစ်ချောင်းတပ် တယော]။ ကယားမှ (၁) ကရောခေါင်း (ကရော)၊ ကရင်မှ (၁)ကရင် အုန်းမှုတ်ခွက်တယော၊ ချင်းမှ (၁) ပင်းပုန်း (ချင်းဝါးစောင်း)၊ ဗမာမှ (၁) စောင်း၊ မွန်မှ (၁) ကျမ်း (မွန်မိကျောင်းတူရိယာ)၊ ရခိုင်မှ (၁) ရခိုင်မာလာခွံတယော၊ ရှမ်းမှ (၁) လွယ်ရှမ်း (တိုင်းလွိုင်) ဒိန်ဂီတာ၊ (၂) အာခါတယော တို့ ဖြစ်ပါသည်။

(မူရင်းစာအုပ်ပါ စာလုံးပေါင်းများဖြင့် ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ – စာရေးသူ)

ကချင်တိုင်းရင်းသားရိုးရာ ကြိုးတပ်တူရိယာများ

တူရိယာအမည်	– ဟီးဟဲ့ (လီဆူတယော)
အမျိုးအစား	– သစ်သား၊ သားရေ (စပါးကြီးမြွေ၊ ဆိတ်၊ ချေ)
နောက်ခံသမိုင်းကြောင်း	–
ပြုလုပ်ပုံ	– သစ်သားကို အသံအိမ်ကိုယ်ထည်ထွင်းပြီး အသံအိမ်ကို အရေခွံပါသော တိရစ္ဆာန်တစ်မျိုးမျိုး၏သားရေဖြင့် ဖုံးအုပ်ရသည်။ တယောကြိုးကို ရှေးက အမျိုးသမီးများ၏ ဆံချည်မျှင်ဖြင့် ပြုလုပ်တီးခတ်ပြီး ယခုအခါ ဂီတာကြိုးအမှတ် (၁) ကို အသုံးပြုထားသည်။ ကြိုး နှစ်ချောင်း ပါရှိသည်။ တယောထိုးသော ဘိုးတံကြိုးကို ရေခဲတောင်နှင့်နီးသောနေရာတွင် ပေါက်လေ့ရှိသော ဆီးရှီးအပင်၏ အကိုင်းကို ပုပ်အောင်ထားပြီး ပုပ်သွားသော အကိုင်းရှိ ကျန်ရှိနေသော လျှော်ကို ဘိုးတံကြိုးအဖြစ် အသုံးပြုသည်။ အသံထွက်ရန် အောက်ဘက်တွင် အပေါက်ဖောက်ထားသည်။
တီးခတ်ပုံ	– ဘင်ဂျိုသံနှင့် အသံညှိ၍ နားဖြင့်ကြားရသောအသံကိုလိုက်ကာ ရိုးရာသံစဉ်များကို တီးခတ်လေ့ရှိသည်။ တီးခတ်ရာတွင် ဘိုးတံကို တယောကြိုး၌ ထည့်၍ အပေါ်တစ်ချက်၊ အောက်တစ်ချက် ထိခတ်၍ တီးရသည်။
အရွယ်အစား	– အလျား ၆၈.၅၈ စင်တီမီတာ အသံအိုးအလျား ၁၂.၇ စင်တီမီတာ အသံအိုးအမြင့် ၁၇.၇၈ စင်တီမီတာ လက်တံအရှည် ၅၃.၃၄ စင်တီမီတာ အသံအိုးလုံးပတ် ၃၈.၁ စင်တီမီတာ ဘိုးတံအလျား ၈၁.၂၈ စင်တီမီတာ
သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့ရာ နေရာ	– မြစ်ကြီးနားမြို့

ကချင်တိုင်းရင်းသားရိုးရာ ကြိုးတပ်တူရိယာများ

တူရိယာအမည် – ပဟောင်းရီဆန်းတန် (Pahaung Qhid Zang Tang) [လော်ဝေါ် (မရူ) ကြိုးနှစ်ချောင်းတပ်တယော]

အမျိုးအစား – သစ်သား၊ သားရေ (မြွေ၊ ငါး၊ ဖား)၊ ဘူးသီး

နောက်ခံသမိုင်းကြောင်း –

ပြုလုပ်ပုံ – သစ်မာသားကို တယောလက်တံ ပြုလုပ်၍ အသံအိုးကို ရှေးက ဘူးသီးခြောက်ဖြင့် ပြုလုပ်ကြသည်။ သစ်သားဖြင့်လည်း ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ အသံအိုးအဝကို ရှေးက ဖားသားရေဖြင့် ကျက်ပြီး ယခုအခါ အရေခွံပါးသော ငါးသားရေ၊ မြွေသားရေတို့ဖြင့် ကျက်ကြသည်။ ဂီတာကြိုးနံပါတ် (၁) နှစ်ချောင်း တပ်ဆင်ထားသည်။ ကြိုးတစ်ချောင်းကို 'စော' အသံဟု ခေါ်၍ ကျန်တစ်ချောင်းကို 'ဒေါ်' သံဟု ခေါ်သည်။ ဘိုးတံကြိုးကို ယခင်က မြင်းမြီးနှင့်ပြုလုပ်ပြီး ယခုအခါ နိုင်လွန်ကြိုးကို အသုံးပြုကြသည်။

တီးခတ်ပုံ – ဘိုးတံကို ကြိုးနှစ်ချောင်းကြားတွင် ထည့်၍ တီးခတ်ရသည်။ စောသံနှင့် ဒေါ်သံ နှစ်သံကို အခြေပြု၍ ကြိုးကို လက်ဖြင့် ဖိနှိပ်ကာ သံစဉ်အနိမ့်အမြင့်ကို ဖန်တီးသည်။

အရွယ်အစား –

အလျား	၇၈.၇၄	စင်တီမီတာ
တယောလက်တံအရှည်	၆၈.၅၈	စင်တီမီတာ
အသံအိုးအလျား	၁၀.၁၆	စင်တီမီတာ
အမြင့်	၁၂.၇	စင်တီမီတာ
လုံးပတ်	၃၀.၄၈	စင်တီမီတာ
ဘိုးတံအလျား	၇၈.၇၄	စင်တီမီတာ
ဘိုးတံကြိုးအလျား	၆၃.၅	စင်တီမီတာ

သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့ရာနေရာ – ဝိုင်းမော်မြို့

ကယားတိုင်းရင်းသားရိုးရာ ကြိုးတပ်တူရိယာများ

တူရိယာအမည် – ကရောစောင်း

အမျိုးအစား – ဝါး

နောက်ခံသမိုင်းကြောင်း – ရှေးဘိုးဘွားအစဉ်အဆက်ကတည်းက တီးခတ်လာသော တူရိယာဖြစ်သည်ဟု သိရပါသည်။ ခုနှစ်အတိအကျကို သေချာမသိရှိခဲ့ပေ။

ပြုလုပ်ပုံ – ဝေးလံခေါင်းပါးသော တောင်ပေါ်ဒေသမှ အရင့်မှန်သော ဝါးကို ရွေးချယ်ခုတ်ယူပြုလုပ်ကြသည်ဟု သိရသည်။ အသံကြိုး

အတွက် ဝါးကြောကလေးများကို လွှာထွင်းကာ အခြောက်ခံပြီး ပြုလုပ်ထားသည်ကို သိရှိရသည်။ အသံဝါးကြိုးမှာ ရှစ်ချောင်း ပါဝင်သည်။ ကရောလူမျိုးတို့သည် ဝါးစောင်းကို ကိုယ်တိုင် ပြုလုပ်ကြသည်ဟု သိရှိရသည်။

တီးခတ်ပုံ – ဝါးစောင်းကို လက်နှစ်ဖက်ဖြင့် ကိုင်ကာ ဘယ်ညာ လက်ချောင်းနှစ်ဖက်ဖြင့် တီးခတ်သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ တီးခတ်ရာတွင် တေးသီချင်းသီဆိုကာ တီးခတ်လေ့ရှိပြီး သီချင်း၏အသံတွင် ပါဝင်သော တေးစာသားများကို ရွတ်ဆိုကာ တီးခတ်လေ့ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ အပျို လူပျို လှည့်သောအခါတွင် မိမိ၏ချစ်ကြောင်း၊ ကြိုက်ကြောင်း စသည်ဖြင့် အဖွဲ့အနွဲ့များဖွဲ့ကာ စကားပြောဆို အပြန်အလှန်ဖြင့် သီဆိုကာ တီးမှုတ်လေ့ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ အုပ်စုလိုက် ဝိုင်းဖွဲ့ကာ သီဆိုတီးမှုတ်လေ့ရှိကြသည်ဟု သိရှိရသည်။

အရွယ်အစား – ဝါးစောင်း၏အလျား ၇၂.၅ စင်တီမီတာ

ဝါးစောင်း၏အလျား	၇၂.၅ စင်တီမီတာ
ဝါးကြိုးအကြော၏	
အကွာအဝေး/အရှည်	၅၈ စင်တီမီတာ
ဝါးစောင်း၏လုံးပတ်	၄၄ စင်တီမီတာ
အသံကြိုးတစ်ကြိုးမှ	
တစ်ကြိုးအကွာအဝေး	၂ စင်တီမီတာ
(၁) ကြိုး၏အရှည်	၃၀.၅ စင်တီမီတာ
(၂) ကြိုး၏အရှည်	၃၃.၄ စင်တီမီတာ
(၃) ကြိုး၏အရှည်	၃၇.၁ စင်တီမီတာ
(၄) ကြိုး၏အရှည်	၃၉.၆ စင်တီမီတာ
(၅) ကြိုး၏အရှည်	၄၂.၂ စင်တီမီတာ
(၆) ကြိုး၏အရှည်	၄၃.၅ စင်တီမီတာ
(၇) ကြိုး၏အရှည်	၄၉ စင်တီမီတာ
(၈) ကြိုး၏အရှည်	၅၂ စင်တီမီတာ

သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့ရာ နေရာ – ဖရူဆိုမြို့နယ်၊ ဟိုရာဒီရာရွာ ကရော်လူမျိုး တူရိယာအဖွဲ့

ကရင်တိုင်းရင်းသားရိုးရာ ကြိုးတပ်တူရိယာများ

တူရိယာအမည် – ကရင်အုန်းမှုတ်ခွက်တယော

အမျိုးအစား – အုန်းမှုတ်ခွက်၊ သစ်

နောက်ခံသမိုင်းကြောင်း –

ပြုလုပ်ပုံ – အသံအိုးကို အုန်းမှုတ်ခွက်ဖြင့် ပြုလုပ်၍ လက်တံကို သစ်ချောင်းများဖြင့် ပြုလုပ်သည်။ အသံအိုးမျက်နှာပြင်ကို ပြုလုပ်ပုံမှာ အုန်းမှုတ်ခွက်အဖြစ် အုန်းသီးတစ်လုံးကို သုံးချိုးတစ်ချိုးညီညာစွာဖြတ်ယူပြီး အဝကို သစ်သားပြား (သို့) ဝါးပြားတစ်ခုဖြင့်ပိတ်၍ တယောဆန်ဆန် ပြုလုပ်သည်။ ကြိုးသုံးချောင်းကို ရိုးရိုးတပ်ဆင် အသုံးပြုသည်။ အုန်းမှုတ်ခွက်တယော၏ မျက်နှာပြင်ကို သားရေကျက်ထားပြီး အောက်တွင် ကြိုးထိန်းတံ အနည်းငယ်ပိုထွက်ကာ ပြုလုပ်ထားသည်။ ယခင်ခေတ်အခါက ကြိုးများကို ပိုးချည်၊ သစ်ခေါက်မျှင်၊ ဝါးမျှင်၊ နွယ်မျှင်တို့ဖြင့် အသုံးပြုတီးခတ်ပြီး ယခုအခါ နိုင်လွန်ကြိုး၊ သံမဏိကြိုးများ တပ်ဆင်အသုံးပြုလာကြသည်။ မျက်မှောက်ခေတ်တွင် ကြိုးနှစ်ချောင်းတွဲ နှစ်စုံနှင့် သီးခြားတစ်ချောင်းကြိုးအဖြစ် ငါးကြိုး တပ်ဆင်ပြုလုပ်ထားသည်။

တီးခတ်ပုံ – အုန်းမှုတ်ခွက်တယောကို ကရင်ဇာတ်သဘင်ပွဲများ၊ ဖျော်ဖြေရေးအခမ်းအနားများ၊ ပြည်ထောင်စုပွဲများတွင် တီးခတ်လေ့ရှိသည်။ အုန်းမှုတ်ခွက်တယောကို အခြားတူရိယာပစ္စည်းများနှင့် တွဲဖက်တီးခတ်ရပြီး အရေးပါသော တူရိယာတစ်ခု ဖြစ်သည်။

အရွယ်အစား – အလျား ၆၀.၉၆ စင်တီမီတာ

လက်တံအရှည် ၁၁.၄၃ စင်တီမီတာ

အောက်ဘက်ကြိုးထိန်းတံ ၇.၆၂ စင်တီမီတာ

သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့ရာနေရာ – ဘားအံမြို့နယ်

ချင်းတိုင်းရင်းသားရိုးရာ ကြိုးတပ်တူရိယာများ

တူရိယာအမည် – Ping Pang (ပင်းပုန်း) (ချင်းဝါးစောင်း)

အမျိုးအစား – ဝါး

နောက်ခံသမိုင်းကြောင်း –

ပြုလုပ်ပုံ – အမျိုးအစားကောင်းမွန်သောဝါးကို ဝါးခုတ်သောလတွင် ခုတ်ပြီး အခြောက်လှန်းခြင်း၊ ကျပ်တင်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်ရပါသည်။ ထို့နောက် နီးဖျာသကဲ့သို့ ဝါးကြောလေးများကို အပြင်လွှာ၊ အတွင်းအသားလွှာ နှစ်ထပ်လွှာရက်သည်။ ထို့နောက် လွှာထားသော ဝါးကြောအား အချောကိုင်ကာ သံစဉ်တီးခတ်ရန် ကြိုးများကို ဝါးတုံးငယ်လေးများဖြင့် ခုပေးရပါသည်။ မူတည်သံအဖြစ် အောက်မှ အသားလွှာ၏အသံကို ယူပါသည်။

ဝါးကြိုး ခုနစ်ချောင်းပါရှိပြီး မောင်း ခုနစ်လုံးကို ကိုယ်စားပြုထား ပါသည်။ အသားသံ သုံးသံ၊ အကြောသံ လေးသံဖြင့် ဖွဲ့စည်းထား ပါသည်။

တီးခတ်ပုံ – တေးသီချင်းသီဆိုသံကိုလိုက်လျက် ဘူးသီးခြောက် တူရိယာ ဖြင့် တွဲဖက်တီးခတ်ပါသည်။

အရွယ်အစား – အလျား ၅၀.၈ စင်တီမီတာ
အနံ ၂၅.၄ စင်တီမီတာ

ဗမာတိုင်းရင်းသားရိုးရာ ကြိုးတပ်တူရိယာများ

တူရိယာအမည် – စောင်း

အမျိုးအစား – သစ်သား၊ သားရေ၊ ကြိုး

နောက်ခံသမိုင်းကြောင်း – စောင်းတူရိယာသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အစောဆုံး ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော တူရိယာများအနက် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့ဂီတဗေဒပညာရှင်များက စောင်းသည် ရှေးဦးလူသားတို့ လေးမြားဖြင့် အမဲလိုက်ရာမှ စတင်ပေါ်ပေါက်လာသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ယခုအခါ စောင်းကို လေးကိုင်းပုံနှင့် တြိဂံပုံ အမျိုးအစားနှစ်မျိုး အသုံးပြုလုပ်လျက်ရှိပါသည်။ ၎င်းအမျိုးအစားနှစ်မျိုးအနက် လေးကိုင်းပုံစောင်းသည် ပို၍စောကြောင်း ဆိုကြပါသည်။ ရှေးဟောင်းမှတ်တမ်းများ အလိုအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စောင်းတူရိယာကို ပျူခေတ်ကတည်းက သုံးစွဲနေပြီဖြစ်ကြောင်း သိရပါသည်။ ခရစ်နှစ် အေဒီ ၈၀၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် သရေခေတ္တရာမှ ပျူဂီတနှင့် အကအဖွဲ့သည် ထန်မင်းဆက်လက်ထက် တရုတ်နိုင်ငံ ချန်အန်မြို့သို့ သွားရောက်ခဲ့ကြသည်။ ထန်မင်းဆက် သမိုင်းကျမ်းတွင် အဆိုပါ ပျူဂီတပညာရှင်များနှင့်အတူ ဇာမဏီငှက်ခေါင်း စောင်း နှစ်လက်၊ မိကျောင်းဦးခေါင်း စောင်းနှစ်လက်၊ နဂါးဦးခေါင်း စောင်း တစ်လက်၊ မိုးတိမ်ဦးစွန်း ဗျပ်စောင်းတစ်လက်၊ ဗူးကြီး ဗျပ်စောင်း နှစ်လက်၊ ကြိုးတစ်ချောင်းတပ် ဗူးကြီးဗျပ်စောင်း နှစ်လက်နှင့် ဗူးငယ် ဗျပ်စောင်း တစ်လက်တို့ ပါဝင်ကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ အေဒီ ၁၀၈၄–၁၁၁၃ ခုနှစ်က ကျန်စစ်သားမင်းကြီး တည်ထားခဲ့သော အာနန္ဒာဘုရားတွင် စောင်းတီးခတ်နေပုံ ကျောက်ထွင်းရုပ်ကြွင်းပန်းပုလက်ရာများ တွေ့ရှိရသဖြင့် စောင်းတူရိယာ တီးခတ်မှုသည် ပုဂံခေတ်တွင်လည်း ရှိခဲ့ပြီဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ သမိုင်းပညာရှင်အချို့က ဗမာ့စောင်းသည် ကြိုး ခုနစ်ကြိုးဖြင့် စတင်ခဲ့ပြီး ကုန်းဘောင်

ခေတ်တွင် ကြိုး ၁၃ ချောင်းအထိ အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲအသုံးပြုခဲ့ကြောင်း ဆိုပါသည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ်နှောင်းပိုင်းတွင် စောင်းပညာရှင် ဦးညိမ်းက ကြိုးတစ်ကြိုးတိုးပြီး ၁၄ ကြိုး စောင်းအဖြစ် အသုံးပြုခဲ့သည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်ခန့်တွင် စောင်းဆရာကြီး အလင်္ကာကျော်စွာ ဦးဘသန်းက ကြိုးနှစ်ကြိုး ထပ်ဖြည့်ခဲ့ရာ ယခုအချိန်အထိ ၁၆ ကြိုးတပ်စောင်းအဖြစ် တီးခတ်သုံးစွဲလျက်ရှိပါသည်။ ဗမာစောင်းတွင် စောင်းကြိုးများကို စောင်းကောက် ခေါ် လက်ရုံးတွင် ဘွဲ့ကြိုးများဖြင့် ချည်နှောင်၍လည်းကောင်း၊ အသံညှိခလုတ်များတွင်လည်းကောင်း ချည်နှောင် အသုံးပြုပါသည်။ ရှေးယခင်ကာလများက စောင်းကြိုးများကို လက်ရုံးတွင် ချုပ်နှောင်ရာ၌ မြဲမြံစေရန် ဘွဲ့ကြိုးများကို အထူးပြုလုပ်သုံးစွဲခဲ့ကြပြီး ယခုကာလတွင် အသံညှိခလုတ်များ အသုံးပြုလာသဖြင့် ဘွဲ့ကြိုးများ အသုံးပြုမှုနည်းလာကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ စောင်းကြိုးများကို ပိုးကြိုး သို့မဟုတ် နိုင်လွန်ကြိုးများကို ကျစ်၍ အသုံးပြုပါသည်။ စောင်းကြိုးညှိနည်း မူလစနစ်မှာ အသံညှိခလုတ်ဖြင့် ညှိခြင်းမဟုတ်ဘဲ ဘွဲ့ကြိုးတွင် တီးကြိုး ခေါ် ညှို့ကြိုးကို ချည်၍ လက်ရုံးတွင် ဘူးလည်သီးခတ်ချည်နည်းဖြင့် ချည်နှောင်အသံညှိပါသည်။ စောင်းအိုး၏ ရှေ့ပိုင်းလက်ရုံးနှင့် ထိစပ်နေသောအပိုင်းသည် စကားရွက်ပုံသဏ္ဍာန်ရှိပြီး စောင်းအိုး၏ နောက်ပိုင်းသည် ဖလားပုံသဏ္ဍာန်ရှိပါသည်။ လက်ရုံး၏ ထိပ်ဖျားအပိုင်းကို ညောင်ရွက်ပုံသဏ္ဍာန် ပြုလုပ်လေ့ရှိပါသည်။ လက်ရုံးကို ရှားသားဖြင့် ပြုလုပ်ပြီး စောင်းအိုးကို သမင်ရေဖြင့် ဖုံးအုပ်လေ့ရှိပါသည်။ ခင်တံတွင် အပေါက်များဖောက်၍ စောင်းကြိုးများကို ချည်နှောင်ပါသည်။ ခင်တံတွင် ကြိုးများချည်နှောင်ရန် အပေါက်ဖောက်ရာ၌ မှန်ကန်သော အကွာအဝေးဖြစ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ အဆိုပါ အကွာအဝေး မမှန်ကန်ပါက စောင်းကြိုးညှိရာတွင် အသံမှန်ရရန် ခက်ခဲပါသည်။ အရေးပါသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာလူမျိုးတို့သည် စောင်းကို တီးခတ်သော ရိုးရာတူရိယာအဖြစ်သာမက ဧည့်ခန်းတွင် ကျက်သရေမင်္ဂလာရှိစေခြင်းအလို့ငှာ အလှအပအဖြစ် တန်ဆာဆင်ထားလေ့ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ဤအချက်ကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် တိုးတက်လာသော မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုတွင် စောင်းတူရိယာ၏ အရေးပါမှုကဏ္ဍကို သိရှိနိုင်ပါသည်။ ပို၍ထူးခြားသောအချက်မှာ အချို့သော ရိုးရာတူရိယာများသည် ခေတ်

ကာလတစ်ခုအတွင်း ပျောက်ကွယ်ခဲ့ကြသော်လည်း စောင်းသည် မြန်မာတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်တစ်ခုအဖြစ် ကျန်ရှိနေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ပြုလုပ်ပုံ – လက်ရုံးနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသော စောင်းဦးပိုင်းသည် စကားရွက်ပုံသဏ္ဌာန်ရှိပြီး စောင်းအိုး၏ နောက်ပိုင်းသည် ဖလားပုံသဏ္ဌာန်ရှိသည်။ လက်ရုံး၏ထိပ်ဖျားပိုင်းသည် ညောင်ရွက်ပုံသဏ္ဌာန်ဖြစ်သည်။ လက်ရုံးကို ရှားသားဖြင့်လည်းကောင်း၊ စောင်းအိုးကို ပိတောက်သားဖြင့်လည်းကောင်း၊ စောင်းအိုးအဖုံးကို သမင်ရေဖြင့်လည်းကောင်း ပြုလုပ်သည်။ စောင်းကြိုးများချည်ရန် အပေါက်ငယ်များကို ခင်တံတစ်လျှောက် ဖောက်ထားသည်။ ၎င်းအပေါက်ငယ်များ ဖောက်ရာတွင် အကွာအဝေးညီရန် လိုအပ်ပါသည်။ အကွာအဝေး မညီပါက စောင်းကြိုးများ အသံညှိရာတွင် အဆင်မပြေဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ခင်တံသည် စောင်း၏ အရေးအကြီးဆုံးသောအပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ စောင်းအိုးသည် လှေပုံသဏ္ဌာန်ရှိပြီး စောင်းကောက်(လက်ရုံး)သည် လေးကိုင်းသဏ္ဌာန်ရှိသည်။ ဗမာ့စောင်းကောက်သည် အခြားနိုင်ငံများမှ စောင်းများနှင့်မတူဘဲ မြန်မာ့ကိုယ်ပိုင်ဟန်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော တူရိယာဖြစ်သည်။ ဗမာ့စောင်းကောက်တွင် အဓိကအပိုင်းနှစ်ပိုင်း ပါဝင်ပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ စောင်းကောက်(လက်ရုံး)နှင့် စောင်းကိုယ်ထည် (စောင်းအိုး) ပိုင်းတို့ ဖြစ်သည်။ စောင်းကောက်တွင် ပုံစံအမျိုးမျိုး ရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ သဇင်ခွေ၊ မျောက်ထိုင်၊ မှန်ပြ(ခေါ်) ငါးမျှားချိတ် စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

- သဇင်ခွေ ဆိုသည်မှာ သဇင်ပန်းခက်၏ အကွေးပုံသဏ္ဌာန် အတိုင်း ပြုလုပ်ထားသော လက်ရုံးပုံစံကို ဆိုလိုပါသည်။
- မျောက်ထိုင် ဆိုသည်မှာ မျောက်တစ်ကောင်ထိုင်နေစဉ် ဘေးတိုက်အနေအထားမှ မြင်ရသော အခုံးပုံသဏ္ဌာန် ပြုလုပ်ထားသော လက်ရုံးပုံစံကို ဆိုလိုပါသည်။
- မှန်ပြ ဆိုသည်မှာ ဘဲဥပုံ မှန်ခုံးပုံစံအတိုင်း ပြုလုပ်ထားသော လက်ရုံးပုံစံကို ဆိုလိုပါသည်။ ဖော်ပြပါ လက်ရုံးပုံစံ သုံးမျိုးအနက် မျောက်ထိုင်လက်ရုံးကို ရှေးက အများဆုံး အသုံးပြုကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဘွဲ့ကြိုးများဖြင့် စောင်းကြိုးညှိရာတွင် လျောကျခြင်းမရှိဘဲ မြဲမြံခိုင်ခံ့ခြင်းကြောင့် မျောက်ထိုင်လက်ရုံးကို ပိုမိုအသုံးပြုခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်

ပါသည်။ ယခုခေတ်တွင် သဇင်ခွေကို ပြုလုပ်သုံးစွဲမှု များလာကြသည်။

လက်ရုံးပြုလုပ်ပုံ

လက်ရုံးကို ရှားသားဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည်။ ရှားသားသည် အလွန်မာကျောသော သစ်သားတစ်မျိုး ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကွေးရန် အလွန်ခက်သဖြင့် လက်ရုံးအတွက် အကွေးပုံစံရရန် ရှားပင်၏ မြေပေါ်တစ်ဝက်နှင့် မြေကြီးအတွင်းသို့ ထိုးဝင်သည့် အမြစ်ပိုင်းတစ်ဝက်ရအောင် တူးဖြတ်ယူရသည်။ ဖြတ်ထားသော ရှားသားအကွေး၏ အမြစ်ဘက်အပိုင်းကို စောင်းအိုးအတွင်းထား၍ ပင်စည်ပိုင်းကို စောင်းကောက်အကွေးအတွက် အသုံးပြုသည်။ လက်ရုံး၏ထိပ်ဖျားတွင် ညောင်ရွက်ပုံစံပြုလုပ်ပြီး အရွယ်အစားအားဖြင့် ၁ ဒသမ ၂၅ လက်မ ရှိရသည်။ လက်ရုံးမှာ ၃၉ လက်မနှင့် စောင်းအိုးမှာ ၂၈ လက်မ အလျားရှိရသည်။

စောင်းအိုးပြုလုပ်ပုံ

စောင်းအိုးသည် လှေပုံသဏ္ဍာန်ရှိသည်။ စောင်းအိုး ပြုလုပ်ရာတွင် ကုန်းမြင့်ပိုင်းတွင် ပေါက်သော ပိတောက်သားမှာ ပိုမိုကောင်းမွန်ကြောင်း ဆိုပါသည်။ စောင်းအိုးပြုလုပ်ရန်အတွက် အလျား ၃၀ လက်မ၊ လုံးပတ် ၆ ဒသမ ၅ လက်မ ရှိသော ပိတောက်သားကို ပိုင်းဖြတ်ရသည်။ ပိုင်းဖြတ်ထားသော ပိတောက်သားကို လိုအပ်သော အရွယ်အစားပုံစံ ဖြတ်တောက်ရန်အတွက် ခဲတံဖြင့်ရေးဆွဲ၍ ဓား၊ လွှတို့ဖြင့် ပိုင်းဖြတ်ရပါသည်။ စောင်းအိုးကို ထွင်းရန်အတွက် ဇောက်ခုံးအကြီး၊ အသေးတို့ကို အသုံးပြုပါသည်။

စောင်းအိုးထွင်းရာတွင် စောင်းအိုး၏ဦးပိုင်းကို စကားရွက်ပုံစံဖြင့်လည်းကောင်း၊ စောင်းအိုး၏ ပဲ့ပိုင်းကို ဖလားပုံစံဖြင့်လည်းကောင်း ထွင်းထုပါသည်။ စောင်းအိုးတွင် အထူသုံးချက်၊ အပါး သုံးချက် ရှိပါသည်။ စောင်းအိုးပြုလုပ်ရာတွင် အထက်ပါ သတ်မှတ်ချက်များအတိုင်း ပြုလုပ်ပါက အသံကောင်းသော အရည်အသွေးကောင်းမွန်သော စောင်းတစ်လက် ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် စောင်းတီးခတ်သူအတွက်လည်း ပေါင်ပေါ်တင်၍ ရင်ခွင်ပိုက်တီးခတ်ရာ၌ တည်ငြိမ်စွာကိုင်တွယ်တီးခတ်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ စောင်းအိုး၏ အထူသုံးချက်မှာ လက်ရုံးနှင့် ထိစပ်နေသော ရှေ့ပိုင်း၊ စောင်းအိုး၏နောက်ပိုင်း ဖလားနေရာနှင့် စောင်းအိုး၏ အောက်ဘက်အပိုင်းတို့ဖြစ်ပြီး

ပျမ်းမျှ ၀ ဒသမ ၂၅ လက်မခန့် ထူရပါသည်။ အပါး ၃ ချက်မှာ စောင်းအိုး၏ ဘယ်၊ ညာနှစ်ဖက်နှင့် စောင်းအိုးကို ဖုံးအုပ်ထားသော သားရေတို့ဖြစ်ပြီး ပျမ်းမျှ ၀ ဒသမ ၁၈ လက်မခန့် ရှိရပါသည်။ ထို့အပြင် ခင်တံကိုလည်း ပါးပါးပြုလုပ်ရပါသည်။ စောင်းအိုး၏ ဦးပိုင်း စကားရွက်နေရာသည် ၆ ဒသမ ၂၅ လက်မခန့် ရှိရပြီး ပဲ့ပိုင်းဖလားနေရာ အကျယ်သည် ၅ ဒသမ ၂၅ လက်မခန့်ရှိရပါသည်။

ခင်တံ (မှင်ရိုး) ပြုလုပ်ပုံ

ခင်တံကို ပိတောက်သားဖြင့် ပြုလုပ်သည်။ ခင်တံသည် စောင်းကြိုးများချည်ရန် အပေါက်များ ဖောက်ထားသော အပိုင်းဖြစ်သည်။ အများအားဖြင့် ၂၈ လက်မရှိသော ခင်တံ အလျားရှိ စောင်းများကို အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ အမြင့်(အနံ)မှာ ၀ ဒသမ ၇၅ လက်မ ရှိသည်။ ခင်တံကို စောင်းအိုးတွင် သားရေမဖုံးအုပ်မီ တပ်ဆင်ရသည်။ ခင်တံကို စောင်းအိုး၏ ပဲ့ပိုင်းဖလားတွင် အဆုံးသတ်ပြီး စောင်းအိုးတွင် ဝက်အူဖြင့်ရစ်၍ တပ်ဆင်ရသည်။ အချို့က ဝက်အူရစ်အစား ကြိုးဖြင့်လည်း ချည်ကြပြီး ခင်တံ၏အထူမှာ ၀ ဒသမ ၃၁ လက်မခန့်ရှိရသည်။ ခင်တံ၏ အလယ်ပိုင်း သားရေပေါ်တွင်ရှိသော အပိုင်းသည် ၁၄ ဒသမ ၅ လက်မရှိပြီး ပဲ့ပိုင်းဖလားနေရာတွင် ၄ ဒသမ ၅ လက်မနှင့် ရှေ့ပိုင်းလက်ရုံးနှင့် ဆက်စပ်သောအပိုင်းသည် ၉ လက်မခန့် ရှိသည်။ သားရေပေါ်တွင်ရှိသော ခင်တံ၏အလယ်ပိုင်းတွင် စောင်းကြိုး ၁၆ ကြိုးချည်ရန်အတွက် အပေါက်ငယ် ၁၆ ပေါက် ဖောက်ရသည်။

သားရေ

ရှေးက စောင်းပြုလုပ်ရာတွင် သမင်သားရေကို အသုံးပြုကြသည်။ တစ်သားကျပြီးဖြစ်သော သမင်မသားရေသည် အကောင်းဆုံးဖြစ်ကြောင်း ဆိုကြသည်။ ယခုအခါတွင် သမင်သားရေများ ရှားပါးလာသဖြင့် ဆိတ်သားရေကို အစားထိုးအသုံးပြုလာကြသည်။

ပါးပျဉ်း

ပါးပျဉ်းကို ပိတောက်သား သို့မဟုတ် ကျွန်းသားဖြင့် ပြုလုပ်သည်။ စောင်းတီးခတ်သူသည် စောင်းကြိုးများ အသံညှိရာတွင် ပါးပျဉ်းကို တံကောက်ကွေးတွင် ညှပ်၍ အားယူကြိုးညှိရသည်။

သရိုး

စောင်းကို အလှအပတန်ဆာဆင်ရန်အတွက် သစ်စေးသရိုးကို အသုံးပြုပါသည်။ သစ်စေးကို သစ်စေးပင်မှရရှိပြီး သစ်စေးအညိုနှင့် သစ်စေးအနက် ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပါသည်။ လိုအပ်သော သစ်စေးအနက်ပမာဏကို မီးပြင်းပြင်းဖြင့် စေးကပ်လာသည်အထိ အပူပေးရသည်။ စေးကပ်လာသော သစ်စေးကို မီးသွေးမှုန်ဖြင့် မပျော့လွန်း၊ မမာလွန်းသော အနေအထားရောက်သည်အထိ သမအောင် ရောမွှေရသည်။ ထို့နောက် ညီညာသော သစ်သားမျက်နှာပြင်ပေါ်တွင် သစ်သားတလိမ့်တုံးဖြင့် သစ်စေးသရိုး ကော်ကြိုးများ ရသည်အထိ လိမ့်ပေးရသည်။ ထိုသို့ သရိုးဖြင့် ပြုလုပ်ထားသောကြိုးများဖြင့် စောင်းအိုးတွင် မှန်စီရွှေချ အလှဆင်ရန်အတွက် ကြိုးခင်းကနုတ်ပန်း ဖော်ပေးရပါသည်။

တပ်ဆင်ခြင်း

စောင်းကောက်တစ်လက် ပြုလုပ်ရန် အစိတ်အပိုင်းများအားလုံး အချောသပ်ပြုလုပ်ပြီးသောအခါ စောင်းအိုးတွင် လက်ရုံးတပ်ဆင်ခြင်း၊ ပါးပျဉ်းတပ်ဆင်ခြင်းများ ပြုလုပ်ရပါသည်။ ထို့နောက် စောင်းအိုးပေါ်တွင် သားရေဖုံးခြင်းနှင့် ခင်တံတပ်ဆင်ခြင်း ပြုလုပ်ရပါသည်။ သားရေအနားနှစ်ဖက်ကို စောင်းအိုး၏ ဘယ်ညာနှစ်ဖက်တွင် နှစ်လက်မခန့် အရှည်ထားရသည်။ သားရေကျက်ပြီးပါက ခြောက်သွေ့စေရန်အတွက် သင့်တင့်သောနေရောင်အောက်တွင် နေလှန်းအပူပေးရသည်။ ခြောက်သွေ့လျှင် ဘေးနှစ်ဖက်၌ ပိုနေသော သားရေစများကို ဖြတ်တောက်ရသည်။ ထို့နောက် သစ်စေးသရိုးများကို သားရေမှလွဲ၍ စောင်းအိုးတစ်လုံး သုတ်ရသည်။ စောင်းအိုး၏ နှုတ်ခမ်းအနားပတ်လည် တစ်လက်မခန့်အကျယ်တွင် မှန်စီရွှေချ အလှဆင်ရန်အတွက် သရိုးကြိုးများဖြင့် ကနုတ်ပန်းခက်များ ခင်းရသည်။ ထို့နောက် မှန်စီခြင်းများ ဆောင်ရွက်ပြီး အနက် ၄ ပေ၊ အကျယ် ၆ ပေ ရှိ မြေတိုက်တွင် နှစ်ညခန့်ထား၍ ခြောက်သွေ့အောင် ပြုလုပ်ရသည်။ မှန်စီရွှေချထားမှုများ ခြောက်သွေ့သွားပါက သစ်စေးအညို နှစ်ထပ်နှင့် သစ်စေးအနက် တစ်ထပ်ထပ်မံသုတ်လိမ်းရသည်။ ၎င်းသစ်စေးများ ခြောက်သွေ့သွားပါက ရွှေချခြင်းလုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်ရပြီး တစ်ညခန့်အခြောက်လှန်းရသည်။ ထို့နောက် စောင်းအိုးပေါ်တွင် အုပ်ထားသော သားရေကို ဟင်္သာပြဒါး သို့မဟုတ် ဆေးအနီသုတ်

"စောင်းကောက်တစ်လက် ပြုလုပ်ရန် အစိတ်အပိုင်းများအားလုံး အချောသပ်ပြုလုပ်ပြီးသောအခါ စောင်းအိုးတွင် လက်ရုံးတပ်ဆင်ခြင်း၊ ပါးပျဉ်း တပ်ဆင်ခြင်းများ ပြုလုပ်ရပါသည်"

ခြင်း ပြုလုပ်ရပါသည်။

အထက်ပါလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ပြီးစီးပါက စောင်းအိုးဦးပိုင်း စကားရွက်ပေါ် ခင်တံ၏ ဘယ်ညာဘေးနှစ်ဖက်တွင် အပေါက် နှစ်ပေါက်၊ စောင်းအိုး၏အလယ်တွင် အပေါက် တစ်ပေါက်နှင့် ပဲ့ပိုင်း မျောက်ခေါင်းတွင် တစ်ပေါက် စုစုပေါင်း လေးပေါက်ကို စောင်းသံထွက် ကောင်းမွန်စေရန် ဖော်ရသည်။ ထိုအပေါက်များတွင် သီးခြားအမည်များရှိပြီး စကားရွက်ပေါ်ရှိ နှစ်ပေါက်ကို နတ်သမီးပေါက်၊ အလယ်ပေါက်ကို မင်းပေါက်၊ မျောက်ခေါင်းပေါ်ရှိ အပေါက်ငယ်ကို နှာပေါက် ဟုခေါ်သည်။

ဖော်ပြပါ တပ်ဆင်မှုများ ပြီးဆုံးပါက ပိုးကြိုး သို့မဟုတ် နိုင်လွန်ကြိုး ၁၆ ကြိုးကို ဘွဲ့ကြိုးတွင် ချည်နှောင်၍လည်းကောင်း၊ အခြားတစ်ဖက်ကို ခင်တံရှိ အပေါက်ငယ်များတွင် ချည်နှောင်၍လည်းကောင်း တီးကြိုးများ တပ်ဆင်ရသည်။ ကြိုးများတပ်ဆင်ပြီး အသံညှိခြင်း ဆောင်ရွက်ပြီးပါက တီးခတ်ရန် အသင့်ဖြစ်ပြီဖြစ်သော မှန်စီရွှေချ စောင်းကောက်တစ်လက်ရှိပြီ ဖြစ်ပါသည်။

တီးခတ်ပုံ – ဗမာ့စောင်းကောက် တီးခတ်သူသည် တင်ပျဉ်ခွေထိုင်၍ စောင်းကို ပေါင်ပေါ်တွင် တင်၍ တီးရသည်။ စောင်းလက်ရုံးသည် တီးသူ၏ ဘယ်ဘက်လက်ချောင်းများသည် စောင်းလက်ရုံးပေါ်တွင် ရှိနေပြီး ဘယ်လက်မသည် လိုအပ်သောအသံများကို ကြိုးများတွင် ထောက်ဖိပေးရသည်။ ညာဘက်လက်ညှိုးနှင့် လက်မတို့သည် စောင်းတီးခတ်မှုအတွက် အဓိကဖြစ်ပြီး စောင်းကြိုးများ၏အလယ်နေရာတွင် တီးခတ်သည်။ ညာလက်ညှိုးနှင့် လက်မတို့ တေးသွားတီးစဉ်တွင် လိုအပ်သော ဘယ်သံအတွဲအဖက်များကို ဘယ်လက်ညှိုးက တစ်ခါတစ်ရံ တီးပေးသည်။ ကျွမ်းကျင်သော စောင်းပညာရှင်သည် စုံပြေးများ တီးခတ်ခြင်း၊ သံတိုသံပြတ်များ တီးခတ်ခြင်းတို့တွင် ညာလက်ခလယ်နှင့် လက်ဖဝါးတို့၏ ထိန်းကွပ်မှုဖြင့် အကောင်းဆုံးသော တီးကွက်၊ တေးသွားများ ဖော်ကျူးနိုင်ပါသည်။

သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့ရာ နေရာ – ရန်ကုန်

မွန်တိုင်းရင်းသားရိုးရာ ကြိုးတပ်တူရိယာများ

တူရိယာအမည် – ကျမ်း (မွန် မိကျောင်းတူရိယာ)

အမျိုးအစား – ယမနေသား၊ တောင်ပိန္နဲ၊ ထိန်၊ ကြိုး

နောက်ခံသမိုင်းကြောင်း –

ပြုလုပ်ပုံ – အမျိုးအစားကောင်းမွန်သော သစ်ကို ရွှံ့စေးမံ၍ နေရိပ်တွင် အခြောက်ခံထားရသည်။ အခြောက်ခံပြီး သစ်ကို မိကျောင်းသဏ္ဍာန်အတိုင်း ထုလုပ်၍ ကိုယ်ထည်ကို အခေါင်းထွင်းထားပြီး နောက်ဘက်တွင် အသံမြည်အောင် အပေါက်ဖောက်ထားသည်။ ကြိုးသုံးချောင်းကို မိကျောင်း၏ကျောဘက်မှ အမြီးဘက်သို့ ဆွဲလျက် တပ်ဆင်ထားသည်။ ထိုကြိုးများမှာ အဆုံးတစ်ဖက်တွင်ရှိသော ခုတုံးလေးများပေါ်တွင် တင်လျက် ကြိုးများကို အသံညှိသည့် ဒလက်တံနှစ်ခု ရှိသည်။ ထိုဒလက်တံနှစ်ခုကို မိကျောင်း၏ မေးရိုးနေရာတွင် တပ်ဆင်ထားသည်။ ဒလက်တံနှင့် အသံအိုးကို ဆန့်ကျင်ဘက်နေရာတွင် ထားရသည်။ ကြိုးများမှာ ပိုးကြိုး သို့မဟုတ် နိုင်လွန်ကြိုး သို့မဟုတ် သံမဏိကြိုးများကို အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ ကြိုးများ၏အောက်တွင် လက်နှိပ်ပေါက် သစ်တုံးလေး ၁၄ ခုကို ပျားဖယောင်းဖြင့် ကပ်ထားသည်။

တီးခတ်ပုံ – မွန်မိကျောင်းတူရိယာသည် ကြိုး သုံးချောင်း တပ်ဆင်ထားပြီး လက်ခတ်နှင့်တီးရသော ကြိုးတပ်တူရိယာဖြစ်သည်။ လက်ခလယ်ကို ယာဘက်လက်ဖြင့် တီးခတ်၍ အလိုရှိသောအသံကို ကြိုးပေါ်တွင် လက်ချောင်းဖြင့် ဖိနှိပ်၍လည်းကောင်း၊ ဖိဆွဲလည်းကောင်း တီးခတ်ရသည်။ တပ်ဆင်ထားသော ကြိုး သုံးချောင်း၏ ပထမကြိုးတွင် လေးပေါက်သံ၊ ဒုတိယကြိုးတွင် သံမှန် တစ်ပေါက်သံနှင့် တတိယကြိုးတွင် လေးပေါက်သံများကို ညှိ၍ တီးခတ်ကြသည်။

အရွယ်အစား – အလျား ၁၇၂.၇၂ စင်တီမီတာ
ပြက်အကျယ် ၁၉.၀၅ စင်တီမီတာ
အမြင့် ၂၆.၆၇ စင်တီမီတာ
လုံးပတ် ၄၄.၄၅ စင်တီမီတာ

သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့ရာ
နေရာ – မော်လမြိုင်မြို့

ရခိုင်တိုင်းရင်းသားရိုးရာ ကြိုးတပ်တူရိယာများ

တူရိယာအမည်	– ရခိုင် မာလခွံ တယော
အမျိုးအစား	– အုန်းသီးခွံ၊ သစ်သား (ကျွန်း၊ ပျဉ်းကတိုး၊ ရှားသား)၊ ကြေးဖလား၊ ပိုးကျစ်ကြိုး နှစ်ချောင်း၊ သမင်သားရေ၊ ဆိတ်သားရေ၊ ချေသားရေ
နောက်ခံသမိုင်းကြောင်း	– မာလခွံတယောကို ရှေးရခိုင်မင်းများလက်ထက်တော်က မင်းခမ်းမင်းနားများတွင်သာ တီးခတ်လေ့ရှိပါသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ကျေးလက်အထိ တွင်ကျယ်စွာ တီးခတ်အသုံးပြုလာကြသည်။ မာလခွံတယောနှင့် ပတ်သက်သော ရှေးဟောင်းအထောက်အထားများအနေဖြင့် လေးမြို့ခေတ်တွင် ထီးနန်းစိုးစံခဲ့သော မင်းဗာဘုရင်လက်ထက် သက္ကရာဇ် ၈၉၇ (ခရစ်နှစ် ၁၅၃၅ ခုနှစ်) တွင် တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့သည့် မြောက်ဦးမြို့၊ ရန်အောင်ဇေယျရှစ်သောင်းပုထိုးတော်ကြီး၏ ဒုတိယထပ် အနောက်ဘက်နံရံတွင် ဆီမီးခွက်အက၊ ပဝါအက၊ စည်အက၊ ကျင်ကိုင်ဟန်၊ နပန်းသတ်ဟန်၊ တုတ်သိုင်းကစားဟန်များနှင့် အတူ ရခိုင်ဒူးလောင်းစောင်း၊ ညှင်း၊ မာလခွံတယော၊ ပတ်သာ၊ စည်းစုပ်၊ ခွက်ခွင်း၊ လင်ကွင်း၊ ခရာ၊ ပလွေ၊ တံပိုး၊ စည် စသည့် တူရိယာများ တီးမှုတ်နေဟန် ထုလုပ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ မာလခွံတယောကို ပိုးဝါဖွဲ့၊ စန္ဒရားဖွဲ့၊ သာချင်း၊ တိုင်ချင်း၊ သားချော့တေး၊ ပုခက်လွှဲတေးများအပြင် သျှိုးလိုက်၊ သာစွလေ၊ ချောင်း၊ ကြိုးဘွဲ့၊ စမ်းသာ၊ ချင်းဆန်း၊ ရတု စသည်ဖြင့် မိမိဉာဏ်စွမ်းရှိသလောက် တီးခတ်နိုင်သည်။
ပြုလုပ်ပုံ	– အသံအိုးကို အထူအပါးညီစွာ ဖလားပုံသဏ္ဌာန် ထွင်းရသည်။ အချို့ကလည်း ကြေးဖလားကို အသုံးပြုသည်။ ကြေးဖလားခွက်သည် သစ်သားထက် အသံပို၍သာယာသည်။ ထို့နောက် မျက်နှာပြင်အား သမင်သားရေ၊ ဆိတ်သားရေ၊ ချေသားရေ တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် ကျက်ရသည်။ လက်ရုံးကို သစ်သား (ကျွန်း၊ ပျဉ်းကတိုး၊ ရှားသား)ဖြင့် ပြုလုပ်တပ်ဆင်သည်။ တယောတွင် တပ်ဆင်သောကြိုးကို ပိုးချည်အား သုံးလွန်းတင်ကျစ်လျက် တပ်ဆင်ရသည်။ ယနေ့ခေတ်တွင် ပိုးကြိုးအစား ဂီတာကြိုးများကို တပ်ဆင်အသုံးပြုလာကြသည်။ ကြိုးမှအသံကို လိုသလို အတင်း အလျော့ ပြုလုပ်နိုင်ရန် လက်ရုံးထိပ်တွင် ဒလက် နှစ်ခု တပ်ဆင်ထားသည်။ ယင်း၏ထိပ်တွင် ကြက်တူရွေးရုပ်တု လုပ်တပ်ဆင်ထားပါသည်။

တီးခတ်ပုံ – မာလခွံတယောသံသည် ကျူးသံ၊ ငြိမ့်သံ၊ အေးသံ၊ အော်သံ၊ လှိုင်းသံ၊ ထပ်တွန့်သံတို့ဖြင့် ပြည့်နှက်နေရာ အသံကိုလိုသလို သီချင်းအနေအထားနှင့် ကိုက်ညီအောင် တီးနိုင်သည်။ မာလခွံတယောကို မြေကြီးတွင်ထောက်လျက်လည်းကောင်း၊ ပခုံးတွင်မှီလျက်လည်းကောင်း ဘီးတံဖြင့် တီးခတ်ပါသည်။ အသုံးပြုသော ဘိုးတံမှာ သစ်သားဖြင့်ပြုလုပ်ပြီး ကြိုးကို ပိုးကြိုး၊ မြင်းမြီးကြိုး၊ သံနန်းကြိုး စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးတပ်ဆင် အသုံးပြု တီးခတ်ပါသည်။

အရွယ်အစား – အသံအိုး အချင်း ၁၂.၇ စင်တီမီတာ
အသံအိုး အမြင့် ၁၂.၇ စင်တီမီတာ
လက်ရုံးအလျား ၆၀.၉၆ စင်တီမီတာ
လက်ရုံးလုံးပတ် ၁၂.၇ စင်တီမီတာ
ကြိုးအလျား ၇၆.၂ စင်တီမီတာ

သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့ရာနေရာ – စစ်တွေမြို့

ရှမ်းတိုင်းရင်းသားရိုးရာ ကြိုးတပ်တူရိယာများ

တူရိယာအမည် – အာခါတယော
အမျိုးအစား – သစ်သား(ကျွန်း)၊ သားရေ(ချေသားရေ)
နောက်ခံသမိုင်းကြောင်း –
ပြုလုပ်ပုံ – သစ်သားကို အသံအိမ်နှင့် လက်တံအဖြစ် ပြုလုပ်ထားပြီး အသံအိမ်ကို သားရေဖြင့် အုပ်ထားသည်။ ကြိုးနှစ်ချောင်း တပ်ဆင်ထားသည်။ အသံကြိုးများ အတင်းအလျော့ ပြုလုပ်နိုင်ရန် လက်တံအဖျားတွင် သစ်သားဒလက်များ တပ်ဆင်ထားသည်။
တီးခတ်ပုံ – ကြိုးများကို လက်ဖြင့်ဖိ၍ မြင်းမြီးဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ဘိုးတံဖြင့် တီးပြီး အသံမြည်စေသည်။ ရိုးရာသံစဉ်များကိုသာ တီးခတ်လေ့ရှိသည်။

အရွယ်အစား – တယော အလျား ၇၆.၂၀ စင်တီမီတာ
အသံအိုး အလျား ၁၇.၇၈ စင်တီမီတာ
အသံအိုး အမြင့် ၇.၆၂ စင်တီမီတာ
ဘိုးတံ အလျား ၄၃.၁၈ စင်တီမီတာ

သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့ရာနေရာ – ကျိုင်းတုံမြို့

ရှမ်းတိုင်းရင်းသားရိုးရာ ကြိုးတပ်တူရိယာများ

တူရိယာအမည်	– လွယ်ရှမ်း(တိုင်းလွိုင်) ဒိန်ဂီတာ
အမျိုးအစား	– သစ်သား (ကျွန်း၊ အင်ကြင်း)
နောက်ခံသမိုင်းကြောင်း	–
ပြုလုပ်ပုံ	– သစ်သားကိုအသံအိမ်နှင့် လက်တံအဖြစ် ပြုလုပ်ထားပြီး အသံအိမ်ကိုသုံးထပ်သားဖြင့် အုပ်ထားသည်။ ကြိုးလေးချောင်း တပ်ဆင်ထားသည်။ အသံကြိုးများ အတင်းအလျော့ ပြုလုပ်နိုင်ရန် လက်တံအဖျားတွင် သစ်သားဒလက်များ တပ်ဆင်ထားသည်။
တီးခတ်ပုံ	– ကြိုးများကိုလက်ဖြင့်ခတ်၍ တီးပြီး အသံမြည်စေသည်။ ရိုးရာသံစဉ်များကိုသာ တီးခတ်လေ့ရှိသည်။
အရွယ်အစား	– ဂီတာ အလျား ၉၅.၂၅ စင်တီမီတာ
	အသံအိုး အလျား ၃၀.၄၈ စင်တီမီတာ
	အသံအိုး ဖြက်(အကျယ်) ၂၄.၁၃ စင်တီမီတာ
	အသံအိုး ဖြက်(အကျဉ်) ၂၀.၃၂ စင်တီမီတာ
	လက်တံအရှည် ၄၆.၉၉ စင်တီမီတာ
သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့ရာနေရာ	– ကျိုင်းတုံမြို့

ကိုးကား

– သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ အနုပညာဦးစီးဌာန၊ လေ့ကျင့်ရေးဌာနခွဲမှ ထုတ်ဝေသည့် မြန်မာတိုင်းရင်းသားရိုးရာ ကြိုးတပ်တူရိယာများ (၂၀၁၆) ခုနှစ်။

ဖားစည်သံများ လွင့်ပျံ့လာတော့မည့် ဖွဲကပင်မြေ

okawoDarmifbOD

"ဖားစည်ကို အဓိကထားကာ တီးခတ်ဖျော်ဖြေရသည့်
ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုနှင့်
ဒုံးယိမ်းအကများမှာ ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့၏
မိရိုးဖလာရိုးရာယဉ်ကျေးမှုကို ဖော်ညွှန်းသကဲ့သို့
ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ စုစည်းညီညွတ်မှု၊
စုပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ စိတ်ဓာတ်ခိုင်မာမှု၊
ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုများကိုပါ ဖော်ညွှန်းသည့်
မြင့်မြတ်ကောင်းမွန်သော
ရှေးယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များပင် ဖြစ်ပါသည်"

မကြာမီ ဖွဲ့ကပင်တောင်ခြေမှာ ဖားစည်သံများ လွင့်ပျံလာတော့မည်။ မကြာမီ ဖွဲ့ကပင်တောင်ခြေမှာ ငြိမ်းချမ်းရေးတေးသီချင်းသံများ လွင့်ပျံလာတော့မည်။ ထိုမှုမက မကြာမီ ဖွဲ့ကပင်မြေတွင် မှီတင်းနေထိုင်ကြသည့် ကရင်တိုင်းရင်းသား ညီအစ်ကို မောင်နှမများ၏ အနာဂတ်ဘဝများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ငြိမ်းချမ်းသာယာတော့မည်ဟု ရင်မှလှိုက်လှဲ ယုံကြည်စွာ ဆိုညွှန်းချင်ပါသည်။

x x x

ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသားများအားလုံးတွင် အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှု လက္ခဏာများ ကိုယ်စီကိုယ်င ရှိနှင့်ခဲ့ကြသည်။ မနောတိုင်ဆိုသည်က ကချင်တိုင်းရင်းသားများ ကိုယ်စားပြု ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုသင်္ကေတ ... ။ ကိန္နရီ ကိန္နရာမောင်နှံ တောင်ပံခတ် ပျံဝဲနေ ဟန်က ကယားတိုင်းရင်းသားတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုနိမိတ်ပုံ ...။ အောက်ချင်းငှက်ကမူ ချင်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ သစ္စာတရားကြီးမားမှု ပြယုဂ်တစ်ခု ဖြစ်သကဲ့သို့ မွန်တိုင်းရင်းသား တို့အတွက် ဟင်္သာငှက်ရုပ်သည် အမျိုးသားရိုးရာယဉ်ကျေးမှု အမှတ်လက္ခဏာ ဖြစ်ပါသည်။ ဗျာလ္လရုပ်အမှတ်သင်္ကေတကမူ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ မြတ်နိုးလေးစားတန်ဖိုးထားရသော အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှု ကိုယ်စားပြု ရိုးရာပုံရိပ်ပင် ဖြစ်သည်။ အလားတူ ရှမ်းရိုးမကို ကိုယ်စားပြုသည့် ရှမ်းအိုးစည်သည်လည်း ရှမ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှု သင်္ကေတ အမှတ်အသားဟု တင်စားကြပါသည်။ ထို့အတူ ဖားစည်မှာလည်း ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုကိုယ်စားပြုအမှတ်လက္ခဏာ ရှေးထုံးတမ်းစဉ်လာ ရိုးရာသင်္ကေတပင် ဖြစ်သည်။

x x x

ရှေးမွန်မဆွကပင် ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့သည် ရိုးရာသဘာဝ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများဖြစ်သော သစ်ဝါးများ၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များမှ ရရှိသော သားရေ၊ ဦးချိုတို့ကို အသုံးပြုကာ ရိုးရာတူရိယာပစ္စည်းများကို တီထွင်ထုတ်လုပ် တီးမှုတ်အသုံးပြုခဲ့ကြကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့ ကခုန်တီးမှုတ် ဖျော်ဖြေကြရာတွင် အသုံးပြုသော တူရိယာ အမျိုးအစားများမှာ ဖားစည်၊ ကွယ်(ခေါ်) ကျွဲချို၊ တံထိုး၊ လျှော်မျှင်ကြိုး ချောင်းတပ်ထားသည့် ကရင်စောင်းကောက်၊ ကဲ(ခေါ်) အိုးစည်၊ ဝါးဖြင့်ပြုလုပ်ရသော ပီးဟုခေါ်သော သံစုံပလွေ၊ ပီးဘားပလွေ၊ တဟီဟုခေါ်သော ဟိန်၊ သောတူ(ခေါ်) တယော၊ ပေါ်တူး ဟုခေါ်သည့် ဝါးပတ္တလား၊ ဖွန်ဒါ၊ လင်းကွင်း၊ နှဲ၊ စည်း(ဝါ)မောင်း ခနာဟုခေါ်သော ဗျက်စောင်းတို့ဖြစ်သည်။ ဖော်ပြပါ တူရိယာများအနက် ဖားစည်သည် ကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ ရှေးဘိုးဘွားဘီဘင်များ လက်ထက်မှအစပြုကာ ယနေ့မျက်မှောက်ခေတ်အထိ အမြတ်တနိုး တန်ဖိုးထားရသည့် ရိုးရာအမွေအနှစ် ဖြစ်သကဲ့သို့ ကရင်တိုင်းရင်းသားများကို ကိုယ်စားပြုသည့် ယဉ်ကျေးမှုသင်္ကေတလည်း ဖြစ်ပါသည်။

ဖားစည်ကို လွန်ခဲ့သော နှစ်ရာပေါင်းများစွာကပင် ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့ အသုံးပြုကခုန်တီးမှုတ်ခဲ့ကြပြီး စကောကရင်လူမျိုးများက ဖားစည်ကို ကလိုဟူ၍လည်းကောင်း၊

ပိုးကရင်လူမျိုးများကမူ ဖားစည်ကို ကလိုးဟူ၍ လည်းကောင်း အသီးသီးသတ်မှတ် ခေါ်ဝေါ်ကြပါသည်။ ကယားတိုင်းရင်းသားများကမူ ဖားစည်ကို ကလူဟု ခေါ်ဆိုပြီး အနောက်တိုင်းမှ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် သမိုင်း ဆိုင်ရာသုတေသီပညာရှင်များကမူဖားစည်ကိုကြေးစည် (Gronze Drum) ဟူ၍ သတ်မှတ်ခေါ်ဆိုကြသည်။

သို့ရာတွင် ရှေးရာစုနှစ်များစွာကပင် ကရင် တိုင်းရင်းသားတို့သည် ဖားစည်ကို ကိုယ်တိုင်သွန်းလုပ် ခဲ့ကြပြီး တစ်ဖက်ပိတ်စည် အမျိုးအစားအဖြစ် သွန်း လုပ်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။ ဖားစည်ကို သွန်းလုပ်ရာတွင် မျက်နှာပြင်နှင့် ကိုယ်ထည် ကို သတ္တုဖြင့် သွန်းလုပ်ရပြီး ဖားစည်မျက်နှာပြင် အနား ပတ်လည်တွင် ဖားရုပ်များကို လေးနေရာ ခွဲ၍ ထားရှိ ရပါသည်။ တစ်ကောင်ထပ်ဖားစည်၊ နှစ်ကောင်ထပ် ဖားစည်၊ သုံးကောင်ထပ်ဖားစည် ဟူ၍ရှိသကဲ့သို့ ဖားစည်၏ မျက်နှာပြင် အလယ်တည့်တည့်တွင် နေမင်း နှင့်လမင်းတို့၏ ဖြာထွက်နေဟန် ရောင်ခြည်တန်းများ မှာလည်း ရှစ်ခုမှသည် (၁၀)ခု၊ (၁၂)ခုနှင့် (၁၆) ခုအထိ ရှိကြောင်း သိရှိရပါသည်။ ထို့အတူ ရောင်ခြည်စက်ဝိုင်း များကို သုံးရစ်တစ်ခု အများဆုံးတွေ့ရှိရပြီး ယင်း ရောင်ခြည်များကြားထဲတွင် ကြက်၊ ငှက်၊ ငါး၊ ခရုများနှင့် ပန်းပွင့်အရုပ်များဖြင့် လှပအောင် ဆင်ယင်ထားရှိပါ သည်။

ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ရိုးရာတူရိယာဖြစ် သော ဖားစည်ကို ကြေးနီနှင့် သတ္တုတစ်မျိုးမျိုး ရောစပ် ကာ သွန်းလောင်းထားပြီး ရွှေ၊ ဘော်၊ ခဲ တို့ကိုလည်း အနည်းငယ် ရောစပ်ပြုလုပ်ရသည်။ သို့ရာတွင် ရွှေနှင့် ဘော်တို့မှာ စတီသဘော အနည်းငယ်မျှသာပါရှိကြောင်း သိရသည်။ ရှေးခေတ်က ပြုလုပ်ခဲ့သော ဖားစည် (Fharly Type) များကို ကြေးနီနှင့် သတ္တုတစ်မျိုးမျိုးကို ရောစပ် ကာ သွန်းလုပ်ခဲ့ကြကြောင်း၊ ရှေးယခင်က ဖားစည်တို့၏ ပုံသဏ္ဍာန်မှာ အချိုးအစား မကျနသကဲ့ သို့ ဖားစည်၏ အသံမှာလည်း အချိန်အဆ မမှန်ကန်ခဲ့ကြောင်း၊ နောက်ပိုင်း ခေတ်မီတိုးတက်လာသော ကာလတွင် သွန်းလောင်းခဲ့သည့် (Improved Type) ဖားစည်

“ရှေးခေတ်က ကရင်တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများ၏ နေထိုင်ကျက်စားရာ နေရာဒေသအလိုက် ဖားစည်ကို မင်္ဂလာဖားစည် (အေးသောဖားစည်) နှင့် အမင်္ဂလာဖားစည် (ပူသောဖားစည်) ဟူ၍ ခွဲခြားသတ်မှတ် ထားခဲ့ကြောင်း”

များမှာမူ ပုံသဏ္ဍာန်အချိုးအစား ပြေပြစ်လှပကာစနစ်ကျသကဲ့သို့ ဖားစည်၏ အသံများမှာလည်း ရင်ဖိုလွမ်းဆွေးသောအသံသာမက ကြည်လင်ပီသကြည်မြသောအသံများ ခွဲခြားကွဲပြားပေါ်လွင်လာခဲ့ကြောင်း၊ ထို့အတူ ဖားရုပ်နှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်တွင် ဆင်ရုပ်များကိုပါ ထည့်သွင်းသွန်းလောင်းထားသည့် ဖားစည်များကိုလည်း တွေ့ရှိလာရကြောင်း သိရသည်။

ထို့အပြင် ရှေးခေတ်က ကရင်တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၏ နေထိုင်ကျက်စားရာ နေရာဒေသအလိုက် ဖားစည်ကို မင်္ဂလာဖားစည် (အေးသောဖားစည်)နှင့် အမင်္ဂလာဖားစည် (ပူသောဖားစည်) ဟူ၍ ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားခဲ့ကြောင်း၊ မင်္ဂလာဖားစည် (အေးသောဖားစည်) ကို ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ပွဲလမ်းသဘင်များတွင် အသုံးပြုပြီး ဖားရုပ်အဆင့်ဆင့်ပါရှိသော ဖားစည်နှင့် ဆင်ရုပ်နှင့်ခရုရုပ်များ ပါဝင်သော ဖားစည်တို့သည် မင်္ဂလာဖားစည်အမျိုးအစား ဖြစ်ကြောင်း၊ အမင်္ဂလာဖားစည် (ပူသောဖားစည်) ကိုမူ အသုဘနာရေးအခမ်းအနားတွင်လည်းကောင်း၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ် အမျိုးမျိုးကျရောက်ချိန်တွင်လည်းကောင်း အသုံးပြုတီးခတ်ရကြောင်း၊ အဆိုပါ အမင်္ဂလာဖားစည် (ပူသောဖားစည်) များ၏ မျက်နှာပြင်ပေါ်တွင် ဖားလေးကောင်သာပါရှိပြီး အခြားမည်သည့် ရုပ်ပုံမျှမပါရှိကြောင်း၊ သမိုင်းသုတေသီပညာရှင်တစ်ဦးက ပဲခူးရိုးမဒေသတွင် နေထိုင်ကြသော ကရင်တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများသည် မင်္ဂလာဖားစည် (အေးသောဖားစည်)နှင့် အမင်္ဂလာဖားစည်(ပူသောဖားစည်)များကို သာရေးနာရေးနှင့် ပွဲလမ်းသဘင်များတွင် အမျိုးအစားအလိုက် ခွဲခြားအသုံးပြုကြကြောင်း ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အချို့သော ကရင်တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် ရှေးယခင်ကတည်းက မင်္ဂလာဖားစည် (အေးသောဖားစည်)နှင့် အမင်္ဂလာဖားစည် (ပူသောဖားစည်) ဟူ၍ မရှိဘဲ သာရေးနာရေး အခမ်းအနားများတွင်ဖြစ်စေ၊ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု ပွဲလမ်းသဘင်များတွင်ဖြစ်စေ ဖားစည်တစ်မျိုးတည်းကိုသာ အသုံးပြုတီးခတ်ကြကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။

ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုသင်္ကေတဖြစ်သော ဖားစည်တစ်လုံး၏ အတိုင်းအထွာကို ဖားစည်၏ မျက်နှာပြင်အကျယ် သို့မဟုတ် ဖားစည်၏ ရင်ဘတ် အချင်းသည် လက်သီးဆုပ် ခြောက်ဆုပ်ခန့် အနည်းဆုံးရှိမှသာလျှင် စံချိန်မီဖားစည်ဖြစ်ကြောင်း သိရပြီး၊ ယနေ့ခေတ် အတိုင်းအထွာအရမူ အကြီးဆုံးဖားစည်တစ်လုံး၏ မျက်နှာပြင်အချင်းမှာ ပျမ်းမျှခြင်းအားဖြင့် အနည်းဆုံး ၂၇ လက်မမှ ၃၀လက်မအထိ ရှိကြောင်း သိရသည်။ အထူးသဖြင့် ကြန်အင်လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံကောင်းမွန်သော ဖားစည်တစ်လုံးတွင် ဖားရုပ်သုံးရုပ်တပ်ဆင်ထား ပြီး ဖားစည်၏ ကိုယ်ထည်ပေါ်တွင် ဆင်သုံးကောင်၊ ခရုသုံးကောင် ဖားရုပ်နှစ်ရုပ်တို့ပါဝင်ပြီး အချို့ဖားစည်များတွင်မူ ဆင်နှစ်ကောင်၊ ခရုနှစ်ထပ်ပါရှိကြောင်း၊ ဖားရုပ်များကို လက်ဝဲရစ်အတိုင်း အစဉ်လိုက်ထားရှိပြီး စုစုပေါင်း ဖား ၁၂ ကောင်ပါရှိကြောင်း၊ အထက်နဖားပေါက်နှင့် တန်းလျက်ရှိသော ကိုယ်ထည်ပေါ်တွင် ဆင်သုံးကောင်၊ ခရုသုံးတန်း ပါရှိကြောင်းနှင့် လင်းလက်ဖြာထွက်နေသော ရောင်ခြည်ဖြာတန်းများသည် ၁၂ ခု ရှိကြောင်း သိရှိရပါသည်။

ဖားစည်ကိုအဓိကထားကာ တီးခတ်ဖျော်ဖြေရသည့် ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဒုံးယိမ်းအကများမှာ ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ မိရိုးဖလာရိုးရာယဉ်ကျေးမှုကို ဖော်ညွှန်းသကဲ့သို့၊ ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ စုစည်းညီညွတ်မှု၊ စုပေါင်း

ဆောင်ရွက်မှု၊ စိတ်ဓာတ်ခိုင်မာမှု၊ ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုများကိုပါ ဖော်ညွှန်းသည့် မြင့်မြတ်ကောင်းမွန်သော ရှေးယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များပင် ဖြစ်ပါသည်။

အရှေ့တောင်အာရှဒေသတွင် ဖားစည်ကို စတင်အသုံးပြုခဲ့သူများမှာ ဗီယက်နမ်လူမျိုးများဖြစ်ပြီး ဘီစီခြောက်ရာစု မတိုင်မီကပင် အသုံးပြုပြီး တီးခတ်ခဲ့ကြကြောင်း၊ အာရှဒေသရိုးရာ ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များကို သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့သူ သုတေသီပညာရှင်တစ်ဦး၏ အဆိုအရမူ ကရင်တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများသည် တရုတ်ပြည်မှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းသို့ ကူးပြောင်းအခြေချနေထိုင်ခဲ့ကြသူများ ဖြစ်ကြောင်း၊ ယင်းသို့ တရုတ်ပြည်မှ ရွှေ့ပြောင်းသွားလာခဲ့ကြစဉ် ယူနန်ဒေသတစ်ဝိုက်ကို ကနဦးဖြတ်ကျော်ဝင်ရောက်ခဲ့ရကြောင်း၊ အဆိုပါအချိန်က ယူနန်ဒေသတွင်နေထိုင်သော ယူလူမျိုးစုများသည် ၎င်းတို့၏ ရိုးရာပွဲလမ်းသဘင်များ၌ ဖားစည်ကို အသုံးပြု တီးခတ်ကြကြောင်း၊ ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့သည် ယူလူမျိုးစုများထံမှတစ်ဆင့် ဖားစည်ပြုလုပ် တီးခတ်သည့် နည်းစနစ်များကို တစ်ဆင့်ခံရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆရကြောင်း သုံးသပ်ရေးသားခဲ့သည်။

သို့သော် အခြားသောသုတေသီပညာရှင်များကမူ ဖားစည်ကို မည်သည့်ကာလ မည်သည့်လူမျိုးစုများက စတင် တီထွင်ဖန်တီးခဲ့ကြပြီး မည်သည့်ခေတ် မည်သည့်အချိန်က စတင်အသုံးပြုခဲ့ကြသည်ကို တိကျခိုင်မာသော သမိုင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက် အထောက်အထားများ မတွေ့ရှိရကြောင်း၊ ကရင်တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများသည် မဲခေါင်မြစ်ဝှမ်းဒေသမှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံဘက်သို့ ရွှေ့ပြောင်းရောက်ရှိခဲ့ကြပြီး “ဝ” နယ်မြေဒေသသို့ ဖြတ်သန်းရောက်ရှိခဲ့ကြကြောင်း၊ ထိုအချိန်က “ဝ” နယ်မြေဒေသတစ်ဝိုက်တွင် ဖားစည်သွန်းလောင်းမှုကို “ဝ” လူမျိုးစုများက တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြကြောင်း၊ “ဝ” နယ်မြေဒေသတွင်မူ ဖားစည်ကိုလည်း အမျိုးမျိုး မှည့်ခေါ်ခဲ့ကြကြောင်း၊ ထို့အတူ ဘီစီခြောက်ရာစုခန့်က အရှေ့တောင်အာရှဒေသ၌ ဖားစည်ကို သွန်းလောင်း တီးခတ်သည့် အလေ့အထရှိခဲ့ကြောင်း လေ့လာသိရှိရသည်။

x x x

မည်သို့ဆိုစေ ပြည်ထောင်စုဖွားတိုင်းရင်းသား ညီအစ်ကိုမောင်နှမများအားလုံးတွင် ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှု၊ ကိုယ်ပိုင်ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာများ အသီးသီးရှိခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်။ ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ချစ်စရာယဉ်ကျေးမှုရိုးရာ အမွေအနှစ်ဖြစ်သော ဖားစည်တီးခတ်သံနှင့် ဒုံးယိမ်းအကများက ကရင်တိုင်းရင်းသား ညီအစ်ကိုမောင်နှမများ၏ ချစ်ခင်ရင်းနှီးမှု၊ စုစည်းညီညွတ်မှု၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုစိတ်ဓာတ်နှင့် အစဉ်အလာကောင်းများအဖြစ် သမိုင်းမော်ကွန်းတင်ရစ်ခဲ့ပြီးလည်း ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ငြိမ်းချမ်းသာယာလှပသော ဖွဲကပင်မြေတွင် ဖားစည်တီးခတ်သံတို့ ထာဝရ လွှင့်ပျံ့နိုင်ပါစေကြောင်း မှတ်တမ်းပြု ရေးသားဖော်ပြလိုက်ရပါသည်။

သုတေသီမောင်ဘဦး

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဂန္ထဝင်ဘောလုံးသူရဲကောင်း
ဆွပ်ဗဟာဒူး (Suk Bahadur)

rdk;cspfol

“ထင်ရှားသောပြိုင်ပွဲများအဖြစ် ဗဟာဒူးသည်
နိုင်ငံလက်ရွေးစင်တစ်ဦးအနေနှင့် ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင်
အိန္ဒိယ၊ သီဟိုဠ်၊ ပါကစ္စတန်တို့နှင့်အတူ
မြန်မာနိုင်ငံလည်း ပါဝင်သော
လေးနိုင်ငံဖိတ်ခေါ်ပြိုင်ပွဲတွင်
နိုင်ငံတကာဘောလုံးစာမျက်နှာ
စတင်ဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့ပါသည်”

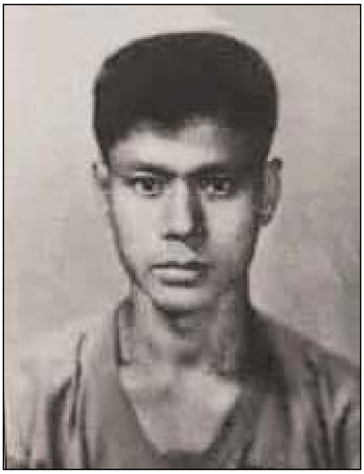

“တိုင်းပြည်နဲ့လူမျိုးဂုဏ်ကို မြှင့်တင်ပေးခဲ့ပြီ
မြန်မာနိုင်ပြီ၊ တို့မြန်မာနိုင်ပြီ
တိုင်းပြည်ကပေး xxx ပေးအပ်လိုက်တဲ့
တာဝန်များ ကျေပွန်ပါပြီ
တကယ့်ကို ကျေပွန်ပြီ xxx
သောင်းသောင်းဖြဖြ xxx ကြိုဆိုလို့အတည်
ပြည်သူများ ဂုဏ်ပြုရပေမည် .....”

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်ဝန်းကျင် (၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်မရောက်မီနှင့် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်စွန်းစွန်း ကာလများကို ဆိုလိုပါသည်။) များတွင် မြန်မာနိုင်ငံတစ်နံတစ်လျား ကလေးလူကြီး ပါးစပ်ဖျား မှ သီကျူး ညည်းဆိုနေသော သီချင်းများမှတစ်ပိုဒ်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသီချင်းတင်ပဲလား။ မကပါ။

“ဘောလုံးပွဲတိုင်းမှာ ကဲကိုကဲတဲ့သူပါရှင်

အားရပါးရအော်လိုက်ပုံများတွင် ဂိုး” ဟူသော ဘောလုံးပွဲနှင့် ပတ်သက်သည့် သီချင်း သည်လည်းကောင်း၊ ဝတီထက်တိုင် ကြားရသော သီချင်းများပင်။

ထိုအချိန်က မြန်မာ့လက်ရွေးစင်ဘောလုံးအသင်းနှင့်အတူ ဗဟာဒူး၊ အေးမောင်၊ မောင်မောင်တင်၊ တင်ဟန်၊ ခင်မောင်ထွန်း၊ တင်အောင်၊ ကျော်သောင်း၊ တင်သောင်း၊ လှဌေး၊ ဘပု၊ ဝင်းမောင်၊ ဟန်ချိန်း၊ အောင်ခင် စသူတို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသာမက အာရှတစ်လွှား တွင်ပင် ထင်ရှားကျော်ကြား လူကြိုက်များခဲ့သော ဘောလုံးအကျော်အမော်များ ဖြစ်ကြ ပါသည်။ အစ္စရေး၊ အီရန်၊ တောင်ကိုရီးယားတို့နှင့် သူတစ်ပြန် ကိုယ်တစ်ပြန် ခြေချင်းယှဉ် ၍ ကန်နိုင်သူများဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ ဘောလုံးသမားများ ထင်ရှားကျော်ကြားသောခေတ် မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘောလုံးရွှေခေတ်ဟုပင် တင်စားခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲကြပါသည်။

ထိုမှသည် သန်းတိုးအောင်၊ မျိုးလှိုင်ဝင်း၊ စောဘမြင့်၊ သန်းဝေ၊ ကြည်လွင်၊ တင်မြင့် အောင်၊ အောင်ကျော်ကျော်၊ မောင်မောင်ဦး စသူတို့၏ မြန်မာဘောလုံးငွေခေတ်သို့ အဆင့် နိမ့်ကျခဲ့ရပါသည်။ ထို့နောက် ကြေးခေတ်၊ ထို့နောက် ဘောလုံးကစားနည်းနှင့် မည်သည့် ဆုတံဆိပ်မှ မချိတ်တော့သည့် ခေတ်တိုင် အဆင့်လျှော့ပါးနိမ့်ကျခဲ့ရပါသည်။

မည်မျှပင် မြန်မာ့ဘောလုံးအဆင့်အတန်း နိမ့်ကျလာစေကာမူ မြန်မာ့ဘောလုံးလောကနှင့် ဗဟာဒူး၊ ဗဟာဒူးနှင့် မြန်မာ့ဘောလုံးလောကကား ခွဲခြားမရ ရှိနေသည်ကတော့ အမှန်ပင်။

ဗဟာဒူး၏ အမည်ရင်းမှာ ဆွပ်ဗဟာဒူး (Suk Bahadur) ဖြစ်ပြီး ဂေါ်ရခါးလူမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာ့လက်ရွေးစင် ဘောလုံးသမားအဖြစ် ၁၈ နှစ်ခန့် မြန်မာ့လက်ရွေးစင် အသင်းခေါင်းဆောင်အဖြစ် တာဝန်ယူကစားခဲ့သူတစ်ဦးလည်း ဖြစ်ပါသည်။

ကလေးဘဝအသက် ရှစ်နှစ်ခန့်မှာပင် ဖခင်ကွယ်လွန်ခဲ့၍ မိခင်မုဆိုးမကြီးဖြင့် ဘဝကို ရုန်းကန်ခဲ့ရပါသည်။

၁၉၅၂ ခုနှစ်ကား ဗဟာဒူးအတွက် ကံကြမ္မာဘဝအလှည့်အပြောင်း စတင်ခဲ့သောကာလဟုပင် ဆိုရမည်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံဘောလုံးအဖွဲ့ချုပ်အနေနှင့် မြန်မာ့ဘောလုံး သွေးသစ်လောင်းရန် ဟူသည့် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် တိုင်းနှင့်ပြည်နယ် ဘောလုံးပွဲများကို စတင်ခဲ့သောနှစ်ဖြစ်ပြီး ဗဟာဒူးလည်း ရှမ်းပြည်နယ်လက်ရွေးစင်အဖြစ် ရွေးချယ်ခံရလျက် ရန်ကုန်သို့ ခြေဆန့်၍ သူ၏ဘောလုံးပညာခန်းများ ပြသခွင့်ကြုံရသော အခါသမယဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် ပထမဆုံးကျင်းပသော တိုင်းနှင့်ပြည်နယ် ဘောလုံးပြိုင်ပွဲ (နောင်တွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဘောလုံးပြိုင်ပွဲ ဟု ပြောင်းလဲခေါ်ဆိုသတ်မှတ်သည် – စာရေးသူ) တွင် ရှမ်းပြည်နယ်အသင်းသည် ပထမဒိုင်းဆုကြီးကို ဆွတ်ခူးရရှိခဲ့ပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်ဘောလုံးအသင်း၏ အောင်မြင်မှုနှင့်အတူ ရှေ့တန်းကစားသမားတစ်ဦးဖြစ်သူ ဗဟာဒူး၏ ထူးခြားသောကစားပုံ၊ ကစားဟန်တို့နှင့်အတူ ပြည်သူများကြားတွင် ရေပန်းစားခဲ့ပါတော့သည်။ ဗဟာဒူးသည် ထိုစဉ်က တပ်မတော်(ကြည်း)တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသူတစ်ဦးလည်းဖြစ်ပြီး တပ်မတော်ကြီးနှင့်အတူ တရုတ်ဖြူကူမင်တန်တို့ကို မြန်မာ့မြေပေါ်မှ တိုက်ထုတ်ရာတွင် ပါဝင်ခဲ့သူတစ်ဦးဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ပထမအကြိမ်မြောက် တိုင်းနှင့်ပြည်နယ်ဘောလုံးပြိုင်ပွဲအပြီးတွင်

> **“အာရှ အားကစားပြိုင်ပွဲ (ဘောလုံး)၊ ကျွန်းဆွယ် အားကစားပြိုင်ပွဲ (ဘောလုံး)၊ အာရှ ဖလား ဘောလုံးပြိုင်ပွဲ၊ ပတ်ချုံဟီးဖလား ဘောလုံးပြိုင်ပွဲ စသော ပြည်ပပွဲများတွင် ရွှေ၊ ငွေ၊ ကြေး ဆုပေါင်းများစွာကို နိုင်ငံအတွက် ဆွတ်ခူးပေးရင်း နိုင်ငံ့ဂုဏ်ဆောင် ဘောလုံးသမား တစ်ဦးအဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့ပါသည်”**

ရှမ်းပြည်နယ်အသင်းမှ ဗဟာဒူးသည် စစ်ကိုင်းတိုင်း ကိုယ်စားပြုအသင်းမှ ဘယ်အစွန်လူ "ထူးဝါး" နှင့်အတူ ရန်ကုန် ပထမတန်းကလပ်များ၏ ခေါ်ယူမှုကြောင့် ရန်ကုန်တွင် ကျန်ရစ်ခဲ့သော ပထမဆုံးသော တိုင်းနှင့်ပြည်နယ် ဘောလုံးသမားများအဖြစ် မှတ်တမ်းဝင်ခဲ့ပြန်ပါသည်။ ပထမတန်းတွင် ဗဟာဒူးသည် တပ်မတော် (ကြည်း) ဘောလုံးအသင်းတွင် ပါဝင်ခြေသွေးခွင့် ရခဲ့ပါသည်။

ထင်ရှားသောပြိုင်ပွဲများအဖြစ် ဗဟာဒူးသည် နိုင်ငံလက်ရွေးစင်တစ်ဦးအနေနှင့် ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယ၊ သီဟိုဠ်၊ ပါကစ္စတန်တို့နှင့်အတူ မြန်မာနိုင်ငံလည်းပါဝင်သော လေးနိုင်ငံဖိတ်ခေါ်ပြိုင်ပွဲတွင် နိုင်ငံတကာ ဘောလုံး စာမျက်နှာ စတင်ဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

အာရှအားကစားပြိုင်ပွဲ (ဘောလုံး)၊ ကျွန်းဆွယ် အားကစားပြိုင်ပွဲ (ဘောလုံး)၊ အာရှဖလားဘောလုံးပြိုင်ပွဲ၊ ပတ်ချုံဟီးဖလားဘောလုံးပြိုင်ပွဲ စသော ပြည်ပပွဲများတွင် ရွှေ၊ ငွေ၊ ကြေး ဆုပေါင်းများစွာကို နိုင်ငံအတွက် ဆွတ်ခူးပေးရင်း နိုင်ငံ့ဂုဏ်ဆောင်ဘောလုံးသမားတစ်ဦးအဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့ပါသည်။

ဗဟာဒူးကို မြန်မာနိုင်ငံ ပျော်ဘွယ်မြို့တွင် အဘ အမ်အက်(စ်)သာပါးနှင့် အမိဖြစ်သူ အက်ဒါရားတို့မှ မွေးဖွားသော မွေးချင်း ရှစ်ဦးအနက် ငါးဦးမြောက်သား ဖြစ်ပြီး ၁၉၃၅ ခုနှစ် မေလ ၅ ရက်နေ့၌ မွေးဖွားခဲ့ပါသည်။

ပြည်တွင်းတွင် တပ်မတော် (ကြည်း) ဘောလုံးအသင်းတစ်ခု၌သာ စွဲစွဲမြဲမြဲ ကစားခဲ့သူဖြစ်ပြီး အမှတ် (၄) ခြေလျင်တပ်ရင်းတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သော တပ်မတော်သားတစ်ဦးလည်း ဖြစ်ပါသည်။

ဗဟာဒူးသည် ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၉ ရက်၊ အသက် ၇၆ နှစ်အရွယ်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့ပါသည်။

ယနေ့အခါသမယတွင် ဆောင်းပါးအစဥ်ဖော်ပြခဲ့သော မြန်မာ့ဘောလုံးဂုဏ်ပြု သည့် တေးသံများ မြန်မာနိုင်ငံအဝှမ်း ပျံ့လွင့်နိုင်ရေးအတွက် –

(၁) မြို့နယ်ကို အခြေခံ၍ သက်တမ်းမှန်ကန်စွာဖြင့် ထက်၊ လယ်၊ မူ ကျောင်းအလိုက် ဘောလုံးပွဲများ

(၂) သက်တမ်းအလိုက် မြို့နယ်အဆင့် ရပ်ကွက်ဘောလုံးပွဲများ

(၃) တက္ကသိုလ်နှင့်ကောလိပ်များအလိုက်အဓိကဘာသာရပ်ဆိုင်ရာဘောလုံးပွဲများ၊ ထိုဘောလုံးပွဲများကို အခြေခံ၍ တက္ကသိုလ်၊ ကောလိပ်ပေါင်းစုံ ဘောလုံးပွဲများ

(၄) ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း ဘောလုံးပွဲများ (သက်တမ်းအလိုက်)

(၅) သက်တမ်းအလိုက် ကလပ်အသင်းပွဲများ

စသည်တို့ကို ကျား/မ အဆင့်ခွဲ၍ အားကစားနှင့် လူငယ်ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ဦးဆောင်ကျင်းပပေးခြင်း၊ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ဆော်ဩပေးခြင်းတို့နှင့်အတူ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် မြန်မာ့ဂုဏ်ဆောင်၊ မြန်မာ့ဘောလုံးဘုရင် ဗဟာဒူးအကြောင်းနှင့်အတူ ပူးတွဲတင်ပြလိုက်ရပါပေသတည်း။

မျိုးချစ်သူ

ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ဆေးတစ်ခွက်

&Jrefatmif(RASU)

"နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ
တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်
ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင် က
"၂၀၂၂ ခုနှစ်ကို ငြိမ်းချမ်းရေးနှစ်" အဖြစ် ရည်ရွယ်၍
ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့်
ကိစ္စရပ်များအား စွမ်းစွမ်းတမံ ဆောင်ရွက်နေမှုများအပေါ်
အလေးအနက်ဂုဏ်ယူသည့်အနေဖြင့်
ဤ"ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ဆေးတစ်ခွက်"
ဟူသည့် မှတ်တမ်းဆောင်းပါးနှင့်အတူ
အစစ အောင်မြင်ပါစေကြောင်း ဆန္ဒဆုမွန်ပြုအပ်ပါသည်"

နိဒါန်း

၂၀၂၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့သည်ကား သွေး၊ ချွေးပေါင်းများစွာတို့နှင့် အရင်းအနှီးပြု ပေးဆပ်ခဲ့ပြီးမှ ရယူခဲ့ရသည့် လွတ်လပ်ရေးပင် (၇၅) နှစ်ပြည့် စိန်ရတုပင်တိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။ ထို (၇၅) နှစ်တာ ကာလအတွင်း ကျွန်ုပ်တို့၏ တိုင်းပြည်ကား တိုင်းပြည်ကနုနု၊ မုန်တိုင်းက ထန်ထန်ပင်။ ထိုမုန်တိုင်းသည်လည်း မငြိမ်းသေး၊ မစဲသေး၊ မပြီးဆုံးနိုင်သေးပေ။

နိုင်ငံတစ်ခု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေးမှာ ထိုနိုင်ငံသည် ပဋိပက္ခကင်းမဲ့၊ တစ်နည်းငြိမ်းချမ်းနေမှ ဖြစ်ရပေမည်။ ထိုသို့ ငြိမ်းချမ်းမှုရရှိရန်အလို့ငှာ ထိုနိုင်ငံတော်၏ နိုင်ငံရေးသည်လည်း တည်ငြိမ်ရမည်ဖြစ်ပေသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ နိုင်ငံသည် လွတ်လပ်ရေးရပြီးသည်မှ –

- ဖဆပလအစိုးရ (ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု)
- အိမ်စောင့်အစိုးရ (ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း) ဦးနုမှ အာဏာလွှဲပေးသည်။
- ပထစအစိုးရ (ဦးနု)
- တော်လှန်ရေးကောင်စီအစိုးရ (ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း) တပ်မှ အာဏာသိမ်းသည်။
- မဆလအစိုးရ (တော်လှန်ရေးကောင်စီထံမှ ဦးနေဝင်းအဖြစ် အာဏာရယူ)
- နဝတအစိုးရ (ဗိုလ်ချုပ်ကြီးစောမောင်၊ နောင် ဤနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံးသော ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး) တပ်မှ အာဏာသိမ်း
- နယကအစိုးရ (ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေ၊ နဝတအမွေဆက်ခံ)
- ပခဖအစိုးရ (ဦးသိန်းစိန်)
- အဖခအစိုးရ (ဦးထင်ကျော်/ဦးဝင်းမြင့်၊ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်)
- နစကအိမ်စောင့်အစိုးရ (ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင်)

အစမှစ၍ ရေတွက်သော် အစိုးရ (၁၀) ဆက်တိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ပေသည်။ထို (၁၀) ဆက်ထဲတွင် –

- ၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ ၂ ရက်နေ့တွင် တစ်ကြိမ်
- ၁၉၈၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် တစ်ကြိမ်
- ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက်နေ့တွင် တစ်ကြိမ်

စုစုပေါင်း သုံးကြိမ်သည် တပ်မတော်မှ အာဏာရယူ၍ နိုင်ငံတော်ကို အုပ်ချုပ်ခဲ့သော အခြေအနေများနှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော ကာလများဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

တူတော့တူသည်။ သို့သော် နည်းနည်းတော့ကွဲပြားပါသည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ်အာဏာသိမ်းတော့ ၁၉၄၇ ခုနှစ်က အတည်ပြုခဲ့ပေမယ့် ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်မှာမှ အသက်ဝင်ခဲ့ရသော အရပ်အခေါ် ၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမရှိသော၊ တစ်နည်း မည်သည့်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေမှ မရှိသော အခြေအနေဖြစ်ခဲ့ရသည်။ အာဏာသိမ်းသည်ဖြစ်၍ အစိုးရ"ဟောင်း"၏ ဖွဲ့စည်းပုံလည်း "ဂျောင်း"ဆိုတာမျိုးပင်။ ထိုကဲ့သို့ပင် ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင်လည်း အာဏာသိမ်းမှုတစ်ရပ် ကြုံခဲ့ရပြန်ပါသည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ်တုန်းကဲ့သို့ပင် ၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ၁၉၇၄ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံသည်လည်း ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် ၁၉၆၂ ခုနှစ်နှင့် အလားတူ ပျောက်ကွယ်ခဲ့ရပြန်ပါသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံသည် စတင်အသက်ဝင်ခဲ့သည်မှ

၁၉၆၂ ခုနှစ်အထိ ၁၄ နှစ်တာ တောင့်ခံနိုင်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့အတူ ၁၉၇၄ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံသည်လည်း စတင်အသက်ဝင်သည်မှ ၁၉၈၈ ခုနှစ်အထိ တိုက်ဆိုင်စွာပင် ၁၄ နှစ်သာ ခံခဲ့ကြောင်းကို တွေ့ရပါသည်။ တစ်ဖန် ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံသည် ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်တွင်မှ အသက်ဝင်ခဲ့ပြီး ယခု ၂၀၂၂ ခုနှစ် အရောက်တွင် ၁၂ နှစ်ကြာ ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းနေဆဲဖြစ်သည်ကိုလည်း တွေ့ရပြန်ပါသည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းပုံမရှိ ငြိမ်းချမ်းရေးကို လူသိရှင်ကြား ကြေညာ၍ ဆွေးနွေးတည်ဆောက်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြပါသည်။

(၁)

တော်လှန်ရေးကောင်စီ အစိုးရလက်ထက် ၁၉၆၃ ခုနှစ်က ဖြစ်သည်။ အတိအကျဆိုရသော် ၁၉၆၃ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၁ ရက်နေ့တွင် ဖြစ်၏။ တော်လှန်ရေးကောင်စီသည် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ပတ်သက်သော သဘောထားတစ်ရပ်ကို တိုင်းပြည်သို့ ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့ပါသည်။ ထိုသဘောထားအပြည့်အစုံမှာ –

၁။ တော်လှန်ရေးကောင်စီသည် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး ပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်းကို လှိုက်လှဲစွာ လိုလားတောင့်တလျက်ရှိသည့်အလျောက် ပြည်ထောင်စုအတွင်း၌ နိုင်ငံရေးအရလည်းကောင်း၊ လူမျိုးရေးအရလည်းကောင်း လက်နက်ကိုင် တိုက်ခိုက်နေကြသော တောတွင်းအဖွဲ့အစည်းအားလုံးတို့သို့ ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးကို လက်တွေ့တည်ဆောက်ကြရန်အတွက် အောက်ပါကမ်းလှမ်းချက်တစ်ရပ်ကို ထုတ်ပြန်လိုက်ပါသည်။

၂။ တောတွင်းလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများသည် တော်လှန်ရေးကောင်စီနည်းတူ ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးကို ပြန်လည်တည်ဆောက်လိုကြသည်ဆိုပါက၊ ဤသို့ တည်ဆောက်လိုပါလျက်နှင့် အထွေထွေ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်သည် မလုံလောက်ဟု ဆိုလျှင် သို့မဟုတ် အခြားအကြောင်းများ ရှိနေကြသေးလျှင် တော်လှန်ရေးကောင်စီသည် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်းဖြင့် ဤပြဿနာအဝဝကို ကူညီဖြေရှင်းလိုကြောင်း ကမ်းလှမ်းလိုက်ပါသည်။

၃။ ထိုသို့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးတွင် နှစ်ဖက်လုံးက မည်သည့်အချက်များကို အခြေခံ၍ ဆွေးနွေးလိုသည် ဟူသော ကြိုတင်စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်မျိုးသည် မတွေ့ဆုံရမီကပင် တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် တင်းမာမှုသဘောကို ပြခြင်း၊ ဆွေးနွေးပွဲ၏ နယ်နိမိတ်ဘောင်ကို အသေတုပ်ချီ၍ ကျဉ်းမြောင်းသွားစေရာရောက်ခြင်းတို့ကြောင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုကို လက်တွေ့အားဖြင့် အကျိုးပြုနိုင်သည်ထက် အဟန့်အတားဖြစ်စေသည်ဟု တော်လှန်ရေးကောင်စီက ထင်မြင်သဘောရရှိပေသည်။

၄။ ဤသို့ တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် ကြိုတင်စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်မျိုး အလျဉ်းမပါဘဲ တိုင်းပြည်ပကတိအခြေအနေကို မျက်မှောက်ပြု၍ လက်တွေ့ကျကျ ဆွေးနွေးဖြေရှင်းသော နည်းကို လက်နက်ကိုင်တောတွင်းအင်အားစုများက သဘောတူ လက်ခံကြမည်ဆိုပါက တော်လှန်ရေးကောင်စီသည် နိုင်ငံရေးကြောင့်လည်းကောင်း၊ လူမျိုးရေးကြောင့် လည်းကောင်း၊ မည်သည့်အကြောင်းနှင့်ပင်ဖြစ်စေ တောတွင်း၌ ရောက်ရှိနေ

ကြသော မည်သည့်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့်မဆို တွေ့ဆုံဆွေးနွေးဖို့ အသင့်ရှိကြောင်း ထုတ်ပြန်ကြေညာအပ်ပါသည်။

၅။ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးကြရာဝယ် တော်လှန်ရေးကောင်စီမှထားရှိသည့် အခြေခံပင်မစိတ်ထားမှာ အတိတ်၏အကြောင်းအရာများနှင့် ပတ်သက်၍ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အပြစ်ဖို့ခြင်းမျိုးကို ရှောင်ကြဉ်ပြီး အမြတ်ထွက်မှုဟူသော သဘောမျိုးမထားဘဲ အလုပ်သမား၊ လယ်သမားနှင့် လုပ်သားပြည်သူတို့၏ အကျိုးကိုသာ အာရုံစူးစိုက်လုပ်ကိုင်သွားဖို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။

၆။ ဤသို့ လက်ခံတွေ့ဆုံဆွေးနွေးရန်အတွက် တောတွင်းအဖွဲ့အစည်းများမှ အလိုရှိပါလျှင် ၎င်းတို့ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အသွားအပြန် ခရီးစဉ်တစ်လျှောက် လုံခြုံရေးအတွက် တော်လှန်ရေးကောင်စီက တာဝန်ယူပါမည်။ အကယ်၍ ဆွေးနွေးပွဲမအောင်မြင်သဖြင့် တောတွင်းသို့ ပြန်လိုကြပါလျှင် သွားလိုရာဒေသအထိ လိုက်ပို့ပေးမည်သာမက သုံးရက်အတွင်း ဖမ်းဆီးခြင်း၊ တိုက်ခိုက်ခြင်း လုံးဝပြုလုပ်မည် မဟုတ်ကြောင်း ကြေညာအပ်ပါသည်။

ဟူ၍ ဖြစ်၏။

ထိုသို့ကြေညာပြီးနောက် –

- (အလံနီ) ကွန်မြူနစ်ပါတီဗမာပြည်
- KNU ပါတီ
- ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ (ဗကပ)
- မွန်ပြည်သစ်ပါတီ
- ကရင်နီအမျိုးသားတိုးတက်ရေးပါတီ
- ရခိုင်ပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ
- ကချင်လွတ်လပ်ရေးကောင်စီ
- ချင်းဦးစီးအဖွဲ့ နှင့်
- ကရင်တော်လှန်ရေးကောင်စီ (စောဟန်တာသာမွေးအဖွဲ့)

ဟူသည့် (၉) ဖွဲ့တို့ ဆွေးနွေးရန် ရောက်ရှိလာကြပါသည်။

အလံနီကွန်မြူနစ်ပါတီသည် ၁၉၆၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၄ ရက်တွင် အလံနီပါတီသည် သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတစ်ရပ်ကို ကျင်းပခဲ့ပြီးနောက် ဩဂုတ် ၁၅၊ ၁၆ နှင့် ၁၇ ရက်တို့တွင် တော်လှန်ရေးကောင်စီနှင့် ဆွေးနွေးမှုများကို ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ဩဂုတ် ၁၉ ရက်နေ့တွင် တော်လှန်ရေးကောင်စီမှ "အလံနီကွန်မြူနစ်ပါတီ (ဗမာပြည်) ၏ ယနေ့အထိ ပြုမူပြောဆိုဆောင်ရွက်ချက်များသည် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်သည့် ကိစ္စရပ်များအပေါ်တွင် အမှန်တကယ် ရိုးသားစွာ ပြုမူဆောင်ရွက်ခြင်းများကို မတွေ့ရှိပါသောကြောင့် ရှေ့ဆက်၍ ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ရန် လုံးဝမဖြစ်နိုင်တော့သည့်အတွက် အလံနီကွန်မြူနစ်ပါတီ (ဗမာပြည်)နှင့် ဆွေးနွေးမှုများအား ၁၉၆၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၉ ရက်မှစ၍ ရပ်ဆိုင်းလိုက်သည်" ဟု ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်းနှင့်အတူ ဆွေးနွေးမှုလည်း အဆုံးသတ်သွားခဲ့ပါသည်။

ဆက်လက်၍ ကျန်အဖွဲ့များနှင့် ဆွေးနွေးမှုများတွင် အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်လျက် ရှိနေပါသည်။ ဗကပလို အဖွဲ့မျိုးနှင့်ပင် ငါးကြိမ်အထိ ကောင်းမွန်၊ ချောမော၊ တိုးတက်ရိပ် ပြပြီး အပြုသဘောဆောင်သည်ကိုလည်း နိုင်ငံတော် ချမ်းမြေ့ဖွယ်တွေ့နေရပါသည်။ ထိုအချိန်တွင်ပင် KNU ဥက္ကဋ္ဌကြီး မန်းဘဇံမှ ယခုလာသောအဖွဲ့များထဲမှ –

– KNU

– မွန်ပြည်သစ်ပါတီ

– ကရင်နီအမျိုးသားတိုးတက်ရေးပါတီ

– ချင်းဦးစီးအဖွဲ့ နှင့်

– ဗကပတို့ ငါးဖွဲ့ စုပေါင်း၍ "အမျိုးသားဒီမိုကရေစီညီညွတ်ရေးတပ်ပေါင်းစု (မဒညတ)" အမည်ဖြင့် စုဖွဲ့၍ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကိစ္စကို ဆွေးနွေးပါက ပို၍ တာသွားမည်ဟု ယူဆသဖြင့် ထိုသို့ပူးပေါင်း၍ ဆွေးနွေးနိုင်ရန် တော်လှန်ရေးကောင်စီသို့ တင်ပြရာ ထိုနေ့က ဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်လာသော တော်လှန်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌကြီး တပ်မတော် အကြီးအကဲ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းက လက်ခံသဘောတူခဲ့ပြီး ၁၉၆၃ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၁၀ ရက်နေ့တွင် "မဒညတ" ၏ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးဆိုင်ရာ မူသဘောထား (၁၂) ချက်ကို တော်လှန်ရေးကောင်စီသို့ တင်ပြခဲ့ပြီး တော်လှန်ရေးကောင်စီမှလည်း အောက်တိုဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ထို (၁၂) ချက်ကို တော်လှန်ရေးကောင်စီဘက်မှ တစ်ပိုဒ်ချင်း ပြန်လည် ရှင်းလင်းတင်ပြခြင်းတို့ဖြင့် မဒညတနှင့် ဆွေးနွေးပွဲမှာလည်း တိုးတက်မှု မြင့်လျက် ရှိနေခဲ့ပါသည်။

ထိုသို့သော အခြေအနေကောင်းများကို ရနေစဉ် ၁၉၆၃ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့တွင် ပဲခူးတိုင်း သာယာဝတီခရိုင် မင်းလှမြို့ သရက်တစ်ပင်တာဆုံမှ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးပွဲနှင့်ပတ်သက်၍ လူထုချီတက် ဆန္ဒပြပွဲကြီးတစ်ရပ်ကို ရန်ကုန်အရောက် သိမ်းနှင့် ချီသော အင်အားဖြင့် ပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။ ဤဖြစ်စဉ်အပေါ် တော်လှန်ရေးကောင်စီမှ ဗကပနှင့် မဒညတအပေါ်တွင်လည်း များစွာသံသယဖြစ်ခြင်းအတူ ၁၉၆၃ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ဆွေးနွေးပွဲအား အပြီးတိုင်ရပ်စဲလိုက်လေတော့သည်။ နိုဝင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ကချင်လွတ်လပ်ရေးကောင်စီနှင့်လည်းကောင်း၊ နိုဝင်ဘာလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ရခိုင်ပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီနှင့်လည်းကောင်း ဆွေးနွေးပွဲများကို ရပ်ဆိုင်းကြောင်း မှတ်တမ်းများ အရ သိရပါသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ဦးစောဟန်တာသာမွှေး၏ "ကရင်တော်လှန်ရေးကောင်စီ" နှင့်မူ ငြိမ်းချမ်းရေးကို အောင်မြင်စွာ ဆွေးနွေးနိုင်ခဲ့ကြလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးပွဲ တစ်စခန်းရပ်ခဲ့ရပါသည်။

၁၉၆၃ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ပဲခူးတိုင်း သာယာဝတီခရိုင် ဇီးကုန်းမြို့နယ် ဘော်ဘင်ချောင်း၏ လက်တက်ဖြစ်သော တုံးမြောင်းစခန်းတွင် အခြေစိုက်ထားသော ဗကပဗဟိုဌာနချုပ်စခန်းတွင် ဖြစ်၏။ ထိုနေ့က ဗကပထိပ်ပိုင်းခေါင်းဆောင်အချို့ သည် **ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲ ဘာကြောင့်ပျက်ရသလဲ** ဟူသော ခေါင်းစဉ်နှင့် သုံးသပ် ဆွေးနွေးပွဲတစ်ရပ် ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ဗကပဥက္ကဋ္ဌကြီး သခင်သန်းထွန်းက –

“ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးပွဲပျက်ရခြင်းက စစ်အစိုးရက အကျပ်ကိုင်ပြီးတော့ အတင်းအဓမ္မ အညံ့ခံခိုင်းလို့ ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ပါတီအတွက်တော့ အမြတ်တွေ အများကြီး ရလိုက်ပါတယ်” ဟူသော စကားရပ်အပါအဝင် တော်လှန်ရေးကောင်စီအစိုးရကို အပြစ်များပုံချသော သုံးသပ်ချက်တစ်ခုကို တင်ပြခဲ့ပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပဲ ရဲဘော်ဘတင် (ဂိုရှယ်) ကလည်း စင်ပြိုင်စာတမ်းတစ်စောင်ကို တင်သွင်းခဲ့ပြန်ပါသည်။

“အခု ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးပွဲ ပျက်ခဲ့ရခြင်းက ပါတီကြောင့်ဖြစ်ပါတယ်။ ဆွေးနွေးပွဲသွားတက်တဲ့ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ကလည်း ဆွေးနွေးပွဲအတွက် အောင်မြင်ရန် ဆွေးနွေးခြင်းမျိုးထက် မြေအောက်စည်းရုံးရေးတွေတိုးချဲ့ဖို့၊ ဆန္ဒပြပွဲတွေနဲ့ စစ်အစိုးရကို အကျပ်ကိုင်ဖို့၊ ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြပွဲတွေလုပ်ပြီး အခွင့်အရေးမယူသင့်တာတွေယူပြီး လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြလို့ ဖြစ်တယ်။ အခုလို အခြေအနေတွေမှာ ဒါမျိုးတွေ လုံးဝမပြုလုပ်သင့်ပါဘူး။ ဒါမျိုးတွေကိုပဲ ဆက်တိုက်လုပ်တော့ နားလည်မှုတွေ ပိုမိုကွဲလွဲ ကုန်ကြတာပေါ့။ ဒါကြောင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲပျက်ရခြင်းအပေါ် အဓိကတာဝန်ယူရမှာက ပါတီသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါတွေကို အလေးအနက်မထားပါက ရှေ့လျှောက်ချမှတ်မယ့် ပါတီနဲ့ ပါတီရဲ့ လမ်းစဉ်ပေါ်လစီ ကလည်း ဘယ်နည်းနဲ့မှကို မှန်ကန်မှာမဟုတ်ပါဘူး။ သခင်သန်းထွန်းနဲ့ ကိုအောင်ကြီးတို့မှာ အလွန်ကြီးမားတဲ့ တာဝန်တွေရှိပါတယ်။ ပြီးတော့ ရန်ကုန်သွားပြီး လက်ဝဲအလွန်အကျွံသဘောတရားတွေနဲ့ မြေအောက်လုပ်ငန်းတွေကို ရှေ့ဆောင်ပြီး ညွှန်ကြားပါဝင်လုပ်ဆောင်ခဲ့တဲ့ သခင်ချစ်မှာလည်း တာဝန်တွေရှိတာကို တွေ့ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်” ဟူသောဖြစ်စဉ်တစ်ခု အပေါ် အမြင်လုံးဝမတူသည့် ရဲဘော်ဘတင် (ခ) ဂိုရှယ်ရဲ့ စင်ပြိုင်သုံးသပ်ချက်စာတမ်းလည်း ထိုဆွေးနွေးပွဲမှာ ပေါ်ထွန်းလို့လာပါသည်။ ထိုဆွေးနွေးပွဲကလည်း ဘုံသဘောတူညီချက် တစ်ရပ် မပေါ်ထွက်ခဲ့လို့ အဝေးရောက် (ပီကင်း-ယခု ပေကျင်း ဟုခေါ်) ဗကပတို့ထံ တင်ပြရသည်အထိလည်း ဖြစ်ခဲ့ရပါသည်။

၁၉၆၃ ခုနှစ်တွင် အာဏာလက်ဝယ်ရှိနေသော ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း ဦးဆောင်သည့် တော်လှန်ရေးကောင်စီ အစိုးရလက်ထက် မည်သည့်နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံမှ မရှိသော ကာလတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲကား ရာနှုန်းပြည့်တော့ဖြင့် အောင်မြင်မှု မရခဲ့ပါ။ သို့သော် Something is better than nothing ဟူသည့် သိုးဆောင်းတို့၏ ဥပမာ ပေးစကားအရ –

– ဦးစောဟန်တာသာမွေး၏ “ကရင်တော်လှန်ရေးကောင်စီ” နှင့် အောင်မြင်စွာ ဆွေးနွေးနိုင်ခဲ့ခြင်း၊
– ဖြစ်စဉ်တစ်ခုအပေါ် မတူညီသော အမြင်ရှုထောင့်မှ သုံးသပ်ကြသည့် ဗကပတို့၏ သုံးသပ်မှုစာတမ်းများ လေ့လာခွင့်ရခြင်း၊

ဆိုသည့် အောင်မြင်မှုကလေးကို မြင်ရခဲ့ပါသေးသည်ဟု ဖြေတွေးလေးတစ်ခု တွေးမိလိုက်ရပါသည်။

(၂)

၁၉၈၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သော အာဏာသိမ်းမှု တစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်းနှင့်အတူ နဝတ (နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့) အစိုးရလက်ထက်တွင် မိမိတို့မှာ ဖွဲ့စည်းပုံမရှိသော အစိုးရတစ်ရပ်ဖြစ်သဖြင့် Federal အရေး၊ Democracy အရေး စသည့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာဆွေးနွေးမှုမျိုးကိုဖြင့် မလုပ်လိုပါ။ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များနှင့် မိမိတို့ နဝတအစိုးရကြား Bilateral Ceasefire Agreement များရယူ၍ အပစ်အခတ်များ ရပ်စဲထားပြီး မိမိတို့ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးကိုသာ အားစိုက်လုပ်ဆောင်ကြရန်နှင့် နောင်တစ်ချိန် ရွေးကောက်ပွဲတစ်ရပ်အရ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ သော အစိုးရများလက်ထက်တွင် မပြီးသေးသော ပန်းချီကားတစ်ချပ်ကို ဆက်လက်ရေးဆွဲ သကဲ့သို့ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်လိုကြောင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည့် စကားများကို ထိုစဉ်က နဝတ အစိုးရ၏အတွင်းရေးမှူး (၁) ရာထူးကို ရယူထားသူ ဗိုလ်ချုပ်ခင်ညွန့်က အခါအားလျော်စွာ ပြောဆိုမှုရှိခဲ့သည်ကိုလည်း ထိုကာလထုတ်ဝေသော နေ့စဉ်ထုတ် သတင်းစာများတွင် ဖတ်ဖူး၊ မှတ်ဖူးခဲ့ပါသည်။

ထိုစဉ်အခါက အထူးဒေသများ သတ်မှတ်၍ အပစ်အခတ်ရပ်စဲခဲ့ရာ အဖွဲ့ကြီးပေါင်း (၁၇) ဖွဲ့နှင့် အဖွဲ့ငယ်ပေါင်း (၂၃) ဖွဲ့နှင့် အပစ်အခတ်ရပ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

(၃)

၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် NLD ပါတီ ဝင်ရောက် ယှဉ်ပြိုင်ခြင်းမပြုခဲ့ပါ။ USDP သည် ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် ရွေးကောက်ပွဲတွင် နေရာအတော်များများ အနိုင်ရခဲ့ပါသည်။ USDP ဥက္ကဋ္ဌကြီး ဦးသိန်းစိန် ဦးဆောင်သော အစိုးရတစ်ရပ်လည်း ၂၀၀၈ ခုနှစ် နိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပါသည်။ သမ္မတကြီးဦးသိန်းစိန်လက်ထက် ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ကမ်းလှမ်းချက်တစ်ရပ်ကို ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့ပါသည်။ ထိုအချိန်သည် ဦးသိန်းစိန် အာဏာရပြီး (၄) လကျော်သောကာလ သာ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကြေညာချက်အပြည့်အစုံမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်–

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့
ကြေညာချက်အမှတ် ၁/၂၀၁၁
၁၃၇၃ ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၄ ရက် (၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၁၈ ရက်)

ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရန် ဖိတ်ခေါ်ခြင်း

၁။ နိုင်ငံတော် အစိုးရသည် ဒို့တာဝန်အရေး ၃ ပါးကို ထိန်းသိမ်းပြီး အေးချမ်းသာယာ၍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံတော်ကို တည်ဆောက်ရန်အတွက် နိုင်ငံတော်အတွင်းရှိ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများ ချုပ်ငြိမ်းပြီး ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးကို တည်ဆောက်ကာ နေရာဒေသအနှံ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းများကို နိုင်ငံတော်နှင့် ပြည်သူတစ်ရပ်လုံး ပူးပေါင်းတည်ဆောက်သွားရန် အထူးပင်လိုအပ်သည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

၂။ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ဖြေရှင်းပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်လိုသော တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများသည် မိမိတို့တစ်ဖွဲ့ချင်းအလိုက် ပထမအဆင့်အနေဖြင့် ပဏာမဆောင်ရွက်လိုသော လုပ်ငန်းစဉ်များကို ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့နှင့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက် နိုင်ပါသည်။

၃။ ပဏာမဆောင်ရွက်ဖွယ်ရာများ ဆောင်ရွက်ပြီးပါက နိုင်ငံတော်အစိုးရဘက်မှ ဆွေးနွေးမည့် အဖွဲ့အစည်း ဖွဲ့စည်းပြီး သက်ဆိုင်ရာ ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မည့် အဖွဲ့အစည်းနှင့် ဆွေးနွေးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို ဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်ပါကြောင်း ဖိတ်ခေါ်အပ်ပါသည်။

အမိန့်အရ
(တင်မျိုးကြည်)
အတွင်းရေးမှူး(ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့)

ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အစုအဖွဲ့တွေ ဖြစ်ကြတဲ့–

၁။ RCSS (SSA–S) } လေ့လာသူအဖြစ် အစည်းအဝေးများကို
၂။ ABSDF } တက်ခဲ့သော်လည်း NCA လက်မှတ်ထိုးခဲ့သည်။
၃။ KNU
၄။ KNU (KNLA–PC)
၅။ DKBA
၆။ PNLO
၇။ CNF
၈။ ALP
၉။ SSPP (SSA–N)
၁၀။ NMSP
၁၁။ KNPP
၁၂။ KIO/KIA
၁၃။ ANC } စိုးမိုးနယ်မြေမရှိ၊ ထိတွေ့မှုမရှိ
၁၄။ LDU } နောက်လိုက်အင်အား (သို့) တပ် မရှိကြချေ။
၁၅။ WNO
၁၆။ TNLA
၁၇။ MNDAA
၁၈။ AA
၁၉။ UWSA
၂၀။ NDAA နှင့်
၂၁။ NSCN – K (နာဂ) တို့က အချို့ကလည်း လေ့လာသူအဖြစ်၊ အချို့ကလည်း ဆွေးနွေးသူအဖြစ် တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။ တချို့ကျပြန်တော့ စိုးမိုးနယ်မြေမရှိသည့်

အခြေအနေမျိုးလည်း ရှိခဲ့ကြပြန်ပါသည်။ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမိုင်းတွင် တစ်ကြိမ်တစ်ခါမျှ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ဖူးခြင်းမရှိသေးသောအစိုးရ၏သဘောတူညီချက်ဖြင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များသာ ပါဝင်သော ညီလာခံကို ကချင်ပြည်နယ် လိုင်ဇာတွင် (၂) ကြိမ်နှင့် ကရင်ပြည်နယ် လော်ခီးလာတွင် (၂) ကြိမ် စုစုပေါင်း (၄) ကြိမ် တရားဝင်ကျင်းပနိုင်ခဲ့ကြပါသည်။ တစ်နိုင်ငံလုံး အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ညှိနှိုင်းရေးအဖွဲ့ (Nationwide Ceasefire Coordination Team –NCCT) ကို ၂၀၁၃ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၃၀ ရက်မှ နိုဝင်ဘာလ ၂ ရက်နေ့အထိ ကျင်းပခဲ့ပြီးသော ကချင်ပြည်နယ် KIA ထိန်းချုပ်ရာဒေသတစ်ခုဖြစ်သော လိုင်ဇာတွင်ပြုလုပ်သည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ညီလာခံတွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြပါသည်။ NCCT တွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်း (၁၆) ဖွဲ့ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးပွဲများပြုလုပ်ရန် တရားဝင်စတင်ဖိတ်ခေါ်သည့်နေ့မှ NCA စာချုပ်ရှိသည်အထိ ရက်ပေါင်း ၁၄၅၀ ရက် ကြာမြင့်ခဲ့ပါသည်။ ထိုရက်ပေါင်း ၁၄၅၀ အတွင်း တွေ့ဆုံညှိနှိုင်းမှုများ အပါအဝင်၊ အစည်းအဝေးကြီး/ငယ် မကျန် စုစုပေါင်း အကြိမ် ၅၀၀ ခန့်ရှိသည် ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၆၃ ခုနှစ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းလက်ထက် မြန်မာသိ ကမ္ဘာသိ ဖိတ်ခေါ်၊ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲပြီးနောက် သမ္မတကြီးဦးသိန်းစိန်လက်ထက်ကျမှ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖိတ်ခေါ်၍ ညှိနှိုင်း၊ ဆွေးနွေး၊ ငြင်းခုံပြီးမှ အခန်းပေါင်း (၇) ခန်း၊ အချက်အလက်ပေါင်း (၃၃) ချက်ပါ တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA) ကို ၂၀၁၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ MICC-2 ခန်းမကြီးတွင် –

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံကိုယ်စား

- သမ္မတကြီးဦးသိန်းစိန် ဦးဆောင် အပါအဝင် ပုဂ္ဂိုလ် (၉) ဦးတို့သည်လည်းကောင်း၊

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများကိုယ်စား

- အဖွဲ့အစည်း (၈) ဖွဲ့ဖြစ်သော KNU၊ KNU/KNLA(PC)၊ CNF၊ DKBA၊ PNLO၊ ABSDF၊ ALP နှင့် RCSS တို့မှ ဥက္ကဋ္ဌ (၆) ဦး၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၁) ဦး၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး (၁) ဦး စုစုပေါင်း (၈) ဦး ဦးဆောင်ပြီး စုစုပေါင်း (၂၄) ဦးတို့သည်လည်းကောင်း

အစုအဖွဲ့အသီးသီးကို ကိုယ်စားပြုသော ပြည်တွင်းသက်သေများအဖြစ်

- နိုင်ငံရေးပါတီအသီးသီးကို ကိုယ်စားပြုသော ကိုယ်စားလှယ် (၁၄) ဦး
- စာချုပ်ညှိနှိုင်းရေးတွင် တက်ကြွစွာပါဝင်ခဲ့သော တပ်မတော်အငြိမ်းစားအရာရှိကြီး (၅) ဦး
- ‘၈၈’ မျိုးဆက် (ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ပွင့်လင်းလူ့အဖွဲ့အစည်းမှ ကိုကိုကြီး၊ မြအေး (၂) ဦး စုစုပေါင်း (၂၁) ဦးတို့သည်လည်းကောင်း

နိုင်ငံတကာအသိသက်သေများအဖြစ်

- ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ချုပ်

- ဥရောပသမဂ္ဂ
- တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ
- အိန္ဒိယနိုင်ငံ
- ထိုင်းနိုင်ငံနှင့်
- ဂျပန်နိုင်ငံတို့မှ ကိုယ်စားလှယ်အပါအဝင် (၆) ဦး၊ စုစုပေါင်း ပုဂ္ဂိုလ် (၆၀)ဦးတို့ သည်လည်းကောင်း လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည့် ဂန္ထဝင်မြောက် သမိုင်းဝင် "NCA" ကို ဧည့်သည်မင်းပရိသတ် ရာပေါင်းများစွာရှေ့၌ ကမ္ဘာ့အလယ်ခမ်းနားထည်ဝါ ဂုဏ်ရှိစွာဖြင့် နိုင်ငံ့သမိုင်းတွင်ဖြင့် ပေါ်ထွန်းလင်းလက်လို့လာပြီ ဖြစ်ပါပေသတည်း။ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့ (၈) ဖွဲ့လည်း ရာဇဝင်မှာဖြင့် မော်ကွန်းဝင်စံတင်သွားပြီလည်း ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး တစ်နည်း စစ်သားအငြိမ်းစားကြီးလည်းဖြစ်၊ USDP ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်တစ်ဦးလည်း ဖြစ်သော ဦးတင်အေးသည် ထိုအခါက UEC ကို ဦးဆောင်၍ မြန်မာနိုင်ငံကရော၊ ကမ္ဘာကပါ ချီးကျူးရသည်အထိ သန့်ရှင်းလွတ်လပ်တရားမျှတမှုရှိစွာ စီမံအုပ်ချုပ်ကျင်းပပေးခဲ့သော ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ NLD ပါတီသည် နေရာအများအပြားဖြင့် အနိုင်ရရှိခဲ့သည်မှာလည်း ရွှေပုရပိုက်တွင် ငွေကညစ်ရေးထိုးရမည့် မော်ကွန်းတစ်ရပ် ဖြစ်ပြန်ပါပေသည်။ ထိုလက်ထက်တွင် NMSP နှင့် LDU တို့ ထပ်တိုးအနေနှင့် NCA တွင် ပါဝင်လာသော အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်ကြပါပေသည်။

သိုးဆောင်းဥပမာပေး စကားတစ်ခုဖြစ်သည့် “A Bird in the Hand is better than two at the Bush” ဆိုသကဲ့သို့ပင် ယခုအချိန်ထိ သမ္မတကြီးဦးသိန်းစိန် လက်ထက်တွင် EAOs (၈) ဖွဲ့၊ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်လက်ထက်တွင် (၂) ဖွဲ့ကဖြင့် NCA တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးပြီးခဲ့ကြပေပြီ။ လုပ်ငန်းတာဝန်ကား မပြီးသေးပါ။ ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံကြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်၍ နိုင်ငံတကာနှင့် ရင်ပေါင်တန်းဖို့အရေး၊ နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်မှု ရရှိဖို့အရေးများအတွက် နိုင်ငံအတွင်း မည်သည့်ပဋိပက္ခမှ ပကတိမရှိရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ဤနိုင်ငံသူ ဤနိုင်ငံသားတို့အားလုံးက ဖြောင့်မတ်၊ မှန်ကန်သော စိတ်ထား၊ တကယ်ငြိမ်းချမ်းမှု ရလိုသောဆန္ဒတို့ဖြင့် တစ်ယောက်လက်ကို တစ်ယောက်လက်ချင်းချိတ်၍ အပြုသဘောဆန်စွာ ထောက်ပြ ဝေဖန်ကြလျက် ကွယ်လွန်သွားရှာပြီးသော နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဦးနု (ဘဘကြီး သခင်နု) ပြောသကဲ့သို့ ဗမာစကားတွင် “ချေ” ဟူသော စကားရပ်နှစ်မျိုး ရှိလေသည်။ “သင်ပုန်းချေ” နှင့် “ကလဲ့စားချေ” တို့ဖြစ်ကြပါသည်။ ဖြစ်နိုင်ပါက ‘သင်ပုန်းချေ’ နည်းကိုသုံး၍ အနာဂတ် မြန်မာနိုင်ငံ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲများတွင် ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ မိမိသွားရမည့် လမ်းကြောင်းကို မိမိကိုယ်တိုင် မပိတ်မိစေခြင်းဖြင့် All inclusive ဖြစ်စေရေး အတွက်လည်းကောင်း တွေးတောကြံဆ ကြိုတင်ညှိနှိုင်းလုပ်ဆောင်ဖို့ကိုလည်း နိုင်ငံတော်နှင့်နိုင်ငံသားတို့ရှေ့ရေးကို မျှော်တွေးရင်းကလည်း တိုက်တွန်းလိုက်ပါသည်။ ထိုသို့ တိုက်တွန်းချင်စိတ် ရင်တွင်းဖြစ်ပေါ်ချိန်သည် လွတ်လပ်ရေးနေ့စိန်ရတုနှင့် နီးကပ်နေသည့် အခါကောင်းသမယပင်။ ထိုအချိန်မှာပင် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၈၄ ခုနှစ် တန်ခူးလပြည့်ကျော် ၇ ရက်၊ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး

မင်းအောင်လှိုင်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ပြောကြားသည့် မိန့်ခွန်းတစ်ရပ် ပေါ်ထွက်လို့ လာခဲ့ပါသည်။

(၄)

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများနဲ့ မိဘပြည်သူများခင်ဗျား –

နိုင်ငံတော်အစိုးရနဲ့ တပ်မတော်အနေနဲ့ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ အစဉ်အဆက် တောင်းဆိုလာခဲ့တဲ့ ဒီမိုကရေစီနဲ့ ဖက်ဒရယ်စနစ်ကိုအခြေခံတဲ့ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ တည်ဆောက်ရေးကို ခိုင်ခိုင်မာမာ အာမခံထားပြီးဖြစ်ပါတယ်။ လာမယ့် ၂၀၂၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီ ၄ ရက်နေ့ဟာ စိန်ရတုလွတ်လပ်ရေးနေ့ ဖြစ်ပါတယ်။ ၇၅ နှစ်ကာလ ကြာပြီဖြစ်တဲ့ လွတ်လပ်ရေးရဲ့ အနှစ်သာရများကို တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ အပြည့်အဝမခံစားရသေးတာကိုလည်း လက်ရှိပကတိ ဖြစ်ရပ်များက ပြဆိုနေပါတယ်။ အဓိကအကြောင်းအရာကတော့ သဘောထား ကွဲလွဲမှုများအပေါ် အခြေခံပြီး ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့တဲ့ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများ ကြောင့်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကို ကျွန်တော်တို့ ဖြေရှင်းနိုင်မှသာ ဒီမိုကရေစီရဲ့ အနှစ်သာရ၊ လွတ်လပ်ရေး အနှစ်သာရကို အပြည့်အဝ ခံစားနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီ ၂၀၂၂ ခုနှစ်ဟာ ငြိမ်းချမ်းရေးနှစ်ဖြစ်ကြောင်းနဲ့ တစ်နိုင်ငံလုံးမှာ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ ချုပ်ငြိမ်းရေးကို ဆောင်ရွက်သွားမယ်လို့ ကျွန်တော် ပြောခဲ့ပါတယ်။

အဲဒါကို လက်တွေ့ကျကျ၊ ထိထိရောက်ရောက် အကောင်ထည်ဖော်နိုင်ဖို့ လိုအပ်တဲ့ အတွက်ကြောင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များရဲ့ ခေါင်းဆောင်များကို တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးဖို့အတွက် ဖိတ်ခေါ်ပါတယ်။ အဖွဲ့အားလုံးကို ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် တွေ့ပါမယ်။ ပြီးလို့ရှိရင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင်ကိုယ်စားလှယ်များနဲ့ ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်သွားပါမယ်။

လိုအပ်ရင်လည်း ထပ်မံဆွေးနွေးမှုတွေကိုလည်း ပြုလုပ်သွားပါမယ်။ ဒီဆွေးနွေးပွဲကို တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အသီးသီးရဲ့ ခေါင်းဆောင်များကိုယ်တိုင်နဲ့ အဖွဲ့ဝင် နှစ်ဦးစီ တက်ရောက်ပေးကြပါ။ တက်ရောက်မည့်သူ ပုဂ္ဂိုလ်များ၏အမည်ကို ၂၀၂၂ ခုနှစ် မေလ ၉ ရက်နေ့နောက်ဆုံးထားပြီး ပြန်ကြားပေးကြစေလိုပါတယ်။

နှစ်ဖက်ညှိနှိုင်းပြီးတော့မှ ရက်သတ်မှတ် ဆွေးနွေးသွားမှာဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။ တိုင်းရင်းသားပြည်သူအားလုံး ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရဲ့ အရသာကို ခံစားနိုင်ရေး ကျွန်တော်တို့အားလုံး လက်တွဲပြီး ရိုးသားပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးသွားကြပါမယ်။

ပြည်ထောင်စုသားအားလုံးရဲ့အကျိုးကိုရှေးရှုပြီး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပေးကြဖို့ တိုက်တွန်းလိုပါတယ်ခင်ဗျား။

အားလုံးကို ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့ ပြောကြားကြေညာပြီးနောက် အသံပေါင်းစုံ ဆူဆူညံညံ၍ ထွက်ပေါ်လာခဲ့ပါသည်။

"ဘယ်သူမှ တက်မှာမဟုတ်ပါဘူးကွာ"

"ဘာမှဖြစ်လာမှာ မဟုတ်ပါဘူးကွာ"

"အပြုသဘောပါကွာ" စသည်ဖြင့် "အနုတ်လက္ခဏာ" ဆန်သော စကားလုံးများ လူမှုကွန်ရက်မျက်နှာစာတွင် နေရာယူ၍ လာခဲ့သည်တို့လည်း တွေ့ရပါသည်။ ဤသို့နှင့်ပင် အမည်စာရင်းပေးပို့မှု၏ နောက်ဆုံးနေ့ဖြစ်သော ၉-၅-၂၀၂၂ ရက်နေ့သို့ပင် ရောက်ခဲ့ပေပြီ ဖြစ်ပါသည်။

- လာ၍တက်ရောက်မည်ဟု ပြောပြီးမှ မလာရောက်တော့ပါဟု ပြောသော အစုအဖွဲ့များ၊
- All Inclusive (အားလုံးမပါဝင်၍) မလာရောက်နိုင်ပါဟုပြောသော အစုအဖွဲ့များလည်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပါသည်။

ဤသို့နှင့်ပင် ၁၉-၅-၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် ပြုလုပ်သော (၁၄) ကြိမ်မြောက် သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတွင်၊ DKBA၊ KNU/KNLA(PC)၊ PNLO၊ NMSP၊ ALP၊ RCSS(SSA)၊ LDU စတဲ့ NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော အဖွဲ့ ခုနစ်ဖွဲ့နှင့် NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားခြင်း မရှိသေးသော UWSA၊ NDAA နှင့် SSPP(SSA) အဖွဲ့ သုံးဖွဲ့၊ စုစုပေါင်း ၁၀ ဖွဲ့ တက်ရာက် မည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားမှုကို မှတ်သားရပါသည်။ ထိုစာရင်းအရ NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော စုစုပေါင်း ၁၀ ဖွဲ့ရှိသည့်အနက် ခုနစ်ဖွဲ့တက်ရောက်၍ KNU၊ CNF နှင့် ABSDF သုံးဖွဲ့ မတက်ရောက်နိုင်သည်ကို တွေ့ရပြီး FPNCC ခုနစ်ဖွဲ့တွင်လည်း AA၊ TNLA၊ MNDAA နှင့် KIA တို့ တက်ရောက်နိုင်မှုမရှိကြောင်းကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။

သျှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS/SSA)

၂၀၂၂ ခုနှစ် မေလ ၁၉ ရက်နေ့တွင် သျှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS/SSA) အဖွဲ့မှ ဦးယွက်စစ် ဦးဆောင်သည့်အဖွဲ့ နေပြည်တော်သို့ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးရန် ရောက်ရှိလာကြပါသည်။ ရှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ RCSS(SSA) ဥက္ကဋ္ဌ စဝ်ယွက်စစ် ဦးဆောင်သည့်အဖွဲ့သည် ၂၀-၅-၂၀၂၂ နံနက်ပိုင်းတွင် နေပြည်တော်ရှိ ဘုရင့်နောင်ရိပ်သာခန်းမ၌ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင် အပါအဝင် ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး စိုးဝင်း၊ ကောင်စီဝင်များ ဖြစ်ကြသော ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မြထွန်းဦး၊ ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့နှင့်အတူ ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေးကြပါသည်။ RCSS(SSA) ဥက္ကဋ္ဌနှင့်အတူ အတွင်းရေးမှူး (၁) စဝ်စိုင်းငင်းနှင့် ဗဟိုအလုပ်အမှု ဆောင် စဝ်ဆောင်းဟန်တို့လည်း တက်ရောက်ခဲ့ကြလေသည်။

ထိုသို့ ဆွေးနွေးမှုများ ပြုရာတွင် -

- နှစ်ဖက်အမြင် တူညီသည့် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကိုလည်းကောင်း၊
- ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုစနစ် တည်ဆောက်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကိုလည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က ရှင်းလင်းဆွေးနွေးပြောကြားခဲ့ပါသည်။

တစ်ဖန် RCSS (SSA) ဥက္ကဋ္ဌကလည်း –

– အထက်ပါကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်သည့် သဘောထားအမြင် တူညီချက်များအား ပြန်လည်ဆွေးနွေးခဲ့လေသည်။

အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးမှုများ ပြီးစီးချိန်တွင် –

– ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှု လုပ်ငန်းစဉ်များ ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်ရာ၌ အချိန်ဇယား (Time Frame) ကို စနစ်တကျ ရေးဆွဲဆောင်ရွက်သွားရမည့် အခြေအနေနှင့်

– ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ပတ်သက်၍ နှစ်ဖက်အမြင်များကိုလည်း ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီးနောက်

သျှမ်းပြည် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS–SSA) ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဆောင်သည့် အဖွဲ့သည် နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီမှ ဖွဲ့စည်းပေးထားသည့် ကောင်စီဝင်များ ပါဝင်သော ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှုညှိနှိုင်းရေးကော်မတီတို့နှင့် ဆက်လက်ဆွေးနွေးကြမည်ဟု တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် ပြောဆိုဆွေးနွေးကြပြီးနောက် ယင်းနေ့ ဆွေးနွေးမှု ပြီးမြောက်ခဲ့ပါသည်။

နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့နှင့် သျှမ်းပြည် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး ကောင်စီ (RCSS) ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဆောင်သော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့သည့် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာနတွင် တွေ့ဆုံကြရာ၌ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင်၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ရုံး ဝန်ကြီးဌာန (၁) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်နှင့်အတူ အဖွဲ့ဝင်များအဖြစ် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနောင်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သျှမ်းပြည် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး ကောင်စီ (RCSS) ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ယွက်စစ်၊ RCSS အတွင်းရေးမှူး (၁) စဝ်စိုင်းငင်း၊ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင် ကော်မတီဝင် စဝ်ဆောင်းဟန်တို့သည်လည်းကောင်း၊ နှစ်ဖက်ဆွေးနွေးဖက်များအဖြစ် တက်ရောက်ခဲ့ကြပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် ၂၂–၅–၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် ဆက်လက်ဆွေးနွေးကြရန် သဘောတူပြီး ၂၁–၅–၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် ပြုလုပ်သော ပထမနေ့တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကို ရပ်နားခဲ့ကြပါသည်။

ဒုတိယနေ့ ဆက်လက်ဆွေးနွေးကြရာတွင် ပထမနေ့မှာကဲ့သို့ပင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ အဖွဲ့ဝင်၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဆောင်၍ ပထမနေ့ ဆွေးနွေးဖက်အဖြစ် တက်ရောက်ခဲ့သော ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်းနှင့် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနောင်တို့ကလည်းကောင်း၊ သျှမ်းပြည် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးယွက်စစ် ဦးဆောင်ပြီး RCSS အတွင်းရေးမှူး (၁)ဗိုလ်မှူးကြီးစိုင်းငင်း၊ RCSS ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်အတွင်းရေးမှူး

(၁) ဗိုလ်မှူးကြီး ဆောင်းဟန်တို့သည်လည်းကောင်း တက်ရောက်ဆွေးနွေးကြသည်ကို ဖတ်ရှုရပါသည်။

ဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယနေ့တွင် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီမှ လေ့လာဆန်းစစ်ဖော်ထုတ် စိစစ်ရေးအဖွဲ့၏ တွေ့ရှိချက်များအား ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးဝင်းမိုလ်ရှိန်က ရှင်းလင်းတင်ပြပြီး RCSS အဖွဲ့မှ သိရှိလိုသည်များ မေးမြန်းဆွေးနွေးခြင်း၊ ပြည်ထောင်စုသဘောတူစာချုပ်အစိတ်အပိုင်း (၁၊ ၂၊ ၃) ပါ သဘောတူညီချက်များနှင့်လည်း ကောင်း၊ အစိတ်အပိုင်း (၃) မှ ဆက်လက်ဆွေးနွေးရန် ကျန်ရှိသည့် ဇယား ၂ ပါ ဆွေးနွေးရန်အချက်များနှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ အထွေထွေ ကိစ္စရပ်များအား ဆွေးနွေးခြင်းတို့ကိုလည်းကောင်း ဆွေးနွေးညှိနှိုင်း ပြောဆိုကြပြီးနောက် သုံးရက်တာ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းချက်များအရ သဘောတူညီမှုများကို အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုးပြီးနောက် သျှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ယွက်စစ်နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင် ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့က နိဂုံးချုပ်အမှာစကားများ အသီးသီး ပြောကြား၍ လက်ဆောင်ပစ္စည်းများ အပြန်အလှန် လဲလှယ်ပြီး ဆွေးနွေးပွဲ အထမြောက်ခဲ့ပေတော့သည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေ ပထမဆုံး ဆွေးနွေးရသောအဖွဲ့နှင့် အေးအေးချမ်းချမ်း ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆွေးနွေးနိုင်ခဲ့ခြင်းသည်ကား မင်္ဂလာပင်။ အတိတ်ကောင်း နိမိတ်ကောင်းပင်။ ငြိမ်းချမ်းပါစေ မြန်မာပြည်။ [အမည်အခေါ်အဝေါ် စာလုံးပေါင်းနှင့် ရာထူးများကို နေ့စဉ်ထုတ် သတင်းစာတွင် ပါရှိသည့်အတိုင်း ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်ပါသည် – စာရေးသူ]

မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP)

မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ နိုင်အောင်မင်း ဦးဆောင်သော ငြိမ်းချမ်းရေး ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ ၂၂–၅–၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် မော်လမြိုင်မှ နေပြည်တော်သို့ ရောက်ရှိကြောင်း သတင်းကို ၂၃–၅–၂၀၂၂ ရက်နေ့ထုတ် သတင်းစာတွင် ဖတ်ရှုရပါသည်။

၂၃–၅–၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ ဘုရင့်နောင်ရိပ်သာ ဧည့်ခန်းမဆောင်၌ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်နှင့်အတူ ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယတပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် (ကြည်း) ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး စိုးဝင်း၊ ကောင်စီအဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်ကြသည့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မြထွန်းဦး၊ ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်ကြပြီး မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ နိုင်အောင်မင်းနှင့်အတူ တွဲဖက်အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး နိုင်ဝင်းလှ၊ ဗဟို အလုပ်အမှုဆောင် ကော်မတီဝင် နိုင်ဗညားလယ် တို့လည်း တက်ရောက်ကြပါသည်။

ထိုသို့ ဆွေးနွေးရာတွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က –

- တိုင်းရင်းသားအားလုံး နိုင်ငံ့အရေးတွင် ပါဝင်နိုင်ရေး ဦးတည်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိသည့် အခြေအနေ၊
- ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် အသိပညာ၊ အတတ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံသည့်

လူသားအရင်းအမြစ်သည် အဓိကလိုအပ်သည့်အတွက် တစ်နိုင်ငံလုံး တိုင်းရင်းသားဒေသများပါမကျန် ပညာရည်မြင့်တင်ရေးကို လက်တွေ့ကျကျ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်လျက်ရှိသည့် အခြေအနေ၊

- ပြည်သူလူထုဆန္ဒနှင့် ကိုက်ညီသည့် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊
- ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုစနစ် တည်ဆောက်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊

စသည်တို့ကို ရှင်းလင်းဆွေးနွေးခဲ့ပြီးနောက်

မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့ဝင်များကလည်း –

- ပြည်သူ့ဆန္ဒနှင့် ကိုက်ညီသည့် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီ ကျင့်သုံးရေး၊
- ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုစနစ် တည်ဆောက်ရေး၊
- တစ်နိုင်ငံလုံး ပညာရည်မြင့်မားရေး

တို့နှင့်ပတ်သက်၍ သဘောထား တူညီချက်အမြင်များကို ပြန်လည်ဆွေးနွေးကြသည်။ ထို့နောက် ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊ ပြည်ထောင်စုကြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ နှစ်ဖက်အမြင်များကို အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် ၂၄-၅-၂၀၂၂ ရက်နေ့နှင့် ၂၅-၅-၂၀၂၂ ရက်နေ့များတွင် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့အနေနှင့် နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီမှ ဖွဲ့စည်းပေးထားသည့် ကောင်စီဝင်များ ပါဝင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီတို့နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးမှုများကို ဆက်လက်ပြုလုပ်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သိရပါသည်။

၂၄-၅-၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး

“မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့ဝင်များကလည်း – ပြည်သူ့ဆန္ဒနှင့် ကိုက်ညီသည့် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီ ကျင့်သုံးရေး၊ – ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုစနစ် တည်ဆောက်ရေး၊ – တစ်နိုင်ငံလုံး ပညာရည်မြင့်မားရေး တို့နှင့်ပတ်သက်၍ သဘောထား တူညီချက်အမြင်များကို ပြန်လည် ဆွေးနွေးကြသည်”

ဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာန အစည်းအဝေးခန်းမတွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီမှ ဖွဲ့စည်းထားပေးထားသော နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဝင်များဖြစ်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်၊ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သော ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်းနှင့်အတူ အမျိုးသားစည်းလုံး ညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနောင်တို့ ပါဝင်သည့်အဖွဲ့နှင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ နိုင်အောင်မင်း၊ တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး နိုင်ဝင်းလှ၊ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီဝင် နိုင်ဗညားလယ်တို့ပါဝင်သော အဖွဲ့တို့သည် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် ၂၅-၅-၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် ဆွေးနွေးပွဲကို ဆက်လက်ပြုလုပ်ရန် သဘောတူပြီးနောက် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှု ကို ရပ်နားခဲ့ကြလေသည်။

၂၅-၅-၂၀၂၂ရက်နေ့တွင်ပထမနေ့ဆွေးနွေးခဲ့ကြသောနှစ်ဖက်ဆွေးနွေးဖက်များအပြင် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီမှ လေ့လာဆန်းစစ်ဖော်ထုတ် စိစစ်ရေးအဖွဲ့၏ ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန် တစ်ဦးတိုး၍ ဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်လာပါသည်။

ဒုတိယနေ့ ဆွေးနွေးရာတွင် ပြည်ထောင်စု သဘောတူစာချုပ် အစိတ်အပိုင်း (၁၊ ၂၊ ၃) ပါ သဘောတူညီချက်များနှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ အစိတ်အပိုင်း (၃) မှ ဆက်လက်ဆွေးနွေးရန် ကျန်ရှိသည့် ဇယား (၂) ပါ ဆွေးနွေးရန် အချက်အလက်နှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီမှ လေ့လာဆန်းစစ် ဖော်ထုတ်စိစစ်ရေးအဖွဲ့၏ တွေ့ရှိချက်များကို ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်က ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့ပါသည်။ ထိုရှင်းလင်းချက်များအပေါ် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ NMSP အဖွဲ့မှ သိရှိလိုသည်များအား ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် နှစ်ဖက်အဖွဲ့များသည် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ အထွေထွေကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီးနောက် သုံးရက်တာ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်း သဘောတူညီချက်များကို နှစ်ဖက်အတည်ပြု လက်မှတ်ရေးထိုး လဲလှယ်ပြီးကြပြီးနောက် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ NMSP မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ နိုင်အောင်မင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့က နိဂုံးချုပ် အမှာစကားများအသီးသီး ပြောကြားကြပြီး လက်ဆောင်ပစ္စည်းများ အပြန်အလှန် ပေးအပ်၍ အေးချမ်းအောင်မြင်စွာဖြင့် ဆွေးနွေးပွဲကို ပြီးမြောက်စေခဲ့ပါသည်။

ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ) (KNU/KNLA-PC)

မေလ ၂၅ ရက်နေ့တွင်ပင် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၊ ကရင်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ) KNU/KNLA(PC)မှ ဥက္ကဋ္ဌ စောထော့လေး ဦးဆောင်သည့် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် နေပြည်တော်ရှိ Horizon Lake View Resort သို့ ရောက်ရှိလာကြောင်း ၂၆-၅-၂၀၂၂ ရက်နေ့ထုတ် သတင်းစာများတွင် ဖတ်ရှုရပါသည်။

နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်သည် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယတပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် (ကြည်း) ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး စိုးဝင်း၊ ကောင်စီဝင်များ ဖြစ်ကြသော ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မြထွန်းဦး၊ ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့နှင့်အတူ ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး၊ ကရင်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော် (ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ) KNU/KNLA (PC) ဥက္ကဋ္ဌ စောထော့လေး၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာ နော်ကပေါ်ထူးနှင့် ဗဟိုကော်မတီဝင် စောမောင်မောင်တို့နှင့် ၂၆–၅–၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော် ဘုရင့်နောင်ရိပ်သာ ဧည့်ခန်းမဆောင်၌ တွေ့ဆုံ၍ ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။

ထိုသို့ဆွေးနွေးရာတွင် –

– တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်တိုင်း၌ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတစ်ခုတည်းသာ သီးသန့်နေထိုင်သည် မဟုတ်ဘဲ တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံ အတူတကွ ပေါင်းစည်းနေထိုင်သည့် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ ဖြစ်သည့်အတွက် ပြည်ထောင်စုအကျိုးကို ကြည့်၍ ဆောင်ရွက်သွားကြမည့် အခြေအနေ၊

– ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိမှသာလျှင် နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေး (State Bulding)၊ တိုင်းပြည်တည်ဆောက်ရေး (Nation Bulding) ကို ပိုမိုသွက်လက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည့်အတွက် မိမိတိုင်းရင်းသား၊ မိမိပြည်နယ်၊ မိမိတိုင်းပြည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ဦးတည်စဉ်းစား ဆောင်ရွက်ရန်လိုသည့် အခြေအနေ၊

– ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် အသိပညာ၊ အတတ်ပညာနှင့် ပြည့်ဝသည့် လူသားအရင်းအမြစ်များ ပေါ်ထွက်လာရန် အဓိက လိုအပ်သည့်အတွက် တစ်နိုင်ငံလုံး တိုင်းရင်းသားဒေသများပါမကျန် ပညာရည်မြှင့်တင်ရေးကို လက်တွေ့ကျကျ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အခြေအနေ၊

– ပြည်သူလူထုဆန္ဒနှင့် ကိုက်ညီသည့် ပါတီစုံ ဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊

– ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုစနစ်တည်ဆောက်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ

တို့နှင့်ပတ်သက်သည်တို့ကို နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော် ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်က ရှင်းလင်းဆွေးနွေးပြောကြားခဲ့ပြီးနောက် ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး၊ ကရင်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော် (ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ) KNU/KNLA (PC) ဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့ဝင်များကလည်း ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးရေး၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုစနစ် တည်ဆောက်ရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် သဘောတူညီချက်အမြင်များကို ပြန်လည်ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် ဒေသတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ နှစ်ဖက်အပြန်အလှန် ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။

နောက်ရက်များတွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီမှ ဖွဲ့စည်းပေးထားသည့် ကောင်စီဝင်များပါဝင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုညှိနှိုင်းရေးကော်မတီတို့နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှုများ ဆက်လက်ပြုလုပ်သွားမည် ဖြစ်သည်။

နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာန အစည်းအဝေးခန်းမတွင် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၊ ကရင်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော် (ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ) KNU/KNLA (PC) ဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်သူ စောထော့လေး ဦးဆောင်၍ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာ နော်ကပေါ်ထူး၊ ဗဟိုကော်မတီဝင် စောမောင်မောင်တို့ပါဝင်သောအဖွဲ့နှင့် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးရာပြည့်၊ (အမျိုးသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့်ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌပြည်ထောင်စု အစိုးရအဖွဲ့ရုံး ဝန်ကြီး ဌာန (၁) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး)၊ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနောင်တို့ ပါဝင်သောအဖွဲ့တို့သည် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေးကြပြီး နောက်တစ်နေ့ ဆက်လက်ဆွေးနွေးကြရန် သဘောတူခဲ့ကြပါသည်။

ဒုတိယနေ့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတွင် နှစ်ဖက်စလုံး ယမန်နေ့ကအတိုင်း တက်ရောက် ခဲ့ကြပါသည်။ သို့သော် ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန် (ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဝင်) တစ်ဦး ပိုလာခဲ့ပါသည်။ ဆွေးနွေးပွဲတွင် ပြည်ထောင်စုသဘောတူစာချုပ် အစိတ်အပိုင်း (၁၊ ၂၊ ၃) ပါ သဘောတူညီချက်များနှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ အစိတ်အပိုင်း (၃) မှ ဆက်လက် ဆွေးနွေးရန် ကျန်ရှိသည့် ဇယား (၂)ပါ ဆွေးနွေးချက်များနှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီမှ လေ့လာဆန်းစစ် ဖော်ထုတ်စိစစ်ရေးအဖွဲ့၏ တွေ့ရှိချက်များကို ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်က ရှင်းလင်းတင်ပြပြီး KNU/KNLA (PC) မှ သိရှိလိုသည်များကို မေးမြန်း ဆွေးနွေးကြပါသည်။ ဆက်လက်၍ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ အထွေထွေကိစ္စရပ် များ သုံးရက်တာဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများကို အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုး လဲလှယ်ကြပြီးနောက် KNU/KNLA (PC) မှ ဥက္ကဋ္ဌ စောထော့လေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲ အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့က နိဂုံးချုပ် အမှာစကားများပြောကြား၍ ဆွေးနွေးပွဲကို အောင်မြင်စွာ နိဂုံးချုပ်နိုင်ခဲ့ကြပါသည်။

ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး၊ ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ) KNU/KNLA (PC) ဆွေးနွေးပွဲ အောင်မြင်စွာ ပြီးမြောက်၍ နေပြည်တော်မှ ပြန်လည်ထွက်ခွာသည့်နေ့တွင်ပင် "ဝ" ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးလော့ယာကု ဦးဆောင်သော ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ နေပြည်တော် Horizon Lake View Resort (ခေတ္တတည်းခိုမည့်နေရာ) သို့ ရောက်ရှိ၍ လာပါတော့သည်။ ထိုနေ့ကား ၂၀၂၂ ခုနှစ် မေလ ၂၉ ရက်နေ့ ဖြစ်ပါသည်။

"ဝ" ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP)

နေပြည်တော်ရှိ ဘုရင့်နောင်ရိပ်သာ ညှော်ခန်းမဆောင်တွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်သည်

ဒုတိယ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်(ကြည်း) ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး စိုးဝင်း၊ ကောင်စီဝင်များဖြစ်ကြသော ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မြထွန်းဦး၊ ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့နှင့်အတူ “ဝ” ပြည် သွေးစည်း ညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) မှ ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးလော့ယာကု ဦးဆောင်၍ ပြင်ပဆက်ဆံရေး ဒုတိယဌာနကြီးမှူး ဦးပေါက်အိုက်ကော်၊ ပြင်ပဆက်ဆံရေးဌာန၊ လားရှိုးဆက်ဆံရေးတာဝန်ခံ ဦးညီရန်းတို့နှင့်တွေ့ဆုံ၍ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးပွဲကို ကျင်းပခဲ့ပါသည်။

ထိုသို့ဆွေးနွေးရာတွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က –

- ငြိမ်းချမ်းမှုရှိမှသာလျှင် ဒေသတည်ဆောက်ရေး၊ တိုင်းပြည်တည်ဆောက်ရေး ကို ပိုမိုသွက်လက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည့်အတွက် တိုင်းပြည်၏ လိုအပ်ချက်၊ ဒေသခံတိုင်းရင်းသားတို့၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် မိမိဒေသဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးမှစ၍ တိုင်းပြည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ဦးတည်စဉ်းစားလုပ်ဆောင် သွားရန် လိုအပ်သည့် အခြေအနေများ၊
- ဒေသတည်ငြိမ်အေးချမ်းရေး၊ပညာရေး၊ကျန်းမာရေးတို့ကိုပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပြီး ဒေသခံများ၏ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်နိုင်မှသာလျှင် ဒေသ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးကို ပိုမိုအထောက်အကူဖြစ်စေနိုင်မည့် အခြေအနေ၊
- ပြည်သူလူထုဆန္ဒနှင့် ကိုက်ညီသည့် ပါတီစုံ ဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးဆောင် ရွက်ရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုစနစ် တည်ဆောက်ရေး ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊

ကို ရှင်းလင်းဆွေးနွေး ပြောကြားပြီးနောက် “ဝ” ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ နှင့် အဖွဲ့ကလည်း –

- ပါတီစုံ ဒီမိုကရေစီ စနစ်ကျင့်သုံးရေး၊
- ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ကိုအခြေခံသည့်ပြည်ထောင်စုစနစ်တည်ဆောက်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ –

‘ဝ’ ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီမှ သဘောတူညီကြောင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ သဘောထား အမြင်များကိုလည်း ပြန်လည်ဆွေးနွေးပြီး၊

- ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကိစ္စ၊
- ပညာရေး၊
- ကျန်းမာရေးကိစ္စများကိုရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာဖြင့် နှစ်ဖက်အမြင်များကို အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးကြပြီး နောက်နေ့များတွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီမှ ဖွဲ့စည်းပေးထား သည့် ကောင်စီဝင်များပါဝင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့၊ အမျိုးသားစည်းလုံး ညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီတို့နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးမှုများ ဆက် လက်လုပ်ဆောင်ရန် သဘောတူခဲ့ကြပါသည်။

“ဝ” ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) သည် NCA တွင် လက်မှတ်မရေးထိုး

“‘ဝ’ ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေး ပါတီ (UWSP) သည် NCA တွင် လက်မှတ် မရေးထိုး ရသေးသော်လည်း အနာဂတ် မြန်မာနိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်၍ ဒီမိုကရေစီ ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံတစ်ခု ဖြစ်ရေး၊ ငြိမ်းချမ်းသာယာရေး တို့အတွက် ပါဝင်လာခဲ့သည်ကို အသိအမှတ် ပြုရပေမည်”

ရသေးသော်လည်း အနာဂတ် မြန်မာနိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်၍ ဒီမိုကရေစီ ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်ရေး၊ ငြိမ်းချမ်းသာယာရေးတို့အတွက် ပါဝင်လာခဲ့သည်ကို အသိအမှတ်ပြုရပေမည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ် မေလ ၃၀ ရက်နေ့နှင့် ၃၁ ရက်နေ့တို့တွင် နေပြည်တော်ရှိအမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာန အစည်းအဝေးခန်းမတွင် နှစ်ရက်ဆက်တိုက် ကျင်းပခဲ့ရာ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့သည့် နှစ်ရက်တာတွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှုညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ၊ ပြည်ထောင်စု အစိုးရအဖွဲ့ရုံး ဝန်ကြီးဌာန (၁) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင် ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်၊ အဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်ကြသည့် ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးမိုးမြင့်ထွန်း၊အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနောင် တို့သည် “ဝ” ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ ဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင် ဦးလော့ယာကု၊ ဆွေးနွေးရေး ဒုတိယအဖွဲ့ခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်ကြသည့် ပြင်ပဆက်ဆံရေးဌာန ဒုတိယဌာနကြီးမှူး ဦးပေါက်အိုက်ကောနှင့် လားရှိုးဆက်ဆံရေးရုံး တာဝန်ခံ ဦးညီရန်းတို့နှင့်အတူ နှစ်ရက်တိုင် ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ အထွေထွေရေးရာကိစ္စရပ်များအား ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ သုံးရက်တာ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းချက်များအရ သဘောတူညီချက်များကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြပြီးနောက် “ဝ” ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ ဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဦးလော့ယာကုနှင့် နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့က နိဂုံးချုပ် အမှာစကားများ အသီးသီး ပြောကြားခြင်း၊ လက်ဆောင်များ ပေးအပ်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်၍ ဆွေးနွေးပွဲကို အထမြောက် အောင်မြင်စွာ ကျင်းပနိုင်ခဲ့ပါသည်။

အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ် မဟာမိတ်အဖွဲ့ NDAA (မိုင်းလား)

၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၃ ရက်နေ့တွင် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် စည်းလုံးရေးကော်မတီ (မိုင်းလား) အဖွဲ့မှ ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးစန်ပေ့ ဦးဆောင်သော ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ နေပြည်တော်လေဆိပ်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ကြပါသည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၄ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ ဘုရင့်နောင်ရိပ်သာဧည့်ခန်းမဆောင်တွင် ကျင်းပသည့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးပွဲသို့ နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် (ကြည်း) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး စိုးဝင်း၊ ကောင်စီအဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသော ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မြထွန်းဦး၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့နှင့်အတူ တက်ရောက်ကြပြီး အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ် မဟာမိတ်အဖွဲ့ NDAA (မိုင်းလား) မှ ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးစန်ပေ့နှင့်အတူ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် စည်းလုံးရေးကော်မတီ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ဦးကြည်မြင့်၊ အတွင်းရေးမှူး (၂) ဦးအားလူနှင့် ဆက်ဆံရေးနှင့် ဆက်သွယ်ရေးဌာနကြီးမှူး ဦးစိုင်းမောက်တို့ တက်ရောက်လာကြပါသည်။

ဆွေးနွေးရာတွင် –

– လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကို ငြိမ်းချမ်းစွာဆွေးနွေးအဖြေရှာနိုင်မှသာလျှင် ပြည်ထောင်စုကြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းများကို ပိုမိုဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည့် အခြေအနေများ၊
– ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲများ ဆောင်ရွက်နေချိန်တွင်လည်း ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ စီးပွားရေးတို့တွင် ရပ်တန့်နေ၍ မရဘဲ စဉ်ဆက်မပြတ် တိုးတက်မှုရှိအောင် ဆောင်ရွက်နေရမည်ဖြစ်သည့် အခြေအနေများ၊
– မိမိတို့အနေဖြင့် တိုင်းပြည်၏ အနာဂတ်မျိုးဆက်သစ်များကို တည်ငြိမ်အေးချမ်းပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်ကြီးကို လက်ဆင့်ကမ်းနိုင်ရေး ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိအောင် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားရမည့် အခြေအနေများ၊
– ပြည်သူလူထုဆန္ဒနှင့် ကိုက်ညီသည့်ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊
– ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ကိုအခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ

တို့ကို နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က ရှင်းလင်းဆွေးနွေး ပြောကြားမှု စတင်ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက် အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ် မဟာမိတ်အဖွဲ့ NDAA (မိုင်းလား) အဖွဲ့မှ –

– နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်က သဘောထားကြီးစွာဖြင့် နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးမှုမှတစ်ဆင့် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် အမြော်အမြင်ကြီးစွာ ကမ်းလှမ်းခဲ့မှုအပေါ် NDAA (မိုင်းလား) အဖွဲ့မှ ဝမ်းမြောက်ကြိုဆိုသည့် အခြေအနေများ၊

- NDAA (မိုင်းလား) အနေဖြင့် နိုင်ငံတော်မှ ခွဲမထွက်ဘဲ ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး၊ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် နိုင်ငံတော်အချုပ်အခြာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး ကို စွဲမြဲစွာ ထိန်းသိမ်းလိုက်နာလျက်ရှိသည့် အခြေအနေများ၊
- ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးရေး၊
- ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုစနစ် တည်ဆောက်ရေးတို့နှင့် ပတ်သက်သည့် သဘောထားတူညီချက်အမြင်များ

ကို ပြန်လည်ဆွေးနွေးခဲ့ပြီးနောက် ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ နှစ်ဖက်အမြင်များကို ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။

အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ်အဖွဲ့ NDAA (မိုင်းလား) မှ ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဆောင်သည့်အဖွဲ့သည် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီမှ ဖွဲ့စည်းပေးထားသည့် ကောင်စီဝင်များပါဝင်သော ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီတို့နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှုများကို ဆက်လက်ပြုလုပ်သွားမည် ဖြစ်လေသည်။

နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာန အစည်းအဝေးခန်းမတွင် နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ရုံးဝန်ကြီးဌာန (၁) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်၊ အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသည့် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံး ညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနောင်တို့သည် အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ်အဖွဲ့ NDAA (မိုင်းလား) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးစန်ပေ့ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ဦးကြည်မြင့်၊ အတွင်းရေးမှူး (၂) ဦးအားလူ၊ အတွင်းရေးမှူး၊ အဖွဲ့ဝင်နှင့် ဆက်ဆံရေးနှင့် ဆက်သွယ်ရေးဌာနကြီးမှူး ဦးစိုင်းမောက်တို့နှင့် တွေ့ဆုံပြီးနောက် နှစ်ဖက်သော ဆွေးနွေးပွဲခေါင်းဆောင်များမှ နှုတ်ခွန်းဆက်အမှာစကားများ ပြောကြားကြပြီးနောက် နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ငြိမ်းချမ်းရေး နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ ဒုတိယနေ့ ဆွေးနွေး မှုကို ဇွန်လ ၆ ရက်နေ့တွင် ပြုလုပ်မည်ဖြစ်ကြောင်း သဘောတူခဲ့ကြပြီး ပထမနေ့ ဆွေးနွေးမှု ကို ရပ်နားခဲ့ကြပါသည်။

ဒုတိယနေ့တွင်လည်း နှစ်ဖက်ဆွေးနွေးသူများမှာ ပထမနေ့မှအတိုင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီမှ ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဝင် ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးဝင်းဗိုလ်ရှိန် ဆွေးနွေးရှင်းလင်းဖက်အဖြစ် တိုးလာခဲ့ပါသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ ကို နှစ်ဖက်ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းခဲ့ပြီးနောက် ပြည်ထောင်စု သဘောတူစာချုပ် အစိတ်အပိုင်း (၁၊ ၂၊ ၃) ပါ သဘောတူညီချက်များနှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း အစိတ်အပိုင်း (၃) မှ ဆက်လက်ဆွေးနွေးရန် ကျန်ရှိသည့် ဇယား

(၂) ပါ ဆွေးနွေးရန်အချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ လည်းကောင်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီမှ လေ့လာ ဆန်းစစ် ဖော်ထုတ်စိစစ်ရေးအဖွဲ့၏ တွေ့ရှိချက်များကို ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းမိုလ်ရှိန်က ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့ပြီး သုံးရက်တာ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်း ချက်များအရ သဘောတူညီချက်များကို လက်မှတ် ရေးထိုး အတည်ပြုကြပြီး နှစ်ဖက်သော ဆွေးနွေးရေး အဖွဲ့ ခေါင်းဆောင်များက နိဂုံးချုပ် အမှာစကားများ ပြောကြားကြပြီး အမှတ်တရလက်ဆောင်များ အပြန် အလှန်ပေးအပ်ကာ ဆွေးနွေးမှုကို အောင်မြင်စွာ အဆုံး သတ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP)

၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ရခိုင်ပြည် လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) မှ ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ ဒေါ်စောမြရာဇာလင်း ဦးဆောင်၍ အဖွဲ့ဝင်များအဖြစ် ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီဝင်များဖြစ်ကြသော ခိုင်စိုးမြနှင့် ခိုင်ပေါ်လင်းတို့ ပါဝင်သော ကိုယ်စားလှယ် အဖွဲ့သည် နေပြည်တော်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ကြပါသည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၃ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော် ရှိ ဘုရင့်နောင်ရိပ်သာဧည့်ခန်းမဆောင်၌ နိုင်ငံတော်စီမံ အုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်သည် ကောင်စီအဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်ကြသည့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မြထွန်းဦး၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့နှင့်အတူ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေး ပွဲသို့တက်ရောက်လာကြပြီး ရခိုင်ပြည် လွတ်မြောက်ရေး ပါတီ ALP မှ ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ ဒေါ်စောမြရာဇာလင်းနှင့်အတူ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင် ကော်မတီဝင်များဖြစ်ကြသည့် ခိုင်စိုးမြနှင့် ခိုင်ပေါ်လင်းတို့လည်း တက်ရောက်ကြပါ သည်။

တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာတွင် –

– ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) အဖွဲ့သည် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးနိုင်ရေး

“ရခိုင်ပြည် လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) အဖွဲ့သည် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးနိုင်ရေး ဖိတ်ခေါ်ခဲ့ရာတွင် ပြည်ထောင်စုအကျိုး၊ ဒေသအကျိုးကို ဆောင်ရွက်လိုသည့် စိတ်ဆန္ဒဖြင့် လာရောက် ဆွေးနွေးမည် ဖြစ်ကြောင်းကို ပထမဆုံး ထုတ်ပြန်ချက် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့်အဖွဲ့ ဖြစ်သည့် အခြေအနေ”

ဖိတ်ခေါ်ခဲ့ရာတွင် ပြည်ထောင်စုအကျိုး၊ ဒေသအကျိုးကို ဆောင်ရွက်လိုသည့် စိတ်ဆန္ဒဖြင့် လာရောက်ဆွေးနွေးမည်ဖြစ် ကြောင်းကို ပထမဆုံး ထုတ်ပြန်ချက် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့်အဖွဲ့ဖြစ်သည့် အခြေအနေ၊

- နိုင်ငံတော်တွင် ခေတ်အဆက်ဆက် ပြောင်းလဲကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် အုပ်ချုပ်မှုပုံစံများနှင့် အားသာချက် အားနည်းချက်များ၊ ပြည်သူလူထုလိုလားသည့် ပါတီစုံ ဒီမိုကရေစီ လမ်းကြောင်းပေါ်သို့ လျှောက်လှမ်းနိုင်ရေး တပ်မတော်မှ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့မှု အခြေအနေ၊
- ယခု ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲတွင် တိုင်းပြည်၏ ပကတိအနေအထားနှင့် ကိုက်ညီပြီး ဖြစ်သင့်ဖြစ်ထိုက်သည်များ၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၏ တောင်းဆိုချက်များ၊ အမှန်တကယ်ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရှိသည်များ စသည်တို့ကို အသေးစိတ် အကျေအလည် ဆွေးနွေးအဖြေရှာဆောင်ရွက်မည့် အခြေအနေ၊
- ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲသို့ ရောက်ရှိလာခြင်း မရှိသေးသည့် NCA လက်မှတ်ရေးထိုးပြီးသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၊ လက်မှတ်ရေးထိုးရခြင်း မရှိသေးသည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအနေဖြင့် တိုင်းပြည်အကျိုး၊ ဒေသအကျိုးကို မြင်အောင်ကြည့်စေလိုပြီး လာရောက်ဆွေးနွေးလိုသည့် စိတ်ဆန္ဒရှိပါက ယခင်ဖိတ်ခေါ် ကမ်းလှမ်းချက်များအတိုင်း ထပ်မံဖိတ်ခေါ်သည့် အခြေအနေ၊
- ပြည်သူလူထုဆန္ဒနှင့် ကိုက်ညီသည့် ပါတီစုံ ဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊
- ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုစနစ် တည်ဆောက်ရေး ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊
- ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ်ကို လျှောက်လှမ်းရာတွင် နိုင်ငံရေးအရ သဘောထားကွဲလွဲမှုများရှိမည် ဖြစ်သော်လည်း ငြိမ်းချမ်းသည့်နည်းလမ်းဖြင့်သာ ဖြေရှင်းသွားရန်လိုသည့် အခြေအနေ၊
- တိုင်းပြည်အကျိုးအတွက် ပြည်ထောင်စု စိတ်ဓာတ်ကို အခြေခံပြီး ငြိမ်းချမ်းသည့် ပြည်ထောင်စုကို တည်ဆောက်နိုင်ရေးအားလုံး ပါဝင် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည့် အခြေအနေများ

စသည်တို့ကို နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က ရှင်းလင်းပြောကြားခဲ့ပါသည်။

တစ်ဖန် ရခိုင်ပြည် လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့ဝင်များကလည်း–

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်၏ ယခုကဲ့သို့ တိုင်းပြည်နှင့်ပြည်သူတို့အတွက် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးနိုင်ရန် ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သည်ကို ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) မှ ထောက်ခံကြိုဆိုသည့် အခြေအနေ၊

– ရခိုင်ပြည်နယ်တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့ကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် အခြေအနေ၊

– ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးရေး၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုစနစ် တည်ဆောက်ရေးပတ်သက်၍ သဘောထား တူညီချက်များကို ပြန်လည်ဆွေးနွေးကြပြီး ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ နှစ်ဖက်အမြင်များကို ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးကြပြီး လက်ဆောင်ပစ္စည်းများ နှစ်ဖက်ပေးအပ်ခဲ့ကြသည်။ နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီမှ ဖွဲ့စည်းပေးထားသည့် ကောင်စီဝင်များပါဝင်သော ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီတို့နှင့် ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးဆောင်သောအဖွဲ့တို့သည် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးမှုများကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ကြမည် ဖြစ်လေသည်။

နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာန အစည်းအဝေးခန်းမတွင် ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၄ ရက်နှင့် ၁၅ ရက်တို့တွင် ငြိမ်းချမ်းရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ်ရာ ၁၄ ရက်နေ့၌ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင်၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ရုံး ဝန်ကြီးဌာန (၁) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်၊ အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသည့် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီအတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနောင်တို့နှင့်အတူ ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေး ပါတီ (ALP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ စောမြရာဇာလင်း၊ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီဝင်များဖြစ်ကြသည့် ခိုင်စိုးမြနှင့် ခိုင်ပေါ်လင်းတို့ တက်ရောက်ကြပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် ဆွေးနွေးပွဲကို ၁၅-၆-၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် ဆက်လက်ကျင်းပရန် သဘောတူပြီး ပထမနေ့ကို ရပ်နားခဲ့ကြပါသည်။

ဒုတိယနေ့ ဆက်လက်ဆွေးနွေးရာ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုညှိနှိုင်းရေးကော်မတီမှ ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်တစ်ဦး တိုး၍ ဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်ခဲ့ပါသည်။ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်က ပြည်ထောင်စုသဘောတူစာချုပ် အစိတ်အပိုင်း (၁၊ ၂၊ ၃) ပါ သဘောတူညီချက်များနှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ အစိတ်အပိုင်း (၃) မှ ဆက်လက်ဆွေးနွေးရန် ကျန်ရှိသည့် ဇယား (၂) ပါဆွေးနွေးရန်အချက်များနှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီမှ လေ့လာဆန်းစစ်ဖော်ထုတ် စိစစ်ရေးအဖွဲ့၏ တွေ့ရှိချက်များကို ရှင်းလင်းတင်ပြပါသည်။

ဆက်လက်၍ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို နှစ်ဖက်ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးကြပြီး သုံးရက်တာ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းချက်များအရ သဘောတူညီချက်များအား နှစ်ဖက်

လက်မှတ်ရေးထိုးကြသည်။ ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ စောမြရာဇာလင်းနှင့် နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့က နိဂုံးချုပ်စကားများကို အသီးသီးပြောကြားပြီး နှစ်ဖက်လက်ဆောင် ပစ္စည်းများပေးအပ်ကြ၍ ဆွေးနွေးမှုကို အောင်မြင်ခြင်းနှင့်အတူ နိဂုံးချုပ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

ပအိုဝ်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး အဖွဲ့ချုပ် (PNLO)

နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်၏ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖိတ်ခေါ်ကမ်းလှမ်းမှုအရ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရန် ပအိုဝ်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး အဖွဲ့ချုပ် (PNLO) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၁) ခွန်ထွန်းတင် ဦးဆောင်သော ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ် အဖွဲ့သည် ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၅ ရက်နေ့၌ နေပြည်တော်ရှိ Horizon Lake View Resort သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ကြပါသည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၆ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ ဘုရင့်နောင်ရိပ်သာ ညှိခန်းမ ဆောင်၌ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်သည် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယတပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် (ကြည်း) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ် မှူးကြီး စိုးဝင်း၊ ကောင်စီအဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသည့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မြထွန်းဦး၊ ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့နှင့်အတူ ပအိုဝ်းအမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး အဖွဲ့ချုပ် (PNLO) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၁) ခွန်ထွန်းတင် ဦးဆောင်ပြီး တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး(၁) ခွန်မင်းသိန်းနှင့် ဗဟိုကော်မတီဝင် ခွန်ဖွဲ့ထိုရ်တို့နှင့်အတူ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်ကြလေသည်။

ထိုသို့တွေ့ဆုံဆွေးနွေးကြရာတွင် –

- ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်အတွင်း၌ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ချုပ်ငြိမ်းပြီး ငြိမ်းချမ်းမှုရှိစေရေးအတွက် ခေတ်အဆက်ဆက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် အခြေအနေ၊
- ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ်ကို လျှောက်လှမ်းရာတွင် နိုင်ငံရေးအရ သဘောထားကွဲလွဲ မှုများ ရှိမည်ဖြစ်သော်လည်း ငြိမ်းချမ်းသည့်နည်းလမ်းဖြင့်သာ ဖြေရှင်းဆောင် ရွက်ရန် လိုသည့် အခြေအနေ၊
- ငြိမ်းချမ်းရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာတွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များ ၏ တောင်းဆိုချက်များ၊ ဒေသနှင့်တိုင်းပြည်အတွက် အမှန်တကယ် လိုအပ်ပြီး ဖြစ်သင့်ဖြစ်ထိုက်သည်များကို ပွင့်လင်းစွာဖြင့် အကျေအလည် ဆွေးနွေးသွားမည် ဖြစ်ပြီး ပြည်ထောင်စုအကျိုးကို ရှေးရှု၍ အမြင်ကျယ်ကျယ်ဖြင့် ဆွေးနွေးဆောင် ရွက်သွားကြရန်လိုသည့် အခြေအနေ၊
- ပြည်သူလူထုဆန္ဒနှင့် ကိုက်ညီသည့် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက် ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ

စသည်တို့နှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က ရှင်းလင်းဆွေးနွေးပြောကြားပြီးနောက် ပအိုဝ်းအမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၁) နှင့် အဖွဲ့ဝင်များကလည်း –

- ယခုကဲ့သို့ ငြိမ်းချမ်းရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲသို့ ပါဝင် ဆွေးနွေးခွင့်ရသည့်အတွက် အထူးကျေးဇူးတင်ရှိသည့် အခြေအနေ၊
- ပအိုဝ်းအမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO) အနေဖြင့် ငြိမ်းချမ်းသော နည်းလမ်းဖြင့် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ခြင်းကို အစဉ်လက်ခံထားသည့် အခြေအနေ၊
- ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးရေး၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ သဘောတူညီချက်အမြင်များကို ပြန်လည်ဆွေးနွေးပြီး ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာများကို တင်ပြခြင်းနှင့်အတူ ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ နှစ်ဖက်အမြင်များကို ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးကြပြီး

နောက် တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် လက်ဆောင်ပစ္စည်းများ၊ ဒေသထွက်ပစ္စည်းများ အပြန်အလှန် လဲလှယ်ကြပါသည်။ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီမှ ဖွဲ့စည်းပေးထားသည့် ကောင်စီဝင်များပါဝင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီတို့နှင့် ဇွန် ၁၇ ရက်၊ ၁၈ ရက်တို့တွင် ဆက်လက် ဆွေးနွေးမည် ဖြစ်ပါသည်။

နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာန အစည်းအဝေးခန်းမ၌ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၇ ရက်နေ့ကကျင်းပသော တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ရုံးဝန်ကြီးဌာန (၁) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ၊ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်၊ အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်သည့် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနောင်တို့နှင့် ပအိုဝ်းအမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၁) ခွန်ထွန်းတင်၊ တွဲဖက်အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူး (၁) ခွန်မင်းသိန်း၊ ဗဟိုကော်မတီဝင် ခွန်ဇွဲထိုက်ရဲတို့ တက်ရောက်ကြ၍ ဦးစွာ နှစ်ဖက်ဆွေးနွေးဖက် ခေါင်းဆောင်များဖြစ်ကြသော ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးရေးခေါင်းဆောင် ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်နှင့် ပအိုဝ်းလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၁) ခွန်ထွန်းတင်တို့က နှုတ်ခွန်းဆက် အမှာစကားအသီးသီး ပြောကြားကြသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေး နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို နှစ်ဖက်အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးကြကာ တွေ့ဆုံပွဲ ပထမနေ့ရပ်နားလိုက်ကြပြီး ဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယနေ့ကို ဇွန်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ဆက်လက်ကျင်းပရန် သဘောတူခဲ့ကြလေသည်။

ဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယနေ့တွင် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှုညှိနှိုင်းရေးကော်မတီမှ ကော်မတီဝင် ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်တစ်ဦးသာ နိုင်ငံတော်၏ ဆွေးနွေးပွဲတွင် တိုး၍ တက်ရောက်ပြီး ကျန်နှစ်ဖက်သော ဆွေးနွေးဖက်များမှာ

၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၇ ရက်နေ့ကအတိုင်းပင် တက်ရောက်ဆွေးနွေးကြပါသည်။

ဒုတိယနေ့ ဆွေးနွေးပွဲတွင် ပြည်ထောင်စုသဘောတူစာချုပ် အစိတ်အပိုင်း (၁၊ ၂၊ ၃) ပါ သဘောတူညီချက်များနှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ အစိတ်အပိုင်း (၃) မှ ဆွေးနွေးရန် ကျန်ရှိနေသော ဇယား (၂) ပါ ဆွေးနွေးရန်အချက်များနှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ တစ်ဖန် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုညှိနှိုင်းရေးကော်မတီမှ လေ့လာဆန်းစစ်ဖော်ထုတ်စိစစ်ရေးအဖွဲ့၏ တွေ့ရှိချက်များကိုလည်းကောင်း ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းမိုလ်ရှိန်က ရှင်းလင်းတင်ပြပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို နှစ်ဖက်ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းကြသည်။

ထို့နောက် သုံးရက်တာ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းချက်များအရ သဘောတူညီမှုများကို နှစ်ဖက် လက်မှတ်ရေးထိုးကြပြီး ပအိုဝ်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၁) ခွန်ထွန်းတင်နှင့် နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့က နိဂုံးချုပ်အမှာစကားပြောကြားပြီး နှစ်ဖက်လက်ဆောင်ပစ္စည်းများ အပြန်အလှန်ပေးအပ်ကြ၍ ဆွေးနွေးပွဲအား အောင်မြင်စွာအပြီးသတ်ခဲ့ပါပေသည်။

ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြု ကရင်တပ်မတော် (DKBA)

နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်၏ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖိတ်ခေါ်ကမ်းလှမ်းမှုအရ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရန် ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြု ကရင်တပ်မတော် (DKBA) မှ စစ်ဦးစီးချုပ်အဆင့်ရှိ စောစတီး ဦးဆောင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ သည် ၁၈-၆-၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ Horizon Lake View Resort သို့ ရောက်ရှိ လာခဲ့ကြလေသည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ ဘုရင့်နောင်ရိပ်သာ ညှော်ခန်းမ ဆောင်တွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူး ကြီး မင်းအောင်လှိုင်သည် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယတပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် (ကြည်း) ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး စိုးဝင်း၊ ကောင်စီဝင်များဖြစ်ကြသည့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မြထွန်းဦး၊ ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့နှင့်အတူ ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြု ကရင်တပ်မတော် (DKBA) မှ စစ်ဦးစီးချုပ်အဆင့်ရှိ စောစတီး၊ စစ်ရေးချုပ်အဆင့်ရှိသူ စောစိန်ဝင်း၊ ဆက်ဆံရေး ဌာနမှူး စောကျော်သန်းဌေးတို့နှင့် တွေ့ဆုံ၍ ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေးကြပါသည်။

ထိုသို့ဆွေးနွေးရာတွင် -

- ပြည်ထောင်စုအကျိုးကို ရှေးရှု၍ ငြိမ်းချမ်းရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးရန် ဖိတ်ခေါ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပြီး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာတွင်လည်း တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၏ တောင်းဆိုချက်များ၊ ဒေသတစ်ခုချင်းနှင့် တိုင်းပြည်အတွက် အမှန်တကယ် လိုအပ်ပြီး ဖြစ်သင့်ဖြစ်ထိုက်သည်များကို ပွင့်လင်းစွာ အကျေအလည် ဆွေးနွေး သွား မည်ဖြစ်သဖြင့် အမြင်ကျယ်ကျယ်ဖြင့် ဆွေးနွေးကြစေလိုကြောင်း၊

– ပြည်သူလူထုဆန္ဒနှင့် ကိုက်ညီသည့် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊
– ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊

နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က စတင်၍ ရှင်းလင်းဆွေးနွေးပြောကြားခဲ့ပါသည်။

တစ်ဖန် ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြု ကရင်တပ်မတော် (DKBA) မှ စစ်ဦးစီးချုပ်အဆင့်ရှိ စောစတီးနှင့် အဖွဲ့ဝင်များက ပြန်လည်ဆွေးနွေးကြရာတွင် –

– ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြုကရင်တပ်မတော် (DKBA) အနေဖြင့် တပ်မတော်နှင့် အမြဲတမ်းလက်တွဲဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်သည့် အခြေအနေများ၊
– ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍သဘောထား တူညီချက်အမြင်များကို ပြန်လည်ဆွေးနွေးပြီး နောက် ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို တင်ပြခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက် ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ နှစ်ဖက် အမြင်များကို ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ အပြန်အလှန်ဆွေးနွေး ပြောဆိုခဲ့ကြပြီး နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်က ဒီမိုကရေစီ ကရင်အကျိုးပြုတပ်မတော် (DKBA) စစ်ဦးစီးချုပ် အဆင့်ရှိ စောစတီးနှင့်အဖွဲ့ဝင် များအား အမှတ်တရလက်ဆောင်ပေးအပ်ခြင်း၊ ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြု ကရင်တပ်မတော် (DKBA) မှ စစ်ဦးစီးချုပ်အဆင့်ရှိ စောစတီးက ဒေသထွက်လက်ဆောင်များ အမှတ်တရ ပြန်လည်ပေးအပ်ပြီး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကို ရပ်နားခဲ့ပါသည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၂၀ ရက်နေ့နှင့် ၂၁ ရက်နေ့များတွင် ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြု ကရင်

"ဒီမိုကရေစီ အကျိုးပြု ကရင်တပ်မတော် (DKBA) အနေဖြင့် တပ်မတော်နှင့် အမြဲတမ်းလက်တွဲ ဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်သည့် အခြေအနေများ"

တပ်မတော် (DKBA) မှ စစ်ဦးစီးချုပ်အဆင့်ရှိ စောစတီး ဦးဆောင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေး ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီမှ ဖွဲ့စည်းပေးထားသည့် ကောင်စီဝင်များ ပါဝင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေး နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှုများကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၂၀ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေး နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာနအစည်းအဝေးခန်းမတွင် ကျင်းပသောတွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပွဲသို့ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင်၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ရုံး ဝန်ကြီးဌာန (၁) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်၊ အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသည့် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီ အဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီအတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနောင် တို့သည် ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြု ကရင်တပ်မတော် (DKBA)မှ စစ်ဦးစီးချုပ်အဆင့်ရှိ စောစတီး၊ အဖွဲ့ဝင် များဖြစ်ကြသည့် စောစိန်ဝင်း၊ စောကျော်သန်းဌေးတို့နှင့် နှစ်ဖက်တွေ့ဆုံဆွေးနွေးကြရာတွင် ဦးစွာငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်နှင့် ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြု ကရင်တပ်မတော် (DKBA) စစ်ဦးစီးချုပ်အဆင့်ရှိ စောစတီးတို့က နှုတ်ခွန်းဆက်အမှာစကား များ အသီးသီးပြောကြားခဲ့သည်။ ထို့နောက် တက်ရောက်လာကြသူများက ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီး ပထမနေ့ဆွေးနွေးမှုကို ရပ်နား၍ နောက်တစ်နေ့ဖြစ်သော ဇွန် ၂၁ ရက်နေ့တွင် ဆက်လက်ဆွေးနွေးကြရန် သဘောတူ ခဲ့ကြပါသည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ယမန်နေ့က ဆွေးနွေးပွဲကျင်းပခဲ့သောနေရာတွင် နှစ်ဖက်စလုံး၌လည်း ယမန်နေ့က တွေ့ခဲ့သူများ တက်ရောက်ပြီး ဆွေးနွေးသမှုပြုကြပါ သည်။ သို့ရာတွင် ယမန်နေ့ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရာတွင် ပါဝင်ခြင်းမရှိခဲ့သော နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီမှ ဖွဲ့စည်းပေးထားသော ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲ အဖွဲ့ဝင် အမျိုးသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီမှ ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန် ပူးပေါင်းပါဝင်တက်ရောက်ခဲ့ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုသဘောတူစာချုပ် အစိတ်အပိုင်း (၁၊ ၂၊ ၃) ပါ သဘောတူညီချက်များနှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ အစိတ်အပိုင်း (၃) မှ ဆက်လက်ဆွေးနွေးရန် ကျန်ရှိသည့် ဇယား (၂) ပါ ဆွေးနွေးရန် အချက်အလက်များနှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံး ညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီမှ လေ့လာဆန်းစစ် ဖော်ထုတ်စိစစ်ရေးအဖွဲ့၏ တွေ့ရှိချက်များကို ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်က ရှင်းလင်း တင်ပြခြင်း၊ ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စများအား နှစ်ဖက်ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းကြပြီးနောက် သုံးရက်တာဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းချက်များအရ သဘောတူညီချက်များကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြ ပြီး ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြု ကရင်တပ်မတော် (DKBA) မှ စစ်ဦးစီးချုပ် အဆင့်ရှိ စောစတီးနှင့်

နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့က နိဂုံးချုပ် အမှာစကားများ ပြောကြားပြီး အပြန်အလှန်လက်ဆောင်များ ပေးအပ်၍ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးမှုအား အောင်မြင်စွာ နိဂုံးချုပ်နိုင်ခဲ့ကြပါသည်။

လားဟူဒီမိုကရက်တစ် အစည်းအရုံး (LDU)

တစ်နိုင်ငံလုံး ထာဝရငြိမ်းချမ်းရေး ရရှိရန်နှင့် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခတို့ ချုပ်ငြိမ်းရေး တို့အတွက် ရည်ရွယ်၍ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်သည် ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၂ ရက်က တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရန် ဖိတ်ခေါ်ခဲ့ရာ လားဟူဒီမိုကရက်တစ် အစည်းအရုံး (LDU) မှ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ကျာဆော်လမွန် ဦးဆောင်သည့် ငြိမ်းချမ်း ရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရန် နဝမမြောက်အဖွဲ့အဖြစ် ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၆ ရက်နေ့ မွန်းလွဲပိုင်းတွင် တာချီလိတ်မြို့မှ နေပြည်တော်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ကြပါသည်။

နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်သည် ၎င်းနှင့်အတူ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယတပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်၊ ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် (ကြည်း) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး စိုးဝင်း၊ ကောင်စီအဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသည့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးမြထွန်းဦး၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးမိုးမြင့်ထွန်း၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးရာပြည့်တို့နှင့်အတူ လားဟူဒီမိုကရက်တစ် အစည်းအရုံး (LDU) မှ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ကျာဆော်လမွန် ဦးဆောင်ပြီး တွဲဖက် အတွင်းရေးမှူး (၂) ကျာယာကုပ်နှင့် ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီဝင် ကျာဖူးတို့ ပါဝင် သော ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့နှင့် ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၇ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော် ရှိ ဘုရင့်နောင်ရိပ်သာဧည့်ခန်းမဆောင်၌ တွေ့ဆုံ၍ ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စများကို ဆွေး နွေးခဲ့ပါသည်။

ထိုသို့ဆွေးနွေးရာတွင် –

- ပြည်သူလူထုဆန္ဒနှင့် ကိုက်ညီသည့် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက် ရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေး ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် အသိပညာ၊ အတတ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံ သည့် လူသားအရင်းအမြစ်များ ပေါ်ထွက်လာရန် အဓိကလိုအပ်သည့်အတွက် တစ်နိုင်ငံလုံး တိုင်းရင်းသားဒေသများပါမကျန် ပညာရည်မြှင့်တင်ရေးကို လက်တွေ့ကျကျအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့်အခြေအနေများ

နှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် က ရှင်းလင်းဆွေးနွေးပြောကြားခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက် လားဟူဒီမိုကရက်တစ်အစည်းအရုံး (LDU) မှ အထွေထွေအတွင်းရေး မှူးနှင့် အဖွဲ့ဝင်များကလည်း –

- တစ်နိုင်ငံလုံး ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိရန်ရည်ရွယ်၍ နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်မှ ယခုကဲ့သို့ ငြိမ်းချမ်းရေးဖိတ်ခေါ် ဆွေးနွေးမှုအတွက် အထူးကျေးဇူးတင်ရှိသည့် အခြေအနေ နှင့်
- ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက် ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ သဘောထားတူညီချက်အမြင်များကို ပြန်လည်ဆွေးနွေး ပြီး ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာများကို တင်ပြကြပါသည်။

၎င်းနောက် –

- ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- ပညာရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ နှင့်
- ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ

အပေါ် နှစ်ဖက်အမြင်များကို ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးအပြီး အမှတ်တရ လက်ဆောင်များပေးအပ်ခြင်းနှင့် ဒေသထွက်လက်ဆောင်ပစ္စည်းပေးအပ်ခြင်းတို့ကို နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်နှင့် လားဟူ ဒီမိုကရက်တစ် အစည်းအရုံး (LDU) မှ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးတို့က အပြန်အလှန် ပေးအပ်ကြပြီးနောက် မှတ်တမ်းဓာတ်ပုံရိုက်ကူးခြင်းနှင့်အတူ ပထမနေ့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှု ကို ရပ်နားခဲ့ပါသည်။

လားဟူဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ အစည်းအရုံး (LDU) မှ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ဦးဆောင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ မှ ဖွဲ့စည်းပေးထားသော ကောင်စီဝင်များပါဝင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီတို့နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှုများအား ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၈ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေး နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာနအစည်းအဝေးခန်းမ၌ နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့နှင့် လားဟူဒီမိုကရက်တစ်အစည်းအရုံး (LDU) မှ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ဦးဆောင်သည့် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့ တွေ့ဆုံ၍ ဆွေးနွေးပွဲတစ်ရပ်ကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။

နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ကို နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ အဖွဲ့ဝင်၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ရုံး ဝန်ကြီးဌာန (၁) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ အမျိုးသား စည်းလုံး ညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်မှ ခေါင်းဆောင်၍ အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသော နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ် ရေးကောင်စီ အဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနောင်တို့ တက်ရောက်ကြပြီး လားဟူဒီမိုကရက်တစ်အစည်းအရုံး (LDU) မှ အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူး ကျာဆော်လမွန်၊ တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး (၂) ကျာယာကုပ်၊ ဗဟို အလုပ်အမှု ဆောင်ကော်မတီဝင် ကျာဖူးတို့ တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။

ဆွေးနွေးပွဲတွင် ဦးစွာ နှစ်ဖက်ခေါင်းဆောင်များဖြစ်ကြသော ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်နှင့် ကျာဆော်လမွန်တို့က နှုတ်ခွန်းဆက်အမှာစကားများ အသီးသီးပြောကြားကြ

ပြီးနောက် တက်ရောက်လာသူများက ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ ပထမနေ့ကို ရပ်နားခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၉ ရက်နေ့တွင် ဆွေးနွေးပွဲကို ဆက်လက်ပြုလုပ်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၉ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေး နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာန အစည်းအဝေးခန်းမ၌ နိုင်ငံတော်၏ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့နှင့် လားဟူဒီမိုကရက်တစ်အစည်းအရုံး (LDU) မှ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ဦးဆောင်သောအဖွဲ့တို့သည် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယနေ့ကို ဆက်လက်ကျင်းပပါသည်။

နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ဝင်၊ နိုင်ငံတော် .စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ အဖွဲ့ဝင်၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ရုံး ဝန်ကြီးဌာန (၁) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ အမျိုးသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ၊ ငြိမ်းချမ်း ရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးရာပြည့်၊ အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြ သည့် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ အဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးမိုးမြင့်ထွန်း၊ အမျိုးသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးမင်းနောင်နှင့် လားဟူဒီမိုကရက် တစ် အစည်းအရုံး (LDU) မှ အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူး ကျာဆော်လမွန်၊ တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး (၂) ကျာယာကုပ်၊ ဗဟိုအလုပ် အမှုဆောင်ကော်မတီဝင် ကျာဖူးတို့ တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။

တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတွင် ပြည်ထောင်စုသဘောတူစာချုပ် အစိတ်အပိုင်း (၁၊ ၂၊ ၃) ပါ သဘောတူညီချက်များနှင့်ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ အစိတ်အပိုင်း (၃) မှ ဆက်လက် ဆွေးနွေးရန် ကျန်ရှိသည့်ဇယား (၂) ပါ ဆွေးနွေးရန်အချက်အလက်များနှင့် ပတ်သက်၍ လည်းကောင်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီမှ ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးဝင်းဗိုလ်ရှိန်က အမျိုးသားစည်းလုံး ညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီမှ လေ့လာဆန်းစစ်ဖော် ထုတ်စိစစ်ရေးအဖွဲ့၏ တွေ့ရှိချက်များကိုဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်၍ ရှင်းလင်းတင်ပြ ခဲ့ပါသည်။

နှစ်ဖက်သောအဖွဲ့များသည် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာကိစ္စများကို ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းကြပြီး သုံးရက်တာ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းချက်များအရ သဘောတူညီချက်များကို အတည်ပြု လက်မှတ်ရေးထိုးကြပြီးနောက် နှစ်ဖက်ခေါင်းဆောင်တို့က နိဂုံးချုပ် အမှာစကားများ ပြော ကြားပြီး စာအုပ်စာတမ်းနှင့် လက်ဆောင်ပစ္စည်းများကို ပေးအပ်၍ ဆွေးနွေးမှုကို အောင်မြင် စွာ ရပ်သိမ်းခဲ့ပါသည်။

ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP)

ဧပြီလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် တစ်နိုင်ငံလုံး ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိရန်နှင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ချုပ်ငြိမ်းနိုင်ရေးအတွက် ရည်ရွယ်၍ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင်က တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်း များနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရန် ဖိတ်ခေါ်ခဲ့ပြီး တက်ရောက်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အမည်စာရင်းကို ၂၀၂၂ ခုနှစ် မေလ ၉ ရက်နေ့ နောက်ဆုံးထား၍ ပြန်ကြားပေးရန် ထည့်သွင်းပြောကြားခဲ့ပါ

သည်။ ထိုသို့ ပြောကြားချက်အရ NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော အဖွဲ့ ခုနစ်ဖွဲ့၊ လက်မှတ်ရေးထိုးထားခြင်းမရှိသေးသော အဖွဲ့သုံးဖွဲ့ စုစုပေါင်းအဖွဲ့ဆယ်ဖွဲ့ တက်ရောက်ရန် အကြောင်းပြန်ကြားခဲ့ရာမှ ကိုးဖွဲ့မှာ ဆွေးနွေးခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ လက်ကျန်တစ်ဖွဲ့ဖြစ်သော ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၁) စဝ်ခေးတိုင်း ဦးဆောင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် ဩဂုတ် ၃ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၄ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ ဘုရင့်နောင်ရိပ်သာ ဧည့်ခန်းမဆောင်၌ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်သည် ဒုတိယတပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် (ကြည်း) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး စိုးဝင်း၊ ကောင်စီအဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသော ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မြထွန်းဦး၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့နှင့်အတူ ငြိမ်းချမ်းရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။ ထို့အတူ ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) မှလည်း ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၁) စဝ်ခေးတိုင်း၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၂) စဝ်ခွန်ဆိုင်၊ ဗဟိုကော်မတီဝင် စဝ်နော်လိတ်တို့ ဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။

ထိုသို့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာတွင် –

– ပြည်တွင်းလက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ချုပ်ငြိမ်းစေရေးအတွက် ခေတ်အဆက်ဆက်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့မှုနှင့် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီလမ်းကြောင်းပေါ်သို့ ရောက်ရှိနိုင်ရေး တပ်မတော်က ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည့် အခြေအနေများ၊

– ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် လွတ်လပ်စွာ တွေးခေါ်ပြောဆိုပိုင်ခွင့်၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်များနှင့် လိုအပ်ချက်များကို ပြောဆိုနိုင်သည်ဖြစ်သော်လည်း ဥပဒေနှင့်အညီ ငြိမ်းချမ်းသည့် နည်းလမ်းများဖြင့်သာ ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်ရမည့် အခြေအနေများ၊

– ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် လွှတ်တော်သည် နိုင်ငံရေးအရ အမြင့်ဆုံးဖြစ်ပြီး တိုင်းရင်းသားများအနေဖြင့်လည်း မိမိတို့ဒေသ၏ အခွင့်အရေးများကို တရားဥပဒေနှင့်အညီ တောင်းဆိုနိုင်ရေးအတွက် နိုင်ငံရေးစင်မြင့် လွှတ်တော်တွင် ပါဝင်လာရမည်ဖြစ်သည့် အခြေအနေများ၊

– ငြိမ်းချမ်းရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာတွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၏ တောင်းဆိုချက်များသည် ဒေသနှင့် တိုင်းပြည်အတွက် အမှန်တကယ်လိုအပ်ပြီးဖြစ်သင့်ဖြစ်ထိုက်သည်များကိုပွင့်လင်းစွာဖြင့် ဆွေးနွေးသွားရမည်ဖြစ်ပြီး ပြည်ထောင်စုအကျိုးကို ရှေးရှု၍ အမြင်ကျယ်ကျယ်ဖြင့် ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်သွားကြရန် လိုအပ်သည့် အခြေအနေများ၊

– ပြည်သူလူထုဆန္ဒနှင့်ကိုက်ညီသည့် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊

– ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များတို့ကို နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က ရှင်းလင်းပြောကြားပြီးနောက် ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၁) နှင့် အဖွဲ့ဝင်များက –

– ယခုကဲ့သို့ ငြိမ်းချမ်းရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲသို့ ပါဝင်ဆွေးနွေးနိုင်ရေး ဖိတ်ခေါ်ပေးခဲ့သည့်အတွက် အထူးဝမ်းမြောက်မိပြီး ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) အဖွဲ့အနေဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများတွင် တက်ကြွစွာဖြင့် ဆက်လက်ပါဝင်သွားမည့် အခြေအနေများ၊

–တိုင်းရင်းသားအားလုံး စည်းလုံးညီညွတ်စွာဖြင့် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားမည်ဆိုပါက ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့် အနာဂတ်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်ကြီးကို ဖော်ဆောင်သွားနိုင်မည့် အခြေအနေများ၊

– ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရေး၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ သဘောထားတူညီချက်အမြင်များကို ပြန်လည်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။

နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က တပ်မတော်သည် တိုင်းပြည်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သူ (Guardian) အဖြစ် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားပြီးနောက် –

– ဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့်အခြေအနေများ၊ တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များအနေဖြင့်လည်း ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်အခွင့်အရေးကို ရရှိရန်အတွက် တရားဥပဒေနှင့်အညီ၊ စည်းကမ်းနှင့်အညီ၊ ဒီမိုကရေစီကျင့်စဉ်နှင့်အညီ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ကြရန်လိုသည့်အခြေအနေများကို ပြန်လည်ဆွေးနွေးပြီးနောက် ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာကိစ္စ ရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ နှစ်ဖက်အမြင်များကို ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးကြ ပြီးနောက် အမှတ်တရလက်ဆောင်များ၊ ဒေသထွက်လက်ဆောင်ပစ္စည်းများကို အပြန်အလှန် လဲလှယ်ပေးအပ်ပြီး အမှတ်တရဓာတ်ပုံများရိုက်ကူးကြပါသည်။

ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) သည် ဩဂုတ်လ ၅ ရက်နေ့နှင့် ၆ ရက်နေ့တို့တွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီမှ ဖွဲ့စည်းပေးထားသည့် ကောင်စီဝင်များပါဝင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီတို့နှင့် ဆက်လက်၍ ဆွေးနွေးမှုများလည်း ပြုလုပ်သွားမည် ဖြစ်ပေသည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၅ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာန အစည်းအဝေးခန်းမ၌ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ အဖွဲ့ဝင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရရုံး ဝန်ကြီးဌာန (၁) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးရာပြည့်၊ အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသော နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးမင်းနောင်တို့ ပါဝင်တက်ရောက်ကြပြီး ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၁) စဝ်ခေးတိုင်း၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၂) စဝ်ခွန်ဆိုင်၊ ဗဟိုကော်မတီဝင် စဝ်နော်လိတ်တို့ ပါဝင်တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။

ဆွေးနွေးပွဲစသည်နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးရာပြည့်နှင့် ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၁) စဝ်ခေးတိုင်းတို့က နှုတ်ခွန်းဆက် အမှာစကားများ အသီးသီးပြောကြားကြပြီးနောက် တက်ရောက်လာကြသော နှစ်ဖက်ဆွေးနွေးသူများက ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးကြ၍ ဆွေးနွေးပွဲ ပထမနေ့ကို ရပ်နားခဲ့ကြပါသည်။

နောက်နေ့တွင် ဆွေးနွေးပွဲဒုတိယနေ့ကို ဆက်လက်ပြုလုပ်သွားရန် နှစ်ဖက်သဘောတူခဲ့ကြပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဩဂုတ် ၆ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်၏ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့နှင့် ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၁) ဦးဆောင်သော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့သည် ဆွေးနွေးပွဲဒုတိယနေ့အဖြစ် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုဗဟိုဌာန အစည်းအဝေးခန်းမတွင် ဆက်လက်ကျင်းပရာ ပထမနေ့မှ ဆွေးနွေးခဲ့ကြသော နှစ်ဖက် ဆွေးနွေးဖက်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ စုံလင်စွာ တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။

ဆွေးနွေးပွဲသို့ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၅ နေ့မှတက်ရောက်ခဲ့သူများအပြင် နိုင်ငံရေးပါတီများအစုအဖွဲ့က ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈ ခုနှစ်မှ ပြင်ဆင်လိုသည့်အချက်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ၏ သဘောထားများကို ရှင်းလင်းဆွေးနွေးပေးသည့် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းမိုလ်ရှိန် တစ်ဦး တိုး၍တက်ရောက်ရှင်းလင်း ဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအား နှစ်ဖက်ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းကြပြီး သုံးရက်တာ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းချက်များမှ သဘောတူညီချက်များကို အတည်ပြု လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြပါသည်။

ယင်းနောက် ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၂) စဝ်ခွန်ဆိုင်နှင့် နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးရာပြည့်တို့က နိဂုံးချုပ်အမှာစကားများ အသီးသီးပြောကြားကြပြီးနောက် နှစ်ဖက်ဆွေးနွေးဖက်တို့သည် အပြန်အလှန် လက်ဆောင်ပစ္စည်းများ လဲလှယ်၍ ဆွေးနွေးမှုကို အဆုံးသတ် လိုက်နိုင်ပါပေသည်။

နိဂုံး

ဤစာစုတွင် ၁၉၆၃ ခုနှစ် တော်လှန်ရေးကောင်စီအစိုးရလက်ထက်တွင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း ဦးဆောင်၍ ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးရရှိရန် ကြိုးပမ်းမှုနှင့် ပျက်ခဲ့ရပုံဖြစ်စဉ်အကျဉ်း၊ ထိုသို့ဆွေးနွေးပွဲ ပျက်ရခြင်းအပေါ် ဗကပဥက္ကဋ္ဌကြီး သခင်သန်းထွန်း၊ ရဲဘော်ဂိုရှယ်(ခ) ဘတင်တို့၏ သီးခြားစီ အမြင်သုံးသပ်မှုများ၊ စောဟန်တာသာမွေး၏ "ကရင်တော်လှန်ရေးကောင်စီ" တစ်ဖွဲ့တည်းနှင့်သာ ငြိမ်းချမ်းရေးအရွေ့တစ်ခုကို ကောင်းမွန်စွာ ရွေ့နိုင်မှုဖြစ်စဉ်အကျဉ်းများ၊

၁၉၈၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်တာဝန်အရပ်ရပ်ကို အဘက်ဘက်မှ နိုင်နင်းသပ်ရပ်စွာ ထိန်းသိမ်းနိုင်မှုအားနည်းနေသော မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်

လမ်းစဉ်ပါတီ၏ နောက်ဆုံးသမ္မတကြီးဖြစ်သူ ဒေါက်တာမောင်မောင်ထံမှ နိုင်ငံတော်၏ အာဏာအရပ်ရပ်အား လွှဲယူထိန်းသိမ်းခြင်းဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးစောမောင် (နောင်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံးဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးဖြစ်သူ) ဦးဆောင်သော နဝတအစိုးရ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရပါသည်။ ထို နဝတအစိုးရနှင့် ၁၉၉၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် အာဏာလွှဲပြောင်းရယူလာသည့် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေ ဦးဆောင်သော နယကအစိုးရ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပြန်ပါသည်။ ထိုဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးနှစ်ဦးနှင့်အတူ အဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့စလုံး၏ အတွင်းရေးမှူး (၁) တာဝန်ကို ယူထားသော ဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့်တို့ ကြိုးပမ်းမှုကြောင့် မိမိ၏အထူးဒေသများကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် လူမှုရေးကိစ္စများကိုသာ အားစိုက်လုပ်ကိုင်ရန်၊ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအား နောင် ရွေးကောက်ပွဲမှ တက်လာသောအစိုးရနှင့်သာ ဆွေးနွေးရန်ဟု သဘောတူသောကြောင့် နဝတ/နယက လက်ထက်တို့တွင် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ကြီး ၁၇ ဖွဲ့နှင့် အဖွဲ့ငယ် ၂၃ တို့ ဆက်သွယ်၍ ယာယီအပစ်အခတ်ရပ်စဲနိုင်ခဲ့ကြသည့် ဖြစ်စဉ်အကျဉ်းများ၊

၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်မှ ၂၀၁၅ ခုနှစ်အတွင်း အာဏာရခဲ့သော သမ္မတကြီးဦးသိန်းစိန်လက်ထက်တွင်မူ ငြိမ်းချမ်းရေးရယူရန် လှေကားတစ်ထစ်ဖြစ်သော NCA ကို တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့ ၈ ဖွဲ့နှင့် အကြိတ်အနယ်ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခဲ့သောဖြစ်စဉ်အကျဉ်းများ၊

၂၀၁၅ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၀ ခုနှစ်တိုင် အာဏာရခဲ့သော ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်အစိုးရသည် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် နှစ်ဖွဲ့ကိုသာ NCA တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးဆောင်ရွက်မှု လွန်စွာအားနည်းသောအစိုးရတစ်ရပ်ဖြစ်ခဲ့ရသည့်ဖြစ်စဉ်အကျဉ်းများ

စသည်တို့ကို ကြည့်ပါက ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ပြုလုပ်ရာတွင် လိုအပ်ချက်တစ်ခု ရှိနေသည်ကို တွေ့နေရပါသည်။ ဆွေးနွေးအဖြေပေးရာတွင် အဓိကတာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုပေးနိုင်သူများ နိုင်ငံတော်ဘက်မှ ဦးဆောင်၍ စဉ်ဆက်မပြတ် တက်ရောက်ဆွေးနွေးမှုများ အားနည်းသည်ကိုလည်းကောင်း၊ စီမံကိန်းချမှတ်မှု အားနည်းသည်ကိုလည်းကောင်း၊ မိမိကိုယ်ကို ယုံကြည်မှုလွန်ကဲခြင်းရှိနေသူတို့ကြောင့်လည်းကောင်း အောင်မြင်မှု ရသင့်သလောက် မရခဲ့ပါ။

ယခု ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင်လက်ထက်တွင် ဆွေးနွေးပြီးသမျှ အဖွဲ့များအားလုံးနှင့် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ ပါဝင်၍ ပေ့ါပါးလန်းဆန်းစွာဆွေးနွေးခြင်း၊ အပြုသဘောဆောင်သောဆွေးနွေးမှုရလဒ်များ ရရှိအောင် ဆွေးနွေးနိုင်ခြင်း စသည်တို့ တွေ့မြင်နေရပြီဖြစ်ပါသည်။

ဤသည်ကား ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိရန် ဆွေးနွေးနေကြသည့် ဆွေးနွေးဖက်နှစ်ဖက်တို့သည် သည်းခံခြင်း၊ စိတ်ရှည်ခြင်း၊ အနာဂတ်အတွက် ရည်မှန်းချက်ကြီးခြင်းတို့အပြင် **"ငြိမ်းချမ်းရေး ရကိုရရှိရမည်"** ဟူသော **"ယုံကြည်ချက်ဆေးတစ်ခွက်"** ကို သောက်သုံးခဲ့ကြသည့်အလားဟုပင် ထင်စရာဖြစ်ခဲ့ရပါသည်။ ထို့အတွက် ထာဝရငြိမ်းချမ်းရေး ရရှိရန် အလို့ငှာ **"ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ဆေးတစ်ခွက်"** ကို သုံးဆောင်မှီဝဲ၍ လုံးဝငြိမ်းချမ်းရေးကြီး

ရရှိရန် ဆက်လက်ပြီး အောင်မြင်မှုများရကြပါစေကြောင်း ဆုတောင်းမေတ္တာပို့သလျက် နိဂုံးချုပ်အပ်ပါပေသတည်း။

ရဲမာန်အောင်(RUSA)

ကိုးကား

– သခင်သန်းထွန်း၏နောက်ဆုံးနေ့များ
– ထုဆစ်ပုံဖော်ငြိမ်းချမ်းရေးနန်းတော်
– နေ့စဉ်ထုတ်သတင်းစာများ
– ကိုယ်ပိုင်မှတ်စုမှတ်တမ်းများ

ဤ **"ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ဆေးတစ်ခွက်"** ဆောင်းပါးရေးသားရန် ဝိုင်းဝန်းအားပေးခဲ့ကြသော ဦးစိုင်းအိုက်ပေါင်း၊ ဦးခင်မောင်သိန်း၊ ဦးနိုင်တလညီ၊ ဦးနေဝင်းမောင်၊ ဦးခွန်ထွန်းရွှေ၊ ဦးမြင့်နိုင်၊ ဦးစိန်ဝင်း၊ ဦးကျော်ကျော်၊ ဦးစောသန်းမြင့်၊ ဦးခေါတိန့် အစရှိသော UPDJC နိုင်ငံရေးပါတီများအစုအဖွဲ့မှ မိတ်ဆွေများနှင့် ဦးရန်နိုင်တို့အား အထူးကျေးဇူးဥပကာရ တင်ရှိပါကြောင်း။ ။

စာရေးသူ

ငြိမ်းချမ်းရေးစားပွဲဝိုင်းကို ကျောခိုင်း၍ လာရာလမ်းနောက်သို့ ပြန်၍လှမ်းခဲ့ကြသော အထက်ဖော်ပြပါ မှတ်တမ်းဓာတ်ပုံမျိုး အနာဂတ်နိုင်ငံတွင် ထပ်၍လည်း မတိုးစေချင်တော့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။

တောင်တန်းဒေသများ၏ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး(ကယားဒေသ)

ordkif;Xme(&efukefwuúodkvf)

“ဗြိတိသျှသြဇာခံမောက်မယ်ကို စောလပေါ်က
လက်အောက်ခံအဖြစ် သိမ်းသွင်းခြင်းသည်
ဗြိတိသျှတို့၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို များစွာထိခိုက်စေခဲ့သည်။
မိမိတို့၏သြဇာအာဏာကြီးမားမှုကို
အသိအမှတ်မပြုသည့်သာမက
လက်အောက်ခံနယ်မြေတစ်ခုကို
ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သိမ်းယူခဲ့သော စောလပေါ်ကို
ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့တို့က
ချက်ချင်းပင် လက်တုံ့ပြန်ခဲ့သည်”

ဗြိတိသျှတို့သည် ရှမ်းကုန်းမြေမြင့်တွင် စော်ဘွားမြို့စားနှင့် မြန်မာမင်းညီမင်းသားတို့၏ ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်မှုများကို နှိမ်နင်းနိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်သော်လည်း ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသော ကရင်နီနယ်တွင် ဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှုများကို ဆက်လက်ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ ကရင်နီ၊ ရှမ်းနှင့် မြန်မာတို့သည် ရင်းနှီးချစ်ကြည်စွာ ဆက်ဆံလျက်ရှိကြသည်ဟု ဗြိတိသျှအာဏာပိုင်များက သိရှိထားကြသည့်အတိုင်း ရှမ်းနှင့်မြန်မာများကဲ့သို့ပင် ကရင်နီများကလည်း ခုခံတိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ အရှေ့ကရင်နီနယ်ဖြစ်သော ကန္တရဝတီ၏ အကြီးအကဲဖြစ်သူ စောလပေါသည် ဗြိတိသျှတို့ကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ခုခံတိုက်ခိုက်ခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ ရှမ်းနယ်များကို သိမ်းသွင်းသကဲ့သို့ပင် ကန္တရဝတီကိုလည်း ဗြိတိသျှတို့က လက်အောက်ခံအဖြစ် အသာတကြည် သိမ်းသွင်းလိုကြသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်ဆိုင်ရာ အရေးပိုင် ဟီးလ်ဒီဘရင်းသည် ၁၈၈၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ၎င်းကို ဘုရားကုန်းတွင် လာရောက်တွေ့ဆုံရန် စောလပေါထံ အကြောင်းကြားခဲ့သည်။ သို့သော် စောလပေါက စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်စားနေသူဖြစ်၍ ရှမ်းပြည်နယ်အရေးပိုင်ကို လုပ်ငန်းဖျက်၍ လာမတွေ့နိုင်ဟု ပြန်ကြားခဲ့သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်အရေးပိုင်က စောလပေါထံ လာရောက်တွေ့ဆုံမည်ဟု အကြောင်းကြားသည်ကိုလည်း လုံးဝပြန်ကြားခြင်း မပြုချေ။ စောလပေါ၏ဆန္ဒမှာ ကန္တရဝတီကို လွတ်လပ်သောနယ်တစ်ခုဖြစ်စေလိုသည်။ ဤသည်ပင် ဗြိတိသျှအာဏာပိုင်တို့အတွက် အခက်အခဲပြဿနာဖြစ်နေသည်။ မြန်မာနှင့်ရှမ်းနယ်များကို သိမ်းသွင်းပြီးပါလျက် ကန္တရဝတီကို ချန်ထားမည်ဆိုပါက ရန်ဆူးရန်ငြောင့်တစ်ခု ကျန်ရှိသကဲ့သို့ ဖြစ်နေမည်ကို ဗြိတိသျှတို့က မလိုလားချေ။ ကန္တရဝတီနှင့် နယ်ချင်းဆက်စပ်နေသောမောက်မယ်နှင့် အနောက်ကရင်နီနယ်တို့က ဗြိတိသျှတို့၏ လက်အောက်ခံအဖြစ် ခိုဝင်ခဲ့သော်လည်း စောလပေါကမူ ဗြိတိသျှတို့၏အာဏာကို အသိအမှတ်ပြုလက်ခံခြင်း မရှိခဲ့ချေ။ စောလပေါက ဗြိတိသျှတို့၏ ကမ်းလှမ်းချက်ကိုသာ လက်ခံပါက ကရင်နီလူမျိုးများ ကျွန်ဖြစ်လိမ့်မည်ဟုပင် သတိပေး ပြောကြားခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ဗြိတိသျှလူမျိုးတစ်ဦး၏ဦးခေါင်းကို ဖြတ်နိုင်သူအား ထိုဦးခေါင်း၏ အလေးချိန်နှင့်ညီမျှသော ငွေသားကို ဆုအဖြစ်ပေးမည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ စစ်ပါရီတပ်သားတစ်ဦး၏ ဦးခေါင်းကို ဖြတ်နိုင်သူအား ငွေကျပ် ၂၀၀ ပေးမည်ဟူ၍လည်းကောင်း ကြေညာခဲ့သည်။

ကန္တရဝတီသည် သစ်လုပ်ငန်းကို အခြေခံ၍ စီးပွားရေးကောင်းမွန်သည့် ဒေသဖြစ်သည်။ မြို့တော်စောလုံမှာလည်း လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ခက်ခဲသဖြင့် ရန်သူတို့ ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်ရန် မလွယ်ကူချေ။ ဤအခြေအနေများအပြင် စောလပေါသည် မိမိတပ်များကို အင်ဖီးရိုင်ဖယ်သေနတ်များ ဖြန့်ဝေပေးနိုင်သောကြောင့် ဗြိတိသျှဆန့်ကျင်ရေးစိတ်ဓာတ် ပိုမိုတက်ကြွစေခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဗြိတိသျှတို့က သစ္စာခံရန် အကြိမ်ကြိမ်အကြောင်းကြားသော်လည်း စောလပေါက ငြင်းပယ်ခဲ့သည်။

စောလပေါနှင့် ဗြိတိသျှတို့သည် မောက်မယ်နယ် အရေးအခင်းကို အကြောင်းပြု၍ ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ မောက်မယ်နယ်အရေးအခင်းမှာ ဤသို့ဖြစ်သည်။ ကန္တရဝတီနယ်အတွင်းမှ သစ်လုပ်ငန်းဆိုင်ရာဆင်များနှင့် သစ်လုံးများကို မောက်မယ်စော်ဘွားက သိမ်းယူထားခဲ့ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ စောလပေါက များစွာ မကျေမနပ်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုကဲ့သို့ ဆက်ဆံရေးအဆင်မပြေသည်မှာ မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်ကပင် စတင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

၁၈၈၇ ခုနှစ် မေလတွင် မောက်မယ်စော်ဘွားကိုးလံ ကွယ်လွန်၍ သားဖြစ်သူ ခွန်မှုန်က စော်ဘွားအရာ ဆက်ခံခဲ့သည်။ စော်ဘွားကိုးလံ ကွယ်လွန်ပြီး နောက်တစ်ရက်မှာပင် ဗြိတိသျှစစ်တပ်ရောက်ရှိလာရာ စော်ဘွားသစ် ခွန်မှုန်က ဗြိတိသျှသစ္စာခံယူလိုက်သည်။ အသက်ငယ်ရွယ်သူ ခွန်မှုန်သည် နယ်သူနယ်သားများ၏ ထောက်ခံမှုကို မရခဲ့ချေ။ ထို့ကြောင့် ၁၈၈၈ ခုနှစ် မတ်လ ၃ ရက်နေ့တွင် စောလပေါ၏တပ်သားများက မောက်မယ်ကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သောအခါ စော်ဘွား ခွန်မှုန်သည် ခုခံနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ လက်လွတ်ထွက်ပြေးရသည်။ စောလပေါသည် မောက်မယ်ကို မိမိပိုင်နယ်အဖြစ် သတ်မှတ်၍ ခွန်နွံ့ကျူကို လက်အောက်ခံမောက်မယ်စော်ဘွားအဖြစ် ခန့်ထားလိုက်သည်။ မြို့စောင့်အဖြစ် အင်အားတစ်ရာကျော်ပါ တပ်ဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကို မောက်မယ်တွင် ထားခဲ့သည်။

ဗြိတိသျှသြဇာခံမောက်မယ်ကို စောလပေါက လက်အောက်ခံအဖြစ် သိမ်းသွင်းခြင်းသည် ဗြိတိသျှတို့၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို များစွာထိခိုက်စေခဲ့သည်။ မိမိတို့၏သြဇာအာဏာကြီးမားမှုကို အသိအမှတ်မပြုသည့်သာမက လက်အောက်ခံနယ်မြေတစ်ခုကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သိမ်းယူခဲ့သော စောလပေါကို ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့တို့က ချက်ချင်းပင် လက်တုံ့ပြန်ခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က မန္တလေးသို့ရောက်ရှိနေသော ရှမ်းပြည်ဆိုင်ရာ ဝန်ထောက် စကော့သည် မောက်မယ်သတင်းကို ကြားသိသည့်အခါ စတက်မန်းခံတပ်ကို အမြန်ပြန်ခဲ့ရသည်။ မဟာဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး၏ ညွှန်ကြားချက်အရ စကော့သည် ကာနယ်ဆာတိုးရီးယပ်စ် ကွပ်ကဲသော ဘလူချီတပ်ရင်းမှ တပ်ဖွဲ့တစ်ဖွဲ့နှင့်အတူ မေလ ၂ ရက်နေ့တွင် မောက်မယ်သို့ ထွက်ခွာခဲ့သည်။ မောက်မယ်သို့ မေလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ရောက်ရှိသည်။ ထိုအချိန်တွင် ကရင်နီများ ပြန်လည်ထွက်ခွာသွားပြီဖြစ်၍ ဗြိတိသျှသစ္စာခံ ခွန်မှုန်ကို စော်ဘွားအဖြစ် ပြန်လည်ခန့်ထားခဲ့သည်။ မြို့စောင့်တပ်အဖြစ် လက်ဖတင်နင်ဖောင်လာအုပ်ချုပ်သော အင်အား ၁၅၀ ပါ တပ်ဖွဲ့ကို ချထားခဲ့ကာ ကာနယ်ဆာတိုးရီးယပ်စ်သည် စတက်မန်းခံတပ်သို့ ပြန်ခဲ့သည်။ ဇွန်လတွင် အခြေအနေများ ငြိမ်သက်သွားပြီဟုယူဆကာ စကော့သည်လည်း စတက်မန်းခံတပ်သို့ ပြန်ခဲ့သည်။ ဇူလိုင်လ ၁ ရက်နေ့တွင် လက်ဖတင်နင်ဖောင်လာသည် မောက်မယ်တွင် တပ်သား ၂၅ ယောက်ကိုသာ အစောင့်ထားခဲ့ပြီး ၎င်းနှင့် ကျန်တပ်သားများကမူ မောက်မယ်မှ ၂၅ မိုင်ခန့်ကွာသော မိုးနဲသို့ သွားရောက်စခန်းချနေသည်။

ဗြိတိသျှတို့၏ လှုပ်ရှားမှုများကို စောင့်ကြည့်နေသော စောလပေါသည် မောက်မယ်တွင် ဗြိတိသျှတပ်အင်အား နည်းသွားသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ပြန်သည်။ ဇူလိုင်လ ၃ ရက်နေ့ညနေပိုင်းတွင် စောလပေါ၏တပ်သားများက မောက်မယ်ကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သည်။ သို့သော် စစ်ပါရီ ၂၅ ယောက်နှင့် စော်ဘွား၏ လက်နက်ကိုင်လူများက ခုခံနေသဖြင့် မြို့ကို မသိမ်းနိုင်ခဲ့ချေ။ ညဉ့်မှောင်လာသည်အထိ မြို့ကို ဝန်းရံတိုက်ခိုက်ပြီးနောက် မြို့မှ တစ်ရက်ခရီးအကွာသို့ ဆုတ်ခွာ၍ ကတုတ်ကျင်းများတူးကာ နေရာယူထားသည်။ မိုးနဲတွင် စခန်းချနေသော လက်ဖတင်နင်ဖောင်လာသည် ၎င်း၏တပ်စခန်းကို မောက်မယ်သို့ ပြောင်းရွှေ့၍ အင်အားဖြည့်ခဲ့သည်။ မောက်မယ်မှနေ၍ စောလပေါ၏တပ်များရှိရာသို့ သွားရောက်တိုက်ခိုက်နှိမ်နင်းရာ စောလပေါ၏တပ်သားများက ကြံ့ကြံ့ခံ၍ ပြန်လည်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးတွင် ဗြိတိသျှတို့သည် ရင်ဆိုင်အနီးကပ် လုံ့စွပ်တိုက်ပွဲဆင်နွှဲ

ကာ စောလပေါ်၏တပ်ကို တိုက်ထုတ်ခဲ့ရသည်။ စောလပေါ်ဘက်မှ တပ်သားခြောက်ဆယ်ခန့် တိုက်ပွဲတွင် ကျဆုံးခဲ့သည်။ စစ်ရေးအခြေအနေအရ နောက်ဆုတ်ပေးရသော်လည်း စောလပေါ်သည် မောက်မယ်ကို ကန္တရဝတီပိုင်အဖြစ် သိမ်းယူလိုသည့် ဆန္ဒကိုမူ မစွန့်လွှတ်ခဲ့ပေ။ ဗြိတိသျှတပ်များကို မောက်မယ်မှ ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းရန် စောလပေါ်သည် ရှမ်းပြည်နယ်ဆိုင်ရာ အရေးပိုင်ထံသို့ စာရေးတောင်းဆိုခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှအာဏာပိုင်တို့ထံ အမိန့်ပြန်တမ်းသဘောမျိုး ရေးသားသဖြင့် လက်ခံပြန်ကြားခြင်း မပြုချေ။ စောလပေါ်သည် ဗြိတိသျှတပ်များ ဆုတ်ခွာသွားရန် တောင်းဆို၍ မရသောအခါ လက်ဖတင်နင်ဖောင်လာနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်အရေးပိုင်တို့၏ ဦးခေါင်းများကို ဖြတ်ပေးနိုင်သူအား တစ်ခေါင်းလျှင် ဆုငွေကျပ် ၁၀၀၀၀ ချီးမြှင့်မည်ဟု ကြေညာခဲ့သည်။

ဗြိတိသျှတို့သည် ၁၈၈၈ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ရှမ်းပြည်နယ်ဆိုင်ရာအရေးပိုင်က စောလပေါ်ကိုယ်တိုင် ၁၈၈၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့ကို နောက်ဆုံးထား၍ ဗြိတိသျှတို့ထံ ခိုဝင်ရမည်ဟု ရာဇသံပေးပို့လိုက်သည်။ ထိုရာဇသံတွင် စောလပေါ်သည် ဗြိတိသျှလက်အောက် ခိုဝင်ပြီးသောအခါ –

(၁) မည်သည့်နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်နှင့်မျှ စာမချုပ်ရန်၊ မဆက်သွယ်ရန်

(၂) ပစ်ခတ်နိုင်သောသေနတ် အလက် ၅၀၀ ပေးရန်

(၃) ၁၈၈၉ ခုနှစ်မှစ၍ နှစ်စဉ်အခွန်တော် ငွေကျပ် ၅၀၀၀ ပေးရန်

(၄) စစ်ဆင်ရေးကုန်ကျစရိတ်အဖြစ် ငွေကျပ် နှစ်သိန်း ပေးရန်

တို့ ဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှတို့သည် တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ကန္တရဝတီကို ဝိုင်းဝန်းပိတ်ဆို့ တိုက်ခိုက်ရန် စီစဉ်သည်။ စောလပေါ်၏ဌာနချုပ်ရှိရာ စောလုံမြို့ကို မြောက်ဘက်မှ စစ်ကြောင်းတစ်ခုနှင့် တောင်ဘက်မှစစ်ကြောင်းတစ်ခု ချီတက်ရန် စီစဉ်ခဲ့သည်။ ကရင်နီနယ်နှင့် ဆက်စပ်နေသော ဗြိတိသျှမြန်မာနိုင်ငံနယ်စပ်တစ်လျှောက်ရှိ ကင်းစခန်းများကိုလည်း အင်အားဖြည့်တင်းထားသည်။ အရှေ့ဘက်ရှိ ယိုးဒယားနိုင်ငံအတွင်းသို့ စောလပေါ်ဝင်ရောက် မသွားနိုင်စေရန်လည်း နယ်စပ်တွင် စစ်တပ်များ စေလွှတ်ထားရန် ယိုးဒယားအစိုးရနှင့် ညှိနှိုင်းထားခဲ့သည်။ ရိက္ခာနှင့် အခြားပစ္စည်းများ ကန္တရဝတီသို့ တင်ပို့ခြင်းများကိုလည်း ရပ်ဆိုင်းပိတ်ပင်ထားသည်။ မြောက်ဘက်မှ စစ်ကြောင်းကို ဘရီဂေးဒီးယားကောလက်က ကွပ်ကဲပြီး စကားတွင် စုရုံးထားသည်။ ထိုစစ်ကြောင်းတွင် ခြေလျင်တပ်၊ မြင်းစီးတပ်များအပြင် အမြောက်နှစ်လက်လည်း ပါသည်။ ကာနယ်ဟာဗေးက ကွပ်ကဲ၍ ဖာပွန်မှစတင်ချီတက်သည့် တောင်ဘက်စစ်ကြောင်းတွင် ချက်ရှိုင်းယားတပ်ရင်းမှ အင်အား ၁၀၀ နှင့် အမှတ်(၈) မဒရပ်ခြေလျင် တပ်ရင်းမှ အင်အား ၁၅၀ ပါဝင်သည်။

စောလပေါ်သည် ဗြိတိသျှတို့၏ ရာဇသံပါသတ်မှတ်ရက် ကုန်ဆုံးသည့်တိုင်အောင် အညံ့ခံဝင်ရောက်လာခြင်း မပြုသည့်အပြင် ဗြိတိသျှတို့အား ခုခံတိုက်ခိုက်ရန် စစ်ရေး ပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှတို့ ချီတက်လာနိုင်သည့်လမ်းများတွင် သစ်ပင်များ လှဲ၍ပိတ်ဆို့ပြီး ဆူးငြောင့်များ ထောင်ခဲ့သည်။ လက်နက်ကိုင်အင်အားကိုလည်း ထပ်မံဖြည့်တင်းထားသည်။ နိုဝင်ဘာလကုန်လောက်တွင် ယမ်းမှုန့် ပိသာလေးရာကို ထုတ်လုပ်စုဆောင်းရရှိပြီး သေနတ် ၈၀၀ ကိုလည်း ပြုပြင်ထားနိုင်ခဲ့သည်။ လူအင်အား ၃၀၀၀ ခန့်ကိုလည်း

စည်းရုံး သိမ်းသွင်းထားနိုင်ခဲ့သည်။ စောလပေါ်၏ တပ်ဖွဲ့များတွင် ကရင်နီများသာမက ရှမ်း အမျိုးသားများလည်း ပါဝင်သည်။

စောလပေါ်၏စစ်ရေးပြင်ဆင်မှုများကိုအထောက်အကူပြုသော အချက်တစ်ရပ်မှာ မြင်ကွန်း မင်းသား၏ လှုပ်ရှားမှုသတင်းပင် ဖြစ်သည်။ “ပြင်သစ်တို့သည် ကာလကတ္တားမြို့ကို သိမ်းလိုက်ပြီ၊ မြင်ကွန်းမင်းသားသည် ပြင်သစ်သင်္ဘောများနှင့် ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းသို့ ဝင်လာနေပြီ” စသော သတင်းများသည် ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ပျံ့နှံ့လျက်ရှိသည်။ ထိုသတင်းများသည် ယုတ္တိမတန်သော်လည်း ဗြိတိသျှတို့ကို ဆန့်ကျင် တိုက်ခိုက်နေသူများကို အမှန်ပင် အားတက်စေခဲ့သည်။ စောလပေါက ဗြိတိသျှတို့ကို ခုခံတိုက်ခိုက်တော့မည် ဖြစ်ကြောင်း ဒီဇင်ဘာလ ၇ ရက်နေ့ မောက်မယ်စော်ဘွားထံ ရေးသည့်စာတွင် အတိအလင်း ဖော်ပြလိုက်သည်။ ဒီဇင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ဖာပွန်၏အရှေ့မြောက်ဘက် သံလွင်မြစ်ကမ်းပေါ်ရှိ ကျောက်ညှပ်ကျေးရွာကို စောလပေါ်တပ်များက ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက် ဖျက်ဆီးသည်။ ပုလိပ်များသည်လည်း မိမိတို့စခန်းကိုသာ ကာကွယ်ထားနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ဤရှေးဦးအောင်မြင်မှုများသည် စောလပေါ်၏ဗြိတိသျှဆန့်ကျင်ရေးစိတ်ဓာတ်ကို ပိုမိုတက်ကြွလာစေခဲ့သည်။ ဒီဇင်ဘာလ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ကာနယ်ဟာဗေးဦးဆောင်သည့် တောင်ဘက်စစ်ကြောင်းသည် ဖာပွန်သို့ ရောက်ရှိလာသည်။ ဖာပွန်မှ ဘော်လခဲသို့ ဒီဇင်ဘာလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ချီတက်သည်။ ချီတက်ရာလမ်းတွင် ကရင်နီတို့ တပ်စွဲထားသော ဖားဆောင်းသစ်တပ်ကို အလွယ်တကူပင် တိုက်ခိုက် သိမ်းယူလိုက်သည်။ မြောက်ဘက်စစ်ကြောင်းက စောလုံကို သိမ်းသည်အထိ ကာနယ်ဟာဗေးသည် ဖားဆောင်းတွင် တပ်စွဲထားခဲ့သည်။ ဤနည်းအားဖြင့် စောလပေါ်၏ တောင်ဘက်ထွက်ပေါက်ကို ဗြိတိသျှတို့က ပိတ်ဆို့ထားလိုက်သည်။

စောလပေါထံပေးထားသော ရာဇသံသတ်မှတ်ရက် ကုန်ဆုံးသောအခါ မြောက်ဘက်စစ်ကြောင်းသည် ၁၈၈၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် စကားမှ

“စောလပေါ်၏ စစ်ရေး ပြင်ဆင်မှုများကို အထောက်အကူ ပြုသော အချက်တစ်ရပ်မှာ မြင်ကွန်းမင်းသား၏ လှုပ်ရှားမှုသတင်းပင် ဖြစ်သည်။ “ပြင်သစ်တို့သည် ကာလကတ္တားမြို့ကို သိမ်းလိုက်ပြီ၊ မြင်ကွန်းမင်းသားသည် ပြင်သစ်သင်္ဘောများနှင့် ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းသို့ ဝင်လာနေပြီ” စသော သတင်းများသည် ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ပျံ့နှံ့လျက်ရှိသည်”

ကန္ဒရဝတီသို့ ရှေး ရှုချီတက်သည်။ စောလပေါအညံ့ခံဝင်ရောက်လာလျှင် ပြစ်မှုများအားလုံးမှ လွတ်ငြိမ်းခွင့် ပြုပြီး စော်ဘွားအဖြစ် ဆက်လက်ခန့်ထားရန်နှင့် အကယ်၍ အညံ့မခံခဲ့ပါက စောလပေါ၏ ဆွေမျိုးတစ်ဦးဦးကို ကန္ဒရဝတီ စော်ဘွားအဖြစ်ခန့်အပ်ရန် မဟာဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးက ညွှန်ကြားခဲ့သည်။

မြောက်ဘက်စစ်ကြောင်းသည် ၁၈၈၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်နေ့တွင် လွိုင်ကော်အနီး ငကိုင်အရပ်၌ စောလပေါ၏တပ်သား ၅ဝဝ ခန့်နှင့် တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ စောလပေါ တပ်ဖွဲ့များသည် အင်အားချင်းမမျှသဖြင့် ဆုတ်ပေးရသော်လည်း ရဲဝံ့စွာတိုက်ခိုက်ကြသဖြင့် ဗြိတိသျှတို့ဘက်မှ လေးဦးကျဆုံးပြီး ခုနစ်ဦး ဒဏ်ရာရရှိခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှတို့ဘက်မှ လူအင်အား၊ လက်နက်အင်အားဖြင့် ဖိ၍တိုက်သဖြင့် စောလပေါတပ်သား ၁၅ဝ ခန့် ကျဆုံးခဲ့ရသည်။ ထိုနေ့ညနေတွင် လွိုင်ကော်ကို ဗြိတိသျှတို့က သိမ်းပိုက်ခဲ့ကြသည်။ လွိုင်ကော်မှ စောလုံသို့ ဆက်လက်ချီတက်ရာ လမ်းခရီးမှာ ခက်ခဲကြမ်းတမ်းသဖြင့် ၁၈၈၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၈ ရက်နေ့တွင်မှ စောလုံသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ စောလပေါသည် စောလုံသို့ ဗြိတိသျှတို့ ရောက်မလာမီကပင် ၎င်း၏လူယုံအနည်းငယ်ကို ခေါ်ဆောင်ကာ စောလုံနှင့် သံလွင်မြစ်ကြားရှိ မန်းမော်သို့ ထွက်ခွာသွားခဲ့သည်။ စောလပေါက အညံ့မခံသဖြင့် ဗြိတိသျှတို့သည် ၁၈၈၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် စောလဝီကို ကန္ဒရဝတီစော်ဘွားအဖြစ် ခန့်အပ်ကာ လက်အောက်ခံပဏ္ဏာဆက်နယ်အဖြစ် သတ်မှတ်လိုက်သည်။

စောလပေါ၏ ဗြိတိသျှဆန့်ကျင်ရေးများ ရပ်စဲသွားသော်လည်း မြန်မာ့ထီးနန်းပြန်လည်ရရှိရေးအတွက် ရှမ်းနယ်များကို အခြေခံ၍ မြင်ကွန်းမင်းသား၏ လှုပ်ရှားမှုများကို ဗြိတိသျှတို့ ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပြန်သည်။ အိန္ဒိယတွင် နိုင်ငံရေးခိုလှုံနေသော မြင်ကွန်းမင်းသား၏ ထီးနန်းပြန်လည်ရရှိရေး ကြိုးပမ်းလှုပ်ရှားမှုသည် ရှမ်းစော်ဘွားများနှင့် ဆက်နွှယ်နေသည့် အပြင် ပြင်သစ်ပိုင်နယ်မြေတွင် စတင်အခြေခံကြိုးပမ်းသဖြင့် ဥရောပနိုင်ငံရေး အခြေအနေများနှင့်လည်း ဆက်စပ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် မြင်ကွန်းမင်းသား၏ ထီးနန်းပြန်လည်ရရှိရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုသည် ဗြိတိသျှတို့အတွက် ကိုင်တွယ်ရခက်ခဲသော ပြဿနာတစ်ရပ် ဖြစ်ခဲ့ရသည်။

သမိုင်းဌာန (ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်)

မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်းမှု သမိုင်း(၁၈၈၅–၁၈၉၅) အပိုင်း(၁)၊ စာအုပ်မှ ကူးယူဖော်ပြပါသည်။

ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ဟု ဆိုရာဝယ်

&efuifrefrm EdkifiHa&;avhvmo;kHyfb)

“ဒီမိုကရေစီသည် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာနှင့်လည်း
ဆက်နွှယ်လျက် ရှိပါသည်။ ဒီမိုကရေစီဆိုင်ရာ
ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင်
အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်မှာ Self–rule လို့ခေါ်တဲ့
ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်နှင့် Shared–rule လို့ ခေါ်တဲ့
စုပေါင်းအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တို့ကို
ပေါင်းစပ်ထားသည့်စနစ် ဖြစ်ပါသည်”

"ပြည်သူက ရွေးချယ်တဲ့ ဒီမိုကရေစီနဲ့ ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံတဲ့ ပြည်ထောင်စုကြီး အဖြစ် ခိုင်ခိုင်မာမာ တည်ဆောက်သွားဖို့လိုတယ်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်ဆိုတာဟာ ပြည်သူက ရွေးချယ်တဲ့ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖြစ်ပြီး ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုတာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနဲ့ ရပိုင်ခွင့်တွေကို မျှဝေခွဲဝေခံစားစေတာ ဖြစ်တယ်။ ဖက်ဒရယ်နဲ့ပတ်သက်ပြီး ဘယ်လိုပဲ အယူအဆ အမျိုးမျိုး ကွဲပြားနေပါစေ ဒို့နိုင်ငံနဲ့ သဟဇာတဖြစ်တဲ့ စနစ်မျိုးကို ရွေးချယ်ဆောင်ရွက်ပြီး တည်ဆောက်သွားကြရမယ်။"

(နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မဟာသရေစည်သူ မင်းအောင်လှိုင် (၇၇) နှစ်မြောက် တပ်မတော်နေ့ စစ်ရေးပြအခမ်းအနားတွင် ပြောကြားခဲ့သည့်မိန့်ခွန်းမှ ကောက်နုတ်ချက်)

အပိုင်း (က)

ဒီမိုကရေစီဆိုတာဘာလဲ ...။

(Democracy) ဒီမိုကရေစီဟူသော မူရင်းအင်္ဂလိပ်စာကို အသံဖလှယ်၍ သုံးထားသော စကားဖြစ်ပြီး မြန်မာမှုအနေနှင့်မူ **ပြည်သူအများက ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသော ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် အုပ်ချုပ်သောစနစ်** ဟူ၍ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာအဘိဓာန်တို့တွင် ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထိုသို့ဖော်ပြမှုများကြောင့် ဒီမိုကရေစီ (Democracy) သည် **ဝါဒ** မဟုတ်သော **စနစ်** သာ ဖြစ်ပေသည်။

ဒီမိုကရေစီ (Democracy) ဟူသည် Demos နှင့် Kratos ဟူသော ဂရိစာလုံးနှစ်လုံးမှ ဆင်းသက်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ Demos သည် ပြည်သူလူထု၊ တိုင်းသူပြည်သား၊ အများပြည်သူဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်ပြီး Kratos သည် စီမံခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်ခြင်းဟူ၍ ခေါ်ဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့အတွက် Democracy သည် နိုင်ငံတော်၏ အချုပ်အခြာအာဏာ (၃) ရပ် ဖြစ်သော ဥပဒေပြုရေးအာဏာ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ၊ တရားစီရင်ရေးအာဏာတည်းဟူသော ပြည်သူတို့၏ထံတွင်ရှိသော အာဏာများ (People's Power) ကို ပြည်သူ့ထံမှ ပုံသဏ္ဌာန်အမျိုးမျိုးရှိသော ရွေးကောက်ပွဲပုံစံများဖြင့် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံထားရသူ ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်များ၊ တစ်နည်း အမတ်များမှတစ်ဆင့် ပြည်သူ့ကိုယ်စား လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ပေးရသော စနစ်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်များ သို့မဟုတ် အမတ်များသည် မိမိတို့လက်ဝယ် ယာယီရောက်ရှိပိုင်ဆိုင်ထားသော နိုင်ငံရေးအာဏာများကို မှန်ကန်စွာ သုံးစွဲဖော်ဆောင်နိုင်သူ ဖြစ်ရမည့်အပြင် မိမိ၏စွမ်းရည်များ ညံ့ဖျင်းခြင်း၊ မိမိအား ကိုယ်စားပြုစေခိုင်းထားသော ပြည်သူများ၏ဆန္ဒကို မဆောင်ရွက်နိုင်၍ မိမိ၏မဲဆန္ဒနယ်မှ တစ်နည်း ၂၀၀၈ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၊ အခန်း (၉) ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ အခန်း၊ ပုဒ်မ ၃၉၆၊ ပုဒ်မခွဲ (၁)၊ **သက်ဆိုင်ရာ မဲဆန္ဒနယ်၏ မူလမဲဆန္ဒရှင်များအနက် အနည်းဆုံး တစ်ရာခိုင်နှုန်း (၁%) တို့က တာဝန်မှ ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းလိုသော် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နှင့် ပတ်သက်သည့် တိုင်တန်းချက်ကို ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ထံ တင်ပြရမည်** ဟု အထက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ဆိုထားသကဲ့သို့ (The Right to Recall) အခွင့်အရေးကိုလည်း နိုင်ငံသားပြည်သူအများ ရရှိသင့် ရရှိထိုက်သော

ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေးတစ်ရပ်ပင်။ ဒီမိုကရေစီစွမ်းအားမြင့်သော နိုင်ငံများတွင် Separation of Power ၊ အာဏာခွဲဝေကျင့်သုံးခြင်းသည်လည်း အဓိကကျပေသည်။ တစ်ဖန် နိုင်ငံရေး စုဖွဲ့တည်ဆောက်မှု (Political Institutions) များကို စနစ်တကျစုဖွဲ့ထားခြင်းသည် လည်း ဒီမိုကရေစီ၏ ပြယုဂ်တစ်ခုပင်။ လွတ်လပ်၍ တရားမျှတပြီး သူသူငါငါ လူတကာတို့ လက်ခံသည့် နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတစ်ရပ်ရှိခြင်းကလည်း ဒီမိုကရေစီနှင့် ဆက်စပ်၍နေသည့်အပြင် ဒီမိုကရေစီကြောင့်ပင် ခန့်ထည်ရပြန်ပါသည်။

ဒီမိုကရေစီသည် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာနှင့်လည်း ဆက်နွယ်လျက်ရှိပါသည်။ ဒီမိုကရေစီဆိုင်ရာ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်မှာ Self–rule လို့ခေါ်တဲ့ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်နှင့် Shared–rule လို့ ခေါ်တဲ့ စုပေါင်းအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တို့ကို ပေါင်းစပ်ထားသည့်စနစ် ဖြစ်ပါသည်။ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တွင် အနည်းဆုံးအစိုးရနှစ်ရပ် ထားရ ပေမည်။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများ ဖြစ်ပေသည်။ အချို့နေရာများတွင်မူ ဒေသန္တရအစိုးရများကိုပင် သက်ဆိုင်ရာဒေသများအတွက် အခွန်ကောက်ခံခွင့် အာဏာကို ပေးအပ်ဖွဲ့စည်းထားရမည်လည်း ဖြစ်ပေသည်။

ဒီမိုကရေစီစနစ် အုပ်ချုပ်ရေးတွင် အစိုးရကိုလည်း ပြည်သူကပင် တိုက်ရိုက်ရွေးချယ် တင်မြှောက်ကြရပြန်ပါသည်။ ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်အရ မည်သည့်ဝန်ကြီးတစ်ဦး တစ်ယောက်ကိုမျှ ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ အတည်ပြုထောက်ခံချက်မရှိဘဲ ခန့်ပိုင်ခွင့်မရှိ ချေ။ ထို့အတူပင် ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးကို ကိုင်တွယ်သည့် အစိုးရက တရားရေးဌာနကို ကိုင်တွယ်သည့် တရားသူကြီးချုပ်မှစ၍ တရားလွှတ်တော်တရားသူကြီးများအားလုံးတို့အား ခန့်အပ်နိုင်သော်လည်း လွှတ်တော်၏ အတည်ပြုချက်ကိုမူ ရယူရသည်ဖြစ်၏။ သို့သော် အစိုးရသည် တရားစီရင်ရေးအပေါ် လွှမ်းမိုးခြင်း၊ ဆက်သွယ်ခြင်းမပြုရပါ။

လွတ်လပ်သော တရားစီရင်ရေးမူအရ မည်သူမျှ တရားဥပဒေအထက်တွင် မရှိရပါ။ (No one above the law) ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးသည် အာဏာပြဿနာများကို ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းရသောအလုပ် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးအာဏာသည် စွမ်းအားကြီး၏။ ထိုသို့စွမ်းအား ကြီးလှသဖြင့်လည်း လျင်မြန်ကျယ်ပြန့်နက်ရှိုင်းစွာ ဖောက်ပြန်တတ်ပေသည်။ ထိုဖောက် ပြန်မှုနှင့်အတူ တလွဲအာဏာသုံးခြင်း၊ မလျော်ဩဇာသုံးခြင်း၊ အလွဲသုံးစားပြုခြင်းတို့ကိုလည်း အကြီးဆုံးသော ရာထူးပိုင်ရှင်များမှသည် အငယ်ဆုံးသော ရာထူးပိုင်ရှင်များအထိ ပြုလုပ် လာတတ်ကြသည်ကိုလည်း သတိပြုရပါမည်။

ဒီမိုကရေစီစနစ်သည် ရွေးကောက်ပွဲနှင့်မူ ပိုက်ဆံအကြွေစေ့တစ်စေ့၏ ခေါင်းနှင့် ပန်းပင် ဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံတိုင်းသည် လွတ်လပ်၍ တရားမျှတ သော ရွေးကောက်ပွဲများကို နိုင်ငံ၏အခြေအနေအရပ်ရပ်ပေါ်မူတည်၍ ကျင်းပပေးရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ဤသည်မှာ ဒီမိုကရေစီကြောင့်ရလာသည့် ရွေးကောက်ပွဲများ၏ ဂုဏ်ဒြပ်ပင်။ တရားဥပဒေအရသတ်မှတ်ထားသော အသက်ပြည့်မီသူတိုင်းသည် မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်၊ တစ်ဖွဲ့၏ ဖြားယောင်းခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊ ငွေကြေးတံစိုးလက်ဆောင်ပေး၍ စည်းရုံးခြင်း စသည်တို့ အလျဉ်းမရှိရဘဲ လွတ်လပ်စွာ မဲပေးပိုင်ခွင့်ရရှိခြင်းသည်လည်း ဒီမိုကရေစီနှင့် တွဲ၍ ရလာသော လွတ်လပ်ရေး၏ အသီးအပွင့်များထဲမှ တစ်ခုပင်။ နောက်ထပ်ရရှိရမည့်

အသီးအပွင့်တစ်ခုမှာ ရွေးကောက်ပွဲများတွင် အရွေးချယ်ခံရန် စာရင်းတင်သွင်းထားသော **ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအားလုံးသည်** တန်းတူညီမျှသော လွတ်လပ်စွာရေးသားပြောဆို၊ စည်းရုံးပိုင်ခွင့် ရရှိစေရမည်ဖြစ်သည်။ ဥပဒေအရ ပြိုင်ဘက်အချင်းချင်းကြားဖြစ်စေ၊ ယှဉ်ဘက်ပါတီအချင်းချင်းကြားတွင်ဖြစ်စေ တစ်စုံတစ်ရာ ငြင်းခုံမှုများ ပေါ်ပေါက်လာပါက တည်ဆဲရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ဥပဒေအရဖြစ်စေ၊ နည်းဥပဒေအရဖြစ်စေ သမာသမတ်ကျစွာ ထိန်းသိမ်းညှိနှိုင်း အဖြေရှာပေးရမည့်တာဝန်သည် ဗဟိုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်တွင်သာ ရှိစေရမည်။ ထိုကော်မတီဝင်များသည် ဘက်လိုက်မှုကင်းခြင်း၊ အာဏာကို အလွဲသုံးစား မလုပ်ခြင်း၊ ဥပဒေကို လက်တစ်လုံးခြား လိမ်လည်မှုကင်း၍ **ထကြွ၊ နိုးကြား၊ သနား၊ သည်းခံ၊ ဝေဖန်၊ ထောက်ရှု ဤ ခြောက်ခု ကြီးသူ့ဂုဏ်အင်္ဂါ** ဟူသည့် နာယကဂုဏ် ခြောက်ပါးနှင့်အညီ ရှင်းလင်းအဖြေရှာရန် လုံး၀(လုံး၀) တာဝန်ရှိသူများ ဖြစ်စေရပါမည်။

တစ်ဖန် ဒီမိုကရေစီသည် တည်ဆဲဥပဒေအရ ထူထောင်ထားသော နိုင်ငံရေးပါတီများအတွက်လည်း မိတ်ကောင်းသဖွယ် ပြုမူနေထိုင်တတ်ရန် UEC အား သင်ကြားပေးနိုင်ရပေမည်။ နိုင်ငံရေးပါတီများသည်လည်း ဒီမိုကရေစီနှင့် ယှဉ်တွဲ၍ ရွေးကောက်ပွဲကာလတွင်သာ ပေါ်လာပြီး အခြားအချိန်များတွင် ငါနဲ့မဆိုင်ဟူ၍ မနေသင့်ကြပေ။ မှန်ကန်သော အတိုက်အခံများအဖြစ် ရပ်တည်လျက် နိုင်ငံတော်နှင့် နိုင်ငံသားတို့အရေးအတွက် အစဉ်နိုးကြားတက်ကြွသူများအဖြစ် လွှတ်တော်ပတွင် ရှိနေရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဒီမိုကရေစီခေတ်တွင် အနိုင်ရပါတီများ အာဏာရှင်မဖြစ်စေရေးအတွက် လွှတ်တော်တွင်း၊ လွှတ်တော်ပရှိ နိုင်ငံရေးပါတီတို့သည် အတိုက်အခံအင်အားစုတစ်ခုအဖြစ် မရိုင်းစိုင်း၊ မယုတ်မာစေလျက် ခိုင်ခံ့အား ရှိစေရန် ဖွဲ့စည်း၍ အမုန်းမစွက်၊ ပြုံးလျက်ဝေဖန်၊ ထောက်ပြ၊ ပြစ်တင်၊ ဆန့်ကျင်၊ ဟန့်တားမှု ပြုလုပ်ကြရပေမည်။ အတိုက်အခံပါတီများ၏ကဏ္ဍသည် ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် လွန်စွာအရေးပါ အရေးကြီးလှပေသည်။

အစိုးရတစ်ရပ်ကို မိမိပါတီတစ်ခုတည်းကသာ ပြတ်သားစွာ ပြည်သူ့ထောက်ခံမှုရရှိ၍ အစိုးရဖွဲ့နိုင်ပြီး နိုင်ငံတော်အုပ်ချုပ်ရာတွင် ပြဿနာပေါ်ပေါက်မှု အနည်းငယ်ကိုသာ တွေ့နိုင်သော်လည်း တစ်ပါတီအစိုးရမဖွဲ့နိုင်၍ ညွန့်ပေါင်းအစိုးရဖွဲ့ရသည့်အခါတွင် Division of Power, Federal and States Relation, Form of Goverment တို့ ပြုရာတွင်လည်း Separation of Power ကို သေချာစွာ ကိုင်စွဲမှုဝေနိုင်ရမည်လည်း ဖြစ်သည့်အပြင် Political Institutions များကိုလည်း စုဖွဲ့တည်ထောင်ထားရမည် ဖြစ်ပါသည်။

မည်သို့သောအစိုးရဖြစ်စေ Responsibility, Accountability နှင့် Transparency ဆိုသည့် တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုတို့ ရှိခြင်းသည်လည်း သန့်ရှင်းသော အစိုးရ၊ ကောင်းမွန်သောအုပ်ချုပ်ပုံတို့သည် ဒီမိုကရေစီ၏ မီးရှူးတန်ဆောင်တစ်ခုပင်။

ဒီမိုကရေစီစနစ်ကျင့်သုံးသည့် အစိုးရလက်ထက်တွင် ပြည်သူတို့တွင်လည်း တာဝန်ရှိပါပေသည်။ ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံသည် နှစ်ကာလကြာမြင့်စွာ People Power ဖြင့် အုပ်ချုပ်ခြင်းနှင့် အလှမ်းကွာဝေးခဲ့ရသဖြင့် People Power ဖြင့် အုပ်ချုပ်မှုမျိုးကို နားယဉ်စေရန်လည်း အထူးလိုအပ်ပေသည်။ နိုင်ငံတော်ကို ဒီမိုကရေစီစနစ်ဖြင့် သွားရာတွင် အစိုးရကို ပြည်သူက ရွေးကောက်တင်မြှောက်ပေးပြီး အစစအရာရာ အစိုးရ၊ လွှတ်တော်နှင့် မိမိတို့ လေးစားသော

ခေါင်းဆောင်အပေါ် ပုံအပ်ထားသော စနစ်မျိုးမဟုတ်ပေ။ ဒီမိုကရေစီကို ထိုသို့ခံယူလုပ်ကိုင်မိသော ကမ္ဘာပေါ်ရှိ နိုင်ငံအချို့ကိုယ်ကျိုးနည်း ဒုက္ခရောက်ကြရသည့်သာဓကများလည်း ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတိုင်းတွင် ပြည်သူလူထု၏ လိုအပ်ချက်ကဏ္ဍများကို ဖြည့်စွက်လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ပေးမည့် လွတ်လပ်သောလူမှုအဖွဲ့အစည်း (Civil Society) များသည် ဒီမိုကရေစီအစိုးရလက်ထက်တွင် ရှိကိုရှိရမည့် အစုအဖွဲ့တစ်ရပ်ပင်။ သို့သော် ထိုလူမှုအဖွဲ့အစည်း (Civil Society) တို့သည် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းမဖြစ်စေရပါ။ ထို့အပြင် လူမျိုးစွဲ၊ အဖွဲ့အစည်းစွဲ၊ ဘာသာစွဲ၊ ပုဂ္ဂိုလ်စွဲ၊ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းစွဲ လုံးဝ (လုံးဝ) ကင်းစင်ရမည်ဖြစ်ပြီး အစွန်းမရောက်ရေးကလည်း အဓိကကျပါသည်။ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတစ်ခုသည် လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်း (Civil Society) များကြောင့် နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာဖွံ့ဖြိုးမှုများ အရှိန်အဟုန်ဖြင့် မြင့်တက်လာနိုင်သကဲ့သို့ ဒုက္ခနွံအတွင်းသို့လည်း ဆင်းသက်ကျရောက်နိုင်ပါသည်။

လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများသည် ပရဟိတလုပ်ငန်းများနှင့်လည်း လုပ်ငန်းသဘာဝ ဆင်ဆင်တူပေသည်။ (သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများ၊ အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊ လူနည်းစုအခွင့်အရေး ကာကွယ်မှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ စသည်တို့တွင် ထိထိရောက်ရောက် ပူးပေါင်းပါဝင်လုပ်ကိုင်မှုများ) အမှန်တွင် လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်း (Civil Society) တို့သည် အာဏာနိုင်ငံရေးနှင့် နီးနွယ်ပတ်သက်မှုမရှိသော အမျိုးသားနိုင်ငံရေးလုပ်နေသူများသာ ဖြစ်ရပါမည်။ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့ (C.S.O) များသည် အာဏာလက်ရှိဖြစ်သော အစိုးရများနှင့် ပြည်သူလူထုအကျိုးငှာ နီးကပ်စွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်သူများ ဖြစ်ကြပါသည်။ သို့သော် အစိုးရတို့၏ လက်ကိုင်တုတ်တော့ မဖြစ်သင့်ပေ။

လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်း (C.S.O) တို့သည် ကိုယ်ကျိုးရှာနိုင်ငံရေးသမား၊ ကိုယ်ကျိုးရှာ နိုင်ငံရေးပါတီတို့၏ လူသားအဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်လုံးအတွက်၊ နိုင်ငံတော်အတွက်၊ နိုင်ငံသားတို့အတွက် ဘေးဆိုး၊ အန္တရာယ်ဆိုးများ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အရေးအရာများကိုလည်း ဟန့်တားနိုင်ရမည် ဖြစ်သည်။ အစိုးရတို့၏ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုကို လေ့လာစောင့်ကြည့်ခြင်း၊ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုနှင့် ဖိနှိပ်ခြယ်လှယ်မှု ကင်းစင်စေရေးတို့ကို ဖော်ထုတ်တားဆီးမှုများသည်လည်း (C.S.O) တို့၏ အဓိကတာဝန်များပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဒီမိုကရေစီစနစ်ကျင့်သုံးသော နိုင်ငံများတွင် နိုင်ငံတော်၏ ကာကွယ်ရေးယန္တရားကို တပ်မတော်သို့လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတော်၏ လုံခြုံရေးယန္တရားကို ပြည်သူ့ရဲတပ်ဖွဲ့သို့လည်းကောင်း သီးခြားစီ တာဝန်ပေးကြသည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ၎င်းကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးယန္တရားတို့သည် သီးခြားစီ ရှိနေရမည် ဖြစ်ပြီး တစ်ခုနှင့်တစ်ခု လွှမ်းမိုးခြင်း၊ ဩဇာပေးခြင်း၊ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်းတို့ အလျဉ်းမရှိစေရပါ။ တပ်မတော်သည်လည်းကောင်း၊ ပြည်သူ့ရဲတပ်ဖွဲ့သည်လည်းကောင်း အရပ်သားအစိုးရအောက်တွင် ရှိကြရမည်ဖြစ်ပြီး ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးသည်လည်းကောင်း၊ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးသည်လည်းကောင်း တပ်မတော်တွင် လက်ရှိ တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသူများ မဖြစ်စေရပါ။ နိုင်ငံ့အတွက် သင့်တော်ပါသည်ဟု လွှတ်တော်မှ အများဆန္ဒရှိလာပါက ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် တပ်မတော်မှ အငြိမ်းစားယူပြီးမှသာ ထမ်းဆောင်ခြင်းသည် ဒီမိုကရေစီကျင့်သုံးသော နိုင်ငံတို့၏ အနှစ်သာရပင်ဖြစ်ပေသည်။

အထက်တွင် တင်ပြခဲ့သော ဒီမိုကရေစီဆိုင်ရာ ကျင့်စဉ်သဘောတရား ကောက်နုတ်ချက်အချို့သည် နိုင်ငံတကာတွင် အများဆုံးကျင့်သုံးနေကြသည် မှန်သော်လည်း ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံအတွက်မူ တိုက်ရိုက်ကူးယူ၍ သုံးစွဲခြင်းမျိုးထက် ကျွန်ုပ်တို့မြေ၊ ကျွန်ုပ်တို့သဘာဝ၊ ရှေးပဝေဏီကတည်းကနေလာကြသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့၏ဓလေ့၊ ထုံးစံ၊ ယဉ်ကျေးမှုစသည်တို့နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိသည်တို့ကိုသာ ချိန်ထိုးသုံးစွဲရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ဤသည်တို့ကား ဒီမိုကရေစီကျင့်စဉ်သဘောတရားအချို့ပင်တည်း။ ဖက်ဒရယ်ကို ဆက်လက်လေ့လာရမည်ဆိုပါက ...

“ဖက်ဒရယ်ဆိုတာဟာ မတူကွဲပြားနေတဲ့ တိုင်းဒေသကြီးတွေ၊ ပြည်နယ်တွေ၊ လူမျိုးတွေ၊ လူမျိုးစုတွေကို စုစည်းလုပ်ကိုင်ရာမှ လုပ်ကိုင်နိုင်ခွင့်တွေကို ခွဲဝေ ကျင့်သုံးတဲ့ အယူအဆ သဘောတရားဖြစ်ပြီး ပေါင်းစည်းနေထိုင်ခြင်း၊ မျှဝေခံစားခြင်း ဖြစ်ပါတယ်”

(နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် (၁) နှစ်ပြည့် နိုင်ငံတော်တာဝန်ထမ်းဆောင်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ ပြောကြားသည့် မိန့်ခွန်းမှ ကောက်နုတ်ချက်)

အပိုင်း (ခ)

ဖက်ဒရယ်ဆိုရာဝယ် –

မှန်ပါသည်။ ဖက်ဒရယ်ဟူသော ဝေါဟာရမှာ မူရင်းကိုက မြန်မာစကားမဟုတ်မူဘဲ အသံထွက်ကို အသံဖလှယ်၍ ရေးသားဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ Federal ဆိုသည့် မူရင်း အင်္ဂလိပ်စာကို အသံဖလှယ်ထားခြင်းဟုလည်း မှတ်သားရပါသည်။

ဖက်ဒရယ် (Federal)ကို အနည်းငယ်အကျယ်ချဲ့၍ မြင်ရသော် ဖက်ဒရယ်ဟူသော စကားရပ်သည် လက်တင်ဘာသာစကား နှစ်လုံး ဖြစ်သည့် **"Fodedus"** နှင့် **"Fides"** မှ ပေါင်းစပ်ဆင်းသက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာမူ **သဘောတူညီမှု၊ ပဋိညာဉ်စာချုပ်** ဟု ဖွင့်ဆိုကြသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ ထိုသို့ဆိုလျှင် **ဘာတွေကို သဘောတူကြမည်နည်း** သို့တည်းမဟုတ် **ဘာတွေကို ပဋိညာဉ်ပြုကြမည်နည်း** ကို ဆက်လက်စဉ်းစားရမည်ဖြစ်ပေသည်။ ရှင်းပါသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ၁၉၈၂ ခုနှစ် နိုင်ငံသားဥပဒေအရ ကြည့်လိုက်ပါက အဓိကလူမျိုးကြီး (၈) မျိုးနှင့်အတူ ပေါင်းစပ်ပါဝင်ထားသော လူမျိုးပေါင်း (၁၃၅) မျိုးနှင့် စုဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဤနေရာတွင် တစ်ခုလောက် ဆက်စပ်တွေးကြည့်မိပါသည်။ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံတွင် **ပြည်နယ်** လို့ ခေါ်သည့် တိုင်းရင်းသားများ အများစုနေထိုင်ရာ နယ်စပ်ဒေသ၊ ကုန်းမြင့်ဒေသတို့ကို တွေ့ရပြီး တစ်ဖန် ယခင်အခါက **တိုင်း၊** ယခု ၂၀၀၈ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ **တိုင်းဒေသကြီး** ဟု ခေါ်ဆိုကြသော အများစုမှာ ဗမာများနေထိုင်သော မြေပြန့်ဒေသများ ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ခေတ်အဆက်ဆက်က ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးတို့သည် အစစအရာရာ တူညီမှုရှိကြသည်ဟု ဆိုကြသော်လည်း ပြည်နယ်များမှာ လူမျိုးစုအမည်များကို အခြေခံအမည်ပေးထားကြပြီး တိုင်း သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးတို့မှာမူကား ထိုဒေသတွင်းရှိ ထင်ရှားသော မြို့များကို အစွဲပြု၍ မှည့်ထားသည်ကို တွေ့ရပါ

“တကယ်တော့ အမည်များထက် စိတ်ဓာတ်များက ပို၍အရေးကြီးသည်ဟု စာရေးသူမှ မှတ်ယူမိသည်။ ပေါင်းစည်းလိုတဲ့ စိတ်ဓာတ်၊ ခွဲမထွက်လိုသည့် စိတ်ဓာတ်များ ဖြစ်သင့်ပါသည်”

သည်။ (တနင်္သာရီနှင့် ဧရာဝတီမှအပ)။ တိုင်း သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဟူသည့် ဝေါဟာရတွင် **တိုင်း** ဆိုသည့်အရာက အဓိကကျနေပေသည်။ တိုင်းဆိုလျှင် အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် **နိုင်ငံ** ဟုလည်း တွဲ၍ မြင်တတ်ကြပြန်ပါသည်။ **တိုင်းနိုင်ငံ** ဆိုသည့် အသုံးအနှုန်း အခေါ်အဝေါ်မျိုးကိုလည်း သုံးစွဲကြကြောင်း တချို့သော မိတ်ဆွေများ ထောက်ပြပြောဆိုသည်ကိုလည်း ကြားဖူးရပါသည်။ တချို့ကလည်း သည်လိုဆိုပါက **ပြည်နယ်**က **တိုင်းဒေသကြီး** ထက် နိမ့်တယ်ပေါ့။ တညီတညွတ်တည်းဆိုပါက **ပြည်နယ်** ဆိုလည်း အားလုံး **ပြည်နယ်**ပေါ့။ ဒါမှမဟုတ် **တိုင်း** ဆိုလည်း **တိုင်း**၊ **တိုင်းဒေသကြီး** ဆိုလည်း **တိုင်းဒေသကြီး** ပေါ့။ ဥပမာ ကချင်ပြည်နယ်တို့၊ မန္တလေးပြည်နယ်တို့ ဒါမှမဟုတ် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ ချင်းတိုင်းဒေသကြီးတို့ အဲဒီလိုခေါ်ကြရင် ကောင်းမယ်ထင်တယ်။ ဒါမှ တညီတညွတ်တည်း **တန်းတူညီမျှ** ဖြစ်သွားမှာပေါ့လို့ဆိုတဲ့ ပြောဆိုမှုများကိုလည်း ကြားဖူးရပြန်ပါသည်။ တကယ်တော့ အမည်များထက် စိတ်ဓာတ်များက ပို၍အရေးကြီးသည်ဟု စာရေးသူမှ မှတ်ယူမိသည်။ ပေါင်းစည်းလိုတဲ့ စိတ်ဓာတ်၊ ခွဲမထွက်လိုသည့် စိတ်ဓာတ်များ ဖြစ်သင့်ပါသည်။ ထို့အတူပင် ပေါင်းစည်းချင်သော၊ ခွဲမထွက်ချင်သော အခြေအနေမျိုးကိုလည်း အစဉ်ဆန်းစစ်ဖန်တီး နေရမည်ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် **ဘာတွေကို သဘောတူကြမည်နည်း၊ ဘာတွေကို ပဋိညာဉ် ပြုကြရမည်နည်း** ဟု ဆိုပါလျှင် ပြည်ထောင်စုကြီးထဲတွင် ပါဝင်သည့် ပြည်နယ်တွေ၊ တိုင်းဒေသကြီးတွေဟာ **အခွင့်အရေး**နှင့် စပ်ဆိုင်သည့် ကိစ္စရပ်များတွင် အားလုံး **တန်းတူညီမျှ ရရှိကြရေး**ပင် ဖြစ်ပေသည်။ ဤနေရာတွင် ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၆ ရက်နေ့၌ တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်သို့ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမှ ဖဆပလ ပြင်ဆင်မှုညီလာခံကြီးက ချမှတ်ထားသော လမ်းညွှန်ချက် (၁၄) ချက်ကို အခြေခံ၍ လမ်းညွှန်ချက် (၇) ချက်ကို တင်သွင်းခဲ့ကြောင်းနှင့် ထိုလမ်းညွှန်ချက် (၇) ချက်အနက် အချက်အမှတ် (၄) တွင် **“ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်၏ တိုင်းသူပြည်သားမှန်သမျှသည် လူမှုရေးရာ၌လည်းကောင်း၊**

စီးပွားရေးရာ၌လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးရာ၌လည်းကောင်း တရားမျှတမှု ရှိစေလျက် အဆင့်အတန်း၊ အခွင့်အရေး ဥပဒေ သက်ရောက်မှုတို့တွင် ဆူကြုံနိမ့်မြင့် မရှိ ပကတိတူညီစေရမည့် အပြင် တရားဥပဒေနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ အများပြည်သူတို့ စောင့်စည်းအပ်သော အကျင့်သိက္ခာနှင့်သော်လည်းကောင်း မဆန့်ကျင်သမျှ လွတ်လပ်စွာကြံစည်ပိုင်ခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုပိုင်ခွင့်၊ ဘာသာတရားကိုးကွယ်ပိုင်ခွင့်၊ ဝတ်ပြုပိုင်ခွင့်၊ ပရိယေသန ရှာမှီးပိုင်ခွင့်၊ စည်းရုံးပိုင်ခွင့်၊ ပြုမူဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်တို့ ရရှိတည်မြဲစေရန်အတွက် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် အခိုင်အလုံ သတ်မှတ်ထားရှိစေရမည်” ဟုလည်းကောင်း။ တစ်ဖန် လမ်းညွှန်ချက် အမှတ် (၅) တွင် **ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် လူနည်းစုများအဖို့ လုံလောက်သော ကာကွယ်ချက်များ ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းထား ရှိစေရမည်** ဟုလည်းကောင်း ပါရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် **တန်းတူညီမျှရေး** မှာ ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံအတွက် လွန်စွာအရေးကြီးလှပါပေသည်။ ထို့ပြင် အင်မတန် ထိလွယ်၊ ရှလွယ်သော ကိစ္စရပ်တစ်ခုလည်း ဖြစ်ပေသည်။

ကျွန်တော်တို့၏ မိကြီးဖကြီး၊ ဘိုးကြီးဘွားကြီးများဖြစ်ကြသော ရှေးလူကြီးသူမတို့သည် ရေကြည်ရာမြက်နုရာဆိုသကဲ့သို့ ဤနိုင်ငံဖြစ်တည်ရာသို့ ဟိုမှ၊ သည်မှ ပြောင်းရွှေ့၍ ရောက်လာကြသည်ဟု ဆိုရိုးလည်း ရှိပေသည်။ တချို့က ရောက်သည့်နေရာတွင်ပင် အစုလိုက်၊ အပြုံလိုက် အခြေချ၍လည်းကောင်း၊ အချို့ကလည်း ဆက်၍ ဆက်၍ ရွှေ့လျား ပြောင်းရွှေ့ပြီး အစာရေစာပေါများရာ၊ မြစ်ချောင်းများပေါများရာ၊ စပါးဆန်ရေ စိုက်ပျိုးလွယ်ကူရာ၊ မိုးလေဝသကောင်းမွန်ရာ၊ အမဲလိုက်ရန် သားကောင်ပေါများရာ၊ သစ်သီးဝလံစိုက်ပျိုးမှု လွယ်ကူရာ၊ ပင်လယ်ရေမုဆိုးလုပ်ငန်း အဆင်ပြေရာ၊ မိုးဒဏ်လေဒဏ်အကာအကွယ်ပေးနိုင်သည့် ကျွန်းများရှိရာ စသည်တို့သို့ ပျံ့နှံ့ရောက်ရှိသွားကြပြီး မိမိနေထိုင်ရာဒေသ အစုအဖွဲ့လေးများအလိုက် သီးခြားလူမျိုးစုများအဖြစ် နေထိုင်ကြပြီး မိမိတို့ ဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာတို့ဖြင့် အုပ်ချုပ်နေလာခဲ့ကြလေသည်။ ဥပမာ– ကချင်တို့တွင် ဒူဝါတို့က အကြီးအမှူးပြု အုပ်ချုပ်စေခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရှမ်းတို့တွင် စော်ဘွားကို အကြီးအမှူးပြု အုပ်ချုပ်စေခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ချင်းတို့တွင် တောင်အုပ်၊ တောင်ပိုင်တို့ကို အကြီးအမှူးပြု အုပ်ချုပ်စေခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဗမာ၊ ရခိုင်၊ မွန်တို့တွင် ဘုရင်ကို အကြီးအမှူးပြု အုပ်ချုပ်စေခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ကိုယ်ပိုင်စကား၊ ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှု၊ ကိုယ်ပိုင်ရိုးရာ၊ ကိုယ်ပိုင်ဓလေ့တို့ဖြင့် နေထိုင်လာခဲ့ကြရာမှ ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်းတစ်လျှောက် နေထိုင်ကြသော ဗမာအများစုကို အခြေခံသောသူများနှင့် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့သည် ၁၈၂၄ ခုနှစ်၊ ၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ ၁၈၈၅ ခုနှစ်များတွင် သုံးချီသုံးလား စစ်ပွဲဆင်နွှဲပြီးနောက် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှ လက်အောက်သို့ တစ်နိုင်ငံလုံး ကျခဲ့ရောက်ခဲ့ရပါသည်။ ကရင်နီနယ် (ကယား) သာလျှင် ၁၈၇၅ ခုနှစ် ဇွန်လ ၂၁ ရက်နေ့တွင် မင်းတုန်းမင်းကြီးကိုယ်စား ကင်းဝန်မင်းကြီးဦးကောင်းနှင့် ဗြိတိသျှ ဘုရင်မကြီးကိုယ်စား ဆာဒေါက်ကလပ်ဖော်ဆယ်တို့ အသိအမှတ်ပြု လက်မှတ်ရေးထိုးကြ၍ သီးခြားလွတ်လပ်သောနယ်မြေဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့က ၁၈၉၅ ခုနှစ်တွင် ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော **"Kachin Hills Tribes Regulation"** အရ အုပ်ချုပ်ခဲ့သော ကချင်တောင်တန်းဒေသ၊ ၁၈၉၆ ခုနှစ်တွင် ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်း

ခဲ့သော **"Chin Hills Regulation"** အရ အုပ်ချုပ်ခဲ့သော ချင်းတောင်တန်းဒေသ၊ ၁၈၈၈ ခုနှစ်တွင် ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော **"Shan States Act"** ကို ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် **"Federated Shan States Act"** အဖြစ် ပြင်ဆင်၍ အုပ်ချုပ်ခဲ့သော ပြည်ထောင်စု ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ဗြိတိသျှတို့ မသိမ်းပိုက်မီက ဗမာမင်းများ တိုက်ရိုက်သိမ်းပိုက်အုပ်ချုပ်ခဲ့သော မွန်နှင့် ရခိုင်အပါအဝင်၊ ကရင်လူမျိုးများ အများစုနေထိုင်ရာ ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသများ အားလုံး ပါဝင်သော နယ်မြေအဝန်းတွင် ၁၈၆၂ ခုနှစ်က အသုံးပြုခဲ့သော ဥပဒေကို ၁၉၃၅ ခုနှစ်တွင် ပြင်ဆင်ရေးဆွဲ၍ ၁၉၃၇ ခုနှစ်တွင် အသက်ဝင်ကျင့်သုံးခဲ့သော **"1935 Burma Act"**ဖြင့် အုပ်ချုပ်ခြင်းဖြင့် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့သည် ၎င်းတို့စိတ်တိုင်းကျ ဥပဒေ လေးခုဖြင့် ကိုလိုနီ လေးခု ခွဲ၍ စိတ်ကြိုက် ခြယ်လှယ်မှုမျိုးစုံနှင့် သွေးခွဲအုပ်ချုပ်ခဲ့ကြလေသည်။ ကိုလိုနီ လေးခုခွဲ၍ အုပ်ချုပ်သကဲ့သို့ ကိုလိုနီ လေးခုခွဲ၍ လွတ်လပ်ရေးပေးရန်လည်း နယ်ချဲ့တို့က ကြံစည်ခဲ့လေသည်။ သို့သော် တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်များက လွတ်လပ်ရေးကို အတူတကွရယူရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြပါသည်။

ထို ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် –

- **နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ရေးဆိုင်ရာ အားနည်းချက်များ**
- **အစိုးရဖွဲ့စည်းမှု ပုံသဏ္ဍာန်အားနည်းချက်များ**
- **ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်များအကြား အာဏာခွဲဝေရေးဆိုင်ရာ အားနည်းချက်များ**
- **နိုင်ငံပိုင်သယံဇာတပစ္စည်းများ ခွဲဝေသုံးစွဲရေးဆိုင်ရာ အားနည်းချက်များ**

ရှိခဲ့သည့်အတွက် နိုင်ငံတော်၏ အခြေခံအုတ်မြစ် မခိုင်မာသောကြောင့် ထိုစဉ်က နိုင်ငံတော် ယန္တရားတစ်ခုလုံးကို နစ်နာစေမည့်ဘက်သို့လည်း ဦးတည်၍ သွားခဲ့ပါသည်။

သို့ပါ၍လည်း ထိုစဉ်က ရှမ်းပြည်နယ်မှ ဦးဆောင်၍ ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ရှမ်းပြည်နယ်လုံးကျွတ် ညီလာခံတစ်ရပ်ကို ကျင်းပပြီး **ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးစာတမ်း** တင်သွင်းခဲ့ကြလေသည်။ ထိုသို့တင်သွင်းပြီးနောက် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဇွန်လ ၈ ရက်မှ ၁၆ ရက်အထိ **တောင်ကြီးညီလာခံ** ဟု သမိုင်းတွင်ခဲ့သော **ပြည်နယ်ပေါင်းစုံညီလာခံကြီး** ကိုလည်း ကျင်းပခဲ့ကြလေသည်။ ထိုသို့ ညီလာခံ ကျင်းပပြီးနောက် ပြည်နယ်များ ညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ချုပ်က **ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြည်ထောင်စုစစ်စစ် (Federal) မူအရ ပြင်ဆင်ရေးစာတမ်း** ဟူသည့် စာတမ်းတစ်စောင်ကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ထံသို့ တင်သွင်းခဲ့ကြလေသည်။ ၎င်းစာတမ်းသည် **ရှမ်းမူ** ဟူ၍လည်း သမိုင်းတွင် ထင်ရှားခဲ့လေသည်။ ရှမ်းတို့သည်လည်း သွက်သွက်လက်လက်နှင့် **ရှမ်းမူ** ကို တက်သုတ်ရိုက်၍ လုပ်ဆောင်လာခဲ့ကြောင်းကိုလည်း မှတ်သားရပြန်ပါသည်။

ဆက်လက်၍ ထိုရှမ်းမူရေးဆွဲရာတွင်လည်း ကြိုးကိုင်ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး ဖြစ်သော နမ့်ခမ်းဦးထွန်းအေးသည် အစည်းအဝေးများသို့ လုံးဝတက်ရောက်ခြင်း မရှိသည့်အပြင် အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးစာတမ်းကို သဘောမတူသဖြင့် လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းလည်း မရှိကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်မှ တင်သွင်းသော ပြည်ထောင်စုစစ်စစ်မူအတိုင်း

ဆိုလျှင် အခြေခံဥပဒေကို အသစ်ပြန်လည်ရေးဆွဲရမည့်သဘော ဖြစ်ကြောင်း၊ ပါလီမန်တွင် အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်နိုင်သည့် အာဏာရှိသော်လည်း အသစ်ပြန်လည်ရေးဆွဲနိုင်သည့် အာဏာမရှိကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ရှမ်းမူကို ပါလီမန်သို့ တင်သွင်းရန် မဖြစ်နိုင်ကြောင်းနှင့် အတူ ဝန်ကြီးဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်က ကန့်ကွက်ခဲ့သည်ဟုလည်းကောင်း၊ ဝန်ကြီး ဦးဇာရဲလျန်ကလည်း ရှမ်းမူသည် အပြောလွယ်သော်လည်း အကောင်အထည်ဖော်ရန် မလွယ်ကြောင်း တို့ကိုလည်းကောင်း လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ ကန့်ကွက်ခြင်း၊ တင်ပြခြင်းတို့ကို အသီးသီးလုပ်ဆောင်ခဲ့ကြပါသည်။

ဤသို့နှင့် ဖက်ဒရယ်မူ ဆွေးနွေးပွဲကြီးအား ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၄ ရက်နေ့ ညနေ ၆ နာရီတွင် ရန်ကုန်မြို့ ပြည်လမ်း အသံလွှင့်ရုံခန်းမဆောင်ကြီး၌ စတင်ကျင်းပခဲ့သည်။ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုသည် ၎င်း၏နိုင်ငံတော်အကြံပေးအဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသော ဒေါက်တာ ဘဦး၊ ဦးသိမ်းမောင်၊ ဦးစံညွန့်နှင့် ဦးချစ်သောင်းတို့ခြံရံလျက် ခန်းမဆောင်ကြီး၏ထိပ်တွင် နေရာယူ၍လည်းကောင်း၊ ပထစမှ သခင်တင်၊ ဒေါက်တာမောင်၊ ဗိုလ်တင်မောင်ကြီး၊ ဦးစောလူးလူ၊ ဦးဘမောင်နှင့် ဦးချစ်ဖေ၊ ဖဆပလမှ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ သခင်သာခင်၊ ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေး၊ ဦးရှိန်းနှင့် မန်းမြစိန်၊ ပမညတမှ ဝိစူရသခင်ချစ်မောင်၊ ဗိုလ်မြသွေး၊ ဗိုလ်အောင်နိုင်၊ ဦးထွန်းအောင်ကျော်၊ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ ဦးအောင်မြင့် စသော အထင်ကရ နိုင်ငံရေးပါတီများမှ အဓိကနိုင်ငံရေးသမားအများအပြားတို့ကလည်း ခေါင်းပေါင်းစ တလူလူဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပြည်နယ်ကိုယ်စားလှယ်များကလည်း ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားရိုးရာဝတ်စုံများကို ဝတ်ဆင်၍လည်းကောင်း ဆွေးနွေးပွဲကြီးသို့ တက်ရောက်လာခဲ့ကြပါသည်။

ဆွေးနွေးပွဲပထမနေ့ဖြစ်သော ၂၄-၂-၁၉၆၂ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ်သခင်နုက သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပြီး အဖွင့်မိန့်ခွန်းကို မြွက်ကြားခဲ့ပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ် ဥက္ကဋ္ဌကြီး စပ်ခွန်ချိုက ဖက်ဒရယ်မူနှင့် ပတ်သက်သည့်အဆိုကို တင်သွင်းမှုပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ကချင်ပြည်နယ်မှ ကိုယ်စားလှယ် ဒူဝါဇော်လွန်း၊ ချင်းဝိသေသတိုင်းကိုယ်စားလှယ် ကပ္ပတိန် မန်းတုံးနုံး၊ ရှမ်းပြည်နယ်ကိုယ်စားလှယ် ဦးထွန်းမြင့်(တောင်ကြီး)နှင့် ကယားပြည်နယ် ကိုယ်စားလှယ် ဦးစိန်တို့က ထောက်ခံဆွေးနွေးပြီး အစည်းအဝေးပထမနေ့ကို ရပ်နားခဲ့ကြပါသည်။ ဖက်ဒရယ်မူ ဒုတိယနေ့ဆွေးနွေးပွဲကို ပထမနေ့ကျင်းပသော ဤနေရာ၌ပင် ၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ ၁ ရက်နေ့ ညနေ ၆ နာရီတွင်ပင် ကျင်းပရန် မူလလျာထားခဲ့သည့်အတိုင်း မဟုတ်ဘဲ ပမညတမှ ကိုယ်စားလှယ် ဝိစူရသခင်ချစ်မောင်နှင့် ဖဆပလ (တည်မြဲ) မှ ကိုယ်စားလှယ် ဦးဗဆွေတို့ နှစ်ဦးကိုသာ ၎င်းတို့အဖွဲ့များ၏ သဘောထားများကို တင်ပြ ဆွေးနွေးပြီး ကျန်သူများ၏ ဆွေးနွေးပွဲတတိယနေ့ကို မတ်လ ၇ ရက်နေ့တွင် ဆက်လက် ကျင်းပရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြပြီး ဒုတိယနေ့ကို ရပ်နားခဲ့ကြပါသည်။

သို့သော် ထို ၁-၃-၁၉၆၂ ရက်နေ့ည ၁၂:၀၀ နာရီအကျော် ၂-၃-၁၉၆၂ ရက်နေ့ အရောက်တွင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း ဦးဆောင်သော တပ်မတော်မှ တိုင်းပြည်၏အာဏာ အရပ်ရပ်ကို ထိန်းယူသိမ်းပိုက်လိုက်လေသည်။ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း ဦးဆောင်၍ တပ်မတော် အရာရှိပေါင်း ၁၆ ဦး အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်သော တော်လှန်ရေးကောင်စီကိုဖွဲ့၍ အာဏာရယူခြင်းလည်း ဖြစ်ပေသည်။

၊၊၊

“ဒို့နိုင်ငံဟာ နေရာဒေသအလိုက် ပထဝီအနေအထား၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၊ ဘာသာစကား၊ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှု စတဲ့ မတူကွဲပြားမှုများစွာနဲ့ သမိုင်းအစဉ်အဆက်မှာ အတူတကွ ပေါင်းစည်းနေထိုင်ခဲ့ကြတာဖြစ်ပြီး ရေမြေပိုင်နက် နယ်နိမိတ်နဲ့ အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင် တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ခိုင်မာတဲ့သမိုင်းကြောင်းရှိတဲ့ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ ဖြစ်တယ်။

ဒီလိုသမိုင်းကြောင်း အစဉ်အဆက်မှာ တိုင်းရင်းသားများနဲ့ ပေါင်းစည်းနေထိုင်လာခဲ့တဲ့ ပြည်ထောင်စုဖြစ်တဲ့အပြင် ဒို့ရဲ့အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ကိုယ်တိုင် “ပြည်ထောင်စု (Union)” ဆိုတဲ့စကားကို ရွေးချယ်ပေးခဲ့တာ ဖြစ်တဲ့အတွက် မိမိတို့အနေနဲ့ အလေးထား အကောင်အထည်ဖော်နေတာဖြစ်တယ်”

(နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မဟာသရေစည်သူ မင်းအောင်လှိုင် (၇၇) နှစ်မြောက် တပ်မတော်နေ့ စစ်ရေးပြအခမ်းအနားတွင် ပြောကြားခဲ့သည့် မိန့်ခွန်းမှ ကောက်နုတ်ချက်)

အပိုင်း (ဂ)

ဒီမိုကရေစီနှင့်ဖက်ဒရယ်

ထိုသို့ ၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ ၂ ရက် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း ဦးဆောင်သည့် တပ်မတော်မှ နိုင်ငံတော်အာဏာ အရပ်ရပ်ကို သိမ်းပြီးနောက် **ဖက်ဒရယ်** သည်လည်းကောင်း၊ **ဒီမိုကရေစီ** သည်လည်းကောင်း မှေးမှိန်သွားသော ဝေါဟာရများအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားခဲ့ပါ တော့သည်။

- ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း၏ တော်လှန်ရေးကောင်စီ အစိုးရခေတ်မှစ၍
- ဦးနေဝင်း၏ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ အစိုးရခေတ်
- ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးစောမောင်၏ နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ အစိုးရခေတ်
- ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေ၏ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီ အစိုးရခေတ်တိုင်အောင် **ဒီမိုကရေစီ** နှင့် **ဖက်ဒရယ်** တို့သည် မှေးမှိန်မြဲ

မှေးမှိန် လျက်ရှိသော ဝေါဟာရအနေဖြင့်သာ ဆက်ရှိနေပြန်ပါသည်။ သို့သော် ၂၀၁၁ ခုနှစ် သမ္မတကြီး ဦးသိန်းစိန်လက်ထက်အရောက် ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများထံ ငြိမ်းချမ်းရေးဖိတ်ခေါ်ခဲ့ရာမှ အစပြု၍ ဆွေးနွေးပွဲများ အရှိန်ရလာချိန်တွင် တပ်မတော်က လက်ခံလာမှုများမှအစပြုပြီး ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ဆိုသည့် ဝေါဟာရတို့မှာလည်း လူသုံးများ၍ လာခဲ့ပြန်ပါတော့သည်။

Myanmar Peace Center (MPC) မှ ထုတ်ဝေသော Peace & NCA စာအုပ်တွင် –

– နိုင်ငံတော်သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်၏ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖိတ်ခေါ်မှုတွင် **ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်** စနစ်တို့ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုကို နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲရလဒ်များနှင့် အညီ တည်ဆောက်သွားရန်၊ နိုင်ငံရေးအင်အားစုများအားလုံး ပါဝင်သော နိုင်ငံရေးဆွေးနွေး ပွဲများ ကျင်းပပြုလုပ်ပြီး လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများချုပ်ငြိမ်းစေရန် ရည်ရွယ်ကမ်းလှမ်းခဲ့ ပါသည်။

– နိုင်ငံတော်သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဖိတ်ခေါ်မှုတွင် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲများမှ ရရှိလာသော ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့်အညီ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်၊ ဖြည့်စွက်၊ ပယ်ဖျက်ခြင်းများ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် **ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်** စနစ်တို့ကို အားဖြည့်ပေးနိုင်ရန်၊ အသက်ဝင်ရှင်သန်နေသော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းစဉ် ပေါ်ပေါက်ရန် ရည်ရွယ်ကမ်းလှမ်းခဲ့ပါသည်။

– နိုင်ငံတော်သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဖိတ်ခေါ်မှုတွင် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများချုပ်ငြိမ်းရန် နိုင်ငံရေးနည်းလမ်းဖြင့် အဖြေရှာရာ၌ တိုင်းရင်းသားများ အစဉ်တစိုက်တောင်းဆိုခဲ့သည့် တန်းတူညီမျှမှုကို အာမခံနိုင်မည့် **ဒီမိုကရေစီနှင့်ဖက်ဒရယ်** စနစ်တို့ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုကို နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲရလဒ်များနှင့်အညီ တည်ဆောက်သွားရန် ရည်ရွယ်ကမ်းလှမ်းခဲ့ပါသည်။

ဟူ၍ ဖော်ပြမှုတွင် **ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်** ဟူသောစကားရပ်ကို အသုံးများလာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ထို့အတူ ၂၀၁၅ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်ကြား ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ အစိုးရလက်ထက်တွင်လည်းကောင်း၊ ယခုနစကအစိုးရလက်ထက်တွင်လည်းကောင်း **ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်** ဟူသော ဝေါဟာရကို သူသူ ငါငါ လူတကာတို့ မြိုင်မြိုင်ဆိုင်ဆိုင်သုံးစွဲလာကြပြီလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုစကားစုကို ဝေါဟာရအနေနှင့် သုံးစွဲခြင်းမျိုးထက် လက်တွေ့နယ်ပယ်တွင် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ သူ့နေရာနှင့်သူ အနှစ်သာရပြည့်ဝစွာ သမိုင်းနှင့်ယှဉ်၍ တန်ဖိုးရှိရှိ နည်းလမ်းများရှာဖွေ သုံးစွဲခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ချင့်ချိန်သုံးသပ် အသက်သွင်းခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတော်နှင့် နိုင်ငံသားတို့အတွက် အချိန်အခါကောင်းတစ်ရပ်အဖြစ် မီနိုင်ပါသေးကြောင်း ရိုးသားစွာ ရှုမြင်လျက် –

– အမိနိုင်ငံတော်ကြီး ငြိမ်းချမ်းပါစေ

– အမိနိုင်ငံတော်ကြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပါစေ

– အမိနိုင်ငံတော်ကြီး ဘေးဘယာဥပဒ်ကင်းပါစေ

ရန်ကျော်(မြန်မာ့နိုင်ငံရေးလေ့လာသုံးသပ်သူ)

ကိုးကား

– Peace & NCA

– ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ

– ဒီမိုကရေစီ ဖက်ဒရယ်စနစ်တို့ကို အခြေခံသော ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများနှင့် သဘောတရားများ

ကိုယ်တိုင်ပါဝင်ပတ်သက်ခဲ့ဖူးသော အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်း ငြိမ်းချမ်းရေးဖိုရမ် Civil Society Forum For Peace (CSFoP)

armifbef;faq(G nmajr)

"ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးကြီးကို လိုလားသော
တိုင်းရင်းသားများ၊ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများမှလည်း
ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကြီးကို
ထိထိရောက်ရောက် ပံ့ပိုးကူညီအားဖြည့်နိုင်ရန် MPC နှင့်
မရှေးမနှောင်း ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှာပင်
ငြိမ်းဖောင်ဒေးရှင်း (SHALOM) မှ ကမကထပြု၍
ဝန်ထမ်းအင်အား၊ နည်းပညာပံ့ပိုးမှု၊ ရန်ပုံငွေခွဲဝေပံ့ပိုးမှုတို့ဖြင့်
"အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်း ငြိမ်းချမ်းရေးဖိုရမ်"
(Civil Society Forum For Peace) (CSFoP) ကို
စတင်တည်ထောင်ခဲ့ရပါသည်"

၁၉၈၈ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း နိုင်ငံတော်ကို တာဝန်ယူခဲ့သော တပ်မတော်အစိုးရသည် နိုင်ငံတော်အား ရှေ့ဆက်သွားမည့် နိုင်ငံရေးလမ်းပြမြေပုံ (၇) ချက် (Road Map 7) ကို ထုတ်ပြန် ကြေညာခဲ့သည်။

၎င်းလမ်းပြမြေပုံအရ အချိန်ကာလအားဖြင့် တစ်ဆယ့်လေးနှစ်ကြာ အချိန်ယူ ရေးသားပြုစုခဲ့သည့် "ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေကြီး"ကို ၂၀၀၈ ခုနှစ် မေလတွင် တစ်ပြည်လုံး ဆန္ဒခံယူပွဲပြုလုပ်၍ အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကြီး ကျင်းပပေးခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သော ပွင့်လင်းလွတ်လပ်သော၊ သန့်ရှင်း၍ တရားမျှတသော ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်အရ ပထမဆုံးသော "အရပ်သားဒီမိုကရေစီအစိုးရ တစ်ရပ်" ကို သမ္မတကြီး ဦးသိန်းစိန် ဦးဆောင်၍ ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့ပါသည်။ [အချို့သောနေရာများတွင် စိတ်ပျက်ဖွယ်ရလဒ်များလည်း ရှိခဲ့ပါသည်။ စာရေးသူ]

သမ္မတကြီးဦးသိန်းစိန်က "သမိုင်းစာမျက်နှာအသစ် ဖွင့်လှစ်လိုက်ပြီ" ဟု ကြေညာခဲ့ပါသည်။ တစ်ဆက်တည်းမှာပင် နှစ်ပေါင်းခြောက်ဆယ်ကျော် လွတ်လပ်ရေးနှင့်အတူ ပေါက်ဖွားလာခဲ့ရသော ပြည်တွင်းပဋိပက္ခများချုပ်ငြိမ်းပြီး စစ်မှန်သောငြိမ်းချမ်းရေးကို တည်ဆောက်နိုင်ရန် ပြည်တွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ (EAOs) ကို ဖိတ်ခေါ်သည့် "သမိုင်းဝင်ဖိတ်ခေါ်ချက်တစ်ရပ်" ကို ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့ပါသည်။

ကြေညာချက်အမှတ်-၁/၂၀၁၁ ဖြင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ဖိတ်ခေါ်ကြေညာခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ကြေညာချက်အမှတ်-၁/၂၀၁၁ ဖြင့် ကြေညာသော ဖိတ်ခေါ်ခြင်းတွင် ယခင်ကာလများနှင့်မတူ ထူးခြားသောအချက်များကို တွေ့မြင်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

တိုင်းပြည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် မဖြစ်မနေလိုအပ်နေသော ငြိမ်းချမ်းရေးကြီး တည်ဆောက်နိုင်ရန် လက်ရှိတာဝန်ယူထားသော အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ (EAOs) အကြား အပြန်အလှန်နားလည်မှု၊ ရိုးသားမှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် လတ်တလောလက်နက်များဖြုတ်သိမ်းရန်မလိုသေးဘဲ ဂုဏ်သိက္ခာရှိစွာ တန်းတူ ဆွေးနွေးနိုင်ခွင့် စသောထူးခြားသည့် အချက်များကို တွေ့မြင်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ (EAOs) ဘက်မှလည်း ထူးခြားသော ဖိတ်ခေါ်မှုအပေါ် အလေးအနက်ထားသုံးသပ်ကြ၍ ဖိတ်ခေါ်မှုကို သဘောတူညီကြပြီး သတ်မှတ်ထားသော ဆွေးနွေးမှုပုံစံအဆင့်အလိုက် စတင်ဆွေးနွေးမှုများ လုပ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှုများမှ ပြည်ထောင်စုအဆင့်သို့ရောက်ရှိလာသည့်အခါ အစိုးရဘက်မှ (UPWC) နှင့် (EAOs) များဘက်မှ (NCCT) တို့သည် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး၏ အဓိကအုတ်မြစ်ဖြစ်သော အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအတွက် သဘောတူညီမှုရယူနိုင်ရန် "တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ်" (Nationwide Cease Fire Agreement) (NCA) ရရှိရန် အားသွန်ကြိုးပမ်း ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။

နိုင်ငံတော်သမ္မတကြီး ဦးသိန်းစိန်ကလည်း ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေးစင်တာ (MPC) ကို ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့ပါသည်။

MPC ကို ဝန်ကြီး ဦးအောင်မင်း ဦးဆောင်၍ စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေး ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူများ၊ ဝါရင့်နိုင်ငံရေးသမားကြီး စသည်ဖြင့် ဘက်ပေါင်းစုံမှ ဆွေးနွေးနိုင်ရန် ဝန်ကြီး ဦးအောင်မင်းမှအစ ဦးလှမောင်ရွှေ၊ ဦးညိုအုန်းမြင့်၊ ဦးအောင်နိုင်ဦး၊ ဒေါက်တာငွန်ကျုံးလျှံ စသည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများဖြင့် အင်အားပြည့်စွာ စတင်လည်ပတ်ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးကြီးကို လိုလားသော တိုင်းရင်းသားများ၊ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများမှလည်း ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကြီးကို ထိထိရောက်ရောက် ပံ့ပိုးကူညီအားဖြည့်နိုင်ရန် MPC နှင့် မရှေးမနှောင်း ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှာပင် ငြိမ်းဖောင်ဒေးရှင်း (SHALOM) မှ ကမကထပြု၍ ဝန်ထမ်းအင်အား၊ နည်းပညာပံ့ပိုးမှု၊ ရန်ပုံငွေခွဲဝေပံ့ပိုးမှုတို့ဖြင့် “အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်း ငြိမ်းချမ်းရေးဖိုရမ်” (Civil Society Forum For Peace) (CSFoP) ကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။

(CSFoP) ၏ ဖောင်ဒါများဟုဆိုနိုင်သော ငြိမ်းချမ်းရေးဖောင်ဒေးရှင်းမှ ဆရာမဂျာနမ်၊ ဆရာမနမ်ရော်တို့နှင့်အတူ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးလေ့လာသုံးသပ်သူ (Free Lence Trainer) ဆရာဦးရန်ကျော်တို့သည် CSFoP စတင်တည်ထောင်ရာ ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ် (၂၃) ကြိမ်မြောက် ဖိုရမ်အထိ ခုနစ်နှစ်တာကာလပတ်လုံး အားသွန်ခွန်စိုက်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။ အဆိုပါ ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ဆောင်ရွက်မှု၊ စည်းရုံးရေးစွမ်းရည်များကြောင့် မူလအစက ရန်ကုန်မြို့ပေါ်ရှိ CSO မှ စတင်နိုင်ခဲ့သော်လည်း တစ်စတစ်စနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်အလိုက်၊ CSFoP ၏ လုပ်ငန်းလက်တွဲဖော် CSNeP များ ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည်။ ဖိုရမ်ကို သုံးလတစ်ကြိမ် ကျင်းပနိုင်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် (၂၃) ကြိမ်မြောက် ဖိုရမ်ကျင်းပ အပြီး တစ်ကမ္ဘာလုံးနှင့်တကွ မြန်မာနိုင်ငံသို့ပါ COVID–19 ကူးစက်ရောဂါကြီး ပျံ့နှံ့လာခဲ့၍ ယခုအခါ CSFoP ၏ ဖိုရမ်များရပ်နားထားခဲ့ပါသည်။

စာရေးသူအနေဖြင့် ပထမပိုင်းတွင် အညာသား ဗမာတစ်ယောက်အနေဖြင့် ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှစ၍ ဖိုရမ်ဖြစ်မြောက်ရေးလုပ်ငန်းကော်မတီ (Working Committee) ဝင်တစ်ဦး ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။

၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ဆရာဦးရန်ကျော်နှင့်တွဲ၍ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းရှိ ဗမာအများစု နေထိုင်ရာ အညာဒေသဖြစ်သော မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး စသည့် တိုင်းသုံးတိုင်းကို အခြေပြု၍ “အညာမြေငြိမ်းချမ်းရေးကွန်ရက်” ဟု တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ ဒေသတွင်း အညာသူ အညာသားများအနေဖြင့် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများ၊ တိုက်ပွဲများကို မကြုံတွေ့ကြရသော်လည်း ခေတ်ကာလအရ အလုပ်အကိုင်ရှားပါးသည့်အတွက် နယ်စပ်ဒေသ၊ တိုင်းရင်းသားဒေသများထိ ပျံ့နှံ့စွာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအဖြစ် သွားရောက်လုပ်ကိုင်သူများပြားသည့်အလျောက် ပဋိပက္ခဖြစ်နေသော တိုင်းရင်းသားဒေသများရှိ ပြည်သူများ၏ လူမှုဒုက္ခများကို ကိုယ်တိုင်ကြုံတွေ့ဖူးသူများလည်း ရှိနေပါသည်။ စာနာနားလည်မှုများ ရှိနေကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

သို့ကြောင့်ပင် အညာဒေသရှိ ဗမာများကလည်း တိုင်းရင်းသားများနည်းတူ စစ်မှန်သော ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးကြီးရရန် လိုလားနေကြကြောင်းကို အညာဒေသတွင်း စာရေးသူနှင့် ဆရာဦးရန်ကျော်တို့ လှည့်လည်ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ဟောပြောပွဲများ၊ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများမှတစ်ဆင့် သိရှိခဲ့ရပါသည်။

CSFoP ၏ ငွေကြေးဆိုင်ရာပံ့ပိုးမှုဖြင့် စာရေးသူတို့သည် အပူပိုင်းဇုန် ဟုဆိုသော ရေစကြိုမြို့နယ်၊ ပခုက္ကူမြို့နယ်၊ ပေါက်မြို့နယ်၊ မြိုင်မြို့နယ်တို့ရှိ ကျေးရွာများအရောက် အပင်ပန်းခံ၍ ဟောပြောပွဲများ၊ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ အကြိမ်များစွာပြုလုပ်၍ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးနောက်ခံသမိုင်း၊ လက်ရှိငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ အနေအထားတို့ကို ဒေသခံပြည်သူများအကြား ချပြဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။

ယောဒေသ၊ ပေါက်မြို့နယ်တွင် ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာ ဟောပြောဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ်ပြီး ဒေသခံတို့၏ လမ်းညွှန်ပြောပြချက်များနှင့် ဆက်သွယ်ပေးမှုကြောင့် ထီးလင်းမြို့နယ် အနောက်ဘက် လေးမိုင်အကွာရှိ ထန်းပင်ကုန်းရွာသို့ သွားရောက်၍ ပုဂံခေတ်ကပင် ပြေးလွှားရောက်ရှိနေသော ပျူလူမျိုးစု (ယခုတောင်သားလူမျိုး) အမည်ဖြင့် ရှိနေပြီး ကိုယ်ပိုင်ဘာသာစကားလည်း ပြောဆိုလျက်ရှိကြပါသည်။ ထန်းပင်ကုန်းရွာတွင် နေထိုင်သော "တောင်သားလူမျိုးစု" ခေါင်းဆောင် ဦးကျော်စိန်၏နေအိမ်တွင် တောင်သားလူမျိုးများနှင့် တွေ့ဆုံ၍ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးနောက်ခံသမိုင်း၊ လက်ရှိငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်အနေအထားများနှင့် တောင်သားလူမျိုးစုများ၏ နောက်ခံသမိုင်းကြောင်းတို့ကို လေ့လာဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းစဉ်တွင် CSFoP မှ ပါဝင်ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ခဲ့သော ဆောင်ရွက်ချက်များ

CSFoP အဖွဲ့သည် မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု (ခေတ်သစ်) အစပိုင်းမှ စတင်ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သော အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။

ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှုလုပ်ငန်းစဉ်ကို ထိထိရောက်ရောက် ပံ့ပိုးအားဖြည့်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေး အထောက်အကူပြုလုပ်ငန်းတစ်မျိုးတည်းကိုသာ အားစိုက်ဆောင်ရွက်သော မြန်မာနိုင်ငံအဖို့ အစောဆုံးသော အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သလို တစ်ခုတည်းသော အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။

အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်း ငြိမ်းချမ်းရေးဖိုရမ်များကို ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှစ၍ သုံးလတစ်ကြိမ်ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ အရပ်ဒေသအသီးသီးမှ တက်ရောက်လာကြသော တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံတို့က မိမိတို့ဒေသတွင် တွေ့ကြုံနေကြရသော လူမှုဒုက္ခ အခက်အခဲများ၊ ပြဿနာများကို တင်ပြဆွေးနွေးကြပါသည်။ ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်နိုင်ရန် ရည်မျှော်၍ ဖိုရမ်တစ်ခုကျင်းပပြီးတိုင်း တင်ပြဆွေးနွေးချက်များကို စုစည်း၍ အစောပိုင်းကာလများဆီက ကြေညာချက် (Statement) များနှင့် နောက်ပိုင်းတွင် အိတ်ဖွင့်ပေးစာ (Open Letter) များကို ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းတွင် အဓိကပါဝင်ဆောင်ရွက်နေကြသော

“အထူးတင်ပြလိုသည်မှာ NCA စာချုပ်တွင် အခန်းပေါင်း ခုနစ်ခန်းနှင့် အပိုဒ်ပေါင်း ၃၃ ပိုဒ် ပါရှိရာ အခန်း ၃ ခန်း၊ အပိုဒ် (၉) အရပ်သားများကို အကာအကွယ်ပေးခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက် (၁၇) ချက်သည် CSFoP မှ အကြံပြုတင်ပြခဲ့သော စာပိုဒ်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်”

တပ်မတော်၊ လွှတ်တော်၊ အစိုးရနှင့် (EAOs) များ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများထံ ပေးပို့တင်ပြ အကြံပြုဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ်မှစတင် ကျင်းပခဲ့သော အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်း ငြိမ်းချမ်းရေးဖိုရမ် CSFoP မှသည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်ထိ ခုနစ်နှစ်တာကာလအတွင်း ဖိုရမ်ကြီး (၂၃) ကြိမ် စဉ်ဆက်မပြတ် ကျင်းပနိုင်ခဲ့ပါသည်။

အဖွဲ့ပေါင်း ၅၈ ဖွဲ့၊ အနယ်နယ်အရပ်ရပ်မှ ငြိမ်းချမ်းရေးကို စိတ်ဝင်စားသူ၊ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးတွင် ထဲထဲဝင်ဝင်ပါဝင်ခဲ့သူ လူပေါင်း ၁၃၀ ဦးတို့နှင့် စတင်ခဲ့ပြီးနောက်ပိုင်းတွင် အဖွဲ့ပေါင်း ၁၃၀ ဖွဲ့၊ လူပေါင်း ၁၉၈ ဦးထိ တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာနှင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လုပ်ကိုင်ခဲ့သော Forum (ဖိုရမ်) ကြီးအဖြစ်လည်း နိုင်ငံ၏သမိုင်းတွင် မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းငြိမ်းချမ်းရေးဖိုရမ်
Civil Society Forum For Peace (CSFoP) ၏
၂၀၁၂ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်ထိ ခုနစ်နှစ်တာ
ဆောင်ရွက်ခဲ့မှုမှတ်တမ်း

၁။ ၂၀၁၁ ခုနှစ် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ထူးခြားသော ငြိမ်းချမ်းရေးဖိတ်ခေါ်မှုအပေါ် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ (EAOs) က ဆန်းစစ်၊ သုံးသပ်ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ (EAOs) ထိပ်သီးခေါင်းဆောင်များ၏ ဆွေးနွေးပွဲကြီးများဖြစ်သော –

(က) လိုင်ဇာကွန်ဖရင့် (၂၀၁၄ ဇူလိုင် ၃၁)

(ခ) လော့ခီးလာကွန်ဖရင့် (၂၀၁၅ ဇွန် ၂ မှ ၉ ထိ) စသည့် ဆွေးနွေးပွဲကြီးများတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်သူများထံသို့ CSFoP မှ အကြံပြုခြင်း၊ တိုက်တွန်း နှိုးဆော်ခြင်း၊ ပန်ကြားခြင်းများကို ထိထိရောက်ရောက် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

၂။ နိုင်ငံတော်ကိုယ်စားပြု ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်ရေးကော်မတီ(UPWC)နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ (EAOs) ကိုကိုယ်စားပြု

ဆွေးနွေးမည့် (NCCT) တို့ အခြေခံ သဘောတူညီမှုများ ဆွေးနွေးရရှိပြီး ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်၏အုတ်မြစ်ဖြစ်သော တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) ဖြစ်ပေါ်လာချိန် တစ်စောင်တည်းသော NCA မူကြမ်း (Single Text) ရရှိရန် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုကို အချိန်ကာလအားဖြင့် နှစ်နှစ်နီးပါးကြာအောင် ကြိုးပမ်း ခဲ့ကြရပါသည်။ NCA (Single Text) ရရှိရေး ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးကြရာတွင် တစ်ဆို့နေမှုများ၊ ရပ်တန့်နေမှုများရှိခဲ့ရာတွင် CSFoP မှ အကြံပြုခြင်း၊ နည်းပညာပံ့ပိုးခြင်း၊ တိုက်တွန်းခြင်း များ ပြုလုပ်ပေးခဲ့ပါသည်။ **အထူးတင်ပြလိုသည်မှာ NCA စာချုပ်တွင် အခန်းပေါင်း ၇ ခန်း နှင့် အပိုဒ်ပေါင်း ၃၃ ပိုဒ်ပါရှိရာ အခန်း ၃ ခန်း၊ အပိုဒ် (၉) အရပ်သားများကို အကာအကွယ် ပေးခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက် (၁၇) ချက် သည် CSFoP မှ အကြံပြုတင်ပြခဲ့သော စာပိုဒ်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။** NCA စာချုပ်၏ နောက်ခံသမိုင်းနှင့်အတူ (CSFoP) ၏ ဆောင်ရွက် နိုင်ခဲ့သော သမိုင်းမှတ်တိုင်တစ်ခုလည်း ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

၃။ အကျေအလည် ဆွေးနွေးခဲ့ကြရပြီး NCA စာချုပ်၏ အပြီးသတ်မူကြမ်းကို ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် ရရှိခဲ့ပါသည်။ ရရှိလာသော NCA စာချုပ်ကို အားလုံးပါဝင် လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်စေရန်နှင့် သမိုင်းဝင် NCA စာချုပ် လက်မှတ်ထိုးပွဲကြီး အောင်မြင်စွာ ကျင်းပနိုင်ရန် အလို့ငှာ CSFoP မှ ဘာသာပေါင်းစုံ ဆုတောင်းပွဲများကို တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်များတွင် တစ်ပြိုင်တည်း ကျင်းပနိုင်ခဲ့ပါသည်။ (ဆုတောင်းမှုအစီအစဉ်များကို ပူးတွဲတင်ပြ ထားပါသည်။)

၄။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပခဲ့သော NCA စာချုပ်လက်မှတ်ရေးထိုးပွဲကြီးတွင်လည်း CSFoP မှ အခမ်းအနားပြီးမြောက်အောင်မြင်စေရန် နည်းပညာပံ့ပိုးမှုနှင့်အတူ အဘက်ဘက်မှ အားဖြည့်ပံ့ပိုးခဲ့ပါသည်။

၅။ NCA စာချုပ်ပါ သဘောတူညီမှုအရ လက်မှတ်ရေးထိုးပြီး ရက်ပေါင်း ၉၀ အတွင်း ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံကြီး ခေါ်ယူကျင်းပရန် ပါရှိရာ ၈၈ ရက်မြောက်နေ့တွင် သမ္မတကြီး ဦးသိန်းစိန်အစိုးရက "ပထမအကြိမ် ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ (UPC)" ကို ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီ ၁၂ ရက်မှ ၁၆ ရက်အထိ MICC-2 နေပြည်တော်တွင် ကျင်းပပေးခဲ့ပါသည်။ CSFoP အနေဖြင့် ပထမအကြိမ်ကျင်းပသော UPC တွင်လည်း ညီလာခံကြီး အထမြောက် အောင်မြင်စေရန်၊ အဆင်ပြေချောမွေ့စေရန် နည်းပညာပံ့ပိုးမှုအဖွဲ့ (Technical Team) အနေဖြင့် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသည်။ CSFoP ကော်မတီဝင်အားလုံးနှင့် မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများအားလုံးက ကဏ္ဍအသီးသီးမှ စိတ်အားထက်သန်စွာ ပါဝင်ပံ့ပိုး ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။

၆။ NCA လက်မှတ်ထိုးပြီးကာလတွင် တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် ရှိနေသော EAOs များနှင့် တပ်မတော် တပ်ရင်းတပ်ဖွဲ့များအကြားတွင် NCA လိုက်နာကျင့်သုံးမှုအနေအထားကို လေ့လာစောင့်ကြည့်ရန် JMC အဖွဲ့များကို အဆင့်လိုက် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြရာတွင် CSFoP ၏ ဒေသဆိုင်ရာ လူ့အဖွဲ့အစည်းများမှလည်း ပါဝင်အားဖြည့် ပံ့ပိုးပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။

၇။ NCA လက်မှတ်ထိုးပြီးနောက် စာချုပ်ပါ သဘောတူညီချက်များအရ ဆက်လက် ဆွေးနွေးကြရမည့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲများနှင့် အခြားကဏ္ဍအလိုက် ဆွေးနွေးမှုများကို

အဆင့်အလိုက် ဆွေးနွေးပွဲများ ကျင်းပနိုင်ရေးအတွက် မြန်မာပြည်တစ်ဝန်းလုံးမှ CSOs အဖွဲ့အစည်းများအား CSFoP မှ ဦးဆောင်ပံ့ပိုးကူညီအားဖြည့်ပေးခဲ့ပါသည်။

အထက်ပါအချက်များသည် CSFoP ၏ ခုနစ်နှစ်တာကာလအတွင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သော မှတ်တမ်းများ ဖြစ်ပါသည်။

နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရသော ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှုတွင် ပံ့ပိုးမှုလုပ်ငန်းများကို တစိုက်မတ်မတ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် (၂၃) ကြိမ်မြောက် အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများ ဖိုရမ်ကိုကျင်းပပြီးနောက်ပိုင်း တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင် ကူးစက်ပျံ့နှံ့ခဲ့သော COVID–19 ရောဂါကူးစက်ပြန့်ပွားမှုကို ဟန့်တားနိုင်ရန် လူစုလူဝေးအခမ်းအနားများ ကျင်းပမှုကို ရပ်ဆိုင်းထားခဲ့ရပါသည်။

ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်ရဦးမည့် မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကြီးတွင် CSFoP ကဲ့သို့ တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာနှင့် မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် လူထုနားလည်သဘောပေါက်မှုများ ပိုမိုများပြားစေရန်နှင့် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းများမှတစ်ဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလိုလားသော ဒေသအသီးသီးမှ ပြည်သူတို့၏အသံကို ထင်ဟပ်ပေါ်လွင်စေနိုင်သည့် အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်း ငြိမ်းချမ်းရေးဖိုရမ်မျိုးသည် မရှိမဖြစ်လိုအပ်နေဦးမည်ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။

CSFoP သည် တပ်မတော်အရာရှိကြီးများ၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ကြီးများ၊ EAOs များ၊ သံတမန်များနှင့် အားလျော်စွာ ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပတို့တွင် တွေ့ဆုံ၍ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများ အကြိမ်ကြိမ်ပြုလုပ်ခဲ့သော အဖွဲ့တစ်ခုလည်း ဖြစ်ပါသည်။

အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများ ငြိမ်းချမ်းရေးဖိုရမ်များ ပြန်လည်ကျင်းပပြုလုပ်နိုင်ရန် မျှော်လင့်လျက်ရှိနေပါတော့သတည်း။

မောင်သန်းဆွေ(အညာမြေ)

ပူးတွဲတင်ပြချက်

အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းငြိမ်းချမ်းရေးဖိုရမ်ဖြစ်မြောက်ရေး
လုပ်ငန်းကော်မတီဝင်များ

တစ်နိုင်ငံလုံးအပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးစာချုပ်နှင့် ပတ်သက်ပြီး ဆက်လက်ဆွေးနွေးမှုများ အောင်မြင်စေကြောင်း ဆုတောင်းမေတ္တာပို့သပေးမည့် အချက်များ (၈-၉-၂၀၁၅)

၁။ တစ်နိုင်ငံလုံး အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးစာချုပ် (NCA) နှင့် ပတ်သက်ပြီး ယနေ့အထိ နှစ်ဖက်ခေါင်းဆောင်များမှ စိတ်ရှည်လက်ရှည် ဆွေးနွေးနေသည့်အတွက် ကိုးကွယ်ယုံကြည်ရာဘာသာအလိုက် ဆုတောင်းမေတ္တာပို့သခြင်း။

၂။ နှစ်ဖက်ခေါင်းဆောင်များ စိတ်ချမ်းသာ၊ ကိုယ်ကျန်းမာစွာဖြင့် ပြည်သူ့ကောင်းကျိုးကို သယ်ပိုးနိုင်စေရန် ဆုတောင်းမေတ္တာပို့သခြင်း။

၃။ နေပြည်တော်တွင် ၂၀၁၅ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင် ပြုလုပ်မည့် ထိပ်သီးဆွေးနွေးပွဲတွင် နှစ်ဖက်ခေါင်းဆောင်များအနေဖြင့် မိမိတို့ဘက်မှလိုလားသူများကိုသာ တရားသေဆုပ်ကိုင်ဆွေးနွေးခြင်းမျိုး မပြုလုပ်ကြဘဲ မိမိတို့၏ဆုံးဖြတ်ချက်သည် ပြည်သူတို့၏ဘဝများကို တိုက်ရိုက်သက်ရောက်မှုရှိမည်ကို သိမြင်လျက် ပြည်သူတို့အတွက် အကောင်းဆုံးဖြစ်စေမည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို စိတ်ရှည်သည်းခံစွာဖြင့် ဆွေးနွေးအဖြေရှာနိုင်ရေး ဆုမွန်ကောင်းတောင်းပေးခြင်း။

၄။ စစ်ဘေးဒဏ်ခံနေကြရသည့် ပြည်သူများ၊ မိမိအိုးအိမ် လယ်ယာများ၊ ပိုင်ဆိုင်မှုများကို စွန့်ခွာပြီး စစ်ရှောင်စခန်းများတွင် ရောက်ရှိနေကြသည့် ပြည်သူများအတွက် အထူးဆုတောင်းပေးခြင်း။

၅။ စစ်ကြောင့် မိဘမဲ့နေကြသော ခိုကိုးရာမဲ့ကလေးများအတွက် အထူးဆုတောင်းပေးခြင်း။

ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုကော်မတီနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများထံသို့ အိတ်ဖွင့်ပေးစာ

၂၀၁၅ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၆ ရက်

၁။ ကျွန်ုပ်တို့ မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေး၏ ဖွားဖက်တော်အဖြစ် ပါလာသော မငြိမ်းချမ်းသည့်ဖြစ်စဉ်များကို အဆုံးသတ်၍ ငြိမ်းချမ်းသောနိုင်ငံတော်ကြီးတစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာစေရန် ရည်သန်လျက် “အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဖိုရမ် (Civil Society Forum for Peace – CSFoP)” ကို ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လမှ စတင်ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ သုံးလတစ်ကြိမ်ကျင်းပသည့် ဖိုရမ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံတစ်နံတစ်လျားရှိ ညီအစ်ကိုမောင်နှမများ တွေ့ဆုံကာ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့်ပတ်သက်ပြီး အသိအမြင် ဖလှယ်ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြရာ ယခုဆိုလျှင် (၁၀) ကြိမ်တိုင်ပြီဖြစ်ကာ ငြိမ်းချမ်းရေးကို လိုလားတန်ဖိုးထားပြီး အုတ်တစ်ချပ်သဲတစ်ပွင့်အဖြစ် ပါဝင်လုပ်ဆောင်လိုသည့် တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံပါဝင်သော ကွန်ရက်တစ်ခု CSFoP အဖြစ် ရပ်တည်လျက်ရှိပါသည်။

၂။ ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းကော်မတီ (UPWC) နှင့် တစ်နိုင်ငံလုံး အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ညှိနှိုင်းရေးအဖွဲ့ – အဆင့်မြင့်ညှိနှိုင်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ (NCCT–SD) တွင် ပါဝင်သော နှစ်ဖက်ခေါင်းဆောင်များ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးကို လိုလားမှု၊ စိတ်ရှည်မှု၊ သည်းခံမှု၊ အမြော်အမြင်ကြီးမားမှုတို့ဖြင့် (၉) ကြိမ်တိုင်တိုင် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်း၍ “တစ်နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် – မူကြမ်း” ကို ရေးဆွဲနိုင်ခဲ့ကြသည့်အတွက် ကျွန်ုပ်တို့ CSFoP မှ အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

၃။ သို့သော်လည်း စာချုပ်တစ်ခုလုံးသဘောတူပြီးနောက် **“ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး နှစ်ဖက်၏ ခံယူမှုများ မတူညီမှုရှိနေသည့်အပေါ် ပြည်သူတို့အနေဖြင့် လွန်စွာစိုးရိမ်ပူပန်နေကြပါသည်”**

၄။ ယင်းအချက်ကို အဓိကထား၍ မကြာမီအချိန်ကာလတွင် နိုင်ငံတော်သမ္မတ၊ တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်တို့နှင့် KNU, KIO, KNPP, NMSP, SSPP တို့မှ ထိပ်သီး ခေါင်းဆောင်များနှင့် အဆင့်မြင့်ညှိနှိုင်းရေး ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ ခေါင်းဆောင်သုံးဦး တို့ နေပြည်တော်တွင် တွေ့ဆုံပြီး အပြီးသတ်ဆွေးနွေးကြမည်ဟု ကြားသိရပါသည်။

၅။ အဆိုပါတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတွင် **ရှိပြီးသောသဘောတူညီချက်များအပေါ် အခြေခံပြီး ရှေ့တက်လှမ်းရန် ဦးတည်ကြရာတွင် မိမိတို့ဘက်မှ လိုလားမှုများကိုသာ တရားသေဆုပ်ကိုင်ဆွေးနွေးခြင်းမျိုး မပြုလုပ်ကြဘဲ အတိတ်သမိုင်းက မအောင်မြင်ခဲ့သည့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးမှုများကို သင်ခန်းစာယူကြလျက် သမိုင်းတွင်မည့် ကမ္ပည်းမော်ကွန်းတင်စေရန် နှစ်ဖက်ခေါင်းဆောင်ကြီးများအနေဖြင့် ပြည်သူတို့အကျိုးကို ရှေးရှု၍ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးကြစေလိုကြောင်း** ကျွန်ုပ်တို့ CSFoP လုပ်ငန်းကော်မတီမှ

အလေးအနက် တိုက်တွန်းအပ်ပါသည်။

၆။ ထို့အပြင် ကျွန်ုပ်တို့ CSFoP လုပ်ငန်းကော်မတီသည် တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ကျွန်ုပ်တို့၏ မိတ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်သွယ်၍ ယုံကြည်ကိုးကွယ်ရာ ဘာသာများအလိုက် ဆုတောင်းမေတ္တာပို့သပွဲများကျင်းပ၍ အောင်ခြင်းမင်္ဂလာရှိစေရေးအတွက် ဆုတောင်းပေးကြမည်ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း နှစ်ဖက်ခေါင်းဆောင်များအား လေးနက်စွာ အသိပေးအပ်ပါသည်။

စစ်မှန်သော ရေရှည်တည်တံ့သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးကို ရည်သန်လျက် –
CSFoP လုပ်ငန်းကော်မတီ

သဘောတူထောက်ခံသည့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ ကွန်ရက်များနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်များ

NCA စာချုပ်ကို အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း (၁၂၃) ခု၊ လူမှုကွန်ရက် (၃၃) ခုနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ် (၁၉) ဦးတို့က သဘောတူထောက်ခံခဲ့ကြပါသည်။

■ ■ ■

ယခင်၊ ယခုနှင့် နောင် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ

a'gufwmeef;vdkif

"ဖက်ဒရယ်တွင် ဗဟို-ပြည်နယ် ဆတူ ၅၀-၅၀နည်းဖြစ်သည့်
အတူတကွဖက်ဒရယ် (coming together federalism)နှင့်
ဗဟိုက ၆၀၊ ပြည်နယ်က ၄၀၊ ဗဟိုက ၇၀၊
ပြည်နယ်က ၃၀ နည်း၊ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကောင်းသည့်
ဖက်ဒရယ် (holding together federalism) ဟူ၍
ကျင့်သုံးကြသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ
ဗဟိုဆိုသည့် ချုပ်ကိုင်မှု ရှိသည်"

နိဒါန်း

မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမိုင်းတွင် ယနေ့ထိတိုင် ဖြေရှင်းနေရသည့်ပြဿနာတစ်ရပ်မှာ ဖက်ဒရယ်ပင် ဖြစ်သည်။ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခချုပ်ငြိမ်း၍ ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိဖို့ရန်နှင့်လည်း တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်နေသည့်အရာလည်း ဖြစ်သည်။ တစ်ဖန် ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေးနှင့်လည်း တိုက်ရိုက်ဆက်နွယ်လျက် ရှိသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဖက်ဒရယ်ကို အကြောင်းပြုကာ ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီစနစ် ပြိုလဲခဲ့ရသည်။ ထိုဖက်ဒရယ်ကြောင့်ပင် ဒီမိုကရေစီ ပြိုလဲခဲ့ရကြောင်း ဆိုနိုင်ဦးမှာ ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဆိုလျှင် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီက အမှန်လား၊ ဒီမိုကရေစီကို အရင်ဖော်ဆောင်ပြီးမှ ဖက်ဒရယ်သို့ အရောက်သွားမည် ဆိုသည့်အယူအဆ၌ မည်သည့် အယူအဆက အမှန်ဖြစ်မည်ကို သမိုင်းကိုပြန်သုံးသပ်လျှင် အဖြေရမှာ ဖြစ်သည်။ ဖက်ဒရယ်မအောင်မြင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ဒီမိုကရေစီပြိုလဲရခြင်း ဖြစ်သည်။

ဖက်ဒရယ်သဘော

ဖက်ဒရယ်ဆိုသည်မှာ အတူတကွဖြစ်တည်လိုခြင်း(Aggregation)နှင့် တစ်စင်တည်ထောင်လိုခြင်း (segregation)နှစ်ရပ်၏အားမျှခြေ(equilibrium)အခြေအနေပေါ်၌ ရပ်တည်နေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ တစ်ဖန် မိမိဘက်ကို ပဓာနထား၍ ပြုမူပြောဆိုကြံဆခြင်း (endocentric view) နှင့် တစ်ဖက်၏ရပ်တည်ချက်ကို ထည့်တွက် စဉ်းစားပြောဆိုပြုမူခြင်း (exocentric view)နှစ်ရပ်တို့ အားမျှခြေဖြစ်နေသည့်အခြေအနေပေါ်၌လည်း ရပ်တည်နေခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ဆိုနိုင်ပါဦးမည်။ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအများအပြား၌ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ဖက်ဒရယ်ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခဲ့ရာမှ နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်မှုရရှိအောင်မြင်ခဲ့သည်ကတော့ အမှန်ပင် ဖြစ်သည်။ တစ်ခုတော့ ရှိသည်။

ဖက်ဒရယ်စနစ်မှ၊ တစ်ပြည်ထောင်စနစ်မှ နိုင်ငံရေးအောင်မြင်ခြင်းဟု ဆိုပြန်လျှင် မမှန်ပေ။ တစ်ပြည်ထောင်စနစ်ဖြင့် လည်ပတ်နေသည့်နိုင်ငံများသည်လည်း နိုင်ငံရေးကို ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ကာ လူမှုစီးပွားအောင်မြင်မှုများ ရနေကြသည်လည်း ရှိသည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ဖက်ဒရယ်ဟုဆိုဆို၊ တစ်ပြည်ထောင်စနစ်ဟုပြောပြော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုနှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချထားခြင်း (centralization and decentralization) နှစ်ရပ်ကို ဟန်ချက်ညီညီထိန်းကျောင်းအုပ်ချုပ်ခြင်းမှာ အဓိကကျသည့်အရာပင် ဖြစ်သည်။

ဖက်ဒရယ်တွင် ဗဟို-ပြည်နယ် ဆတူ ၅၀-၅၀နည်းဖြစ်သည့် အတူတကွ ဖက်ဒရယ် (coming together federalism)နှင့် ဗဟိုက ၆၀၊ ပြည်နယ်က ၄၀၊ ဗဟိုက ၇၀၊ ပြည်နယ်က ၃၀ နည်း၊ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကောင်းသည့်ဖက်ဒရယ် (holding together federalism) ဟူ၍ ကျင့်သုံးကြသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဗဟိုဆိုသည့် ချုပ်ကိုင်မှု ရှိသည်။

သမိုင်း၌ ဖက်ဒရယ်သည် သက်ဦးဆံပိုင်ပဒေသရာဇ်စနစ်၌ပင် ရှိသည်၊ နေပြည်တော်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် အဝေးမြို့ရွာအုပ်ချုပ်ရေး နှစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ မြို့စား၊ နယ်စားများအား အချုပ်အခြာအာဏာခွဲမပေးဘဲ ပဒေသရာဇ်ယန္တရားကို လည်ပတ်၍ မရနိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် ဖက်ဒရယ်သည် အဆန်းတကြယ်မဟုတ်ဘဲ အုပ်ချုပ်ရေး၌ ရှိနေရမည့် အရာပင် ဖြစ်သည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေ၏ ဖက်ဒရယ်မူ

ထိုစဉ်က ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံကို ပြည်နယ် ၄ ခု၊ ပြည်မ ၁ခုဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့ရာ ပြည်မသည် ကြီးမားကျယ်ပြန့်၍ ပြည်နယ်များမှာ သေးငယ်ကြသည်။ လူဦးရေအားဖြင့်လည်း ပြည်နယ်များ၌ နှစ်သန်းကျော်ရှိ၍ ဗမာပြည်မက ၁၅ သန်းကျော် ရှိခဲ့သည်။ တစ်ဖန် ဗမာပြည်မကို ပြည်နယ်တစ်ခုအဖြစ် မထားဘဲ ဗဟိုအဖြစ် ထားရှိခဲ့သည်။ အခွင့်အာဏာတွင် ဗဟိုကသာမက ပြည်နယ်များကလည်း ရရှိစေမှာ ဖြစ်သည်။ စီမံခန့်ခွဲရေး(အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာ)တွင် ဗဟိုအစိုးရ၌သာမက ပြည်နယ်အစိုးရများ၌လည်း ပိုင်ဆိုင်စေခဲ့သည်။ နောင်ကို ပြည်နယ်များအားအာဏာတိုး၍ ပေးနိုင်လိုကပေးနိုင်ရန်၊ ဤသို့မဟုတ် ဗဟိုအစိုးရ တစ်ခုတည်းဖြင့် အာဏာကို ကျင့်သုံးလိုပါကလည်း ကျင့်သုံးနိုင်ရန် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ နောင်ကို ပြည်နယ်သစ် တည်ထောင်လိုလျှင်လည်း ပါလီမန်၏ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် တည်ထောင်နိုင်ရန် ပြဋ္ဌာန်းချက် ပါရှိစေခဲ့သည်။ ထိုအပြင် ပြည်နယ်တစ်ခုသည် ပြည်ထောင်စုမှ ခွဲထွက်လိုလျှင်လည်း ခွဲထွက်ခွင့်ကို ပေးထားသည်။[၁]

ဖက်ဒရယ်ခရီးကြမ်း

ဖက်ဒရယ်တောင်းဆိုခဲ့ခြင်းကြောင့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းက အာဏာသိမ်းခြင်း မဟုတ်ဟု ကယားပြည်နယ်ဝန်ကြီးဟောင်း စဝ်ဝဏ္ဏက ဆိုခဲ့သည်လည်း ရှိသည်။[၂] ဆိုလိုသည်မှာ ဖက်ဒရယ်ကြောင့်မဟုတ်ဘဲ ပြည်ထောင်စုမှခွဲထွက်လိုခြင်းကြောင့်သာ ဖြစ်မည်ဟု ယူဆမိသည်။ ကရင်နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်ဆရာသာထိုကလည်း ပြည်ထောင်စုမှ မည်သို့မျှ ခွဲထွက်မည့် လူစားမဟုတ်ကြောင်း ဆိုခဲ့သည်လည်း ရှိသည်။ ဆရာသာထို ဆိုသည့်အတိုင်း ဆိုလျှင် ကေ-အန်-ဒီ-အို သူပုန်ထစရာအကြောင်းရှိလာခဲ့မှာ မဟုတ်ဟု ထောက်ပြခဲ့သူလည်း ရှိသည်။ ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်အား ခါးခါးသီးသီးဆန့်ကျင်ခဲ့ဖူးသူ နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်တစ်ဦး ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီး ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဖဆပလဝန်ကြီးဟောင်း ဦးကျော်ငြိမ်းပင် ဖြစ်သည်။

ဦးကျော်ငြိမ်း၏ ဖက်ဒရယ်ဝေဖန်ချက်

ဦးကျော်ငြိမ်းသည် ပြည်တွင်းညီညွတ်ရေးအဖွဲ့၃၃ဦး၌ တစ်ဦးအပါအဝင်ဖြစ်ခဲ့ပြီး ၂၄-၅-၁၉၆၉ ရက်နေ့တွင် ဖက်ဒရယ်၏အားနည်းချက်(၇)ချက်ဖြင့် စာမျက်နှာ ၆၁ မျက်နှာပါသည့် စာတမ်းရှည်တစ်စောင်ကို တင်ပြခဲ့သည်။[၃] ဦးကျော်ငြိမ်းထောက်ပြခဲ့သည့်အချက်များမှာ-

---

[၁]"ပြည်ထောင်စုနှင့်ပြည်နယ်များဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကော်မတီ၏အစီရင်ခံစာကို ဥပဒေအကြံပေးအရာရှိ ဦးချန်ထွန်း၏ရှင်းလင်းတင်ပြချက်"၊ **မြန်မာနိုင်ငံတော် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် ဒုတိယညီလာခံမှတ်တမ်း**၊ စာတွဲ ၂၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၅၊ (၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၄ရက်၊)နေ့၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ စာ ၁၄၀-၁၄၁၊ ၂၄၄။

[၂]**ပြည်တွင်းညီညွတ်ရေးအကြံပေးအဖွဲ့ အကြိမ် ၇၀ မြောက် အစည်းအဝေး**၊ စာ-၅၃။

[၃]**လူမျိုးစုအရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးကျော်ငြိမ်း၏တင်ပြချက်**၊ လက်နှိပ်စက်မူ၊ ရန်ကုန်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ တက္ကသိုလ်များ ဗဟိုစာကြည့်တိုက်ပိုင်။ နောင်ကိုးကားလျှင် **ဦးကျော်ငြိမ်း၏တင်ပြချက်** ဟု အတိုညွှန်းမည်။

- ပြည်တွင်းရေး၌ အင်အားနည်းစေခြင်း၊
- နိုင်ငံခြားဆက်ဆံရေး၌လည်း အင်အားနည်းစေခြင်း၊
- လွန်ခဲ့သည့်နှစ်၂၀ဝ ကျော်က ခေတ်မမီတော့သည့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖြစ်ခြင်း၊
- ဗဟိုအစိုးရနှင့်ပြည်နယ်အစိုးရနှစ်ရပ်အကြား ဘဏ္ဍာငွေသုံးစွဲမှု၌ ပဋိပက္ခအမြဲ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊
- ဗဟိုဝန်ကြီးများနှင့် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးများအကြား အငြင်းပွားရခြင်း၊
- ရှေးရိုးဆန်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖြစ်ခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဖက်ဒရယ်ဆန့်ကျင်သူဖြစ်သဖြင့် တစ်ပြည်ထောင်စနစ်ကို နှစ်ခြိုက်အားသန်ခဲ့သူတစ်ဦးလည်း ဖြစ်ခဲ့သည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲစဉ်ကပင် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ သို့မဟုတ် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် တစ်ပြည်ထောင်(ဗဟိုဦးစီး)စနစ်ကျင့်သုံးမည့် နိုင်ငံဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံတို့ကို စဉ်းစားရွေးချယ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုအခါ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံကိုသာလျှင် ရွေးချယ်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤနေရာ၌ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားဖြစ်သည့် ဖက်ဒရယ်အား မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုပါလျှင် ပြည်ထောင်စုဟုသာ ပြန်ဆိုခြင်းသာ အသင့်လျော်ဆုံးဖြစ်သည်ဟု ဖဆပလဝန်ကြီးဟောင်းဦးထွန်းဖေက ဆိုခဲ့ဖူးသည်။[၆]

သို့ရာတွင် မြန်မာပြည်ထောင်စုသည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ကနေဒါပြည်ထောင်စု၊ ဩစတြေးလျပြည်ထောင်စု၊ တောင်အာဖရိကပြည်ထောင်စုနိုင်ငံများဖြင့် မတူခြားနားသည်များ ရှိခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့ မတူညီရခြင်းမှာလည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ပကတိအခြေအနေနှင့် အသင့်လျော်ဆုံးဖြစ်ရန် စီမံခဲ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။

ဝန်ကြီးဟောင်း ဦးထွန်းဖေ၏အမြင်

ထိုခေတ်က ပြည်နယ်–ပြည်မဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပြည်နယ်ကြီး–ပြည်နယ်ငယ်ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲခဲ့ကြသည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ၁၉၄၇ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေ၌ ပြည်မ ဟူသည့်စကားရပ်၊ ပြည်နယ်ကြီး–ပြည်နယ်ငယ်ဟူသည့် စကားရပ် မပါရှိခဲ့ပေ။ ပြည်နယ်အရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဗမာနိုင်ငံရေးသမားများက မနှစ်မြို့ကြပေ။ ယင်းတို့အနက် ဝန်ကြီးဦးထွန်းဖေမှာ ထင်ရှားသူဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ဦးထွန်းဖေက ပြည်နယ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ –

> "ပြည်နယ်ရောဂါထခြင်းမှာ မဆန်းပါဘူးဟုဆို၍ အမျက်ဖြေနိုင်ကြပါ၏။ သို့သော် ဖဆပလတပ်ဦးသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ကယ်တင်ရှင်ကြီးအဖြစ် မားမားမတ်မတ်ရပ်တည်နိုင်စဉ်က "ပြည်နယ် မပေးဘူး"ဟု နှုတ်ဖြင့်တစ်မျိုး၊ စာဖြင့်တစ်မျိုး၊ သစ္စာအဓိဋ္ဌာန်ပြု၍တစ်မျိုး ပြတ်ပြတ်သားသားဆိုခဲ့ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များက "ပြည်နယ်ပေးမည်"ဟု ဂီယာကြီးကို ဝုန်းခနဲ ပြောင်းလိုက်သည်နှင့်

---

[၆]ဦးထွန်းဖေ၊ဖဆပလဝန်ကြီးဟောင်း (၁၉၆၂) **အဘယ်ကြောင့်ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီကျဆုံးရသလဲ**၊ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချို၊ ၂၀၁၆ ပြန်ရိုက်၊ စာ–၈၉။ နောင်ကိုးကားလျှင် ထွန်းဖေ၊ ၁၉၆၂၊ **ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီ** ဟု ညွှန်းမည်။

တစ်ပြိုင်နက် ငါတို့သည် ဘယ်ဥပဒေမျိုးနှင့်မှ မထိုက်တန်မှန်း သိလာကြတော့၏။ ဦးနုသည် ပြည်နယ်မပေးဘူးဟု ပြတ်ပြတ်သားသား ဆိုခဲ့၏။ သူသည်ပင် ပြည်နယ်ပေးမည်ဟု ကတိပေးခဲ့၏။

ရခိုင်ပြည်နယ် လိုချင်သည်။ မွန်ပြည်နယ် လိုချင်သည်။ မွန်ပြည်နယ်ပေးမည်ဟု ဆိုကြစဉ် မွန်ဖိုးချိုက ပဲခူးမြို့ကို မွန်မြို့တော်လုပ်ပါရစေဟု ဆိုလာကြောင်း ပဲခူးသတင်းထောက်က ရေးပို့မှသိရသည်။ မွတ်ဆလင်ပြည်နယ် လိုချင်တယ်ဟု ဆိုကြခြင်းမှာ ပုဒ်မ ၁၉၉ က ခွင့်ပြုထား၍သာ ဖြစ်သည်ဟု ကျွန်တော်တို့သည် နောင်မှ သိလာကြ၏။ ယနေ့ ပြည်နယ်တောင်းစရာတွေကုန်ပါပြီ။ ပျူပြည်နယ် မတောင်းကြခြင်းမှာ အထက်သားတွေသည် အားနာ၍ ဖြစ်ဟန်တူပါ၏။ နေ့ချင်းညချင်း ပြည်နယ်တောင်းပြီး နောက်တစ်နေ့ ကုလသမဂ္ဂထဲသို့ ရောက်ခဲ့သော အစဉ်အလာတွေကိုတွေ့ကြရာ အူထဲအသည်းထဲက တုန်၍ နာလောက်အောင် ဆိုးကြောင်းကို ဆက်လက်ဖော်ပြ ပါရစေ။[၅]"

ဟူ၍ ဆိုခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ဦးထွန်းဖေသည် ပြည်ထောင်စုမှ ခွဲထွက်ခွင့်ပေးထားခြင်းကို အပြင်းအထန် ကန့်ကွက်ခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေ၊ အပိုဒ် ၁၉၉ နှင့် ၂၀၀ တွင် ပြည်ထောင်စုမှခွဲထွက်ခွင့်ကို ပြဋ္ဌာန်းပေးထားသည်။ လွတ်လပ်ရေး မရမီကပင် ရှမ်းစော်ဘွားများက ၁၀ နှစ်ကျော်လျှင် ပြည်ထောင်စုမှခွဲထွက်မည်ဟု အတိအလင်းပြောခဲ့ဖူးသည်ဟု ဆိုခဲ့သည်။ ယင်းမှာ...

"ထစ်ခနဲရှိ ပြည်မကြီးမှ ခွဲထွက်ပြီး ကုလသမဂ္ဂထဲဝင်မည်ဟု ခြေတပြင်ပြင် လက်တပြင်ပြင် ရှိခဲ့ကြသည်။[၆] ထိုစဉ်က ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးစင်မြင့်၌ အစ္စရေး၊ ဆီးရီးယားတို့ကဲ့သို့ ပြည်မကြီးမှခွဲထွက်၍ ဘန်ကောက်တွင် ဖွင့်လှစ်ထားသည့် ဆီးတိုးသို့ ဝင်ရောက်ရန် တကဲကဲဖြစ်နေကြကြောင်း သတင်းသမားများက ဆိုကြသည်။ ပြည်မကိုပြည်နယ်သဘောထားပုံ၊ လွှတ်တော် နှစ်ရပ်အားအာဏာတူပေးရန် စဝ်ခွန်ချိုက မတ်လ ၁ရက်နေ့တွင် ပြောကြားချက်သည် နောက်တစ်နေ့၌ အာဏာသိမ်း၍ တော်လှန်ရေးကောင်စီကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ရသည် အထိ အကျိုးသက်ရောက်သွားကြောင်း ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရသည်။[၇]"

ဟူ၍ ဆိုခဲ့သည်။

သို့သော် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဟု ဆိုသည့်တိုင် အနှစ်သာရအားဖြင့် တစ်ပြည်ထောင် (ယူနီထရီ)ဖြစ်နေကြောင်း ဦးချန်ထွန်းကပင် ဖြေကြားခဲ့သည်။ ဗဟိုအစိုးရ၏ ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် လူမျိုးစုလွှတ်တော်နှစ်ရပ်မှ အမတ်များသည် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ် အသီးသီးမှာလည်း ပြည်နယ်ဥပဒေပြုအဖွဲ့ဝင်များပင် ဖြစ်ကြသည်။ သီးခြားပြည်နယ် ဥပဒေပြုအဖွဲ့ အဖြစ် မထားရှိခဲ့ပေ။ အခြားသော ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံများတွင် ထားရှိကြသည်။ အစိုးရအတွက် ကုန်ကျစရိတ်သက်သာစေရန်နှင့် ပြည်နယ်နှင့် ဗဟိုအကြား ရင်းနှီးမှုပို၍ ဖြစ်ထွန်းစေရန် ရည်ရွယ် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။[၈]

---

[၅] ထွန်းဖေ၊ ၁၉၆၂၊ **ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီ**၊ စာ-၄၆၊ ၁၀၉၊ ၁၁၁။
[၆] ထွန်းဖေ၊ ၁၉၆၂၊ **ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီ**၊ စာ-၁၁၂-၁၁၃။
[၇] ထွန်းဖေ၊ ၁၉၆၂၊ **ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီ**၊ စာ-၁၁၄၊ ၁၁၆။
[၈] **ဦးကျော်ငြိမ်း၏တင်ပြချက်**၊ ၂၅-၅-၁၉၆၉၊ စာ-၂၂-၂၃။

၁၉၆၁–၆၂ ခုနှစ် ရှမ်းမှူ

သို့ဖြစ်၍ ၁၉၆၁ခုနှစ် ပြည်နယ်များဆိုင်ရာ တောင်ကြီးညီလာခံ၌ ပြည်ထောင်စုစနစ်ကို ကပြား ပြည်ထောင်စုဟုလည်းကောင်း၊တစ်ခြမ်းပဲ့ပြည်ထောင်စု ဟုလည်းကောင်း ဝေဖန်ခဲ့ကြသည်။ ထိုညီလာခံမှ ပြည်ထောင်စုစစ်စစ်မူ သို့မဟုတ် ရှမ်းမူသို့ ဦးတည် လာခဲ့သည်။ တစ်ဖန် ဖက်ဒရယ်စစ်စစ်မူ(ရှမ်းမူ)သည် သမားရိုးကျမဟုတ်ဟု ရှမ်းပြည်နယ်လွတ်လပ်ရေး အဖွဲ့ (ရပလဖ)မှ ဦးထွန်းအေး(နမ့်ဆန်)နှင့်အဖွဲ့မှ ထောက်ပြလာခဲ့သည်။ ဖက်ဒရယ်ကို မျက်နှာဖုံးစွပ်ထား သည့် စော်ဘွားမူပင် ဖြစ်ကြောင်းဆိုခဲ့သည်။[၉] တဖန် ပဒေသရာဇ် "အဆိပ်လုံး"ကို ပြည်ထောင်စုစစ်စစ်တည်း ဟူသော သကြားရည်ဖုံးထားကြောင်း ကယားဦးစိန်၏ မှတ်တမ်း၌ မန္တလေးသူရိယဦးသန်းမောင်က ၂၄–၁– ၁၉၆၁ နေ့တွင် ဆိုခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။[၁၀]

တစ်ဖန်ရှမ်းမူသည်ပြည်မ (ဗဟို)၏ခေါင်းဆောင် မှုကို ပယ်ဖျက်၍ ကွန်ဖက်ဒရေးရှင်းဆန်သည့်အတွက် ပြည်ထောင်စုပြိုကွဲရေးသာ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်ဟု ၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ လူမျိုးပေါင်းစုံနှီးနှောဖလှယ်ပွဲ၌ ဝိစူရသခင်ချစ်မောင် က တင်ပြခဲ့သည်။[၁၁] တစ်ဖန် ဦးထွန်းမြင့်(တောင်ကြီး) က ၂၄ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၆၂ ရက်နေ့ ရန်ကုန် မြန်မာ့အသံ ခန်းမတွင် ကျင်းပသည့် ပြည်နယ်များညီညွတ်ရေးအဖွဲ့မှ တင်သွင်းလာသည့်ပြည်ထောင်စုမူစစ်စစ်နှင့်စပ်လျဥ်း၍

> "ကျွန်တော်တင်ပြတဲ့ ပြည်ထောင်စုမူ စစ်စစ်ရဲ့အနှစ်သာရဟာ ဘာလဲဆိုရင် တန်းတူရေးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ပြည်ထောင်စု စစ်စစ်မူကို ပုဂ္ဂိုလ်အချို့က ဘယ်လို အတွေးပေါက်တယ်။ ဘယ်လို အဓိပ္ပာယ် ကောက်တယ် မပြောတတ်ပါဘူး။ လက်မခံဘူး။ မဖြစ်နိုင်ဘူးလို့ တုံးတိကြီး

"တစ်ဖန် ရှမ်းမူသည် ပြည်မ (ဗဟို)၏ ခေါင်းဆောင်မှုကို ပယ်ဖျက်၍ ကွန်ဖက်ဒရေးရှင်း ဆန်သည့်အတွက် ပြည်ထောင်စု ပြိုကွဲရေးသာ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်ဟု ၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ လူမျိုးပေါင်းစုံ နှီးနှောဖလှယ်ပွဲ၌ ဝိစူရသခင်ချစ်မောင်က တင်ပြခဲ့သည်"

---

[၉] **၁၉၆၁ခုနှစ်၊ ပြည်နယ်ပေါင်းစုံညီလာခံကြီးမှတ်တမ်း၊** ချင်းမိုင်၊ ရှမ်းဟာရယ်အေဂျင်စီဖော်နယူးစ်၊ ၁၉၉၈ ပြန်ရိုက်၊ စာ–၉၀–၉၈။

[၁၀] ကယားဦးစိန်၏ မှတ်တမ်းများ၊ ၂၀၁၈၊ စာ–၂၆–၄၈။

[၁၁] ဝိစူရသခင်ချစ်မောင် (၁၉၆၂)**ရှမ်းမူနဲ့ပြည်ထောင်စုနှောင်ရေး**၊ ရန်ကုန်၊ ကြေးမုံပုံနှိပ်တိုက်၊ စာ–၁၁။

ငြင်းပယ်နေကြပါတယ်။ ဒီလိုငြင်းပယ် ခြင်းဟာ ကျွန်တော်တို့ ခံစားရတဲ့ဘဝနဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပြန်လိုက်ရင် "မင်းတို့နဲ့ တန်းတူညီတူဆက်ဆံလို့ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ တန်းတူညီတူ ခံစားခွင့်မပေးနိုင်ဘူး။" လို့ အဓိပ္ပာယ်ပေါက်ပါတယ်။ တချို့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ခင်ဗျားတို့ရှမ်းတွေ ဘယ်လိုစိတ်ကူးပေါက်လို့ ပြည်ထောင်စု မူစစ်စစ် ဆိုတဲ့မူကို အခုလို ပြုန်းစားကြီး ထပ်တောင်းလာတာလဲလို့ မေးကြပါ တယ်။ တချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကလည်း ခင်ဗျားတို့ကို ဘယ်သူမြှောက်ပေးလိုက် သလဲ။ ဘယ်သူ့ပယောဂနဲ့ တောင်းတာလဲလို့ မေးကြတယ်။ ဒီလိုအမေးခံရတဲ့ အတွက် ကျွန်တော်တို့ဟာ စိတ်ထဲ အတော်ပဲ ထိခိုက်နာကြည်းမိခဲ့ကြပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ပြည်ထောင်စုမူစစ်စစ်ကို တင်ပြတောင်းဆိုတာဟာ ဗမာပြည်မ အပေါ် အနိုင်ကျင့်လိုတဲ့သဘောမျိုး၊ အကျပ်ကိုင်လို့တဲ့ သဘောမျိုး၊ အခွင့်ထူး ပိုတောင်းတဲ့သဘောမျိုးနဲ့ တောင်းဆိုခဲ့တာ မဟုတ်ပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ ပြည်နယ်များဟာ ပြည်မနဲ့တန်းတူမှု မရှိဖြစ်နေတာကို တန်းတူမှုရှိလာအောင် တောင်းဆိုနေကြခြင်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။[၁၂]"

သို့ဖြစ်၍ ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ကျင်းပသည့် ပြည်နယ်များညီညွတ်ရေးအဖွဲ့မှ တင်သွင်းသည့် ပြည်ထောင်စုမူစစ်စစ်မှာ အကြိတ်အနယ်ပင် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုစဉ် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုသည် ဖက်ဒရယ်မူမှာ ပြည်ထောင်စုကြီးအတွက် သေရေး-ရှင်ရေး ဖြစ်လာပြီဟု ဆိုခဲ့ သည်။[၁၃]

နိဂုံး

၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် ဖက်ဒရယ်အရေး အကြိတ်အနယ်ဆွေးနွေးနေကြစဉ်မှာပင် မြန်မာ့ နိုင်ငံရေးသမိုင်း၌ ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီ ချုပ်ငြိမ်းသွားခဲ့သည်။ အရေးပါသည့်အကြောင်းအရာ ကို ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ကြသည့်အခါ အများလက်ခံသဘောတူနိုင်မည့်အရာ(consensus)သို့ မရောက်ဘဲ တစ်ယောက်တစ်ပေါက်(dissension) ဖြစ်ခဲ့သည့်အတွက် လိုရာပန်းတိုင်သို့ မရောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဖက်ဒရယ်သည် မြန်မာ့နိုင်ငံရေး မတည်ငြိမ်ခဲ့ရသည့်အဓိကအကြောင်းရင်းတစ်ရပ်ဟုဆိုသော် ရနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ၁၉၄၈ ခု နှစ်မှ လွတ်လပ်ရေးနှင့်အတူ ပေါက်ဖွားလာသည့် ပြည်တွင်းစစ်သည်လည်း ယခုအခါဆိုလျှင် နှစ် ၇၀ ကျော်လာခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ယခင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း ဆိုခဲ့ဖူးသည့်အတိုင်း လူများစု မြန်မာများ၌ တာဝန်အရှိဆုံးဟုဆိုရမှာ ဖြစ်သည်။ ဖက်ဒရယ်အား ဗဟိုအားကောင်းသည့် ဖက်ဒရယ် (holding together federalism) ဟု ဆိုပါလျှင် ငြိမ်းချမ်းရေးသည် လျှောက် ကား လျှောက်၏၊ မရောက် ဖြစ်နေပါဦးမည်။ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမိုင်း၌ တောက်လျှောက် ကျင့်သုံးလာခဲ့သည့် ပြည်ထောင်စုဖက်ဒရယ်စနစ်သည် ဗဟိုအားကောင်းသည့် ဖက်ဒရယ် အမျိုးအစားသာ ဖြစ်ပါသည်။ ယခင် မူဟောင်းအတိုင်း ဆက်လျှောက်မည်ဆိုပါက ပြည်တွင်း

---

[၁၂]ဦးထွန်းမြင့် (တောင်ကြီး) **ပြည်ထောင်စုမူစစ်စစ်**၊ ရန်ကုန်၊ နေရီရီစာပေတိုက်၊ ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ ပြန်ရိုက်၊ စာ-၂၁၆-၂၁၈။

[၁၃]**ဟံသာဝတီသတင်းစာ**၊ (၂-၃-၁၉၆၂)နေ့ထုတ်၊

လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ သက်တမ်းရာပြည့် အထိမ်းအမှတ် ပြုလုပ်ကြရတော့မည် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ပြည်နယ်နှင့်ဗဟိုအကြား တန်းတူဖြစ်သည့် coming together federalism မူ အတိုင်း ပြောင်းလဲကျင့်သုံးမှသာ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ ပျောက်ကွယ်သွားမည်ဟု ဆိုနိုင်မှာ ဖြစ်ပါသည်။ ဤမူ (ပြည်ထောင်စုမူစစ်စစ်)ကို ကျင့်သုံး၍ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ ဆက်လက်ရှိနေမည်ဆိုလျှင် မည်သူ့တာဝန်သာ ဖြစ်မည်ဆိုသည်မှာ အထွေအထူး ဆိုစရာလိုမည်မထင်ကြောင်း ရှုမြင်သုံးသပ်မိပါသည်။

ဒေါက်တာနန်းလှိုင်

ကိုးကားစာရင်း (မူရင်းအထောက်အထားများ)

(ပုံမနှိပ်ရသေးသောလက်နှိပ်စက်မူ)

- **ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ ပြည်တွင်းညီညွတ်ရေးအကြံပေးအဖွဲ့ အကြိမ် (၇၀)မြောက် အစည်းအဝေး လုံးချင်းမှတ်တမ်း**၊ (၁၀-၄-၁၉၆၉)၊ အမှတ် ၁၆၊ ဝင်ဒါမီယာ ဧည့်ဂေဟာ၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ တက္ကသိုလ်များ ဗဟို စာကြည့်တိုက်။
- **လူမျိုးစုများအရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးကျော်ငြိမ်း၏တင်ပြချက်**၊ (၂၄-၅-၁၉၆၉)၊ အမှတ် ၁၆၊ ဝင်ဒါမီယာဧည့်ဂေဟာ၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ တက္ကသိုလ်များ ဗဟို စာကြည့်တိုက်။

(မူရင်းအထောက်အထား၊ ပုံနှိပ်စာအုပ်များ)

- ချစ်မောင်၊သခင်၊ဝိဓူရ (၁၉၆၂) **ရှမ်းမူနဲ့ပြည်ထောင်စုနောင်ရေး**၊ ရန်ကုန်၊ ကြေးမုံပုံနှိပ်တိုက်၊
- ချစ်မောင်၊သခင်၊ဝိဓူရ (၁၉၆၉) **လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် မြန်မာပြည်**၊ ရန်ကုန်၊ ပုဂံစာအုပ်တိုက်။
- စကောလယ်တော၊ **ကရင့်တော်လှန်ရေးသမိုင်း**၊ စောမောင်မောင်နှင့်အဖွဲ့၊ တည်းဖြတ်၊ မြို့မပါ၊ ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံးဗဟို၊ ခုနှစ်မပါ။
- စိန်၊ ဦး၊ ကယား(၂၀၁၈) ကယားဦးစိန်၏ မှတ်တမ်းများ၊ ရန်ကုန်၊ နေရီရီစာပေ။
- ထွန်းဖေ၊ဦး၊ဖဆပလဝန်ကြီးဟောင်း၊ (၁၉၆၂) **အဘယ်ကြောင့်ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီကျဆုံးရသလဲ**၊ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ၊ ၂၀၁၆ပြန်ရိုက်။
- ထွန်းမြင့်၊ဦး၊တောင်ကြီး၊(၁၉၅၆)၊ **ရှမ်းပြည်ဘယ်လဲ**၊ ရန်ကုန်၊ ရွှေပြည်တန်ပုံနှိပ်တိုက်။
- ထွန်းမြင့်၊ဦး၊တောင်ကြီး၊ (၁၉၅၂) **ရှမ်းပြည်နှင့်စော်ဘွား**၊ ရန်ကုန်၊ သမ္မတပုံနှိပ်တိုက်။
- ထွန်းမြင့်၊ဦး၊တောင်ကြီး၊ **ပြည်ထောင်စုမူစစ်စစ်**၊ ရန်ကုန်၊ နေရီရီစာအုပ်တိုက်၊ ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ ပြန်ရိုက်။
- **ခေတ်ပြောင်းတော်လှန်ရေးခရီး** (၁၉၆၂-၁၉၇၃)၊ ရန်ကုန်၊ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ၁၉၇၃ ခုနှစ်။

- **တော်လှန်ရေးကောင်စီ၏ခံယူချက်နှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏စည်းလုံးညီညွတ်ရေး**၊ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်၊ ခုနှစ်မပါ။
- **တော်လှန်ရေးကောင်စီ၏လုပ်ဆောင်ချက်သမိုင်းအကျဉ်းချုပ်**၊ မြို့မပါ၊ တိုက်မပါ၊ ခုနှစ်မပါ။
- **ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၊ တော်လှန်ရေးကောင်စီသို့ တင်သွင်းသော ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၊ ပြည်တွင်းညီညွတ်ရေးအကြံပေးအဖွဲ့၏အစီရင်ခံစာ**၊ ရန်ကုန်၊ ဗဟိုပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၉ ခုနှစ်။
- **ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၁၉၇၄ ခုနှစ်)**၊ ရန်ကုန်၊ ပုံနှိပ်ရေးနှင့် စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးလုပ်ငန်း၊ ၁၉၉၁ ခုနှစ်။
- **ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်ပတ်သက်သော အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်များ**၊ ရန်ကုန်၊ ပုံနှိပ်ရေးနှင့်စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးကော်ပရေးရှင်း၊ ၁၉၇၃ ခုနှစ်။
- **ပြည်နယ်ပေါင်းစုံညီလာခံကြီးမှတ်တမ်း၊ ၁၉၆၁ ခုနှစ်**၊ ချင်းမိုင်မြို့၊ ရှမ်းဟာရယ်အေဂျင်စီဖော်နယူးစ်၊ ၁၉၉၈ ပြန်ရိုက်။
- **မြန်မာနိုင်ငံတော် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် ဒုတိယညီလာခံမှတ်တမ်း**၊ စာတွဲ ၂၊ အစည်းအဝေး အမှတ် ၅၊ (၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၄ရက်)နေ့၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၄၇ ခုနှစ်။
- **ဟံသာဝတီသတင်းစာ**၊ (၂-၃-၁၉၆၂)နေ့ထုတ်၊

တစ်ဆင့်ခံအထောက်အထား (ပုံနှိပ်စာအုပ်များ)

- မြဟန်၊ဦးနှင့်ဦးသိန်းလှိုင်(၁၉၉၁) **မြန်မာ့နိုင်ငံရေး (၁၉၅၈-၁၉၆၂)**၊စတုတ္ထတွဲ၊ ရန်ကုန်၊ တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်။

ပင်လုံစာချုပ်

0efu;D[mif;Akvcif armifuav;

“နောက်ဆုံး၌ အများသဘောတူပင်လုံစာချုပ်ကို
၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့ နံနက်
လက်မှတ်ရေးထိုးကြသည်။
အားလုံး၏ သဘောထားကြီးမှု၊
အမြော်အမြင်ကြီးမှုတို့ကြောင့်
ပင်လုံစာချုပ်သည် ပေါက်ဖွားလာရသည်။
လွတ်လပ်ရေးသည် ရုပ်လုံး ပေါ်လာခဲ့သည်”

၁၉၄၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလအတွင်း၌ ကျွန်တော့်အား ကိုယ့်မင်းကိုယ်ချင်းလမ်းရှိ ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်ရုံးသို့ လိုက်ခဲ့ရန် အဖွဲ့ချုပ် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ သခင်နုက အခေါ်လွှတ်သည်။ ကျွန်တော်သည် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်ရုံးသို့ရောက်သည့်အခါ၌ တောင်ကြီးမှ ကိုဖေခင် (သံအမတ်) နှင့် သခင်နုတို့သည် အဖွဲ့ချုပ်အောက်ထပ် တောင်ဘက်အခန်း၌ စကားပြောနေကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ သခင်နုက ကျွန်တော့်အား ကိုယ်တို့တစ်တွေ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးရေး လုပ်ကြရလိမ့်မယ်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ ဘိလပ်သွားပြီး လွတ်လပ်ရေးတောင်းဆိုနေချိန်မှာ ကိုယ်တို့က စည်းရုံးရေးအင်အားပြနိုင်မှ သူတို့လည်း စကားပြောရတာ ကောင်းမယ်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ ဘိလပ်ကအပြန်မှာ နန်းရင်းဝန် မစ္စတာအက်တလီနဲ့ သဘောတူညီချက်ရခဲ့တာကိုလည်း တစ်သံတည်း ထောက်ခံရလိမ့်မယ်။ အသံကြောင်ကြားထွက်ရင်တော့ လွတ်လပ်ရေးဟာ ဝေးသွားရုံမကဘူး။ "အေးဗျာ ... သိကြတဲ့အတိုင်း သွေးထွက်သံယိုဖြစ်မယ်" ဒီတော့ ကိုဖေခင်ကို ရှမ်းပြည်ကိုလွှတ်မယ်၊ ကိုခင်မောင်ကလေးကိုတော့ မြစ်ကြီးနား၊ ဗန်းမော်ကို လွှတ်မယ်။ ဒါ ဘယ့်နှယ်လဲဟု သခင်နုက ကျွန်တော့်အား မေးသည်။ သွားဆိုလည်း သွားတာပေါ့။ ကချင်များနှင့်တော့ တစ်ခါမျှ နိုင်ငံရေးမဆွေးနွေးဖူးဘူး။ ကချင်အသိမိတ်ဆွေလည်းမရှိဘူးဟု ကျွန်တော်က ပြန်ပြောသည်။ ဟိုမှာရှိတဲ့ ဖဆပလတွေနဲ့တိုင်ပင်ပြီးလုပ်ပေါ့ ဟု ပြောပြီး ဘယ်တော့ခရီးထွက်နိုင်မလဲဟု သခင်နုက ဆက်၍မေးသည်။ သန်ဘက်ခါထွက်နိုင်မည်ဟု ကျွန်တော်က ပြန်ပြောသည်။

ကျွန်တော်သည် မြစ်ကြီးနားသို့ ထွက်ခဲ့သည်။ မြစ်ကြီးနား၌ ၁၉၃၈–၃၉ ခုနှစ် ကျောင်းသားသပိတ်တုန်းက လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် ကိုပိတ်ကောင်း၊ ကိုပိတ်စိန်တို့၏ အိမ်၌ တည်းခိုသည်။ သူတို့နှင့်တကွ မြစ်ကြီးနားဖဆပလမှ ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အကြံပေးချက်အရ ကျွန်တော်သည် မိုးကောင်းမြို့သို့သွား၍ ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်နှင့် သွားတွေ့သည်။ မိုးကောင်း ဖဆပလအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဘိုးခြံသည် ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်နှင့် သွေးညီအစ်ကို စပ်ထားကြသည်။ အင်္ဂလိပ်များ အထက်မြန်မာပြည်ကို သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်၏အဖေ ဆမားဒူဝါခွန်ဆိုင်းလီနှင့် ဦးဘိုးခြံ၏အဖေ ဦးဘိုးစောတို့သည် လက်တွဲ၍ အင်္ဂလိပ်ကို ၁၈၈၈ ခုနှစ်ကစ၍ တော်လှန်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၀၆ ခုနှစ်ကျမှ အင်္ဂလိပ်များက လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးသဖြင့် ဦးဘိုးစောနှင့် ဦးခွန်ဆိုင်းလီတို့ သည်တောမှ မြို့သို့ ပြန်ဝင်နိုင်ခွင့်ရခဲ့သည်။

ဘုန်ကြီးကျောင်းမှ ဆွေးနွေးပွဲ

ဦးဘိုးခြံ၏ စီစဉ်ပေးချက်အရ ကျွန်တော်သည် ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်နှင့် တွေ့ရသည်။ ကျွန်တော်တို့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးသည့်နေရာမှာ မိုးကောင်းမြို့နှင့် နှစ်မိုင်၊ သုံးမိုင်ခန့်ဝေးသည့် ဘုန်းကြီးကျောင်းတစ်ကျောင်း၌ ဖြစ်သည်။

ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်က သူသည် အင်္ဂလိပ်ကို မလိုလား၊ အင်္ဂလိပ်များသည် စစ်အတွင်းက ကချင်များအား ပေးထားသည့်ကတိကို ဖျက်ကြသည်။ သူသည် မြန်မာများနှင့် လက်တွဲ၍ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး၊ ကချင့်လွတ်လပ်ရေးကို အရယူမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ထားသည်။ မြန်မာနှင့်ကချင် ပေါင်းမည်။ သို့သော်လည်း ကချင်များသည် မြန်မာများကို သိပ်မယုံ

ကြဘူး။ နည်းနည်းကြောက်သည်ဟု ပြောသည်။ ကျွန်တော်က မြန်မာကိုမယုံကြည်၊ နည်းနည်းကြောက်သည်ဆိုလျှင် ကျွန်တော်တို့က ယုံကြည်လာအောင်၊ မကြောက်အောင် ဘာလုပ်ရမှာလဲဟု မေးလိုက်သည်။ ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်သည် အတော်ရှည်ရှည်လျှားလျှား ရှင်းပြပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့ ကချင်တွေက မြန်မာနှင့်ပေါင်းပြီး လွတ်လပ်ရေးကို ယူကြမယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်တစ်နယ်ကိုလည်း ထူထောင်ပေးစေချင်တယ်။ မြန်မာပြည်ကိုလည်း တစ်ပြည်ထောင်စနစ် မထူထောင်ဘဲ ပြည်ထောင်စုစနစ်ကို ထူထောင်ကြစေချင်တယ်။ မြန်မာကပဲ ဦးဆောင်ပြီး လုပ်သွားစေချင်တယ်။ ကျွန်တော်တို့ ကချင်များအတွက်ကတော့ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ပြည်ထောင်စုပဲဟု ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်က ထပ်ကာတလဲလဲ ပြောသည်။ ကျွန်တော်က ဒီပြဿနာများကို လူကြီးစုံနှင့် ဆွေးနွေးကြမှဖြစ်မယ်။ အများ သဘောတူတဲ့အတိုင်း ဖြစ်ကြရမှာပေါ့ဟု ပြန်ဖြေလိုက်သည်။ မြစ်ကြီးနား ကချင်ခေါင်းဆောင် များသည် ရှမ်းပြည်နယ်၌ ကျင်းပမည့်အစည်းအဝေးကို တက်ရောက်ကြမည်ဖြစ်ကြောင်းကို ဆမားဒူဝါ ဆင်ဝါးနောင် ကတိပေးလိုက်သည်။

ကျွန်တော်သည် ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်ထံမှ မြန်မာနှင့်ကချင် လက်တွဲ၍ လွတ်လပ်ရေးအရယူရန်၊ ရှမ်းပြည်နယ်၌ ကျင်းပမည့် အစည်းအဝေးကို တက်ရောက်ရန်ဆိုသည့် အရေးအကြီးဆုံးအချက် (၂) ချက်ကို ကတိရခဲ့သည်။ ကျွန်တော့်အား ပေးလိုက်သည့် တာဝန် ပြီးဆုံးသွားသည်။

ကချင်–မြန်မာ လက်တွဲ၍

ကျွန်တော်သည် မိုးကောင်းမှ မြစ်ကြီးနားသို့ ပြန်လာခဲ့သည်။ မြစ်ကြီးနား၌ ကချင် လူငယ်ခေါင်းဆောင် ကတောင်လုမောင်အား တွေ့သည်။ သူက ကချင်များသည် အင်္ဂလိပ်ကို မယုံကြည်တော့ဘူး။ မြန်မာများကိုလည်း ကချင်များက မယုံကြည်ကြပေမယ့် မြန်မာနှင့်လက်တွဲပြီး လွတ်လပ်ရေးကို အရယူမည်ဆိုတော့ မြင်ကြတယ်။ ပြည်နယ်ကိစ္စကို သူ တစ်ယောက်အနေနှင့် ထိပ်တန်းမတင်ချင်ဘူး။ ဦးခင်မောင်ကလေးတို့ မြန်မာတွေက လုပ်တတ်ကိုင်တတ်ရင် အားလုံးအဆင်ပြေတယ်ဟု ကျွန်တော့်အား ပြောသည်။ ခန္တီးလုံနယ် အကြောင်းကို မေးသည့်အခါ၌ သူက ပြဿနာမပေါ်ပါဘူးဟု ကျွန်တော့်အား စကားပိတ်၍ ပြောသည်။

ထိုနေ့ညည၌ ခန္တီးလုံမှ ရှမ်း၊ ကချင်ကပြားတစ်ဦးနှင့် တွေ့သည်။ သူတို့ ရှမ်းကြီးများသည် အရှေ့၊ အနောက်နှင့် တောင်ဘက်ရှမ်းများနှင့် အဆက်ပြတ်နေသည်။ ကချင်ပြည်နယ်ကိစ္စကို ဘာမျှမပြောလို၊ ပြော၍လည်းမဖြစ်ဟု ကံစီမံသည့်အတိုင်း သဘောမျိုးနှင့် ပင့်သက်ရှူ၍ ကျွန်တော့်အား ပြောသည်။ သူတို့ ခန္တီးရှမ်းကြီးများ၏ စကားသည် အရေးမပါ၊ အရာမဝင်သည်ကို သူသိသည်။ သူ့ကိုဆက်၍ ပြောလည်း အကြောင်းမထူးပါဘူး။ မပြောဘဲနေတာက ရန်နည်းတယ်ဟု မချိပြုံးပြုံး၍ ပြောသည်။

ဆွမ်ပရာဘွန်မြို့ အရှေ့ဘက် တြိဂံနယ်မှ ရှဒန်ဒူဝါထိန်နန်ဝွန်ဂျာနှင့် တွေ့သည်။ သူသည် အသက် ၅ဂ ကျော် ၆ဂ အတွင်း၌ ဖြစ်သည်။ သူ၏အဘိုးအား မင်းတုန်းမင်းက တြိဂံနယ်၌ အကြီးအကဲစော်ဘွားခန့်ထား ဘွဲ့ချီးမြှင့်သည့် ရွှေနဖူးစည်းကို ပေးအပ်ခဲ့သည်။

သူက ကချင်နှင့် မြန်မာတွေဟာ မဟာမိတ်တွေပဲ။ အစ်ကိုကြီးနဲ့ညီလေးပဲ။ တစ်ခါတလေ စိတ်အခန့်မသင့်လို့ ဖြစ်ကြတာ မေ့လိုက်ကြတာ ကောင်းတယ်။ သူတို့အဘိုးများ၊ အဖေများလက်ထက်ကလည်း ဖြစ်ခဲ့ဖူးတာပဲ။ ပြီးရင် ပြီးရောပေါ့ဟု ရှဒန်ဒူဝါထိန်နန်ဝွန်ဂျာက ကျွန်တော့်အား ပြောသည်။ ကချင်-မြန်မာ လက်တွဲပြီး လွတ်လပ်ရေးအရယူမှ ဖြစ်မယ် ဟု ကျွန်တော်က ပြောသည့်အခါ၌ ဒါက ပြောနေစရာမလိုပါဘူး။ လက်တွဲမယူကြလျှင် ကချင်တွေ အင်္ဂလိပ်ကျွန်ဖြစ်ပြီး ကျန်နေခဲ့မှာပေါ့ဟု ဦးထိန်နန်ဝွန်ဂျာက ပြန်ဖြေသည်။

ကျရီတကာရွာမှ ခေါင်းဆောင်သုံးဦး

မြစ်ကြီးနားမှ ဗန်းမော်သို့ ထွက်ခဲ့သည်။ တရုတ်စစ်ပြေးနှစ်ဦးက ပစ္စည်းယူ လူသတ်ရန် အကြံအစည်လုပ်ကြသည်။ လက်မတင် လွတ်ခဲ့သည်။ ဗန်းမော်ကချင်ခေါင်းဆောင်များကို တွေ့ရန် မိုးမောက်သို့ သွားရသည်။ မိုးမောက်ဖဆပလအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌကိုငွေနှင့် သူ၏ဇနီး ကချင်အမျိုးသမီး မဘုလုခေါ် မထားရွှေတို့၏ အကူအညီဖြင့် ဒူဝါဇော်လွန်းတို့အား တွေ့ရသည်။ ဒူဝါဇော်လွန်းနေသော ကျရီတကာရွာသို့ သွားသည်။ သူ၏နေအိမ်၌ လောဒန်ဒူဝါဇော်လ၊ စိန်လုံကဘား အစိုးရကျောင်းအုပ်ဟောင်း ဆရာကြီး ဦးမရန်လတို့ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ သူတို့သုံးဦးသည် ဗန်းမော်ခရိုင် ထိပ်သီးကချင်ခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်ကြသည်။

ဒူဝါဇော်လွန်းသည် ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ပြောတတ်သည်။ ကိုငွေက သူတို့အား ကျွန်တော်နှင့် မိတ်ဆက်ပေးပြီးနောက် ဒူဝါဇော်လွန်းသည် တွေ့တွေ့ချင်း ခင်ဗျားတို့မြန်မာတွေကို ကျုပ်မယုံဘူးဗျာ ဟု ရုတ်ခနဲ ပြောလိုက်သည်။ ကျွန်တော်သည် အံ့အားသင့်သွားပြီး ငေးသွားသည်။ သူက ခင်ဗျားတို့ ဘာတွေ၊ ဘာတွေ လုပ်ခဲ့ကြသည်ဟု စွဲချက်တသီတတန်းကြီး တင်လိုက်သည်။ ကျွန်တော်လည်း သူ့ကိုကြည့်ပြီး မဟုတ်သေးပါဘူး။ ဒူဝါကြီး လွန်ခဲ့တာ လွန်ပြီလေ။ ဒါက လူကြီးတွေက လုပ်ခိုင်းတာလည်းမဟုတ်၊ မြန်မာတစ်မျိုးလုံးက တမင်တကာလုပ်ကြတာလည်းမဟုတ်၊ ကိုငွေတို့လိုလူမျိုးတောင် ခံလိုက်ရသေးတာပဲ။ အခု ကျွန်တော်တို့ အရေးတကြီးလုပ်ရမှာက လွတ်လပ်ရေးပဲ။ လွတ်လပ်ရေးကို ကချင်-မြန်မာ လက်တွဲကြဖို့ပဲဟု ပြောလိုက်သည်။ ဒူဝါဇော်လွန်းက လွတ်လပ်ရေးတော့ လိုချင်တာအမှန်ပဲ။ ခင်ဗျားတို့ကို မယုံတာလည်း ကျုပ်တို့က မယုံတာဘဲ။ ဒီတော့ခင်ဗျားတို့က ကျုပ်တို့ကို ယုံအောင် ပထမလုပ်ပြဖို့က အရေးကြီးတယ်ဟု ပြောသည်။ ကျွန်တော်တို့က လွတ်လပ်ရေးကို ပထမယူရမည်။ လွတ်လပ်ရေးရတဲ့အခါမှာ ဒူဝါတို့အနေနဲ့ ကချင်ပြည်နယ်လိုချင်တယ်ဆိုရင် အဲဒီအချိန်မှာ ကျွန်တော်တို့ စဉ်းစားကြမည်။ ဒါလည်းအများသဘောဆန္ဒအတိုင်းပဲဆိုတော့ မဖြစ်နိုင်စရာ အကြောင်းမရှိပါဘူးဟု ပြန်ပြောသည်။ ဒူဝါဇော်လွန်းက ကချင်ပြည်နယ်ရသည့်တိုင်အောင် ခင်ဗျားတို့ကို မယုံသေးဘူးဟု ထပ်ပြောသည်။ ကျွန်တော်သည် စကားမပြောဘဲ စဉ်းစားနေသည်။ လောဒန်ဒူဝါဇော်လက ဦးခင်မောင်ကလေး ပြောတာလည်း ဟုတ်ပါတယ်။ လူတွေက စိတ်ပြင်းထန်နေကြသေးတယ်။ မြန်မာတွေ လိုက်လိုက်လျောလျောနဲ့လုပ်ကြရင် တဖြည်းဖြည်းတော့ စိတ်ပြေသွားကြမှာပဲဟု ဝင်၍ပြောသည်။ ကိုငွေကတော့ စကားတစ်ခွန်းမျှမပြော၊ မျက်နှာမကောင်း ဖြစ်နေသည်။ ဆရာကြီးဦးမရန်လသည် အားတုံ့အားနာ ဖြစ်နေပုံရသည်။

ကျွန်တော်က ဒူဝါဇော်လွန်းအား ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ဒါလောက်ကိုတော့ မူသဘော အားဖြင့် ဒူဝါကြီး လက်သင့်ခံပါသလား။ လက်သင့်ခံခံ၊ မခံခံဗျာ ကျွန်တော်က ဖဆပလ ကိုယ်စား အနေနဲ့ ပေးခဲ့တယ်ဆိုတာကို သေချာအောင်ဆိုပြီး ကျွန်တော်သည် စာရွက် တစ်ရွက်ကိုယူ၍ ဖဆပလ၏သဘောထားကို ရေးပြီး ဒူဝါဇော်လွန်းအား ပေးလိုက်သည်။ ကျွန်တော်သည် စာရွက်၌လက်မှတ်ရေးထိုး၍ ကိုငွေအားသက်သေအဖြစ် လက်မှတ် ရေးထိုးခိုင်းပါသည်။

ကျရီတကာမှအပြန် ဂျစ်ကားပေါ်၌ ကိုငွေက ဒူဝါဇော်လွန်းက သည်လိုပဲ သူ့စိတ် ထဲရှိတာကို ဖြောင့်ဖြောင့်ပြောတတ်တယ်။ စိန်လုံကဘားတောင်တန်းဝန်ထောက် မေဂျာရှမ်းလုံ တို့က သည်လောက် မပြင်းထန်ဘူး။ မေဂျာရှမ်းလုံကို နားဖောက်ထားလျှင် ပြေလည်နိုင် ပါတယ်ဟု ပြောသည်။

ပြင်းထန်သော ကန့်ကွက်သံများ

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက်နေ့၌ မြစ်ကြီးနား၊ ဗန်းမော်၊ ကွတ်ခိုင်နယ်များမှ ကချင်ခေါင်းဆောင်များသည် ကွတ်ခိုင်တွင် ဆွေးနွေးပွဲလုပ်ကြသည်။ ထိုဆွေးနွေးပွဲ၌ ကချင် ခေါင်းဆောင်များသည် တောင်းဆိုချက်အသစ်များ ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ အရေးအကြီးဆုံးမှာ ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေးနှင့် ပြည်ထောင်စုခွဲထွက်နိုင်ရေးပင် ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်၏တာဝန်မှာ ကချင်–မြန်မာ လက်တွဲ၍ လွတ်လပ်ရေးကို အရယူရန် အတွက် သဘောတူညီချက် ရရန်ဖြစ်သည်။ ကွတ်ခိုင်၌ ကချင်ခေါင်းဆောင်များက ကချင်– မြန်မာလက်တွဲ၍ လွတ်လပ်ရေးကို အရယူမည်ဟု ဆုံးဖြတ်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်၌ ကျင်းပ မည့် အစည်းအဝေးသို့လည်း တက်ကြမည်။ ကျွန်တော်၏ တာဝန်ပြီးမြောက်လေပြီ။ ကျွန်တော်သည် ရန်ကုန်သို့ ပြန်လာခဲ့သည်။

ကချင်ပြည်နယ်ဖြစ်လာမည့် မြစ်ကြီးနားနှင့် ဗန်းမော်ကိုပြန်၍ သုံးသပ်လျှင် ကချင် များက ကချင်ပြည်ကို လိုချင်သည်။ ရှမ်း၊ မြန်မာများက လုံးဝလက်မခံ။ ကချင်ပြည်နယ် ပေးလျှင် မြေပြန့်ကို မထည့်သွင်းရန် တောင်းဆိုကြသည်။ ဗန်းမော်ကချင်များက ပြင်းထန် သလောက်၊ ဗန်းမော်၊ ရှမ်း၊ မြန်မာကလည်း ပြင်းထန်သည်။ သူတို့တင်ပြသည့် ရာဇဝင် ကြောင်းမှာ ငြင်း၍မရ၊ စောဒကမတက်နိုင်အောင်ပင် ဖြစ်သည်။ မန္တလေးမြို့သူ အတင် (မတင်တင်)၏ ယောက်ျား ဗိုလ်လှကြိုင်ဆိုလျှင် ကချင်ပြည်နယ်ထူထောင်ရေးဥပဒေကို လွှတ်တော်၌ တင်သွင်းသည့်အထိ ဖြောင့်ဖြောင့်တန်းတန်း သဘောမတူနိုင်၊ လွှတ်တော်တွင် ဥပဒေကို ထောက်ခံရာတွင် ထောက်ကွက်လုပ်ခဲ့သည်။ မိုးညှင်းသခင်ပြန့်သည် တောက် တခေါက်ခေါက်နှင့်။

ပင်လုံစာချုပ်၌ မပါခဲ့ရသော ခရိုင်

ကျွန်တော်သည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအား သွားတွေ့ပြီး အတွေ့အကြုံကို ပြောပြ သည်။ သူက ပင်လုံညီလာခံတက်ကြရမည်။ ကျွန်တော့်အားလည်း မြန်မာကိုယ်စားလှယ် အနေဖြင့် တက်ရန်ပြောသည်။ ကျွန်တော်သည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်တစ်ပါတည်း ပင်လုံ သို့ သွားသည်။ လမ်းခရီး၌ တောင်ကြီးတွင်ခေတ္တနားနေစဉ် တောင်ကြီးရှိ ရှမ်းပြည်နယ်

တောင်ပိုင်း လူငယ်ခေါင်းဆောင်တချို့က မကျေမနပ်၊ မပြေမလည်ဖြစ်နေကြ၍ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအား ပြောကြားပြီး ရှမ်းပြည်လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ ကိုတင်အေး (အင်းသား) နှင့်အတူ သူတို့အား သွားရောက်တွေ့ဆုံ ဟောပြောနားချရသေးသည်။ လူငယ်ခေါင်းဆောင်များကို တောင်ကြီးကိုထွန်းမြင့်က ရှေ့ဆောင်ပြီး ပဒေသရာဇ်စနစ်ကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ရှုတ်ချဝေဖန်ကြသည်။ ပင်လုံညီလာခံ၌ တစ်ခါတည်းအမြစ်ဖြုတ်လိုက်ရန် တောင်းဆိုကြသည်။ အချိန်အခါ မတန်သေးကြောင်းကို ရှင်းပြသော်လည်း မကျေနပ်ကြ။ ရှမ်းပြည်လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌကိုထွန်းအေး(အင်းလေး)၊ ကိုခွန်ထီး(ပင်လုံ)၊ ခွန်စော(ပင်းတယ)၊ ဦးထွန်းမြင့် (လင်းခေး) စသော တောင်ပိုင်းရှမ်းလူထုကိုယ်စားလှယ်များသည် အခြေအနေကို သဘောပေါက်ပြီးဖြစ်ကြ၍ ပင်လုံစာချုပ်၌ လက်မှတ်ရေးထိုးကြသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ပင်လုံသို့ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၈ ရက်နေ့၌ ရောက်သည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ကျွန်တော်တို့က တစ်ဖွဲ့၊ ဦးတင်ထွဋ်နှင့် ဗြိတိသျှ ဒိုမီနီယန်ဆိုင်ရာ လက်ထောက်အတွင်းဝန် မစ္စတာ ဘော့တွမ်လီတို့က တစ်ဖွဲ့၊ နှစ်ဖွဲ့ခွဲ၍ ပင်လုံသို့ သွားကြသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ခရီးရောက်မဆိုက်ပင် ပင်လုံကိုရောက်ရှိနေကြသော ရှမ်း၊ ကချင်နှင့် ချင်းအဖွဲ့တို့၏ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တွေ့သည်။ ကရင်နီမှ ကိုယ်စားလှယ်များလွှတ်၍ ပင်လုံညီလာခံသို့တက်ရန် ကြိုးစားကြသေးသည်။ မရ။ ပင်လုံညီလာခံသို့ တက်ရောက်ရန် ကိုယ်စားလှယ်မလွှတ်ဘဲနေသည်။ သို့သော်လည်း ဦးစောသိန်းနှင့် ဦးစပ်ဝဏ္ဏတို့သည် ပင်လုံသို့ ကရင်နီကိုယ်စားလှယ်အကဲခတ်ပုဂ္ဂိုလ်များအဖြစ်နှင့် လာကြသည်။ သူတို့နှစ်ဦးသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် တွေ့သွားကြသည်။ ပင်လုံညီလာခံ ကျင်းပသည့်အခါ၌ သံလွင်ခရိုင် (ဖာပွန်နယ်) သည် တောင်တန်းဒေသအုပ်ချုပ်ရေးလက်အောက်၌ ရှိသည်ဟု အများကမယူဆ။ သိလည်း မသိကြ။ ဖာပွန်နယ်အား မြေပြန့်ကရင်များက ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (Karen National Union K.N.U) သို့လည်း ဖိတ်ကြားသည့်တိုင်အောင် ကိုယ်စားလှယ်မလွှတ်ဘဲနေကြရန် ကေအန်ယူအဖွဲ့ချုပ်က သဘောထားရှိသည်။ နောက်ပိုင်း၌ ဦးလှဖေ(သထုံ)၊ ဦးချစ်တီ(ဖာပွန်)၊ ဦးစောစကေးနှင့် ဦးဝီရိကျော် (ဦးစောဘဦး၏ အပေါ်းတော်မြဲ)တို့အား ကေအန်ယူက ရွေးချယ်၍ သံလွင်ခရိုင်(ဖာပွန်နယ်) ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ်ဖြင့် ပင်လုံညီလာခံသို့ စေလွှတ်လိုက်သည်။ သူတို့သည် ပင်လုံညီလာခံသို့ အရောက်နောက်ကျသည်။ ပဏာမဆွေးနွေးပွဲများ ပြီးဆုံးနေပြီဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း သူတို့သည် သံလွင်ခရိုင်အား တောင်တန်းသားများစည်းလုံးညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ချုပ်နှင့် ဆက်သွယ်ကြရန်အတွက် လာရောက်ကြခြင်းမဟုတ်။ အခြေအနေကို အကဲခတ်စောင့်ကြည့်ရန်သာ လာခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် သံလွင်ခရိုင်သည် ပင်လုံစာချုပ်ချုပ်ရာ၌ မပါဝင်ခဲ့ချေ။

အားလုံးသဘောထားကြီးသောကြောင့်သာ

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် တောင်တန်းသားများစည်းလုံးညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ချုပ် ကိုယ်စားလှယ်များဖြစ်ကြသော ဦးကြာပု(ရှမ်း)၊ မိုင်းပွန်စော်ဘွား စပ်စံထွန်း(ရှမ်း)၊ ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်(ကချင်)၊ ဒူဝါဇော်လွန်း(ကချင်)၊ ဦးလွှာမှုန်း(ချင်း)၊ ဦးသောင်ဇာခပ် (ချင်း) တို့ တင်ပြချက်များကို စူးစိုက်နားထောင်သည်။ သူသည် မရှင်းလင်းသည့် အချက်များကို

မေးမြန်းသည်။ ဝေဖန်ခြင်းမပြု၊ သူက နောက်ဆုံး၌ ကျွန်တော်တို့ စဉ်းစားပါဦးမည်ဟု အဖြေပေးလိုက်သည်။

တောင်တန်းသားများ စည်းလုံးညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ချုပ် ကိုယ်စားလှယ်များ ပြန်သွားသည့်အခါ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် မြန်မာအဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသော ဦးတင်ထွဋ်၊ ဆာဦးမောင်ကြီး၊ ဦးအောင်ဇံဝေနှင့် ကျွန်တော်တို့အား ဘယ်လိုသဘောရလဲဟု မေးသည်။ သူတို့ တင်ပြသောအချက်များတွင် (၁) အောင်ဆန်းအက်တလီစာချုပ်ကို လက်မခံဟု သဘောထားပါရှိသည်။ (၂) ပြည်နယ်များ သီးခြားမထူထောင်မီက ခွဲထွက်ခွင့် တောင်းထားသည်။ (၃) တောင်တန်းသားများစည်းလုံးညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ချုပ်သည် ဗဟိုအစိုးရနှင့် စင်ပြိုင်အစိုးရ သဘောမျိုးသက်ရောက်နေသည်။ (၄) "ပြည်ထောင်စု" ဟု စကားလုံးသုံးထားသည်။ (၅) ကချင်ပြည်နယ်ပေးရန် တောင်းဆိုထားသည်။ ထိုအချက်ငါးချက်ကို မူတည်၍ ဆွေးနွေးကြသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ အချက်ငါးချက်နှင့်ပတ်သက်၍ အတော်ပင်ပြောဆိုကြရသည်။ အပြင်းထန်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်မှာ ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီး စပ်ရွှေသိုက်ဖြစ်သည်။ ကချင်ပြည်နယ်ထူထောင်ပေးရန်ကို မူအားဖြင့် သဘောတူညီကြောင်း၊ စာချုပ်၌လည်း ဖော်ပြမည်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် မြန်မာတို့က လိုက်လျောလိုက်သဖြင့် ကချင်ခေါင်းဆောင်များ ကျေနပ်သွားကြသည်။ အောင်ဆန်းအက်တလီစာချုပ်နှင့် ပတ်သက်၍ ထောက်ခံသည်၊ သို့မဟုတ် ကန့်ကွက်သည်ဟု တစ်စုံတစ်ရာဖော်မပြဘဲ ချန်ထားခဲ့ရန်ကိုလည်း သဘောတူညီကြသည်။ ကျန်သည့်အချက်သုံးချက်ကို ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီး စပ်ရွှေသိုက် ပြင်းပြင်းထန်ထန် တောင်းဆိုသည်။

ပင်လုံစာချုပ်ပင် ချုပ်၍မရ။ ညီလာခံဖျက်ရမလို ဖြစ်နေသည်။ ဆွေးနွေးပွဲကိုလည်း ရပ်လိုက်ရသည်။ ဗိုလ်ချုပ်သည် ရန်ကုန်သို့ပြန်ရန်အတွက် လေယာဉ်ပျံကို စီစဉ်ခိုင်းသည်။ ပင်လုံရွာကလေးသည် လှုပ်လှုပ်ရှားရှား ဖြစ်သွားသည်။ ကချင်နှင့် ချင်း ကိုယ်စားလှယ်များ ပျာပျာသလဲဖြစ်နေကြသည်။ ရှမ်းလူထုကိုယ်စားလှယ်များသည် ဟိုပြေးဒီပြေးဖြစ်ကြသည်။ မိုင်းပွန်စော်ဘွားစပ်စံထွန်းနှင့် ဦးထွန်းမြင့်(လင်းခေး)တို့သည် စိတ်အထိခိုက်ဆုံး ဖြစ်နေသည်။

နောက်ဆုံး၌ အများသဘောတူပင်လုံစာချုပ်ကို ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့ နံနက် ၁၀ နာရီတွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။ အားလုံး၏ သဘောထားကြီးမှု၊ အမြော်အမြင် ကြီးမှုတို့ကြောင့် ပင်လုံစာချုပ်သည် ပေါက်ဖွားလာရသည်။ လွတ်လပ်ရေးသည် ရပ်လုံး ပေါ်လာခဲ့သည်။ တစ်ဆက်တည်းမှာပင် မြန်မာနှင့်တောင်တန်းသားများပူပေါင်း၍ တိုင်းပြည် ပြုလွှတ်တော်ကျင်းပနိုင်ရန်အတွက် အပူတပြင်း ဆွေးနွေးကြရသည်။

အင်္ဂလိပ်စုံလုနီး လွတ်လပ်ရေး

ပင်လုံညီလာခံနှင့် တစ်ဆက်တည်းပင် အောင်ဆန်းအက်တလီစာချုပ်အရ လွတ်လပ်သော မြန်မာပြည်၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရန်အတွက် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်ဖွဲ့စည်းထူထောင်ရန် နယ်စပ်ဒေသစုံစမ်းရေးကော်မရှင်တစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်း

"တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် နယ်စပ်ဒေသများ အားလုံး အပါအဝင် မြန်မာ တစ်ပြည်လုံးမှ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်သော မြန်မာပြည်၏အသံ၊ မြန်မာပြည်၏ ဆန္ဒကို ဖော်ပြသကဲ့သို့ ဖြစ်လေသည်။ လွတ်လပ်ရေးသည် ရုပ်လုံး ပေါ်လာရုံမကဘဲ တစ်ဆင့်တက်၍ အင်္ဂါစုံလင်လုနီး ဖြစ်လာသည်"

လိုက်သည်။ ထိုအဖွဲ့၌ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်ရန် ဘိလပ်အစိုးရက ဘိလပ်လွှတ်တော်အမတ် မစ္စတာ ရီးစ်ဝီလီယမ်စ် (Mr. Rees–Williams, MP.) ကို စေလွှတ်လိုက်သည်။ ထိုကော်မတီ၌ မြန်မာကိုယ်စားလှယ်များအဖြစ် ဦးနု၊ ဦးတင်ထွဋ်၊ ဦးကျော်ငြိမ်းနှင့် ဦးခင်မောင်ကလေးတို့ ပါဝင်သည်။ စုံစမ်းရေးကော်မတီသည် ရန်ကုန်မှ မေမြို့သို့ သွားရောက်ရုံးထိုင်သည့်အခါ၌ ဦးကျော်ငြိမ်းအစား ကရင်လူငယ်များအစည်းအရုံးမှ ဦးစောမြသိန်းက အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်သည်။ နယ်စပ်ဒေသကိုယ်စားလှယ်များအဖြစ် မိုင်းပွန်စော်ဘွား စပ်စံထွန်း(ရှမ်း)၊ ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်(ကချင်)၊ ဦးဝမ်ကိုဟော(ချင်း)၊ ဦးစောစံကေး(ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး၊ ကေအန်ယူအဖွဲ့ဝင်၊ သံလွင်ခရိုင်ကိုယ်စားလှယ်) တို့ ပါဝင်ကြသည်။

နယ်စပ်ဒေသစုံစမ်းရေးကော်မရှင်၏ လုပ်ငန်းမှာ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၌ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲကြရာတွင် နယ်စပ်ဒေသမှ ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ မည်မျှပါဝင်ဆောင်ရွက်ရမည်။ မည်ကဲ့သို့သောနည်းဖြင့် ပါဝင်ကြမည်ကို စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီး အစီရင်ခံစာကို ဘိလပ်အစိုးရနှင့် မြန်မာနိုင်ငံကြားဖြတ်အစိုးရတို့အား တင်ပြရမည်ဖြစ်သည်။ စုံစမ်းစစ်ဆေးရာ၌ ကိုယ်စားလှယ်များအားလုံးလိုလိုကပင် လွတ်လပ်သော မြန်မာပြည်၌ သူတို့သည် မည်ကဲ့သို့အခြေအနေ၌ ရှိကြမည်ကို စိတ်စောနေကြသည်။ ထို့ကြောင့် နယ်စပ်ဒေသသည် လွတ်လပ်သော မြန်မာပြည်၌ မည်ကဲ့သို့အခြေအနေ၌ ရှိမည်ကိုလည်း ကော်မတီ အစီရင်ခံစာတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြခဲ့ရသည်။

တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်သို့ရှမ်းပြည်မှကိုယ်စားလှယ် ၂၆ ဦး၊ ကချင်တောင်တန်းမှ ကိုယ်စားလှယ် ခုနစ်ဦး၊ ချင်းတောင်တန်းနှင့် ရခိုင်တောင်တန်းမှ ကိုယ်စားလှယ်ခြောက်ဦး၊ ကရင်နီနယ်မှ ကိုယ်စားလှယ် နှစ်ဦး၊ သံလွင်ခရိုင်မှ ကိုယ်စားလှယ် နှစ်ဦး၊ ဆွန်မရနယ်မှ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦး၊ ဟုမ္မလင်းနယ်မှ ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦး၊ စုစုပေါင်း ၄၅ ဦး စေလွှတ်ရန် သဘောတူကြသည်။ မြန်မာပြည်မှ ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ ၂၁၀

အနက်မှ မြေပြန့်ကရင်ကိုယ်စားလှယ် ၂၄ ဦး၊ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ကပြားကိုယ်စားလှယ် လေးဦးပါဝင်ရန် သတ်မှတ်ပြီးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၏ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် နယ်စပ်ဒေသများအားလုံးအပါအဝင် မြန်မာတစ်ပြည်လုံးမှ ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်သော မြန်မာပြည်၏အသံ၊ မြန်မာပြည်၏ဆန္ဒကို ဖော်ပြသကဲ့သို့ ဖြစ်လေသည်။ လွတ်လပ်ရေးသည် ရုပ်လုံးပေါ်လာရုံမကဘဲ တစ်ဆင့်တက်၍ အင်္ဂါစုံလင်လုနီးဖြစ်လာသည်။ လွတ်လပ်သောမြန်မာနိုင်ငံ၏ ပုံသဏ္ဌာန်သည် ပုံကြမ်းပေါ်လာခဲ့သည်။ ထိုပုံကြမ်းသည်ကား ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ ဖြစ်သည်။

ဒွိဟဖြစ်ရသောပြဿနာ

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ကချင်ပြည်နယ်ပါဝင်မည်။ ချင်းများသည် ပြည်နယ်ကို မလိုလား၊ ခရိုင်အဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်မည်ဟု ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဆုံးဖြတ်ကြပြီး နောက်တစ်နေ့၌ ချင်းကိုယ်စားလှယ်များသည် မိမိတို့၏ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပြန်၍ရုပ်သိမ်းကြသည်။ သူတို့သည် ပင်လုံစာချုပ်၌ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်ဖြစ်၍ တောင်တန်းသားများ စည်းလုံးညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ချုပ်နှင့် မြန်မာပြည်ကြားဖြတ်အစိုးရတို့ သဘောတူညီခဲ့သည့် ပင်လုံစာချုပ်ပါမူ သဘောများအတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးလိုကြသည်။ ချင်းတို့သည်လည်း ပြည်နယ်တစ်ပြည်နယ်အဖြစ်နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၌ ပါဝင်လိုသည်။ တောင်တန်းသားများ စည်းလုံးညီညွတ်ရေးအဖွဲ့၌ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးအဖြစ်ဖြင့်လည်း ပါဝင်မည်ဖြစ်သည်ဟု မြန်မာပြည်ကြားဖြတ်အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ချင်းကိုယ်စားလှယ် ဦးဝမ်ကိုဟောက စာဖြင့်ရေးသား၍ မိုင်းပွန်စော်ဘွားစပ်စံထွန်းမှတစ်ဆင့် ကော်မတီသို့ တင်လာသည်။ ထိုစာအရ ချင်းများသည် မြန်မာများနှင့် ပူးပေါင်းမည်ဆိုသည့် အချက်သည် ခိုင်မာသည်။ မပြောင်းလဲ။ မည်ကဲ့သို့ ပူးပေါင်းကြမည်ဆိုသည့် ပြဿနာ၌သာ စိတ်ဒွိဟ ဖြစ်နေကြသည်။

ထို့ကြောင့် ချင်းများသည် သူတို့၏ပြဿနာကို သူတို့သည် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် ၌ ဆုံးဖြတ်ကြရန်

> **“ကော်မတီအနေဖြင့် ပြည်ထောင်စု စနစ်ဖြစ်လာမည်ကို မျှော်မှန်းသော်လည်း ပြည်နယ်များသည် အခွင့်အာဏာများကို တောင်းခံလွန်း၍ ဗဟိုအစိုးရသည် အင်အားချည့်နဲ့သော အစိုးရဖြစ်လာမည်ကို စိုးရိမ်ကြောင်းကိုလည်း ကော်မတီက သတိပေးထားသည်”**

ကော်မတီက လမ်းဖွင့်ထားခဲ့သည်။ ကရင်နီပြည်နယ်သည် ပြည်နယ်တစ်နယ်အဖြစ် ပါဝင်လာမည်ကိုလည်း ခန့်မှန်းနိုင်သည်။ ကော်မတီအနေဖြင့် ပြည်ထောင်စုစနစ်ဖြစ်လာမည်ကို မျှော်မှန်းသော်လည်း ပြည်နယ်များသည် အခွင့်အာဏာများကို တောင်းခံလွန်း၍ ဗဟိုအစိုးရသည် အင်အားချည့်နဲ့သော အစိုးရဖြစ်လာမည်ကို စိုးရိမ်ကြောင်း ကိုလည်း ကော်မတီက သတိပေးထားသည်။ ပြည်နယ်များသည် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံမှ ခွဲထွက်နိုင်ခွင့်ကိုပေးရမည်ဆိုလျှင် အတိအကျစည်းကမ်းသတ်မှတ်ထားရန်လိုကြောင်း၊ နယ်စပ်ဒေသဆိုင်ရာ ပြဿနာများကိုလည်း ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ အတိအကျဖော်ပြ၍ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပေးရန်သင့်ကြောင်းများကိုလည်း ကော်မတီက အကြံပေးထားသည်။

နယ်စပ်ဒေသစုံစမ်းရေးကော်မတီ၌ အလွန်အရေးကြီးသော ပြဿနာတစ်ရပ်ကို ဆုံးဖြတ်ချက်ချသကဲ့သို့ လေးနက်သော သဘောထားတစ်ခုကို ရလိုက်သည်။ ရှမ်း၊ ကချင်နှင့် ချင်းကိုယ်စားလှယ်များက လွတ်လပ်သော မြန်မာပြည်သည် ဗြိတိသျှဓနသဟာယအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ်နှင့် ဆက်လက်နေထိုင်ရေး၊ သို့မဟုတ် ဗြိတိသျှဓနသဟာယအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမဟုတ်ဘဲ သီးခြားလွတ်လပ်သော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ် ထူထောင်ရေးပြဿနာကို သူတို့သည် မည်သို့မျှသဘောမထား။ မြန်မာများ၏ သဘောအတိုင်းဟု လုံးဝခွဲထွက်ရေးပြဿနာကို ကရင်နီကိုယ်စားလှယ်များသည် အတိအကျ သဘောထားမရှိ။ ထိုပြဿနာနှင့် ပတ်သက်၍ ဆုံးဖြတ်ချက်ပါမလာ၊ ကရင်နီပြည်နယ်သည် အပ ပယောဂများကြောင့် ခလောက်ဆန်နေသော်လည်း တိုင်းပြည်ပြုလွတ်တော်၌ ကရင်နီပြည်နယ်သည် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်တစ်နယ်အဖြစ် ပါဝင်လာမည်ကို ကျွန်တော်တို့သည် မျှော်မှန်းနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်တို့သည် သီးခြားလွတ်လပ်သော ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံကို ထူထောင်နိုင်ပြီဖြစ်သည်။

အကြောက်လွန်နေကြသော လူမျိုးရေးကိစ္စ

မြေပြန့်ကရင်များအနေနှင့် လူမျိုးရေးကိစ္စကို အကြောက်လွန်နေကြ၍ လွတ်လပ်သော မြန်မာနိုင်ငံအား ဗြိတိသျှဓနသဟာယအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံအဖြစ် ဆက်လက်နေထိုင်သွားကြစေလိုကြသည်။

ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (ကေအန်ယူ)၏ အတွင်းရေးမှူးချုပ် ဆရာဦးသာထိုက မြန်မာပြည်အား ဗြိတိသျှဓနသဟာယအဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ဆက်လက်နေထိုင်ရန်ကို ပြောကြားသည်။ အကယ်၍ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗြိတိသျှဓနသဟာယအဖြစ် မနေဘဲ ခွဲထွက်ခဲ့သော် ဆရာဦးသာထိုတို့က ဘယ်လိုသဘောထားမလဲဟု သခင်နုက မေးလိုက်သည့်အခါ၌ ဒီလိုဆိုရင် ကျွန်တော်တို့တော့ ဘာလုပ်ရမှန်းမသိ တော့ဘူး။ ကရင်တွေကတော့ မကြိုက်ဘူး။ ကရင်တွေ အနေနဲ့တော့ ဗြိတိသျှဓနသဟာယ အဖွဲ့ထဲမှာပဲ နေခဲ့ ရတော့မှာပဲ။ ကရင်တွေက ဗြိတိသျှလူမျိုးတွေကို သိပ်ချစ်လှလို့တော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ဗြိတိသျှအင်ပါယာ ထဲမှာ ကရင်များနေထိုင်ကြမှသာလျှင် ကရင်များအတွက် ပိုပြီးလုံခြုံစိတ်ချရမည်ဟု ကရင်များက ယုံကြည်နေကြသည်။ ကရင်တွေဟာ ဗြိတိသျှလူမျိုးများအပေါ်၌ အတော်လေး သံယောဇဉ် ရှိကြတယ်လို့လည်း ကျွန်တော်ထင်တယ်ဟု ဆရာဦးသာထိုက ပြန်ဖြေသည်။ ဘာကြောင့် ဗြိတိသျှ

လူမျိုးအား ကရင်များက သံယောဇဉ်ရှိနေတာ လဲဟု သခင်နုကထပ်၍ မေးလိုက်သည်။ သံယောဇဉ် ရှိတာက တော့ ရှိတာပဲ။ ကရင်များက ဗြိတိသျှအင်ပါယာ ထဲမှာနေမှသာ စိတ်ချရတယ်။ အကယ်၍ အခြား နိုင်ငံကြီးများက စော်ကားနိုပ်စက်တာကိုလည်း ဗြိတိသျှ လူမျိုးများက အကာအကွယ် ပေးလိမ့်မည်ဟု ယူဆကြ တယ်ဟု ဆရာကြီး ဦးသာထိုက ဖြေသည်။ နယ်စပ်ဒေသ စုံစမ်းရေး ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ မစ္စတာရီးစ်ဝီလီယမ်စ်က အကာအကွယ်ပေးမည်ဆိုသည့် သဘောကဘာလဲ၊ ပြည်ပရန်လား၊ ပြည်တွင်းရန် လားဟု မေးလိုက်သည်။ ပြည်ပ ရန်ကို အကာအကွယ်ပေးဖို့လည်း ဆိုလိုတယ်။ ပြည်တွင်းရန်၊ ပြည်တွင်းစစ်ကိုလည်း အကာအကွယ် ပေးဖို့လား ဆိုလိုတယ်ဟု ဆရာဦးသာထိုက ပြန်ဖြေ သည်။

ကရင်များသည် ဂျပန်ခေတ်အတွင်း အဖြစ် အပျက်များကို မမေ့နိုင်၊ ကြောက်ရွံ့နေကြသည်။ ရိုးရိုး သားသားကြောက်ရွံ့စိတ်ရှိနေကြသည်ကိုလေပင့်လိုက် သဖြင့် ထိုအခါ၌ မီးဟုန်းဟုန်းတောက်ခဲ့သည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ကရင်များကို အဆင်ပြေအောင် မဖြေနိုင်ခဲ့ကြချေ။

"ကရင်များသည် ဂျပန်ခေတ်အတွင်း အဖြစ်အပျက်များကို မမေ့နိုင်၊ ကြောက်ရွံ့နေကြသည်။ ရိုးရိုးသားသား ကြောက်ရွံ့စိတ် ရှိနေကြသည်ကို လေပင့်လိုက်သဖြင့် ထိုအခါ၌ မီးဟုန်းဟုန်း တောက်ခဲ့သည်"

လေသံမျှ မဟခဲ့ချေ

နယ်စပ်ဒေသစုံစမ်းရေးကော်မတီသည် ကော်မတီ၏ အစီရင်ခံစာကို ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၄ ရက်နေ့၌ မေမြို့တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးကြသည်။ လက်မှတ်ရေးထိုးသူများမှာ စုံစမ်းရေးကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ ဒီအာရ်ရီးစ်ဝီလီယမ်စ်၊ သခင်နု(ဖဆပလ)၊ မိုင်းပွန် စော်ဘွား စပ်စံထွန်း(ရှမ်း)၊ ဦးတင်ထွဋ်(ဖဆပလ)၊ ဦးဝမ်ကိုဟော(ချင်း)၊ ဦးစောမြသိန်း(ကရင်လူငယ် များအစည်းအရုံး)၊ ဦးစောစံကေး(ကေအန်ယူ)တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုအစီရင်ခံစာကို ဘိလပ်အစိုးရနှင့် မြန်မာပြည်ကြားဖြတ်အစိုးရတို့က လက်ခံကြသည်။ ထိုအစီရင်ခံစာကို မူတည်၍ ရန်ကုန်မြို့ ဂျူဗလီဟော ခန်းမကြီး၌ ၁၉၄၇ ခုနှစ် မေလ ၂၃ ရက် သောကြာ နေ့တွင် ကျင်းပသော ဖဆပလ ပဏာမပြင်ဆင်မှု

ညီလာခံသဘင်၌ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် မူ (၁၄) ချက်ချမှတ်၍ အနာဂတ်မြန်မာပြည်၏ ပုံသဏ္ဍာန်ကို တင်ပြဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။

အရေးအကြီးဆုံးမူများမှာ မြန်မာနိုင်ငံအား လွတ်လပ်သော အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်သော သမ္မတနိုင်ငံအဖြစ် ကြေညာမည်။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ ထူထောင်မည်။ သတ်မှတ်ထားသည့် အင်္ဂလိကဍ္ဍာအားလုံးနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ တချို့နှင့်သော်လည်းကောင်း ပြည့်စုံလျှင် ရှမ်းနယ်၊ ကရင်နီနယ်၊ ကချင်တောင်တန်းနယ်နှင့် ချင်းတောင်တန်းခရိုင်များကို ပြည်နယ် သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး သို့မဟုတ် လူမျိုးစုနယ်များအဖြစ် သတ်မှတ်ထူထောင်ပေးမည်။ မြေပြန့်ကရင်များကို လူနည်းစု အခွင့်အရေးပေးမည်။ ကရင်ရေးရာကောင်စီတစ်ခုလည်း ဖွဲ့စည်းပေးမည်ဆိုသော အချက်များ ဖြစ်သည်။

ပဃောဂအပူးခံရသူနှစ်ဦး

မြန်မာပြည်၏ လွတ်လပ်ရေးကို အင်္ဂလိကဍ္ဍာ စုံလင်စွာနှင့် ရုပ်လုံးဖော်ပေးမည့် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၏ ပထမအကြိမ်ညီလာခံကို ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၀ ရက်နေ့၌ ရန်ကုန်မြို့ အတွင်းဝန်များရုံးဟောင်း ဥပဒေပြုကောင်စီခန်းမတွင် စတင်ကျင်းပသည်။ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် ပထမအကြိမ်ညီလာခံသို့ မြန်မာ၊ ရခိုင်၊ မွန်၊ ကရင်၊ ရှမ်း၊ ကချင်၊ ချင်းနှင့် အင်္ဂလိပ်-မြန်မာတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်အားလုံး တက်ရောက်ကြသည်။ ကရင်နီ (ကယား) ပြည်နယ်မှ ကိုယ်စားလှယ် ဦးစောသိန်း(ကန္တရဝတီ)နှင့် ဦးဘီ (ဘောလခဲနှင့်ကြက်ဖိုးကြီး) တို့နှစ်ဦး ပဃောဂအပူးခံရ၍ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် ပထမအကြိမ် ညီလာခံကို မတက် ရောက်ကြတော့ဘဲ သပိတ်မှောက်သွားကြသည်။ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် တတိယအကြိမ် ညီလာခံကို ၁၉၄၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာ ၁၅ ရက်နေ့တွင် စတင်ကျင်းပသည်။ ထိုညီလာခံသို့ ကရင်နီပြည်နယ်မှ ကိုယ်စားလှယ်နှစ်ဦးကို အသစ်ထပ်မံ ရွေးချယ်စေလွှတ်လိုက်သည်။ သူတို့သည် ဦးစိန်(ကန္တရဝတီ)နှင့် ဦးမြလေး (ဘောလခဲနှင့် ကြက်ဖိုးကြီး)တို့ ဖြစ်ကြသည်။

မြန်မာ၊ ရခိုင်၊ မွန်၊ ကရင်၊ ရှမ်း၊ ကချင်၊ ချင်း၊ ကရင်နီ(ကယား)နှင့် အင်္ဂလိပ်-မြန်မာတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်ပေါင်းစုံပါဝင်သော တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်သည် လွတ်လပ်သော အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်သော ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို တညီတညွတ်တည်း ဆုံးဖြတ်အတည်ပြု ပြဋ္ဌာန်းလိုက်ကြသည်။ ထိုနေ့သည်ကား ၁၉၄၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၄ ရက်နေ့ ဖြစ်သည်။

နောက်ဆယ်နှစ်ကာလကျမှသာလျှင်

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၌ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ကရင်နီပြည်နယ်၊ ချင်းဝိသေသတိုင်းတို့ ပါဝင်ကြသည်။ ကရင်ပြည်နယ်ကိုလည်း ဖန်တီးပေး၍ ပြည်ထောင်စုအတွင်း ပါဝင်စေရမည်ဟူ၍လည်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် လေသံမျှမဟခဲ့သော "ခွဲထွက်ခွင့်" ကို ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ၌ ထည့်သွင်းခဲ့ရသည်။ ကချင်ပြည်နယ်သည် ထို"ခွဲထွက်ခွင့်" အခွင့်အရေးကို မိမိတို့သဘောအရ စွန့်လွှတ်လိုက်သည်။ "ခွဲထွက်ခွင့်" အခွင့်အရေးကို ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ကရင်(ကယား)ပြည်နယ်တို့သည် ဖွဲ့စည်း

အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအတည်ဖြစ်ပြီးနောက် ၁၀ နှစ်ကြာကာလကျမှသာလျှင် အသုံးပြုနိုင်ကြသည်ဟု သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းပေးခဲ့ရသည်။ အသစ်ထူထောင်ပေးသည့် ကရင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းဝိသေသတိုင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ထိုခွဲထွက်ခွင့် အခွင့်အရေးသည် အကျုံးဝင်သည်၊ အကျုံးမဝင်သည်ကို အတိအကျ မဖော်ပြခဲ့ပေ။ ကရင်ပြည်နယ်ကို လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် ၁၉၅၁ ခုနှစ်၌ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းဖန်တီး ထူထောင်ပေးခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ကရင်ပြည်နယ်အား "ခွဲထွက်ခွင့်" အခွင့်အရေးကို မပေးအပ်ဘဲ ပြည်ထောင်စုအတွင်း၌ ထာဝရ နေထိုင်ကြရမည်ဟု ဥပဒေ၌ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ လူမျိုးပေါင်းစုံ၏ သဘောထားကြီးမှု၊ အမြော်အမြင်ကြီးမှုတို့ကြောင့် လွတ်လပ်ရေးနှင့်တကွ စည်းလုံးညီညွတ်သော ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့၌ ပေါက်ဖွားလာခဲ့သည်။

ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေး

ရှေ့တူဂျာနယ် (၁၂၊ ၂၊ ၁၉၇၁) စာ ၁၀–၁၁/၃၁–၃၂

မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီခေတ် ၁၉၇၁ ခုနှစ်ခန့်က ကြို့ပင်ကောက်သားရဲဘော်သုံးကျိပ်ဝင် ဗိုလ်မင်းခေါင် (ဦးစောလွင်) ဦးစီးထုတ်ဝေသော ရှေ့တူဂျာနယ်ရှိခဲ့ဖူးပါ၏။ ထိုရှေ့တူဂျာနယ်တွင် ဖော်ပြခြင်းခံခဲ့ရသော ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နု၏ ''ပထစ'' အစိုးရခေတ် ရန်ကုန်မြို့ ပြည်လမ်း အသံလွှင့်ရုံခန်းမ၌ ကျင်းပခဲ့သော "ဖက်ဒရယ်မူ–ဆွေးနွေးပွဲ"၊ ဒုတိယမြောက်နေ့ (၁–၃–၁၉၆၂) ရက်နေ့တွင် တက်ရောက်ခဲ့သူ ဖဆပလခေတ် ဝန်ကြီးတစ်ဦးဖြစ်သော ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေး၏ "ပင်လုံခရီးသည်" ဆောင်းပါးစာမူအား ထည့်သွင်းအသုံးပြုရန် ပေးအပ်လာသူ ဦးဘိုးမင်္ဂလာ (DPM) နှင့် စာမူကို လက်ဝယ်အရောက်ပို့ပေးပါသော ဦးတင့်ဆွေ (ဒု–ဥက္ကဋ္ဌ DPM) အား အထူးကျေးဇူးဥပကာရ တင်ရှိပါသည်။

အယ်ဒီတာအဖွဲ့

ဒီမိုကရေစီစနစ်၏ ခေါင်းဆောင်မှုပုံစံနှင့် စစ်ဘက်–အရပ်ဘက်ဆက်ဆံရေး ကောင်းမွန်မည်ဆိုပါလျှင်

ukdm;ukD

“မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့်
ဒီမိုကရေစီကျင့်သုံးသည့်သက်တမ်းမှာ နုနယ်သေးပြီး
ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို လက်ခံကျင့်သုံးရာတွင်
အနောက်နိုင်ငံများက
ကျင့်သုံးသည့်စနစ်ကို ပုံတူကူးချဆောင်ရွက်၍
မရသည်ကို သတိပြုသင့်ပါသည်”

ဒီမိုကရေစီစနစ်၏ ဝိညာဉ်မှာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ဖြစ်ပါသည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင့်သုံးသည့် ခေါင်းဆောင်မှုပုံစံသည်လည်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် အစိုးရ၏ လုပ်ဆောင်ချက်ကို ပြည်သူကလက်ခံရန်၊ ယုံကြည်ရန် လိုအပ်သကဲ့သို့ပြည်သူလူထု၏လိုအင်ဆန္ဒကိုလည်း အစိုးရအနေဖြင့် အလေးထားဆောင်ရွက်ပေးရန် လိုအပ်လာပါသည်။ ပါတီစုံဒီမိုကရေစီ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွက် အသက်တမျှအရေးကြီးသကဲ့သို့ တရားမျှတမှု၊ မှန်ကန်မှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုများရှိရန်လည်း လိုအပ်လာပါသည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် နိုဝင်ဘာလ ၈ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည့် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီအထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သည့် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (UEC) နှင့် အစိုးရတို့က မှန်မှန်ကန်ကန်၊ မျှမျှတတ စီမံဆောင်ရွက်ပေးရမည် ဖြစ်သော်လည်း ဒီမိုကရေစီစနစ်နှင့်အညီ မှန်ကန်မှု၊ ပွင့်လင်း မြင်သာမှု၊ မျှမျှတတဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မှု၊ ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ပတ်သက်၍ မပြေလည်မှုများ အပေါ် ဖြေရှင်းပေးရန် ပျက်ကွက်မှုများကြောင့် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင့်သုံးချိန်တွင် ခေါင်းဆောင်မှုပုံစံ မှားယွင်းမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် ပါတီ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပြည်သူလူထု၏ လိုလားချက်များကို မှန်ကန်စွာ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပေးနိုင်မှုမရှိခြင်း၊ မဲမသမာမှုများမှာ သိသာထင်ရှားလွန်းခြင်း၊ တပ်မတော်အပါအဝင် ပါတီ အဖွဲ့အစည်းများ၏ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်နှင့် ပတ်သက်၍ ဖြေရှင်းပေးရန် တောင်းဆိုမှုများ အပေါ် အလေးမထားဘဲ ပျက်ကွက်ခဲ့ခြင်းတို့ကြောင့် တပ်မတော်နှင့် အာဏာရပါတီအကြားတွင် ဆက်ဆံရေး မပြေလည်မှုများ ပိုမိုဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်နှင့်ပတ်သက်၍ ဖြေရှင်းပေးရန် တောင်းဆိုမှုများအပေါ် ငြင်းဆန်ခဲ့ခြင်းသည် ဒီမိုကရေစီစံနှုန်းများနှင့် လုံးဝလွဲချော်ခဲ့သည်ကို သတိပြုနိုင်ပါသည်။ တပ်မတော်အနေဖြင့် မဲမသမာမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိချက်များကို အချက်အလက်များ ကိန်းဂဏန်းများဖြင့် ရှင်းလင်းထုတ်ဖော်ခဲ့ပြီး အဆိုပါကိစ္စအပေါ် တာဝန်ယူဖြေရှင်းပေးရန် အကြိမ်ကြိမ် တောင်းဆိုခဲ့သော်လည်း အစိုးရအနေဖြင့် လုံးဝငြင်းဆန်ခဲ့ခြင်းကြောင့် နိုင်ငံတော် အာဏာကို တပ်မတော်က ဝင်ရောက်ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ရသည့် အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိခဲ့ရခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီကျင့်သုံးသည့် သက်တမ်းမှာ နုနယ်သေးပြီး ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို လက်ခံကျင့်သုံးရာတွင် အနောက်နိုင်ငံများက ကျင့်သုံးသည့်စနစ်ကို ပုံတူကူးချဆောင်ရွက်၍ မရသည်ကို သတိပြုသင့်ပါသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံချင်းစီ၏ ဖြတ်သန်းရာလမ်းကြောင်း၊ ကြုံတွေ့ ဖြတ်သန်းကျော်လွှားခဲ့ရသည့် အခက်အခဲ၊ မှီတင်းနေထိုင်ကြသည့် လူမျိုးစုပေါင်းစုံ၊ လူမျိုးနွယ်စုများ၏ အချက်အလက်များ၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများနှင့်ပတ်သက်၍ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရမည့် အခြေအနေများ၊ တူညီမှုမရှိသည့် သဘောသဘာဝကို သတိပြုဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ မတူညီသည့် နောက်ခံအကြောင်းအရာများ၊ လွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုများ၊ တပ်မတော်၏ သမိုင်းအစဉ်အလာများ၊ နိုင်ငံတိုင်းတွင်ရှိသည့် ယေဘုယျသီအိုရီများ၊ တွေးခေါ်ကြံဆချက်များနှင့် ခြုံငုံသုံးသပ်ပြီး နိုင်ငံကို ဘယ်လိုပုံစံမျိုးနှင့် လျှောက်လှမ်းရမည်ကို အဖြေထုတ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ အဖြေထုတ်ရာတွင်လည်း အခက်အခဲမျိုးစုံ၊ ပြဿနာမျိုးစုံ ရင်ဆိုင်ကျော်လွှားရ

မည်ကိုလည်း သတိပြုသင့်ပါသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် မိမိနိုင်ငံနှင့် ကိုက်ညီနိုင်သည့် လက်တွေ့ကျမှုများနှင့်အတူ အလုပ်ဖြစ်စေမည့် နည်းလမ်းမျိုးကိုသာ သုံးသပ်ရွေးချယ်၍ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို အောင်မြင်စွာလျှောက်လှမ်းနိုင်ရေး ကြိုးစားလုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။ ကိုယ့်နိုင်ငံနှင့် ကိုက်ညီမည့် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်လည်း လိုအပ်လာပါသည်။

နိုင်ငံတည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးကို အမြဲဦးစားပေး ဆောင်ရွက်ရမှုကြောင့် အရေးကြုံလာတိုင်း နိုင်ငံတော်၏အချုပ်အခြာအာဏာ မဆုံးရှုံးစေရန် အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို တပ်မတော်အနေဖြင့် ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ရခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ စာရေးသူတို့ နိုင်ငံတွင် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို မျိုးစေ့ချ၍ လမ်းဖွင့်ပေးခဲ့သည်မှာ တပ်မတော်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဒီမိုကရေစီကို ကျင့်သုံးချိန်တွင်လည်း နိုင်ငံကိုအုပ်ချုပ်သည့် ခေါင်းဆောင်မှုပုံစံမှာ အာဏာရှင်ဆန်ဆန် ဆောင်ရွက်ပါက အောင်မြင်မှုမရရှိနိုင်ခြင်းကြောင့် အစိုးရအနေဖြင့် ခေါင်းဆောင်မှုပုံစံကို ပြည်သူလူထုအတွက်ရည်မှန်းပြီး အပြန်အလှန်လေးစားလိုက်နာမှုဖြင့် ကြိုးစားဆောင်ရွက်ရန် အထူးလိုအပ်လာပါသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစ၍ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို စတင်ကျင့်သုံးချိန်တွင် ပြောင်းလဲလာသော နိုင်ငံရေးပုံစံများ၊ ရှုပ်ထွေးသော ဆက်ဆံမှုအပိုင်းများနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဦးဆောင်မှုအခန်းကဏ္ဍများလည်း ပါဝင်လာပြီး အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားတွင် ဒီမိုကရေစီစနစ်နှင့်အညီ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေး အစိုးရအနေဖြင့် ကြိုးစားလုပ်ဆောင်ခဲ့သည်ကို သတိပြုမိပါသည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကျင့်သုံးမှုကြောင့် စစ်ဘက်-အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းနှစ်ခု စင်ပြိုင်ဖြစ်တတ်သည့်အနေအထားတွင် ၎င်းတို့အကြား အပြန်အလှန်ဆက်ဆံရေးသည် အမှားအယွင်းမရှိအောင် အထူးအလေးထား လုပ်ဆောင်ခဲ့ရပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုရလျှင် စစ်ဘက် – အရပ်ဘက် ဆက်ဆံရေးကောင်းမွန်မှ နိုင်ငံ၏အုပ်ချုပ်မှုစနစ်ကောင်းမွန်ကာ မိမိနိုင်ငံ၏ အကျိုးစီးပွားကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေး အခက်အခဲမရှိ ဆောင်ရွက်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတိုင်းရှိ စစ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများသည် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးနှင့် အမျိုးသားအကျိုးစီးပွားလုံခြုံရေးကို ကာကွယ်ပေးကြရသည့် အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်ပြီး အဆိုပါတာဝန်များကို တပ်မတော်အနေဖြင့် မူရင်းတာဝန်များအတိုင်း ကျေပွန်စွာထမ်းဆောင်ကြရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို အောင်မြင်စွာ ကျင့်သုံးနိုင်သည့် နိုင်ငံများတွင် မှန်ကန်သည့်လမ်းကြောင်းကို လျှောက်လှမ်းနိုင်ခြင်း၊ စစ်ဘက်-အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ပြိုင်ဆိုင်မှုမရှိခြင်းတို့ကြောင့် စစ်ဘက်-အရပ်ဘက် ဆက်ဆံရေးမှာ အခက်အခဲမရှိဘဲ နိုင်ငံတော်၏ အရေးကိစ္စရပ်များကို ပိုမိုပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်သဖြင့် အောင်မြင်မှုများ ရရှိခဲ့သည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စစ်ဘက်-အရပ်ဘက် ဆက်ဆံရေးမှာ အခြားနိုင်ငံများနှင့်မတူသည့် ဝိသေသထူးခြားသော လက္ခဏာရှိသည်ကို သတိပြုမိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သမိုင်းကြောင်းတွင်လည်း တပ်မတော်သည် လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုနှင့်အတူ နိုင်ငံရေးဦးဆောင်မှုအပိုင်း၌ ပါဝင်ခဲ့ခြင်းသည် အားလုံးအသိပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို စတင်ကျင့်သုံးချိန်တွင် မြန်မာ့တပ်မတော်အနေဖြင့် အစိုးရအပြောင်းအလဲနှင့်အတူ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအတိုင်း စစ်ဘက်-အရပ်ဘက်ဆက်ဆံရေးကို ကောင်းမွန်အောင် ကြိုးစား

ဆောင်ရွက်ခဲ့ သည်ကို သတိပြုမိပါသည်။ တပ်မတော် အနေဖြင့် စစ်ဘက်–အရပ်ဘက် ဆက်ဆံရေးအသစ်ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်လောက်အောင် ယခင်က တပ်မတော် အပေါ် အမြင်မကြည်လင်ခဲ့သည့် ပါတီအဖွဲ့အစည်း အာဏာရရှိလာ ချိန်တွင်လည်း နိုင်ငံရေး ခံယူချက်အပေါ် မတူညီသည့် အဖွဲ့အစည်း နှစ်ခုအကြားဆက်ဆံရေးကို အလေးထား ဆောင်ရွက် ခဲ့ပါသည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးချိန်တွင် အစိုးရ လုပ်ဆောင်ချက်များအနက် မှားယွင်းသည့် အချက်များကို တပ်မတော်က ဥပဒေနှင့် အညီ ထောက်ပြနိုင်ခဲ့သော်လည်း အာဏာရပါတီ၏ မလုပ်တတ် မကိုင်တတ်မှုများကြောင့် စစ်ဘက်–အရပ်ဘက် ဆက်ဆံရေးမှာ ပွတ်တိုက်မှုများ ရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးနေသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ စစ်ဘက်–အရပ်ဘက်ဆက်ဆံရေးမှာ သီးခြားစီ တည်ရှိနေခဲ့ပြီး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အားနည်းခဲ့ခြင်း ကြောင့် ပြဿနာများ တစ်စတစ်စကြီးထွားလာခဲ့သည်ဟု စာရေးသူအနေဖြင့် ထင်မြင်ယူဆမိပါသည်။ တပ်မတော်သည် နိုင်ငံတော်ကို ကာလကြာရှည်စွာ အုပ်ချုပ်ခဲ့သည့် အတွေ့အကြုံများက အရပ်သားအစိုးရ၏ လုပ်နည်းလုပ်ဟန်မှားယွင်းမှုအပေါ် ထောက်ပြ ဝေဖန်နိုင်စွမ်းရှိခဲ့ပြီး၊ တပ်မတော်၏ အစိုးရအပေါ် ဝေဖန်မှုမှာ မှန်ကန်နေခြင်းကြောင့် အာဏာရပါတီ အနေဖြင့် အရှက်ရစေသည့်ကိစ္စရပ်များ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရပါသည်။ အရပ်သားအစိုးရ၏ အားနည်းချက်မှာ တပ်မတော်က အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းအပေါ် နှစ်ပေါင်း များစွာ အုပ်ချုပ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ဆက်ဆံရေး မပြေပြစ် ခြင်းနှင့်အတူ အရပ်ဘက်မှ အာဏာရရှိချိန်တွင် စစ်ဘက် အပေါ် ပြန်လည်အုပ်ချုပ် ဆက်ဆံမှုများမှာ လိုအပ်ချက် များစွာရှိခဲ့သည်ကို သတိပြုမိပါသည်။ တပ်မတော်သည် နိုင်ငံတော်ကို ကာကွယ်နေသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဆိုသည်ထက် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း၏ အုပ်ချုပ်မှု အာဏာကို ပြန်လည်ရယူရန် ကြိုးပမ်းနေသည့် အဖွဲ့ အစည်းဟု သံသယစိတ်ဖြင့် နိုင်ငံရေးဦးဆောင်သူများ က ဆက်ဆံခဲ့ခြင်းကြောင့် ဒီမိုကရေစီအစိုးရလက်ထက်

> **“ဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးနေသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ စစ်ဘက်–အရပ်ဘက် ဆက်ဆံရေးမှာ သီးခြားစီ တည်ရှိနေခဲ့ပြီး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အားနည်းခဲ့ခြင်းကြောင့် ပြဿနာများ တစ်စတစ်စ ကြီးထွားလာခဲ့သည် ဟု ...”**

စစ်ဘက်–အရပ်ဘက်ဆက်ဆံရေးမှာ တိုးတက်မှုမရှိခဲ့ကြောင်း တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ နိုင်ငံတော်၏ အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာကို အသုံးပြု၍ စီမံခန့်ခွဲဆောင်ရွက်လျက်ရှိခြင်းကြောင့် တပ်မတော်သည် နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကိစ္စရပ်များ၊ စစ်ရေးလှုပ်ရှားမှုများအားလုံးကို နိုင်ငံတော်သမ္မတထံ တင်ပြပြီးမှသာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဒီမိုကရေစီအစိုးရ သက်တမ်းတစ်လျှောက် တပ်မတော်အနေဖြင့် အရပ်သားအစိုးရအပေါ် အမှားအယွင်းမရှိ စိတ်ရှည်ရှည်ထားဆက်ဆံခဲ့ပြီး အစိုးရကို တတ်နိုင်သည့်ဘက်က ကူညီစောင့်ရှောက်မှုများ ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည်ကို သတိပြုမိပါသည်။ အထူးသဖြင့် COVID-19 ကပ်ရောဂါ ကျရောက်နေချိန်တွင် တပ်မတော်၏ လုပ်ဆောင်ချက်များမှာ ပြည်သူလူထု၏ အကျိုးကို ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခဲ့ကြောင်း တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ အချို့နိုင်ငံရေးသမားအများစုက တပ်မတော်သည် အစိုးရထံ တင်ပြမှုမရှိဘဲ မိမိသဘောဆန္ဒအလျောက် ဆောင်ရွက်နေကြောင်းနှင့် နိုင်ငံတော်သမ္မတ၏အမိန့်အား နာခံခြင်းမရှိဟု အထင်အမြင်လွဲမှားစွာ ပြောဆိုမှုများကိုလည်း ကြားသိခဲ့ရပါသည်။ နိုင်ငံတော်၏လိုအပ်ချက်အရ အတိတ်ကာလ နိုင်ငံတော်အာဏာကို တပ်မတော်က ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းအပေါ် နိုင်ငံရေးသမားများက မကျေနပ်မှုများ ရှိခဲ့ခြင်းကြောင့် စစ်ဘက်–အရပ်ဘက်ဆက်ဆံရေးမှာ တိုးတက်မှုမရှိဘဲ ပွတ်တိုက်မှုအနည်းနှင့်အများ ဖြစ်ပေါ်နေခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ တပ်မတော်သည် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးအတွက် အမှန်တကယ်ပင် အနစ်နာခံ၍ အသက်များ စွန့်လွှတ်ပေးဆပ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း၊ ပြည်သူလူထုအကျိုးပြုလုပ်ငန်းများ၊ နယ်လှည့်ဆေးကုသမှုလုပ်ငန်းများ၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ချိန် ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ ရပ်ရွာအကျိုး၊ ပြည်သူ့အကျိုးဆောင်ရွက်မှုများတွင် တတ်နိုင်သည့်ဘက်က အားကြိုးမာန်တက်ဆောင်ရွက်နေမှုများကို အစိုးရအနေဖြင့် အသိအမှတ်မပြု သကဲ့သို့

"တပ်မတော်ကို ပြည်သူလူထုက ထောက်ခံအားပေးမည်ကို မလိုလားဘဲ ပြည်သူက တပ်မတော်အပေါ် အမုန်းပွားစေရန် ရန်တိုက်ပေးခဲ့ခြင်းများသည် အာဏာရပါတီ၏ လွဲမှားသည့် လုပ်ဆောင်ချက်များပင် ဖြစ်ပါသည်"

တပ်မတော်၏ လုပ်ရပ်အပေါ်တွင် လိုလားမှုမရှိခဲ့ကြောင်းကိုလည်း တွေ့မြင်ရပါသည်။

တပ်မတော်ကို ပြည်သူလူထုက ထောက်ခံအားပေးမည်ကို မလိုလားဘဲ ပြည်သူက တပ်မတော်အပေါ် အမုန်းပွားစေရန် ရန်တိုက်ပေးခဲ့ခြင်းများသည် အာဏာရပါတီ၏ လွဲမှားသည့်လုပ်ဆောင်ချက်များပင် ဖြစ်ပါသည်။ အာဏာရပါတီအနေဖြင့် မှန်ကန်သည့်ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်နိုင်မှု အားနည်းခြင်း၊ စနစ်တကျစီမံအုပ်ချုပ်နိုင်မှု မရှိခြင်း၊ နိုင်ငံအကျိုးထက် ပါတီအကျိုး၊ မိမိကိုယ်ကျိုးများကိုသာ ဦးစားပေးဆောင်ရွက်နေခြင်း၊ ပြည်သူလူထုကို ရှင်းလင်းပြောဆိုချက်များမှာလည်း အစိုးရအဆင့်နှင့် လျော်ညီသည့် ဖြေရှင်းမှုများ မဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် အာဏာရပါတီအပေါ် လုပ်ဆောင်ချက်များကို ပြည်သူလူထုက အားမလိုအားမရ ဖြစ်ခဲ့ကြပါသည်။ အဆိုးဆုံးမှာ ယခင်အာဏာရပါတီ၏ လုပ်ရပ်များသည် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကျင့်သုံးချိန်တွင် အာဏာရှင်ဆန်ဆန် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုများကြောင့် စစ်ဘက်–အရပ်ဘက် ဆက်ဆံရေးမှာလည်း တိုးတက်မှုမရှိဘဲ အဆင်မပြေမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။

စာရေးသူတို့နိုင်ငံတွင် ဒီမိုကရေစီကို စတင်လျှောက်လှမ်းနိုင်ခဲ့သော်လည်း အရပ်သားအစိုးရလက်ထက် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုများ၊ လုပ်နည်းလုပ်ဟန်များမှာ ဒီမိုကရေစီစံနှုန်းများကို မျက်ကွယ်ပြုမှုများကြောင့် စစ်ဘက်–အရပ်ဘက် ဆက်ဆံရေးမှာလည်း ကောင်းမွန်သည့်အနေအထားသို့ ရောက်ရှိခဲ့ခြင်း မရှိခဲ့သည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကျင့်သုံးခြင်းကြောင့် အရပ်ဘက်ခေါင်းဆောင်နှင့် စစ်ဘက်ခေါင်းဆောင်များအနေဖြင့် အပြောအဆိုဆင်ခြင်ပြီး ပြည်သူကို အလုပ်ဖြင့်သာ သက်သေပြရန်လိုပါသည်။ အရေးအကြီးဆုံးအချက်မှာ နိုင်ငံ၏စီးပွားရေး ကောင်းမွန်စေရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေး စစ်ဘက်–အရပ်ဘက် ပူပေါင်းပြီး ကြိုးစားအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရမည့်အစား အရပ်ဘက်ခေါင်းဆောင်များက တပ်မတော်အပေါ် အမြင်မကြည်လင်သလို၊ တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်ပိုင်း၏ လုပ်ဆောင်ချက်များအပေါ် ပြည်သူလူထုထောက်ခံမှု ရရှိသွားမည်ကို စိုးရိမ်မကင်း ဖြစ်လာကြပါသည်။ စစ်ဘက်–အရပ်ဘက် သဘောသဘာဝမတူညီသော်လည်း အဓိကပြဿနာမှာ စစ်ဘက်နှင့်အရပ်ဘက် အပြန်အလှန်နားလည်မှု၊ အပြန်အလှန်ယုံကြည်မှုနှင့် အပြန်အလှန်လေးစားမှု အားနည်းခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

တပ်မတော်သည် နိုင်ငံ၏အချုပ်အခြာအာဏာကို ကာကွယ်ရေး ဟူသော အတွေးအခေါ်၊ အယူအဆနှင့် လုပ်နည်းလုပ်ဟန်များကို အရပ်ဘက်ခေါင်းဆောင်များက နားလည်သဘောပေါက်မှုမရှိခြင်းသည် မကောင်းသည့်အသွင်သို့ ရောက်ရှိစေခဲ့ပါသည်။ တပ်မတော်သည် မိမိ၏လုပ်ငန်းတာဝန်ကို ကျေပွန်စွာ ဆောင်ရွက်ရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ အရပ်သားအစိုးရအနေဖြင့်လည်း တပ်မတော်၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကို အောင်မြင်အောင် ဝိုင်းဝန်းကူညီစောင့်ရှောက်ပေးရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ သို့သော် ဒီမိုကရေစီသက်တမ်းတစ်လျှောက် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း အာဏာရရှိလာချိန်တွင် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးခံယူချက်၊ လုပ်ဆောင်ချက်များမှာ မှားယွင်းခဲ့ခြင်းကြောင့် နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ ရပ်တန့်သွားခဲ့ပါသည်။ အရပ်သားအစိုးရအနေဖြင့် အာဏာရရှိလာချိန်တွင် နိုင်ငံ၏ အကျိုးစီးပွား တိုးတက်မှုအတွက် ဘာတစ်ခုမှ အောင်မြင်အောင် မလုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းကြောင့် ပြည်သူအများစုက

အရပ်သားအစိုးရအပေါ် စိတ်ပျက်လာသကဲ့သို့ တပ်မတော်အနေဖြင့်လည်း အရပ်သားအစိုးရအပေါ် ယုံကြည်လေးစားမှု မရှိတော့ပေ။

စစ်ဘက်–အရပ်ဘက် ဆက်ဆံရေးမှာ ဒီမိုကရေစီအစိုးရလက်ထက်တွင် တိုးတက်ကောင်းမွန်လာမှု မရှိတော့ဘဲ ထိလွယ်ရှလွယ်သည့် အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိလာခြင်းကြောင့် အာဏာရရှိလာချိန်တွင် နိုင်ငံ၏ အကျိုးစီးပွားတိုးတက်မှုအတွက် ဘာတစ်ခုမှ အောင်မြင်အောင် မလုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းကြောင့် ပြည်သူအများစုက အရပ်သားအစိုးရအပေါ် စိတ်ပျက်လာသကဲ့သို့ တပ်မတော်အနေဖြင့်လည်း အရပ်သားအစိုးရအပေါ် ယုံကြည်လေးစားမှု မရှိတော့ပေ။ စစ်ဘက်–အရပ်ဘက် ဆက်ဆံရေးမှာ ဒီမိုကရေစီအစိုးရလက်ထက်တွင် တိုးတက်ကောင်းမွန်လာမှု မရှိတော့ဘဲ ထိလွယ်ရှလွယ်သည့်အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိလာခြင်းကြောင့် ဒီမိုကရေစီစနစ် အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် လိုရာခရီးသို့ မရောက်ရှိနိုင်ခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

ယနေ့အချိန်တွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို မှန်မှန်ကန်ကန် လျှောက်လှမ်းနိုင်ရေး ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ အပ်နှင်းထားသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များအတိုင်း နိုင်ငံတော်အာဏာကို ခေတ္တထိန်းသိမ်း၍ ကြိုးစားဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိပါသည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်နှင့်အညီ ရှိသင့်သည့် ခေါင်းဆောင်မှုပုံစံ ရရှိစေရေးအတွက် လွဲမှားချက်များကို ပြန်လည်ပြုပြင်၍ တစ်နှစ်တာကာလအတွင်း လိုအပ်ချက်များကို တည့်မတ်ပေးနေခြင်းသည် နိုင်ငံအတွက် မှန်ကန်သည့်စေတနာဖြင့် ဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူစေချင်ပါသည်။ လက်ရှိ စာရေးသူတို့နိုင်ငံအခြေအနေကို ချိန်ထိုးကြည့်ပါက နိုင်ငံ၏ လွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်းမှုသမိုင်းကြောင်းမှစတင်ကာ ခေတ်အဆက်ဆက် ရှည်လျားသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ချုပ်ငြိမ်းမှုမရှိသကဲ့သို့ ရှည်လျားသော ပြိုင်ဆိုင်မှုများကိုလည်း တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ မကြာသေးမီကာလက တပ်မတော်အနေဖြင့် နိုင်ငံတော်၏ အာဏာအရပ်ရပ်ကို လိုအပ်ချက်အရ ခေတ္တထိန်းသိမ်းလိုက်ခြင်းသည် အနာဂတ်ကာလအတွက် စာရေးသူတို့နိုင်ငံ၏ ခေါင်းဆောင်မှုပုံစံမှာလည်း အလိုလိုပြောင်းလဲသွားတော့မည် ဖြစ်ပါသည်။ တပ်မတော်အနေဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအတိုင်း မှန်ကန်သည့် ခံယူချက်ဖြင့် ဆက်လက်လျှောက်လှမ်းသွားမည် ဖြစ်သဖြင့် အနာဂတ်ကာလတွင် ဒီမိုကရေစီစနစ်နှင့် ကိုက်ညီသည့် ခေါင်းဆောင်မှုပုံစံကိုလည်း ရရှိနိုင်တော့မည် ဖြစ်ပါသည်။

တပ်မတော်အနေဖြင့် အစိုးရ၏လုပ်ဆောင်ချက်အပေါ် အားမလို အားမရ ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း အနာဂတ်ကာလတွင် စစ်ဘက်–အရပ်ဘက် ဆက်ဆံရေးကို ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန် အခြေခံအုတ်မြစ်များ ချမှတ်ပေးနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်မျှော်လင့်မိပါသည်။ အနာဂတ်ကာလတွင် အစိုးရတာဝန်ယူမည့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် တိုတောင်းသည့်ကာလအတွင်း တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများ၊ ဘာသာရေးနှင့် လူမှုရေးပြဿနာများ၊ နိုင်ငံစီးပွား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နိုင်ရေး ဆောင်ရွက်ရမည့် အစီအမံများကို ကိုင်တွယ်ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် မလွယ်ကူခြင်းကြောင့် စစ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းနှင့် ဆက်ဆံရေးကောင်းမွန်အောင်

ကြိုးပမ်း၍ အတူလက်တွဲ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ စစ်ဘက်–အရပ်ဘက် ဆက်ဆံရေးတွင် အဖွဲ့အစည်းနှစ်ခုလုံး၏ စိတ်ရှည်သည်းခံမှုသည် အနာဂတ်နိုင်ငံတော်တွင် ကြုံတွေ့လာမည့် ပြဿနာများကို အောင်အောင်မြင်မြင် ဖြေရှင်းနိုင်ရန် အခွင့်အလမ်းကောင်းများ ပိုမိုရရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ စစ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း၏ ယုံကြည်အားကိုးမှုကို ရယူနိုင်ရန်လိုအပ်သလို၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့်လည်း တပ်မတော်၏ အတွေ့အကြုံကောင်းများကို နိုင်ငံအတွက် အကျိုးရှိစွာ အသုံးချခွင့်ရရှိနိုင်ရန် စစ်ဘက်–အရပ်ဘက် ဆက်ဆံရေးကို အနာဂတ်ကာလတွင် ကောင်းမွန်အောင်ကြိုးစားတည်ဆောက်သင့်ပါသည်။ မိမိနိုင်ငံနှင့် ကိုက်ညီသည့် စစ်ဘက်–အရပ်ဘက် ဆက်ဆံရေးမျိုးကို အောင်အောင်မြင်မြင်တည်ဆောက်နိုင်မည်ဆိုပါက အနာဂတ်ကာလတွင် ကောင်းမွန်သည့် အကျိုးကျေးဇူးများရရှိပြီး ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံတော်သစ်ကို တည်ဆောက်ရာတွင် အောင်မြင်မည်ဟု ယုံကြည်မိပါကြောင်း ရေးသားတင်ပြလိုက်ရပါသည်။

ကိုသားကြီး

မြန်မာ့ဂုဏ်ဆောင် သမိုင်းပညာရှင် ဒေါ်မြစိန်

(၁၉၀၄–၁၉၈၈)

ukdxm;Gu;D(8 ta&;awmfy)kH

"ဒေါ်မြစိန်သည် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် အဟောအပြောနှင့် စာရေးကောင်းသူတစ်ဦး ဖြစ်ရာ စာနယ်ဇင်းများတွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် အမြောက်အမြား ရေးသားခဲ့သည်။ လုံးချင်းစာအုပ်အဖြစ် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် Administration of Burma "မြန်မာပြည် အုပ်ချုပ်ရေး" (၁၉၃၈) ကို ရေးသားပြီး ၁၉၇၃ ခုနှစ် အောက်စဖို့ဒ်တက္ကသိုလ် ပုံနှိပ်တိုက်မှ ထပ်မံပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်"

- ထူးချွန်ထက်မြက်သော ပညာရှင်အဖြစ် နိုင်ငံတကာကပါ အသိအမှတ်ပြုခြင်း ခံရသူ။
- ကိုလိုနီခေတ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပညာရေး၊ လူမှုရေး၊ အမျိုးသမီးအရေး လှုပ်ရှားမှုများတွင် ထင်ရှားသူ။

ဒေါ်မြစိန်သည် –

- ၁၉၃၁ ခုနှစ်တွင် ဂျီနီဗာ၌ နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းကြီးက ကျင်းပသည့် အမျိုးသမီးများ စိစစ်ရေး ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်။
- ၁၉၃၁–၃၂ ခုနှစ်တွင် လန်ဒန်၌ ကျင်းပသည့် မြန်မာပြည်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ပတ်သက်သော မျက်နှာစုံညီကွန်ဖရင့်သို့ တက်ရောက်ခွင့်ရသူ။
- ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း အိန္ဒိယပြည် နယူးဒေလီမြို့ရှိ အရှေ့အာရှ ပြန်ကြားရေးဌာနခွဲ မြန်မာပြည်ဆိုင်ရာ အကြံပေးတာဝန်ယူခဲ့သူ။

ထူးခြားသောဝိသေသ ...

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဝါရှင်တန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအမျိုးသမီးကွန်ဖရင့်တွင် သဘာပတိအဖြစ် မိန့်ခွန်းပြောကြားခဲ့သည်။

မမြစိန်ကို ၁၉၀၄ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၃ ရက်တွင် မော်လမြိုင်မြို့၌ မွေးဖွားသည်။ ဖခင်မှာ ဦးမေအောင် (ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း)၊ မိခင်မှာ ဒေါ်သိန်းမြ ဖြစ်သည်။ မိခင်မှာ စစ်ကဲဦးတော်လေး၏ မြစ်ဖြစ်၍ ဖခင်ဘက်မှ ရခိုင်၊ မိခင်ဘက်မှ မွန်မြန်မာသွေးစပ်သည်။ မောင်နှမသုံးယောက်တွင် အငယ်ဆုံး ဖြစ်သည်။ အစ်ကိုကြီး သာဒိုးအောင်

“ငယ်စဉ်က အိမ်မှာပင် အင်္ဂလိပ်ဆရာမနှင့် အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ် ဘာသာစကားတို့ကို သင်ယူခဲ့ရသည်။ ထို့နောက် အိုင်အိုတီဇင် မိန်းကလေး အထက်တန်းကျောင်းမှ ခုနစ်တန်းတွင် ပထမဖြင့် အောင်မြင်ခဲ့သည်”

မှာ အသက် ၂၀ အရွယ် ဘီအေတန်းတွင် ပညာသင်ကြားနေစဉ် ကွယ်လွန်ခဲ့၍ အစ်ကို ထွန်းလှအောင်မှာ ရဲဗိုလ်ချုပ် ထွန်းလှအောင်အဖြစ် ထင်ရှားသည်။

ငယ်စဉ်က အိမ်မှာပင် အင်္ဂလိပ်ဆရာမနှင့် အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ်ဘာသာစကားတို့ကို သင်ယူခဲ့ရသည်။ ထို့နောက် အိုင်အိုတီဇင် မိန်းကလေးအထက်တန်းကျောင်းမှ ခုနစ်တန်းတွင် ပထမဖြင့် အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် စိန့်မေရီကျောင်းမှ ၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင် ဟိုက်စကူးဖိုင်နယ်စာမေးပွဲကို ဘာသာရပ်အားလုံး ဂုဏ်ထူးဖြင့် အောင်မြင်သည်။ တစ်ပြည်လုံးတွင် တတိယ ရသည်။ ထို့နောက် ရန်ကုန်ကောလိပ်တွင် ပညာဆက်လက်ဆည်းပူးရာ အိုင်အေ အထက်တန်းတွင် လေးဘာသာဂုဏ်ထူးဖြင့် ပထမရသည်။ ဂျာဒင်းဆုချီးမြှင့်ခံရသည်။ ၁၉၂၇ ခုနှစ်တွင် အမ်အေဘွဲ့ကို ဂုဏ်ထူးတန်း ပထမအဆင့်မှ ပထမဦးဆုံး အောင်မြင်သူဖြစ်သည်။ မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့ယူစာတမ်းမှာ “အထက်မြန်မာနိုင်ငံ မြို့သူကြီးတို့၏ တာဝန်ဝတ္တရားများ” (Myothugyiship in Upper Burma) ဖြစ်သည်။ ၁၉၂၇–၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် အစိုးရပညာတော်သင်အဖြစ် အင်္ဂလန်သို့သွားရောက်၍ အောက်စဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်မှ ဆရာဖြစ်သင်ဒီပလိုမာနှင့် ဘီလစ်ဘွဲ့ရခဲ့သည်။ ဘီလစ်ဘွဲ့အတွက် စာတမ်းမှာ “ဆာချားခရော့စ်စိတ်နှင့် မြန်မာပြည်အုပ်ချုပ်ရေး အုတ်မြစ်ချခြင်း” ဖြစ်သည်။

၁၉၃၀–၃၁ ခုနှစ်တွင် ကြည့်မြင်တိုင် ဒေါ်ကြီးကြီးနေရှင်နယ်အထက်တန်းကျောင်း ကျောင်းအုပ်၊ ၁၉၃၈–၄၁ ခုနှစ်တွင် မင်းကြီးကတော် ဒေါ်မြမေ တည်ထောင်သော ဗုဒ္ဓဘာသာ အမျိုးသမီးအထက်တန်းကျောင်းအုပ်၊ ၁၉၄၆–၄၈ ခုနှစ်တွင် ယင်းကျောင်းမှာပင် ကျောင်းအုပ်၊ ၁၉၄၉–၅၁ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်ဆာရေးရှိ အထက်တန်းအမျိုးသမီးကျောင်း သမိုင်းဆရာမ၊ ၁၉၅၁–၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် သမိုင်းနှင့် နိုင်ငံရေးသိပ္ပံကထိကအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ အငြိမ်းစားယူပြီးနောက် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံ ကိုလံဘီယာတက္ကသိုလ်၌ မြန်မာ့သမိုင်းနှင့်ယဉ်ကျေးမှုဧည့်ပါမောက္ခ၊ ၁၉၇၁ ခုနှစ်တွင် အောက်စဖို့ဒ်တက္ကသိုလ် စိန့်ဟောက်

ကောလိပ်၌ သုတေသနပညာရှင်အဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။

၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင် အိုင်စီအက်ဦးရွှေဘော် (ပီအိပ်ချ်ဒီ၊ အမ်အေ၊ ဘီအယ်လ်) နှင့် လက်ထပ်၍ သား ဦးမြဘော်နှင့် သမီး ဒေါ်မြသန္တာတို့ ထွန်းကားသည်။ ၁၉၃၈ ခုနှစ်တွင် ခင်ပွန်းသည်နှင့် ပြတ်စဲ၍ ပညာရေး၊ လူမှုရေး၊ စာပေလုပ်ငန်းများတွင်သာ အချိန်ပေး လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။

မြန်မာအမျိုးသမီးကောင်စီ၌ ဦးဆောင်ပါဝင်၍ ၁၉၃၁ ခုနှစ်တွင် ဂျီနီဗာ၌ နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းကြီးက ကျင်းပသည့် အမျိုးသမီးများအခွင့်အရေးစိစစ်ရေးကော်မတီအဖွဲ့ဝင်၊ ၁၉၃၁–၃၂ ခုနှစ်တွင် လန်ဒန်၌ ကျင်းပသည့် မြန်မာပြည်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ပတ်သက်သော မျက်နှာစုံညီကွန်ဖရင့်သို့ တက်ရောက်ခွင့်ရသူ၊ ၁၉၃၉–၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် မြို့မဦးဘလွင်ခေါင်းဆောင်သည့် တရုတ်ပြည်ချစ်ကြည်ရေး ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ဝင်၊ ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရန်ကုန်မြူနီစီပယ်အဖွဲ့ဝင်၊ ၁၉၄၁ ခုနှစ်တွင် ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ အမျိုးသမီးဌာနခွဲအုပ်ချုပ်သူအဖြစ် စစ်ဘေးကယ်ဆယ်ရေး၊ ပြုစုစောင့်ရှောက်ရေး ဦးဆောင်ညွှန်ကြားသူအဖြစ် နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေးလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း အိန္ဒိယပြည် နယူးဒေလီမြို့ရှိ အရှေ့အာရှပြန်ကြားရေးဌာနခွဲ မြန်မာပြည်ဆိုင်ရာ အကြံပေး၊ ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် ပါရီ ယူနက်စကိုကွန်ဖရင့် မြန်မာပြည်ကိုယ်စားလှယ်၊ ၁၉၄၇–၄၈ ခုနှစ်တွင် ရုပ်ရှင်ဆင်ဆာအဖွဲ့ဝင်၊ ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ စမစ် မန်ဒတ်ထောက်ပံ့မှုအရ သိပ္ပံပညာလေ့လာရေးအဖွဲ့ဝင်၊ ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ဖိတ်ကြားမှုဖြင့် အမေရိကန်တက္ကသိုလ် ၁၄ ခုတွင် ဟောပြောပို့ချသူပညာရှင်၊ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဝါရှင်တန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအမျိုးသမီးကွန်ဖရင့်တွင် သဘာပတိအဖြစ် မိန့်ခွန်းပြောကြားသူ စသည်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ဒေါ်မြစိန်သည် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် အဟောအပြောနှင့် စာရေးကောင်းသူတစ်ဦးဖြစ်ရာ စာနယ်ဇင်းများတွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် အမြောက်အမြား ရေးသားခဲ့သည်။ လုံးချင်းစာအုပ်အဖြစ် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် Administration of Burma “မြန်မာပြည်အုပ်ချုပ်ရေး” (၁၉၃၈) ကို ရေးသားပြီး ၁၉၇၃ ခုနှစ် အောက်စဖို့ဒ်တက္ကသိုလ် ပုံနှိပ်တိုက်မှ ထပ်မံပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ထို့အပြင် “ပြည်မြန်မာ” (Burma) (၁၉၄၄)၊ “မြန်မာပြည်၏အနာဂတ်” (The Future of Burma) (၁၉၄၄)၊ မြန်မာဘာသာဖြင့် “မိန်းမ” (၁၉၄၁) ဝတ္ထုကိုလည်း ရေးသားခဲ့သည်။ ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်–မြန်မာ နှစ်ဘာသာဖြင့် “ကမ္ဘာ့ရုပ်စုံ” ဂျာနယ်ကို အယ်ဒီတာအဖြစ် တာဝန်ယူထုတ်ဝေခဲ့သည်။ လန်ဒန်မှ ထုတ်ဝေသော အာရှရေးရာစာစောင်တွင် “မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်းမှု အမျိုးသမီးများ၏အခန်းကဏ္ဍ”၊ ဟဲမစ်စဖီးယားစာစောင်တွင် “ပုဂံဘုရားများ” စာတမ်း၊ “ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေသစ်၏ သမိုင်းနောက်ခံ” စာတမ်းတို့ကို ရေးသားခဲ့သည်။

သမိုင်းပညာရှင် ဒေါ်မြစိန်သည် ၁၉၈၈ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၀ ရက် ကြာသပတေးနေ့တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။

ကိုထွားကြီး(၈၈ အရေးတော်ပုံ)

ထင်ရှားသည့် ရှမ်းနီတိုင်းရင်းသား သူရဲကောင်းတစ်ဦး

tdkfnD

"စောဝ်ဖ ဦးအောင်မြတ်သည်
နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေးဆင်နွှဲရာတွင်
ရဲရင့်ပြတ်သားသတ္တိရှိသူတစ်ဦးဖြစ်သည့်အပြင်
၎င်း၏နယ်မြေအတွင်းအုပ်ချုပ်စဉ်တွင်
မာနထောင်လွှားမှုမရှိဘဲ
ကောင်းမွန်စွာ ဆက်ဆံတတ်သူတစ်ဦး ဖြစ်ကြောင်းလည်း
မှတ်သားရပါသည်"

မြန်မာနိုင်ငံသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများစွာ အခြေချနေထိုင်သော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများစွာ နေထိုင်သည့် နိုင်ငံဖြစ်သည့်အလျောက် သမိုင်းကြောင်းတစ်လျှောက်တွင် တိုင်းတစ်ပါးမှ ကျူးကျော်လာသည့်အချိန်တွင်လည်း ကောင်း၊ နယ်ချဲ့လက်အောက်သို့ ကျရောက်ပြီးနောက်တွင်လည်းကောင်း၊ လွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်းမှုကာလတွင်လည်းကောင်း အတူတကွ လက်တွဲပူးပေါင်း၍ ရန်သူကို တိုက်ခိုက် ခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့တိုက်ပွဲများ ဆင်နွှဲခဲ့သည့်အလျောက် ထင်ရှားသည့် တိုင်းရင်းသား သူရဲကောင်းများစွာလည်း ပေါ်ထွန်းခဲ့လေသည်။ သမိုင်းတွင် စာတင်ခံရသော သူရဲကောင်း များစွာရှိသည့်နည်းတူ စာတင်ခြင်းမခံခဲ့ရသော သူရဲကောင်းများစွာလည်း ရှိမည်ဟု ယုံကြည် မိပါသည်။ တိုင်းရင်းသား သူရဲကောင်းများစွာထဲတွင် ရှမ်းနီသူရဲကောင်း အများအပြားလည်း ပေါ်ထွန်းခဲ့ပါသည်။ ရှမ်းနီသူရဲကောင်းများစွာထဲမှ ထင်ရှားကျော်ကြားသူတစ်ဦးမှာ မောရိယ မဟာဝံသသီရိသုဓမ္မရာဇာဘွဲ့ရ ဝန်းသိုစောဝ်ဖ ဦးအောင်မြတ် ဖြစ်ပါသည်။ စောဝ်ဖ ဦးအောင်မြတ်၏ နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေးဖြစ်စဉ်သည် နောင်လာနောက်သားများအတွက် အားကျ အတုယူဖွယ်ကောင်းသလို စိတ်နာကြည်းဖွယ်လည်း ကောင်းလှ၏။ လေးစားဂုဏ်ယူ ဖွယ် ကောင်းသလို သင်ခန်းစာယူဖွယ်လည်း ကောင်း၏။ ဇာတိသွေး ဇာတိမာန် တက်ကြွ ဖွယ်ကောင်းသလို ဝမ်းနည်းကြေကွဲဖွယ်ရာလည်း ကောင်းလှ၏။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ စောဝ်ဖ ဦးအောင်မြတ်၏ နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေးဖြစ်စဉ်ကြီးမှာ သမိုင်းတွင် စာတင်လောက်ဖွယ်ရာ အကြောင်းအရာကြီးတစ်ခုအဖြစ် ဆက်လက်တည်ရှိနေမည်မှာ အသေအချာပင် ဖြစ်ပေ တော့သည်။ (စောဝ်ဖ ဆိုသည်မှာ ရှမ်းဘာသာစကားဖြင့် ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်ပြီး ''စောဝ်'' ဆိုသည်မှာ မြန်မာဘာသာဖြင့် အရှင်သခင်ဟု အဓိပ္ပာယ်နီးစပ်ပြီး ''ဖ'' ဆိုသည်မှာ မြန်မာ ဘာသာဖြင့် ကြီးမြင့်သော မိုးကောင်းကင်၊ ဓား စသည်ဖြင့် အဓိပ္ပာယ်နီးစပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ''စောဝ်ဖ'' ဆိုသည်မှာ မိုးကောင်းကင်ကို စိုးမိုးသောအရှင်သခင် (ဝါ) ဓားဘုရင်ဟု အဓိပ္ပာယ် နီးစပ်ပါသည်။)

နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့သည် ယခု မြန်မာနိုင်ငံဟုခေါ်တွင်သည့် သယံဇာတပေါများ ကြွယ်ဝသော နေရာဒေသအား ၁၈၂၄ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီတွင် ကျူးကျော်စစ် တစ်ကြိမ်၊ ၁၈၅၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ဒုတိယကျူးကျော်စစ်နှင့် ၁၈၈၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် တတိယ ကျူးကျော်စစ်တို့ ဆင်နွှဲကာ တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့က သီပေါဘုရင်အား ဖမ်းဆီး ထိန်းသိမ်းပြီးနောက် ၁-၁-၁၈၈၆ ရက်နေ့တွင် "ကေရီဘုရင်မကြီး၏ အမိန့်တော်အရ ထုတ်ပြန်လိုက်သည်မှာ သီပေါဘုရင်စိုးစံအုပ်ချုပ်ခဲ့သော နယ်ပယ်ဒေသများသည် ဘုရင်မကြီး ၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်သို့ သွတ်သွင်းပြီးသည်နှင့်အညီ ထိုနယ်ပယ်များသည် သီပေါဘုရင်နှင့် လုံးဝမဆက်တော့ကြောင်း၊ ကေရီဘုရင်မကြီး၏ သဘောတော်ကျ အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ် မင်းကြီးက အခါအားလျော်စွာ ခန့်အပ်တာဝန်ပေးသွားမည်ဖြစ်သော အရာရှိများက ဆက်လက်စိုးမိုး အုပ်ချုပ်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း အဓိပ္ပာယ်ရသည့် ကြေညာချက်ကို ကြေညာ ခဲ့သည်ဟု သိရသည်။ ဤသို့အားဖြင့် သီပေါဘုရင်အုပ်ချုပ်ခဲ့သော အင်ပါယာသည် နယ်ချဲ့ ဗြိတိသျှလက်အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့ရလေသည်။ ထိုအချိန်မှ စတင်ကာ နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေး တိုင်းရင်းသားအင်အားစုများစွာတို့ ဒေသအလျောက် ပေါ်ထွက်ခဲ့ကြသည်။ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှ

တို့က သီပေါဘုရင်ကို ဖမ်းဆီးသိမ်းပိုက်နိုင်လျှင် ၎င်းတို့၏ နယ်မြေသိမ်းပိုက်ရေး အောင်မြင်ပြီဟု ယူဆထင်မှတ်ထားပုံပေါ်ပါသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် တိုင်းရင်းသား တော်လှန်ရေး အင်အားစုများနှင့် ရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်ရချိန်တွင်မှ ၎င်းတို့၏ ထင်မြင်ချက် မှားယွင်းကြောင်း ကြုံတွေ့ကြရလေသည်။ အထူးသဖြင့် မြန်မာပြည်မြောက်ပိုင်းဒေသရှိ တော်လှန်ရေးအင်အားစုများမှာ မိမိတို့ဒေသကို ချစ်သည့်စိတ်၊ မိမိတို့ဒေသကို ကာကွယ်လိုသည့်စိတ်၊ နယ်ချဲ့လက်အောက် မကျရောက်လိုသည့်စိတ်တို့ အရင်းခံကာ နယ်ချဲ့အား တိုက်ခိုက်တွန်းလှန်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ အဆိုပါ တော်လှန်ရေးအဖွဲ့များမှ သီပေါဘုရင်၏ တပ်နှင့် ဆက်စပ်ချိတ်ဆက်၍ ဖွဲ့စည်းထားသော တပ်ဖွဲ့မဟုတ်သလို စနစ်တကျ လေ့ကျင့်တည်ဆောက်ထားသော တပ်ဖွဲ့လည်း မဟုတ်ကြပေ။ ထို့အပြင် သီပေါဘုရင်၏ လက်အောက်ခံတပ်ဖွဲ့များလည်း မဟုတ်ဘဲ နယ်ချဲ့ကိုမုန်း၍ ဝန်းသိုစော်ဘွား ဦးအောင်မြတ် ၏ စုစည်းမှုတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ကြသော ရှမ်းနီ၊ ကတူး၊ ကနန်း၊ ဗမာ စသည့် ဒေသခံ အရပ်သူအရပ်သား တော်လှန်ရေးသမားများသာ ဖြစ်ကြသည်။

အထက်မြန်မာနိုင်ငံကို အင်္ဂလိပ်လက်အောက်သို့ သိမ်းပိုက်ပြီဟု ကြေညာပြီးနောက် တိုင်းရင်းသားများက နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးတိုက်ပွဲများကို ဒေသအလျောက် အသီးသီး ဆင်နွှဲခဲ့ကြရာ ဗိုလ်ဥတ္တမ၊ ဗိုလ်ဆွဲ၊ ဗိုလ်ချို၊ ဗိုလ်ရာညွန့်၊ မြင်စိုင်းမင်းသား၊ စောရန်ပိုင်မင်းသား၊ စောရန်နိုင်မင်းသား၊ စကြာမင်းသား၊ ဗိုလ်မင်းရောင်၊ မိုင်းပွန်စော်ဘွား၊ စပ်ခွန်ကြည်၊ လင်းပင်မင်းသား၊ စောလပေါ်၊ ဝန်းသိုစော်ဘွား ဦးအောင်မြတ်နှင့် ဖခင်ဦးရွှေသား၊ မိုးကောင်းမှ ဗိုလ်ဘိုးစောနှင့် ၎င်း၏လက်ရုံး ဗိုလ်ထီ၊ ဖုန်ကန်ဒူဝါ စသူတို့မှာ ထင်ရှားခဲ့ကြသည်။ အခြားသူရဲကောင်းများစွာလည်း ရှိဦးမည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

ဝန်းသိုစော်ဘွား ဦးအောင်မြတ်သည် ပုဂံမင်းလက်ထက်ဝန်းသိုစော်ဘွား ဦးထင်၏ မြစ်များဖြစ်ကြသော ဦးမုန်း၊ ဦးရွှေသားနှင့် ဦးခါတို့ သုံးဦးအနက်မှ ဦးရွှေသား၏ သားတော်ဖြစ်သည်။ ဦးရွှေသား၊ ဒေါ်ဒွေးဖြူတို့မှ ၁၂၂၃ ခုနှစ် တပို့တွဲလဆန်း ၁၁ ရက် တနင်္ဂနွေနေ့တွင် ဝန်းသိုမြို့၌ ဦးအောင်မြတ်ကို ဖွားမြင်ခဲ့ပြီး မွေးချင်း ခုနစ်ယောက်ရှိသည်ဟု သိရပါသည်။ ဦးရွှေသားသည် ၁၈၆၆ ခုနှစ်တွင် ဝန်းသိုစော်ဘွားအဖြစ် ဆက်ခံပြီး ၁၈၈၂ ခုနှစ်တွင် သားတော်ဦးအောင်မြတ်အား ဝန်းသိုစော်ဘွားအရာလွှဲအပ်ခဲ့သည်။ ၎င်းကိုယ်တိုင်မှာ မိုးကောင်းမြို့ဝန်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်သည်ဟု သိရပါသည်။ ဦးအောင်မြတ်သည် စော်ဘွားအရာဆက်ခံစဉ်က အသက် ၂၀ ကျော် အရွယ်သာရှိသေးကြောင်း သိရပါသည်။

မန္တလေးနေပြည်တော်ကို နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့ သိမ်းပိုက်ပြီးနောက်တွင် ဦးရွှေသားသည် မိုးကောင်းမှ ဝန်းသိုသို့ပြန်လာပြီး ၎င်း၏သား ဦးအောင်မြတ်နှင့်အတူ နေထိုင်ခဲ့သည်။ သီပေါဘုရင်အား နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့ ဖမ်းဆီးသိမ်းပိုက်ပြီးနောက် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့သည် စော်ဘွား ဦးအောင်မြတ်၏ ဝန်းသိုဒေသအား အင်အားသုံး ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခြင်း မရှိသလို စော်ဘွား ဦးအောင်မြတ်ဘက်မှလည်း နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်အား စတင်တိုက်ခိုက်ခြင်း မပြုခဲ့ပေ။ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့သည် စော်ဘွား ဦးအောင်မြတ်အား အခွင့်အရေးများပေး၍ ၎င်းတို့၏ လက်အောက်သို့ အညံ့ခံဝင်ရောက်ရန်အတွက်သာ ကြိုးစားခဲ့ကြသည်။ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့သည် အခြားသော နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေးအဖွဲ့များနှင့် အကြိမ်ကြိမ်တိုက်ခိုက်နေရသည့်

အတွက် တော်လှန်ရေးအင်အားစုများကို ဖြစ်နိုင်သမျှ ရှောင်ကွင်းလိုသောကြောင့် ထိုကဲ့သို့ အနုနည်းဖြင့် သိမ်းသွင်းခြင်းလည်း ဖြစ်တန်ရာသည်။ စောဝ်ဖ ဦးအောင်မြတ်ကလည်း အင်္ဂလိပ်တို့၏ သိမ်းသွင်းမှုကို လက်မခံခဲ့ပေ။ ထို့ကြောင့် ဦးရွှေသားနှင့် စောဝ်ဖ ဦးအောင်မြတ်တို့သည် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်ထံ အညံ့ခံ ခိုလှုံခြင်းလည်း မပြု၊ တော်လှန်ခြားနားခြင်းလည်း မပြုကြဘဲ သီးခြားလွတ်လပ်စွာ နေထိုင်ခဲ့ကြသည် ဟု သိရပါသည်။ သို့သော်လည်း နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့က စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်အား ၎င်းတို့၏လက်အောက်သို့ ဝင်ရောက်ရန်သာ အစဉ်တစိုက်ကြိုးစားခဲ့ကြသည်။ စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်အား အင်္ဂလိပ်တို့က ၎င်းတို့ လက်အောက်ဝင်ရောက်လာရန်နှင့် ဝင်ရောက်လာပါက ဖမ်းဆီးခြင်းမပြုဘဲ လက်ရှိခံစားနေသည့် အခွင့်အရေး များကို ဆက်လက်ခံစားခွင့်ပြုမည် ဖြစ်ကြောင်း အကြောင်းကြားခဲ့ရာ စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်သည် ထိုကမ်းလှမ်းချက်ကို ပယ်ချခဲ့ကြောင်း သိရပါသည်။ စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်သည် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့၏ လက်အောက်သို့ ခိုလှုံအညံ့ခံဝင်ရောက်ခြင်း မပြုသော်လည်း နယ်ချဲ့တို့၏အင်အားကို ကောင်းစွာ သိရှိသည့် အတွက် နယ်ချဲ့တို့အား တိုက်ခိုက်ခြင်းမပြုဘဲ အေးချမ်း လွတ်လပ်စွာ နေထိုင်လိုသည့်သဘောထားကို နယ်ချဲ့ အင်္ဂလိပ်တို့ထံ အမတ်ချုပ်တစ်ဦးစေလွှတ်၍ ဗြိတိသျှ တို့နှင့် မဟာမိတ်ပြုလျက် အေးချမ်းစွာနေထိုင်လို ကြောင်း၊ သီပေါဘုရင်ထံ အခွန်တော်ဆက်သွင်းသည့် အတိုင်း အင်္ဂလိပ်တို့ထံလည်း ဆက်သွင်းမည်ဖြစ် ကြောင်း အင်္ဂလိပ်နိုင်ငံရေးအရာရှိ မစ္စတာစတီဗင်ဆင် ထံ စာဖြင့် အကြောင်းကြားခဲ့သည်ဟု မှတ်သားရပါ သည်။ သို့သော်လည်း အင်္ဂလိပ်တို့က စောဝ်ဖ၏ ငြိမ်းချမ်းစွာ နေထိုင်လိုကြောင်း အကြောင်းကြားချက် ကိုလက်မခံဘဲ စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်ကိုယ်တိုင် လာရောက်၍ အင်္ဂလိပ်နိုင်ငံရေးအရာရှိထံ အညံ့ခံရမည် ဟု ဆိုခဲ့သည့်အတွက် အညံ့ခံလိုစိတ်မရှိသည့် စောဝ်ဖ ဦးအောင်မြတ်၏ နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေး လက်နက်စွဲကိုင် တော်လှန်မှုကို စတင်ပေါ်ပေါက်စေခဲ့ပါသည်။ ဦးရွှေသား

"နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ် တို့သည် ဝန်းသိုစောဝ်ဖ ဦးအောင်မြတ်အား အနုနည်းဖြင့် သိမ်းသွင်းရန် ကြိုးပမ်းမှုများ မအောင်မြင်သောအခါ အင်အားပြ ခြိမ်းခြောက် သိမ်းသွင်းနည်းကို ပြောင်းလဲ ကျင့်သုံးခဲ့ကြသည်"

နှင့် စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်တို့သည် ရရာ လက်နက် လူသူအင်အား စုဆောင်းလျက် အင်အားကြီးမားသော နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့ကို ရှုပ်ရှုပ်ချွံချွံ တော်လှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်မှာ လေးစားချီးကျူးဖွယ် ဖြစ်ပါသည်။ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့သည် ဝန်းသိုစောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်အား အနုနည်းဖြင့် သိမ်းသွင်းရန် ကြိုးပမ်းမှုများ မအောင်မြင်သောအခါ အင်အားပြခြိမ်းခြောက်သိမ်းသွင်းနည်းကို ပြောင်းလဲကျင့်သုံးခဲ့ကြသည်။ ဝန်းသိုနယ်ကို ဝန်းရံ၍ စစ်တပ်များချထားကာ စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်အား ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်ပြီး ၎င်းတို့လက်အောက်အညံ့ခံ ဝင်ရောက်လာစေရန် ကြိုးစားဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်က ကြောက်ရွံ့ခြင်းမရှိဘဲ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်အား တော်လှန်တိုက်ခိုက်သည့်လမ်းစဉ်ကိုသာ ရွေးချယ်ခဲ့သည်။

နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့သည် စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏လက်အောက်သို့ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ အညံ့ခံဝင်ရောက်မည်မဟုတ်မှန်းသိရှိပြီး ဝန်းသိုမြို့အား သိမ်းပိုက်နိုင်ရန် ဝန်းသိုမြို့၏ တည်နေရာ၊ ပထဝီအနေအထားနှင့် မြို့တွင်းမြို့ပြင်ရှိ အကာအကွယ်များ၊ ခံကတုတ်များ၊ လက်နက်အင်အားနှင့် လူအင်အားတို့ကို တိကျစွာ စုံစမ်းစေခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ ထိုသို့ နယ်မြေအခြေအနေကို စုံစမ်းရာတွင် ဒေသခံသူလျှိုများဖြင့် စုံစမ်းစေခဲ့ရာ ၁၈၈၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၁၈ ရက်နေ့တွင် သဖန်းဆိပ်ရွာသား သူလျှိုသိန်းကို ဝန်းသိုမြို့သို့ စေလွှတ်စုံစမ်းစေပြီး ငသိန်း၏သတင်းပေးချက်အတိုင်း ရေးမှတ်ခဲ့သည့် မှတ်တမ်းအရ ထိုစဉ်က ဝန်းသိုမြို့သည် စတုရန်းမိုင် တစ်မိုင်ခန့်ကျယ်ဝန်းကြောင်း၊ မြို့၏တောင်ဘက်တွင် အလွန်ကျယ်ဝန်းသောလယ်ကွင်းများရှိ၍ အနောက်ဘက်တွင် ရင်ခေါင်းခန့်နက်သော ဒေါင်းမြူးချောင်း စီးဆင်းနေကြောင်း၊ မြို့မှာစတုရန်းပုံရှိ၍ မြို့မျက်နှာတစ်ဖက်စီတွင် တံခါးတစ်ပေါက်စီ ရှိကြောင်း၊ တံခါးအနီးတွင် ၁၀ ပေခန့်မြင့်သော ခံကတုတ်များ ဆောက်လုပ်ထားကြောင်း၊ အရှေ့မျက်နှာ၏ ခံကတုတ်များတွင် စိန်ပြောင်း ၄ လက်၊ မြောက်မျက်နှာတွင် စိန်ပြောင်း ၃ လက်၊ အနောက်မျက်နှာတွင် စိန်ပြောင်း ၂ လက်နှင့် တောင်ဘက်မျက်နှာတွင် စိန်ပြောင်း ၃ လက် တပ်ဆင်ထားကြောင်း ရေးမှတ်ထားခဲ့သည်ဟု သိရပါသည်။ မြို့တံခါးပေါက်တစ်ပေါက်စီတွင် အစောင့်တပ်သား ၃၀ ယောက်စီရှိပြီး သေနတ် ၁၀ လက်ဖြင့် စောင့်ကြပ်ကြောင်း၊ စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်၏ဟော်နန်းမှာ မြို့အလယ်တွင် တည်ရှိကြောင်း သိရပါသည်။ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့သည် ဝန်းသိုမြို့၏အခြေအနေကို စုံစမ်းပြီးနောက် မော်လူးတွင် ခံတပ်အခိုင်အမာပြုလုပ်၍ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးတပ်ဖွဲ့များကို တိုက်ခိုက်ဖြိုခွဲခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ ထို့နောက် မာန်လည်နှင့် မော်ထိပ်သို့ချီတက်၍ ဝန်းသိုစောဝ်ဖ၏တပ်များကို တိုက်ခိုက်ရာ ဝန်းသိုစောဝ်ဖနှင့် ခမည်းတော် မိုးကောင်းမြို့ဝန် ဦးရွှေသားတို့၏ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးတပ်များသည် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့နှင့် လက်နက်ချင်း မယှဉ်သာသည့် အခြေအနေတွင်လည်း နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့အား အပြင်းအထန် ပြန်လည်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်မှာ လေးစားဖွယ်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်သည် မြေဒူး၊ ပဋ္ဌလ၊ ကောလင်း၊ ချွန်းတောင်နှင့် မိုးညှင်း စသည့်နယ်များတွင်လည်း ဩဇာခံ စောဝ်ဖနှင့် မြို့ဝန်တို့ကို ခန့်ထားပြီး အင်္ဂလိပ်အား တော်လှန်တိုက်ခိုက်ရန် ပြင်ဆင်ခဲ့သည် ဟု သိရသည်။ စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်၏ တပ်များသည် အင်္ဂလိပ်တို့ အခိုင်အမာ တပ်စွဲထားသော မော်နိုင်းကို ၁၈၈၆ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ဝန်းရံတိုက်ခိုက်၍ မီးရှို့ဖျက်ဆီးနိုင်ခဲ့ကြောင်း သိရပါသည်။

ဆက်လက်၍ စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်၏တပ်သား ၃၀၀ ခန့်သည် ၁၈၈၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင် လက်ပံတန်းရွာရှိ အင်္ဂလိပ်တပ်ဖွဲ့ကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ပြီး ဂျိုးတောင်၊ မော်က၊ စက်တော၊ မဲဇာ၊ သီလ၊ ကဘော်၊ မော်တိတ်၊ ကောင်းတုံ၊ မြတောင် အစရှိသည့် ဒေသများမှ အင်္ဂလိပ်တပ်ဖွဲ့များကိုလည်းကောင်း၊ ထီးချိုင့်တွင် တပ်စွဲထားသည့် အင်္ဂလိပ် တပ်ဖွဲ့များကိုလည်းကောင်း ဆက်လက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြောင်း သိရပါသည်။

ထိုသို့ တိုက်ခိုက်ခံရသည့်အတွက် အင်္ဂလိပ်တို့သည် ၎င်းတို့၏စစ်အင်အားကို ကြီးမားစွာသုံး၍ ဝန်းသိုနယ်ကို သိမ်းပိုက်ရန် ထပ်မံစီစဉ်ခဲ့ကြရကြောင်း သိရပါသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့သည် စစ်ကြောင်း နှစ်ကြောင်းခွဲ၍ ဝန်းသိုမြို့အား သိမ်းပိုက်ရန် စီစဉ်ပြီး တစ်ကြောင်းမှာ ဝန်းသိုမြို့ကို သိမ်းပိုက်ရန်နှင့် အခြားစစ်ကြောင်းတစ်ကြောင်းမှာ စောဝ်ဖ ဦးအောင်မြတ်နှင့် ၎င်း၏ဖခင် မိုးကောင်းမြို့ဝန် ဦးရွှေသားတို့ပိုင်ဆိုင်သည့် ဟော်နန်းနှင့် ပစ္စည်းများကို သိမ်းပိုက်ကာ စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်တို့ ဆုတ်ခွာနိုင်မည့်လမ်းများကို ပိတ်ဆို့တားဆီးထားရန်ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့၏ ပထမစစ်ကြောင်းတွင် စစ်သည် ၃၅၀ ပါဝင်ပြီး မာန်လည်တွင် စုစည်းကာ စစ်ကြောင်းသည် မဲဇာကိုဖြတ်၍ ဂျိုးတောင်၊ မော်က၊ မော်နိုင်းတို့မှတစ်ဆင့် ဝန်းသိုမြို့သို့ ချီတက်သိမ်းပိုက်ရန်ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။ ဒုတိယစစ်ကြောင်းတွင် အင်္ဂလိပ်စစ်သား ၃၀၊ မြင်းစီးစစ်သား ၂၀ တို့ ပါဝင်သည့် အင်အား ၁၅၀ ရှိကြောင်း သိရသည်။ ထို့အပြင် အင်အား ၄၀၀ ပါ စစ်ကြောင်းတစ်ကြောင်းကို လည်း စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်က မြို့ပေါ်သွားရာတွင် အသုံးပြုသည့် လမ်းပေါ်ရှိ တပ်လွင် တောင်ကြားတွင် ၁၈၈၇ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ချထားခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ အဆိုပါတပ်အား စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်တပ်များက ခုခံတိုက်ခိုက်သော်လည်း လက်နက်ချင်း မမျှတသည့်အတွက် အင်္ဂလိပ်တို့က သိမ်းယူနိုင်ခဲ့ပြီးနောက် စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်နှင့် ၎င်း၏ဖခင် ဦးရွှေသားတို့သည် မန်စီသို့ ဆုတ်ခွာခဲ့ရကြောင်း သိရပါသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့ သည် ဝန်းသိုကိုရရှိသောအခါ စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်၏ ဆရာဖြစ်သော ကင်းဝန်မင်းကြီး ဦးကောင်းကိုစေလွှတ်၍ မြို့၏အခြေအနေကို ထိန်းသိမ်းစေကာ မန်စီရောက်နေသည့် စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်နှင့်လည်း ဆက်သွယ်၍ စည်းရုံးသိမ်းသွင်းစေခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ သို့သော်လည်း စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်သည် အင်္ဂလိပ်တို့၏ လက်အောက်သို့ အညံ့ခံဝင်ရောက် ခြင်း မပြုခဲ့ပေ။

စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်နှင့် အင်္ဂလိပ်တို့၏ ပထမအဆင့်တိုက်ပွဲများမှာ ကင်းဝန်မင်းကြီး ဦးကောင်းနှင့် အပေါင်းပါတို့၏ စေ့စပ်ပေးမှုအရ ပြေငြိမ်းသွားခဲ့သေးသည်။ စောဝ်ဖ ဦးအောင်မြတ်က အင်္ဂလိပ်တပ်များ မိမိနယ်အတွင်းမှ ဆုတ်ခွာသွားပါက အင်္ဂလိပ်တို့၏ အုပ်ချုပ်ရေးကို အသိအမှတ်ပြုမည်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် အခွန်ဘဏ္ဍာများလည်း ပေးသွင်းမည် ဖြစ်ကြောင်း ကမ်းလှမ်းရာ ဥက္ကရစရိုင်ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး ဘားဂျက်က လက်ခံခဲ့သည်ဟု သိရပါသည်။ ၁၈၈၇ ခုနှစ်အတွက် ပေးဆောင်ရန် သတ်မှတ်သော ဝန်းသိုအခွန်တော်ငွေ ၄၈၁၄ ကျပ်ကို စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်က ၁၈၈၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂ ရက်နေ့တွင် အင်္ဂလိပ် တို့ထံ ပေးသွင်းခဲ့သည်ဟု သိရပါသည်။ ထိုသို့ အခွန်တော်ပေးဆောင်သော်လည်း စောဝ်ဖ ဦးအောင်မြတ်က အင်္ဂလိပ်တို့၏ လက်အောက်ခံအဖြစ် အညံ့ခံဝင်ရောက်ခြင်းမရှိသည်ကို

> “စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်သည် အင်္ဂလိပ်တို့အား စတင်တိုက်ခိုက်ခြင်း မပြုသော်လည်း အင်္ဂလိပ်တို့၏ ရန်လိုသော သဘောထားကြောင့် နှစ်ဖက်လက်နက်ကိုင် တိုက်ပွဲများ ထပ်မံဖြစ်ပွားခဲ့ရကြောင်း သိရသည်”

အင်္ဂလိပ်တို့က နှစ်သက်ခြင်း မရှိကြချေ။ ထို့ကြောင့် အင်္ဂလိပ်တို့သည် စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်၏ လှုပ်ရှားမှုများကိုသူလျှိုများဖြင့် စဉ်ဆက်မပြတ်စုံစမ်းထောက်လှမ်းနေခဲ့ကြောင်းသိရပါသည်။ ၎င်းတို့၏စုံစမ်းထောက်လှမ်းချက်အရ ၁၈၈၇ ခုနှစ်ကုန်လုနီးတွင် စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်သည် ပင်လယ်ဘူးနယ်သို့ ရောက်ရှိနေပြီး ၎င်း၏ဖခင် ဦးရွှေသားမှာ မန်စီဘက်သို့ ရောက်ရှိနေကြောင်း သိရသည်ဟုဆိုသည်။ ၎င်းတို့နှစ်ဦးသည် နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးအတွက် တပ်သားသစ်များ လိုက်လံစုဆောင်းရာ ပင်လယ်ဘူးဒေသတွင် တပ်သားအင်အား ၅၀၀ အထိ စုဆောင်းနိုင်ခဲ့ကြောင်း သိရပါသည်။ စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်သည် အင်္ဂလိပ်တို့အား စတင်တိုက်ခိုက်ခြင်း မပြုဘဲ အခြေအနေကိုသာ စောင့်ကြည့်နေခဲ့သည်ဟု သိရသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့၏ စုံစမ်းထောက်လှမ်းမှုအရ စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်သည် နေအိမ်တစ်အိမ်လျှင် သေနတ်တစ်လက်၊ ယမ်းတစ်ပိဿာ၊ ကျည် ၁၀၀ နှင့် မီးခြောက် ၁၀ ခုစီ စုဆောင်းစေခဲ့ကြောင်း ကောလင်းနယ်ပိုင်ဝန်ထောက်၏ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင် ဖော်ပြထားခဲ့ကြောင်း သိရသည်။

စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်သည် အင်္ဂလိပ်တို့အား စတင်တိုက်ခိုက်ခြင်းမပြုသော်လည်း အင်္ဂလိပ်တို့၏ ရန်လိုသောသဘောထားကြောင့် နှစ်ဖက်လက်နက်ကိုင် တိုက်ပွဲများ ထပ်မံဖြစ်ပွားခဲ့ရကြောင်း သိရသည်။ အင်္ဂလိပ်သြဇာခံ အင်းတိုင်းမြို့အုပ်နှင့် တပည့်များက ဝန်းသို စောဝ်ဖပိုင် မတ်တောင်ရွာသို့ဝင်ရောက်ပြီး ကျွဲ၊ နွားနှင့် စပါးများကို လုယူခဲ့သည်မှအစပြု၍ စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်နှင့် အင်္ဂလိပ်တို့အကြား တိုက်ပွဲများ ထပ်မံဖြစ်ပွားခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ အင်္ဂလိပ်သြဇာခံ အင်းတိုင်းမြို့အုပ်၏ ဖျက်ဆီးမှုကြောင့် ပျက်စီးခဲ့သည့် မတ်တောင်ရွာအတွက် လျော်ကြေးငွေ ၂၀၀၀ ကျပ်ကို အင်္ဂလိပ်တို့က စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်ထံ ပေးရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြကြောင်း သိရပါသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့သည် စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်က ၎င်းတို့ထံ အညံ့ခံ ဝင်ရောက်ခြင်းမရှိသည်ကို အခဲမကျေဖြစ်လျက်ရှိပြီး ဗြိတိသျှ မဟာဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးက စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်

အား ဗြိတိသျှတို့ထံ အညံ့ခံဝင်ရောက်လာစေရန် ရာဇသံတစ်စောင် ပေးပို့ခဲ့ပြီး စောဝ်ဖ ဦးအောင်မြတ်က အဆိုပါ ရာဇသံကို လိုက်နာခြင်းမပြု၊ အင်္ဂလိပ်လက်အောက် အညံ့ခံ ဝင်ရောက်ခြင်းမရှိဘဲ လွတ်လပ်စွာ နေထိုင်ခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ ထိုကိစ္စနောက်ပိုင်းတွင် စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်နှင့် အင်္ဂလိပ်တို့၏ နှစ်ဖက်တပ်ဖွဲ့များကြား တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားခဲ့ကြ သည်ဟု သိရပါသည်။ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးတပ်ဖွဲ့များက ၁၈၉၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ဗန်းမောက်ရှိ အင်္ဂလိပ်တပ်စခန်းကို ရုတ်တရက် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သည့် အတွက် ပုလိပ်ဝန်ထောက်ဦးဆောင်သည့် ပုလိပ်တပ်ဖွဲ့သည် ကစဥ့်ကလျားဆုတ်ခွာ ခဲ့ရသည်ဟုဆိုသည်။ စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်၏ တပ်များသည် ၁၈၉၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ကောလင်းစစ်ပုလိပ်ခံတပ်ကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ပြီးနောက် အင်္ဂလိပ် တို့က ကောလင်းကို တပ်အင်အားဖြည့်တင်းကာ ၁၈၉၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၉ ရက်နေ့ တွင် စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်၏ တပ်ဖွဲ့များနှင့် တိုက်ခိုက်ကြသည်ဟု ဆိုသည်။

စောဝ်ဖ ဦးအောင်မြတ်၏ ထင်ရှားသော တိုက်ပွဲများမှာ ၁၂၅၂ ခုနှစ် တပေါင်းလဆန်း ၁၄ ရက်နေ့တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော ကောလင်းတိုက်ပွဲ၊ ၁၂၅၂ ခုနှစ် တပေါင်းလပြည့်နေ့၌ ဖြစ် ပွားခဲ့သော ကျောက်ကြမ်းတောင်တိုက်ပွဲနှင့် ၁၂၅၂ ခုနှစ် တပေါင်းလပြည့်ကျော် ၂ ရက်နေ့ တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော ကြိုင်းခွင်တောင်တိုက်ပွဲတို့ ဖြစ်ကြသည်။ အဆိုပါတိုက်ပွဲများတွင် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့ဘက်မှ အကျအဆုံးများပြီး အထိနာခဲ့ကြောင်း သိရပါသည်။ ကြိုင်းခွင် တောင်တိုက်ပွဲနေရာမှာ ယနေ့အချိန်ထိ နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေးသမိုင်းဝင် နေရာတစ်ခုအဖြစ် ရှိနေပါသည်။ နယ်ချဲ့တို့သည် ၁၈၉၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၄ ရက်နေ့တွင်မှ ဝန်းသိုနယ် အား သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့လေသည်။ ထိုသို့ သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် ဝန်းသိုစောဝ်ဖ၏ ဝန်းသိုဟော်ကြီး အား မီးရှို့ဖျက်ဆီးခဲ့ကြလေသည်။ နယ်ချဲ့တို့သည် သီပေါဘုရင်အား သိမ်းပိုက်ပြီး ၆ နှစ် ကျော်ကြာမှသာ ဝန်းသိုအား သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့ကြလေသည်။ ဦးရွှေသားနှင့် စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ် တို့သည် ဝန်းသိုကို လက်လွှတ်ရပြီးနောက် တောင်သုံးလုံးအရပ်သို့ ဆုတ်ခွာခဲ့ပြီး ထိုမှ တစ်ဆင့် ယူနန်ပြည်ရှိ စန်းတားတွင် ရှောင်တိမ်းနေထိုင်ခဲ့ကြရသည်။

စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်သည် နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေးဆင်နွှဲရာတွင် ရဲရင့်ပြတ်သား သတ္တိရှိသူတစ်ဦးဖြစ်သည့်အပြင် ၎င်း၏နယ်မြေအတွင်း အုပ်ချုပ်စဉ်တွင် မာနထောင်လွှား မှုမရှိဘဲ ကောင်းမွန်စွာ ဆက်ဆံတတ်သူတစ်ဦး ဖြစ်ကြောင်းလည်း မှတ်သားရပါသည်။ တစ်ခါက အညာဘက်မှ ထန်းလျက်ရောင်းချသူများက ဝန်းသိုဘက်သို့ ထန်းလျက်ရောင်းချ ရန် လာရောက်စဉ် ၎င်းတို့၏လှည်းမှာ ရွှံ့ထဲနစ်နေသည့်အတွက် အနီးအနားတွင်တွေ့သော ရှမ်းဘောင်းဘီဝတ်လူရွယ်တစ်ဦးအား ကူတွန်းပေးရန် အကူအညီတောင်းသဖြင့် လူရွယ်က ကူတွန်းပေးရာ လှည်းမှာ ရွှံ့အတွင်းမှ လွတ်ကင်းခဲ့ရကြောင်း၊ ထိုအဖြစ်အပျက်ဖြစ်ပြီး မကြာမီတွင် စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်က အညာဘက်မှ ထန်းလျက်ရောင်းချသူများအား ၎င်းထံခေါ်ဆောင်ခဲ့ရန် ကိုယ်ရံတော်တစ်ဦးဖြင့် စေလွှတ်ခေါ်ယူစေရာ ထန်းလျက်ရောင်းသူ များ ရောက်လာချိန်တွင် စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်အား တွေ့ရ၍ ၎င်းတို့လှည်းအား ကူတွန်း ပေးရန် ၎င်းတို့အကူအညီတောင်းခဲ့သည့် လူရွယ်တစ်ဦးမှာ စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ် ဖြစ် ကြောင်းသိပြီး ကြောက်ရွံ့ကြရာ စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်က မကြောက်ရွံ့စေလိုကြောင်း

ပြောကာ ထန်းလျက်များကို ဝယ်ယူအားပေးခဲ့ကြောင်း သိရပါသည်။ (မဲဇာခုနစ်ရွာသမိုင်းစာအုပ်မှ)

စောဝ်ဖဦးအောင်မြတ်သည် ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ကြီးမြို့သို့ ရောက်ရှိခဲ့ပြီး တောင်ကြီး၌ပင်နေထိုင်ကာ ၁၉၆၅ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၅ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ စောဝ်ဖအောင်မြတ်သည် တောင်ကြီးမြို့၌ နေထိုင်ခွင့်ရသော်လည်း ၎င်း၏နယ်မြေ ဝန်းသိုမြို့သို့ တစ်ကြိမ်တစ်ခါမှ ပြန်ခွင့်မရခဲ့ရှာပေ။ ဝန်းသိုမြို့၏ စောဝ်ဖမျိုးဆက်လည်း ထိုအချိန်မှစ၍ ပျောက်ကွယ်သွားခဲ့လေတော့သည်။ စောဝ်ဖ ဦးအောင်မြတ်အား တောင်ကြီးမြို့ ချမ်းသာရပ်ကွက် ရပ်တော်မူကုန်းမြောက်ဘက်အရပ်တွင် ဂူသွင်းသင်္ဂြိုဟ်ခဲ့ကြောင်း သိရပါသည်။ ဝန်းသိုစောဝ်ဖ ဦးအောင်မြတ်၏ မှတ်သားစရာ စကားတစ်ခွန်းမှာ "လက်ဖဝါးကဲ့သို့ မှောက်ချည်လှန်ချည်မပြု၊ ခြေဖဝါးကဲ့သို့ တစ်သမတ်တည်းသွားမည်" ဆိုသည့်စကားဖြစ်ပါသည်။ ဤသည်မှာ မြန်မာ့သမိုင်း၌ ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့သော နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေးသမား ရှမ်းနီတိုင်းရင်းသားတစ်ဦးအဖြစ် ရှမ်းနီတိုင်းရင်းသားတို့နှလုံးသားတွင် ကိန်းအောင်းလျက်ရှိနေပါသည်။

မြန်မာ့သမိုင်းတွင် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှအား တော်လှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည့် တိုင်းရင်းသားသူရဲကောင်းပေါင်း မြောက်မြားစွာပေါ်ထွန်းခဲ့ကြပါသည်။ နာမည်တွင်ကျန်ရစ်သည့်သူရဲကောင်းများရှိသလို နာမည်တွင်ကျန်ရစ်ခြင်းမရှိသည့် သူရဲကောင်းများလည်း မြောက်မြားစွာ ရှိပါမည်။ နာမည်တွင်ကျန်ရစ်သည်ဖြစ်စေ၊ မကျန်ရစ်သည်ဖြစ်စေ တိုင်းတစ်ပါးမှ ကျူးကျော်လာချိန်တွင်လည်းကောင်း၊ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းစဉ်တွင်လည်းကောင်း မိမိတို့ဒေသ၊ မိမိတို့နိုင်ငံအတွက် အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်ကို စွန့်လွှတ်ပြီး တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့သူများအားလုံးကို သူရဲကောင်းအဖြစ် မှတ်ယူပြီး ဦးညွတ်ဂါရဝပြုလိုက်ပါသည်။

အိုက်ညီ

ကိုးကား

ဝန်းသိုမြို့နယ်သမိုင်း (၁၈၈၆–၁၉၄၅)

ပြည်ထောင်စု၏အစိတ်အပိုင်းကို
ကာကွယ်ခဲ့သူ မျိုးချစ် ချင်းခေါင်းဆောင် ကြွန့်ဘိခ်

armifbkw(t nmajr)

"မျိုးချစ်ချင်းတော်လှန်ရေးခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ကြွန့်ဘိခ်သည်
လက်နက်အင်အား၊ လူသူအင်အား မမျှတမှုကြောင့်
နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့ထံ လက်နက်ချခဲ့ရသော်လည်း
ရှိသည့်လက်နက်၊ ရှိသည့်အင်အားဖြင့်
နယ်ချဲ့ကို အန်တုခဲ့သူ ဖြစ်သည်"

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့၏ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးသမိုင်းကြောင်းကို ပြောမည်ဆိုလျှင် မျိုးချစ်ချင်းခေါင်းဆောင်ဖြစ်သူ ကြွန့်ဘိခ်မှာ ချန်ထား၍ မရနိုင်သည့် သူရဲကောင်းတစ်ဦး ဖြစ်သည်။

နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့သည် ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် တတိယကျူးကျော်စစ်ဆင်နွှဲပြီး မြန်မာဘုရင်သီပေါမင်းကို နန်းချ၍ မြန်မာနိုင်ငံကို ဗြိတိသျှကိုလိုနီနိုင်ငံအဖြစ် သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်လက်အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းမှ မျိုးချစ်သူရဲကောင်းများသည် အင်္ဂလိပ်တို့ကို ရရာလက်နက်စွဲကိုင်၍ တော်လှန် တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ တော်လှန်ခဲ့ကြသူများထဲတွင် ဗိုလ်ကြွန့်ဘိဦးဆောင်သည့် ချင်းတိုင်းရင်းသားများလည်း အပါအဝင် ဖြစ်သည်။

ကြွန့်ဘိခ်သည် ဒေသ၏အကြီးအကဲဖြစ်သူ ဦးဟော်လွန်း ကွယ်လွန်ပြီးနောက် အုပ်ချုပ်သူအကြီးအကဲအဖြစ် တင်မြှောက်ခြင်းခံရသူ ဖြစ်သည်။ တိုင်ချွန်ချင်းအမျိုးသားတို့သည် ၎င်းတို့အထဲမှ ရဲစွမ်းသတ္တိနှင့်ပြည့်စုံ၍ ဆင်ခြင်တုံတရားရှိသူကို အကြီးအကဲအဖြစ် တင်မြှောက်လေ့ရှိသည်။ ကြွန့်ဘိခ်သည် စစ်ရေးစစ်ရာတွင်သာ ထူးချွန်သူမဟုတ်ဘဲ တရားစီရင်ခြင်းတွင်လည်း သူမတူအောင် ထူးကဲကျော်ကြားသူ ဖြစ်သည်။

ကြွန့်ဘိခ်ကို အကြီးအကဲအဖြစ် တိုင်ချွန်းချင်းအမျိုးသားများက ရွေးကောက်တင်မြှောက်ချိန်တွင် ချင်းတောင်၏ အခြေအနေမှာ လွန်စွာရှုပ်ထွေးနေချိန် ဖြစ်သည်။ အင်အားကြီးသော ကျေးရွာ သို့မဟုတ် အနွယ်က အင်အားသေးငယ်သော ကျေးရွာ သို့မဟုတ် အနွယ်များကို တိုက်ခိုက်၍ လက်အောက်ခံကျေးရွာအဖြစ် သိမ်းသွင်းစည်းရုံးနေချိန်လည်း ဖြစ်သည်။

ကြွန့်ဘိခ်သည် မိမိတို့အချင်းချင်း မညီမညွတ်ဖြစ်နေပါက ဗြိတိသျှတို့၏ ရန်ကို တွန်းလှန်နိုင်မည်မဟုတ်ကြောင်း ပြောဆိုစည်းရုံးခဲ့ရာ မြောက်ပိုင်းချင်းတောင်ဒေသအချို့နှင့် ကလေးတောင်ခြေကျေးရွာများကို စည်းရုံးအောင်မြင်သည့်အပြင် ဟားခါးနယ်ကိုပါ စည်းရုံးအောင်မြင်ခဲ့သည်။ အောင်မြင်ခြင်းအထိမ်းအမှတ်ကျောက်တိုင်ကိုလည်း စိုက်ထူခဲ့သည်။

မျိုးချစ်ချင်းခေါင်းဆောင် ကြွန့်ဘိခ်သည် ချင်းတောင်တန်းဒေသများရှိ မျိုးချစ်အင်အားစုများကို ဦးဆောင်ကာ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့တို့အား ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ ချင်းမျိုးချစ်တို့၏ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးကို အင်အားဖြည့်ခဲ့သူမှာ ရွှေချိုးဖြူမင်းသား ဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့တို့အား ခုခံသည့် လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲများအတွင်းတွင် ရွှေချိုးဖြူမင်းသားသည် ဗမာခေါင်းဆောင်များဖြစ်သော ဗိုလ်သာဒွန်း၊ ဗိုလ်တုတ်စံ တို့သည် ချင်းခေါင်းဆောင် ကြွန့်ဘိခ်တို့နှင့် ပူးပေါင်းခဲ့ကြသည်။ ချင်း–ဗမာ အမျိုးသားများသည် ချင်းတောင်ခြေရှိ အင်းတင်၊ တောင်တွင်း၊ ကလေး စသည့် မြို့များကို ဝင်ရောက် စီးနင်းတိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။

လက်ရှိ တာရှွန်းရွာ(ယခင်က ဖလှမ်းရွာ)ကို အင်္ဂလိပ်အစိုးရ မတိုင်မီ ၁၉ ရာစု နှောင်းပိုင်းအချိန်အထိ လူထုက ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ရွေးချယ်တင်မြှောက်သော ဖလှမ်းကောင်စီက အုပ်ချုပ်ခဲ့ကြောင်း သိရသည်။

ဗိုလ်ကြွန့်ဘိခ် ဦးဆောင်သော အဖွဲ့ဝင် ငါးဦးပါဝင်သော ဖလှမ်းကောင်စီ လက်ထက်

(၁၈၅၆-၁၈၉၂) အချိန်တွင် တာရွှန်းမျိုးနွယ်မှာ ချင်းပြည်နယ်တွင် အင်အားအကြီးဆုံးနှင့် ဩဇာအာဏာ အရှိဆုံး ဖြစ်ခဲ့သည်ဟု သိရသည်။ ဖလမ်း ကျေးရွာမှာလည်း ချင်းပြည်နယ်တွင် အကြီးဆုံးဖြစ် ကာ ရပ်ကွက်ကြီး ခြောက်ခု၌ အိမ်ခြေ ၅၀၀ ကျော် ရှိခဲ့ကြောင်း ချင်းရေးရာသမိုင်းမှတ်တမ်းများတွင် ဖော်ပြထားသည်။ ဗိုလ်ကြွန့်ဘိခ်နေထိုင်ရာ ဖလမ်း ကျေးရွာကြီးမှာ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့တို့နှင့် တိုက်ခိုက်စဉ် အခါက လူသူ၊ လက်နက်၊ ရိက္ခာ စုဆောင်းရာ အင်္ဂလိပ် နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေးစခန်းအဖြစ် တည်ရှိခဲ့ကြောင်း သိရသည်။

အင်္ဂလိပ်တို့သည် ၁၈၈၈ ခုနှစ်တွင် ချင်းတောင် ဒေသအား တိုက်ခိုက်ချေမှုန်းရန် ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။ ဗိုလ်ကြွန့်ဘိခ်သည်လည်း ၁၈၈၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ တွင် ချင်းမျိုးနွယ်စုများအား စုစည်း၍ အင်အား ၁၀၀၀ ခန့်ဖြင့် ကလေးဒေသရှိ အင်္ဂလိပ်စစ်အခြေစိုက်စခန်း များကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ အလားတူ စီယင်မျိုးနွယ်စုများကလည်း အင်္ဂလိပ်တို့ကို ခုခံ တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် လူသူလက်နက်အင်အား မမျှသည့်အတွက် အင်္ဂလိပ်တို့ကို နိုင်အောင်မတိုက် နိုင်ခဲ့ပေ။

> **"ဗိုလ်ကြွန့်ဘိခ် သည်လည်း ၁၈၈၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ချင်းမျိုးနွယ်စုများအား စုစည်း၍ အင်အား ၁၀၀၀ ခန့်ဖြင့် ကလေးဒေသရှိ အင်္ဂလိပ် စစ်အခြေစိုက် စခန်းများကို ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်"**

အင်္ဂလိပ်တို့သည် ၁၈၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဗိုလ်ကြွန့်ဘိခ် ဦးဆောင်သည့် တာရွှန်းမျိုးနွယ်စု တို့ကို တိုက်ခိုက်ချေမှုန်းရန် စစ်တကောင်း စစ်ကြောင်း၊ ပခုက္ကူ စစ်ကြောင်းနှင့် မြောက်ပိုင်းစစ်ကြောင်း စသည့် စစ်ကြောင်းသုံးကြောင်းဖြင့် ချီတက်လာခဲ့ပြီး ဖလမ်းရွာ အနီးတွင် တပ်စွဲထားခဲ့သည်။ ဗိုလ်ကြွန့်ဘိခ် ဦးဆောင် သည့် ဖလမ်းကောင်စီသည် လူသူလက်နက် အင်အား မမျှ၍ အင်္ဂလိပ်တို့ထံ နှစ်စဉ်ဘဏ္ဍာဆက်သမည်ဟူသော သဘောတူညီချက်ဖြင့် လက်နက်ချခဲ့ရသည် သိရသည်။

ဗိုလ်ကြွန့်ဘိခ်၏တပ်များသည် လက်နက်ချ ခဲ့သည်ဆိုသော်လည်း အင်္ဂလိပ်တို့အား အခါအခွင့်သင့် တိုင်း ချုံခိုတိုက်ခိုက်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် အင်္ဂလိပ်တို့သည် ၁၈၉၂ ခုနှစ် မတ်လ ၁၃ ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်ကြွန့်ဘိခ် နေထိုင်ရာ ဖလမ်းရွာကို ဝင်ရောက်

စီးနင်းခဲ့သည်။ ရွာ၌ တပ်စခန်းချရန် ပြင်ဆင်ခဲ့သော် လည်း ဗိုလ်ကြွန့်ဘိခ်က လက်မခံခဲ့သည့်အတွက် ယခုလက်ရှိ ဖလမ်းမြို့တည်သည့်နေရာ၌ မြို့တည်ဆောက်၍ ဖလမ်းမြို့ အဖြစ်သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး ဗိုလ်ကြွန့်ဘိခ်၏ရွာကို တာရှန်းရွာ ဟူ၍ အမည်ပေးခဲ့သည်ဟု သိရသည်။

၁၈၉၂ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် ချင်းတောင်တန်းတစ်ခုလုံးကို ဗြိတိသျှတို့မှ တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ဒေသအုပ်ချုပ်ရေးကိုမူ တိုက်သူကြီးများမှတစ်ဆင့်အုပ်ချုပ်စေခဲ့သည်။ တာရှန်းနယ်ကိုမူ ဗိုလ်ကြွန့်ဘိခ်အား ဆက်လက်အုပ်ချုပ်စေခဲ့သည်။ ၁၈၉၆ ခုနှစ်တွင် ချင်းတောင်အက်ဥပဒေအား ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ၁၈၉၆ ခုနှစ်မှသာ ချင်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေးကို ထိန်းချုပ်နိုင်ခဲ့သည်။

မျိုးချစ်ချင်းခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ကြွန့်ဘိခ်သည် တာရှန်းရွာ၌ပင် နေထိုင်ရင်း ၁၉၁၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၁၁ ရက်နေ့ အသက် ၇၆ နှစ် အရွယ်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ တာရှန်းမျိုးနွယ်စုများသည် ၎င်းတို့ခေါင်းဆောင်၏ ရုပ်ကလာပ်ကို နေအိမ်၌ပင် ဂူဗိမ္မာန် ပြုလုပ်ကာ သင်္ဂြိုဟ်မြှုပ်နှံခဲ့သည်။

မျိုးချစ်ချင်းတော်လှန်ရေးခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ကြွန့်ဘိခ်သည် လက်နက်အင်အား၊ လူသူအင်အား မမျှတမှုကြောင့် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့ထံ လက်နက်ချခဲ့ရသော်လည်း ရှိသည့်လက်နက်၊ ရှိသည့်အင်အားဖြင့် နယ်ချဲ့ကို အန်တုခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ အားမတန်၍ မာန်လျှော့ခဲ့ရသော်လည်း ပြည်ထောင်စု၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုကို အကောင်းဆုံး ခုခံကာကွယ်ခဲ့သူအဖြစ် သမိုင်းမှတ်တမ်းကောင်း မော်ကွန်းတင်ခြင်း ခံရသူဖြစ်ကြောင်း တင်ပြလိုက်ရပါသည်။

မောင်သုတ(အညာမြေ)

အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ လက်ရုံးတစ်ဆူ မိုလ်ချုပ်ဗလနန္ဒစည်သူ

csif,wGf,om;

“တတိယမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို တည်ထောင်ခဲ့သော
အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် ပင်ကိုစွမ်းရည်နှင့်
ဘုန်းတန်ခိုးကြီးလှပါသည်။
စစ်ရေးနည်းဗျူဟာအသစ်များကိုလည်း
အမြဲတစေ ကြံဆတီထွင်အသုံးချနိုင်ခဲ့ပါသည်။
ပြောက်ကျားနည်းဗျူဟာကိုလည်း
စတင်အသုံးချနိုင်ခဲ့သည်”

မြန်မာ့သမိုင်းတစ်လျှောက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို တစ်သွေးတစ်သားတည်း တစ်ပြေးညီ စုစည်းတည်ထောင်နိုင်ခဲ့သောကာလ သုံးကြိမ် ရှိခဲ့ပါသည်။

ပထမမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို အနော်ရထာမင်းကြီးက စုစည်းတည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။

ဒုတိယမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို ဘုရင့်နောင်မင်းတရားလက်ထက်တွင် ပြန်လည်စုစည်းနိုင်ခဲ့သည်။

တတိယမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကိုအလောင်းမင်းတရားကြီးဦးအောင်ဇေယျလက်ထက် သက္ကရာဇ် ၁၁၁၃ ခုနှစ်တွင် စုစည်းတည်ထောင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် သာမန်အရပ်သားဘဝမှ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ပြင်းထန်သူဖြစ်ပြီး လက်ရုံးရည်၊ နှလုံးရည်နှင့် စစ်ရေးဗျူဟာတို့တွင် ခေတ်မီသောအတွေးအခေါ် ဆောင်ရွက်မှုများကြောင့် တတိယမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို စုစည်းနိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ပါ တိုင်းပြုပြည်ပြုမင်းကြီးများသည် မြန်မာ့အင်ပါယာကြီးကို တည်ထောင်ခဲ့ကြရာတွင် ထူးချွန်ထက်မြက်သော၊ ရဲရင့်သော၊ သစ္စာရှိသော သူရဲကောင်းများကို အလေးထား၍ စည်းရုံးသိမ်းသွင်းနိုင်ခဲ့ကြပါသည်။

အနော်ရထာမင်းလက်ထက်က စစ်သည်လေးသိန်းနှင့်ညီမျှသည်ဟု ဆိုရလောက်အောင် သူ့နေရာနှင့်သူ၊ သူ့အတတ်နှင့်သူ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာကြသော သူရဲကောင်းလေးယောက်ကို အားထားခဲ့ပါသည်။ ကျန်စစ်သား၊ ငထွေရူး၊ ငလုံးလက်ဖယ်၊ ညောင်ဦးဖီး စသည်တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီးလက်ထက် ဒုတိယမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို တည်ဆောက်ခဲ့ရာတွင်လည်း ထူးချွန်ထက်မြက်သော သူရဲကောင်းများကို မွေးထုတ်ချီးမြှောက်ခဲ့ပါသည်။ ယနေ့တိုင် ထင်ရှားနေဆဲဖြစ်သော ဘုရင့်နောင်၏ ခိုင်မာသောဆုံးဖြတ်ချက်မှာ နောင်ရိုးတိုက်ပွဲတွင် စိတ်ဒွိဟမဖြစ်စေရန် တစ်ဖက်ကမ်းသို့ ပြန်ကူးနိုင်သောဖောင်များကို ဖျက်ခဲ့သည့် "ဘုရင့်နောင် ဖောင်ဖျက်" ဟူသောစကားသည် ယနေ့အထိ ထင်ရှားနေဆဲဖြစ်ပါသည်။

တတိယမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို တည်ထောင်ခဲ့သော အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် ပင်ကိုစွမ်းရည်နှင့် ဘုန်းတန်ခိုးကြီးလှပါသည်။ စစ်ရေးနည်းဗျူဟာအသစ်များကိုလည်း အမြဲတစေ ကြံဆတီထွင်အသုံးချနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ပြောက်ကျားနည်းဗျူဟာကိုလည်း စတင် အသုံးချနိုင်ခဲ့သည်။

ထို့ပြင် ရဲစွမ်းသတ္တိနှင့်ပြည့်စုံသော အလွန်စိတ်ချရသည့် အမာခံ(ကွန်မန်ဒို)အဖြစ် လူငယ်သူရဲကောင်း ခြောက်ဆယ့်ရှစ်ယောက် (ခြောက်ကျိပ်ရှစ်ယောက်)ကို သူ့နေရာနှင့်သူ အံဝင်ခွင်ကျ တာဝန်ပေးအပ်နိုင်ခဲ့သည်။

အထူးကွန်မန်ဒို ခြောက်ဆယ့်ရှစ်ယောက်နှင့် ပတ်သက်၍ အတုလှဆရာတော်ခင်ကြီးပျော်က လင်္ကာတစ်ပုဒ်နှင့် ရေးစပ်မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းလင်္ကာမှာ –

ဇမ္ဗူကျော်သောင်း၊ မြေကြီးစောင်းမျှ၊ အလောင်းမင်းကျွန်၊ ရန်အကြိမ်ကြိမ်၊ တိုက်လှည့်နိုင်သည်၊ စည်းစိမ်ရန်လွင့်၊ ငပွင့်ရန်ဆီး၊ ချင်းတီးရန်ဟန့်၊ ငညွန့်ရန်ရှောင်၊ ငအောင်

ရန်နွေး၊ ပန်းထွေးရန်မြို့၊ ပန်းညိုရန်လှည်း၊ နေညီးရန်ထွင်၊ ကျော်ထင်ရန်ပြတ်၊ တေ့တံရန်ချိုး၊ တုတ်ဖြိုးရန်နိုင်၊ ထော်အိုင်ရန်ပယ်၊ ဖွေယ်ရန်ဖြတ်၊ ကျော်မှတ်ရန်နှင်၊ လွင်ရန်ဝေး၊ ထွေးရန်လို၊ ထွေးညိုရှေ့လွန်၊ ထွန်ရှေ့သွား၊ ခင်ပါးဇွေ့တည်၊ ရွှေရည်ဇွေ့ခေါင်း၊ ကောင်းလူ၊ သော်လူတွင်၊ ပေါ်ထင်လူမော်၊ ပိန်ကျော်လူလှ၊ သာဝကျော်သည်၊ ဆွေနည်းကျော်သွေး၊ အောင်သလေး ကျော်ဟိုး၊ အိုးသွေးထော်၊ မှတ်ကျော်ပေါ်၊ မြေပေါ်ဟောင်း၊ နှောင်းပေါ်ရင်း၊ ညိုမင်းပေါ်ထင်၊ သွင်ညွန့်လူ၊ လွန့်သူညွန့်လမ်း၊ ပန်းညွန့်စက်၊ ဘက်ညွန့်လှ၊ ထွန်းရမည်ခေါ်၊ ထွန်းကျော်မည်သာ၊ ရာမည်ခံ၊ ကျော်စံစစ်မှူး၊ သာဦးစစ်တက်၊ သာမြတ်စစ်ငင် သာထင်စစ်တက်၊ ခက်စစ်မြူ၊ မြတ်သူစစ်ဖြန့်၊ မြတ်ထွန်းစစ်စွာ၊ မြတ်သာစစ်ဆော်၊ ဇွေ့ကျော်စစ်ကဲ၊ ရွှေရည်စစ်ရင်၊ ရွှေထင်စစ်လိုက်၊ မိုက်ရေးယူ၊ ညို့သူရေးရှာ၊ သာရေးကုံ စိန်ငုံ့တုမြင်၊ စည်ပင်ရေးရောင်၊ သာထွန်း အောင်ရဲသော်၊ ထွန်းကျော်ရဲလှ၊ ရအုံ့အော်၊ တော်အုံ့အား၊ စံရာအုံ့အဲ၊ စံခဲဘက်လွတ်၊ စံမှတ်ဘက်ကျော်၊ ထော်ဘက်ကွာ၊ မြို့သားဘက်ရှိုး၊ ချစ်ဖြိုးဘက်ရှောင်၊ အောင်လက်ကောင်း၊ ဆုတောင်းလက်ရ၊ ထွန်းမြလက်လည်။

ဤသို့သည်ဖြင့်၊ ရဲရည်သံသွင်၊ ကိုတွင်မှုထမ်း၊ ရဲစွန်းကျော်လှစ်၊ ခြောက်ကျိတ်ရှစ်တည့် "စင်စစ်တွက်တွက် မြင်းရည်ထွက်သန်၊ ပြိုင်ဘက်လွတ်ကင်း၊ ရဲဘော်သင်း" ဟု အခိုင်အမာ မှတ်တမ်းပြုစုခဲ့ပါသည်။

အထက်ပါသူရဲကောင်းမှတ်တမ်းဝင် သွေးသောက်ရဲဘော်များသည် အခြေခံကျန်းမာသန်စွမ်းကြပြီး သံထည်ကိုယ်ထည်ကဲ့သို့ မာကျောကာ ခံနိုင်ရည်အပြည့်အဝ ရှိခဲ့ကြပါသည်။ ထို့ပြင် စစ်ရေးဗျူဟာနှင့်ပတ်သက်၍လည်း အားသာချက် (၁၂) ချက်ကို တွေ့ရှိရပြန်ပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ –

(၁) စစ်တက်ဖြန့်ချိစီစဉ်မှု၌ လိမ္မာခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း
(၂) မင်းနှင့်အမတ် စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း
(၃) စစ်ကူရိက္ခာမပြတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း
(၄) သေနာပတိချုပ် ခန့်ထားစီရင်တိုင်း၊ ရဲမက်ဗိုလ်ပါတို့ မဆိုင်းလိုက်နာသောကြောင့်လည်းကောင်း
(၅) သူရဲကောင်းများသောကြောင့်လည်းကောင်း
(၆) ယတြာမန္တန်ပြုစီရင်သဖြင့်လည်းကောင်း
(၇) ဇာတာစန်းလဂ်တက်သဖြင့်လည်းကောင်း
(၈) စားနပ်ရိက္ခာပြည့်စုံမှု ပို၍ရှိခြင်း
(၉) တိုင်းနိုင်ငံတွင် အနာရောဂါကင်းရှင်းခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း
(၁၀) သူလျှိုစေ၍ သူ့ပြည်တွင်းရေး ရှုပ်ထွေးကွဲပြားစေသဖြင့်လည်းကောင်း
(၁၁) ဗလိနတ်က ပူဇော်ပသခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း
(၁၂) ဆင်၊ မြင်း၊ ရထား၊ ယာဉ်တပ်လက်နက်ကောင်းများရှိသဖြင့် အောင်နိုင်ခြင်း

စသည့် အားသာချက်များကိုလည်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ယခုတင်ပြမည့် စာရေးသူတို့ဒေသကိုယ်စားပြုသော အလောင်းမင်းတရားကြီးဦးအောင်ဇေယျ၏ လက်ရုံးတစ်ဆူဖြစ်သော ဗိုလ်ချုပ်ဗလနန္ဒစည်သူ၏ အကြောင်းကို

လေ့လာမိရသမျှ တင်ပြချင်ပါသည်။

ဗိုလ်ချုပ်ဗလနန္ဒစည်သူသည် ရှေးက ပခန်းမြောက်လက် (ယခု ပခန်းကြီးမြို့ဟောင်း၏ အနောက်မြောက်ဘက် မိုင် ၂၀ ခန့်အကွာတွင် ရှိသော ဆားလင်းကုန်းရွာ) ဇာတိ ဖြစ်ပါသည်။

ဆားလင်းကုန်းရွာသည် ထိုဒေသ၏ ရှေးက နာမည်ကြီးခဲ့သော ချောင်းကောက်မြို့ဟောင်းနှင့် နီးစပ်ပါသည်။ ယခု ပထဝီအနေအထားအရ ဆိုရလျှင် ကုန်းခေါင်ခေါင်၊ ချောင်ကျကျ၊ ခြောက်ခန်းသော ဒေသ တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

ပူပြင်းခြောက်ခန်းသော ဒေသဖြစ်သည့် အလျောက် အခက်အခဲရှိသည်နှင့်အညီ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးစသည့် အသက်မွေးမှုများ ခက်ခဲပါသည်။ သို့သော် သမိုင်းသုတေသီများ၏ သုံးသပ်ချက်အရ ကျောက်ခေတ်ကပင် လူများရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုပါသည်။

ချောင်းကောက်ဟူသော မြို့ဟောင်းသည် ကုန်းမြင့်ထက်တွင်ရှိရာ စစ်ရေးဗျူဟာမြောက်သော နေရာဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

သမိုင်းအရ ပခန်းဒေသတွင် အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ပျက်ပြား၍ သူတလူ၊ ငါတမင်းဖြစ်ပွားနေသော အချိန်တွင် ဟံသာဝတီမင်း ဗညားဒလ၏ တပ်များက ချီတက်လာသည့်အခါ ဒေသခံများက ဗညားဒလကို သစ္စာခံခဲ့ကြသည်။

ဆားလင်းကုန်း ဗိုလ်ဗလနန္ဒစည်သူသည်လည်း ဗညားဒလထံ သစ္စာခံခဲ့ရသည်။

ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၇၅၄ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၈ ရက်နေ့တွင် ဗညားဒလ၏ ဗိုလ်ချုပ်ရာဇာဓိရာဇ်သည် ဆင်ဖြူတော်နှင့်တကွ အလောင်းမင်းတရားထံ သစ္စာခံလိုကြောင်း ဆားလင်းကုန်းဗိုလ်ဗလနန္ဒစည်သူကို စေလွှတ်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ဆားလင်းကုန်းဗိုလ်ဟုခေါ်သော ဗလနန္ဒစည်သူသည် အလောင်းမင်းတရားကြီးထံ ရောက်ရှိခဲ့ရပါသည်။

အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၇၅၅ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂ ရက်နေ့ ဟံသာဝတီသို့ ချီတော်မူသောအခါ ကြည်းတပ်မှ ဗိုလ်ချုပ်ဗလနန္ဒ

"ဗိုလ်ချုပ် ဗလနန္ဒစည်သူသည် ရှေးက ပခန်းမြောက်လက် (ယခု ပခန်းကြီး မြို့ဟောင်း၏ အနောက်မြောက်ဘက် မိုင် ၂၀ ခန့်အကွာတွင် ရှိသော ဆားလင်းကုန်းရွာ) ဇာတိ ဖြစ်ပါသည်"

စည်သူက ဦးဆောင်ပါဝင်ခဲ့ရသည်။ အလောင်းမင်းတရားကြီးကိုယ်တိုင် အလွန်အားထားခဲ့သည်ဟု ယူဆရပါသည်။

ဟံသာဝတီကို နောက်ဆုံးသိမ်းပိုက်မည်ဟု စစ်ရေးပြင်ဆင်သောအခါ ဆားလင်းကုန်းဗိုလ်ချုပ်ရုံသောတပ်သည် တပ်မကြီးတစ်ခုအနေအထား ရှိလာပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ဆားလင်းကုန်းဗိုလ် အုပ်ချုပ်ရသော တပ်အင်အားသည် ဆင် ၅၀၊ မြင်း ၃၀၀၊ လက်နက်ကိုင် ၅၀၀၀ ရှိခဲ့ပါသည်။

ဆားလင်းကုန်းဗိုလ်သည် အလောင်းမင်းတရားကြီးလက်ထက်တွင်သာမက သားတော်များလက်ထက်တိုင် ဆက်လက်ထင်ရှားကြီးကျယ် ခန့်ညားခဲ့ရပါသည်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြား သူရဲကောင်းများစွာ သူ့ဒေသနှင့်သူ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ကြသည်။ စာရေးသူတို့ ပခန်းနယ်သား၊ တစ်နည်းအားဖြင့် ချင်းတွင်းမြစ်၏ အနောက်ဘက်ကမ်း ချင်းတွင်းနယ်သားတစ်ဦးဖြစ်သည့် ဆားလင်းကုန်းဗိုလ်ချုပ်ဗလနန္ဒစည်သူသည် တတိယမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို စုစည်းတည်ထောင်ခဲ့ဖူးသည့်အကြောင်း အကျဉ်းချုပ်တင်ပြလိုက်ပါသည်။

ယနေ့တိုင် ကုန်းခေါင်ခေါင်ဟု ရေရှားအညာဒေသ ပခန်းနယ်မှ ဆားလင်းကုန်းရွာကလေးတွင် ဗိုလ်ချုပ်ဗလနန္ဒစည်သူတည်ထားခဲ့သည်ဟု ယူဆရသော ယိုးဒယား ဗိသုကာလက်ရာပုံစံ ထူးခြားသည့် စေတီပုထိုးများ ရှိနေပါသည်။ လေ့လာသင့်သည်ဟုလည်း အကြံပြုလိုပါသည်။

သမိုင်းအစဉ်အလာအရ သူရဲကောင်းတို့ပေါ်ထွန်းခဲ့သော ပခန်းနယ်၊ ချင်းတွင်းသားများအနေဖြင့် ပြည်ထောင်စုမပြိုကွဲရေး၊ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံး ညီညွတ်မှုမပြိုကွဲရေး၊ အချုပ်အခြာအာဏာတည်တံ့ခိုင်မြဲရေး ဆိုသည့် သမိုင်းပေးတာဝန်ကြီး သုံးရပ်အပေါ် ဦးလည်မသုန် အခိုင်အမာစွဲမြဲစွာဖြင့် မိမိတို့ကျရာအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ထမ်းရွက်ကြဖို့လိုအပ်ပါသည်ဟုလည်း လေးလေးနက်နက် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်လိုက်ရပါတော့သည်။

ချင်းတွင်းသား

ကျမ်းကိုး

၁။ တတိယမြန်မာနိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးတွင် ပါဝင်ခဲ့သော ပခန်းမြောက်လက်ဆားလင်းကုန်းဗိုလ်-ဒေါက်တာတိုးလှ၊ ငွေတာရီမဂ္ဂဇင်း

၂။ အလောင်းမင်းတရား၏ စစ်ဗျူဟာ၊ မောင်သန်းဆွေ (ထားဝယ်)၊ ငွေတာရီမဂ္ဂဇင်း

၃။ စွယ်စုံကျမ်း အတွဲ-၁၊ စာမျက်နှာ-၃၇၄

လေထီးဆင်းဗိုလ် မန္တလေးတက္ကသိုလ်
ပါမောက္ခချုပ်ဟောင်း ဦးကျော်ရင်
(၁၉၁၆–၁၉၆၆)

oufSif (a&Tefajr)

"ဦးကျော်ရင်သည် မဟာဝိဇ္ဇာတက်ရင်း မြန်မာစာဌာနတွင်
နည်းပြဆရာ ဝင်လုပ်ခဲ့၏။
၁၉၄၅–၅၀ ပြည့်နှစ် မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့ ရရှိပြီးသည်အထိ
ကထိကရာထူးအဖြစ် ထမ်းဆောင်ခဲ့၏။
ထိုအချိန်က ဆရာဦးကျော်ရင်သည်
ပဲခူးကျောင်းဆောင်တွင်
အဆောင်မှူးတာဝန်ကို ယူခဲ့ရ၏"

မြန်မာ့နိုင်ငံရေးလောကတွင် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှနှင့် ဖက်ဆစ်ဂျပန် ဆန့်ကျင်တိုက်ဖျက်ရေး တော်လှန်ရေးသမားအဖြစ်လည်းကောင်း၊ စာရေးဆရာ၊ ပြဇာတ်ရေးဆရာ၊ တက္ကသိုလ်မှ ဆရာ၊ မန္တလေးတက္ကသိုလ် ပါမောက္ခချုပ်အဖြစ် ဘဝတွင် ကျင်လည်စွာ လှုပ်ရှားခဲ့သူ၊ နိုင်ငံရေး၊ အနုပညာနှင့် စာပေကို သမိုင်းတင်ခဲ့သည့် ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ကျော်ကြားခဲ့သူတစ်ဦးမှာ ဦးကျော်ရင် ဖြစ်သည်။

ဦးကျော်ရင်ကို ရခိုင်ပြည်နယ် သံတွဲမြို့ ကမ်းနားလမ်းနေ ဦးဘိုးဦး (အရေးပိုင်ရုံးစာရေးကြီး)၊ မိခင် ဒေါ်မြရင်တို့မှ ၁၉၁၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၇ ရက်နေ့တွင် မွေးဖွားခဲ့၏။ တစ်ဦးတည်းသောသား ဖြစ်၏။

သံတွဲမြို့ အေဘီအမ်ကျောင်းနှင့် အစိုးရအထက်တန်းတို့တွင် ပညာသင်ကြားခဲ့ပြီး ၁၉၃၄ ခုနှစ်တွင် ၁၀ တန်းအောင်မြင်ခဲ့သည်။ ယူခဲ့သော ဘာသာတွဲမှားနေ၍ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်သို့ ဝင်ခွင့်မရခဲ့ပေ။

ထို့ကြောင့် ၁၉၃၅ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်ဆရာဖြစ်သင်ကောလိပ် (တီတီစီ) တွင် တက်ရောက်သင်ကြားခဲ့သည်။ ၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် ဆရာဖြစ်သင်ကောလိပ်မှ အောင်မြင်ခဲ့ပြီးနောက် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်သို့ ဝင်ခွင့်ရရှိခဲ့၏။

ရန်ကုန်မြို့နှင့် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်သည် ဆရာ၏နိုင်ငံရေးဘဝနှင့် စာပေအတွက် အဓိကကျပြီး တို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင်၊ သခင်ပေါက်စ၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ကျောင်းသားသမဂ္ဂအမှုဆောင်၊ ပြန်ကြားရေးနှင့် ဝါဒဖြန့်ချိရေးတာဝန်ခံအဖြစ် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ် ဆန့်ကျင်ရေးအတွက် အပေါင်းအသင်းများကြား စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခဲ့၏။

၁၉၃၈ ခုနှစ် မြန်မာတစ်ပြည်လုံး ကျောင်းသားသပိတ် ပေါ်ပေါက်လာရာတွင် သံတွဲခရိုင် ကျောင်းသားသပိတ်အတွက် ရန်ကုန်မှ လက်သီးပုန်းဗတင်နှင့်အတူ ဆရာဦးကျော်ရင်သည် အကြံဉာဏ်ပေး အားပေးခဲ့၏။

နွေရာသီကျောင်းပိတ်ရက်များတွင် ဦးကျော်ရင်သည် သံတွဲသို့ ပြန်လာပြီး နိုင်ငံရေးစိတ်ဝင်စားတက်ကြွသည့် သူငယ်ချင်းရောင်းရင်းများနှင့် ကျေးရွာများအထိ ဆင်းကာ စာဖတ်အသင်းများ ဖွဲ့စည်းခြင်း၊ စာအုပ်စာတမ်းများ ပံ့ပိုးမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့၏။ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ် ဆန့်ကျင်ရေးအတွက် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ဟောပြောမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့၏။

၁၉၄၁ ခုနှစ်ကုန်ခါနီး ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး မြန်မာပြည်ကို ကူးစက်ချိန်တွင် ဦးကျော်ရင် သံတွဲသို့ ပြန်ရောက်လာပြီး တို့ဗမာအစည်းအရုံးနှင့် တကသတို့၏ နိုင်ငံရေးသဘောတရားများနှင့် လုပ်နည်းကိုင်နည်းများကို မိမိဇာတိ သံတွဲတွင် လက်တွေ့အသုံးချခဲ့၏။

နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်ကို လက်နက်ကိုင်တိုက်ခိုက်သည့်အခါ အဆင်သင့်ဖြစ်နေရန် တို့ဗမာအစည်းအရုံးမှ ''လက်ရုံးတပ်ဖွဲ့'' နှင့် တကသတို့ ''သံမဏိ'' တပ်ဖွဲ့ဟူ၍ ဖွဲ့ထားခဲ့ကြ၏။ ကျောင်းသားနှင့် အရပ်သားလူငယ်များ ပါဝင်နိုင်သည့် သံမဏိတပ်ဖွဲ့ကို သံတွဲခရိုင်တွင် လျှို့ဝှက်စွာ ဖွဲ့စည်းပြီး စစ်သင်တန်းများ ပေးခဲ့ကြ၏။

၁၉၄၂ ခုနှစ် မတ်လကုန်ခါနီးတွင် မြန်မာပြည် ဘုရင်ခံအုပ်ချုပ်ရေး ပျက်ပြားလာချိန်တွင် ဦးကျော်ရင်နှင့် လူငယ်များ ပူးပေါင်း၍ ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးတာဝန်ကို ယူခဲ့ကြ၏။ ဖက်ဆစ်ဂျပန်များ မြန်မာပြည်ကို သိမ်းပိုက်သည့်အချိန်တွင် ဦးကျော်ရင်သည်

ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး၊ မြေအောက်လှုပ်ရှားမှုအတွက် သံတွဲခရိုင်အတွင်း လှုံ့ဆော်စည်းရုံးခဲ့၏။

မြန်မာပြည်ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး မြေအောက်လှုပ်ရှားမှု အင်အားစု ခေါင်းဆောင်များ၏ တာဝန်ပေးချက်အရ မဟာမိတ်များနှင့် အဆက်အသွယ်ရရှိရန် သခင်တင်မြတို့နှင့်အတူ တရုတ်ပြည် ချန်ကေရှိတ်ဆီ သွားခဲ့ကြ၏။ သို့ရာတွင် ခရီးစဉ်မအောင်မြင်ဘဲ ရှမ်းပြည်မှ ပြန်လှည့်ခဲ့ရ၏။

တစ်ဖန် အိန္ဒိယရောက်နေသည့် သခင်သိန်းဖေတို့နှင့် မြန်မာပြည်တွင် ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး မြေအောက်လှုပ်ရှားမှု အင်အားစုများနှင့် အဆက်အသွယ်ရကာ အိန္ဒိယရှိ မဟာမိတ်တပ်ပေါင်းစုမှ ပေးသည့် စစ်သင်တန်းတက်ရန် သခင်ဗိုလ်၊ မန်းဝင်းမောင်၊ ဗိုလ်မှူးချစ်ကောင်း၊ လေထီးဦးအုန်းမောင်တို့နှင့်အတူ အိန္ဒိယသို့ လျှို့ဝှက်စွာ ထွက်ခဲ့၏။

ဦးကျော်ရင်သည် စစ်သင်တန်းနှင့် လေထီးသင်တန်းများ တက်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ် ဧပြီလအတွင်း ဖက်ဆစ်ဂျပန်တော်လှန်ရေးအတွက် လေထီးဆင်း အစမ်းလေ့ကျင့်ရာမှ ခြေခုံရိုးထိခိုက်ဒဏ်ရာရသွားကာ ဆေးရုံတက် ကုသခဲ့ရ၏။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးပြီးမှ ဦးကျော်ရင် မြန်မာပြည်သို့ ပြန်ရောက်ခဲ့၏။

ဗမာပြည် ကွန်မြူနစ်ပါတီ ဗဟိုကော်မတီ၊ ဖဆပလ ဦးစီးအဖွဲ့ဝင်အဖြစ်နှင့် သံတွဲခရိုင်အတွင်း နိုင်ငံရေးစည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုများ လုပ်ခဲ့၏။

သို့သော် ၁၉၄၆ ခုနှစ်အတွင်းတွင် နိုင်ငံရေး၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရေး အကွဲအပြဲများ ရင်ကြားစေ့ရေး၊ ညီညွတ်ရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ကြိုးပမ်းခဲ့ရာ အရာမထင်သဖြင့် နိုင်ငံရေးမှ ခပ်ခွာခွာနေလာခဲ့၏။

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် ကျင်းပမည့် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲအတွက် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ဆရာဦးကျော်ရင်၏အမည်စာရင်း တင်သွင်းခဲ့၏။

သို့ရာတွင် ဆရာဦးကျော်ရင်သည် နိုင်ငံရေးလောကနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် အပြင်လောကနှင့် ပညာရေးလောကသည်သာ သူ့ဘဝနှင့် ပိုမိုသဟဇာတဖြစ်မည်ဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ချကာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို ခွင့်ပန်၍ တက္ကသိုလ်နယ်မြေသို့ ခြေချခဲ့၏။

ဦးကျော်ရင်သည် မဟာဝိဇ္ဇာတက်ရင်း မြန်မာစာဌာနတွင် နည်းပြဆရာ ဝင်လုပ်ခဲ့၏။ ၁၉၄၅–၅၀ ပြည့်နှစ် မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့ ရရှိပြီးသည်အထိ ကထိကရာထူးအဖြစ် ထမ်းဆောင်ခဲ့၏။ ထိုအချိန်က ဆရာဦးကျော်ရင်သည် ပဲခူးကျောင်းဆောင်တွင် အဆောင်မှူးတာဝန်ကို ယူခဲ့ရ၏။

ဆရာသည် နိုင်ငံရေး၊ပညာရေးလောကတွင်သာမက စာပေရေးသားသည့် စာရေးဆရာဘဝကိုလည်း ခံမင်၏။ အသက် ၁၂ နှစ်အရွယ်မှစပြီး ပြဇာတ်၊ ဝတ္ထု၊ ဆောင်းပါးများ ရေးသားခဲ့၏။

ရွှေတွဲကျော်၊ မောင်ကျော်ရင်၊ ကိုကျော်ရင်၊ ဆရာကျော်ရင်၊ မောင်ဘကွန်း၊ ဦးကထိက၊ အုတ်လှ၊ သိပ္ပံမျိုးတင့်၊ ကထိက ဦးကျော်ရင်၊ တက္ကသိုလ် ကြိုင်သင်း စသော ကလောင်အမည်များဖြင့်လည်း ရေးသားခဲ့၏။

ဆရာသည် သဒ္ဒါ၊ စာစီစာကုံး၊ သတ်ပုံ စသော မြန်မာစာတိုးတက်ရေးနှင့် ပတ်သက်

သော ဆောင်းပါးအမြောက်အမြားကို ရေးသားခဲ့ရာတွင် ဟံသာဝတီဆောင်းပါးများသည် နာမည်ကျော်ထင်ရှားခဲ့၏။

ဇင်းဒါးအကျဉ်းသား (၁၉၃၈) ဝတ္ထုကို ဘာသာပြန်ခဲ့သည်။ နယ်ချဲ့စစ်မှ လူထုစစ်သို့ (၁၉၄၄) စာအုပ်ကိုလည်း ပြုစုခဲ့သည်။

ကညွတ်ရိုးမိုလ်ချုပ် (၁၉၄၅)၊ ဘင်ဂျမင်ဖရန့်ကလင် (၁၉၅၃)၊ မှတ်မိသမျှ လီနင် နှင့် မာ့ခ်ဝါဒနှင့် ဘာသာဝေါဟာရ (၁၉၅၄)၊ ဆွာမိဝိဝေကနန္ဒာ အတ္ထုပ္ပတ္တိများကို ဘာသာပြန်ခဲ့သည်။

ဆရာ၏ဝေဖန်ရေးအမြင်၊ ရေးဟောင်းဂန္ထဝင်စာပေနှင့်ပတ်သက်၍ သုတေသနပြုရာတွင် ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် ကျပင်းတရားစာကိုလည်းကောင်း၊ ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် နေမိငရဲခန်းပျို့ကိုလည်းကောင်း၊ ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် ပလလဲဆင်မင်းပျို့ကိုလည်းကောင်း တည်းဖြတ်ပေးခဲ့သည်။ ဦးပုညနှင့် ရှိတ်စပီးယားတို့ကို နှိုင်းယှဉ်အကဲဖြတ်၊ မှားတတ်သောစာလုံးပေါင်းများ၊ ကဝိလက္ခဏာဒီပနီသစ်စာပိုဒ် ဖွင့်ဆိုချက်များကို မဂ္ဂဇင်းများ၊ သတင်းစာများတွင် အများအပြား ရေးသားခဲ့၏။

ဆရာဦးကျော်ရင်သည် ကျောင်းဆရာဘဝကို မြတ်နိုးခုံမင်သည့် အားလျော်စွာ ကျောင်းသားအကျိုး၊ စာပေအကျိုးကို လိုလားခဲ့၏။ တပည့်များအား ရတု၊ ရကန်၊ ပျို့၊ ပြဇာတ်မှစ၍ ရှေးဟောင်းစာများကို သင်ကြားရာတွင် အခြေခံမှစ၍ ကျယ်ပြန့်စွာ သင်ကြားပေးခဲ့၏။

"ဆရာဦးကျော်ရင်သည် ကျောင်းဆရာဘဝကို မြတ်နိုးခုံမင်သည့် အားလျော်စွာ ကျောင်းသားအကျိုး၊ စာပေအကျိုးကို လိုလားခဲ့၏။ တပည့်များအား ရတု၊ ရကန်၊ ပျို့၊ ပြဇာတ်မှစ၍ ရှေးဟောင်းစာများကို သင်ကြားရာတွင် အခြေခံမှစ၍ ကျယ်ပြန့်စွာ သင်ကြားပေးခဲ့၏"

ဆရာသည် တက္ကသိုလ်တွင် ကထိက၊ ပါမောက္ခလုပ်နေစဉ်အတွင်း ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် အနုပညာအသင်းကို ဦးစီးတည်ထောင်ခဲ့ပြီး အနုပညာအသင်းမှာ–

(၁) ဂီတ၊ (၂) စာပေ၊ (၃) ပန်းချီ၊ (၄) ဓာတ်ပုံ၊

(၅) ဟောပြောရေး၊ (၆) အကနှင့်ပြဇာတ်၊

(၇) အိမ်တွင်းအလှဆင်နှင့်ဗိသုကာ (၈) ဒေသန္တရဗဟုသုတ ရှာဖွေရေး စသည့်ကဏ္ဍ (၈) မျိုးခွဲ၍ လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်ကာ လုပ်ဆောင်ခဲ့၏။

မြန်မာပြည်တွင် အသုံးလုံး လုပ်အားပေးရေးနှင့် ပတ်သက်၍ဆရာဦးကျော်ရင်က မြန်မာစာကျောင်းသား

များကို စာသင်ပေးရေး တိုက်တွန်းခဲ့ပြီး တောင်တန်းဒေသတွင် မြန်မာစာသင်ကြားပေးရေးကိုလည်း လှုံ့ဆော်ပေးခဲ့၏။

၁၉၅၉ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလမှစ၍ ၁၉၆၃ ခုနှစ်အထိ ကျောင်းသားများ ဒေသန္တရဗဟုသုတရှာဖွေရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဆရာဦးကျော်ရင်ကိုယ်တိုင် ဦးဆောင်၍ မြန်မာပြည်အနှံ့ ခရီးထွက်ခဲ့၏။

၁၉၆၃ ခုနှစ်မှ ၁၉၆၅ ခုနှစ်အထိ ဆရာဦးကျော်ရင်သည် ဆိုဗီယက်ယူနီယံ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဆက်သွယ်ရေးတက္ကသိုလ် မြန်မာစာပါမောက္ခအဖြစ် ထမ်းဆောင်ခဲ့၏။

မြန်မာပြည်ကို ပြန်ရောက်သောအခါ တက္ကသိုလ်များ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ရုံးတွင် ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ခဲ့၏။

၁၉၆၅ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် မန္တလေးဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်ပါမောက္ခချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရ၏။

၁၉၆၆ ခုနှစ်တွင် ပြုလုပ်သည့် သုတေသနဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်နေစဉ်နေမကောင်းဖြစ်၍ ဆေးရုံတင်လိုက်ရ၏။

ထိုသို့ဖြင့် ဗြိတိသျှနှင့်ဖက်ဆစ်ဂျပန်ဆန့်ကျင်တိုက်ဖျက်ရေး တော်လှန်ရေးသမားအဖြစ်လည်းကောင်း၊ စာရေးဆရာ၊ ပြဇာတ်ရေးဆရာ၊ တက္ကသိုလ်ဆရာ၊ ပါမောက္ခချုပ်စသည့် ဘဝများတွင် ကျင်လည်ခဲ့သော ဆရာဦးကျော်ရင်သည် ၁၉၆၆ ခုနှစ် မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့ ညနေ ၅:၅၀ နာရီတွင် ဆီးချိုရောဂါ၊ သရက်ရွက်ရောင်ရောဂါ၊ အသားဝါရောဂါများဖြင့် ကွယ်လွန်ခဲ့၏။

ဆရာဦးကျော်ရင် ကွယ်လွန်ပြီးနောက် ၁၉၆၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်ဝိဇ္ဇာနှင့် သိပ္ပံတက္ကသိုလ် မြန်မာစာဌာနမှ ဆရာဦးကျော်ရင် အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် "အပေါင်းအသင်းရောင်းရင်းတို့၏ ကျော်ရင်" စာအုပ်ကို ထုတ်ဝေခဲ့၏။

ထိုစာအုပ်တွင် နိုင်ငံရေးလောက၊ စာပေလောက၊ တက္ကသိုလ်ဆရာလောကတို့မှ အပေါင်းအသင်းရောင်းရင်းများ၊ တပည့်များက ဆရာ ဦးကျော်ရင်နှင့် ထိတွေ့ဆက်နွှယ်သမျှကို အတတ်နိုင်ဆုံး ရုပ်လုံးဖော် ဂုဏ်ပြုမှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြ၏။

သက်မှုူးခင်(ရွှေကျွန်းမြေ)

အပေါင်းအသင်း မှန်ခြင်း မှားခြင်း

cspEkd(pdwfynm)

"မိမိကိုယ်ကို
ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက်ပျိုးထောင်ရာတွင်
မိတ်ဆွေကောင်း၊ ဆရာကောင်း၊
ပတ်ဝန်းကျင်ကောင်း၊ အသင်းအဖွဲ့ကောင်း
ရွေးချယ်ပေါင်းသင်းတတ်ရပေမည်။
ကလျာဏမိတ္တသမ္ပဒါဟု ဆိုနိုင်သည်"

"မိတ်ဆွေကောင်းရှိသည့်အဖြစ်၊ အပေါင်းအသင်းကောင်းရှိသည့်အဖြစ်၊ အပေါင်းအသင်းကောင်းတို့၌ ကိုင်းရှိုင်းရသည့်အဖြစ်သည် မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ရာ၌ အလုံးစုံ အကျိုးပြီး၏၊ ဟူ၍ သိအပ်၏"

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား(၆၂၃-၅၄၃ ဘီစီ)

နိဒါန်း

လူသည် တစ်ယောက်တည်း တစ်ကိုယ်တည်း နေလေ့ရှိသော သက်ရှိမျိုးမဟုတ်။ မိသားစုနှင့်၊ ဆွေမျိုးတွေနှင့်၊ မိတ်ဆွေအပေါင်းအသင်းများ၊ ကျောင်းနေဖက်များ၊ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များနှင့် စုစုဝေးဝေးနေထိုင်ချင်သည်။ အလုပ်လုပ်တတ်သည်။ ထို့ကြောင့် လူသားသည် ဆက်ဆံရေးသတ္တဝါမျိုး ဖြစ်သည်ဟု အတွေးအခေါ် ပညာရှင်အချို့က ရေးသားခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေမည်။

ဆက်ဆံရေးတုံ့လှယ်မှုကို ကလေးငယ်ဘဝမှာပင် မိခင်ဖခင်ဆီက သင်ယူလေ့ကျင့်ခဲ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် **"လက်ဦးဆရာ၊ မည်ထိုက်စွာ၊ ပုဗ္ဗာစရိယ၊ မိနှင့်ဘ"** ဟု ဆိုခဲ့ကြပါ၏။ မိဘ၏ ရင်အုပ်မကွာစောင့်ရှောက်မှုကြောင့် အသက် ၄၊ ၅၊ ၆ နှစ် ရောက်လာသောအခါ ကျောင်းနေရလေပြီ။ ကျောင်းမှာ ဆရာ၊ ဆရာမတို့က စာသင်သည်။ ကျောင်းနေဖက်သူငယ်ချင်း တွေ့ရလာသည်။ သူတို့ဆီက ပြောပုံဆိုပုံ၊ နေပုံထိုင်ပုံတွေက မိမိဆီသို့ ကူးစက်သိမြင်ရသည်။ သင်ယူခြင်းတစ်မျိုးအဖြစ် သရုပ်ပြခြင်းများကို အတုယူမိခြင်းဖြစ်လေသည်။

မိဘနှစ်ပါး၏ စတင်သင်ကြားမှုသည် မူလပထမအခြေခံအကျဆုံး ဖြစ်သည်။ အာစရိယ ဆရာ၊ ဆရာမ အမျိုးမျိုးက သင်ကြားပြသော ဘာသာစကား၊ ပထဝီ၊ သိပ္ပံ၊ သင်္ချာ၊ သမိုင်း၊ ယဉ်ကျေးမှု စသည့်ဘာသာရပ်များကို သိရကြားရသည့်အပြင် ဘေးပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အတန်းဖော်၊ ကျောင်းနေဖက်၊ သူငယ်ချင်းများ၊ မိတ်ဆွေများ၏ သဘောထားအမြင်၊ အလေ့အထ၊ ခံယူချက် စသည်တို့ကလည်း မသိမသာကော၊ သိသိသာသာပါ မိမိထံ ရောက်ရှိလာကြလေသည်။ လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ ရွေးချယ်မှုအရ မိဘအတူထဲမှ သားသမီးများ အမူအကျင့်ကွဲပြားတတ်သကဲ့သို့ တစ်ကျောင်းတည်း၊ တစ်ဆရာတည်း အတူတူဖြစ်စေကာမူ အကျင့်မတူ၊ စရိုက်မတူခြင်းလည်း ရှိနိုင်ပေသည်။ မိမိတစ်ဦးချင်း၏ ရွေးချယ်မှုအပေါ် မူတည်ပေလိမ့်မည်။

ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်

အောင်မြင်သူများ၊ ကောင်းမွန်သောခေါင်းဆောင်များကမူ မိမိကိုယ်ကို နေ့စဉ်နှိုးဆော်ပြုပြင်၍ ကောင်းသောအတွေးအခေါ်၊ အပြောအဆို၊ အမူအကျင့်တို့ကို မိဘ၊ ဆရာ၊ မိတ်ဆွေအပေါင်းအသင်းတို့ဆီက ရွေးယူသည်။ လိုက်နာသည်။ စိစစ်ပြီးလက်ခံသည်။ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ရှိသလောက် အဖိုးတန်လက္ခဏာအင်္ဂါရပ်တွေကို ရရှိကြသည်။

ဘာစံ၊ ဘာအချက်၊ ဘာမူမှ လက်ခံမရှိထားသူက လာချင်ရာလာ၊ အမှိုက်သရိုက်များ၊ အစုတ်အပြတ်များ၊ အပုပ်အသိုးများကိုလည်း ပယ်ရှင်းဖယ်ရှားပစ်ရကောင်းမှန်း မသိဘဲ လက်ခံသည်။ လိမ်ညာခြင်း၊ အနိုင်ကျင့်ခြင်း၊ အပျင်းထူခြင်း၊ အအိပ်ကြီးခြင်း၊ သူတစ်ပါး

ကို ကူညီဖေးမပေးရကောင်းမှန်း မသိတတ်ခြင်း၊ မှန်မှန်မှားမှား ကိုယ်စားရလျှင်ပြီးရော သဘောထားတတ်ခြင်း၊ အစိုးရိမ်လွန်ကဲတတ်ခြင်း၊ လွယ်ကူစွာ အရှုံးပေးတတ်ခြင်း၊ ရေသာခို အချောင်လိုက်လေ့ရှိခြင်း စသည့် မိမိဘဝကို ပျက်စီးနစ်မွန်းစေမည့် လက္ခဏာများကို အတုယူမှားမိတတ်လေသည်။ အဆိုးရွားဆုံးမှာ မူးယစ်သောက်စားခြင်းနှင့် မူးယစ်ဆေးဝါး သုံးစွဲခြင်းကို အပေါင်းအသင်းမှားမိသူများ ခံစားရရှိတတ်ကြသည်။ လူ၏သဘောသဘာဝမှာ တူရာတူရာ စုဝေးသွားစမြဲဖြစ်၏။ ဘုရားသွားကျောင်းတက် ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ တို့မှာ ဆည်းပူးလေ့လာသူတို့က ဘုရားကျောင်းကန်သို့ အတူသွားကြသည်။

ဖဲသမားက ဖဲဝိုင်းရှာသည်။

အရက်သမားက အရက်ဝိုင်းရှိရာသွားသည်။

ကြက်သမားက ကြက်ပွဲရှိရာ ရောက်သည်။

သူခိုး၊ သူဝှက်၊ လူဆိုး၊ ဓားပြများသည်လည်း တူရာ တူရာ စရိုက်ရှိကြသူချင်း တွဲမိကြလေသည်။ လူဆိုးနှင့်လူကောင်း ကြာကြာပေါင်း၍ မရချေ။ အနံ့အသက် အမူအကျင့် ခတ်မတည့်ကြပေ။

မိမိက ဘယ်လမ်းကို ရွေးချယ်မည်လဲ။

ဘယ်ပန်းတိုင်ကို ရောက်ချင်သလဲ။

ထို့ကြောင့် ဘယ်လိုလူစားမျိုးတွေကို ပေါင်းသင်းမိတ်ဖွဲ့ရမည်နည်း ဟူသော အချက်သည် ဘဝတစ်သက်တာအတွက် အရေးပါသော ရွေးချယ်မှုပင် မဟုတ်ပေလော။

မုချအောင်မြင်စေမည်ဖြစ်သော စိတ်ဓာတ်ခွန်အားတွေက လူတိုင်းကိုယ်စီမှာ ရှိထားပြီးသားဖြစ်ကြပါသည်။ တိုးတက်အောင်၊ အရောင်လက်အောင် မိမိဘာသာ တွေးရသည်။ အားမွေးရသည်။ နေ့စဉ် နှီးဆော်ရသည်။

အရည်အသွေး

ဥပမာသာဓကပြရသော် အောက်ပါအချက်များ –

၁။	မျှော်လင့်ချက်	Hope
၂။	ယုံကြည်မှု	Faith
၃။	ရဲရင့်စိတ်ထား	Courage
၄။	အလုပ်လုပ်နိုင်သောအင်အား	Energy
၅။	အားတက်သရောစိတ်	Enthusiasm
၆။	အကောင်းမြင်သဘောထား	Optimism
၇။	အပြုစိတ်	Positive Mind
၈။	ငြိမ်းချမ်းစိတ်	Peace of Mind
၉။	ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ်အားကိုးမှု	Self–reliance
၁၀။	ကိုယ်တိုင်အားထုတ်ကာ မဆိုင်းမတွ စတင်လုပ်ဆောင်ခြင်း	Personal Initiative

(နပိုလီယံဟီးလ်နှင့် ဝီလျှမ်ကလီးမင့်စတုန်းတို့ ရေးသားသော အပြုသဘောထားနှင့် အောင်မြင်မှု)

ကိုယ့်အရည်အသွေးလက္ခဏာများမိမိမှာ တိုးပွားခိုင်မာလာစေရန်ကား အပေါင်းအသင်း မိတ်ဆွေကောင်းများဆီကအားပေးမှုတိုက်တွန်းမှု၊ သတိပေးမှု၊ အားဖြည့်မှုတွေ လိုလေသည်။ ကောင်းသောမိတ်ဆွေတွေကြောင့် မိမိမှာရှိသော အရည်အသွေးကောင်းများ ပိုမိုအားကောင်းလာရသည်။ ညံ့ဖျင်းသော အပေါင်းအသင်းများကမူ "လုပ်မနေပါနဲ့ကွာ။ မင့်ဟာတွေက ဘာမှထူးမလာပါဘူး။ ဘာမှကြိုးစားမနေနဲ့။ ဘဝဆိုတာ ပျော်ပျော်နေပါကွာ။ ပေါ့ပေါ့ပါးပါး ကြုံသလိုလုပ်ပါကွာ" စသဖြင့် တားဆီးနှောင့်ယှက်တတ်ကြသည်။ လူဆိုး လူယုတ်၊ သူခိုးကြမ်းပိုးတွေကြားမှာတရားကောင်းတရားမှန်၊ စကားကောင်း၊ အပြုအမူကောင်းတို့သည်လည်း အချည်းနှီး ဖြစ်ရတတ်သည်။ အပေါင်းအသင်းရွေးချယ်မှု အလွန်အရေးကြီးသည်။

"မိတ်ဆွေကောင်း၊ ပညာရှိ သူတော်ကောင်း တို့ကို ရွေးချယ် ပေါင်းမိကြပါစေ။ ယုတ်မာမိုက်မဲသော အစုအဝေးနှင့် ကင်းရှင်းကြပါစေ"

မိတ်ကောင်းဆွေကောင်း၊ ဆရာသမားကောင်း ရွေးချယ်မှုမှန်ကန်မှ ဘဝသည် လမ်းကြောင်းမှန်ကို ရောက်ရသည်။ ဒေဝဒတ်၏ တန်ခိုးအစွမ်းပြခြင်းကို အဆန်းတကြယ် တအံ့တသြဖြစ်ရပြီး အလွန်အထင်ကြီးသွားမိသော အဇာတသတ်မင်းသည် ဖခင်ဗိမ္ဗိသာရဘုရင်အား ထီးနန်းလွှဲအပ်ပေးထားပါလျက် မသေမချင်း အစာငတ်ထား၊ ခြေဖဝါးခွာခွဲဆားသိပ် စသဖြင့် အမျိုးမျိုးနှိပ်စက် သတ်ဖြတ်သည်အထိ အလွဲအမှားအကြံပေး ညွှန်ကြားချက်များအတိုင်း လိုက်နာပြုမူမိခဲ့လေသည်။ အကျယ်မဖော်ပြတော့ပေ။ ညအခါ အိပ်စက်၍မရဘဲ မျက်စိမှိတ်တိုင်း ခွာလုံတဝင်းဝင်းဖြင့် မျက်လုံးမျက်နှာသို့ ထိုးကြသည်ကိုသာ မြင်မက်သဖြင့် ညပေါင်းများစွာ (Insomnia) စိတ္တဇဝေဒနာခံစားရရှာသည်။

တစ်ခုသော တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ညတွင် ဆေးဆရာဇီဝကကိုလမ်းပြစေလျက် မြတ်စွာဘုရားရှိရာ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက်ကာ မေးမြန်းလျှောက်ထားရာမှ သံဃာတော်အရှင်မြတ်ပေါင်းတစ်ထောင်ခန့် တရားရှုမှတ်နေကြသော ငြိမ်သက်တိတ်ဆိတ်မှုအလယ်၌ မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ အလင်း

ပြဖြေကြားမှုကို နာယူပြီး သာသနာကို ချီးမြှောက်ထောက်ပံ့သော ဒကာတပည့်အရင်းဘဝ ရောက်ရလေသည်။ ဆရာ မမှားဖို့ အရေးကြီးပေစွ။

သင် ဘယ်လိုလူစားလဲဆိုသည်ကို သိရန် မခက်ခဲပေ။ သင် မည်သည့်အသင်းအဖွဲ့ အသိုက်အဝန်းတွင် ပါဝင်သနည်းဟူသော ပေါင်းသင်းဆက်ဆံမှုအုပ်စုကို အကဲခတ်ကြည့်လျှင် သင်၏အရည်အသွေး၊ အဆင့်အခြေအနေကို သိသာပေသည်။ လွဲချော်နေလျှင် တည့်မတ်ပါ။ မှားယွင်းနေသော် ပြုပြင်ပါ။ လွဲမှားနေမှန်းသိလျှင် ပြောင်းလဲပါ။

ပတ်ဝန်းကျင်

မိတ်ဆွေကောင်း၊ ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့ကို ရွေးချယ်ပေါင်းမိကြပါစေ။ ယုတ်မာမိုက်မဲသော အစုအဝေးနှင့် ကင်းရှင်းကြပါစေ။

အပေါင်းအသင်းမှားမိခြင်း၏ အပြစ်ဖြစ်ရပုံကို သက်သေသာဓက ထင်ရှားသော ဖြစ်ရပ်အချို့ ဖော်ပြလျက် တင်ပြလိုပါသည်။ သူတို့ကမူ ကိုယ်တိုင်ရွေးချယ်ခွင့်မရှိခဲ့ကြသော အဟိတ်တိရစ္ဆာန်များ ဖြစ်ကြပါသည်။ သို့ရာတွင် လူသားအတွက် အလွန်တရာ အကျိုးပြုသော သတ္တဝါမျိုးဖြစ်ကြသဖြင့် ရှေးအစဉ်အလာ ဆင်ရတနာ၊ မြင်းရတနာဟုပင် တင်စားသုံးနှုန်းခြင်းလည်း ရှိဖူးခဲ့ပါ၏။ သိပြီးသား ဖြစ်ကောင်းဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

အခါတစ်ပါးသော် ဘုရင်စီးတော်မူသော မင်္ဂလာမြင်းတော်သည် အံ့သြဖွယ်ရာ ခြေနာသော ရောဂါရလေသည်။ ဘုရင့်သမားတော် တိရစ္ဆာန်ဆရာဝန်တို့ ကုသကြသော်လည်း မပျောက်ကင်းသဖြင့် ပညာရှိအမတ်တစ်ယောက်ကို ဖြေရှင်းရန် ဘုရင်က တာဝန်ပေးအပ်သည်။

ရှေ့လူလဲပါ

ပညာရှိအမတ်က နေ့ညမပြတ် အနီးကပ်ကြည့်ရှု၍ ထောက်လှမ်းသောအခါ ဤမြင်းကို ကျန်းမာခြင်းအလို့ငှာ နေ့စဉ် ညနေခင်းကွင်းပြင်၌ ရှေ့ကဆွဲ၍ လမ်းလျှောက်ပေးရသော မြင်းထိန်းလုလင်သည် ခြေခွင်နေသူဖြစ်ကြောင်း၊ **"နေ့စဉ် ရှေ့က မြင်နေသော ခြေခွင်သူက သူ့ကို ခြေခွင်သကဲ့သို့ ကွတကွတ ထော့ကျိုးထော့ကျိုးလျှောက်ရန် သင်ပြသည်ဟု မြင်းကမှတ်ထင် အတုယူကာ ခြေထောက်နာသလို ဖြစ်နေရခြင်း"** ကို တွေ့ရှိရလေတော့သည်။ ရှေ့လူမကောင်းလျှင် –

နေ့စဉ်မြင်းရှေ့က ဆွဲရသူကို ခြေခွင်သူအစား ခြေမခွင်သူအား လဲလှယ်တာဝန်ပေးလိုက်ခြင်းဖြင့် မင်္ဂလာမြင်းတော် လိမ်ဖယ်လိမ်ဖယ်သွားနေခြင်းအဖြစ်မှ ပျောက်ကင်းစေခဲ့ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

နောက်သင်ခန်းစာတစ်ရပ်မှာ ဘုရင်စီးတော်မူသော ဆင်ရတနာသည် ယခင်က လိမ္မာယဉ်ကျေး၊ စေခိုင်းသမျှ မဆိုင်းမတွ နာခံလိုက်နာ လုပ်ဆောင်ရာမှ ပြောမရ၊ သင်မရ၊ ကလန်ကဆန် ကြမ်းတမ်းရိုင်းစိုင်းလာသဖြင့် အန္တရာယ်ပင်ပြုလာပါကြောင်း ဆင်ထိန်းလျှောက်ထားချက်အရ ပညာရှိအမတ်တစ်ယောက်ကို စုံထောက်တာဝန်ပေး၍ အစီရင်ခံအကြံပြုစေသည်။ ညအခါ ညဥ့်နက်ချိန်များတွင် လူဆိုးခားပြလေးငါးယောက် အစုအဖွဲ့သည်

မင်္ဂလာဆင်တော် တင်းကုတ်အနီးရှိ ချုံပုတ်တွင် ခိုအောင်းလျက် မည်သို့ခိုးမည်၊ မည်သို့သတ်ရမည်၊ မည်သို့လုယက်မည် စသဖြင့် ရိုင်းစိုင်းကြမ်းတမ်းသော စကားဖြင့် တိုင်ပင်ကြပေသည်။ မင်္ဂလာဆင်တော် ညပေါင်းများစွာ ကြားနေရသဖြင့် စိတ်ရိုင်းတွေ ဝင်လေတော့သည်။

လူဆိုးဖမ်းပါ

အမတ်ပညာရှိ အဖြစ်မှန်ကို ထောက်လှမ်းသိရပြီးဖြစ်သဖြင့် ဘုရင့်ထံလျှောက်တင်၍ ခေးပြလူဆိုးတို့ကို ဖမ်းဆီးအပြစ်ပေး၊ မင်္ဂလာဆင်တော် တင်းကုတ်ဝန်းကျင်ကို သန့်ရှင်းသာယာအောင် ပြုပြင်ပြီး ဆရာတော် သံဃာတော်များ၊ ပညာရှိများ မပြတ်ကြွရောက်ရန် ပင့်လျှောက်ပြီး သာယာချိုအေးသော တရားဓမ္မစကားများအား အခါမလပ် ဆင်တော်မင်္ဂလာ ကြားနာစေသည်။ မကြာမီ ဆင်တော်သည် မူလပုံမှန် ပြန်လည်ယဉ်ကျေးကောင်းမွန်လေတော့သည်။

မိမိကိုယ်ကို ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက်ပျိုးထောင်ရာတွင် မိတ်ဆွေကောင်း၊ ဆရာကောင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင်ကောင်း၊ အသင်းအဖွဲ့ကောင်း ရွေးချယ်ပေါင်းသင်းတတ်ရပေမည်။ ကလျာဏမိတ္တသမ္ပဒါဟု ဆိုနိုင်သည်။ သပ္ပုရိသူပနိဿယဟုစကာ်ဟုလည်း ဆိုနိုင်ခဲ့ကြပေသည်။

နိဂုံး

မြတ်စွာဘုရားသည် သက္ကတိုင်း၊ သက္ကရအမည်ရှိသော နိဂုံး၌ သတင်းသုံးတော်မူစဉ် ရှင်အာနန္ဒာက "မြတ်စွာဘုရား မိတ်ဆွေကောင်းရှိသည့်အဖြစ် အပေါင်းအသင်းကောင်းရှိသည့်အဖြစ်၊ အပေါင်းအသင်းကောင်းတို့၌ ကိုင်းရှိုင်းသည့်အဖြစ်သည် မြတ်စွာသော အကျင့်ကို ကျင့်ရာ၌ ထက်ဝက်အကျိုးပြီးပါသည်ဘုရား" ဟု ကြည်နူးဝမ်းသာ လျှောက်ထားလာသည်ကို မြတ်စွာဘုရားက "သည်လိုမပြောနှင့် အာနန္ဒာ။ သည်လိုမပြောနှင့်။" အစချီကာ သင်ကြားပြသလမ်းညွှန်သူ ဆရာကောင်းရှိပါက ဆင်းရဲအပေါင်းမှ လွတ်မြောက်ကြောင်းကို ကောင်းစွာကျင့်ကြံရောက်ရှိကြောင်း စသဖြင့် "အာနန္ဒာ ... ယခု ပြောပြသည့်အကြောင်း ပရိယာယ်အားဖြင့် မိတ်ဆွေကောင်းရှိသည့်အဖြစ်၊ အပေါင်းအသင်းကောင်း ရှိသည့်အဖြစ်၊ အပေါင်းအသင်းကောင်းတို့၌ ကိုင်းရှိုင်းသည့်အဖြစ်သည် မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ရာ၌ အလုံးစုံ အကျိုးပြီး၏ ဟူ၍ သိအပ်၏" ဟု ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါပေသည်။

ထို့အတူပင် မြန်မာနိုင်ငံတစ်နံတစ်လျား၊ တောင်ပေါ်မြေပြန့်မကျန် နိုင်ငံအနှံ့အပြားတွင် နေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းသားလူငယ်လူရွယ်များအားလုံး အပေါင်းအသင်းအမှန်၊ အမှားကို ရွေးချယ်စိစစ်၍ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံနိုင်ကြပါစေကြောင်း ဆန္ဒပြုအပ်ပါသည်။

ချစ်နိုင်(စိတ်ပညာ)

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူမျိုးကြီးဝါဒနှင့် လူမျိုးခွဲခြားရေးမူဝါဒများ ရှိသလား

a'gufvmatmifrsKd

“စာပေ၊ ဓလေ့၊ ထုံးတမ်း၊ ကိုးကွယ်မှု
စသည်တို့အပေါ်မူတည်၍
မှတ်ချက်ပြု ရေးသားပြောဆိုမှုများကား ရှိခဲ့ကြပေမည်။
ထိုအချက်များကို မူတည်၍
လူမျိုးကြီးဝါဒကို ကျင့်သုံးကာ
နှိမ့်ချဆက်ဆံသည်ဟု ပြောဆို၍ မရပေ”

စာရေးသူမှာ တပ်မတော်သားဘဝဖြင့်နှစ်ပေါင်း နှစ်ဆယ်ကျော် ကြာမြင့်ခဲ့ပါသည်။ တိုင်းရင်းသားများနှင့်လည်း ရင်းရင်းနှီးနှီးဆက်ဆံခဲ့ဖူးပါသည်။ တစ်ဖက်တွင်လည်း သမိုင်းပညာရှင်တစ်ဦးအဖြစ် ရပ်တည်နေသဖြင့် သုတေသနပြုမှုကို လက်မလွှတ်ခဲ့ပါ။

တပ်မတော်တွင် အမှုထမ်းနေစဉ် ၁၉၈၈ ခုနှစ်မတိုင်မီကာလ၊ ရှေ့တန်းစစ်ဆင်ရေးများ၌ ကေအင်ယူတို့ ၏ သန္နိုထူးဂျာနယ်ကို ဖတ်ရှုခဲ့ရပါသည်။ "မဟာဗမာလူမျိုးကြီးဝါဒ" ကို ကလောင်မချ၊ တသွင်သွင်ရေးသားကြပါသည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ် အရေးအခင်း၏ ရိုက်ခတ်မှုကြောင့် ယခုအခါမှု ဒီမိုကရေစီအရေး၊ ဖက်ဒရယ်အရေးစသည့် စကားလုံးများကို ၎င်းတို့တွင်တွင်သုံးခဲ့ကြပါသည်။ မဟာဗမာလူမျိုးကြီးဝါဒနေရာတွင် စစ်အာဏာရှင်စာလုံးကိုလည်းကောင်း ပြန်လည်သုံးစွဲနေလျက်ရှိကြပါသည်။

မိခင်တပ်ရင်းဖြစ်သော ခလရ(၆၁) ကျောက်ကြီးနှင့် တပ်ခွဲမှူး ဗိုလ်မှူးဘဝ၊ ခလရ(၂၄) တပ်ရင်းများတွင် အိမ်ထောင်သည်လိုင်းခန်းများ၌ ကလေးငယ်များ၊ မိခင်များအနေဖြင့် အမိုး၊ အပါး၊ ဖိုးခွားဟူသော ကရင်စကားသံများက လွှင့်ပျံနေကြပါသည်။

စာရေးသူအားလည်း သထုံနှင့်ဘီးလင်းကြားရှိ ကရင်ရွာသူ၊ ရွာသားများမှ နာမည်ပေးထားသည်မှာ ကရင်အခေါ် ဖားအယ်မူး ဖြစ်ပါသည်။ စစ်ဆင်ရေးနယ်မြေထဲတွင် သတ္တိရှိသော၊ လက်စွမ်းထက်သော၊ သကဆဖ ခေါ် သောင်းကျန်းသူဆန့်ကျင်ရေးအဖွဲ့များမှာလည်း ကရင်များသာ ဖြစ်ကြပါသည်။ ထို သကဆဖ ကရင်ရဲဘော်များနှင့် ကျွန်တော်တို့ တပ်မတော်သားများ ကျောချင်းကပ်ပြီး KNUတို့နှင့် တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြပါသည်။ သို့ပါ၍ နိုင်ငံတော်အစိုးရအဆက်ဆက်နှင့် နိုင်ငံတော်ကိုတာဝန်ခံသူများတွင် လူမျိုးခွဲခြားရေးမူဝါဒ မရှိသည်မှာ သေချာသည်။ လက်နက်ကိုင်များဖြစ်သော EAOs အချို့တွင်သာ လူမျိုးရေးခွဲခြားမှုရှိပြီး လူနည်းစုတိုင်းရင်းသား လူထုထဲတွင်မရှိပေ။

လူမျိုး၊ အသားအရောင်ခွဲခြားသောဝါဒ (Racism) ကို အင်္ဂလိပ်ဝေါဟာရအဘိဓာန်တစ်ခုတွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

racism

n.disappearing

1. Poor treatment of or violence against people because of their race.
2. The belief that some races of people are better than others.

လူမျိုးကြီးဝါဒကိုမူ chauvinism ဝါဒဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုပါသည်။ အသေးစိတ်မှာ Chau–vin–ism; an attitude that the members of your sex, country, etc, are always better than members of other groups.

ထိုထိုသော လူမျိုးကြီးဝါဒသည် မြန်မာ့သမိုင်းတွင် ရှိခဲ့သလားဟု မေးလျှင်တော့ သူ့နည်းသူ့ဟန်ဖြင့် ထင်ထင်ရှားရှားမဟုတ်သည့်တိုင် ရှိခဲ့သည်ဟုဖြေရပေမည်။ (၁၃၅)မျိုးသော တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံ ရှိသည့် နိုင်ငံတွင် အတိတ်ရာဇဝင်တစ်လျှောက် အင်အားအကြီးမားဆုံး ဗမာအုပ်စုအနေဖြင့် သာကီမျိုးဟော့ဒို့ဗမာဟု ဇာတိမာန်တက်ကြွစေရာ ပျို့လင်္ကာများ ဖွဲ့ဆိုခဲ့ကြပေမည်။

အနုပညာတော်၍ နိုင်ငံရေးအသိပညာရှော်သူ ဦးပုညကဲ့သို့ ပုဂ္ဂိုလ်များကလည်း တိုင်းရင်းသားများ အပေါ် 'ရိုင်း' ဆိုသော စာသားများ ထည့်သွင်း၍ ကဗျာ၊ လင်္ကာများ စပ်ဆိုကောင်း စပ်ဆိုကြပေမည်။

စာပေ၊ ဓလေ့၊ ထုံးတမ်း၊ ကိုးကွယ်မှု စသည်တို့ အပေါ်မူတည်၍ မှတ်ချက်ပြု ရေးသားပြောဆိုမှုများ ကား ရှိခဲ့ကြပေမည်။ ထိုအချက်များကို မူတည်၍ လူမျိုးကြီးဝါဒကို ကျင့်သုံးကာ နှိမ့်ချဆက်ဆံသည်ဟု ပြောဆို၍ မရပေ။ မြန်မာတိုင်းရင်းသားများထဲတွင် 'ဝ' နှင့် 'နာဂ' တို့၌ လူခေါင်းဖြတ်၍ ယဇ်ပူဇော်သော ဓလေ့ရှိခဲ့သည် မှာ အမှန်ဖြစ်သည်။ ထိုဓလေ့များမှာ ရိုင်းစိုင်းခဲ့သည်မှာ အမှန်လည်း ဖြစ်သည်။

အမှန်တွင်တော့ လူမျိုးကြီးဝါဒဆိုသည်မှာ ယခု ကမ္ဘာတွင် နှိုင်းပြရသော် ဂျာမနီ နာဇီတို့၏ အာရီယန် လူမျိုးကြီးဝါဒ၊ ဖက်ဆစ်ဂျပန်တို့၏ "နေမင်းမှ ဆင်း သက်ပေါက်ဖွားသော နိပ္ပွန်လူမျိုး" စသည်တို့နှင့် အိန္ဒိယ ၏ အမျိုးဇာတ်ကြီးသူများတွင်သာ ရှိသည်ဟု သုံးသပ် ရပါသည်။

"အမှန်တွင်တော့ လူမျိုးကြီးဝါဒ ဆိုသည်မှာ ယခုကမ္ဘာတွင် နှိုင်းပြရသော် ဂျာမနီ နာဇီတို့၏ အာရီယန်လူမျိုးကြီးဝါဒ၊ ဖက်ဆစ်ဂျပန်တို့၏ "နေမင်းမှဆင်းသက် ပေါက်ဖွားသော နိပ္ပွန်လူမျိုး" စသည်တို့နှင့် အိန္ဒိယ၏ အမျိုးဇာတ်ကြီးသူ များတွင်သာ ရှိသည်ဟု သုံးသပ်ရပါသည်"

မြန်မာဘုရင်များ၏ အုပ်ချုပ်ရေးကို ဆန်းစစ် သော် အောက်ပါအခြေခံအချက်များကိုတွေ့ရသည် –

(က) အရည်အချင်းကိုသာ အဓိကထားခြင်း၊ လူမျိုးကိုအဓိကမထားခြင်း၊
(ခ) အာဏာခွဲဝေမှုကိုကျင့်သုံးခြင်း၊
(ဂ) မျိုးရိုးနှင့်အခြေအနေကိုလိုက်၍ ပဒေသရာဇ်လူတန်းစားငယ်စနစ်ကို ကျင့်သုံးခြင်း၊
(ဃ) မဟာသမ္မတအခြေခံဒီမိုကရေစီစနစ်ကို အောက်ခြေအောက်ဆုံးလွှာတွင် သူကြီး နေရာလစ်လပ်သောအခါမဲဆန္ဒပေးစနစ် ကို ကျင့်သုံးခြင်း၊
(င) လူမျိုးခွဲခြားမှုမရှိသော ရာထူးအဆင့်တိုး စနစ်ရှိခြင်း။

အထက်ပါအချက်များထဲ၌ မြန်မာဘုရင်များ၏ အဝေးနယ်အုပ်ချုပ်ရေးတွင် တိုင်းရင်းသား အကြီးအကဲ များကိုသာ စော်ဘွား၊ တောင်အုပ် စသည်ဖြင့် ခန့်အပ်

လေ့ ရှိသည်။ ဗမာထဲမှနေပြီး အုပ်ချုပ်ရေးအကြီးအကဲ ခန့်လေ့မရှိ။ ထိုနယ်များကို ကြီးကြပ်စောင့်ကြည့်ရန် မိုးနဲနှင့်သိန္နီတို့တွင်သာ စစ်တပ်များ ချထားလေ့ရှိသည်။ မိုးနဲဗိုလ်မှူးစသော တပ်မတော် အရာရှိများသာ ရှိကြသည်။ အုပ်ချုပ်ရေးတွင် နယ်ခံစော်ဘွားကသာ တာဝန်ယူသည်။

ထို့ပြင် ပုဂံမင်းဆက်ပျက်သုဉ်းပြီး ရှမ်းညီနောင်သုံးဦး စတင်တည်ထောင်သော ပင်းယခေတ်သည်လည်းကောင်း၊ သတိုးမင်းဖျားတည်ထောင်သော ရတနာပူရအင်းဝခေတ်မင်းမျိုးအားလုံးမှာလည်းကောင်း ရှမ်းအနွယ်များ ဖြစ်ကြသည်။ ဘာသာ၊ သာသနာကို ဖျက်ဆီးသူ သိုဟန်ဘွားအား သုတ်သင်ခဲ့သော ဗမာလူမျိုးအမတ်ကြီး မင်းကြီးရန်နောင်သည် ဘုရင်အဖြစ်ကို လက်မခံဘဲ ရှမ်းလူမျိုး သီပေါစော်ဘွားအုံးဘောင်ခုံမှိုင်းကိုသာ အင်းဝဘုရင်အဖြစ် တင်မြှောက်စေခဲ့သည်။

ထို့ပြင် အင်းဝဘုရင်မင်းကြီးစွာစော်ကဲ၊ သားတော်ဘုရင်မင်းခေါင်၊ ၎င်း၏သားတော်မင်းရဲကျော်စွာတို့နှင့် မွန်ဘုရင်ရာဇာဓိရာဇ်တို့၏ အင်းဝ၊ ဟံသာဝတီစစ်ပွဲများတွင်လည်း မြောင်းမြစားလောက်ဖျား၏ သားကြီး၊ မွန်လူမျိုးသည် ပြည်မြို့စားပုံချီအမည်ဖြင့် ဗမာဘုရင်၏ အားကိုးရသော တပ်မှူးကြီးအဖြစ် တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့သည်။ ဘုရင်ကလည်း အားကိုးတော်မူသည်။

ဟံသာဝတီရောက်မင်းတရားခေါ် ကြာသပတေးမင်းလက်ထက် ဟံသာဝတီမှ ပုန်ကန်ရာတွင်လည်း ဗညားဒလခေါ် ဟံသာဝတီဘုရင်မှာ ယခင်က ကြာသပတေးမင်း၏ အမှုထမ်း၊ ဆင်ဝန်ဖြစ်သူ ဗမာလူမျိုးဦးအောင်လှဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဗမာနှင့်တိုင်းရင်းသားနှစ်ဖက်လုံးတွင် လူမျိုးကြီးဝါဒနှင့် လူမျိုးခွဲခြားရေးဝါဒများ မရှိကြောင်း သိသာပေသည်။

စာဖတ်သူများအနေနှင့် စာရေးသူ၏ အဆိုပြုချက်ဖြစ်သော “လူမျိုးကြီးဝါဒ /လူမျိုးခွဲခြားရေး မူဝါဒများ မြန်မာတွင် မရှိခဲ့ဘူး” ဟုဆိုလျှင် ဦးအောင်ဇေယျ၏ တိုက်ပွဲစဉ်များ၊ အင်္ဂလိပ်–မြန်မာ ပထမစစ်ပြီးနောက် ဘကြီးတော်မင်းလက်ထက် စစ်ကဲမောင်ထော်လေး၊ စစ်ကဲမောင်တာနောတို့ ပါဝင်သော မွန်တို့၏ ပုန်ကန်မှုကို အဘယ်ကြောင့် အပြတ်အသတ် နှိမ်နင်းရသနည်းဟု မေးခွန်း မေးနိုင်ပါသည်။ ပဒေသရာဇ်ခေတ်တွင် လူဦးရေနည်းပါးကြသဖြင့် လူဦးရေ များပြားခြင်းသည် တိုင်းပြည်အင်အားတစ်ရပ်ဖြစ်ရာ ထိုခေတ်က မွန်လူမျိုးများ အောက်မြန်မာပြည်မှ ထွက်ပြေးကြခြင်းမှာ ထိုင်းနိုင်ငံဘုရင်များ၏ ဖိတ်ခေါ်မှုကြောင့် အဓိကဖြစ်သည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ မြန်မာဘုရင်များမှာ ၎င်းတို့အား ဆန့်ကျင်ပုန်ကန်သူများကို ပြင်းပြင်းထန်ထန်အပြစ်ပေးလေ့ရှိရာ ထိုခေတ် ရာဇဝင်ကျမ်းများတွင် စစ်ကဲမောင်ထော်လေးတို့၏ ပုန်ကန်မှု၌ အကြီးအမှူးပြုသူတို့အား မကောင်းသော ကွပ်မျက်ခြင်းဖြင့် ကွပ်မျက်သည်ဟု မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။ အမှန်မှာ လူမျိုးခွဲခြားခြင်းမဟုတ်။ ဘိုးတော်ဘုရားသည် သူ၏တူတော်သူ စဥ့်ကူးမင်းအားလည်း မိဖုရားများ၊ သားတော်၊ သမီးတော်လေးများနှင့်အတူ မီးလောင်တိုက်သွင်းသတ်ခဲ့သည်။

မြန်မာပြည်၏ ပြည်တွင်းဆူပူသောင်းကျန်းမှုများသည် ဗမာလူမျိုးကြီးဝါဒ၊ လူမျိုးခွဲခြားရေး မူဝါဒများနှင့် ပတ်သက်မှုရှိသလားဆိုသည်ကို ဆန်းစစ်ရန်လိုပါသည်။ စာရေးသူ

အနေဖြင့် အောက်ပါအတိုင်းဆန်းစစ်ပြလိုပါသည်–

(က) လူမျိုးခွဲခြားမှုသည် အတိတ်တွင်မရှိခဲ့ပါ၊

(ခ) ကျွန်စစ်သားကဲ့သို့ နူးညံ့သိမ်မွေ့မှုနှင့် ဦးအောင်ဇေယျ၊ ဆင်ဖြူရှင်၊ ဘိုးတော်ဘုရား စသည်တို့၏ ရက်စက်မှုများသည် တစ်ဦးချင်း၏ စရိုက်လက္ခဏာသာ ဖြစ်သည်၊ လူမျိုးကြီးဝါဒမဟုတ်၊

(ဂ) လူမျိုးကြီးဝါဒသည်လည်း မရှိခဲ့။

ဤသို့ဆိုလျှင် ယနေ့ခေတ်သစ်မြန်မာပြည်၏ သမိုင်းနှင့်လည်း ယှဉ်တွဲသုံးသပ်ပြလိုသည်။ မြန်မာပြည်တွင် ပထမဆုံးဖြစ်ပေါ်လာသော ဖဆပလ၏အကွဲအပြဲနှင့် ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ (ဗကပ) ၊ ကွန်မြူနစ်ပါတီ (ဗမာပြည်) (နစ်နီ/ သခင်စိုးအုပ်စု) တို့၏ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုသည် ဝါဒရေး မကျေနပ်မှု၊ အာဏာရလိုမှု စသည်တို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ကေအင်ယူကမူ အင်္ဂလိပ်လက်ထက် ဗမာတို့အား ဖိနှိပ်ခဲ့မှုအတွက် လွတ်လပ်ရေးရပြီးချိန်တွင် ဗမာတို့က လက်စားချေလိမ့်မည်ဟူသော အတွေးဖြင့် ကြောက်ကန်ကန်သော စစ်ပွဲသာ ဖြစ်သည်။

ထိုနှစ်ဖွဲ့မှလွဲလျှင် ထိုခေတ် ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်ကျော်ခန့်က ကချင်ပြည်နယ်အစိုးရမှ ထုတ်ဝေသော ကချင်ပြည်နယ်မဂ္ဂဇင်း (မဂ္ဂဇင်းဟု မှတ်မိပါသည်၊ ကချင်ပြည်နယ်စာစောင်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။) ထဲတွင် ကချင်ပြည်နယ်သည် မြန်မာပြည်တွင် အအေးချမ်းဆုံးဖြစ်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်သည်လည်း စော်ဘွားများ၏ အုပ်ချုပ်မှုဖြင့် အေးချမ်းသာယာလျက်ရှိပေသည်။ ထိုဒေသများတွင် ဂျစ်ကားတစ်စီးဖြင့် နေ့နေ့ညည သွားလိုရာသွားနိုင်သည်ဟု ရေးသားထားသည်။ ထိုဒေသများတွင် ဗဟိုအစိုးရ၏ စွက်ဖက်မှုလည်း မရှိပါ။ နောင်တွင် ဗကပနှင့်ပူးပေါင်းမည့် ကချင်တပ်ပြေး ဗိုလ်နော်ဆိုင်း (KNU ၏မဟာမိတ်) အား မူဆယ်နမ့်ခမ်း၊ ကွတ်ခိုင်တွင် ချေမှုန်းရန်အတွက် တပ်မတော်မှ တပ်ဖွဲ့ပေးပို့နိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ ဗိုလ်မှူးချုပ် လဇွန်တန်ဂျီး၊ ဗိုလ်မှူးကြီး သီရိပျံချီအယ်(L) ခွန်နောင်၊ ဖဆပလ၏ အထူးတိုင်းမင်းကြီး ခန့်အပ်ခံရသူ ဦးလဘန်ဂရောင်းတို့က ဒေသခံ ကချင်လူငယ်များကို စုစည်း၍ အရေးပေါ် ကချင်တပ်ရင်း နှစ်ရင်း ဖွဲ့စည်းကာ တိုက်ထုတ်ခဲ့ရသည်။ အချိန်မှာ ၁၉၅၂ ခုနှစ်ဝန်းကျင်ဖြစ်ပါသည်။

ထိုအချိန်ကာလက ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း တရုတ်နယ်စပ်ဒေသများမှာ သိန္နီစော်ဘွားကြီးက အုပ်ချုပ်သောကာလ ဖြစ်သည်။ ကွတ်ခိုင်နှင့်မူဆယ်အား ရှမ်းပြည်နယ်၏ ကချင်ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးနယ်မြေဟု ဒေသခံစော်ဘွားကြီးက လက်အောက်ကွပ်ကဲမှုတွင် အာဏာခွဲဝေပေးသောကာလ ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ သို့ပါ၍ ဖဆပလအစိုးရသည် ပင်လုံစာချုပ်၏ အပိုဒ်(၅)ပါ ဒေသတွင်းကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကို ထိပါးမှုမရှိကြောင်း တွေ့ရပါလိမ့်မည်။ မြန်မာပြည်သို့ တရုတ်ဖြူများကျူးကျော်လာသောအခါ ရှမ်းပြည်နယ်အစိုးရအနေဖြင့် ကာကွယ်တားဆီးနိုင်ခြင်း မရှိတော့ပေ။ တပ်မတော်မှ စစ်ဆင်ရေးများ တာဝန်ယူသောအခါ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးသတ်မှတ်ကြေညာခဲ့ရသော နယ်မြေများရှိသည်။ ထိုအခါ နယ်ရှင်စော်ဘွားများနှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ကြသည်။ ဒေသခံပြည်သူများက နယ်ရှင်စော်ဘွားကို လက်အုပ်ချီ

ကန်တော့ခြင်းအား လက်ဝဲဆိုရှယ်လစ်စိတ်ခံရှိသူ ဗမာပြည်မမှ အရပ်ဘက်၊ စစ်ဘက် တာဝန်ရှိသူများအနေဖြင့် နှစ်မြို့ကြမည် မဟုတ်။

၁၉၅၈ ခုနှစ် အိမ်စောင့်အစိုးရတက်လာသောအခါ စော်ဘွားများကို လျော်ကြေးပေးပြီး အာဏာကို စွန့်စေခဲ့သည်။ တပ်မတော်သည်လည်း လက်ဝဲနိုင်ငံရေးသမားတစ်ဖြစ်လဲ အရာရှိများက ဦးစီးပြီး ဆိုရှယ်လစ်ရေးကလည်း ကမ္ဘာတစ်လွှား ရေပန်းစားနေချိန်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအချက်ကို မှန်သည်ဟု ယူဆခဲ့ပါသည်။

အမှန်ကတော့ ခေတ်မမီသော ပဒေသရာဇ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို ဖြိုဖျက်ရန်အတွက် ပြည်သူများကိုသာ အလင်းဖွင့်ပေးရမည်။ ရှမ်းပြည်နယ် ပြည်သူများကသာ လုပ်ဆောင်စေရန် ဖြစ်သည်။ စော်ဘွားများအား လောင်းကစားဒိုင်ဖွင့်သူများ၊ ပဒေသရာဇ်ငယ်များ ဟု ပြည်မနိုင်ငံရေးသမားများက ယူဆခဲ့သည်။ အမှန်တော့ စော်ဘွားအများစုသည် အနောက်တိုင်း ခေတ်မီပညာရေးကို မြန်မာနိုင်ငံတွင်သာမက အိန္ဒိယ ၊ အင်္ဂလန်၊ အမေရိကတို့တွင် တက်ရောက်သင်ကြား လေ့လာထားကြသူများ ဖြစ်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ် ပြည်သူအများစု၏ ထောက်ခံမှုရထားသူများ ဖြစ်သည်။

အာဏာစွန့်လွှတ်ခံရသူများမှာ ရှမ်းပြည်နယ်သာမကပေ။ ကယားမှ စော်ဘွားများ၊ ကချင်ဒူဝါများလည်း ပါဝင်ရာ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး ပျက်စီးသွားပြီး ရာဇဝတ်မှုများပါ ထူပြောလာရသည်။ အာဏာသည် လူ့သဘာဝအရ သည်းခြေကြိုက်ဖြစ်ရာ အာဏာစွန့်ပေးရသော အချို့သောဒူဝါများ၊ စော်ဘွားများက လူထုအားသွေးထိုးကာ မြေအောက်တော်လှန်ရေး လှုပ်ရှားမှုများကို သွေးထိုးပေးကြသည်။ ကချင်ပြည်နယ်တွင်လည်း အာဏာစွန့်သူ ဒူဝါများ၏ မြှောက်ထိုးပင့်ကော်မှုအရ ကေအိုင်အေလှုပ်ရှားမှုသည် စတင်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၁–၆၂ ခုနှစ် ဦးနု၏ နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ဗုဒ္ဓဘာသာအားသတ်မှတ်သော ကြေညာချက်သည် လတ်တလောဖြစ်ပွားရသော အကြောင်းရင်းတစ်ခုအဖြစ်ရမယ်ရှာ၍ ရရှိသာဖြစ်ပြီး အမှန် မကျေနပ်ချက်မှာ ပင်လုံစာချုပ် အပိုဒ်(၅)ကို ချိုးဖောက်ခံရသည်ဟု သွေးထိုးခံရ၍ ဖြစ်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်မှ ရှမ်းစော်ဘွားများကလည်း အာဏာရှိစဉ်က ငြိမ်းချမ်းစွာနေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ အာဏာကို စွန့်လွှတ်ပြီးသော် ဖက်ဒရယ်မူ ခွဲထွက်ခွင့်တို့ကို ပြောလာကြသည်။

ယခုသော်ကား လူမျိုးကြီးဝါဒကို ကျင့်သုံးသည်ဟု စွပ်စွဲပြန်တော့သည်။ စာရေးသူ အမြင်လည်း မှားခဲ့ပါသည်။ မဝေးသေးသည့်အချိန်အထိ ဗမာတို့တွင် လူမျိုးကြီးဝါဒရှိသည်။ လူမျိုးခွဲခြားရေး (Racism) မရှိဟု ခံယူခဲ့သည်။ ရပ်တည်ခဲ့သည်။ **ယခုဤဆောင်းပါးဖြင့် စာရေးသူ၏ ရပ်တည်ချက် (Principle) ကို ပြောင်းပါတော့သည်။** [သေချာစွာမကြေညာဘဲ Principle ကိုဖောက်ကာ ရှေ့တစ်မျိုး၊ ပြီးတော့တစ်မျိုး ပြောဆိုနေလျှင် မိမိ၏မိန့်ခွန်းများကို စာအုပ်ပြန်မထုတ်ရဲသော ခေါင်းဆောင်ဘဝသို့ ဆိုက်ရောက်လိမ့်မည်။ ဖြောင့်မတ်မှု (sincerity) မရှိဟု သတ်မှတ်ခံရမည်ဟု ဆရာသခင်ဖြစ်သူ ဆရာကြီး ဒေါက်တာတိုးလှက စာရေးသူအား ဆုံးမထားပါသည်။]

အမှန်တော့ မြန်မာပြည်၏ ဗမာလူမျိုးအုပ်စုထဲတွင် လူမျိုးကြီးဝါဒမရှိဘဲ လူမျိုး၏ ဗီဇအရကပင် အခြားသူများ၏ ခံစားချက်ကို နားလည်ပေးခြင်း၊ ကိုယ်ချင်းစာခြင်း စသော အချက်များ၌ ချို့တဲ့နေကြောင်း၊ တစ်နည်းအားဖြင့် လူမျိုး၏ ပုဂ္ဂလိကလက္ခဏာ (racial

individualistic characters) တွင် EQ ချို့ယွင်းသည်ဟု ယူဆရပေမည်။ EQ ချို့ယွင်းကြောင်းကိုလည်း တစ်ဖက်စွန်းရောက်နေသူတစ်စုက လူသတ်ဖုံးခွဲခြင်း၊ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်နေသည်ကို လက်ခုပ်ဩဘာပေးခြင်းတို့ဖြင့် သက်သေပြလျက်ရှိသည်။

စာရေးသူအနေဖြင့် အသေအချာ သုတေသနပြုခဲ့ပြီးနောက် ယခင့်ယခင်က နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲများတွင် ဗမာတို့အများစုပါဝင်သော နိုင်ငံတော်ကိုယ်စားပြု အာဏာပိုင်များအနေဖြင့် အသားအရောင်မခွဲခြားသော်လည်း လူမျိုးကြီးဝါဒ အခြေခံရှိသည်ဟု ရပ်တည်ခဲ့ခြင်းကို ဤဆောင်းပါးဖြင့် တရားဝင်ကြေညာကာ စွန့်လွှတ်ပါသည်။

နိဂုံးချုပ်အားဖြင့် မြန်မာတွင် မဟာဗမာလူမျိုးကြီးဝါဒသည် မရှိခဲ့ကြောင်း၊ အသားအရောင် လူမျိုးခွဲခြားရေးဝါဒသည်လည်း နိုင်ငံတော်တွင် မရှိခဲ့ကြောင်း၊ ရှိခဲ့သည့် သရုပ်သကန်အပြုအမူ၊ လုပ်ဆောင်ချက်များကလည်း အုပ်ချုပ်ရေးရည်ရွယ်ချက်အရသာ လွဲမှားခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းစီ၏ အားနည်းချက် EQ ချို့ယွင်းချက်သာဖြစ်ကြောင်း၊ EAOs အချို့အနေဖြင့်မူ လူမျိုးခွဲခြားရေးမူဝါဒ(Racism) ပေါ်မှာသာ ယနေ့အထိ ရပ်တည်ဆဲဖြစ်ကြောင်း ရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။

ဒေါက်တာအောင်မျိုး

ကောင်းကျိုးကိုဖြစ်စေသော စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်း

armifarmifjribol(pufwuókdvf)

"အောင်မြင်သော စေ့စပ်ဆွေးနွေးပွဲအတွက် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းသူများ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် လွန်စွာအရေးပါသည်။ ဆွေးနွေးပွဲအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုသည် အရေးပါသလို ဆွေးနွေးပွဲတွင် ပါဝင်သူများ၏ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာမှု၊ ဆွေးနွေးမည့်အကြောင်းအရာနှင့် သမိုင်းကြောင်းနောက်ခံကို နားလည်သိရှိမှု၊ ဘာသာရပ်ကျွမ်းကျင်မှုတို့သည် အောင်မြင်သော စေ့စပ်ဆွေးနွေးပွဲသို့ ဦးတည်စေနိုင်မည် ဖြစ်သည်"

စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်း (Negotiation) သည် အလွန်နက်နဲကျယ်ပြန့်သော ပညာရပ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ လူမှုအဖွဲ့အစည်းတွင် နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ကြုံတွေ့နေရသော ကိစ္စရပ်များစွာတွင် စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်း ပါဝင်နေသည်ကို တွေ့ရှိနိုင်သည်။ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးတွင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ပဋိပက္ခများပေါင်းစည်းရေး စသည့်အကြောင်းအရာမျိုးစုံတွင် မရှိမဖြစ်ပါဝင်နေသောအရာသည် စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းတွင် လူသားအချင်းချင်း ဆက်ဆံမှုပြုလုပ်ရာတွင် စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်းဖြင့် ဖြေရှင်းရသည်များ ရှိကြသည်။ လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲမှသည် ငြိမ်းချမ်းရေးအထိ ဦးတည်ဆောင်ရွက်ရာတွင် စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်းပညာရပ်ကို အသုံးချတတ်ရန် လိုအပ်လှသည်။ လူပုဂ္ဂိုလ်အချင်းချင်း ဆက်ဆံရေး၊ အဖွဲ့အစည်းအချင်းချင်း ဆက်ဆံရေးတို့တွင် မိမိတို့ရည်မှန်းချက် အောင်မြင်ရေးအတွက် စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်းကို အများဆုံးအသုံးပြုကြသည်။ လူပုဂ္ဂိုလ်၊ အဖွဲ့အစည်းများကို ကိုယ်စားပြု၍လည်း စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်းများ ပြုလုပ်ကြသည်။

စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်းပညာရပ်ကို လေ့လာကြည့်လျှင် အပြုအမူဆိုင်ရာ သိပ္ပံပညာရပ်များတွင် တွေ့ရှိရသည်။ လူ့ဘောင်လောကတွင် ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရာတွင် မြေစမ်းခရမ်းပျိုး ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ကြရာမှ အမှားများကို တွေ့လာကြသည်။ ယင်းအမှားများနှင့် အတွေ့အကြုံများကို သင်ခန်းစာယူလျက် စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်းကို ဆောင်ရွက်လာကြသည်။ စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်းသည် နှစ်လိုဖွယ်ရာ အကောင်းဆုံးရလဒ်ရရှိစေရန် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းသူနှစ်ဖက်စလုံး၏ ဆန္ဒအလျောက် သဘောတူညီမှုပါဝင်သော အပေးအယူသဘောကို ဆိုလိုသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ကုန်ပစ္စည်းများ ရောင်းရေးဝယ်တာ ပြုလုပ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ စာချုပ်များချုပ်ဆိုရာတွင်လည်းကောင်း၊ သဘောမတူညီမှုများ ဖြေရှင်းရာတွင်လည်းကောင်း စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်းကို ပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်းကို ကွဲပြားခြားနားသော ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ဆောင်ရွက်ကြလေ့ ရှိသည်။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး၊ တစ်ဖွဲ့နှင့်တစ်ဖွဲ့ စိတ်ဆန္ဒတိုက်ဆိုင်မှုမရှိခြင်း၊ မကျေလည်ခြင်း စသည့်ညှိနှိုင်းမရခဲ့သည်များရှိပါက စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်းဖြင့် မှန်ကန်သောရလဒ်ရရှိရေး ငြိမ်းချမ်းစွာဖြေရှင်းခြင်းသည် ကောင်းမွန်သောနည်းလမ်းတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။

အောင်မြင်သော စေ့စပ်ဆွေးနွေးပွဲအတွက် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းသူများ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် လွန်စွာအရေးပါသည်။ ဆွေးနွေးပွဲအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုသည် အရေးပါသလို ဆွေးနွေးပွဲတွင် ပါဝင်သူများ၏ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာမှု၊ ဆွေးနွေးမည့်အကြောင်းအရာနှင့် သမိုင်းကြောင်းနောက်ခံကို နားလည်သိရှိမှု၊ ဘာသာရပ်ကျွမ်းကျင်မှုတို့သည် အောင်မြင်သော စေ့စပ်ဆွေးနွေးပွဲသို့ ဦးတည်စေနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ စေ့စပ်ဆွေးနွေးပွဲ မကျင်းပမီ ရေတို၊ ရေရှည် ပြင်ဆင်မှုများသည် မရှိမဖြစ် ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပေသည်။ ဥပမာ-ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲအတွက် စေ့စပ်ဆွေးနွေးမည်ဆိုပါက ရေတိုပြင်ဆင်မှုအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေး ကြိုးပမ်းမှုသမိုင်းကြောင်းကို သုတေသနပြုလုပ်ထားသင့်သည်။ ထို့ပြင် မိမိတို့ဆွေးနွေးဖက်အဖွဲ့၏ အားသာချက်၊ အားနည်းချက်၊ စိတ်နေသဘောထား၊ ယင်းအဖွဲ့၏ ရပ်တည်ချက်အမြင်တို့ကို သိရှိထားရန် လိုအပ်သည်။ ရေရှည်ပြင်ဆင်မှုအနေဖြင့် မိမိတို့အဖွဲ့တွင် ပါဝင်သူများ၏ အရည်အသွေးကျွမ်းကျင်မှုများကို လိုအပ်သလို လေ့ကျင့်ပြင်ဆင်

ပေးရန် ဖြစ်သည်။ ဆွေးနွေးမည့် အကြောင်းအရာများကို ရှာဖွေစူးစမ်းလေ့လာခြင်း၊ မှတ်တမ်းမှတ်ရာများ ပြုလုပ်ခြင်းအပြင် သုံးသပ်ခြင်းများ ပြုလုပ်ထားရန် လိုသည်။ တစ်ဖက်လူ၏ တင်ပြချက်ကို အလေးပြု မှတ်သားသုံးသပ်နိုင်ရန် Active listening ပညာကိုလည်း လေ့လာထားရန် လိုသည်။ အိုင်စီတီ တိုးတက်နေသော ယနေ့မျက်မှောက်ခေတ်ကာလတွင် နည်းပညာအသုံးပြု၍ အချက်အလက်များ ပြုစုထားရန်လည်း အရေးကြီးသည်။

ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုသည် အောင်မြင်မှုအတွက် ပထမခြေလှမ်း ဖြစ်သည်။ ယင်းမှသည် ခြေလှမ်းများစွာ ဆက်လှမ်းရမည် ဖြစ်သည်။ စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်း၏ အရေးကြီးသော ရည်ရွယ်ချက်ကို အဓိက ဖော်ဆောင်ကြရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် စေ့စပ်ဆွေးနွေးမည့် အကြောင်းအရာအတွက် မေးခွန်းငါးခုကို ကြိုတင်စဉ်းစားထားရန်လိုသည်။ စေ့စပ်ဆွေးနွေးပွဲအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရာတွင် ပြုလုပ်ရခြင်း အကြောင်းရင်း (Why)၊ မည်သူများနှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမည်နည်း (Who)၊ မည်သည့်နေရာတွင် ပြုလုပ်မည်နည်း (Where)၊ မည်သည့်အချိန်တွင် ပြုလုပ်မည်နည်း (When) နှင့် မည်သို့ပြုလုပ်မည်နည်း (How) တို့ကို သိရှိနားလည် စဉ်းစားထားရန် လိုသည်။

> **"ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုသည် အောင်မြင်မှုအတွက် ပထမခြေလှမ်း ဖြစ်သည်။ ယင်းမှသည် ခြေလှမ်းများစွာ ဆက်လှမ်းရမည် ဖြစ်သည်။ စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်း၏ အရေးကြီးသော ရည်ရွယ်ချက်ကို အဓိက ဖော်ဆောင်ကြရမည် ဖြစ်သည်"**

စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုဆိုင်ရာ နည်းပညာများသည် ခေတ်နှင့်အညီ ပြောင်းလဲတိုးတက်လာပြီ ဖြစ်သည်။ ရှေးယခင်က အဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့ ဆွေးနွေးရာတွင် ရပ်တည်ချက်ကို အခြေပြုလျက် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခဲ့ကြသည်။ တစ်ဖက်နှင့် တစ်ဖက်ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်ခြင်းဖြင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခဲ့ကြသည်။ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားကို ဦးစားပေး၍ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခဲ့ကြသည်။ ရေတိုအကျိုးစီးပွားကို ကြည့်၍ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် လတ်တလော အကျိုးအမြတ် ရရှိခဲ့သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ နိုင်ထက်ကလူ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခဲ့သည်လည်း ရှိသည်။ ထို့ပြင် တစ်ဖက်သားကို အကျိုးမဖြစ်စေလိုသော ဦးတည်ချက်ဖြင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခဲ့သည်လည်း ရှိသည်။ မျက်မှောက်ကာလတွင် စေ့စပ်ညှိနှိုင်း

ခြင်းပုံစံသစ်များကို အသုံးပြုလာကြသည်။ ဤတွင် ဆွေးနွေးဖက်များသည် အခြေခံသဘော တရားများကို အခြေပြု၍ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းလာကြပြီ ဖြစ်သည်။ အပေးအယူပြုလုပ်ခြင်း၊ လက်တွဲဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ကို ဖော်ဆောင်၍ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်း ပြုလာကြသည်။ နှစ်ဦးနှစ်ဖက် အကျိုးစီးပွား Win–Win ဖြင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းကြသည်။ ဤသည်ကို နှစ်ဦးနှစ်ဖက်လုံး စိတ်ဝင်စားလာကြသည်။ ယင်းသည် အောင်မြင်သော စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုပုံစံပင် ဖြစ်သည်။ အဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့မှ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းကြရာတွင် တစ်ဖက်သား ခံစားချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း ဖြင့် Win–Win ကို ရယူလာကြသည်။ ရေရှည်အကျိုးကို ချင့်ချိန်ခြင်းဖြင့်လည်း စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှု ပြုလုပ်ကြသည်။ ထို့ပြင် ညှိနှိုင်းခြင်းမှ ဆက်လက်ရရှိခံစားရမည့် ရလဒ်အကျိုးအမြတ်ကို တွက်ဆလာကြသည်။ နှစ်ဦးနှစ်ဖက်ဆက်ဆံရေး ပျက်ပြားစေနိုင်ခြင်းကို မဆောင်ရွက်ဘဲ တစ်ဖက်သား၏ကောင်းကျိုးကို စဉ်းစားပေးခြင်းဖြင့်လည်း စေ့စပ်ညှိနှိုင်းလာကြသည်။

စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရာတွင် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပွဲတွင် ပါဝင်သူများသည် စိတ်ဝင်စားမှုများ (Interests)၊ လိုအပ်ချက်များ (Needs) နှင့် လိုလားချက်များ (Wants) တို့ကို ခွဲခြားသိရှိ နားလည်ဖို့ အရေးကြီးသည်။ လိုလားချက်သည် ရယူလိုသောဆန္ဒဖြင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်း၍ ရသောအရာ ဖြစ်သော်လည်း လိုအပ်ချက်သည် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်း မပြုနိုင်သော ကိစ္စဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ ပါဝင်ဆွေးနွေးသူများသည် လိုလားချက်နှင့် လိုအပ်ချက်တို့၏ နောက်ကွယ်တွင် စိတ်ဝင်စားမှု (Interest) အမြဲရှိနေကြောင်း သိထားရမည် ဖြစ်သည်။ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရာမှ တစ်ဖက်သား၏ သဘောထားအမြင်ကို စူးစမ်းရှာဖွေခြင်း ပြုလုပ်ရမည် ဖြစ်သည်။ တစ်ဖက်သားရပ်တည်ချက်ကို နားလည်သဘောပေါက်အောင် ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဤတွင် တစ်ဖက်လူ၏လိုလားချက်နှင့် လိုအပ်ချက်တို့ကို တတ်နိုင်သမျှ ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း၊ အလျှော့အတင်း ပြုလုပ်ပေးခြင်းဖြင့် သဘောတူညီရန် ကမ်းလှမ်းလာမှုမျိုးကို တွေ့ရှိလာပါက အသင့်ပြင်ဆင်ထားရမည် ဖြစ်သည်။ ဤအဆင့်တွင် Win–Win ကို နှစ်ဦးနှစ်ဖက်မှ ရရှိခြင်းဖြင့် အောင်မြင်သော စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုတို့ကို ဖော်ဆောင်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးသူများသည် သုံးမြှောင့်တြိဂံပုံစံကိုလည်း အသုံးပြုလျက် ရှိသည်။ တြိဂံ၏ အောက်ဆုံးအလွှာတွင် လိုအပ်ချက်များ (Needs) အသီးသီး ရှိကြသည်။ ဒုတိယ အလွှာတွင် စိတ်ဝင်စားမှု အကျိုးစီးပွားများ (Interests) ရှိပြီး ပထမအလွှာတွင် ရပ်တည်ချက် များ (Positions) ရှိကြသည်။ အဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့အနေဖြင့် ရပ်တည်ချက်များ ကွဲပြားခြားနားနိုင်သော် လည်း အောက်ဆုံးအလွှာ (အခြေခံအဆင့်)တွင် တူညီသောလိုအပ်ချက်များ (Shared Needs) ရှိနေသည်။ အလယ်လွှာတွင်လည်း တူညီသောစိတ်ဝင်စားမှု အကျိုးစီးပွားများ ရှိနေရာ အဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့အနေဖြင့် အပြန်အလှန်စူးစမ်းခြင်းဖြင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများ ပြုလုပ်ကြ လေ့ရှိသည်။

စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်းတွင် တွေ့မြင်နေကျ အကျပ်ရိုက်စေသော အချက်များရှိသည်။ "နှစ်ဦးနှစ်ဖက်မှ မေးခွန်းဘယ်လောက်များများ မေးမလဲ"၊ "သူတို့ ဘာကို လက်ခံမလဲ"၊ "ဘယ်လောက်ဝေးဝေးအထိ ရွှေ့မလဲ"၊ "ဘယ်လောက်ကြာကြာ ချိတ်ဆက်မလဲ" "မဆုတ်သာ၊ မတိုးသာသော အခြေအနေ (deadlock) ကို ဘယ်လို ရှောင်ရှားမလဲ"၊ "သူတို့ရဲ့ မျှော်လင့် ထားမှုတွေက ဘာလဲ" တို့ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အောင်မြင်သော စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုသည်

စီမံချက်ချခြင်းမှ လာသည်။ ကောင်းမွန်သော ပြင်ဆင်ခြင်းသည် စွန့်စားရမှု အန္တရာယ်များ လျှော့ချရန်နှင့် ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ရန် ဖြစ်သည်။ အောင်မြင်သော အရွေ့ဖြစ်ရန် နှစ်ဦး နှစ်ဖက်မှ အပေးအယူနည်းဖြင့် ညှိနှိုင်းရရှိသော သဘောတူညီချက်အဖြေ (Compromise solution) ကို ဖော်ဆောင်ရန် လိုသည်။ လိုအပ်ပါလျှင် လိုက်လျောအလျှော့ပေးခြင်းများ ဖြင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းနိုင်သည်။ မဆုတ်သာ၊ မတိုးသာသော အခြေအနေ (Deadlock) ကို ရှောင်ရှားရာတွင် ဆွေးနွေးဖက်ကို တိုက်ခိုက်ခြင်းပြုပါက ယင်းသည် ဆွေးနွေးဖက်၏ ခုခံမှုကို အားကောင်းစေခြင်းသာ ဖြစ်စေမည်။ တင်းမာသော ရပ်တည်ချက်ဖြင့် စေ့စပ် ညှိနှိုင်းပါက ယင်းသည် တိုက်ခိုက်ခြင်း ပုံစံအသွင်ဆောင်သည်။ စိတ်ခံစားမှုကို ဖော်ပြသော လေလုံးများကို ရှောင်ရှားရန် လိုသည်။ ဤအခြေအနေမှ နယ်ပယ်သစ်ဆီသို့ ဖွင့်ဟဆွေးနွေး ရန် လိုသည်။ “သင်တို့ ဘာကြောင့် ဒါလုပ်ရမည်”ဟူသော ပြောဆိုမှုကို ရှောင်ရှားရန် လို သည်။ ထို့ကြောင့် ဖွင့်ပေးသော မေးခွန်း (Open question) ပုံစံကို အသုံးပြုပြီး ဤအခြေ အနေတွင် ဆွေးနွေးရန် လိုသည်။ အခြားနည်းလမ်းများကို အကြံပေးရန် လိုသည်။

ထို့ကြောင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်းတွင် မိမိဆွေးနွေးဖက်အကြောင်း သိထားရန်လိုပြီး ရင်းနှီးခင်မင်ဖော်ရွေသော ဆက်ဆံမှု ရှိရမည် ဖြစ်သည်။ ရည်မှန်းချက်များကို တစ်ဖက်လူနှင့် မျှဝေရန် အရေးကြီးသည်။ တစ်ဖက်လူ၏ ရည်မှန်းချက်များကိုလည်း လေ့လာထားရန် လိုသည်။ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ရန် လိုသည်။ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်း မပြုလုပ်ခင် ပြဿနာအားလုံးကို လေ့လာထားရန် လိုသည်။ ပြဿနာ များကို တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဖြေရှင်းရန် လိုသည်။ ပြဿနာတစ်ရပ်တွင် သဘောမတူညီသော သို့မဟုတ် ပဋိပက္ခဖြစ်သော နယ်ပယ်များကို ဖော်ပြရန် လိုသည်။ ပြဿနာများကို အမိပ္ပာယ် ဖွင့်ရန် လိုသည်။ နှစ်ဦးနှစ်ဖက်မှ လက်ခံနိုင်သော နည်းလမ်းတစ်ခုဖြင့် မတူကွဲပြားမှုများ ကို ဖြေရှင်းရန် ကြိုးစားရမည် ဖြစ်သည်။ ရပ်တည်ချက်များအရ မည်သည့်အဆင့်တွင် အပေးအယူသဘောအား လက်ခံနိုင်မည်ကို နှစ်ဦးနှစ်ဖက်မှ ဆုံးဖြတ်ရမည် ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးတွင် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် သဘောတူညီမှုဖြင့် ကောင်းကျိုးကို ဖော်ဆောင်နိုင်ရေး ကြိုးစားရန် လိုအပ်ကြောင်း တင်ပြလိုက်ရပါသည်။

မောင်မောင်မြင့်သိန်း(စက်မှုတက္ကသိုလ်)

၂၀ ရာစုဦး မြန်မာတိုင်းရင်းသားများ၏ နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေးလှုပ်ရှားမှုများ

0r®if

"၁၃၀၀ ပြည့်အရေးတော်ပုံ၊ အလုပ်သမားလှုပ်ရှားမှု၊
တောင်သူလယ်သမားလှုပ်ရှားမှု၊
ကျောင်းသားလှုပ်ရှားမှုများသည်
တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ တိုင်းရင်းသား၊ အလုပ်သမား၊
တောင်သူလယ်သမား၊ ကျောင်းသားများထံသို့
ဂယက်ရိုက်သွားပြီး တိုင်းရင်းသားအားလုံးတို့သည်
သွေးစည်းညီညွတ်စွာ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှ၏ ဖိနှိပ်မှု၊ ချုပ်ချယ်မှု၊
သွေးခွဲမှုများကို နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့်
ဆန့်ကျင်တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ကြသည်"

အကျဉ်းချုပ်

၁။ မြန်မာတို့သည် နှစ်ပေါင်း ၁၂၃ နှစ်ကြာ အချုပ်အခြာအာဏာ(ဝါ) လွတ်လပ်ရေး ဆုံးရှုံးကာ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ ဗြိတိသျှလက်အောက်သို့ နှစ်ပေါင်း ၁၂၀ ခန့်နှင့် ဖက်ဆစ်ဂျပန် လက်အောက်သို့ သုံးနှစ်ခန့် ကျွန်ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့၏ ကျူးကျော်စစ် သုံးကြိမ် လုံးတွင် ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ ချင်း၊ ဗမာ၊ မွန်၊ ရခိုင်၊ ရှမ်းစသည့် တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံ တို့သည် သမိုင်းပြောင်မြောက်စွာ၊ ဇာတိသွေးဇာတိမာန်၊ သတ္တိဗျတ္တိအပြည့်ဖြင့် နယ်ချဲ့တို့ကို တွန်းလှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာတွင် မိမိတို့လူမျိုးများ နေထိုင်ရာဒေသတွင် မိမိတို့တစ်ဦးချင်းဖြင့်သာ တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်မဟုတ်ဘဲ တိုင်းရင်းသားအားလုံး ပူးပေါင်း လက်တွဲ၍ ကျူးကျော်လာသော နယ်ချဲ့တိုင်းတစ်ပါးသားတို့ကို အသက်သွေးချွေးတို့ဖြင့် စတေးကာ တွန်းလှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်များကို သုတေသနပြုတင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

နိဒါန်း

၂။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကိုယ့်ထီး၊ ကိုယ့်နန်းဖြင့် ဝင့်ထည်စွာ နေထိုင်ခဲ့သော နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ ချင်း၊ ဗမာ၊ မွန်၊ ရခိုင်၊ ရှမ်းစသော တိုင်းရင်းသားများသည် ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကပင် တစ်စိတ်တစ်ဝမ်းတည်း အေးအတူပူအမျှ သွေးရင်းသားရင်းများ သဖွယ် နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ သူ့ကျွန်ဘဝ ကျရောက်ခဲ့ရသည့်အခါတွင်လည်း လွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်းမှုတွင် လူမျိုးတစ်မျိုးတည်းက ကြိုးပမ်း၍ အောင်မြင်ခဲ့ခြင်းမဟုတ်ဘဲ တိုင်းရင်းသား အသီးသီးက သွေးစည်းညီညွတ်စွာ တော်လှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။

၃။ ကချင်အမျိုးသားများ နေထိုင်ရာဒေသတွင် ဗမာ၊ ကချင် အမျိုးသားများသည် ရှမ်းတို့ နှင့်လည်းကောင်း၊ ကယားအမျိုးသားများ နေထိုင်ရာဒေသတွင် ကယားအမျိုးသားများသည် ကရင်၊ ဗမာ၊ ရှမ်းအမျိုးသားများနှင့်လည်းကောင်း၊ ချင်းအမျိုးသားများ နေထိုင်ရာဒေသတွင် ချင်းအမျိုးသားများသည် ဗမာများနှင့်လည်းကောင်း၊ ရှမ်းအမျိုးသားများ နေထိုင်ရာဒေသ တွင် ရှမ်းအမျိုးသားများသည် ကချင်၊ ကယား၊ ဗမာ အမျိုးသားများနှင့်လည်းကောင်း၊ ရခိုင် အမျိုးသားများ နေထိုင်ရာဒေသတွင် ရခိုင်အမျိုးသားများသည် ဗမာများနှင့်လည်းကောင်း ပူးပေါင်းကာ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့ကို အသက်သွေးစတေးကာ တော်လှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြပါ သည်။ ဤသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားမောင်နှမများ၏ အသက်ပေး၍ သွေးစည်းချစ်ကြည်ခဲ့ကြပုံကို ဖော်ညွှန်းနေခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။

ရည်ရွယ်ချက်

၄။ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်သည် ရှေးပဝေသဏီကတည်းကပင် ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ ချင်း၊ မွန်၊ ဗမာ၊ ရခိုင်၊ ရှမ်း အစရှိသည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ စည်းလုံးမှု စွမ်းအား၊ ညီညွတ်မှုစွမ်းအား၊ အမျိုးကိုချစ်သောစိတ်ဓာတ်၊ အမိမြေကိုချစ်သော စိတ်ဓာတ် တို့ဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားသော နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ တည်ဆောက်ခဲ့သည့် နိုင်ငံတော်ကြီးကို တိုင်းရင်းသားများ စည်းလုံးညီညွတ်စွာဖြင့် ကျူးကျော်လာသည့် နယ်ချဲ့ အန္တရာယ်များမှ စည်းလုံးညီညွတ်စွာကာကွယ်ခဲ့မှုကို သိရှိစေရန်ရည်ရွယ်ပါသည်။

နည်းနာနိဿယ

၅။ ဤသုတေသန ပြုလုပ်ချက်ကို Library Research ဖြင့် သုတေသနပြု ဆောင်ရွက်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံနယ်ချဲ့လက်အောက်ကျရောက်ခြင်းနှင့် တောင်ပေါ်မြေပြန့်ဒေသအနှံ့က တော်လှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြပုံ

၆။ မြန်မာနိုင်ငံသည် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့နှင့် ၁၈၂၄ ခုနှစ်မှ ၁၈၈၆ ခုနှစ်အထိ ကျူးကျော်စစ်သုံးကြိမ် ဖြစ်ပွားပြီးနောက် မြန်မာ့ပိုင်နက်နယ်မြေများသည် ဗြိတိသျှတို့ လက်အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့ရသည်။ ပထမအင်္ဂလိပ်-မြန်မာ (၁၈၂၄-၁၈၂၆) ခုနှစ် စစ်အပြီးတွင် မြန်မာ့နယ်မြေများဖြစ်ကြသော ရခိုင်နှင့်တနင်္သာရီတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဒုတိယအင်္ဂလိပ်-မြန်မာ (၁၈၅၂-၁၈၅၃) ခုနှစ် စစ်ပွဲအပြီးတွင် ပဲခူးနှင့်မုတ္တမ (အောက်မြန်မာနိုင်ငံ)ကိုလည်းကောင်း ဗြိတိသျှတို့က သိမ်းပိုက်ခဲ့ကြသည်။ တတိယအင်္ဂလိပ်-မြန်မာ(၁၈၈၅-၁၈၈၆) ခုနှစ် စစ်အပြီး ၁၈၈၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက် သောကြာနေ့တွင် အထက်မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းပိုက်ကြောင်း အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ် လော့ဒ်ဒပ်ဖရင်က ကြေညာခဲ့သည်။

၇။ မြန်မာနိုင်ငံကို ဗြိတိသျှအင်ပါယာအတွင်းသို့ သွတ်သွင်းလိုက်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် တိုင်းတစ်ပါးကျွန်အဖြစ် လက်မခံလိုကြသော မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးရှိ တိုင်းရင်းသားပြည်သူလူထုတစ်ရပ်လုံးသည် ရရာလက်နက်စွဲကိုင်၍ တော်လှန်ခဲ့ကြသည်။ ပထမနှင့် ဒုတိယကျူးကျော်စစ်များအပြီးတွင် သိမ်းပိုက်ခံရသည့်ဒေသများ၌ တော်လှန်ပုန်ကန်မှုများ ရှိပြီးဖြစ်သော်လည်း တတိယကျူးကျော်စစ်အပြီးတွင် နိုင်ငံအနှံ့အပြား၌ တော်လှန်လာခဲ့ကြသည်။ မြေထဲ၊ သရက်၊ ဆင်ပေါင်ဝဲ၊ မင်းဘူး၊ မကွေး၊ နတ်မောက်၊ တောင်တွင်းကြီး၊ ပုဂံ၊ ညောင်ဦး၊ မြင်းခြံ၊ မိတ္ထီလာ၊ သာစည်၊ ပျော်ဘွယ်၊ ရမည်းသင်း၊ ကျောက်ဆည်စသည့် မြန်မာပြည်အလယ်ပိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုလုံးသည် လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲများဖြင့် ဆူပွက်လှုပ်ရှားလျက် ရှိခဲ့ပေသည်။ မြန်မာတို့သည် ဗြိတိသျှစစ်တပ်များကို တွေ့ရာနေရာတွင် ရဲဝံ့စွာအသေခံ၍ တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ရှမ်းအမျိုးသားများကလည်း မြေပြန့်သို့ဆင်း၍ ဗြိတိသျှတို့ကို တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။

၈။ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး ကြာညောင်းလာသောအခါတွင် လက်နက်အင်အားချင်း မယှဉ်သာသဖြင့် မြေပြန့်တွင် တိုက်ခိုက်နေသော ဗမာနှင့် ရှမ်းအမျိုးသား နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး အင်အားစုများသည် တောတောင်ထူထပ်ရာ ဒေသများသို့ တဖြည်းဖြည်း ဆုတ်ခွာ၍ ခုခံကြသည်။ ထို့ကြောင့် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးမှာ တောတောင်ထူထပ်ရာ ဒေသများသို့တိုင် ပျံ့နှံ့သွားပြန်သည်။ ထိုအရပ်ဒေသမှ တိုင်းရင်းသားများက မြေပြန့်မှ ဆုတ်ခွာလာသော မြန်မာတပ်များနှင့်အတူ ပူးပေါင်း၍ တော်လှန်တိုက်ခိုက်ကြပြန်သည်။

၉။ ကယားတောင်တန်းကြီးများအပေါ်တွင် ကယားနှင့် ရှမ်းအမျိုးသားများသည် လည်းကောင်း၊ ကချင်တောင်တန်းကြီးများပေါ်တွင် ကချင်၊ ဗမာနှင့် ရှမ်းအမျိုးသားများသည် လည်းကောင်း၊ ချင်းတောင်တန်းကြီးများပေါ်တွင် ချင်းနှင့် ဗမာအမျိုးသားများသည် လည်းကောင်း၊ ရှမ်းတောင်တန်းကြီးများပေါ်တွင် ရှမ်းနှင့် ဗမာအမျိုးသားများသည်

လည်းကောင်း တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ချစ်ကြည်စွာအသက်ပေး၍ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့တို့ကို တုံ့ပြန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။

၁၀။ ကချင်တောင်တန်းဒေသတွင် ဖုံကန်ဒူဝါ၊ ဆမားဒူဝါ၊ ဂရားဒူဝါ၊ သမာဒူဝါနှင့် ဆဒုံးဒူဝါတို့ဦးဆောင်သော ကချင်အမျိုးသားများ၊ ဗိုလ်ဘိုးစော၊ ဗိုလ်ထီတို့ဦးဆောင်သော ဗမာ–ကချင်အမျိုးသားများ၊ ဦးခမ်းလှိုင်၊ စောရန်ပိုင်နှင့် ဦးအောင်မြတ်တို့ ဦးဆောင်သော ရှမ်း၊ ဗမာ၊ ကချင်အမျိုးသားများက ဇာတိမာန်တက်ကြွစွာ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့ကို တွန်းလှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ကယားတောင်တန်းတွင် စောလဖောနှင့်ထွက်လူ၊ ချင်းတောင်တန်းနှင့် ချင်းတွင်းမြစ်ညာ ဝဲယာဒေသတွင် ရွှေချိုးဖြူမင်းသား ဦးဆောင်သည့် မြန်မာအမျိုးသားများနှင့် ကြွန့်ဘိခ်ဦးဆောင်သော ချင်းအမျိုးသားများ၊ ဦးတက်၊ ဦးပြားတို့ဦးဆောင်သော ရှမ်း–ဗမာအမျိုးသားများက ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။

၁၁။ ရှမ်းပြည်ဘက်တွင် မြင်စိုင်းမင်းသား၊ လင်းပင်မင်းသား၊ ကျိုင်းတုံစော်ဘွားနှင့် ရပ်စောက်စော်ဘွားတို့ဦးဆောင်သော ရှမ်းအမျိုးသားများသည်လည်းကောင်း၊ “ဝ”နယ်ဘက်တွင် စောမဟာ၊ နော်ခမ်းဦးတို့ ဦးဆောင်သော “ဝ”အမျိုးသားများသည်လည်းကောင်း ဗြိတိသျှတို့ကို ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ တောင်တွင်းကြီးနယ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏အဘိုး ဗိုလ်မင်းရောင်၊ အင်းဝနယ်တွင် ထိပ်တင်စောရန်ပိုင်၊ ဆင်ဖြူကျွန်းတွင် ဗိုလ်ဥတ္တမစသော သူတို့သည်လည်းနယ်ချဲ့ ဗြိတိသျှတို့ကိုဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။

၁၂။ တိုင်းရင်းသားများ၏ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲများသည် တောတောင်လျှိုမြောင်ထူထပ်သော နေရာများကို အခြေခံစခန်းများအဖြစ် ယူထားသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ တိုင်းရင်းသားလူထုကြီးတစ်ရပ်လုံး၏ ခိုင်မာသောထောက်ခံမှုကို ရရှိနေသောကြောင့်လည်းကောင်း ဗြိတိသျှတို့အဖို့ ကြီးစွာအခက်အခဲ တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ ဗြိတိသျှတို့လက်တွင်းသို့ ကျဆင်းသွားသော မြို့များကိုပင် နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး အင်အားစုများက ပြန်လည်တိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ တိုင်းရင်းသားများ၏ ပြောက်ကျားစစ်ဆင်ရေးတိုက်ပွဲများသည် အစွမ်းထက်လှသည်။ ရန်သူများအား အကြီးအကျယ် ချောက်ချားတုန်လှုပ်စေခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ရန်သူများမှာ အကျအဆုံးများစွာဖြင့် တိုက်ခိုက်နေကြရသည်။

၁၃။ ၁၈၉၇ ခုနှစ်လောက်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အချို့သောမြို့များတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာအဖွဲ့အစည်းများ စတင် ဖွဲ့စည်းလာခဲ့ကြသည်။ ၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် ဝိုင်အမ်ဘီအေခေါ် ဗုဒ္ဓဘာသာကလျာဏယုဝ အသင်းချုပ် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဂျီစီဘီအေ အသင်းချုပ်ကြီးကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ကာ ဆုံးရှုံးသွားသော အမျိုးသားလွတ်လပ်ရေးကို ပြန်လည်ရရှိရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ ဂျီစီဘီအေ အသင်းချုပ်ကြီး၏ ဦးဆောင်မှုအောက်တွင် တိုင်းရင်းသားအားလုံး စည်းလုံးညီညွတ်စွာရပ်တည်ခဲ့ကြသည်။

၁၄။ ဂျီစီဘီအေ အသင်းချုပ်ကြီး၏ တိုးတက်သော အင်အားစုပိုင်းက ဦးဆောင် ဆင်နွှဲခဲ့သော နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုများအနက် ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် စတင်ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် တောင်သူလယ်သမားများ၏ လက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးကြီးမှာ ထင်ရှားလှသည်။ သာယာဝတီ၊ ပြည်၊ အင်းစိန်၊ ပဲခူး၊ တောင်ငူ၊ ရေဝတီ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်နှင့် ရှမ်းပြည်တို့တွင် ဆရာစံ၏ဦးဆောင်မှုအောက်၌ ဗမာ၊ ကရင်နှင့် ရှမ်းတောင်သူလယ်သမား

များသည် သွေးစည်းညီညွတ်စွာဖြင့် ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့တို့ကို တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။

၁၅။ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် နောက်ပိုင်းတွင် တို့ဗမာအစည်းအရုံး ပေါ်ပေါက်လာပြီးလျှင် တို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ ဦးဆောင်မှုအောက်တွင် တိုင်းရင်းသားအားလုံး စည်းလုံးညီညွတ်စွာ နိုင်ငံရေးတိုက်ပွဲများဖြင့် ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့တို့ကို တိုက်ခိုက်ကြပြန်သည်။ ၁၃၀၀ ပြည့် အလုပ်သမား၊ တောင်သူလယ်သမားအရေးတော်ပုံကြီးသည် ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့တို့ကို အကြီးအကျယ် ထိခိုက်စေသော နိုင်ငံရေးအုံကြွမှုကြီးပင် ဖြစ်ပေသည်။

၁၆။ ၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဖက်ဆစ်ဂျပန်များ၏ လက်အောက်သို့ကျရောက်သွားပြန်သည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ် မတ်လ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ကြီးမှူးသော ဗမာ့တပ်မတော်နှင့် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်ကြီးတို့က တိုင်းရင်းသားပြည်သူတစ်ရပ်လုံးကို ဦးဆောင်၍ တိုင်းရင်းသားအားလုံး၏ ရန်သူဖြစ်သော ဂျပန်ဖက်ဆစ်များအား လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ကြသည်။

၁၇။ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့သည် မလွှဲမရှောင်သာ၍ လွတ်လပ်ရေးပေးရသည့်တိုင် တောင်တန်းဒေသများကိုမူ မပေးလိုဘဲ ခြွင်းချန်ထားလိုသည်။ တောင်တန်းဒေသများကို မိမိတို့၏ ကိုလိုနီများအဖြစ် ဆက်လက်သိမ်းပိုက်ထားပြီး အုပ်စိုးလိုကြသည်။ ထို့ကြောင့် မြေပြန့်နေ တိုင်းရင်းသားများနှင့် တောင်တန်းဒေသနေ တိုင်းရင်းသားများ စိတ်ဝမ်းကွဲအောင်သွေးခွဲမှု အမျိုးမျိုးကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် တိုင်းရင်းသားအားလုံးသည် ပင်လုံမြို့တွင် ညီလာခံကျင်းပ၍ ပင်လုံစာချုပ်ကြီးကို ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့၌ ချုပ်ဆိုကာ သွေးစည်းညီညွတ်မှုကို ပြသခဲ့ကြသဖြင့် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့၏ သွေးခွဲအုပ်ချုပ်ရေး အကြံအစည်မှာ ပျက်ပြားသွားခဲ့ရသည်။ ထိုသို့ ပင်လုံညီလာခံတွင် ချမှတ်ခဲ့သော တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးစိတ်ဓာတ်ကို အခြေခံ၍ ဆက်လက်ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသောကြောင့် ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် သူ့ကျွန်ဘဝမှ လွတ်မြောက်ခဲ့ရပေသည်။

ကချင်တောင်တန်းဒေသမှ နယ်ချဲ့ကိုတော်လှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည့် တိုက်ပွဲများ

၁၈။ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကချင်တောင်တန်းဒေသရှိ မြစ်ကြီးနားအရှေ့ ဆဒုံးမြို့သို့ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့ ဝင်ရောက်လာကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဆဒုံးနယ်ရှိ အဇီးနှင့် ဂျိန်းဖော့ဒူဝါကြီးများသည် အချင်းချင်းတွေ့ဆုံဆွေးနွေးကာ ဗြိတိသျှတို့ကို ခုခံတိုက်ခိုက်ရန် ကြေညာခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှတို့သည် ဆဒုံးသို့ ဝိုင်းမော်ရွာမှတစ်ဆင့် ကွန်ဘာတူးနှင့် ပေါ်ထံရိုန်ရစ်တို့အား လမ်းပြအဖြစ်ခေါ်ဆောင်ကာ စစ်အင်အား ၄၀၀ ကျော်ဖြင့် ချီတက်လာခဲ့သည်။ ဤသည်ကို ဆဒုံးနယ်သားများသိရှိပြီး ဝိုင်းမော်ရွာနှင့် ၂၆ မိုင်အကွာ မလီးချောင်းကမ်းပါးမှတစ်ဆင့် စောင့်ဆိုင်းကာ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့ကို တိုက်ခိုက်ကြရာ တိုက်ပွဲတွင် ဗြိတိသျှတို့ဘက်မှ ကပ္ပတိန်ဟာရီဆင်နှင့် တပ်သား ၇၀ကျော် ကျဆုံးခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှတို့သည် ကျဆုံးသွားသော စစ်သားများအစား အင်အားဖြည့်ကာ ထိုးစစ်ဆင်သောကြောင့် ဆဒုံးနယ်သားများသည် ဆနာရွာ မြောက်ဘက် ဆမ်မဒါတောင်နှင့် ဒိန်ဂရီဒူး အရပ်များသို့ဆုတ်၍ ခုခံရန် ပြင်ဆင်ကြပြန်သည်။

၁၉။ မလီးချောင်း တိုက်ပွဲအပြီး အင်အားဖြည့်တင်းကာ ဆက်လက် ချီတက်လာကြသော

ဗြိတိသျှတို့က လမ်းခရီးရှိ ဖွန်ဂန်းကျေးရွာနှင့် အခြားကျေးရွာများမှ လူများသည် ၎င်းတို့ကို တိုက်ခိုက်သည်ဟုဆိုကာ ကျေးရွာများကို မီးရှို့ဖျက်ဆီးပစ်ခဲ့ကြသည်။ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့သည် ဆက်လက်ချီတက်လာရာ အဇီးနှင့်ဂျိန်းဖော့အမျိုးသားများ စခန်းချနေသော ဒိန်ဂရီခူးနှင့် ဆမ်မဒါတောင်သို့ရောက်လာကြသည်။ ထောင်ချောက်အတွင်းသို့ ဝင်လာသော ဗြိတိသျှတို့အား အဇီးနှင့် ဂျိန်းဖော့အမျိုးသားများက အသင့်ပြင်ဆင်ထားသော ကျောက်တုံးကြီးများ လှိမ့်ချခြင်း၊ အသင့်တူးထားသော ကတုတ်ကျင်းများမှ ပစ်ခတ်ခြင်းတို့ကြောင့် ဗြိတိသျှတို့သည် ဤစခန်းကို စစ်သား ၁၀၀ ကျော် ကျဆုံးသည်အထိ ရှစ်လကြာမျှ တိုက်ခိုက်ခဲ့ရသည်။

၂၀။ အဇီးနှင့်ဂျိန်းဖော့ အမျိုးသားများသည် ဒိန်ဂရီကရုန်တွင် ဆက်လက်ခုခံကြပြန်ရာ အင်အားချင်းမမျှသောကြောင့် ဆုတ်ခွာပေးလိုက်ရသည်။ ဗြိတိသျှတို့သည် ဆနာရွာနှင့် အူလိုင်ခူးရွာများကို မီးရှို့ဖျက်ဆီးလိုက်ကြသည်။ အဇီးနှင့်ဂျိန်းဖော့ အမျိုးသားများသည် ဆဒုံးတွင် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့ကို ခုခံတိုက်ခိုက်လျက် ခေါင်းဆောင်များဖြစ်ကြသည့် ဝါဖော့ဂွန်း၊ ယောင်နော့ဂမ်း၊ အင်ဂျီဂမ်၊ ယောင်ကြုံဂမ်တို့ကျဆုံးပြီး ဆုတ်ခွာပေးလိုက်ရပြန်သဖြင့် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့ ဆဒုံးရွာမကြီးသို့ ချီတက်နိုင်ရန် လမ်းပွင့်သွားလေသည်။ ချီတက်သွားသော နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့သည် ဆဒုံးအရောက်တွင် ဒူဝါဇော်အောင်အားဖမ်းပြီး အဇီးနှင့် ဂျိန်းဖော့ အမျိုးသားများကို ဖမ်းရန် အားထုတ်ကြသည်။

၂၁။ အဇီးနှင့်ဂျိန်းဖော့ အမျိုးသားများသည် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှလက်အောက်တွင် လက်နက်ချ အညံ့မခံဘဲ ဆဒုံးရွာအရှေ့ ဆဂါပါ၊ဇော်ကရုံ၊ ဘွမ်ဝါ၊ မွန်တာယင်ဖြူး၊ ယင်းနော့ စသော ရွာများသို့ တိမ်းရှောင်နေခဲ့ကြသည်။ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့သည် ဆဒုံးဒူဝါဇော်အောင်အား မြစ်ကြီးနားထောင်၊ ကသာထောင် စသည်တို့တွင် ပြောင်းလဲချုပ်ထားစဉ် ကသာထောင်တွင်ပင် သေဆုံးသည်။ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့သည် အရပ်ရပ်တွင် ရှောင်တိမ်းနေသော ကချင်အမျိုးသားများကို လက်နက်ချရန် စေ့ဆော်သော်လည်း တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ လက်နက်မချခဲ့ကြပေ။ ကချင်အမျိုးသားများသည် ဆဒုံးမှလေးမိုင်ကွာ ဘွမ်ဝါရွာတွင် လူအင်အား၊ လက်နက်အင်အား၊ ရိက္ခာများကို စုဆောင်းနေကြပြီး ရိက္ခာပြည့်စုံသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ညစဉ်လိုလို နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့ သိမ်းပိုက်ထားသော ဆဒုံးသို့ သွားရောက် တိုက်ခိုက်ကြသည်။ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့က လိုက်လံတိုက်ခိုက်သောအခါတွင် ဘွမ်ဝါရွာမှလူစုခဲ့ပြီး တောကြိုတောင်ကြားသို့ တိမ်းရှောင်ကြလေသည်။ ဘွမ်ဝါရွာမှ ရှောင်တိမ်းခဲ့ရသော ကချင်အမျိုးသားများသည် ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးခြင်းနှင့် လက်နက်ခဲယမ်း အခက်အခဲတို့ကြောင့် နောက်ဆုံး၌ နယ်ချဲ့ ဗြိတိသျှတို့၏ စေ့စပ်ရေးကို လက်ခံလိုက်ရလေသည်။

၂၂။ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့သည် ဆဒုံးတွင် ကြီးမားသောခံတပ်ကြီးကို အဇီးနှင့်ဂျိန်းဖော့ အမျိုးသားတို့အား ဆောက်ခိုင်းလျက် ခံတပ်ဆောက်လုပ်ပြီးသောအခါ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့သည် အဆိုပါခံတပ်တွင် အခိုင်အမာ တပ်စွဲထားလေသည်။ ဗြိတိသျှတို့ အပြုအမူများကို မခံနိုင်သော နယ်သူနယ်သားများနှင့် ဒူဝါကြီးတို့သည် ခံတပ်တွင်းမှ ဗြိတိသျှတို့ကို ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် ဝိုင်းဝန်းတိုက်ခိုက်ကြပြန်သည်။ သို့သော် အဇီးနှင့် ဂျိန်းဖော့အမျိုးသားတို့ အရေးနိမ့်ခဲ့သည်။ ကချင်အမျိုးသားတို့သည် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့ကို တွန်းလှန်တိုက်ခိုက်ရာတွင် အသုံးပြုသော လက်နက်များမှာ အဆိပ်လူး လေး၊ မြား၊ လှံ၊ မတ်စကက်သေနတ်၊ တူမီးသေနတ်၊

ခေးရှည်၊ ကျွဲသားရေဖြင့် လုပ်သော ဒိုင်းစသည်တို့ဖြစ်သည်။ ဤနောက်ဆုံး တိုက်ပွဲတွင် ဘွမ်ဝါရွာမှ လထော်ဂမ်နှင့် မြော့ခယ်နော်တို့ ကျဆုံးခဲ့သည်။ ၁၉၀၁-၁၉၀၂ ခုနှစ်တွင် တရုတ်ပြည် နယ်နိမိတ်အနီး၌ လီဆူအမျိုးသားတို့က ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ကြပြန် သည်။ ၁၉၀၁ ခုနှစ် မေလမှစ၍ လီဆူအမျိုးသား ရီတီတု (ရိတိမ်တူး) ဆိုသူသည် ပူရာပါ ကျေးရွာမှ စတင်တိုက်ခိုက်လေသည်။ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့အား ရွံ့ရှာမုန်းတီးနေသော လီဆူ အမျိုးသား အများအပြားသည် ရီတီတုနှင့် အတူပါဝင်လာကြသည်။ ရီတီတုသည် ယင်းနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် လူအင်အား ၂၀၀ ခန့်အထိ ရရှိခဲ့လေသည်။ ၁၉၀၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် ကချင်အမျိုးသားများနှင့် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့ တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားရာ လီဆူ အမျိုးသားတို့က ကချင်အမျိုးသားများဘက်မှ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ပြင် လီဆူအမျိုးသားတို့၏ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး တိုက်ပွဲများတွင်လည်း လရှီအမျိုးသားတို့က တစ်တပ်တစ်အား ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။

၂၃။ ၁၉၀၅ ခုနှစ်နှင့် ၁၉၀၆ ခုနှစ်တို့တွင်လည်း ကချင်အမျိုးသားတို့သည် လက်ရုနှင့် ချမ်းမော်ရွာတို့ကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ကြသည်။ ၁၉၀၇ ခုနှစ် မတ်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ဆနာနယ်မှ ကချင်အမျိုးသားတို့သည် အောင်ချဲရှိ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတပ်စခန်းကို ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်ကြသည်။ ဤသို့ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှ တပ်စခန်းကိုလာရောက် တိုက်ခိုက်ကြခြင်းမှာ ကချင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင် ရှင်ရိုင်လအား ဗြိတိသျှ စစ်ပုလိပ်တို့ သတ်ဖြတ်လိုက်သော ကြောင့် ဖြစ်လေသည်။ ယင်းနှစ်တွင်ပင် မကျုန်ဂါးရွာ၌ ကောနနော်၊ အင်ထုံးခါးနော်၊ အဂွန်လ၊ ခေါ်ဒေါင်းမင်း၊ မယန်နော်နှင့် ထင်ဖြိုလတို့ ဦးဆောင်သော ကချင်အမျိုးသားများနှင့် နယ်ချဲ့ ဗြိတိသျှတပ်များ တွေ့ဆုံတိုက်ပွဲဖြစ်ပွားကာ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သူ ထင်ဖြိုလ ကျဆုံးခဲ့သည်။ ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်၏ ဖခင် ဆမားဒူဝါခွန်ဆိုင်းလီသည် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှ တို့ကို သူရဲကောင်းပီသစွာ တိုက်ခိုက်ခဲ့ပြီး အရေးမလှသောအခါ တောင်တြိဂံနယ်မြေ ရှဒန် လော့ခွန် နယ်သို့ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်လေသည်။ ၁၉၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဗြိတိသျှတို့က ၎င်းကို အသာတကြည် ဆက်သွယ်ခေါ်ယူပြီးလျှင် ပထမစစ်ပြေငြိမ်းသဘောတူလက်မှတ်ထိုးစေ သည်။ ၁၉၁၄ ခုနှစ်တွင် ကချင်ပြည်နယ်၌ မြန်မာနှင့်ကချင်လူကြီးများမပါဘဲ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှ တို့ သဘောအတိုင်း မြေပုံသတ်မှတ်ရေး ပြုလုပ်သည်ကို မကျေနပ်၍ အချင်းများကြပြီး ကချင်အမျိုးသားတို့က နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့ကို ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ကြပြန်သည်။

၂၄။ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့ ကချင်ပြည်နယ်သို့ ဝင်လာချိန်မှစ၍ မဆုတ်မနစ် တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ ကြသည့် ဆမားဒူဝါခွန်ဆိုင်းလီသည် အဆိုပါနှစ်အတွင်းတွင်ပင် လူကြီးရောဂါဖြင့် ကွယ်လွန် အနိစ္စရောက်လေသည်။ ဖခင်ကြီးသေဆုံးသော်လည်း မျိုးချစ်စိတ်ပြင်းပြသော သား နှစ်ယောက်တို့က ဦးဆောင်ကာ ဗြိတိသျှတို့ကို ဆက်လက်တိုက်ခိုက်ရာ ရှဒန်ဂမ်မှာ ကျဆုံး ၍ ရှဒန်တန်မှာ အဖမ်းခံရလေသည်။ သို့သော် ကချင်အမျိုးသားတို့၏ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှ ဆန့်ကျင်ရေး တိုက်ပွဲမှာ ဆုံးခန်းသို့ မရောက်သေးဘဲ ပိုမိုစည်းလုံးညီညွတ်စွာဖြင့် ဆက်လက် တိုက်ခိုက်ကြပြန်သည်။ ထိုနှစ်တွင်ပင် နိုင်ငံရေးအရာရှိတစ်ဦးခေါင်းဆောင်သော နယ်ချဲ့ ဗြိတိသျှတပ်တို့သည် လဟာဇာ (ဆွမ်ပရာဘွန်)ကို သိမ်း၍ ထွက်ခွာသွားကြစဉ် ဖော့လမ်း ဂရောင်လီ၊ ဆဘော်နော်၊ လဘန်လ၊ ရှအန်အူမားနော်၊ ဝါဝါန်အောင်နော်နှင့် အင်ဖရာထိန်နန်း

တို့ ခေါင်းဆောင်သော ကချင်အမျိုးသားများက ရရာ တုတ်၊ ဓား၊ တူမီးသေနတ်များကို ကိုင်ဆောင်၍လည်းကောင်း၊ ယင်းဘောပင်၊ ယင်းဘောသားနှင့်လုပ်သော အမြောက်များကို အသုံးပြု၍လည်းကောင်း ဝါဝါန်ကောင်းရွာမှ ဆီးကြိုတိုက်ခိုက်ကြရာ ဗြိတိသျှတို့ဘက်မှ လေးဦးကျဆုံး၍ လေးဦးဒဏ်ရာရလေသည်။ ဤသည်ကို အကြောင်းပြု၍ အဆိုပါနှစ် အတွင်းမှာပင် ဗြိတိသျှတို့သည် ကြီးမားသောတပ်များဖြင့် အင်အားဖြည့်တင်းကာ ဝါဝါန် ကောင်းရွာကို တိုက်ခိုက်ပြီး မီးရှို့ ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်ကြသည်။ ကချင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင် များဖြစ်သော ဖော့လမ်းဂရောင်လီနှင့် ဆဘော်နော်တို့မှာ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့၏ အဖမ်းကို မခံဘဲ တြိဂံနယ်သို့ တိမ်းရှောင်သွားခဲ့သည်။

၂၅။ ဗြိတိသျှနိုင်ငံရေးအရာရှိ အေစီကင်းနစ်သည် ကချင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များ အား "ယင်းတို့ကို လုံးဝအပြစ်မယူ၊ ဗြိတိသျှတို့နှင့် ကချင်အမျိုးသားများ ကြည်ဖြူရန်လိုသည်။ ကောင်းစွာ လုပ်ကိုင်စားသောက်လိုလျှင် ဗြိတိသျှတို့ထံတွင် လာရောက် အလုပ်လုပ်လှည့်ပါ။ ထိုသို့ မလုပ်လိုပါကလည်း ဗြိတိသျှတို့ကို ဆန့်ကျင်ခြင်းမပြုကြပါရန်" စသည်ဖြင့် အယုံသွင်း ကာ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးစေပြီးနောက် ဖော့လမ်းဂရောင်လီနှင့် ဆဘော်နော်တို့ကို ဖမ်းဆီး လိုက်လေသည်။ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ပြင်းပြလှသော ဖော့လမ်းဂရောင်လီနှင့် ဆဘော်နော် တို့သည် ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့တို့လက်တွင် အသေမခံ၊ မိမိတို့မြေပေါ်တွင်သာ အသေခံမည်ဟု ဆိုပြီး ၎င်းတို့ကို ချုပ်နှောင်ထားသော ဆွမ်ပရာဘွန်တွင် ထမင်းမစား၊ ရေမသောက်၊ လမ်း လည်း မလျှောက်ဘဲ မြေပေါ်တွင်လှဲကာ ဆန္ဒပြကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ယင်းခေါင်းဆောင်နှစ်ဦး ကို မြစ်ကြီးနားသို့ခေါ်ယူကာ တရားရုံးတင်၍ ဆုံးဖြတ်ပြီးသောအခါ ကသာထောင်တွင် တစ်သက်တစ်ကျွန်း အပြစ်ပေးခဲ့သည်။ ၁၉၁၅ ခုနှစ် ပထမကမ္ဘာစစ် ဖြစ်နေစဉ်ကာလတွင် ပင် ရှမ်းပြည်နယ်ဘက်၌ စော်ဘွားနှင့် ရှမ်းအမျိုးသားများသည် လက်နက်စွဲကိုင်၍ နယ်ချဲ့ ဗြိတိသျှတို့ကို တိုက်ခိုက်လျက်ရှိသည်။ ထိုပုန်ကန်ထကြွမှုများကို နှိပ်ကွပ်ခံရပြီး ရှမ်း ခေါင်းဆောင်လေးဦးနှင့် ကချင်ခေါင်းဆောင်တစ်ဦး သေဒဏ်အပေးခံရ၍ အခြားကချင် ခေါင်းဆောင်လေးဦးမှာ တစ်သက်တစ်ကျွန်း အပြစ်ပေးခံခဲ့ရပါသည်။

ချင်းတောင်တန်းဒေသမှ နယ်ချဲ့ကိုတော်လှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည့် တိုက်ပွဲများ

၂၆။ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများ ချင်းတောင်သို့ကူးစက်မည်ကို အထူးစိုးရိမ်သောကြောင့် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့သည် တတ်နိုင်သမျှ ပိတ်ပင်တားဆီးခဲ့သည်။ ထို့ပြင် တိုက်ခိုက်ရည် ကောင်းသော ချင်းအမျိုးသားများအား နောက်ထပ်ဆန့်ကျင်ခြင်းမပြုနိုင်ရန် လက်နက်မဲ့ ဖြင့်လည်းကောင်း သို့မဟုတ် လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများဖြင့် ကင်းကွာ၍လည်းကောင်း နေစေသည်။ သို့သော် ကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်လာသောအခါ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့သည် ချင်းအမျိုးသား တို့အား တပ်ထဲသို့ ဆွဲသွင်းလေတော့သည်။ ထို့နောက် ပြင်သစ်စစ်မျက်နှာသို့ ပို့ဆောင်မည် လုပ်သောအခါ ချင်းစစ်သားတို့က ငြင်းဆန် ပုန်ကန်ကြလေသည်။ ယင်းကို နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှ တို့၏ မှတ်တမ်းများတွင် ဟားခါးတပ်တွင်းပုန်ကန်မှုဟု ခေါ်လေသည်။ ထို့နောက် တစ်ဆက် တည်းမှာပင် ယင်းတပ်တွင်းပုန်ကန်မှုကို ချိုးနှိမ်ခဲ့လေသည်။ ယင်းပုန်ကန်မှုကို ဆတ်တား ရွာမှ ရာလ်ဝ္ဂုန်းနှင့် ရာလ်ဘွယ်တို့က ဦးဆောင်ခဲ့သည်။

၂၇။ ၁၉၁၆ ခုနှစ်တွင် ယောချောင်းတိုက်နယ် ဟုန်းသာရွာသားများက ဆန့်ကျင် ကြသဖြင့် ဗြိတိသျှတပ်များ သွားရောက်တိုက်ခိုက်ကြရာ ရာဇဝတ်အုပ်တစ်ဦးကျဆုံးပြီး တစ်ဦး ဒဏ်ရာရခဲ့သည်။ ချင်းအမျိုးသားများဘက်မှ ဟာဂေအွမ် ကျဆုံးသည်။ ထို့အတူ ဖလမ်းမြို့နယ် ခေါင်လီဒေသမှ နော့အာရ်ခေါင်းဆောင်၍ ဗြိတိသျှတို့ကို ဆန့်ကျင်ခဲ့ကြပြန်ရာ အားလုံးကို ဖမ်းဆီးပြီး ဖလမ်းဘောလုံးကွင်းကို တည်ဆောက်စေခဲ့သည်။ တီးတိန်နယ် ထော့ဒိဒေသမှ ငိုလ်ဘိုးလ်နှင့် ဦးရှညီအစ်ကိုနှစ်ဦးက ဦးဆောင်ဆန့်ကျင်ကြပြန်ရာ ဗြိတိသျှတို့က ခေါင်းဆောင် နှစ်ဦးလုံးအား ပစ်သတ်ခဲ့သည်။

၂၈။ ၁၉၁၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် မင်းတပ်အပိုင် ချိချောင်းတိုက်နယ်အတွင်းတွင် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတပ်များနှင့် ချင်းအမျိုးသားများ တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားကြပြန်ရာ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှ တို့ဘက်မှ ကပ္ပတိန်အလက်ဇန်းဒါး ဒဏ်ရာရ၍ ဆာဂျင်တစ်ဦး ကျဆုံးသည်။ ကပ္ပတိန် အလက်ဇန်းဒါးမှာလည်း ထိုဒဏ်ရာနှင့်ပင် နောက်တစ်နေ့၌ သေဆုံးလေသည်။ ချင်းအမျိုးသား များဘက်မှ ဦးမာထန်းနှင့် တစ်ဦးကျဆုံး၍ သုံးယောက် ဒဏ်ရာရခဲ့သည်။ ဦးဝမ်းသူးမောင် ဦးဆောင်သော ချင်းအမျိုးသားတို့သည် ဗြိတိသျှတို့အား စည်းလုံးညီညွတ်စွာ နိုင်ငံရေးအား ဖြင့် ပြန်လည်တိုက်ခိုက်နိုင်ရန်အတွက် ၁၉၃၃ ခုနှစ် မတ်လအတွင်းတွင် ကန်ပက်လက်နယ် (ယခု မင်းတပ်နယ်) နော်ချောင်းတိုက်နယ် မသုံနူးရွာတွင် "ချင်းအမျိုးသားများ စည်းလုံး ညီညွတ်ရေး အဖွဲ့"ကို ဖွဲ့စည်းလိုက်လေသည်။ ထိုအဖွဲ့တွင် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှအား လက်နက်ကိုင် တိုက်ပွဲဆင်နွှဲစဉ်ကလည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးအားဖြင့် တိုက်ခိုက်ရာတွင်လည်းကောင်း ချင်းအမျိုးသားများအား ဦးဆောင်မှုပေးခဲ့သော ဦးဝမ်းသူးမောင်က ဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်လာသည်။

၂၉။ ၁၉၃၄ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ယောချောင်းတိုက်နယ် ဝရဲရွာတွင် ထိုအဖွဲ့၏ ပထမဆုံးညီလာခံခေါ်ကာ လုပ်ငန်းပိုမိုထိရောက် အောင်မြင်ရေးအတွက် ရေနံ ချောင်းမြို့မှ ဦးဘဦး၊ ဦးဘသီ၊ ပခုက္ကူမြို့မှ ဦးဘိုးသိန်း၊ ဦးမျိုးညွန့်၊ သခင်အံ့ကြီး (တို့ဗမာ အစည်းအရုံး) စသည့် သူများနှင့်ဆက်သွယ်၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ထာလောင်းရွာ မှ ဦးအွမ်နိမ် (သခင်အောင်ညွန့်)၊ မသုံနူးရွာမှ ဦးထိန်တမ်တို့ကို ရန်ကုန်သို့ ကိုယ်စားလှယ် စေလွှတ်ပြီး မသုံနူးရွာမှ ဦးကီးမာန်နှင့် အဆိုပါ အဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဝမ်းသူးမောင်တို့ပါ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ထပ်မံလိုက်ခဲ့ကြသည်။ ချင်းတောင်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် ချင်းတောင်အရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဗဟိုအစိုးရထံ အရေးဆိုကြစဉ် ဦးကီးမာန်နှင့် သခင် အောင်ညွန့်တို့ အဖမ်းခံရပြန်ရာ လူထုအားဖြင့် အရေးဆိုမှု ပြန်လွှတ်လိုက်ကြသည်။ ချင်းမျိုးချစ်တို့သည် ချင်းအမျိုးသား ညီညွတ်ရေးအဖွဲ့၏ လိုလားချက်များကို ပြည်မနိုင်ငံရေး ပါတီများက ထောက်ခံလာအောင်ဆောင်ရွက်ရင်း တို့ဗမာအစည်းအရုံးကြီးနှင့် ချင်းအမျိုးသား များစည်းလုံးညီညွတ်ရေးအဖွဲ့တို့ ရင်းနှီးစွာဆက်သွယ်မိကာ သခင်ဝမ်းသူးမောင်အပြင် သခင်အောင်မင်း၊ ဦးဖေလိန်း၊ သခင်အောင်ညွန့် (ဦးအွမ်နိမ်)စသော တို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင် ချင်းအမျိုးသားသခင်များ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။

ဂျီစီဘီအေ ဦးဆောင်မှုအောက်မှ တိုင်းရင်းသားများ၏ နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေး

၃၀။ ၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင် မြန်မာတစ်ပြည်လုံး၌ ဝိုင်အမ်ဘီအေ (ဗုဒ္ဓကလျာဏယုဝအသင်း) ခေါင်းဆောင်မှုဖြင့် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများ တိုးတက်များပြားလာပြီး အမျိုးသမီးများလည်း နိုးကြားလာကာ ကုမ္မာရီအသင်းများ ထူထောင်လာကြသည်။ ဝိုင်အမ်ဘီအေ အသင်းသည် အောင်မြင်သော လှုပ်ရှားမှုများကို ဆင်နွှဲရင်း ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဂျီစီဘီအေ အသင်းချုပ်ကြီးဟူသော အမည်သို့ ပြောင်းလဲပြီး နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထိုအတောအတွင်းတွင် သောမတ် ပဲလဲကိုနှင့် စောဖိလစ်တို့ ခေါင်းဆောင်သော မျိုးချစ်ကရင်အမျိုးသားများသည် ဗြိတိသျှတို့ကို ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ရန်အတွက် တောင်ငူတွင် ဒူးလေးတပ်၊ လေးတပ်ဖွဲ့ကာ စစ်လေ့ကျင့်ရေးများကို လုပ်ဆောင်နေကြသည်။ ယင်းတို့နှစ်ဦးသည် ခလိဖိုးဘာခေါ် ဒူးလေးမင်းသားဟူ၍ ထိုအချိန်က နာမည်ကြီးခဲ့ကြသည်။ ဗြိတိသျှတို့သည် ဆွေးနွေးပွဲကို အကြောင်းပြု၍ အယုံသွင်းကာ ထိုကရင်အမျိုးသားနှစ်ဦးကို ဖမ်းဆီးခဲ့ရာ ၎င်းတို့၏ အဖွဲ့သားများသည် ရောဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ကြရသည်။

၃၁။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပြည်သူလူထု၏ တောင်းဆိုချက်အရ ကာလကတ္တားတက္ကသိုလ်၏ လက်အောက်ခံ ရန်ကုန်ကောလိပ်နှင့် ယုဒသန်ကောလိပ်တို့ နှစ်ခုကို တက္ကသိုလ်အဖြစ် တိုးမြှင့်ပေးရန် လိုအပ်လာသောအခါ ယူနီဗာစီတီ အက်ဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းမည့် အချို့သော အချက်အလက်တို့နှင့် ပတ်သက်၍ တစ်ပြည်လုံးက မကျေမနပ် ဖြစ်လာကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဆာရယ်ဂျီနယ်ကရက်ဒေါက်ဦးဆောင်သော ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ပြည်သူလူထု၏ လိုလားချက်များကို မသိဟန်ဆောင်ကာ ထိုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၈ ရက်နေ့တွင် ယူနီဗာစီတီ အက်ဥပဒေကို အတည်ပြု ပြဋ္ဌာန်းလိုက်လေသည်။

၃၂။ ထိုဥပဒေတွင် တစ်ပြည်လုံးက မကျေနပ်သောအချက်အချို့မှာ ငွေကြေးပြည့်စုံသူတို့၏ သားသမီးများသာ တက္ကသိုလ်ပညာ ဆည်းပူးခွင့်ရှိခြင်း၊ တက္ကသိုလ်သို့ ဝင်ရန်အတွက် ပြင်ဆင်မှုအတန်းတွင် တစ်နှစ်တိတိ သင်ကြားရမည်ဖြစ်ခြင်း စသည်တို့ပင်ဖြစ်သည်။ မကျေမနပ် အုံကြွလာသော ကျောင်းသားထုသည် ထိုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့တွင်မူ ကျောင်းသားသပိတ်ကြီးကို စပြီဟု တိုင်းပြည်သို့ အတိအလင်းကြေညာကာ ပညာရေးတိုက်ပွဲကြီး စတင်လေသည်။ ထိုကျောင်းသားသပိတ်သည် တနင်္ဂနွေတစ်ပတ်အတွင်း တစ်ပြည်လုံးသို့ ကူးစက်သွားခဲ့သည်။ ထို ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ် ကျောင်းသားလှုပ်ရှားမှုတွင် ချင်းတောင်မှ မြန်မာစာတတ်သူများ ပါဝင်တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ကြလေသည်။

၃၃။ ဗြိတိသျှတို့သည် မြန်မာပြည်မမှ ဂျီစီဘီအေ ဝံသာနုလှုပ်ရှားမှုများ ချင်းတောင်သို့ မကူးစက် မပြန့်ပွားအောင် မြောက်ပိုင်း ချင်းတောင်တွင် တားဆီးနိုင်ခဲ့သော်လည်း တောင်ပိုင်း ချင်းတောင်တွင်ကား မတားဆီးနိုင်ခဲ့ပေ။ ဂျီစီဘီအေ ဝံသာနုလှုပ်ရှားမှုသည် အနှစ်သာရအားဖြင့် နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး၊ နိုင်ငံရေးဖြစ်သော်လည်း ဘာသာရေးအသွင်သဏ္ဌာန်များ လွှမ်းမိုးနေသောကြောင့် ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၅ ရက် (၁၂၈၂ ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် ၁၀ ရက်) ကျောင်းသားများ သပိတ်မှောက်သည့်နေ့ကို အမျိုးသားနေ့အဖြစ် သတ်မှတ်ရန်စသည့် အဆိုတို့ကို အတည်ပြုသည်။ ဤနဝမကွန်ဖရင့်သို့ ရခိုင်မျိုးချစ် ဦးအောင်ဇံဝေနှင့် ဦးစောလှတင်တို့က တက်ကြွစွာ ပါဝင်ဆင်နွှဲကြသည်။

၃၄။ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့တို့၏ လက်အောက်မှ လွတ်လပ်ရေးကို အရယူရန်အတွက်သာ စိတ်စောနေသော ရခိုင်အမျိုးသားများထဲတွင် အမျိုးသားစိတ်ပြင်းပြသော ရခိုင်ဘုန်းတော်ကြီးများ ပါဝင်သည်။ ရခိုင်ဆရာတော် ဦးဥတ္တမသည် မအူပင်ခရိုင် စုကလပ်ရေကျော် ကျေးရွာတွင် ကျင်းပသော လူထုအစည်းအဝေးပွဲတစ်ခု၌ ဗြိတိသျှအစိုးရကို အကြည်ညိုပျက်အောင် ကရက်ဒေါက် ပြန်သွား စသော မိန့်ခွန်းကို ဟောမိသောကြောင့် မအူပင်ထောင်တွင် ထောင်ဒဏ် လေးနှစ် အပြစ်ပေးခံရသည်။ သို့သော် ထောင်တွင်း၌ အကျင့်စာရိတ္တ ကောင်းသည်ဆိုပြီး သုံးနှစ်ကျော်ကျော်တွင် လွတ်လာသည်။ စစ်တွေသား ဆရာတော် ဦးဥတ္တမသည် မြန်မာပြည်တစ်ပြည်လုံးတွင် နိုင်ငံရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပထမဆုံး အပြစ်ပေးခံရသူဖြစ်သည်။

၃၅။ မရှေးမနှောင်းပင် ဘုန်းတော်ကြီး ဗုဒ္ဓရာဇာ ဦးနာဂိန္ဒကို စစ်တွေထောင်တွင် အကျဉ်းချထားသည်။ ဘုန်းတော်ကြီး၏ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ကို ချိုးနှိမ်ရန်အတွက် ခြေနှစ်ဖက်ကို ဒေါက်ခတ်၍ အပြစ်ပေးထားသည်ဟူသော သတင်းကိုသိရသည်နှင့် ရခိုင်လူထုကြီးက ထောင်ဘူးဝမှ ဆန္ဒပြသောကြောင့် ရက်များမကြာမီ ထောင်ပြောင်းပစ်လိုက်သည်။ အလားတူပင် ဗြိတိသျှတို့သည် ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ယင်းတို့၏ အာဏာထိရောက်ရေးအတွက် ရှမ်းအမျိုးသားများကို ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်သည့် ဥပဒေအမျိုးမျိုးကို ထုတ်ခဲ့သည်။

၃၆။ ၁၉၂၂ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁ ရက်နေ့မှစ၍ ရှမ်းပြည်ကို တောင်ပိုင်းနှင့် မြောက်ပိုင်း ခွဲခြားလိုက်ပြီး ရှမ်းပြည်နယ်ကိုအုပ်ချုပ်ရန် ပဒေသရာဇ်ကောင်စီကိုလည်း ဖွဲ့စည်းလိုက်သည်။ ထိုကောင်စီတွင် ဗြိတိသျှဘုရင်ခံမင်းကြီးကခန့်ထားသော ဗြိတိသျှအမျိုးသား တောင်တန်းမင်းကြီးက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်၍ ပဒေသရာဇ်ကောင်စီတွင် ပါဝင်ကြသော စော်ဘွားများကို ထိုတောင်တန်းမင်းကြီးက ကြိုးကိုင်အုပ်ချုပ်လေသည်။ ရှမ်းစော်ဘွားများမှာမူ ထိုကောင်စီ၌ အုပ်ချုပ်ရေးများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ထင်မြင်ချက်များပေးရုံသာ အခွင့်အရေးရှိတော့သည်။ ထိုကဲ့သို့ အမျိုးမျိုးဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်သော်လည်း မျိုးချစ်ရှမ်းအမျိုးသားအများစုအတွင်း ယင်းတို့မထိရောက်ခဲ့ချေ ။

၃၇။ ၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင် မြန်မာပြည်ကို ဗျူရိုကရေစီအဆင့်အတန်းမှ ဒိုင်အာခီအဆင့်အတန်းသို့ တိုးမြှင့်ပေးလိုက်သောအခါ ကချင်ပြည်နယ်ဘက်တွင် သတ်မှတ်ထားသော အပိုင်း (၁) နှင့် အပိုင်း (၂) နယ်ဟု ခွဲခြားလိုက်ပြီး အပိုင်း (၁) တောင်တန်းဒေသများကို မြန်မာပြည်ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးနယ်အတွင်းသို့ မထည့်သွင်းဘဲ ခြွင်းချန် ထားပြီးလျှင် ဘုရင်ခံက တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်သည်။ လူနေများသော ဗန်းမော်၊ မြစ်ကြီးနားနှင့် ကသာမြို့များကို သတ်မှတ်ထားသော အပိုင်း(၂) နယ်အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုပြီးလျှင် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ဘက်ဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးနယ်အတွင်း ထည့်သွင်းထားခဲ့သည်။

၃၈။ ၁၉၂၆ ခုနှစ်တွင် ကချင်တောင်တန်းများပေါ်၌ ဗြိတိသျှတို့အား ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ရေးမှာ ဗြိတိသျှတို့နှင့် စစ်ရပ်စဲရန် လက်မှတ်ရေးထိုးပြီးသည့်အချိန်မှစ၍ ရပ်စဲသွားခဲ့ပြီး ၁၉၂၈ ခုနှစ်တွင် ဟူးကောင်းတောင်ကြားနှင့် ပူတာအိုနယ်တို့၌ ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေးကို စတင်ခဲ့လေသည်။ သို့သော် ၁၉၂၈ ခုနှစ်တွင် ကချင်တောင်တန်း မိုင်းယောင်းနယ် ကွမ်တူးချက်ဝါဖျရာရွာအနီးတွင် လော့ခွမ်ဇောဂေါင်၊ အင်ဘန်းဒပ်ဇော်ဂေါင်၊ မိုင်ယောင်းဇော်တောင်၊ အင်ဘောင်းတန်၊ လဖိုင်ပွန်စစ်၊ ဒင်ခန်းဂေါင်၊ အင်ဘန်းတူးရင်၊ အူခါလန်မနောင် (ခေါ်)

အူခါလန်ဖန်၊ ဝခေါင်တူးနှင့် မထွန်ကျော်ဖားတို့ ဦးဆောင်သော ကချင်အမျိုးသားများနှင့် ဗြိတိသျှတပ်များ တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ထိုတိုက်ပွဲတွင် ခေါင်းဆောင်များဖြစ်ကြသော လော့ခွမ်ဇော်ဂေါင်၊ အင်ဘန်းဒပ်ဇော်ဂေါင်၊ မိုင်းယောင်းဇော်တောင်၊ အင်ဘောင်းတန်နှင့် အင်ဘန်းတူးရှင်တို့ အဖမ်းခံရသည်။ ဗြိတိသျှတို့က အင်ဘန်းဒပ်ဇော်ဂေါင်နှင့် မိုင်ယောင်း ဇော်တောင်တို့ကို အပြစ်ပေးသည့်အနေဖြင့် ဇရာမစည်ကြီးများကို မြစ်ကြီးနားအထိ ထမ်းပိုးသယ်ဆောင်စေခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ဖမ်းမိသော ခေါင်းဆောင်အားလုံးအား တစ်ကျွန်းသို့ ပို့ခဲ့သည်။

၃၉။ ချင်းတောင်တန်းတွင် အချုပ်အချယ်များပြားလှသော ဗြိတိသျှတို့၏ အုပ်ချုပ်ရေးကို သည်းမခံနိုင်တော့သော ချင်းအမျိုးသားခေါင်းဆောင် တစ်ဦးဖြစ်သည့် ဦးဝမ်းသူးမောင်သည်လည်း ၁၉၂၉ ခုနှစ်တွင် ချင်းတောင်တန်းသာသနာပြုရေးကိစ္စများကို ဖွဲ့စည်းကာ အမျိုးသားစိတ်ဓာတ်များကို နိုးကြားတက်ကြွစေခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှတို့သည် ချင်းတောင်တန်း တွင် မိမိတို့ အလိုကျခြယ်လှယ်နိုင်ရေးအတွက် ချင်းတောင်တန်းကို အုပ်ချုပ်ရေးစီရင်စုခွဲရန်နှင့် ဥပဒေစာအုပ်အတိုင်း တိကျစွာ ကျင့်သုံးခဲ့လေသည်။ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့ အပါအဝင် နိုင်ငံခြားသားအရင်းရှင်များသည် မြန်မာအမျိုးသားချည်းသာကွက်၍ ဖိနှိပ်သည်မဟုတ်ဘဲ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း၌ နေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအားလုံးကို ဖိနှိပ်ခဲ့လေသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများကလည်း ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့တို့အား နိုင်ငံရေးနည်းဖြင့် ပြန်လည်တိုက်ခိုက်လျက် ရှိရာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအားလုံးပါဝင်၍ ဝိုင်အမ်ဘီအေ၊ ဂျီစီဘီအေအသင်းများနှင့်ပူးပေါင်းကာတစ်နိုင်ငံလုံးမှတိုင်းရင်းသားလူမျိုးအားလုံးက စည်းလုံးညီညွတ်စွာဖြင့် လက်တွဲတိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။

“ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့ အပါအဝင် နိုင်ငံခြားသား အရင်းရှင်များသည် မြန်မာအမျိုးသား ချည်းသာ ကွက်၍ ဖိနှိပ်သည်မဟုတ်ဘဲ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း၌ နေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုး အားလုံးကို ဖိနှိပ်ခဲ့လေသည်”

ဆရာစံအရေးတော်ပုံခေတ် တိုင်းရင်းသားများ နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေး

၄၀။ ၁၉၂၉ – ၃၀ ပြည့်နှစ်သည် အထူးအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ တောင်သူလယ်သမားများ ကပ်ဆိုက်သော နှစ်ကြီးပင်ဖြစ်သည်။ စပါးဈေးမှာ တစ်ဟုန်ထိုးကျဆင်းသောကြောင့် စီးပွားရေးကျပ်တည်းကာ အနှစ်နှစ်က တင်ရှိနေသော ကြွေးမြီများကို မဆိုထားနှင့် မိုးရာသီအတွင်းက ချေးယူထားသောအကြွေးများကိုပင် ပြေလည်အောင် မပေးဆပ်နိုင်ကြချေ။ ဤသို့စီးပွားရေးကျပ်တည်းနေစဉ် ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ကိုယ်ချင်းစာတရားကင်းမဲ့စွာဖြင့် မြေခွန်တော်နှင့် သဿမေဓလူခွန်တော်များကို အတင်းအဓမ္မ တောင်းခံခဲ့ကြသည်။ မပေးနိုင်သူများအား ယင်းတို့ပိုင် ကောက်ရိုးပုံမှအစ လှည်း၊ နွားနှင့် အိမ်တွင်းပစ္စည်းများကို သိမ်းယူခြင်း၊ အိမ်ပါဖျက်၍ယူခြင်း၊ ဖမ်းဆီးခြင်း၊ ရိုက်နှက်ခြင်း၊ သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ရွာများကို မီးနှင့်ရှို့ခြင်း၊ အမျိုးသမီးများအား ဗလက္ကာရ ပြုခြင်းအထိ လုပ်ဆောင်လာကြသည်။ ရှိသမျှပစ္စည်း အသိမ်းခံရ၍ ဝမ်းစာမကျန်သော တောင်သူလယ်သမားများမှာ အငတ်ပြဿနာနှင့် ရင်ဆိုင်ကြရသည်။

၄၁။ ကရင်တောင်သူလယ်သမားများ နေထိုင်ရာ ကျေးရွာများတွင်လည်း ဤကဲ့သို့သော နှိပ်စက်မှုမျိုးနှင့် တွေ့ကြုံရလျက်ရှိရာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ အားလုံးတို့သည် မည်သို့မျှ သည်းခံ၍နေရန် မဖြစ်နိုင်တော့သဖြင့် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး နည်းလမ်းအသွယ်သွယ်ကို လျှို့ဝှက်စွာ ရှာကြံလျက်ရှိကြရာမှ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၂ ရက်နေ့ (တနင်္ဂနွေနေ့) ညတွင် သာယာဝတီနယ် ရေတိုက်ရွာမှစ၍ ဆရာစံ ဦးဆောင်သော တောင်သူလယ်သမားအရေးတော်ပုံကြီးကို စတင်လေတော့သည်။ အရေးတော်ပုံကြီးစတင်၍ မကြာမီပင် အင်းစိန်၊ ပဲခူး၊ ပြည်၊ သရက်၊ ဖျာပုံ၊ မအူပင်၊ ပုသိမ်၊ ဟင်္သာတ၊ ရမည်းသင်း၊ တောင်ငူခရိုင်များအထိ ဆရာစံဦးဆောင်သော တောင်သူလယ်သမားအရေးတော်ပုံသည် ပျံ့နှံ့ခဲ့သည်။ သာယာဝတီနှင့် အင်းစိန်ခရိုင် နယ်စပ်တစ်လျှောက်တွင် ဆရာစံအရေးတော်ပုံ တပ်သားများသည် အမြဲမပြတ်သွားလာလှုပ်ရှားလျက်ရှိရာ ဆရာစံ၏ လက်ရုံးများဖြစ်သော ဖိုလ်စံထူးဖနှင့် ဖိုလ်မြတ်အောင်တို့သည် နောက်လိုက်နောက်ပါနှင့်အတူ ထိုဒေသတစ်ဝိုက်တွင် စုဝေးလျက်ရှိကြသည်။ အင်းစိန်ခရိုင်မှ ကရင်မျိုးချစ်တို့သည် ဆရာစံ၏တပ်ဖွဲ့နှင့် ပူးပေါင်းကာ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှအား တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ဆရာစံ၏ တောင်သူလယ်သမားတပ်ကြီး စခန်းချခဲ့သော ဖားလေးကွင်း၊ အလံတောင်၊ ဖားရွှေကျော်နှင့် ဗူးတရာရွာများမှ ကရင်–မြန်မာမျိုးချစ်များသည် ဆရာစံ၏ တောင်သူလယ်သမားတော်လှန်ရေးတွင် ရွာလုံးကျွတ် နီးပါး ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။

၄၂။ ဟင်္သာတခရိုင်တောင်ပိုင်းတွင်လည်း ကရင်အမျိုးသား ဖိုလ်ကျားက ဆရာစံနှင့် ပူးပေါင်းကာ ယင်းနယ်ရှိ ဗြိတိသျှတို့အား အပြင်းအထန် တော်လှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ဟင်္သာတခရိုင်၊ အင်းစိန်ခရိုင်၊ သာယာဝတီခရိုင်များတွင် ကရင်–မြန်မာတော်လှန်ရေး တပ်သားတို့ လက်တွဲ၍ ဗြိတိသျှတို့အား တိုက်ခိုက်နေချိန်တွင် သရက်ခရိုင်ဘက်တွင်လည်း ချင်းနှင့် မြန်မာတို့ပူးပေါင်းကာ တောင်သူလယ်သမားတော်လှန်ရေးကြီးကို ဆင်နွှဲလျက်ရှိလေသည်။ သရက်ခရိုင်တွင်းရှိ တော်လှန်ရေးတပ်သားများကို နှိမ်နင်းရန်အတွက် ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအား အထူးပုလိပ်များကိုတိုး၍ ခန့်ထားစေသည့်အပြင် အမှတ် ၂/၁၅ မြင်းစီးပန်ချာပီတပ် အပါအဝင် စစ်ပုလိပ်များကိုလည်း အင်အားဖြည့်ထားလေသည်။ ၁၉၃၁ ခုနှစ်

"၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် တို့ဗမာအစည်းအရုံး ပေါ်ပေါက်လာပြီး မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသား အားလုံးတို့၏ လွတ်မြောက်ရေး အတွက် ဆင်နွှဲသည့် မပြီးဆုံးသေးသော တိုက်ပွဲများကို နိုင်ငံရေးအရ ခေါင်းဆောင်၍ ဆက်လက် တိုက်ခိုက်ခဲ့ပေသည်"

ဇန်နဝါရီလတွင် ဆရာစံခေါင်းဆောင်သော တောင်သူလယ်သမားတော်လှန်ရေးသည် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်နှင့် မြေပြန့်ဒေသများမှ ရှမ်းပြည်သို့တိုင် ပျံ့နှံ့လျက်ရှိခဲ့လေသည်။

၄၃။ ထိုစဉ်က ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ပဒေသရာဇ်စော်ဘွားများ တန်ခိုးကြီးထွားနေပြီး ရှမ်းတောင်သူလယ်သမားတို့မှာ မြေပြန့်မှ တိုင်းရင်းသား တောင်သူလယ်သမား များ၏နည်းတူ အမျိုးမျိုးနှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်းခံရသည့်ပြင် လယ်ခွန်၊ ယာခွန်များကို အဓမ္မစည်းကြပ်တောင်းခံခြင်း၊ အမျိုးသမီးများကို ဖျက်ဆီးခြင်းစသော မတရားမှုများကို ခံစားနေရလေသည်။ ဆရာစံသည် ဘုန်းတော်ကြီး ဦးဉာဏဘွဲ့အမည်ဖြင့် နောင်ချိုနှင့် ငါးမိုင်ခန့်ကွာဝေးသော မက်ချီးရွာတွင် ရောက်ရှိနေကာ မြေခွန်၊ ယာခွန်မပေးရန်၊ လယ်ယာမြေများ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရရန်နှင့် ဗြိတိသျှတို့နှင့် မင်းတို့၏ အလိုတော်ရိများကို တိုက်ခိုက်ရန် ဟောပြောစည်းရုံးရာ နောင်ချိုတစ်နယ်လုံးရှိ ရှမ်းအမျိုးသားများသာမက မြန်မာ၊ ပလောင်နှင့် ဓနုအမျိုးသားများလည်း ပါဝင်လာကြသည်။ ဆရာစံနှင့် အတူ ရှမ်းပြည်မှ ခေါင်းဆောင်ပါဝင်ခဲ့သောသူမှာ ဦးထွန်းလှ ဖြစ်သည်။

၄၄။ ၁၉၃၁ ခုနှစ် ဇွန်လကုန်လောက်တွင် ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း ရပ်စောက်နယ်ဘက်တွင် ဆရာစံခေါင်းဆောင်သော ရှမ်း၊ မြန်မာ၊ ပလောင်၊ ဓနုအမျိုးသားတောင်သူလယ်သမားတို့၏ တော်လှန်ရေးစတင်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၁ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁ ရက်နေ့တွင် တောင်သူလယ်သမားတော်လှန်ရေးတပ်သားများနှင့် ဗြိတိသျှ သြဇာခံတပ်အချို့ တောင်ပျောက်ရွာတွင် တိုက်ပွဲဖြစ်ခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှစစ်တပ်က လိုက်လံတိုက်ခိုက်ပြီး ဒုဋ္ဌာဝတီမြစ်ကို ဖြတ်ကူးလာသော တော်လှန်ရေးတပ်သားများအား ဗြိတိသျှတပ်တို့က တိုက်ခိုက်ပစ်ခတ်ရာ အများအပြား ကျဆုံးပြီး ၁၂၇ ယောက် အဖမ်းခံရသည်။ ဆရာစံတို့ စခန်းချရာ ဟာရိုင်စခန်းသို့ ဗြိတိသျှတို့ ချီလာပြီဟူသော သတင်းကိုကြားသောအခါ ဆရာစံသည် သကျန်းဝတ်မှ လူဝတ်ကြောင်လဲ၍ စစ်သုံးကြောင်းဖြန့်ကာ ဆီးကြိုတိုက်ခိုက်ရန် စီစဉ်လေသည်။ ပထမ

စစ်ကြောင်းတွင် ဦးထွန်းလှ ခေါင်းဆောင်၍ မျိုးချစ် ရှမ်း၊ မြန်မာ၊ ဓနု၊ ပလောင်အမျိုးသား ၃၅၀ ကျော်ဖြင့် နောင်ချိုသို့ ချီရန်ဖြစ်ပြီး ဒုတိယစစ်ကြောင်းမှာ နောင်ပိန်သို့ ချီတက်ရန် နှင့် တတိယစစ်ကြောင်းမှာ ရပ်စောက်သို့ ချီတက်ရန်ဖြစ်သည်။ ၁၉၃၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂ ရက်နေ့တွင် ရှမ်းတောင်လယ်သမားတော်လှန်ရေးကြီးသည် တောင်သူလယ်သမား တော်လှန်ရေး ခေါင်းဆောင် ဆရာစံအား ဗြိတိသျှတို့ လက်ရဖမ်းမိသွားသဖြင့် ဆုံးခန်းတိုင် ခဲ့သည်။ ရှမ်းပြည်မှ တောင်သူလယ်သမားတော်လှန်ရေးကို ရှမ်းအမျိုးသားများ၊ ဓနုအမျိုးသား များ၊ ပလောင်အမျိုးသားများက မြန်မာများနှင့်အတူ လက်တွဲ၍ စည်းလုံးညီညွတ်စွာ ဗြိတိသျှ နယ်ချဲ့တို့ကို ရှစ်လတိုင် နှိမ်နင်းခဲ့သည်။

တို့ဗမာအစည်းအရုံးခေတ် တိုင်းရင်းသားများ နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေး

၄၅။ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် တို့ဗမာအစည်းအရုံးပေါ်ပေါက်လာပြီး မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားအားလုံးတို့၏ လွတ်မြောက်ရေးအတွက်ဆင်နွှဲသည့် မပြီးဆုံးသေးသော တိုက်ပွဲများကို နိုင်ငံရေးအရ ခေါင်းဆောင်၍ ဆက်လက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ပေသည်။ တို့ဗမာ အစည်းအရုံးက ဦးဆောင်သည့် နိုင်ငံရေးတိုက်ပွဲများသည် ပြည်မမှနေ၍ ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ ချင်း၊ ရှမ်းတို့နေထိုင်ရာ ဒေသများသို့ပါ ဂယက်ရိုက်ခဲ့ပြီး ထိုလွတ်လပ်ရေး တိုက်ပွဲများ အတွင်းတွင် တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံက စည်းလုံးညီညွတ်တက်ကြွစွာဖြင့် ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ တို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲများသည် ကချင်ပြည်နယ်သို့ ဂယက်ရိုက်ခတ် ခဲ့ပြီး မြစ်ကြီးနားနှင့် ဗန်းမော်မြို့များတွင် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားသော တိုက်ပွဲများ အများအပြား ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ တော်လှန်ရေးခေတ်အဆက်ဆက်တွင် ချင်းအမျိုးသားတို့ကို ဦးဆောင်ခဲ့သော ဦးဝမ်းသူးမောင်သည် ဂျီစီဘီအေအသင်းချုပ်ကြီးနှင့် ပူးပေါင်းကာ ချင်းတောင်တွင် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများကို ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ပြည်မမှ တို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများသည် တောင်တန်းသို့ ပျံ့နှံ့ဝင်ရောက်လာ သည်ကို တားဆီးရန်အတွက် ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ချင်းတောင်နှင့် မြန်မာပြည်မကို အမျိုးမျိုးသော ဥပဒေများသုံးကာ အဆက်အသွယ် ဖြတ်တောက်ပစ်ခဲ့သည်။

၄၆။ ထိုစဉ်က တောင်ပိုင်းချင်းတောင်တွင် ဗြိတိသျှတို့လုပ်ရပ်များကို ကန့်ကွက်သည့် အနေနှင့် ချင်းအမျိုးသားတို့အား ဦးဝမ်းသူးမောင်ကပင် ခေါင်းဆောင်ကာ ဆန္ဒပြကြသည်။ တို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ နိုင်ငံရေးတိုက်ပွဲများတွင် ကော့ကရိတ်မြို့မှ ကရင်အမျိုးသား မန်းဘသင်းမှာ တက်ကြွစွာပါဝင်ခဲ့သည်။ ဤသို့ မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးတွင် တိုင်းရင်းသား အားလုံးတို့၏ နိုင်ငံရေးအုံကြွမှုများ လှုပ်ရှားလျက်ရှိသောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေး အခြေအနေနှင့် ပတ်သက်၍ ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ ဖိတ်ကြားချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံပါတီပေါင်းစုံ ကိုယ်စားလှယ်များသည် ဘိလပ်သို့ထွက်ခွာသွားကြလေသည်။ ထိုမျက်နှာစုံညီ အစည်းအဝေး ပွဲကြီးသို့တက်ရောက်ရန် ရှမ်းပြည်ကိုယ်စားလှယ် စော်ဘွားအချို့လည်း လိုက်ပါသွားကြသည်။ ထိုမျက်နှာစုံညီ အစည်းအဝေးကြီးက မြန်မာနိုင်ငံအား ၉၁ ဌာနအုပ်ချုပ်ရေးပေးရန် သဘော တူခဲ့သည်။ ၁၉၃၀–၃၁ ခုနှစ်က ဘိလပ်တွင် ၉၁ ဌာနအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဗြိတိသျှအစိုးရတို့ ဆွေးနွေးသောအခါ ဗြိတိသျှတို့၏ ဩဇာခံ

စော်ဘွားအချို့က ပြည်မနှင့်မပူးပေါင်းလိုကြောင်း တင်ပြခဲ့သည်ကို အခွင့်ကောင်းယူ၍ ၁၉၃၅ ခုနှစ် အက်ဥပဒေအရ မြန်မာနိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်ရေးအဆင့်အတန်း တိုးမြှင့်ပေးလိုက်သောအခါ ရှမ်းပြည်နယ်ကို ချန်လှပ်၍ထားခဲ့လေသည်။ ရှမ်းပြည်ကို ဘုရင်ခံမင်းကြီးက တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်ပြီးလျှင် မြန်မာနိုင်ငံက ရှမ်းပြည်အား နှစ်စဉ်ထောက်ပံ့ကြေးငွေများ ပေးနေရသော်လည်း ထိုငွေကြေးကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာနိုင်ငံ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင် ဆွေးနွေးခွင့်မရကြချေ။ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့အစိုးရသည် မြန်မာနိုင်ငံအား ကိုလိုနီစနစ်ဖြင့် တိတိလင်းလင်း ကျင့်သုံးအုပ်ချုပ်နေသည့်ကြားမှ မြန်မာတိုင်းရင်းသားတို့သည် အားမာန်မလျှော့ဘဲ လွတ်လပ်ရေးအတွက် အားသွန် ခွန်စိုက်ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။

၄၇။ ၁၉၃၆ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ ကျောင်းသူကျောင်းသား ရာခိုင်နှုန်း ၈၀ နှင့် ယုဒသန်ကောလိပ်မှ ရာခိုင်နှုန်း ၂၀ မျှပါဝင်သော တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများသည် ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့၏ ကိုလိုနီစနစ်ဆိုးကို ဒုတိယအကြိမ် သပိတ်မှောက်ဆန္ဒပြကြပြန်သည်။ တက္ကသိုလ်မှ သပိတ်မှောက်ကျောင်းသားကြီးများသည် ရန်ကုန်မြို့ပေါ်ရှိ အထက်တန်းကျောင်းများ၊ အမျိုးသားကျောင်းများသို့လည်းကောင်း၊ အဝေးမြို့အသီးသီးရှိ အထက်တန်းကျောင်းများနှင့် အမျိုးသားကျောင်းများသို့လည်းကောင်း သွားရောက်ဟောပြောကြသဖြင့် မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ကျောင်းအားလုံးတွင် သပိတ်လက်နက်ကို ကိုင်ဆောင်လာခဲ့ကြသည်။ ထိုကျောင်းသားလှုပ်ရှားမှုတွင် ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ ချင်း၊ ရှမ်း၊ ရခိုင်၊ မြန်မာကျောင်းသား ကျောင်းသူအားလုံးသည် တစ်သွေးတည်း၊ တစ်သားတည်းဖြင့် ညီညွတ်စွာ ပူးပေါင်း၍ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့၏ ဖိနှိပ်မှုများကို နိုင်ငံရေးနည်းဖြင့် တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ကြသည်။ တို့ဗမာအစည်းအရုံး ကျောင်းသားသပိတ်၌ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများသမဂ္ဂတွင် ကျောင်းသားများဖြစ်ကြသော သထုံမှ စောစန်းကေနှင့် ဖျာပုံခရိုင်ပတ်တော်ရွာသား စောဝေသော်တို့ကလည်းကောင်း၊ ဗမာနိုင်ငံလုံး ကျောင်းသားသမဂ္ဂစောအောင်ပကလည်းကောင်း၊ အထက်တန်းကျောင်းများတွင် စောထွန်းစိန်၊ စောဘခင်၊ စောသာဖဲတို့ကလည်းကောင်း တက်ကြွစွာပါဝင်ကြသည်။ ကရင်မျိုးချစ်များဖြစ်ကြသော စောဝေသော်၊ စောအောင်ပ၊ မန်းဘဖဲ၊ မန်းဝင်းမောင်နှင့် စောစန်းကေတို့မှာ တို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင်များ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။

တိုင်းရင်းသားများနှင့် ၁၃၀၀ ပြည့်အရေးတော်ပုံ

၄၈။ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၀၀ ပြည့်နှစ်သည် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး လှုပ်ရှားမှုကြီးများဖြစ်သော ရေနံမြေအရေးတော်ပုံ၊ တတိယကျောင်းသားသပိတ်၊ တောင်သူလယ်သမားလှုပ်ရှားမှုစသည်တို့သည် တိုင်းရင်းသားများ တက်ကြွစွာ ဆင်နွှဲလာသောကြောင့် ထိုလှုပ်ရှားမှုကြီးတစ်ရပ်လုံးသည် ၁၃၀၀ ပြည့် အရေးတော်ပုံဟူ၍ သမိုင်းဝင်ဖြစ်ခဲ့သည်။

၄၉။ ၁၃၀၀ ပြည့်အရေးတော်ပုံ၊ အလုပ်သမားလှုပ်ရှားမှု၊ တောင်သူလယ်သမားလှုပ်ရှားမှု၊ ကျောင်းသားလှုပ်ရှားမှုများသည် တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ တိုင်းရင်းသား အလုပ်သမား၊ တောင်သူလယ်သမား၊ ကျောင်းသားများထံသို့ ဂယက်ရိုက်သွားပြီး တိုင်းရင်းသားအားလုံးတို့သည် သွေးစည်းညီညွတ်စွာ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှ၏ ဖိနှိပ်မှု၊ ချုပ်ချယ်မှု၊ သွေးခွဲမှုများကို နည်းအမျိုးမျိုး

ဖြင့် ဆန့်ကျင်တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ကြသည်။

၅၀။ တို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင်သခင်များသည် တောင်တန်းဒေသအသီးသီးသို့ပင် သွားရောက်ကာ စည်းရုံးမှုများ၊ လှုံ့ဆော်မှုများကို ပြုခဲ့ကြသည်။ လွတ်လပ်ရေးကို အရယူလိုသောဆန္ဒပြင်းပြလှသည့် စိတ်အဟုန်ကြောင့် ပုဒ်မ ၁၀ ထုတ်ထားသော ရှမ်းပြည်ကိုပင် ဝင်ရောက်တပ်လှန့်ရန် ဦးမလေးခဲ့ကြချေ။ ရှမ်းပြည်သို့ ဝင်ရောက်စည်းရုံးလာသော တို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ မျိုးချစ်များအား ရှမ်းပြည်အာဏာပိုင်တို့က ပုဒ်မ ၁၀ ကို အသုံးပြုလျက်ရှမ်းပြည်နယ်သို့ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများ မဝင်နိုင်စေရန် ပိတ်ပင်တားဆီးခဲ့သည်။ သခင်နိုင်ငံရေးသမားများကလည်း သခင်အမည်ကိုမသုံးဘဲ ရှမ်းမျိုးချစ်တို့အား ဆက်လက်စည်းရုံးခဲ့ပြန်သည်။

၅၁။ နမ္မတူဘော်တွင်းမှ အလုပ်သမားများမှာ တို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင် သခင်များ၏လှုံ့ဆော်မှုကြောင့် နိုင်ငံရေးအသိစိတ်များ နိုးကြားလာကာ နမ္မတူဘော်တွင်း လှုပ်ရှားမှုများစတင်လာလေသည်။ နမ္မတူဘော်တွင်း အလုပ်သမားတို့၏ လှုပ်ရှားမှုသည် တစ်နေ့ထက်တစ်နေ့ ပြင်းထန်လာရာ နမ္မတူနယ်မှ အုပ်ချုပ်သူများက အပြင်းထန်ဆုံးသော အာဏာများကိုသုံး ကာ မျိုးချစ်ရှမ်း၊ မြန်မာတို့၏ လှုပ်ရှားမှုများကို နှိမ်နင်းခဲ့သည်။

၅၂။ မြန်မာပြည်မတွင် ၁၃၀၀ ပြည့်အရေးတော်ပုံ ဖြစ်ပွားနေချိန်တွင် ရခိုင် ကျောက်ဖြူမြို့တွင်လည်း အခွန်တော်မပေးရေး အုံကြွမှုများပေါ်ပေါက်လာကာ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားတို့၏လှုပ်ရှားမှုများဖြင့် အရေးတော်ပုံဂယက်များ ရိုက်ခတ်ခဲ့လေသည်။ ၁၉၃၉–၄၀ ပြည့်နှစ်စစ်တွေခရိုင် ပေါက်တောညီလာခံတွင် တို့ဗမာအစည်းအရုံးနှင့် ရခိုင်အမျိုးသား ကွန်ဂရက်တို့ဆက်သွယ်မိကာ အရေးတော်ပုံလှုပ်ရှားမှု အရှိန်အဟုန်ကို ပိုမိုမြင့်မားစေခဲ့ပြန်သည်။ ၁၃၀၀ ပြည့် အရေးတော်ပုံကြီး ဖြစ်ပွားနေစဉ်အတွင်း တောင်ပိုင်းချင်းတောင်တွင် ဦးဝမ်းသူးမောင်ဦးဆောင်သော ချင်းအမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးအဖွဲ့သည် ယောချောင်းတိုက်နယ်ဝရဲရွာမှာပင် ဒုတိယအကြိမ်မြောက် နယ်လုံးကျွတ်ညီလာခံကို ကျင်းပခဲ့ကြသည်။

၅၃။ ၁၉၃၉ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ချင်းအမျိုးသား ညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဗြိတိသျှအစိုးရကိုယ်စားလှယ်များ တွေ့ဆုံကြလေသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရဘက်မှ မကွေးတိုင်း မင်းကြီး၊ ဖလမ်းအရေးပိုင်နှင့် ကန်ပက်လက်နယ်ပိုင် ဝန်ထောက်တို့ပါဝင်ပြီး ချင်းအမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးအဖွဲ့မှ ကိုယ်စားလှယ်အနည်းငယ်သာ ပါဝင်ရလေသည်။ နှစ်ဦးနှစ်ဖက် မျက်နှာစုံညီ ဆွေးနွေးကြပြီး မကွေးတိုင်းမင်းကြီးက ချင်းအမျိုးသားတို့၏ တောင်းဆိုချက်ကိုးချက်အနက် အသေးအဖွဲ့ကိစ္စအချို့ကိုသာ လိုက်လျောနိုင်ပြီးအခြားဘာမျှမလိုက်လျောနိုင်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။ ထိုကဲ့သို့ ချင်းအမျိုးသားတို့၏တောင်းဆိုချက်များကို မလိုက်လျောနိုင်ကြောင်း ကြေညာသည်ကို ဦးဝမ်းသူးမောင်ခေါင်းဆောင်သော ချင်းအမျိုးသား ၃၀၀၀ ကျော်က မခံမရပ်နိုင်ဖြစ်ပြီး ရုတ်တရက်ကြွေးကြော် ဆန္ဒပြကြကာ သူကြီး ၃၆ ယောက်တို့ကလည်း ဗြိတိသျှအစိုးရက ပေးအပ်ထားသော ခန့်စာများကို ပြန်လည်ပေးအပ်လိုက်ကြလေသည်။ ချင်းလူထု၏ အုံကြွဆန္ဒပြမှုကိုမခံနိုင်သဖြင့် ဗြိတိသျှအရာရှိများသည် ကန်ပက်လက်မှ ၁၂ မိုင်ဝေးသော ဆောမြို့သို့ထွက်ပြေးကြလေသည်။ ထိုအချိန်တွင် ပြည်မ၌လည်း ၁၃၀၀ ပြည့်အရေးတော်ပုံသည်

အရှိန်အဟုန် မြင့်မားနေချိန်ဖြစ်ရာ ၁၉၃၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့တွင် ဗြိတိသျှတို့က ဂျာမနီကို စစ်ကြေညာလိုက်ရာ ဥရောပတိုက်အတွင်း ဒုတိယကမ္ဘာစစ် မီးတောက်လောင်နေချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့လည်း စစ်ရိပ်စစ်ငွေ့များ သန်းလာခဲ့လေသည်။ သို့သော် တိုင်းရင်းသားအားလုံးသည် လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲများကို အလျှော့မပေးဘဲ ဆက်လက်ဆင်နွှဲခဲ့ကြသည်။

၅၄။ ထိုသို့ရှိစဉ် ၁၉၄၀-၄၁ ခုနှစ် ကျောက်တော်ညီလာခံတွင် တို့ဗမာအစည်းအရုံးနှင့် ရခိုင်အမျိုးသား ကွန်ဂရက်တို့သည် လွတ်လပ်ရေး လှုပ်ရှားမှုနှင့် ပတ်သက်သောအကြောင်းအရာတို့ကို ဆွေးနွေးနေစဉ် ဗြိတိသျှတို့က ဝင်ရောက်ဖမ်းဆီးရာ ဦးကျော်ဦး အဖမ်းခံရပြီး အိန္ဒိယသို့ အပို့ခံခဲ့ရသည်။

၅၅။ ၁၉၃၉ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလအတွင်း ချင်းတောင် ကန်ပက်လက်တွင် ချင်းအမျိုးသားများနှင့် ဆွေးနွေးရာမှ မပြေလည်ဘဲ ဆောမြို့သို့ ထွက်ပြေးခဲ့ရသော ဗြိတိသျှတို့သည် ဤသို့သိက္ခာကျခဲ့ရခြင်းအတွက် အသရေဆယ်ရန် ပျော်ဘွယ်၊ တောင်ကြီးစသော မြို့များမှ စစ်တပ်များစုကာ တောင်ပိုင်း ချင်းတောင်ဒေသများဖြစ်သော ကန်ပက်လက်၊ မင်းတပ်၊ ဝမ်းသူး စသော ဒေသများသို့ ပို့လိုက်လေသည်။ ဗြိတိသျှအရာရှိ ဖလမ်းခရိုင်ဝန် မစ္စတာနိလာက နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများကို မလုပ်ရန် ချင်းအမျိုးသားများ စည်းလုံးညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ အမှုဆောင် ကိုးဦးအား ခေါ်ပြောသော်လည်း ချင်းအမျိုးသားများက နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများကို မရပ်နိုင်ကြောင်း ပြန်လည်ဖြေကြားကြရာ ချင်းအမျိုးသားညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ကို မတရားအသင်းကြေညာ၍ ချင်းအမျိုးသားခေါင်းဆောင်များဖြစ်သော ချင်းအမျိုးသားညီညွတ်ရေး အဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဝမ်းသူးမောင်နှင့် ဒုဥက္ကဋ္ဌ၊ အတွင်းရေးမှူးစသည့် အမှုဆောင်များဖြစ်ကြသော ဦးဝရဲလောဟာ၊ သခင်အောင်မင်း၊ သခင်အောင်ညွန့်၊ ဦးကီးမာန်၊ ဦးဝမ်းသူးငိုင်း၊ သခင်ဘတင်၊ သခင်ကျော်စိန်၊ သခင်အောင်ဖေတို့ ကိုးဦးကို ချင်းတောင်များဥပဒေပုဒ်မ ၁၄ ဖြင့် ဖမ်း၍ ကန်ပက်လက်၊ မြင်းခြံနှင့် ကသာထောင်များ၌ ထောင်ဒဏ်ခုနစ်နှစ်အပြစ် ပေးခဲ့သည်။

၅၆။ တိုင်းရင်းသားအားလုံး၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုအင်အားဖြင့် တွန်းလှန်တိုက်ခိုက်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်၏ မီးလျှံများကြောင့်လည်းကောင်း ဗြိတိသျှတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံကို လက်လွှတ်ကာ အိန္ဒိယသို့ ဆုတ်ခဲ့ကြလေသည်။ ထိုအချိန်တွင် ရခိုင် မျိုးချစ်လူငယ်များသည် ဒီပါရုံ၊ အမြင့်ကျွန်း၊ ကျောက်တန်းစသည့် နယ်များကို ဖြတ်ကျော်ကာ မေယုလမ်းမကြီးကို သိမ်းပိုက်ခဲ့ကြသည်။ ရခိုင်မျိုးချစ်တို့ မေယုလမ်းမကြီးကို သိမ်းအပြီးတွင် ဆိတ်တိုက် ညောင်ပင်စခန်း၌ တပ်စွဲနေသော ဗြိတိသျှတပ်များနှင့် ရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်ကြရသည်။ ဗြိတိသျှတို့မှာ အင်အားကြီးမားလှသော်လည်း စိတ်ဓာတ်အရာတွင် ရခိုင်မျိုးချစ်တို့နှင့် မယှဉ်သာသဖြင့် ဆုတ်ခွာသွားကြရသည်။ ဤသို့ဖြင့် ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ ချင်း၊ ရှမ်း၊ မွန်နှင့် ရခိုင်၊ ဗမာ တိုင်းရင်းသားအားလုံးတို့၏ သွေးစည်းညီညွတ်စွာ ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ခဲ့သော ရလဒ်ကား ၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှတို့ကို မြန်မာ့မြေပေါ်မှ မောင်းနှင်ထုတ်နိုင်ခဲ့ခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။

တိုင်းရင်းသားများ သွေးစည်းညီညွတ်စွာ ပင်လုံစာချုပ် ချုပ်ဆိုနိုင်ခဲ့ခြင်း

၅၇။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့ နံနက် ၁၀ နာရီ အချိန်တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်တကွ ကချင်၊ ချင်း၊ ရှမ်းအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ်ကြီးများသည် ခွင့်တူညီမျှ တစ်လုံးတစ်စည်း နေထိုင်တော့မည်ဟူသော သန္နိဋ္ဌာန်ဖြင့် ပင်လုံစာချုပ်ကြီးကို လက်မှတ်ရေးထိုးကြလေသည်။ ပင်လုံညီလာခံကြီးကို လက်မှတ်ရေးထိုးကြသော ကိုယ်စားလှယ်တော်ကြီးများမှာ –

(က) ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း မြန်မာပြည်မခေါင်းဆောင် (ကိုယ်စားလှယ်)
(ခ) စဝ်ခွန်ပန်းစိန် တောင်ပိုင်စော်ဘွား၊
(ဂ) စဝ်ရွှေသိုက် ညောင်ရွှေစော်ဘွား၊
(ဃ) စဝ်ဟုန်ဖ မြောက်ပိုင်း သိန္နီစော်ဘွား၊
(င) စဝ်နွံ လဲချားစော်ဘွား၊
(စ) စဝ်စံထွန်း မိုင်းပွန်စော်ဘွား၊
(ဆ) စဝ်ထွန်းအေး သာမိုင်းခမ်းစော်ဘွား၊
(ဇ) ခွန်ဖုန်း လူထုကိုယ်စားလှယ် မြောက်ပိုင်းသိန္နီ၊
(ဈ) ဦးတင်ဧ လူထုကိုယ်စားလှယ် တောင်ကြီး၊
(ည) ဦးကြာပု လူထုကိုယ်စားလှယ် သီပေါ၊
(ဋ) စဝ်ယိပ်ဖ လူထုကိုယ်စားလှယ် သီပေါ၊
(ဌ) ဆမားဒူဝါဆင်ဝါနောင် ကချင်ကိုယ်စားလှယ် မြစ်ကြီးနား၊
(ဍ) ဒူဝါဇော်ရစ် ကချင်ကိုယ်စားလှယ် မြစ်ကြီးနား၊
(ဎ) ဦးခွန်ထီး လူထုကိုယ်စားလှယ် ပင်လုံ၊
(ဏ) ဦးထွန်းမြင့် လူထုကိုယ်စားလှယ် မောက်မယ်၊
(တ) ဦးခွန်စော လူထုကိုယ်စားလှယ် ပင်းတယ၊
(ထ) ဦးဖြူ ဆီဆိုင်စော်ဘွားကိုယ်စားလှယ်၊
(ဒ) ဦးဒိန်ရတန် ကချင်ကိုယ်စားလှယ် မြစ်ကြီးနား၊
(ဓ) ဒူဝါဇော်လွန်း ကချင်ကိုယ်စားလှယ် ဗန်းမော်၊
(န) ဦးလဘန်ဂရောင် ကချင်ကိုယ်စားလှယ် ဗန်းမော်၊
(ပ) ဦးလွှာမှုန်း ချင်းကိုယ်စားလှယ် ဖလမ်း၊
(ဖ) ဦးထောင်ဇာခုပ် ချင်းကိုယ်စားလှယ် တီးတိန်၊
(ဗ) ဦးကီယိုမန်း ချင်းကိုယ်စားလှယ် ဟားခါးတို့ ဖြစ်ကြသည်။

၅၈။ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့သည် အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ နည်းပေါင်းစုံကို သုံးကာ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီး ဟန့်တားခဲ့သော်လည်း တိုင်းရင်းသားညီအစ်ကိုများသည် ဥမကွဲသိုက်မပျက် နေထိုင်ရန် ပူးပေါင်းမိကြလေသည်။ စုပေါင်းရပ်တည်မှုအင်အားနှင့် ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်များလည်း ရင့်သန်လာခဲ့ကြလေသည်။

နိဂုံးချုပ်

၅၉။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတွင်း နေထိုင်ကြသော ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ ချင်း၊ ဗမာ၊ မွန်၊ ရခိုင်၊ရှမ်းစသည့် တိုင်းရင်းသားတို့သည် ရှေးပဝေသဏီကစ၍ သွေးရင်းသားရင်း တစ်အူထုံ့ဆင်း ညီအစ်ကိုမောင်နှမရင်းချာများ ဖြစ်ကြသည့်နည်းတူ တစ်စိတ်တည်း တစ်ဝမ်းတည်း၊ အေးအတူ ပူအမျှအတူတကွ နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံဆိုသည်မှာ လူမျိုးတစ်မျိုးတည်းက ပိုင်ဆိုင်သည်မဟုတ်ဘဲ လွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်းမှုတွင်လည်း လူမျိုးတစ်မျိုးတည်းက ကြိုးပမ်း၍ အောင်မြင်ခဲ့ခြင်းမဟုတ်ခဲ့ပေ။ တိုင်းရင်းသား အသီးသီးတို့၏ သွေးစည်းညီညွတ်မှု၊ တကျညီလက်ညီ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများကြောင့်သာ လွတ်လပ်ရေး ရခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၆၀။ ထို့ကြောင့် တိုင်းရင်းသားအပေါင်းတို့၏ လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲများနှင့် နိုင်ငံရေး တိုက်ပွဲများကို လေ့လာပါက လူမျိုးတစ်မျိုးတည်းကသာ တိုက်ခိုက်ခဲ့သည် မဟုတ်ဘဲ တိုင်းရင်းသားအားလုံး အတူတကွ ပူးပေါင်းလက်တွဲကာနယ်ချဲ့ ဗြိတိသျှတို့ကိုတော်လှန် တိုက်ခိုက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ အတိတ်ကာလများတွင် တိုင်းရင်းသားများ စည်းလုံး ညီညွတ်စွာဖြင့် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့၏ ကျူးကျော်ခဲ့မှုအန္တရာယ်များမှ ကာကွယ်နိုင်ခဲ့သလို ပစ္စုပ္ပန်တွင်လည်း အမိနိုင်ငံတော်ကြီးအား တိုင်းတစ်ပါးသားတို့၏ အဖျက်အမှောက် အန္တရာယ်များမှ ကာကွယ်ရန် နိုင်ငံသားအားလုံး စည်းလုံးညီညွတ်စွာ ကာကွယ်သွားရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဥမ္မာခင်

ကျမ်းကိုး

- တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးသမိုင်း (မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ် ပါတီ၊ ပါတီစည်းရုံးရေးဗဟိုကော်မတီဌာနချုပ်)
- ရှမ်းပြည်နယ်တိုင်းရင်းသားများ၏ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးမှတ်တမ်း(ပင်လုံခွန်)
- တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအရေးနှင့်၁၉၄၇အခြေခံဥပဒေ၊ ပထမတွဲ (မြန်မာ့သမိုင်း အမှန် ဖြစ်ရပ်မှန်များရေးသားပြုစုရေးအဖွဲ့က စိစစ်၍ ဦးကျော်ဝင်း၊ ဦးမြဟန်၊ ဦးသိန်းလှိုင်တို့က ပြုစုသည်။)

တိုင်းရင်းသားတို့အတွက် အန္တရာယ် လှုကုန်ကူးမှုနှင့်မူးယစ်ရန်စွယ်

bM&Mau smfum;)

"မူးယစ်ဆေးဝါးသည် အလွန်ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းလှ
ပါသည်။ တစ်ဘို့တည်း ဝိသမလောဘသမားများ၏
ယုတ်မာလှသော ငွေမျက်နှာတစ်ခုတည်းသာကြည့်ပြီး
ဥပဒေပြင်ပမှ အတ္တသမားလူသားများကြောင့်
မူးယစ်ဆိုသည့် ကြောက်စရာကောင်းသောဆေးဝါးများသည်
လူငယ်လူရွယ်များ၏ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လက်ဝယ်သို့
အလွယ်တကူရောက်လာပြီး အထူးသဖြင့် လူငယ်များသည်
မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲခြင်းနှင့် ရောင်းချသူများအဖြစ်သို့
ရောက်ရှိလာသည်ကို ဝမ်းနည်းဖွယ် တွေ့ရှိရပါသည်"

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်မှ ၂၀၁၅ ခုနှစ်အတွင်း စာတတ်မြောက်မှု အရည်အသွေး မရှိဘဲ အရွယ်ရောက်လာသည့် လူငယ်အရေအတွက်မှာ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ကျဆင်းခဲ့သည်ဆိုသော်လည်း မျက်မှောက်ခေတ်ကာလ၌ ရိုးရှင်းသောဝါကျတစ်ကြောင်းကိုပင် မဖတ်နိုင်၊ မရေးနိုင်သည့် အရွယ်ရောက်သူဦးရေမှာ '၇၈၅ သန်း' အထိ ရှိနေသေးပြီး အများစု၏ သုံးပုံနှစ်ပုံမှာ အမျိုးသမီးများဖြစ်ကြောင်း သိရသဖြင့် အမျိုးသမီးများအရေးကိုပါ အလေးပေးကြရမည်ဖြစ်ကြောင်း ကြေးမုံသတင်းစာ ခေါင်းကြီးပိုင်းတွင် ရေးသားထားသည်ကို ဖတ်ရှုခဲ့ရပါသည်။

အနာဂတ်ခေါင်းဆောင်ကောင်းများ မွေးထုတ်ပေးရာ ကျောင်းတော်ကြီးများတွင် "စိတ်ဓာတ်၊ စည်းကမ်း၊ ပညာ" ဟု ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ကျောင်းနေစ အရွယ် KG တန်းမှ တက္ကသိုလ်ဝင်တန်း၊ နောက် တက္ကသိုလ်အထိ ၁၅ နှစ်အကြာ ဆရာ၊ ဆရာမတို့၏ ပဲ့ပြင်ဆိုဆုံးမခြင်းနှင့် ပညာသင်ယူ သင်ကြားခြင်းကို တပည့်များသည် လေးစား ရိုသေစွာ လိုက်နာကျင့်သုံးပြီး သင်ယူကြမှသာ ဘွဲ့ရပညာတတ်ပြီး လူတော် လူကောင်းတစ်ယောက် ဖြစ်လာပါမည်။ ဆရာတို့၏ သင်ကြားမှုအပေါ် မလေးစား မလိုက်နာသော ကျောင်းသား၊ ဆိုဆုံးမခြင်းကို မနှစ်သက်သော မိဘများနှင့် ဆရာ့အပေါ် ရိုသေလေးစားမှု မရှိသော ကျောင်းသားများကို ဆရာတို့သည် ပြောဆိုဆုံးမခြင်းမရှိတော့သဖြင့် ၎င်းကျောင်းသားသည် ဘွဲ့ရပညာတတ်ဖြစ်ရန် အလှမ်းဝေးကွာသွားစေပါသည်။

စိတ်ဓာတ်ကောင်းမွန်သောသူတစ်ယောက် ဖြစ်ရန်မှာ မိဘများနှင့်လည်း တိုက်ရိုက်ပတ်သက်ပါသည်။ မိမိသားသမီးများကို ငယ်စဉ်ကတည်းက ပုံသွင်းပြီး ယူကြရပါသည်။ အာရှအလင်းရောင်ဆရာတော် အရှင်ဥတ္တမက "ကလေးငယ်များဟာ နွယ်တစ်ပင်နှင့် ပမာတူလှသည်။ နွယ်ပင်သည် နီးရာကိုမှီပြီး တက်ကြရမှာပါ။ မိမိအပင်ဘေးမှာ ဆူးပင်ရှိလည်း မှီတက်မှာပဲ။ အကောင်းအဆိုးကို မခွဲခြားဘူး။ ဆူးပင်များကြား တက်မိတဲ့ ဘူးပင်လို သီးလာရင် အသီးဟာ ဆူးထိုးမိမှာ မလွဲပါဘူး" ဒါကြောင့် ကလေးငယ်များဘဝဟာ အမှီကောင်းများ လိုအပ်သလို မိဘဘိုးဘွားတို့၏ ဆုံးမသွန်သင် လမ်းညွှန်မှုလည်း အလွန်လိုအပ်လှပါသည်။

စည်းကမ်းရှိသောသူသည် မည်သည့်နေရာသို့သွားသွား စည်းကမ်းရှိနေပြီး တန်ဖိုးလည်း ရှိနေပါသည်။ စည်းကမ်းမရှိပါက ပတ်ဝန်းကျင်မှလူတို့၏ အထင်အမြင်သေးခြင်းကို ခံစားရမည် ဖြစ်ပါသည်။ စည်းကမ်းမဲ့တံတွေးထွေးခြင်းကြောင့် ဘုရားကျောင်းကန်မရှောင် ကွမ်းထွေးခြင်း၊ လူကြီးသူမရှေ့တွင် ရိုင်းပျစွာပြောဆိုခြင်း၊ ဝတ်စားဆင်ယင်ရာတွင် ရိုင်းပျစွာနေထိုင်ပြုမူခြင်း စသည့် စည်းကမ်းမဲ့သူတစ်ယောက်အဖြစ် ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ လူအများက အထင်သေးကာ မိမိတန်ဖိုးလည်း နိမ့်ကျစေမည် ဖြစ်ပါသည်။

ပညာတတ်တစ်ယောက်၊ ပညာရှိတစ်ယောက်ဖြစ်ရန် အမှန်တကယ်တော့ မလွယ်ကူပါ။ "စိတ်ဓာတ်" နှင့် "စည်းကမ်း" ကောင်းများဖြင့် ငယ်စဉ်ကတည်းက လေ့ကျင့်လာမှသာ လျှင် ပညာရှိ ပညာတတ်တစ်ယောက် ဖြစ်လာမည်ဖြစ်သည်။ လူငယ်များသည် စိတ်ဓာတ်များ ကောင်းရမည် ဖြစ်သည်။။ စိတ်ဓာတ်မကောင်းဘဲ စည်းကမ်းကောင်းနေလည်း အကျိုးမရှိ။ စိတ်ဓာတ်မကောင်းဘဲ ပညာတတ်နေရင်လည်း မကောင်းပါ။ ယနေ့လူငယ်များဘဝတွင် အသက်ရှင်နေသမျှ ကာလပတ်လုံး စိတ်ဓာတ်ကောင်းမွန်သော ပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်ပြီး စည်းကမ်း

ရှိသော သားကောင်း သမီးကောင်းများ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပညာရေးတွင်လည်း ထူးချွန်ထက်မြက်သော ပညာရှိ၊ ပညာတတ်ဖြစ်၍ မိမိတို့မိသားစု၊ ရပ်ကွက်၊ မြို့နယ်၊ တိုင်းနှင့်နိုင်ငံရှိ လူသားများကို အကျိုးပြုသော ခေါင်းဆောင်ကောင်းများအဖြစ်လည်းကောင်း ပေါ်ထွန်းစေချင်ပါသည်။

စာဖတ်ခြင်းနှင့် Facebook ကြည့်ခြင်း

အခြေခံသည် စာဖတ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယနေ့ လူကြီးလူငယ်တို့သည် စာဖတ်ခြင်းအလေ့ကို မျက်ကွယ်ပြုကာ ဖုန်းတစ်လုံးဖြင့်သာ အချိန်ကုန်နေကြသည်။ ဖေ့စ်ဘွတ် (facebook) ပေါ်တွင် အမြင်မတူညီမှုများကို အကြောင်းပြု၍ ဆဲဆိုကြခြင်းသည် မိမိတွင်လည်း အကျိုးမရှိ၊ တွေ့မြင်သူများလည်း စိတ်မချမ်းမြေ့ ဖြစ်ကြရပေသည်။ အမှန်မှာ facebook သည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဆက်သွယ်ကြပြီး အမြင်ချင်းဖလှယ်ကာ တန်ဖိုးရှိသောစာပေများ ရှာဖွေဖတ်ရှုရန်အတွက် အလွန်ကောင်းပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ ခန်းတော အမှတ် (၁၂) ရပ်ကွက်တွင် လူငယ်များ ညီညွတ်ရေး စာဖတ်အသင်း ရှိပါသည်။ (ယခုလည်း ဖွင့်လှစ်ထား ဆဲဖြစ်ပါသည်။) ကျွန်တော်တို့ ရပ်ကွက်နည်းတူ အခြားရပ်ကွက်များတွင်လည်း စာကြည့်အသင်းများ ဖွင့်လှစ်ခဲ့ကြပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ခေတ်က လူငယ်များလက်ထဲတွင် ဝတ္ထုနှင့် မိမိနှစ်သက်ရာ စာရေးဆရာများ၏ စာအုပ်တစ်အုပ် အမြဲကိုင်လျက် တွေ့မြင်ရသကဲ့သို့ ကလေးငယ်များလက်ထဲတွင်လည်း ကာတွန်းစာအုပ်ကိုင်လျက် စာဖတ်နေကြသည်ကို တွေ့မြင်ရပါသည်။ အချစ်အကြောင်းနှင့် ရည်းစားစာရေးရန်အတွက် ဆရာမြင့်ကျော်နှင့် ဆရာအောင်လင်း၊ ရာဇဝင်ကြိုက်ပါက ဆရာကြီး ဦးဖိုးသင်း၊ ဆရာဓူဝံ၊ စုံထောက်တင်မောင်ဆွေနှင့် ဆရာမိုးဝေ၊ သိုက်သမိုင်း သရဲဝတ္ထုဖတ်ချင်ပါက ဆရာကြီး မြစကြာနှင့် ရသဝတ္ထုဖတ်မည်ဆိုပါက ဆရာကြီး တက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင်ကို ဖတ်ရှုကြပြီး အခြားနာမည်ကြီး စာရေးဆရာများ၏ သုတ၊ ရသစာပေစာအုပ်များသည် လူငယ်များ၏လက်ထဲတွင် အမြဲပါလာတတ်ပြီး ရပ်ကွက်နားနေဇရပ်တွင် လူငယ်များစုစည်းမိကာ စကားဝိုင်းတွင် မိမိတို့ဖတ်မိသော ဝတ္ထုဇာတ်လမ်း၊ စကားလုံးများ စာရေးဆရာအကြောင်းတို့ကို ပြောဆိုခြင်းဖြင့် အမြင်ချင်း ဖလှယ်လေ့ရှိကြပါသည်။

လူကြီးမိဘဆရာများမှလည်း မိမိတို့၏ သားမြေးတပည့်များကို စာဖတ်ကြရန်အတွက် အသိပညာများပေးရန် လိုအပ်လှပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူဦးရေ သန်း ၅၀ ကျော် ရှိပါသော်လည်း စာဖတ်သူဦးရေမှာ အလွန်နည်းပါးပြီး စာမဖတ်သူများလာသည်နှင့်အမျှ အသိဉာဏ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ နိမ့်ကျလာပြီး မူးယစ်ဆေးဝါးအန္တရာယ်ကလည်း နေရာအနှံ့ အပိုင်းအခြားမရှိ ကြောက်ဖွယ်ကောင်းလာပါသည်။ မူးယစ်ဆေးဝါး သုံးစွဲသူ များလာသည်နှင့်အမျှ ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာ၊ မြို့ပြမှသည် နိုင်ငံတစ်ခုလုံး စီးပွားရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးများကိုပါ ထိခိုက်မှုရှိလာပြီး မိသားစုနှင့် ပြည်သူအားလုံး၏ ဘဝလုံခြုံမှုကင်းမဲ့လာသည့်အနေအထားသို့ ရောက်ရှိသွားနိုင်ပါသည်။ ဆရာကြီး လယ်တွင်းသားစောချစ်၏စာဖြင့် ပြောပါက “စာမဖတ်သူသည် တံခါးပေါက် မပါသော အိမ်နှင့်တူ၏။ အပြင်သို့ ဘာမှမြင်ရ။ စာတတ်ပြီး စာမဖတ်သူသည် တံခါးပေါက်ရှိပါလျက်

နဲ့ မဖွင့်သောအိမ်နှင့်တူ၏။ အသိပညာတံခါး ပိတ်လျက်ရှိ၏။” စာဖတ်ခြင်းသည် လူတို့အတွက် ကျယ်ပြန့်သော ဗဟုသုတ အကြားအမြင်ကို ရစေ၏။ စဉ်းစားဆင်ခြင်နိုင်သော ဉာဏ်ပညာကိုလည်းဖြစ်စေ၏ဟု ဆရာကြီးများ ရေးသားထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် လူငယ်များ ဖေ့စ်ဘွတ်ပေါ်မှာ အကျိုးမဲ့ အချိန်မကုန်စေချင်ပါ။ အချို့မိဘများဆိုလျှင် သားသမီးကို အလိုလိုက်ကာ ဟန်းဆက်အကောင်းစားများ ဝယ်ပေးပြီး ခေတ်မီစေရန်ဆို၍ တလွဲဆံပင်ကောင်းနေကြပါသည်။ Facebook သည်ကောင်းကျိုး၊ ဆိုးကျိုးများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပြီး လူငယ်များ (မသိနားမလည်သော မိန်းမပျိုလေးများ) အတုယူလွဲမှားနိုင်သည့် အရာများပေါ်တွင်သာ အချိန်ကုန် ငွေကုန်ခံနေကြလေသည်။ ယနေ့ လူငယ်များသာမက လူကြီး (ယောကျ်ား၊ မိန်းမ) အများစုပါ ဖုန်းပွတ်ခြင်း၊ ဂိမ်းဆော့ခြင်း၊ Facebook ကြည့်ခြင်း၊ Internet, Viber, Message တို့ဖြင့် အပြန်အလှန်ကလိခြင်း၊ စာပို့ခြင်း၊ ဆဲဆိုခြင်း စသည့် ငွေကုန်၊ အချိန်ကုန်စေမည့် အရာများသာ လုပ်ဆောင်နေကြပါသည်။ ထို့ပြင် မြန်မာစာကို ဖျက်ဆီး သူများရှိလာပါသည်။ မိန်းကလေးများသည် “ဆမီး လုလားဟင်”၊ “သယ်ရင်း” စသည့် အသုံးအနှုန်းများဖြင့် မြန်မာစာကို ဖျက်ဆီးနေသူများကိုလည်း တွေ့မြင်နေရပြီး Facebook ပေါ်တွင် တွေ့ဆုံကာ စကားပြောကြပြီး သူ့မသိ ကိုယ့်မသိဘဲ ညားသွားကြသူများမှာ နောက်ဆုံးတွင် ဒုက္ခရောက်ကြရသည်သာ ဖြစ်သည်။ ယောကျ်ား၊ မိန်းမများ မိမိတွင်အိမ်ထောင်ရှိလျက်နှင့် လူပျို၊ အပျိုအဖြစ် ဟန်ဆောင်ကာ (သိလျက်နဲ့) ချိန်းကြ တွေ့ကြသဖြင့် အိမ်ထောင်ရေး ဖောက်ပြန်မှုများလည်း ရှိနေသည်ကို တွေ့မြင်ကြားသိ နေရပါသည်။ ထိုအဖြစ်အပျက်များသည် စာပေနှင့် ကင်းကွာပြီး စာတတ်သော်လည်း စာမဖတ်ခြင်း၏ အကျိုးဆက်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူဦးရေ သန်း ၅၀ ကျော် ရှိပါသော်လည်း စာဖတ်သူဦးရေ နည်းပါးခြင်းကြောင့် နာမည်ကြီး စာရေးဆရာတစ်ဦး ရေးသားထားသော စာအုပ်ကို ထုတ်ဝေလျှင်ပင် အုပ်ရေ ၅၀၀ မှ ၁၀၀၀ ပတ်ဝန်းကျင်သာ ရှိနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ စာမဖတ်သူဦးရေ များပြားလာပါက အသိဉာဏ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ ကျဆင်း လာမည်ဖြစ်သဖြင့် စာကြည့်တိုက်များ ဖွင့်ကြပါ။ စာကြည့်တိုက်များ ပိတ်မထားကြပါနှင့်။ လူငယ်များနိုင်ငံတော်ကြီး အနာဂတ် လှပရေးအတွက် အပြောမဟုတ်၊ လက်တွေ့အကျိုးရှိမည့် စာများများ ဖတ်ကြစေလိုပါသည်။

မူးယစ်ဆေးအန္တရာယ် တိုက်ဖျက်မယ်

ယနေ့ တိုးတက်လာသော ခေတ်ကာလအချိန်တွင် လူငယ်တို့ ပတ်ဝန်းကျင်၌ အကျိုးရှိသောအရာများထက် ဆိုးကျိုးကို ပိုမိုဖြစ်ပေါ်စေသော ဆေးလိပ်၊ ကွမ်းယာ၊ အရက်၊ ဘီယာ၊ စိတ်ကြွဆေး စသည့် မူးယစ်ထုံထိုင်း ဆေးဝါးအမျိုးမျိုးတို့ကို လူငယ်များ ရောင်းဝယ်သုံးစွဲခြင်းများကို တွေ့ရှိလာရပါသည်။ “ယနေ့လူငယ် ... နောင်ဝယ်လူကြီး” ဆိုပါသည်။ လူငယ်များသည် အနာဂတ်၏ သားကောင်း သမီးကောင်းများ စသည့် အမျိုးမျိုးသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် လူငယ်များကို တန်ဖိုးထားဖော်ပြခြင်းဖြစ်သော်လည်း ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ မကောင်းသော အပေါင်းအသင်းများကြောင့်လည်းကောင်း၊ မိမိပြုလုပ်ချင်သောအရာများတွင် ငွေကြေးချို့တဲ့ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ အချစ်ကိုအကြောင်းပြု၍လည်းကောင်း၊ မိမိ၏အိမ်တွင်းရေး အဆင်မပြေမှုများကြောင့်လည်းကောင်း စသည့် အကြောင်းအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် စိတ်ခေတ်

ပျော့ညံ့ပြီး စိတ်အလိုလိုက်ခြင်းတို့ကြောင့် မူးယစ်ဆေးဝါးသားကောင်အဖြစ် လူငယ်အချို့ အန္တရာယ်အတွင်းသို့ ကျရောက်နေကြပါသည်။

မူးယစ်ဆေးဝါး သုံးစွဲသူသည် မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် စိတ်ကို ပြောင်းလဲစေသော ဆေးဝါးများကြောင့် စိတ်တို့သည် တည်ငြိမ်ခြင်း မရှိတော့ဘဲ စိတ်ကျရောဂါများ ဖြစ်ပေါ်လာကာ မှတ်ဉာဏ်ချို့ယွင်းပြီး မိမိကိုယ်ကို သေကြောင်းကြံခြင်း၊ မိဘမောင်ဘွား ညီအစ်ကိုများ၏ အသက်ကို အန္တရာယ်ပြုခြင်းနှင့် လုယက်တိုက်ခိုက်ခြင်း စသော စိတ်များဖြစ်ပေါ်စေပြီး မူးယစ်ဆေးဝါး သုံးစွဲခြင်းကြောင့် အသည်းရောင် အသားဝါ၊ (ဘီ)ပိုး၊ (စီ)ပိုးနှင့် (HIV) ရောဂါများ ဖြစ်ပေါ်ပြီး အသက် ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်ဖြင့် သေဆုံးတတ်ပါသည်။ ဘိန်းဖြူ၊ ဘိန်းဆီ၊ ဘိန်းမည်း၊ ဘိန်းရည်၊ WY ဆေးပြား၊ ကော်မီသာဇင်၊ ဖင်ဆီဒိုင်း၊ မော်ဖင်း၊ မက်သာဒင်း၊ ဆေးခြောက်၊ စိတ်ငြိမ်ဆေး၊ စိတ်ကြွရူးသွပ်ဆေးနှင့် စမ်းသပ်သုံးစွဲသော ကော်ရှူခြင်းတို့ကို လုံးဝမစမ်းသပ်၊ မသုံးစွဲ၊ မပြုလုပ်ဖို့ အသိပေးချင်ပါသည်။ မူးယစ်ဆေးဝါးသည် အလွန်ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းလှပါသည်။ တစ်ဘို့တည်း ဝိသမလောဘသမားများ၏ ယုတ်မာလှသော ငွေမျက်နှာတစ်ခုတည်းသာကြည့်ပြီး ဥပဒေပြင်ပမှ အတ္တသမား လူသားများကြောင့် မူးယစ်ဆိုသည့် ကြောက်စရာကောင်းသော ဆေးဝါးများသည် လူငယ်လူရွယ်များ၏ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လက်ဝယ်သို့ အလွယ် တကူရောက်လာပြီး အထူးသဖြင့် လူငယ်များသည် မူးယစ်ဆေးဝါး သုံးစွဲခြင်းနှင့် ရောင်းချသူများအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာသည်ကို ဝမ်းနည်းဖွယ် တွေ့ရှိရပါသည်။

“ဆေးဝါးများသည် လူငယ်လူရွယ်များ၏ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လက်ဝယ်သို့ အလွယ်တကူ ရောက်လာပြီး အထူးသဖြင့် လူငယ်များသည် မူးယစ်ဆေးဝါး သုံးစွဲခြင်းနှင့် ရောင်းချသူများ အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာသည်ကို ဝမ်းနည်းဖွယ် တွေ့ရှိရပါသည်”

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ မူးယစ်ဆေးဝါး တိုက်ဖျက်ရေးအဖွဲ့ကြီးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ မူးယစ် ဗဟိုအဖွဲ့တို့ ပူးပေါင်းပြီး မေလ ၂၆ ရက်နေ့မှ ဇွန်လ ၂၆ ရက်နေ့အထိ မူးယစ်ဆေးဝါးတိုက်ဖျက်ရေးနေ့ဟု သတ်မှတ်ပြီး (ယင်းမာစီမံချက်) ဟု အမည်ပေးကာ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၊ ခရိုင်၊ မြို့နယ်မကျန် မူးယစ်ဆေးဝါးတိုက်ဖျက်ရေးအဖွဲ့ များ ဖွဲ့စည်းထားရှိပြီး ပြန်ကြားရေးနှင့် ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေးရုံးများသည်

စီမံချက်များဖြင့် အထက်တန်း၊ အလယ်တန်း၊ မူလတန်းကျောင်းများတွင် "အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ မူးယစ်ဆေးဝါး အလွဲသုံးမှုနှင့် တရားမဝင်ရောင်းဝယ်မှု တိုက်ဖျက်ရေးနေ့" အထိမ်းအမှတ် ဓာတ်ပုံပြပွဲ၊ စာစီစာကုံးပြိုင်ပွဲ၊ နံရံကပ်စာစောင်နှင့် ဟောပြောပွဲများ၊ ကျပန်းစကားပြောပွဲ၊ ကဗျာရွတ်ပြိုင်ပွဲများ ဆောင်ရွက်နေသည်ကိုတွေ့ရှိရပြီး မူးယစ်ဆေးဝါးတိုက်ဖျက်ရေး ဗဟိုအဖွဲ့မှလည်း ဇုန် (၃) ဇုန်ခွဲထားပြီး ဇုန် (၁) သည် အထက်မြန်မာပြည်၊ ဇုန် (၂) သည် အောက်မြန်မာပြည်၊ ဇုန် (၃) သည် ရှမ်းပြည်နယ်ဟု သတ်မှတ်ထားပြီး မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲမှုနှင့် ရောင်းဝယ်ခြင်းများကို အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်နေသော်လည်း မူးယစ်ဆေးဝါး အန္တရာယ်သည် နည်းပါးပပျောက်ခြင်း မရှိသေးဘဲ ဖမ်းဆီးရမိမှုများသည် ကြောက်ခမန်းလိလိ ရှိနေပါသည်။ တန်ဖိုးသန်းထောင်ချီလျက် ဖမ်းဆီးရမိလျက်ရှိနေပြီး လမ်းကြောင်းပြောင်းသွား သော မူးယစ်ဆေးဝါးတို့သည် မည်မျှများပြားနေမည်ဆိုသည်ကို တွေးမိပါက လူငယ်တို့ အတွက် စိတ်မအေးစရာ ဖြစ်နေမိပါသည်။

အမှန်မှာ သုံးစွဲသူအချို့သည် ၎င်းတို့မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲသည်ကို မိဘဆရာသမား များ မသိဟု ထင်နေကြပါသည်။ မိဘဘိုးဘွားဆရာသမားများကလည်း မိမိတပည့် သား သမီးများကို အမြဲလေ့လာ သုံးသပ်ကြရန် လိုပါသည်။ မူးယစ်ဆေးဝါး သုံးစွဲသူများအကြောင်း သိရှိစေရန် ရေးသားလိုက်ပါသည်။

"မူးယစ်ဆေး (WY) ကို လူငယ်တွေက ကြယ်သီးလို့ အလွယ်ခေါ်ကြပါတယ်။ အရောင်အလိုက်၊ ပုံစံအလိုက် အမျိုးအစားခွဲကြတယ်။ အများအားဖြင့် အရောင်သည် ပန်းဆီရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ ချောကလက်ရောင်လို့ ခွဲခြားသတ်မှတ်ကြ တယ်။ အစိမ်းရောင်နဲ့ ငွေရောင် အစက်အပြောက်ပါတဲ့ အရောင်တွေကို အထူးထုတ်ကာလာ တွေကို (၁၀၀၊ ၂၀၀) ရာစည်းထုတ်ယူမှ လက်ဆောင် နှစ်လုံးလောက်ရတယ်။ နောက် (WY) လို အဆင့်မြှင့်ထားတဲ့ (ICE) ကလည်း အဖြူရောင် (ကျောက်ချဉ်ခဲကြေ)နဲ့ တူပါတယ်။ လူငယ်တွေ မူးယစ်ဆေးကို ဘာလို့စွဲတာလဲ။ အရသာက စိတ်ပျော့သူဆို စွဲသွားစေပါတယ်။ သုံးလုံးလောက် ရှုရှိုက်မိရင် က,ချင်၊ ခုန်ချင်၊ လှချင် ပချင်၊ သွားချင် လာချင်ပြီး သုံးစွဲသူ၏ စိတ်အစဉ်ပေါ်လိုက်ပြီး စိတ်တို့သည် အမျိုးမျိုးဖြစ်ပေါ်လာတတ်ပါတယ်။ သုံးလုံးလောက်ရှုမိသူဟာ ထမင်းကို နှစ်ရက်လောက် မဆာပါဘူး။ သုံးညလောက် မအိပ်ဘဲနေပြီး လန်းဆန်းနေပါတယ်။ ဆေးသုံးများသွားရင် အာရုံသေပြီး တစ်ခုခုထဲ မြုပ်သွားသလို အလုပ်တစ်မျိုးမျိုး ကိုနှစ်ပြီး ဝါသနာပါရာ Game လိုမျိုး မအိပ်မနေဆော့နေတတ်ပြီး ဆေးကျချိန်ရဲ့ဒဏ်ကို မခံနိုင်တဲ့သူက ဆေးကို စွဲသွားတော့တာပါပဲ။ ဆေးကျချိန်မှာ ဆေးပြယ်သွားတာနဲ့ ချက်ချင်း အရိုးထဲ ကိုက်တဲ့ဝေဒနာ အလိုလို ဖြစ်လာတာ။ တကယ့်ကို လူမမာလုံးလုံးဖြစ်နေချိန် မူးယစ်ဆေးရဲ့ ငါးပုံ တစ်ပုံလောက် အနံ့ရတာနဲ့ ဝေါက်ခနဲ ထထိုင်လို့ ဇက်ကြိုးမနိုင်တဲ့မြင်းလို ခုန မောပန်း ကိုက်ခဲနေတာတွေ ချက်ချင်းပျောက်သွားပြီး အဲဒီသုခကို စွဲလမ်းသွားစေတာပါ။

ဆေးစွဲသူတစ်ယောက်ဟာ ဆေးကျနေချိန်မှာ ဆေးသာရမယ်ဆိုရင် ဒုစရိုက်လုပ်ဖို့ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်း တွန်းအားပေးပါတယ်။ ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးအရ မူးယစ်ဆေးတစ်လုံး ၃၀၀၀ိ/- ကို ဆေးစွဲသူ လူငယ်တစ်ယောက်အနေဖြင့် သုံးလုံးလောက်သုံးစွဲဖို့ဆို တစ်နေ့ ၁၀၀၀၀ိ/-လောက် လိုအပ်ပါတယ်။ ဒါဟာ ကျောင်းသားလူငယ်တစ်ယောက်အနေနဲ့ ရှေရှည်

မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ အဲဒီအချိန်မှာ မူးယစ်သားကောင်ဟာ ဆေးရဖို့ ဘယ်သူသေသေ ငတေမာရင် ပြီးရောဆိုတဲ့ စိတ်ဓာတ်ဖြင့် မိမိကဲ့သို့ စမ်းသပ်မယ့် သားကောင်အသစ်ကို ရှာပါတော့တယ်။ မူးယစ်ဆေးရဲ့သားကောင် အသစ်ရရင် ရောင်းဝယ်သူပေးတဲ့ ကော်မရှင်နဲ့ ဈေးနှုန်းကွာတဲ့ ၅၀၀ိ/– လောက်ရဖို့ အပိုအဆစ် ၁၀ လုံးမှ တစ်လုံး အပိုလေးကို မျှော်လင့်ပြီး အလိုလို ရောင်းဝယ်သူ ဆေးကယ်ရီသမားဖြစ်မှန်းမသိ ဖြစ်လာတော့တယ်။ နီးစပ်ရာ မိန်းကလေး၊ ယောက်ျားလေး သူငယ်ချင်းများကို ဆေးသုံးရန် ဆွယ်ရပြီး နောက်ဆုံး မိမိပတ်ဝန်းကျင် လူတစ်စုဖွဲ့မိပြီး အားလုံး မူးယစ်ဆေးရဲ့သားကောင်များဖြစ်သွားကာ သားကောင်အသစ် ထပ်မံမရတော့တဲ့အချိန်မှာ ဆေးမသုံးစွဲရမနေနိုင် အခြေအနေမှာ ဒုစရိုက်များလုပ်ဖို့ ကြံစည်ကြပါတော့တယ်။

ယခုတစ်လော လူငယ်များ အစုလိုက် အဖွဲ့လိုက် လုယက်မှုကျူးလွန်နေကြတာဟာ မူးယစ်ဆေးရဲ့ သားကောင်တွေပါ။ ဒါကြောင့် လူငယ်များ မူးယစ်ဆေးဝါးကို စမ်းသပ်မသုံးစွဲသင့်ပါဘူး။ မိမိသုံးစွဲတာကို တာဝန်ရှိသူတွေ မသိဘူး မထင်လိုက်ပါနဲ့။

– ၂၄ နာရီအတွင်း ဆီးစစ်ရင် ဆေးသုံးစွဲထားတာ ပေါ်ပါတယ်။

– ခြောက်လအတွင်း သွေးစစ်ရင် ဆေးသုံးစွဲထားတာ ပေါ်ပါတယ်။

– နှစ်နှစ်အတွင်း ဆံပင်ကို CID အမျိုးသား ဓာတ်ခွဲဌာနပို့ပြီး စစ်ရင် ပေါ်ပါတယ်။

မိဘများဟာ ကိုယ့်သားသမီးရဲ့ အမူအကျင့်တွေ သိသိသာသာ ပြောင်းလဲလာရင် လျစ်လျူမရှုသင့်ပါဘူး။ မူးယစ်ဆေးသုံးစွဲသူတွေက သိသာထင်ရှားပါတယ်။ သိသိသာသာ ကိုယ်အလေးချိန် လျော့လာမယ်။ မလိုအပ်ဘဲ စကားများလာမယ်။ မျက်ကွင်းတွေ ညိုလာမယ်။ အစားအသောက် ပျက်လာမယ်။ အထူးခြားဆုံးကတော့ ချွေးနံ့ပါ။ ကိုယ်နံ့ဟာ လိမ်ညာလို့ မရအောင် ချောကလက်အနံ့ အမြဲမွှေးနေပါတယ်။ ဆပ်ပြာနဲ့ ဘယ်လောက်တိုက်တိုက် ဆေးနံ့ဟာ မပြယ်ပါဘူး။ ဒါကတော့ ထူးခြားချက်ပါ။ နောက်ဆုံးအဆင့်အနေဖြင့် သွားများကျိုးပဲ့ကုန်ပါတယ်။ အချုပ်ဆိုရသော် မိသားစုတစ်စု ပျက်စီးရခြင်း၏အကြောင်းများဟာ လူငယ်လူရွယ်များ၏ အကျင့်စာရိတ္တကို အလွယ်တကူ ပျက်စီးနေတာ၊ ဖျက်ဆီးနေတာ မူးယစ်ဆေးဖြစ်ပါတယ်။ လုယက်မှု၊ ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားမှု၊ အုပ်စုဖွဲ့တိုက်ခိုက်မှု၊ မိဘများကို ရန်ပြုတိုက်ခိုက်ခြင်းတွေဟာ အရက်နှင့် စိတ်ကြွမူးယစ်ဆေးများက အနာဂတ်တွင် တောက်ပလာမည့် လူငယ်များကို ပျက်စီးစေတာဖြစ်ပါတယ်။ လက်တွေ့မှာလည်း ဖမ်းဆီးရမိသည့် တရားခံများတွင် အသက် ၁၅ နှစ်မှ အသက် ၂၀ ကျော် အရွယ်လူငယ်များဖြစ်ပြီး တရားခံလူငယ်များသည် မူးယစ်ဆေးဝါး သုံးစွဲထားသည်ကို တွေ့ရပါတယ်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ မူးယစ်ဆေးအန္တရာယ်ကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးစေမည့် အခြေအနေများကို ကာကွယ်နိုင်ရန် မိဘပြည်သူပူးပေါင်းလို့ ကာကွယ်ဆောင်ရွက်ကြပါစို့”ဟု အလေးအနက် အသိပေးလိုက်ပါသည်။

လူကုန်ကူးမှုအန္တရာယ် ဒို့ကာကွယ်

စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ဘာသာရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်တို့ကြောင့် တစ်နေရာမှ တစ်နေရာ၊ တစ်နိုင်ငံမှ တစ်နိုင်ငံသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားလာခြင်းသည် ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းက ရှိခဲ့သော အလေ့အထဖြစ်ပါသည်။ အဓိကအချက်မှာ ဆင်းရဲ မွဲတေမှု

ကြောင့် ဖြစ်သည်။ ရွှေ့ပြောင်းသွားလာသူများ၊ လူကုန်ကူးခြင်း ခံရသူများ၏ အရေအတွက် အလွန်မြင့်မားလာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ နယ်နိမိတ်ချင်း ထိစပ်နေသော နိုင်ငံများတွင် နေထိုင်သူများသည် တစ်နိုင်ငံမှ တစ်နိုင်ငံသို့ ဖြတ်ကျော်ကူးသန်းသွားလာကြရာတွင် နိုင်ငံကူးလက်မှတ်နှင့် နယ်စပ်ဖြတ်သန်းသွားလာခြင်းကို တရားဝင်သွားလာသည် သာမက တရားမဝင်နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်သည့်နေရာများရှိ အာဏာပိုင်များကို ငွေပေး၍သော် လည်းကောင်း၊ အစောင့်အကြပ်မရှိသော တောတောင်မြစ်ချောင်းများ၊ ပင်လယ်ကမ်းဦး တို့မှလည်းကောင်း တရားမဝင် ဖြတ်ကျော်ပြီး ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားများအဖြစ် လုပ်ကိုင်သူ များလည်း ရှိကြပါသည်။ ဤသို့ တရားမဝင်ရွှေ့ပြောင်းသွားလာမှုကြောင့် လူမှောင်ခို သယ်ပို့ခြင်းလုပ်ငန်း ပေါ်ပေါက်လာပြီး လူတစ်ဦးချင်းအား မှောင်ခိုသယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်း ရှိသလို၊ အစုလိုက်အပြုံလိုက် လူပေါင်းများစွာကို မှောင်ခို သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်းများကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။

လူမှောင်ခိုသယ်ပို့ခြင်းနှင့် လူကုန်ကူးခြင်းတို့သည် ကွဲပြားခြားနားမှု ရှိသည်။ လူမှောင်ခိုသယ်ယူသည်ဆိုရာတွင် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်မှုဖြစ်ပြီး လူကုန်ကူးမှုဆိုရာတွင် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်မှုရှိချင်မှ ရှိပါမည်။ လူမှောင်ခိုသွင်းမှုတွင် လူတစ်ဦးတစ်ယောက် သွားလိုသော နိုင်ငံအတွင်းသို့ တရားမဝင်ခိုးသွင်းပေးခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ရမည့် အခြေအနေ လိုအပ်ပါက ခိုးသွင်းမည့် တိုင်းပြည်မှထုတ်ပေးသော တရားဝင်ခရီးသွား လက်မှတ်၊ စာရွက်စာတမ်းများ ကိုင်ဆောင်ပြီး ထိုနိုင်ငံပိုင်နက်အတွင်းသို့ တရားဝင် ဝင်ရောက်ခွင့် ရရှိစေပါသည်။ လူမှောင်ခိုသွင်းသူ၏ ထိန်းချုပ်မှုကြောင့် လူကုန်ကူးမှု (Trafficking Person)ခံရခြင်း အခြေအနေသို့ ရောက်သွားတတ်သည်။ သို့တည်းမဟုတ် လူခိုးသွင်းသူ ကိုယ်တိုင်က လူကုန်ကူးဂိုဏ်း၏ ကြံရာပါ ဖြစ်တတ်ပါသည်။

လူကုန်ကူးခံရခြင်း၏ အဓိက အကြောင်းအရင်းများ

- –ဆင်းရဲနွမ်းပါးခြင်းနှင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သောဘဝကို လိုချင်တမ်းတသော ဆန္ဒ။
- –နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး မတည်ငြိမ်မှု၊ ပညာရေးဗဟုသုတ နိမ့်ကျမှု။
- –လူကုန်ကူးခြင်း၏ နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးဆက်များ မသိနားမလည်ခြင်း။
- –အမျိုးသမီးငယ်များအကြား တန်းတူပညာရေးမရှိမှုနှင့် အမျိုးသမီးများအပေါ် တန်းတူတန်ဖိုးထားခြင်း မရှိမှု။
- –ခရီးသွားလုပ်ငန်းများ တိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ လိင်ခရီးသွားလုပ်ငန်း တိုးတက်လာမှု။
- –လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု။
- –သက်ဆိုင်ရာအစိုးရများ၏ ကာကွယ်တားဆီးမှုယန္တရား အားနည်းမှု။
- –ကလေးများအပေါ် ထားရှိသည့် မှားယွင်းသည့်အစွဲများရှိစေမှု (ကလေးများကို ကျွန်အဖြစ် ခိုင်းစေခြင်းသည် အပြစ်မရှိဟု မှားယွင်းသော အစွဲရှိမှု)။

လူကုန်ကူးသူတို့၏ရည်ရွယ်ချက်များ

- လိင်လုပ်ငန်းတွင် ပြည့်တန်ဆာအဖြစ် ခိုင်းစေရန်။
- ပင်ပန်းပြီး လစာနည်းသော လုပ်ငန်းများတွင် စေခိုင်းရန်။
- သူတောင်းစားများအဖြစ် စေခိုင်းရန်။
- သတို့သမီးအဖြစ် လက်ထပ်ရန်။
- တရားမဝင် မွေးစားရန်။

လူကုန်ကူးခြင်းခံရပါက ခံစားရမည့် ဆိုးကျိုးများ

- ကိုယ်ခန္ဓာနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ နှိပ်စက်ခြင်း၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ မတော်မတရား ပြုကျင့်ခံရခြင်း။
- အများနှင့်အဆက်အသွယ်ပြတ်၍ တစ်ကိုယ်တည်းနေရခြင်း၊ ပိတ်လှောင်ခံရခြင်း။
- အစာငတ်မွတ်ခြင်း၊ အလုပ်နားရက်၊ ပိတ်ရက်မရှိခြင်း။
- မူးယစ်ဆေးဝါး အတင်းအဓမ္မသုံးစွဲစေခြင်း၊ အသက်အန္တရာယ်နှင့် ရင်ဆိုင်ရခြင်း။
- အေအိုင်ဒီအက်စ်ရောဂါ၊ ကာလသားရောဂါ၊ တီဘီကဲ့သို့သော ကူးစက်ရောဂါများ ကူးစက်ခြင်း။
- မကျန်းမာခြင်းတို့ကြောင့် နားနေရန် ခွင့်မရခြင်း၊ ကြွေးမြီကျွန်ဘဝရောက်ရှိခြင်းတို့ဖြစ်ပြီး လူကုန်ကူးမှု ကျူးလွန်သူသည် ပုဒ်မ – ၅၂ အရ ထောင်ဒဏ် ၄ နှစ်မှ ၁၀ နှစ်အထိ ကျခံနိုင်ပြီး ငွေဒဏ်လည်း ကျခံစေပါသည်။

လူကုန်ကူးခြင်းဆိုသည်မှာ လူတစ်ယောက်ကို အမြတ်ထုတ် ခေါင်းပုံဖြတ်ရန် ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် ခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊ အဓမ္မအကျပ်ကိုင်ခြင်း၊ ပြန်ပေးဆွဲခြင်း၊ လိမ်လည်လှည့်ဖြားခြင်း၊ ပြစ်မှုမကင်းသော အာဏာကို အသုံးပြုခြင်း၊ ထိုသူ၏ အားနည်းချက်ကို အခွင့်ကောင်းယူခြင်း၊ ထိုသူ၏ အုပ်ထိန်းသူထံမှ သဘောတူညီမှု ဆန္ဒရရှိရန်အတွက် အခကြေးငွေ သို့မဟုတ် အကျိုးအမြတ်ကိုပေးခြင်း စသောနည်းလမ်းပေါင်းစုံဖြင့်

"လူကုန်ကူးသူ လူပွဲစားများသည် မသိနားမလည်သော အမျိုးသမီးငယ်များ၊ ကလေးသူငယ်များကို ငွေကြေး မက်လုံးပေးခြင်း၊ အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများဖြင့် စည်းရုံးသိမ်းသွင်းတတ်ကြပါသည်"

လူတစ်ယောက်ကို စည်းရုံးသိမ်းသွင်းခြင်း၊ ပို့ဆောင်ခြင်း၊ လွှဲပြောင်းခြင်း၊ နေရာချထားခြင်း၊ လက်ခံခြင်းနှင့် ချုပ်နှောင်ထားခြင်းတို့ကို ဆိုလိုပါသည်။ ခေါင်းပုံဖြတ် အမြတ်ထုတ်ခြင်း ဆိုသည်မှာ အနိမ့်ဆုံးအနေဖြင့် ပြည့်တန်ဆာလုပ်ငန်းတွင် စေခိုင်းခြင်းနှင့် အခြား လိင်ပိုင်း ဆိုင်ရာ စော်ကားအမြတ်ထုတ်ခြင်း၊ အဓမ္မ ခိုင်းစေခြင်း၊ အခြားလုပ်ငန်းများ စေခိုင်းခြင်း၊ ကျွန်ပြုခြင်း၊ အစေအပါး ပြုလုပ်ခိုင်းစေခြင်း၊ ခန္ဓာကိုယ် အစိတ်အပိုင်းများကို ဖြတ်တောက် ထုတ်ယူ၍ ရောင်းချခြင်းတို့ကို ဆိုလိုပါသည်။ ထိုသို့ အမြတ်ထုတ်ခြင်းမျိုး လုပ်ဆောင်ရာတွင် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခံရသူကိုယ်တိုင် ဆန္ဒအလျောက် သဘောတူပါကလည်း အမြတ် ထုတ်ခြင်းမြောက်သည်ဟု လူကုန်ကူးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ကုလသမဂ္ဂမှ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆို ထားပါသည်။

လူကုန်ကူးသူ လူပွဲစားများသည် မသိနားမလည်သော အမျိုးသမီးငယ်များ၊ ကလေး သူငယ်များကို ငွေကြေးမက်လုံးပေးခြင်း၊ အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများဖြင့် စည်းရုံး သိမ်းသွင်းတတ်ကြပါသည်။ ငွေကြေးခက်ခဲခြင်း၊ မိသားစုပြဿနာဖြစ်ခြင်းတို့ကလည်း လူပွဲစားများကို အကြိုက်တွေ့စေပါသည်။ အလုပ်အကိုင်ရှာဖွေပေးသူ ပြောသည်များကို မယုံကြည်ရန်လိုပါသည်။ သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်များကိုလည်း ဖတ်ရပါမည်။ မိဘမသိဘဲ မည်သူ ဘာပြောပြော ယုံကြည်စိတ်ချစွာ လိုက်မသွားရန် လိုပါသည်။ မိဘမောင်ဘွားများမှ လည်း လူကုန်ကူးခံရခြင်း၏ ဆိုးကျိုးများကို သိရှိနားလည်ပြီး သားသမီးညီအစ်ကိုမောင်နှမ များကို မိသားစုစကားဝိုင်းတွင် သတိပေးပြောကြားခြင်းနှင့် စစ်မှန်သော (ဤနေရာတွင် စစ်မှန်သော စကားရပ်ကိုထည့်၍ ဖော်ပြရခြင်းမှာ အချို့သည် ပရဟိတ၊ INGO၊ NGO၊ CSO ဟူသော မျက်နှာဖုံးများစွပ်၍ အခြားအရာများ လုပ်ဆောင်နေသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။) ပရဟိတအဖွဲ့များ၊ NGO အဖွဲ့များ၊ ရပ်/ကျေးအဖွဲ့များသည် ရပ်ရွာပြည်သူလူထုအကြား လူကုန်ကူးမှုအကြောင်း သတိထားမိစေနိုင်ရန်နှင့် လူကြီးလူငယ် ဝိုင်းဝန်းတားဆီးလိုစိတ်များ၊ ပွင့်လင်းမြင်သာသော အသိအမြင်များရှိစေရန် တာဝန်ရှိသူများသည် အမျိုးသမီးများ၊ ကလေးလူငယ် လူရွယ်များကို ကာကွယ်ပေးခြင်း၊ အသိပညာပေးခြင်းများကို ပြုလုပ် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ နိုင်ငံရပ်ခြားတိုင်းပြည်များသို့ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ် လုပ်ကိုင်ကြရန် သွား လာနေသူတို့သည် လုံခြုံစိတ်ချစွာသွားလာနိုင်မည့် နည်းလမ်းများကို သေချာစွာ သိရှိနားလည်ခြင်း နည်းပါးပါသည်။ ထိုသို့ သိရှိမှုနည်းပါးကြသည့်အတွက် လူကုန်ကူးခြင်းများကို ခံနေကြရပါသည်။ လူကုန်ကူးခြင်း ကို အတတ်နိုင်ဆုံး မခံကြရစေရန် ကြိုတင်လေ့လာ၍ ဆောင်ရွက်ကြစေချင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ အလုပ်သမားသမဂ္ဂ များအဖွဲ့ချုပ် (CTUM)မှ ထုတ်ဝေသော ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများ၏ အခွင့်အရေး၊ တာဝန်၊ သက်ဆိုင် သော ဥပဒေနှင့် သိမှတ်ဖွယ်ရာ စာအုပ်ကိုလည်း လေ့လာဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ စာတတ်သူတိုင်း စာဖတ်ကြပါစို့ ဟု တိုက်တွန်းချင်ပါသည်။ စာပေသည် ဘာသာရေး၊ စီးပွားရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ နိုင်ငံရေး စသည့် အကျိုးတရားများကို သိရှိစေပါသည်။ မိဘဆရာသမားများကို စိတ်ပူပန်၊ စိတ်ဆင်းရဲစေသည့် လူကုန်ကူးမှု၊ မူးယစ်ဆေးဝါး တရား မဝင် ရောင်းဝယ်မှုများသည် အင်မတန် ကျယ်ပြန့်လျက်ရှိပြီး ကြောက်စရာကောင်းလောက် အောင် ဘဝပါ ပျက်ယွင်းသွားနိုင်သဖြင့် ထိုသတင်းမျိုး စာနယ်ဇင်းများတွင် ဖတ်ရှုမိပါက

မိမိတို့၏ မိသားစုအပါအဝင် ပတ်ဝန်းကျင်ကို သတိထား လေ့လာသိရှိဆောင်ရွက်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ စာပေစာနယ်ဇင်းများမှ စာဖတ်သူများသို့ အသိဉာဏ်ပညာ၊ ဗဟုသုတဖြစ်ဖွယ်ရာများ၊ အတုယူလေ့လာစရာများ၊ ဆင်ခြင်တုံတရားရှိလာခြင်း၊ ကိုယ်ပိုင်အတွေးအခေါ် အယူအဆမှန်ကန်စွာ မြော်မြင်နိုင်စွမ်းအားများ မြင့်တက်လာခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ကျေးရွာစာကြည့်တိုက်များ ထားရှိကြပါ။ ရှိပြီး စာကြည့်တိုက်များလည်း ပိတ်မထားကြပါနှင့်။ အမက၊ အလက၊ အထကကျောင်းများမှာလည်း စာကြည့်ခန်း၊ စာဖတ်ခန်းများထားရှိပြီး ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ စာဖတ်ကြစေရန် လေ့ကျင့်ပျိုးထောင်ပေးကြပါ။ အနာဂတ်၏ လူငယ်များအားလုံး အကောင်းအဆိုးစသည့် အသိပညာ၊ အတတ်ပညာများ ရရှိကြစေရန် စာများများဖတ်ကြပါ။ မိမိပတ်ဝန်းကျင်ကို မေတ္တာတရားဖြင့် ရှုမြင်ကြပြီး လူမှုပတ်ဝန်းကျင် ကောင်းမွန်စေရေးအတွက် မေတ္တာ စေတနာတို့ဖြင့် ကူညီစောင့်ရှောက်ခြင်း၊ စစ်မှန်သော ပရဟိတလုပ်ငန်းများကို ပါဝင်ပူးပေါင်း ကူညီဆောင်ရွက်ပြီး လူငယ်များ၏ တွဲလက်များဖြင့် တိုင်းပြည်အတွက် လုပ်ဆောင်ပေးစေချင်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် နယ်စပ်ဒေသများရှိ တိုင်းရင်းသားလူငယ်မောင်မယ်များအနေနှင့် စာဖတ်အားနည်းခြင်း၊ ဗဟုသုတနည်းပါး ခြင်း၊ ရိုးသားခြင်း၊ ယုံစားလွယ်ခြင်း၊ ငွေကြေးရှာဖွေလိုခြင်းကိုသာ အားတက်သရော လုပ် လိုခြင်း စသည်တို့ကြောင့် လှည့်ဖြားမှု အခံရဆုံးနှင့် ဒုက္ခကို အများဆုံး ခံရသူများ ဖြစ်ပါ သည်။ ယနေ့အခါသမယတွင်မူ နယ်စပ်ဒေသများသာမက အညာဒေသ၊ မြေလတ်ဒေသ၊ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသများပါ မကျန် အထက်ဖော်ပြပါ ဒုက္ခများကို ခံစားနေရပြီဖြစ်ပါသည်။ သို့အတွက် ယနေ့ လူငယ်မောင်မယ်များသည် သားကောင်းရတနာများ၊ သမီးကောင်းရတနာများ ဖြစ်အောင် ကြိုးစား၍ မူးယစ်ဆေး၏ သားကောင်ဖြစ်ခြင်းနှင့် လူကုန်ကူးမှုအန္တရာယ်များမှ ကင်းဝေးကြစေရန် ဆန္ဒပြုရေးသားလိုက်ရပါသည်။

ဘိုရဲ(ကျော်ကြား)

မြန်မာ့သနပ်ခါး

lunfaZaomf&mSazpkdtqmif;onf

“မြန်မာ့သနပ်ခါးသည် မြန်မာ့ရာသီဥတုနှင့်
လိုက်လျောညီထွေရှိသောသနပ်ခါးကို လိမ်းလိုက်ရလျှင်
စိတ်နှလုံးအေးချမ်းသကဲ့သို့သနပ်ခါးလိမ်းထားလျှင်
နေရောင်ခြည်အပူဒဏ်ကို ခံနိုင်သလို
အရေပြားမပျက်စီးအောင်လည်း ကာကွယ်ပေးနိုင်သည်။
ထို့ကြောင့် မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးရှိ တောင်ပေါ်မြေပြန့်မှ
တိုင်းရင်းသူအမျိုးသမီးများသည်
သနပ်ခါးကို အမြတ်တနိုး လိမ်းခြယ်ကြသည်”

မြန်မာနှင့်သနပ်ခါးသည် ခွဲခြား၍မရသည့် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့တစ်ခုဖြစ်ပြီး မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း သနပ်ခါးလိမ်းသည့် အလေ့အကျင့်ကို ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကပင် စတင်ခဲ့သည်ဟု မှတ်တမ်းများအရ သိရပါသည်။ သနပ်ခါးယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ရှေးဟောင်းသုတေသန အထောက်အထားများအဖြစ် ပုဂံခေတ် အေဒီ ၁၁၁၃ ခုနှစ်မှာ တည်ခဲ့သည့် မြင်းကပါဂူပြောက်ကြီး ဘုရားနံရံဆေးရေးပန်းချီများတွင်လည်းကောင်း၊ အေဒီ ၁၁၈၃ ခုနှစ်တွင် တည်ခဲ့သည့် စူဠာမဏိဘုရားအတွင်း နံရံပန်းချီများတွင်လည်းကောင်း ခေတ်အဆက်ဆက်တည်ထားခဲ့သော ဂူဘုရားများရှိ နံရံပန်းချီများတွင်လည်းကောင်း သနပ်ခါးလိမ်းခြယ်သည့် ဓလေ့ကို သရုပ်ဖော်ရေးဆွဲထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာတို့၏ ရိုးရာရှေးရိုးပုံပြင် ရိုးရာဘာသာစကားနှင့် စာပေ၊ အရေးအသားများတွင်လည်း သနပ်ခါးဓလေ့ကို ဖော်ပြခဲ့ကြသည်ကို ခေတ်အဆက်ဆက် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် ပျို့၊ ကဗျာ၊ ချေင်း၊ အိုင်ချင်း၊ မောင်းထောင်းတေး၊ လမိုင်းလယ်သူဟန်ချင်း၊ တေးထပ်များတွင်လည်း မြန်မာလူ့အဖွဲ့အစည်း၏ သနပ်ခါးကို သုံးစွဲသည့် ဓလေ့များကို ထည့်သွင်းစပ်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရှိရခြင်းဖြင့် သနပ်ခါးကို မြန်မာလူမျိုးတို့သည် ရှေးနှစ်ပေါင်းထောင်ချီကာလကပင် လိမ်းခြယ်ရန် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်ကို သိရှိရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် သနပ်ခါးစိုက်ပျိုးရှင်သန်ရာနေရာများမှာ အပူပိုင်းဒေသများဖြစ်သည့် မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်၊ လားရှိုး၊ ကျောက်မဲ၊ သီပေါ စသည်တို့ ဖြစ်သည်။ ပခုက္ကူ၊ ရေစကြို၊ မြိုင်၊ ပြည်၊ ရွှေဘို၊ မုံရွာ၊ စစ်ကိုင်း၊ နွားထိုးကြီး၊ တောင်သာ၊ အရာတော် မြို့နယ်များတွင် သနပ်ခါးပင်များကို အများဆုံးတွေ့ရသည်။ မြန်မာ့သနပ်ခါးကို လိမ်းခြယ်ရာတွင် အချို့က အလှအပအတွက် လိမ်းခြယ်ကြသကဲ့သို့ အချို့က အသားအရေထိန်းသိမ်းရန်အတွက် လိမ်းခြယ်ကြသည်လည်း ရှိသည်။ ကျေးလက်တောရွာနေ လယ်သူမကောက်စိုက်သမလေးများ၊ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းခွင်များမှ ပန်းရန်သမလေးများကမူ မိမိတို့လုပ်ငန်းခွင်၏ သဘောသဘာဝနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိအောင် ပူပြင်းလှသည့် နေလောင်ဒဏ်ကို ခံနိုင်စေရန် သနပ်ခါးကို ခြေဆုံးခေါင်းဆုံး လိမ်းလေ့ရှိကြပြီး မျက်နှာပြင်ကိုလည်း ပိန်းပိတ်နေအောင် လိမ်းခြယ်လေ့ရှိကြသည်။

မြန်မာ့သနပ်ခါးသည် မြန်မာ့ရာသီဥတုနှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိသော သနပ်ခါးကို လိမ်းလိုက်ရလျှင် စိတ်နှလုံးအေးချမ်းသကဲ့သို့ သနပ်ခါးလိမ်းထားလျှင် နေရောင်ခြည် အပူဒဏ်ကို ခံနိုင်သလို အရေပြားမပျက်စီးအောင်လည်း ကာကွယ်ပေးနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးရှိ တောင်ပေါ်မြေပြန့်မှ တိုင်းရင်းသူအမျိုးသမီးများသည် သနပ်ခါးကို အမြတ်တနိုး လိမ်းခြယ်ကြသည်။

သနပ်ခါးကို အမျိုးသမီးများသာမက အမျိုးသားများပင် လိမ်းလေ့ရှိသည်။ ပါးပြင်ထက်ဝယ် သနပ်ခါးပါးကွက်ကျားလေးများ လိမ်းခြယ်ထားပါက နေလောင်ဒဏ်ကို ကာကွယ်ရုံမျှမက နေပူရှိန်အောက်တွင် ချွေးကလေးတစို့စို့၊ သနပ်ခါးနံ့လေး တသင်းသင်းနှင့် စိတ်ကို ပျော်ရွှင်လန်းဆန်းစေသော သတ္တိထူးများ ရှိသောကြောင့် နေပူတွင်အလုပ်လုပ်ကြသော ကောက်စိုက်သမလေးများ၊ တောသူတောင်သားများ၏ လက်သုံးတော်ဖြစ်နေခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် သနပ်ခါး၏ အရေးပါမှုတစ်ခုမှာ မိခင်က ရင်နှစ်သားသမီး ကို ကျားမ မရွေး ရေချိုးသန့်စင်ပြီးလျှင် ကျောက်ပျဉ်ထက်မှ သနပ်ခါးကို ပါးစပ်ထဲထည့်ခွံ့ ပေးလေ့ရှိသည်။ ရင်သွေးငယ်ကို သနပ်ခါးကျွေးခြင်းဖြင့် ကလေးငယ်များဖြစ်တတ်သော ကျောက်ရောဂါ၊ ဝက်သက်ရောဂါတို့ကို ကာကွယ်သည်။ ထို့အပြင် သနပ်ခါး၏အေးမြမှု၊ မိခင်၏ချစ်ခြင်းမေတ္တာကြောင့် အေးမြမှု နှစ်မျိုးပေါင်းစပ်ပြီး သနပ်ခါးလိမ်းခံရသည့် ကလေး မှာ လုံခြုံနွေးထွေးမှုကို ရစေသည်။ ထို့အတူ အစ်ကို၊ အစ်မ၊ ဦးလေး၊ အဒေါ် စသည့် မိသားစုဝင်များကလည်း လက်ဆင့်ကမ်းကာ မိမိ၏ တူ၊ တူမ၊ ညီ၊ ညီမများကို သနပ်ခါးလိမ်းပေးလေ့ ရှိကြသည်မှာ မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ သနပ်ခါးယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ တစ်ခု ဖြစ်သည်။

ယင်းကဲ့သို့ သနပ်ခါးကို လိမ်းပေးရင်းနှင့် ကလေးများကို လူကြီးများက ကောင်းမွန် သည့် အမူအကျင့်များရှိစေရန်နှင့် ဆုံးမစကားများကို ပြောကြားလေ့ရှိကြသည်။ စိတ်ပညာသဘောတရား အရလည်း စိတ်ကြည်လင်နေသည့်အချိန်တွင် အာရုံစူးစိုက်မှုအားကောင်းပြီး မှတ်ဉာဏ်တွေ အားကောင်းသည်ဟု စိတ်ပညာရှင်များက ဆိုသည်။ သနပ်ခါး၏ မြန်မာ့လူမှုရေးအစဉ်အလာ အလေ့ အထ၊ ရိုးရာဓလေ့နှင့် ပွဲတော်များတွင် အရေးပါ သည့်နေရာမှ ပါဝင်နေသည်ကို ရိုးရာရာသီအလိုက် ပွဲတော်များတွင် တွေ့မြင်နိုင်သည်။ မြန်မာ့ ယဉ်ကျေးမှု ပွဲတော်တစ်ရပ်ကို ပုဂံခေတ် (၁၁ ရာစု အေဒီ)မှ အစပျိုး၍ မြန်မာမင်းများလက်ထက်က တခမ်းတနား ကျင်းပခဲ့ကြသည်။ “မီးဖုန်းလှူပွဲ၊ တပို့တွဲ” ဟူသော ဆိုရိုးစကားအတိုင်း တပို့တွဲလတွင် ထိုပွဲတော်ကို ကျင်းပ၍ မီးဖုန်းပွဲတော်ဟု ခေါ်သည်။ တပို့တွဲလသည် အအေးဓာတ်လွန်ကဲသဖြင့် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်အား နွေးနွေးထွေးထွေးရှိစေရန် ရည်စူး၍ သနပ်ခါးအတုံးများ၊ အကိုင်းအလက်များကို

“ယခုခေတ်တွင် အမျိုးသမီးလေးများသည် မိတ်ကပ်ကို အောက်ခံအဖြစ် အသုံးပြုကာ အပေါ်မှ သနပ်ခါးကို ထပ်၍လိမ်းကြသည်”

ကရမက်၊ နံ့သာဖြူနီ စသော အခြားအမွှေးနံ့သာ တုံးများနှင့်ရောနှောကာ မီးရှို့ပူဇော်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုတပို့တွဲလသည် အနောက်တိုင်း ပြက္ခဒိန်အရ ဖေဖော်ဝါရီလလယ်ဖြစ်သဖြင့် အလွန်အေးမြသည့်ကာလဖြစ်ရာ လူတိုင်း မီးလှုံနေကြရသည့်အချိန် ဖြစ်သည်။ ယင်းကာလတွင် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်အား ရည်စူး၍ မီးပုံပွဲကို တပို့တွဲလပြည့်နေ့တွင် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်ကို ရည်မှန်းကာ သနပ်ခါး အစရှိသော အမွှေးနံ့သာသား တို့ဖြင့် ဘုရားကို မီးပူဇော်ကြသည်မှာ မြန်မာတို့၏ယုံကြည်မှု၊ လူမှုရေးအစဉ်အလာ၊ ဖော်ပြ ချက်များ စသည်တို့တွင် သနပ်ခါး၏ နက်ရှိုင်းစွာ ပါဝင်နေမှုကို ဖော်ပြနေပါသည်။ သနပ်ခါး နံ့သာရည်များနှင့် အထင်ကရ ပူဇော်မှုတစ်ခုကို သာဓကပြရမည်ဆိုလျှင် မန္တလေးမဟာမြတ်မုနိ ရုပ်ပွားတော်ဘုရားကြီးနှင့် မန္တလေးနန်းတော်ရှေ့ အောင်တော်မူဘုရားတို့ကို နေ့စဉ်နံနက် အရုဏ်တက် မျက်နှာတော် သစ်ရာတွင် သနပ်ခါးနံ့သာရည်များဖြင့် ပူဇော်ခြင်း ဖြစ်သည်။ မဟာမြတ်မုနိဘုရားကြီးတွင် မျက်နှာသစ်တော်ရေအတွက် သနပ်ခါးသွေးကာ ကုသိုလ်ယူ ကြပြီး နံနက်ပိုင်း သနပ်ခါး နံ့သာရည်ဖြင့် ပူဇော်လေ့ရှိသည်မှာလည်း သနပ်ခါး၏ မြန်မာ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း လူမှုရေးအစဉ်အလာ အလေ့အထတစ်ခုအဖြစ် ထင်ရှားပါသည်။ ထို့အပြင် လူငယ်များအကြား လွတ်လပ်ပျော်ရွှင် ချစ်ခင်ရင်းနှီးမှုကို ဖော်ပြချက်အနေဖြင့် ယောနယ်ဘက်တွင်လည်း ယောဓလေ့ သနပ်ခါးပါးတို့ပွဲကို တွေ့ရှိနိုင်သည်။ တစ်ရွာမှ တစ်ရွာရှိ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း၊ ဘုရားပွဲတော်များသို့ သွားရောက်ပူဇော်ကန်တော့ကြရာတွင် ရွာခံရှိ လူပျို၊ အပျိုများမှ ဘုရား၊ ကျောင်းသို့ လာရောက်ပူဇော်ကန်တော့သူ တစ်ရွာသူ၊ တစ်ရွာသား လူပျို၊ အပျိုများ အား ဘုရား၊ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းအဝင်တွင် သနပ်ခါးလိမ်းပေးကြခြင်း၊ မုန့်ကြည့်ပြီး ရယ်မောပျော်ရွှင်ဖွယ်ကောင်းသည့် သနပ်ခါးကို အခြေခံသည့် ရိုးရာဓလေ့ပွဲတော်တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ သနပ်ခါးပါးတို့ပွဲကို နှစ်စဉ် မြန်မာပြက္ခဒိန်အရ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် (အောက်တိုဘာလ ၃၁ ရက်) မှ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် (နိုဝင်ဘာလ ၂၉ ရက်) အထိ ကျင်းပလေ့ရှိသည်။ ထို့အတူ မန္တလေးတိုင်း စဉ့်ကူးမြို့ အနောက်ဘက် ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းဘေး ခက်သင်ရွာရှိ ရွှေတောင်ဦးတောင်စေတီတက်လမ်း တစ်လျှောက် သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့ (အောက်တိုဘာလ)တွင် ဘုရားဖူးလာသူ နယ်စုံမှ ပရိသတ်အား ရွာသူအပျိုချောများမှ ကြေးဖလားငယ်ထဲမှ သနပ်ခါးမှုန့်များဖြင့် မျက်နှာ အား တို့ဖတ်ရိုက်ပေးကြသည့် ရိုးရာဓလေ့ သနပ်ခါးပါးတို့ပွဲသည်လည်း မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း သနပ်ခါး၏ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ဝိသေသလက္ခဏာတစ်ခု ဖြစ်သည်။

မြန်မာ့သနပ်ခါးပင် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သနပ်ခါးယဉ်ကျေးမှုတို့ကို လူငယ်များအကြား ဖြန့်ဝေပေးနိုင်ရန်အတွက် သနပ်ခါးပြတိုက်တစ်ခုကို ရွှေပြည်နန်းကုမ္ပဏီက တည်ထောင် ဖွင့်လှစ်ထားသည်ကို ညောင်ဦးမြို့တွင် တွေ့နိုင်သည်။ ထို့အပြင် မြန်မာ့သနပ်ခါးကို တန်ဖိုး ထားလျက် မိမိတို့၏ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု သနပ်ခါးကို တန်ဖိုးထား ထိန်းသိမ်းကာ ဆက်လက် ရှင်သန်နေစေရေး လက်ဆင့်ကမ်းပေးနိုင်ရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံသနပ်ခါးအသင်းကို ၁၁-၁၁-၂၀၁၇ ရက်နေ့က စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသနပ်ခါးအသင်းကို သနပ်ခါးအများဆုံး စိုက်ပျိုးရာဒေသများဖြစ်သည့် အရာတော်၊ ရွှေဘို၊ ကန့်ဘလူ၊ မုံရွာ၊

မြင်းမူ၊ ဘုတလင်၊ ကနီ၊ ယင်းမာပင်၊ ပခုက္ကူ၊ မြိုင်၊ ရေစကြို၊ ပေါက် စသည့် သနပ်ခါး စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်တင်ပို့ရောင်းချသူများအားလုံးနှင့်လည်းကောင်း၊ စစ်တွေ၊ လင်းခေးဒေသတို့မှ သနပ်ခါးထုတ်လုပ် ရောင်းဝယ်သူများ၊ ရန်ကုန်၊ မန္တလေးနှင့် နေပြည်တော် မြို့ကြီးများမှ သနပ်ခါး ကုမ္ပဏီကြီးများ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး သနပ်ခါးကို ကုန်ကြမ်း၊ ကုန်ချောထုတ်လုပ်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းလျက် ရှိသည့်အပြင် သနပ်ခါးရိုးရာယဉ်ကျေးမှု ကို ထိန်းသိမ်းလျက်ရှိသည်။

ယခုခေတ်တွင် အမျိုးသမီးလေးများသည် မိတ်ကပ်ကို အောက်ခံအဖြစ် အသုံးပြုကာ အပေါ်မှ သနပ်ခါးကို ထပ်၍လိမ်းကြသည်။ ယခုအခါ သနပ်ခါးကို သဘာဝအတိုင်း သွေးပြီး လိမ်းရုံသာမက အလှကုန်များ အနေဖြင့် ထုတ်လုပ်သုံးစွဲလာကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ သနပ်ခါးကို ခေတ်နှင့်အညီ သနပ်ခါးမှုန့်၊ သနပ်ခါး ပေါင်ဒါ၊ သနပ်ခါးရေမွှေး၊ သနပ်ခါး မိတ်ကပ်တို့ကိုပါ ထုတ်လုပ်သုံးစွဲလာကြခြင်းဖြင့် မြန်မာမိန်းကလေး များအကြား သနပ်ခါး ယဉ်ကျေးမှုသည် ဆက်လက်ရှင် သန်လျက် ရှိသည်။

ဤကဲ့သို့ မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် အရေးပါသော သနပ်ခါးအား ရပ်ရွာလူ့အဖွဲ့ အစည်းက တန်ဖိုးထား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုအနေဖြင့် မြန်မာ တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ သနပ်ခါး အများဆုံး စိုက်ပျိုးရာမြို့နယ် များ ဖြစ်ကြသော အရာတော်၊ ရွှေဘို၊ ကန့်ဘလူ၊ မုံရွာ၊ မြင်းမူ၊ ဘုတလင်၊ ကနီ၊ ယင်းမာပင်၊ ပခုက္ကူ၊ မြိုင်၊ ရေစကြို၊ ပေါက် စသည့် မြို့နယ်များမှ သနပ် ခါးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သူများ၊ စစ်တွေ၊ လင်းခေးဒေသများမှ သနပ်ခါးထုတ်လုပ်သူများ၊ ရန်ကုန်၊ မန္တလေး၊ နေပြည်တော်မြို့ကြီးများမှ သနပ်ခါးကုမ္ပဏီများပါမကျန် သနပ်ခါးစိုက် ပျိုးထုတ်လုပ်ရောင်းချသူများ အားလုံး ပါဝင်သည့် မြန်မာနိုင်ငံသနပ်ခါးအသင်းကို တည်ထောင် ခဲ့ပြီး သနပ်ခါး စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရေးကို စနစ်တကျ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာစေရန် ပြည်သူများ သနပ်ခါးအစစ်ကို သုံးစွဲနိုင်စေရန်၊ သနပ်ခါးအသုံးပြုမှု ရေရှည် တည်တံ့ စေရန်တို့ကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ အဆိုပါ အသင်းကြီးမှ သနပ်ခါးကို မြတ်နိုးတန်ဖိုးထား လျက် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားနိုင် စေရန်အတွက် သနပ်ခါးလှပျို မယ်ပြိုင်ပွဲများနှင့် သနပ်ခါး ဈေးရောင်းပွဲတော်များ ကျင်းပခြင်း၊ သနပ်ခါးနေ့အဖြစ် သတ်မှတ် ကာ အခမ်းအနားများ ကျင်းပခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

မြန်မာ့ရိုးရာပြက္ခဒိန်အရ တပို့တွဲလပြည့်နေ့ တွင် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်ကို ရည်စူးကာ သနပ်ခါးသားဖြင့် မီးပူဇော်သည်ကို အကြောင်းပြု၍ တပို့တွဲလပြည့်နေ့ကို မြန်မာ့သနပ်ခါးနေ့ အဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံ သနပ်ခါးအသင်း က သတ်မှတ်ပြီး သနပ်ခါးဆိုင်ရာ သိကောင်းစရာများ ဟောပြောဆွေးနွေးခြင်း၊ သနပ်ခါးဆိုင်ရာ လက်ကမ်း စာစောင်များ ဖြန့်ဝေခြင်း၊ စတုဒိသာ ကျွေးမွေးခြင်း၊ ဗုဒ္ဓဘုရားကို ရည်မှန်းကာ သနပ်ခါး အစရှိသော အမွှေးနံ့သာသားတို့ဖြင့် တန်ခိုးကြီးဘုရားများတွင် ပူဇော်ခြင်း၊ သနပ်ခါးဈေးရောင်းပွဲတော်များ ကျင်းပခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာ့သနပ်ခါးနေ့ကို ကျင်းပ ပြုလုပ်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာကောင်းကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သွားနိုင်ရန်၊ မြန်မာ့ သနပ်ခါးကို မြတ်နိုးတန်ဖိုးထားမှု ရှင်သန် ဖွံ့ဖြိုးလာစေရန်၊ မြန်မာ့သနပ်ခါးသည် အလှအပ အတွက် လိမ်းခြယ်ခြင်းနှင့်အတူ ကျန်းမာရေးကိုပါ အထောက်အကူဖြစ်စေသည်ကို သိရှိလာ စေရန်၊ မြန်မာ့ သနပ်ခါး၏ ဆေးစွမ်းကောင်းများကို မြန်မာပြည်သူတို့ သိရှိလာစေခြင်းနှင့်အတူ

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံ အသီးသီးရှိ ပြည်သူ များ နားလည်သိရှိ တန်ဖိုးထားတတ် လာစေရန်၊ ထိုမှ တစ်ဆင့် မြန်မာ့သနပ်ခါးကို ကမ္ဘာ့ ဈေးကွက်တွင် ထိုးဖောက်ရောင်းဝယ်မှုပြုလာခြင်းဖြင့် မြန်မာပြည်သူတို့၏ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး မြင့်မားလာ စေရန် စသော အကျိုးထူးများ ဖြစ်လာစေရန်အတွက်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

မြန်မာ့သနပ်ခါးအသင်းသည် မြန်မာ့သနပ်ခါးကို နိုင်ငံတကာသို့ ပျံ့နှံ့ရောက်ရှိစေရေး၊ မြန်မာ့သနပ်ခါး ပြည်ပဈေးကွက်သို့ ထိုးဖောက်ရောက် ရှိရေးအတွက် NGO အဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်သည့် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၊ Helvetas Myanmar နှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်လျက် ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသနပ်ခါးအသင်း၏ စာရင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သနပ်ခါးစိုက်ဧက ၃၂၃၀၀၀ ဧက ရှိသည်ဟု သိရသည်။ သနပ်ခါးပင်၏သဘာဝအရ အပူပိုင်း ဒေသတွင်သာ ပေါက်ရောက် ရှင်သန်သည်ဖြစ်ရာ သနပ်ခါး စိုက်ဧကများ တိုးပွားလာခြင်း ကြောင့် မိုးရေချိန် လက်မများလည်း သိသာစွာ တိုးတက်လာခဲ့သဖြင့် အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးကိုလည်း တစ်ဖက်တစ်လမ်း မှ များစွာအထောက်အကူပြုလျက် ရှိသည်။ သနပ်ခါး စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကို စံနမူနာယူနိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ စံပြသနပ်ခါးစိုက်ခင်းများကို မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် ပခုက္ကူ၊ ရေစကြို၊ မြိုင်၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးတွင် အရာတော်၊ ဒီပဲယင်းမြို့များတွင် စိုက်ပျိုးပညာပေးလျက် ရှိသည်။ အဆိုပါစံပြခြံများသာမက ပြည်တွင်း သနပ်ခါး ကုမ္ပဏီကြီးတစ်ခုဖြစ်သည့် ရွှေပြည်နန်းကုမ္ပဏီက ၂၀၀၇ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၀၉ ခုနှစ်များတွင် ညောင်ဦးမြို့အနီး၌ အကြီးဆုံး သနပ်ခါးစိုက်ခင်းခြံကြီး တစ်ခြံကို တည်ထောင်ထားသည်။ ယင်းခြံကြီးမှာ ဧက ၁၅၀ ကျော်ရှိပြီး သနပ်ခါးမျိုးပေါင်း ၄ မျိုး ပါဝင်ပြီး အပင်ပေါင်း ၄၀၀၀၀ ရှိသည်။

သနပ်ခါးကို အလှအပအတွက်သာမက မြန်မာ့ရိုးရာ တိုင်းရင်းဆေးအတွက်လည်း အသုံးပြုကြသည်။ မြန်မာ့တိုင်းရင်းဆေးကျမ်းများအရ သနပ်ခါးသည် ပူ၏။ သွေးကို ကြွစေ၏။ သနပ်ခါးသည် ပူ၊ ခါး၊ ချဉ်၊ ပွင့် ဖြစ်၏။ ငန်းမန်းကို နိုင်၏။ အပူနာ၊ အအေးနာ

> "မြန်မာ့ တိုင်းရင်းဆေးကျမ်းများ အရ သနပ်ခါးသည် ပူ၏။ သွေးကို ကြွစေ၏။ သနပ်ခါးသည် ပူ၊ ခါး၊ ချဉ်၊ ပွင့် ဖြစ်၏။ ငန်းမန်းကို နိုင်၏။ အပူနာ၊ အအေးနာ နှစ်မျိုးလုံးတွင် သုံးနိုင်သည်"

နှစ်မျိုးလုံးတွင် သုံးနိုင်သည်။ အပွင့်နာကို မသုံးရပါ။ လိမ်းလျှင် ပွင့်အေး၍ ချွေးရ၏။ ကျောက်ရောဂါကို နှိမ်နင်းနိုင်၏။ သနပ်ခါးမြစ်ကို ဝမ်းနုတ်ဆေး၊ ချွေးထုတ်ဆေးများနှင့် ပတ်သက်သောရောဂါ သို့မဟုတ် ဝမ်းမိုက်နာနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ရောဂါများနှင့် နှလုံးရောဂါအတွက် နှလုံး အားပေးသော ဆေးအမယ်အဖြစ် အသုံးပြုသည်။ သနပ်ခါး အသီးကို အဆိပ်ဖြေဆေး၊ ကျောက်ရောဂါ ကာကွယ် ဆေးအတွက် အသုံးပြုသည်။ သနပ်ခါး အရွက်ကို ဝက်ရူးပြန်ရောဂါ ကာကွယ်ဆေး၊ အနာကြီး ရောဂါ၊ ငှက်ဖျားရောဂါ ပျောက်ဆေးများအတွက် အသုံးပြုသည်။

ထို့အပြင် သနပ်ခါးကို မြန်မာနိုင်ငံရှိ တက္ကသိုလ်များနှင့် ပြည်ပတက္ကသိုလ်များ၊ အဖွဲ့အစည်းများက သိပ္ပံနည်းကျ ဓာတ်ခွဲသုတေသနပြုမှုများ ဆောင်ရွက်ရာတွင်လည်း သနပ်ခါးသည် လူ့ခန္ဓာကိုယ်အကျိုးပြုဒြပ်ပေါင်းများ (Bioactive compounds) ပါဝင်ကြောင်း၊ ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးများ ပါဝင်မှုမရှိကြောင်း၊ အလှကုန်ပစ္စည်းများအတွက် လိုအပ်သော အရင်းအမြစ်များ ပါရှိကြောင်း၊ ထိုအချက်များအရ သနပ်ခါးကို စိတ်ချယုံကြည်စွာ အသုံးပြုနိုင်ကြောင်းတို့ကို သုတေသနပြုပြီး ထောက်ခံရေးသားမှုများ အများအပြားရှိသည်။

အထက်ပါအချက်များအရ မြန်မာ့သနပ်ခါးသည် မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ဘိုးဘွားအစဉ်အဆက် ထိန်းသိမ်းလက်ဆင့်ကမ်းလာခဲ့ကြသည့် ရိုးရာဘာသာစကားနှင့် စာပေအရေးအသားများ၊ ဖျော်ဖြေတင်ဆက်မှု အနုပညာများ၊ လူမှုရေးအစဉ်အလာ အလေ့အထများ၊ ရိုးရာဓလေ့များနှင့် ပွဲတော်များ၊ သဘာဝနှင့် စကြဝဠာဆိုင်ရာ ဗဟုသုတနှင့် ရိုးရာအစဉ်အလာ ဓလေ့များ၊ ရိုးရာလက်မှုပညာရပ်များ စသည့် နယ်ပယ်စုံတွင် ပါဝင်သက်ဆိုင်လျက်ရှိသည့် ဒြပ်မဲ့ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ မြန်မာတစ်မျိုးသားလုံးအနေဖြင့် မြန်မာ့သနပ်ခါးကို မြတ်မြတ်နိုးနိုး တန်ဖိုးထားလျက် ပျောက်ကွယ်မသွားနိုင်စေရန် အစိုးရ၊ ပြည်သူများ၊ သနပ်ခါးစိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်ရောင်းချသူများက တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး လေးစားချစ်ခင် လွတ်လပ်ပွင့်လင်းစွာဖြင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်လျက်ရှိပါကြောင်းကိုလည်း မှတ်သားရပါသည်။

သနပ်ခါးအကြောင်း ပြောပြရလျှင် မပါမဖြစ် ပါဖြစ်သည်က မှတ်မှတ်ထင်ထင်ရင်ထဲစွဲတင် ကျန်ခဲ့သော သူ့ခေတ်သူ့အခါက ပေါ်လာခဲ့သည့်

“ရွှေဘိုသနပ်ခါးတုံးများ၊ ရန်ကုန်လိမ်းဖို့ယူ

ဘယ်လိုအသားမည်းမည်း၊ ဝါဝါညက်ညက်ဖြူ ...” တို့

“မင်းအမေပါးနှစ်ဖက်က၊ သနပ်ခါးပါးကွက်ကို

တအားဖက်လို့ မွှေးတတ်ပါစေကွယ် ...” တို့

“ပါးပြင်မှာ သနပ်ခါးလေးနဲ့

ချစ်စရာကောင်းလိုက်တာကွာ ...” တို့စသည့် သီချင်းစာသားလေးများကိုလည်း တီးတိုးရွတ်ဆိုမိပါတော့သတည်း။

ကြည်ဇေသော်

ရှာဖွေစုဆောင်းတင်ပြသည်။

တိုင်းရင်းသားတို့၏
ချစ်ခင်ဖွယ် နှုတ်ခွန်းဆက်စကားများ

jrefma&;&mavhvm ma&; tzGJ

ဗမာ = နေကောင်းလား

ကချင်

ဂျိန်းဖော့ = ခမ်ဂဂျာ အီး

ဖိုင်ဝါး = ငွေငေါ်နိဝမ်ဇာန်ညီရဲ့လု

ရဝမ် = ဖာမရာအီးအဲအယ်မား

လာချိဒ် = ယန်းညိန်လား

လီဆူ = ဟှားဟှားငါလဲ့

လော်ဝေါ် = ဝေါနာအီး

ကယား

ကယား = အိုမိုပဲအယ်

ကယော(ပရဲ့) = နအိုမိုးလော/နနာမိုးလော

ကယန်းကဲခေါင်း(ပဒေါင်) = အောက်ဟိုက်အောက်ပုန်းစေယား

ကယန်းကဲဒွေါ(ဂေခို) = နာအော်ဆော့အော်မာယား

ကယန်းလထ(ဇယိမ်း) = နာအော်ဆော့အော်မာယား

ကယန်းကနေ်(ယင်းဘော်) = ဟိုဟိုင်းအိုဘုန်းလော်

ဂေဘား = နော်အော်မာဝယ်ယာ

ကယားမိုနု(မနုမနော) = အိုချွန်အိုပရားအဲ

ယင်းတလဲ = နာအောတော(တ်)

ကရင်

ကရင် = အိုဆူဟာ

ချင်း

တီးတိန်၊ တွန်းဇံ = ဒမ်မော

ဟားခါး၊ ထန်တလန် = နာဒမ်မာ

ချိုး(မင်းတပ်) = နရိုင်နော

ခူမီး(ပလက်ဝ) = နိုဆိုလ်ဟွေ့ရှဲလ်

မတူပီ = နဆားဒင်းအာ

ဖလမ်း = နာဒမ်းမော

မာရာ(ထန်တလန်၊ မတူပီ) = နာတလာမာ

ဇိုတုန်(မတူပီ) = နဒါးယော

ဇိုဖေ(ထန်တလန်) = နာဒန်မာ

ဆဲင်ထန်(ဟားခါး၊ထန်တလန်)= ဒမ်ကျီ

လာအိုသူ(ထန်တလန်) = နာထာလာအိုမား

မွန်

မွန် = မံင်စမိပ်မံင်ရဟာ

ရခိုင်

ရခိုင် = နီကောင်းလား

ရှမ်း

ရှမ်း = ယူလီယူခဟား

ပအိုဝ်း = အံ့ဟဝ်နေဟောင်း

ခနု = နေကောင်းနေဟုတ်ဝူး

တောင်ရိုး = နီကွန်းလား

အင်းသား = နီကောင်းလား

လီဆူ = ဟွဟွငါလား

အာခါ = ဂျောဆားတို့များလား

ဝ = ညောမ်အို့ပွေ့လဲ

လားဟူ = ချဲဆာလား

ကိုးကန့် = နီးဟောက်မား

မန်တုံပလောင် = မိုင်ကချာမ်ဆား

နမ့်ဆန်ပလောင် = မီခမ်ဆာကော

ဗမာ = ပျော်ရွှင်ပါစေ

ကချင်

ဂျိန်းဖော့ = ငွေပျော်အောဂ

ဇိုင်ဝါး = ငွေဝေါန်ဝမ်ဇာန်ညီရှန်ဂ

ရဝမ် = ဖာမရာဆယ်လယ့်အယ်လ်နိန်အေး

လာချိဒ် = ငိပျော်ပါဂျား

လီဆူ = ကားချိဗိ

လော်ဝေါ် = ပျော်နဲ့ဝရွှန်

ကယား

ကယား = အိုမိုအိုရားဒူပါနော

ကယော(ပရဲ့) = သအိုမိုအို တယ်ပါတိုဝါးနာ

ကယန်းကဲခေါင်း(ပဒေါင်) = အောက်ပျော်ဆိုက်ကား

ကယန်းကဲဒ္ဒေါ(ဂေခို) = အော်ပျော်ဆိုက်ကား

ကယန်းလတ(ဇယိမ်း) = အော်ပျော်ဆိုက်ကား

ကယန်းကနေ်(ယင်းဘော်) = အော်ပျော်ဆိုက်ကား

ဂေဘား = တနောင်းတဆုံးလောဘူးဘရာကာ

ကယားမိုနု(မနုမနော) = အိုမိုအိုရားအဲ

ယင်းတလဲ = နယ်အူးမွိုက်အူးရီးပ့ါနီး

ကရင်

ကရင် = မော်နကသုခူးသခူးတကေ

ချင်း

တီးတိန်၊ တွန်းဇံ = တိုးပါးထိုဖား

ချိုး(မင်းတပ်) = နန်မံရှဲင်းလှေ

ခူမီး(ပလက်ဝ) = အာမိုက်တေးရှဲလ်

ဖလမ်း = ဟာဒမ်နာခ်အွမ်းဟာရမ်ဆဲ

မွန်

မွန် = ကိုဝ္ဂမိပ်ဖြိပ်မံင်လိန်ရ (ဟောဂေ့မိက္ဍ မောင်လမိန်ရ)

ရခိုင်

ရခိုင် = ပျော်ရွှင်ပါစီ

ရှမ်း

ရှမ်း = ဟိုင်ဆေးစိုင်ခါ၊ ဟိုင်ယူလီမီးငင်းဆေကမ်းခ

ပအိုဝ်း = ပျော်းစွမ်းစွေ့ဩ

ဓနု = ပျော်နေဟုတ်ဝူးလော

တောင်ရိုး = ပျော်ချွင်ပါစေ

အင်းသား = ပျော်ရွှင်(မ်)ပါစေနောဝ်း

လီဆူ = ကားချိနီးဖူးကျိ

အာခါ = နင်ဆားအိုလူ

ဝ = ကဲပေ့ညောမ်အို့စင့်ကွေး၊ ကဲ့ပေ့ခိုက်ရောမ်း

လားဟူ = ဟာလယ်ဒေါရှာကျော်ပီး

ကိုးကန့် = ကျူနီရီခွိုက်

မန်တုံပလောင် = ဒေဲးပဲကွယ်ပျော်

နမ့်ဆန်ပလောင် = ဒွဲအဲပျော်ဝဆာယာတွန်ကူအောာ

မြန်မာရေးရာလေ့လာရေးအဖွဲ့

အယ်ဒီတာ့စကား

- တပ်ပေါင်းစု နိုင်ငံရေး

ရိုးရာဓလေ့ စာပေယဉ်ကျေးမှုကဏ္ဍ

၁။ ထားဝယ်ဒေသနှင့် ထားဝယ်လူမျိုး

၂။ တိုင်းရင်းသားများ၏ အမှတ်တရလက်ဆောင်

၃။ သံလွင်မြစ်အရှေ့ခြမ်းရှိ တိုင်းရင်းသားတို့အကြောင်း တစေ့တစောင်း (ဝနှင့် လားဟူ)

၄။ တီးတိန်မြို့နယ် ရှောင်စောန်းစံပြကျေးရွာ

၅။ ကယားတိုင်းရင်းသားတို့၏ ကူထိုးဘိုး ခေါ် တံခွန်တိုင်ပွဲတော်

၆။ တိုင်းရင်းသားရိုးရာ ကြိုးတပ်တူရိယာများ

၇။ ဖားစည်သံများ လွင့်ပျံလာတော့မည့် ဖွဲ့ကပင်မြေ

အားကျဂုဏ်ယူဖွယ် တို့လူငယ်ကဏ္ဍ

၈။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဂန္ထဝင်ဘောလုံးသူရဲကောင်း ဆွပ်ဗဟာဒူး

အထူးဆောင်းပါးကဏ္ဍ

၉။ ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ဆေးတစ်ခွက်

၁၀။ တောင်တန်းဒေသများ၏ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး(ကယားဒေသ)

၁၁။ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ဟုဆိုရာဝယ်

၁၂။ ကိုယ်တိုင်ပါဝင်ပတ်သက်ခဲ့ဖူးသော အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်း ငြိမ်းချမ်းရေးဖိုရမ်
Civil Society Forum For Peace(CSFoP)

၁၃။ ယခင်၊ ယခုနှင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ

၁၄။ ပင်လုံခရီးသည်

၁၅။ ဒီမိုကရေစီစနစ်၏ ခေါင်းဆောင်မှုပုံစံနှင့် စစ်ဘက် - အရပ်ဘက်ဆက်ဆံရေး
ကောင်းမွန်မည်ဆိုပါလျှင်

ထင်ပေါ်ကျော်ကြား တိုင်းရင်းသားကဏ္ဍ

၁၆။ မြန်မာ့ဂုဏ်ဆောင် သမိုင်းပညာရှင် ဒေါ်မြစိန်

၁၇။ ထင်ရှားသည့် ရှမ်းနီတိုင်းရင်းသား သူရဲကောင်းတစ်ဦး

၁၈။ ပြည်ထောင်စု၏အစိတ်အပိုင်းကို ကာကွယ်ခဲ့သူ မျိုးချစ်ချင်းခေါင်းဆောင် ကြွန်နိ့ဘိခ်

၁၉။ အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ လက်ရုံးတစ်ဆူ ဗိုလ်ချုပ်ဗလနန္ဒစည်သူ

၂၀။ လေထီးဆင်းဗိုလ် မန္တလေးတက္ကသိုလ် ပါမောက္ခချုပ်ဟောင်း ဦးကျော်ရင်

အထွေထွေကဏ္ဍ

၂၁။ အပေါင်းအသင်းမှန်ခြင်း မှားခြင်း

၂၂။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူမျိုးကြီးဝါဒနှင့်လူမျိုးခွဲခြားရေးမူဝါဒများ ရှိသလား?

၂၃။ ကောင်းကျိုးကို ဖြစ်စေသောစေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်း

၂၄။ ၂၀ ရာစုဦး မြန်မာတိုင်းရင်းသားများ၏ နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေး လှုပ်ရှားမှုများ

၂၅။ တိုင်းရင်းသားတို့အတွက်အန္တရာယ် လူကုန်ကူးမှုနှင့် မူးယစ်ရန်စွယ်

၂၆။ မြန်မာ့သနပ်ခါး

တိုင်းရင်းသားတို့၏ နှုတ်ခွန်းဆက်စကားကဏ္ဍ

၂၇။ တိုင်းရင်းသားတို့၏ ချစ်ခင်ဖွယ် နှုတ်ခွန်းဆက်စကားများ